Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Modus legendi abbreuiaturas in utroq[ue] iure siue processus iuris

https://hdl.handle.net/20.500.14918/461950

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

eo.in fi.ꝛ.c.penulti.
¶ Scōm leges si vn⁹ ꝑmo pcusserit ꝛ vul/nerauerit ꝛ alē occiderit ꝑm⁹ñ tenet nisi ō p cussiōe ꝛ vulnere.secūd⁹ tenet ō occisiōe. se cus ſm cañ.ō homi.significasti.ij.ī glo.tandē
¶ Scōm leges lata iterlocutoria sup exce ptiōe porit appellari.ſm canones poterit ap pellatōi deferri vsq; ad euētū negociꝫ ꝑnci/pal'.de appel.i.c.fi.in glo.pempt.in cle.
¶ Scōm leges ī ordinariū nō ꝑt cōpmitti sec⁹ ſm canones.de arbi.cū tpe.ij.q.vj.§.q̄d de arbi.in glo.ij.
¶ Scōm leges cū agit ō cōputatōe g̃duū in linea eq̄li.q̄to g̃du q̄s distat a stipite toto du plicato distāt int se.ꝛ sibi attinēt.ſm canōes simpl'r.ꝛ nō duplicato.vt in arbore ꝓsang/uinitatis.ꝑ.nūc videndū est
¶ Scōm leges ī linea eq̄li q̄t sunt psone dē pto stipite tot sūt g̃d⁹.ſm cañ.ꝑo.q̄to gradu remotior distat a cōi stipite toto distāt int se ꝛ in eadē arbore.ꝑ.nūc videdū est
¶ Scōm leges affinitas ꝓhibit ex legitimis nu ptijs.ſm cañ.ex oī coitu.vt ī arbore ꝓsangui nitatis.ī ꝑn.ꝛ idē est de ꝓsanguitate.ō.pba.c. p tuas
¶ Scōm leges nō ꝑt fieri denoiatio siue de nūciatio nisi sup q̄busdaꝫ crimīb⁹.vt no.in glo.iij.c.vt nostr⁹ ti.vt eccīastica bñficia.Ⅎz canones sup oīb⁹ crimīb⁹.ij.q.j.si peccaue/rit.ō iudi.nouit.iij.q.iij.§.aliq̄ñ Est ꝛ lex de testi.c.fi.sup ꝑbo accusatore.l' sic appellās frustratorie puniꝫ duab⁹ libꝫ argēti ī ciui/lib⁹.ſm cañ.in exꝑē.ij.q.vj.oī mō.ī glo.j.ꝛ.C q̄z appell'.ñ recipi.l.ab executore.ꝛ extra eo. reꝑhensibilis
¶ Scōm leges ñ valz citatō nisi assigneť ter min⁹.ff.ō §.obl.l.ita stipulās.ſm pet⁹ ō bel la partica.ſm cañ.sec⁹ ō app.cū pati.in fine
¶ Scōm leges nō oīa crimīa sūt publica: Ⅎz q̄ publicā infamiam irrogāt sic adulteria homicidia ꝛ sil'ia.ſm canones oē crimē cen seť publicū.de collusiōe detegēda.c.j.ī glo. penul.ij.q.ij.in.l.oīb⁹.de iudi.nouit
¶ Scōz leges m'ier si infra tps luct⁹ nupse/rit.īcurrit ifamiā.ſm ca.nō.ō secū.nup.c.fi.
¶ Scōm leges causa religionis debēt ꝓiu gia dissolui.ſm canones nō
¶ Scōm canones ñ ꝑñt pentes denegare spurijs alimēta.sec⁹ ſm leges.vt q̄ filij sūt le gitimi.ꝑ venerabilē in fi.ꝛ de eo q̄ dux.ī ma tri.cū haberet.in glo.
¶ Scōm leges infamis ꝑt eē ꝓcurator.ſm canones nō.de iura.calum.ī patror.ī glo.fi.
¶ Scōm leges vsure ꝑmittunť.ſm canones nō.de vsur.c.iij.
¶ Scōm leges raptor cū rapta mͥrimoniū ꝓtrahere nō pōt.ſm canones ꝓhere pōt.de rap.c.vl.here.cū ſm leges glo.li.vj.
¶ Stupr⁹ ꝑ ḡinē relegať ꝛ ꝓberať.si tm̄ ꝑ vim ꝫ facit capite punit ſm leges
¶ Scōm canones recipiet in vxorē eā aut verberet ꝛ postea detrudet excōicat⁹ i mōa/steriū.de adulterijs.c.ij.
¶ Scōm leges ꝓcubit⁹ ē licit⁹. ſm cañ.nō ext̄.q.iiij.nemo.ī glo.fi.de app.c.de pozi.
¶ Scōm leges delegat⁹ ab ordinario ñ ꝑt sniam executiōi demādare.sec⁹ ſm canonet de fo.cō.si q̄s.in glo.penul.
¶ Scōm leges iurisdictio ñ ꝓpetuať nisi p lit'.ꝓtest.ſm canones p solā citatōz.de offic. dele.gratū.ꝛ.c.relatū
¶ Scōm leges arbit'q̄ cognouit ō cauť su spitōis illa ꝓbata etiā cognoscit ō cā ꝓncipa li.sec⁹ ſm cañ.de offi.dele.suspitiōis
¶ Scōm leges mulier audit ꝫ alienatiōez rei dotal' etiā iurata.ſm canones nō.de iu/reiurā.ꝓtingat.iij.glo.ij.
¶ Scōm leges filij⁹ nō ꝓquerit de pfē in cā crimīali vl' ciuili nisi de castrēsi peculio.ſm canones ꝓquerit de vtraq; ij.q.vij.querit
¶ Scōm leges ludere cā ꝓuiuꝫ possumus ſm canones nō.de excess.ꝑla.cū int.ī glo.iiij ꝛ.xx.di.comessatiōes.ꝛ.c.nō debet
¶ Scōm le.inducie dilatorie.xxx.diez da ri dñt.iij.q.iij.offerat.ſm cañ.ē arbitrariuꝫ de pcu.dilect⁹.ī glo.fi. ¶ Scōz le.delegat⁹ bz sportulas.s.duos aureos ī ꝑn.ꝛ duos in fi.ſm cañ.nihil dať.de resc.ꝑ.statutū.li.vj.ō vi.ꝛ bo.cle.cū ab oī ¶ Scōm le.femia ñ ꝑt arbitra.ſm cañ.ꝑt.ꝫ vez si ē ꝓsuetudo.ō ar bi.c.dilecti ze ¶ Scōm le.epalis dignitas tm̄ liberat a patria ptāte.ſm cañ.tūc etiā ſb dyacon⁹ liberat.de eta.ꝛ q̄li.iudicioꝝ.q̄ filij sūt legitī.p venerabilē.circa ꝑn.ō sen. excō. cū volūtate ¶ Scōm le.heres fili⁹.nō aūt ī pubes hereditaꝫ ꝑris ꝓuat⁹ reseruať sibi le gitima portio.ſm cañ.nō reseruať.de testa. si heredes ¶ Scōm le.m'ier ñ ꝑt esse pcu/ratrix.ſm cañ.ꝑt.de ꝓfir.vti.vl' iuti.cū dile cta.ī glo.sic agit ¶ Scōm le.si tres sūt arbi tri ꝛ tert⁹ legitime req̄sit⁹ ñ curauit itereſſe. alij ñ ꝑñt diffinire.scōz cañ.de arbi.c.fi.l.vj ¶ Scōm le.pena mortꝫ vl' sanguis instigit scōz cañ.nō.de rap.c.archiepatu.ꝛ ibi textū

inuenies.s.morte moriāť.de fur.c.j.ꝛ de bo micid.c.j. Expone moriāť.i.excōicēť.nec ob/stat ver.de latronib⁹.q; mors alia spūal'.vt in crimīosis.alia ciuil'.vtꝫ seculares.alia af fectual'.alia natural'.alia eternalis.ꝑ archi. iij.q.vij.placuit. Sz q̄d sit mors ꝛ quō ifli gīť morī. Est ei mors alia acerba.alia matu ra.alia imatura.vide.c.pñti.de pbē. ſm ar/chi.ꝛ ꝑ Jo.an.ī nouel.li.vj.ꝛ ō pe.di.ij.vali da.ꝑ archi. ¶ Scōz cañ.absens ex iusta cā audiť ꝛ tractať q̄dq̄d ꝫ eū fem̄ ē.ſm le.ꝙ di stinguēdū est.an ex cā necessaria ꝛ pbabili si mul.an ex cā necessaria tm̄.aut pbabili tm̄. vide.ij.q.vj.biduū.ī glo.ꝛc Scōm le.erti guiť.pnūciatū ꝑ appellatōz.ſm ca.suspēdiť Scōm le.posterioes reuocāt ꝓmas leges nō sic ī diuis.de ꝙse.di.iij.celebritatē.ī glo.ī legib⁹.Sz nō ē ꝓpria differētia a q̄ ad canones imo idē de ꝓsti.c.j.li.vj. ¶ Scōm le.nō est ī famis q̄ mortale pctm̄ ꝓmittit.ſm cañ. sic ī pall'.c.celebritatē.ꝛ ꝫ itellige.vt no.in.c.oēs ꝛ.c.illi q̄.vj.q.ij ¶ Scōm leges si q̄s ꝓuin/cať q̄ occulte deposuit libellū famose decapitať.ꝛ ſm cañ.ꝙberib⁹ subjicit.vj.q.j.ī sum. ¶ Scōm le.ipubes ñ iurat.qz ñ ꝑt peiera/re.iij.q.iij.testes.ſm canones pōt.de delic. pu.c.j. ¶ Scōm cañ.lōga ꝛ lōgissima ꝑscri ptio ñ differūt.Sz bñ ſm leges.ō deci.dudū ī glo.apte.xxj.q.iiij.ī sum.ꝛ sane itelligeꝑ.c. j.de ꝑscrip.li.vj.ꝛ q̄ no.de ꝙsue.c.fi.
¶ Scōm ca.q̄s obligať ex nudo pacto.rij. q.ij.q̄cūq; suffragio.de pac.c.j.sec⁹ ſm legeſ ¶ Scōm ca.q̄s alteri stipulať.sec⁹ ſm le.j. q.vij.q̄tiēs.vide ꝓtrariā glo.ibidē ¶ Scōm cañ.purius furtū ꝛ sil'ia solo aio cōmittunť. ſm le.nō.xxxij.q.ij.q̄ viderit Scōm le.bo na bereticoꝝ deuoluūť ad heredes.sec⁹ ſm cañ.de here.ꝙgenť.ī glo penl'. ¶ Scōm le. etūtes ī ptāte ꝑis nō obligāť aliq̄ voto.sec⁹ xxxij.q.ij.m'ier. Et de vot⁹ sc̄pture ibi ꝫ scri psi ¶ Scōm le.nō teneť q̄s denūciare.scōz cañ.sic no.ar.ij.q.vij.q̄ppter.sup glo.ꝫ habz q̄ nō.j.q.vij.et bis.ō accu.et pte ¶ Scōz le.adultera licite occidiť p maritū.secus ſm ca.nā sic amittit dotē viri.no .glo.xxxiij.q.ij inter ¶ Scōm le.q̄ ꝑest collegio cōpellitur agere vl' iurare ō calūnia.ſm ca.nō.ō iura. calū.ī patror.sup glo.j.ꝛ adde ō testi.pūtium li.vj ¶ Scōm le.iudex icident ꝑt cognoscē re de cā maiorī q̄z ꝓpetit sue iurisdictōi.sec⁹ ſm canones q̄ ad causas spūales.ō or.cog. c.pnl'.ī glo.fi. ¶ Scōm le.exceptō adulteriū nō ꝑdest vxori cū accusať ad penā ciuilē.se/cus ſm canones si agať ī foro eccīastico ad sep̄atiōz thori.ō or.cog.c.ij.ī glo.penl'.adde q̄ no.ō.pcu.tue ¶ Scōm leges mulier in pauez casib⁹ admittit ad accusandū.ī multz ꝙo ad testimoniū.ſm canones ē aliō.vt no. iij.q.iij.ī sum. ¶ Scōm le.vēditor ꝑcise ñ teneť dare rē vēditā.Sz sufficit q̄ det itereſſe sec⁹ ſm canones q̄ ꝑcise ſm bosti.ō fi.iistru. cū ioh̄es.ī glo.ꝫ. ¶ Dotia media ꝛ mima capitiz diminutio aliť accipiunť ſm leges.ꝛ aliť ſm cañ.de accu.q̄liť ei.de pig.c.finali
¶ Scōz leges iterlocutoria q̄ ꝑcipit aliq̄d dari vl' restitui.vl' nō dari vl' nō restitui ꝛuo cari nō ꝑt.alie iterlocutorie pñt reuocari ex cā.ō appel.cū cessante. ¶ Scōm le.spurij ñ repellūť a dignitatib⁹.sec⁹ ſm ca.ō fi.presl.c. ij.in glo.añpenl'.li.vj.vl' ꝙbū secularib⁹ ad/ditū dignitatib⁹ tollit differētiā vñ ꝑt aliam recipe.ꝑ no.ꝑ me ō appel.pastoral'.sup glo. Matrimoniū nō est intʳ ꝛuos Ⅎz ꝓtuberniū ſm leges.sec⁹ ſm cañ.ō iugio ser.c.j.ō iudi ce dele.alias differētias etiā recipe potes.ō his q̄ no.ō offi.dele.sup q̄stionē.§.porro.ī glo. ¶ Scōm le.nūq̄ pceditur sup crimen ꝫ absentē lit'.nō ꝓtest.nisi ꝫ apparitorē.sec⁹ ſm cañ.no.ō do.ꝛ ꝓtu.ſitať.in glo.hic em̄ ꝓz ¶ Scōm le.arbitrariū est tps ī psonali q̄ntū actiōi est necesse iteruenire p⁹ decretū ꝑmū añ ꝓcessiōis.ſm cañ.aliť si tenes opinionez Jn.de q̄ vt lit'.nō ꝓtest.qm̄.ī fi. ¶ Scōz le. oīs ꝓiur⁹ ē infamis.ſm cañ.sic.ō testi.testa/metū.ꝛ.c.q̄to.ī glo.fi.vj.q.j.q̄cūq;. Ad ꝫ q̄ ꝑscriptio lōgi tpis locū habeat req̄riť ꝛ suf ficit bona fides tradēt⁹ ꝛ accipiēt⁹.ſm cano. cū bona fide.sp req̄riť lōgissima tpis ꝑscri. de ꝑscrip.si diligēti.ī glo.illō.de re iudi.ab/bate.ī glo.iij.li.vj. Et ꝑt etiā recipi alia ſm cañ.ex glo.ꝓdicta.de libello alternatiuo q̄ nō approbo.aliꝫ recipiūť etiā aliā de petitiōe generali ex supueniēte cā.vt.c.ca. ¶ Scōz le.laic⁹ ī crimiali ꝑt laicū iudicē substituere sec⁹ ſm cañ.ſm opinionē Huil.ō fo.cōpe.si diligēti.iuxta fi.j.glo. ¶ Scōm le.in ꝑscri/ptione bre ꝙscīam dubiā ō bona fide ō: bz bonā fidē.sec⁹ cano.ō ꝑscri.si diligēti.ī glo. vl.in fi.ſm hostiē.sup ipa glo. ¶ Scōm le. iudex si differt cām fingens se dubitare vbi dubitā nō ē.infamis ē.ꝛ ī.xxx.libꝛis auri puniť.Sz ſm cano.aliť puniť.vt ō re iudi.c.j. li.vj.ꝛ no.ō app.intimasti.sup glo ¶ Scōm le.clericꝰ ꝑt rē ꝛ patriā cū armis defendere

ioduus Legend
Abbreviaturas
in Utroq; Jure
Argent. 1490.
Vocabularius
Utriusq; Juris
Ibid. 1490.

RARIORA
qu.
2 1-2

Cm

Cm

2 1-2

cm

Aangekocht Januari 1873
uit de Bibliotheek van
mr. J. van Dam van Noordewaard
J. A. Fruin

Modus legendi abbreuiaturas in utroq3 iureſme p3ocelſus iuris

Iacobus Lamberti
Ridder
1 0 5 [illegible]

Gerardus Schulenborch meus est herus

Theatrum virtutis conscientia

Inspreekjaar Augustus 1490. Leeftijd 40.

Vergelijk de Wal, Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, Afdeeling Letterkunde deel XI bl. 279. XVI

De modo procedendi

Incipit libell⁹ dans modū legēdi abbreuiaturas in vtroq; iure

Quia prepostes
q rus est ordo ꝑsus hūana pe
tere subsidia. vt illis defi /
cientib⁹ diuini fauoris gra
postulet. vt de con. dis. j. ca.
ois xp̄ian⁹. in fi. z i ꝑn. appa
ratus. Jo. an. li. vj. imo vir bono pagū ext /
tu q̄ malo sunt inchoata ꝓncipio. vt. lxj. dis.
c. miramur. j. q. j. ꝓncipat⁹. z. c. cū paul⁹. Jō
diuino ꝓmit⁹ implorato ꝑsidio. cū iur̄ vtr
usq; scia tā legū q̄ canonū ꝑciosissima. non
amminiculatiua. s̄z ꝓncipal' z sacratissima.
imo diuinit⁹ inspirata sit maxime cōpetens
ꝓncipib⁹. comitib⁹. baronib⁹. militib⁹. cete /
risq; nobilib⁹. clericis atq; generosis ꝑsonis
iurisdictionē z iuriū ipsoz manutētionē ha
bentib⁹ statui vt hui⁹ vtriusq; iuris. s. cano /
nici z ciuilis noticiā aggredi volētib⁹ tam i
legēdo q̄ in studēdo facilis breuis z planis
simus pateat accessus. in textib⁹. apparatib⁹
summis. glosis. recollect̄. z oīb⁹ abbreuia /
turis legū z canonū ad omnipotētis dī lau
dem. z iuniorū scolariū. sacerdotū. z iuris
alumnoz instructionē q̄ aliter fieri habz q̄
illoz informatio q̄s scolastic̄ doctrinis sco
las forte regēdo sua laborios⁹ oporteat q̄re
re nutrimēta. Attēto q̄ ois ꝓcessus arti /
um z sciaz generati⁹. ordinē in se debz ha
bere. z ꝓpter vite hūane insufficiētiā breuita
tem cōtinere. Talē vt sequit̄ breuissimū in /
struēdi modū obtuandū esse cēseo pedago
gis nobiliū. salua tñ emēdatiōe meliorātiū
rōnabilit̄ hūc docēdi modū Prebabit̄ g̃
scolasticis disciplinis z pueribus eruditiōi
bus i donato. casualibus z tpalibus i alexādri
partibus ambabus. declinationibus ꝓiugatiōibus
z ꝓstructiōis ordine cū moralib⁹ auctoribus
Cathone vl' Faceto z ceter̄. Nō p vite me
dietatē liberalib⁹ artib⁹ z amminiculatiuis
artib⁹ insistēdo. vt sunt Grāmatica Logica
Rethorica. Geometria. Arismetrica. Mu
sica. z Astronomia. Quib⁹ his cōpēdiose trās /
cursis ꝓncipalib⁹ scientiis videlicet tramiti
phie suadeo citi⁹ appropinq̄ri z tandez iuri
canonico z theologie practice finalit̄ imo /
rari. Hā vt ait beat⁹ Diero. Illi i vanitate
sensus z obscuritate mētis ambulāt. q̄ die /
bus z noctib⁹ i dyaletica arte torq̄nent z c̄
vt in can̄. Hōne. dis. xxxvij. vbi reꝓhendunt
dyaletici z rex naturas inq̄rētes. necnō ver
sificatores. z. c. dis. c. legim⁹. vbi ꝑ vanā dya
leticoz garrulitatē. z sophisticas argumēta i
telligit Origenes ciniphes z ranas q̄b⁹ egy
ptij sunt ꝑcussi. Primo ꝑtermitto nomia li
broz i vtroq; iure tā pōtificio q̄z impatorio
annectēdo cuilibet boz diuisionē in libros
ptiales. Deinde subiungā modū allegandi
in q̄libet libro cū exemploz positiōe de ab /
breuiatur̄. vt itroit⁹ ad iura capescēda ma
nifestet. quoz ignorātia paucos excusat. iu
xta regulā. Ignorātia facti. nō iur̄ excusat.
vt de regulis iur̄. c. ignorātia. li. vj. q̄ regla
duos habet articulos ꝓncipales. Prim⁹ q̄
ignorātia facti quēlibet excusat. marie duz
est ignorātia facti ꝓbabilis. tunc em̄ in toto
excusat ignorantē. vt in. l. error facti. C. de
iu. z fac. ig. Nō em̄ ꝑ me nō stat mihi iputa /
ri nō dz. vt in. c. iputari. de re. iu. li. vj. Se /
cūdus articul⁹ est q̄ ignorātia iur̄ neminez
excusat. q̄ ius q̄libet scire tenet. z nemini li
cet ipm̄ ignorare. vt i. l. regula. ff. de iu. z fa.
ig. Debem⁹ g̃ sciam iuris oīes appetere. ne
in ꝓtemptū dei nos incidere ꝓtingat. Nam
ꝓtemptores canonū peccāt in spīm̄ sctīm̄. cu
ius instinctu nutu z gra ipsi sacri canones
editi sunt. vt. xxv. q. j. violatores. z. ca. nulli
phas Pro q̄ sciendū q̄ ius est ars boni et
equi. cui⁹ merito q̄s nos sacerdotes appel /
lat. i. sua iura cuilibet mīstrantes. ff. de iur̄. z
iu. l. j. Rñ. q̄. Est aūt ius nomē generale. Et
leꝛ est spēs iuris. Etiā ius dr̄ ꝑceptū seu or
dinatio ꝓncipantis vel dñi circa subditos.
Et sic ius triplex distinguit̄. q̄ talis supior
ꝓncipans. aut est de⁹. z tūc dr̄ ius diuinum
aut est natura z dr̄ ius naturale ꝓmeuū. aut
est homo. tūc dr̄ ius humanū. s. gentiū vl' ci
uile vel positiuū. Jus naturale est cōmune
omni nationi. eo q̄ vbiq; instinctu nature
nō aliqua ꝓstitutōe habet. vt mar̄ z femine
ꝓiunctio. puerorz educatio. cōmunis omniū
possessio. q̄ iure naturali oīa sunt cōia. i. cō
municāda tpe necessitat̄. Nemo em̄ ꝓpriuz
dicat q̄ cōmune est. vt dis. xvij. ca. sicut hi.
in medio. z illud ius eqssimū est. q̄ ei⁹ ꝑce
pta i lege z i euāgelio ꝓtinent. vt q̄ tibi vis
fieri mihi fac. q̄ nō tibi. noli. Sic potes in
terra viuere iure poli. vt dis. j. in ꝑn. di. l. pō /
deret. alias ꝓsideret. ij. q. vj. decreto. de ma /
io. z obe. dilecti. vbi includit. Non furtum

facies. Nō mechaberꝛ. Nō occides. Nō ſuſcipies vocē mēdacij. Exo. xx. ꝛ. xxiij. Deu. v. c. Oſee. vj. c. cū multꝛ ſiliis. Hoc ius cepit ab exordio rōnalis creature. nec variat ꝛpe. ſz eſt imutabile plenū ꝛ pfectū. di. v. in pn. ꝛ diſ. viij. in pn. Sz ius poſitiuū eſt ꝓſtitutio hoīs variabil' ꝛ ipfecta. Et ſubdiuidi tur in canonicū ꝛ ciuile. Nā ſīc ex duob cō ponit hō. ſ. materia ꝛ forma. Dic due ſūt dignitates i eccl'ia militāte. ſ. pontificalis auctoꝛitas ꝛ imperialis ptās. vt ō maio. ꝛobe. c. ſolite. ex qbꝫ iura duplicia pdierunt. Papa em̄ eſt ꝓditoꝛ canonū. ꝛ imperatoꝛ legū. Ex q̄ tam ptz cauſa efficiēs vtriuſqꝫ iurꝫ Sed cauſa materiał iuris poſitiui eſt leges ꝛ canones. decreta ſeu ōcretales epł'e. circa que oīa verſat ipm ius. Et coincidit cōiter cauſa materiał' cū ſubiecto. Uñ ſubiectū iuris canonici eſt. Bonū eccleſiaſticū fideliū directiuū deciſionē ſingl'oꝛ negocioꝛ ꝓtinēs reꝛ eccleſiaſticaꝛ vtilitatē ꝓſeruās. Uel eſt hō catholic⁹ dirigibil' iure canonico in bonū humanū ſimilit ꝛ diuinū. Nā ſīc ſupponitur ſcia ſcīe. ita ſubiectū ſubiecto Et phīe morali cui ſcia iuris vtriuſqꝫ ſubordinatur ſubiectū eſt bonū humanū. igit ꝛē Dic ſubiectū iurꝫ ciuilis eſt hō politic⁹ ꝓſtitutiōibꝫ legalibꝫ dirigibil' ſimpl'r in bonū humanū ad reipublice vtilitatē ꝓſeruandū Cauſa finalis ſatis patꝫ ex dictꝫ. Nā finis iuris eſt bonos ꝛ ſciētes efficere. nō metu ſolū penarum. veꝝ etiā exhortatōe pmioꝝ. Cauſa ꝝo formalis duplex ē. ſ. forma tractādi. que eſt mod⁹ agēdi. vt diffinitiu⁹. diuiſiu⁹. p̄ceptiuus. phibitiu⁹. ꝛ exemploꝝ poſitiu⁹. Et forma tractat⁹ q̄ ꝓſtitit in diuiſione libꝝoꝝ totaliū in partiales. ꝛ ptaliū in titulos ſeu rubricas. ꝛ tituloꝝ in capitula. leges. pagꝫbos vl' reſpōſa ꝛc. vt infra dicet Uñ ius canonicū in q̄ttuoꝝ libꝝis ꝑncipalibꝫ nob eſt traditū. Prim⁹ liber eſt Decretū. Secūd⁹ Decretales. Tertⁱ⁹ ſexⁱ⁹ liber. Quart⁹ Clemētine. ſ. ꝓſtitutiōes Pro q̄ ſciendū q⁹ differentia eſt int' decretū. canonē. ꝛ decretalem epł'am. Hec differētia notat diſ. iij. §. porro vbi dic̄ Gracian⁹. Canonū alij ſūt decreta pontificū. alij ſtatuta ꝓcilioꝝ. Nā canon ꝓprie ōr ſtatutū in ꝓcilio generali vl' ꝓuinciali factū autoꝛitate eꝝoꝝ. vt de cō. ca. j. Decretū ꝝo eſt ſtatutū q̄ papa de ꝓſilio cardinaliū ad nullⁱ⁹ tñ ꝓſultatōz ſtatuit ꝛ i ſcptis redegit. vt de reſcrip. c. pñti. Hic aūt decretum ſumit⁹ ꝑ noīe libꝛi in quo decreta ſctoꝝ patrū deſcripta ſunt. Capit etiā alit decretum. de re. ec. nō ali. c. j. li. vj. in gloſa magna in fine. vbi ponit⁹ differētia inter decretum. autoꝛitatē ꝛ ꝓſensum vl' collaudationē iudicis. ꝛc. Sz decretał epiſtola ōr quā papa ſol⁹ vel de ꝓſilio cardinaliū ad ꝓſultatōem alicui⁹ reſcribit ꝛ rñdet. vt de reſcrip. ca. j. et glo. in. §. oēs he ſpēs. diſ. iij. Etiā inuenit⁹ h̄ decretale. vt. xxv. q. j. oīa decretalia. Indifferēter tamē decreta. canones. ꝛ decretales ius canonicū nuncupant⁹. vel canones. Et vnū ſepe ꝑ reliq̄ ſumit⁹. Uocat etiā canonica inſtitutio. Aliqñ dogma. qꝛ ꝓſiſtit in doctrina fidei xp̄iane. de cō. diſ. v. c. fi. Aliquā do mādatū. qꝛ ꝓſiſtit in doctrina ō moꝛib. diſ. liij. deniq̄. Aliqñ interdictuꝫ. qñ nulla pena adiūcit⁹. de cō. diſ. iij. nō optet. Et qñq̄ ſanctio quādo pena adiūcit⁹. xxvij. q. iij. Si quis vere. Dic etiā decretales i plurali numero vtimur ꝑ libꝛo in quo dicta capitula que etiā decretales dicunt⁹ ꝓtinentur

Uenio nūc ad libꝛos Primū igit⁹ libꝝ iuris canonici q̄ decretū ōr cōpoſuit magiſter Gracian⁹. Nō quidē inueniēdo. ſed dicta ſctoꝝ patꝝ in diuerſ⁹ diſperſa volumini bus in vnū volumē debite ꝛ ordinate colligendo. Et h̄ circa annū dñi. Ccxciij. Fuit etiā ille Gracian⁹ vn⁹ de trib⁹ fratrib⁹ cuius alter frater Petr⁹ lombard⁹ libꝛū ſententiarū cōſcripſit. ꝛ tertⁱ⁹ Petr⁹ comeſtoꝛ ſ vl' māducatoꝛ q̄ ſcolaſticā hyſtoriā fecit.

Diuiditur autem hic

liber ꝑm⁹ Decretū in tres ptes ꝑncipales. Quaꝝ ꝑma vocat⁹ diſtinctiōes. qꝛ vlteriꝰ ſubdiuidit⁹ in ptes centū ꝛ vnā. quaꝝ q̄libꝫ diſtinctio dī. Habet em̄ h̄ ꝑma ps decreti diſtinctōes centū ꝛ vnā. a qbꝫ ipa tota nom̄ eſt ſortita. Iſte aūt diſtinctōes vlteri⁹ ſubdiuidunt⁹ in canones vel capitula. q̄ canones interdū ꝓpter aliquoꝝ ipoꝝ plixitatē ſubdiuidi p̄nt in pagraphos. ꝛ pagraphi ipi ſi lōgi fuerint in ꝓſiculos. Secūda ps decreti noiat⁹ cauſe. Et ꝓtinet in ſe trigintaſex cauſas in q̄s diuidit⁹. a qbꝫ ꝛ nomē accepit. que cauſe ſubdiuidunt⁹ vlteri⁹ in queſtiones. et he q̄ſtiones in canones vl' capitula. que vltra in pagraphos ꝛ ꝓſiculos ſubdiuidi p̄nt vt ſupra de diſtinctōe canonū ꝑmiſſum eſt.

Eſt tñ h̄ aniaduertendū q⁹ cauſa xxxij. hꝫ q̄ſtiones ſex. quaꝝ q̄ſtionū tertia nō diuidit

immediate in canones vel capitula sz inibi interponit tractatus de pnīa. q̄ ꝓtinet in se distinctiões septē in quas diuidit. z he sub diuidunt in capitula vel canones z pagraphos. vt supra dicebat. z interdū diuiditur distinctio in pagraphos absq̄ capitulis.

Tertia z vltima ps decreti nūcupat: de ꝓsecratione. z habet sub se quinq̄ distinctiões in q̄s diuidit. quaz quelibet in plures subdiuidit canones vel capitula. z q̄nq̄ in paragraphos. vt supra dictū est. Uersus. Decretū centū dat distinctiones z vnam. Triginta causas z sex addit tibi mixtas Distinguit septē penitētia. cōsecra. q̄nq̄. Autorem quaz tibi declaro gracianū. Ul' sic breuius. C. distinguit z. j. causas dat. z. tria cū sex. Penitet. v. versum. vult ꝓsecrare reuersum. Hūc ponēda z notāda sunt exempla allegationū. z de ꝑma pte decreti nota q̄ illa syllaba di. vel dis. etiā sola lr̄a. d. significat distinctionē. z numer⁹ sequēs immediate denotat quotā distinctiōis. Ultimo ponitur ꝑncipiū canonis vel capituli in q̄ autoritas vel allegatio cōtinetur. Exempluz accipe in ꝑma pte decreti. vbi sic allegatur. viij. distinctiõe. quo iure. Et hoc sic abbreuiatur. dis. viij. quo iure. i. in ꝑma pte decreti. in distinctiõe octaua illi⁹ ptis. in canone qui incipit. quo iure. Aliud exemplū. di. xxxvij. nõne. z. c. legim⁹. id est. in ꝑma pte decreti. in distinctiõe. xxxvij. eiusdē ptis. in canonib⁹ qui incipiūt nõne. z legim⁹. Itē aliud dis. xl. multi. z. c. nō loca. z di. l. ponderet. qđ declara vt ꝑus In secūda pte decreti nota q̄ p numez positū añ litterā. q. datur intelligi quota cause. z sic oīa talia adiectiua numeralia ꝑma. secūda. tertia. quarta ꝛc. vsq̄ ad triceſimā septimā añ litteraz. q. posita. semp includit hoc substātiuū causa Nec debet ille numer⁹ excedere. xxxvj. quia non sūt plures cause in secūda pte decreti. Et p litterā. q. intelligit questio in nomiatiuo. vl' in alijs casib⁹ sm exigētiā ꝯgruitatis. Cōmuniter tñ in ablatiuo allegat questione. Sz p numez sequentē istā lr̄am. q. designat q̄ta questionis illi⁹ cause ꝑmisse. Et sic numer⁹ sequēs erit adiectiuū isti⁹ substātiui q̄stiõe. p. q. designati. qđ nunq̄ subintelligit sed sp expresse ponit. Ultimo subiūgit canon vel capitulū isti⁹ questionis in q̄ autoritas allegata queri debet. Exemplū sume de secūda pte decreti. vbi sic allegat. ꝑma questiõe ꝑma. ꝑncipatus. z ca. cū Paul⁹. Et solet sic abbreuiari. j. q. j. ꝑncipat⁹. z valet tm̄ i secūda pte decreti. in ꝑma causa illi⁹ ptis. z in ꝑma questione illi⁹ ꝑme cause in cañ. incipiētibus. ꝑncipat⁹. z cū paul⁹. Isto obseruato q̄ in toto iure nō breuiat ꝑncipiū canonis. capl'i. vel legis. sed semp integre ponit put in libro cōtinet. Aliud exemplū. xj. q. iij. iter verba. xvij. q. iij. si quis suadente. Itē. xxiij. q. j. noli estimare. z. c. militare. xxvj. q. v. non liceat. z. c. aurūspicine. ꝯ. nec ideo. declara ista exempla z signāter vltimū in secūda pte decreti in causa. xxvj. in questione quinta eiusdē cause in canonib⁹ qui incipiūt nō liceat. z aruspicine. in ꝯ. nec ideo Quia tamē tractat⁹ de pnīa inserit in. iij. q. ipsius cause. xxxiij. vt supra dictū est. ideo sumat exemplum vbi sic allegat. de penitētia distinctione ꝑma homicidioꝝ. z ca. homicidiū. Hoc sic breuiat. ō pe. di. j. homicidioꝝ. z. c. homicidium. i. in secūda pte decreti. in causa. xxxiij. in questione tertia isti⁹. xxxiij. cause. in distinctione ꝑma isti⁹ questionis. in tractatu de penitētia. in canonib⁹ qui incipiūt homicidioꝝ. ꝛc. Aliud exemplū. de pe. di. v. oportet e n̄. de pe. dis. vij. c. j. Intellige vt ꝑus. et specialiter vltimū. i. in tractatu ō penitētia. distinctiõe septima z vltima isti⁹ tractatus. in capitulo ꝑmo hui⁹ distinctiõis. Et sic q̄n allegat. c. j. ij. vel. iij. nō ponit ꝑncipiū capituli vel canonis ꝛc. De tertia pte decreti pone exemplū. vbi allegat hoc modo. de cō. di. j. nocte sancta. ca. missas. z. c. oīs xp̄ianus Qđ ita breuiatū sic intelligit. id est i vltima pte decreti que intitulat de ꝓsecratiõe in ꝑma distinctõe illi⁹ ptis. in canonib⁹ qui incipiūt. nocte sancta ꝛc. Itē aliud exēpluz de cō. di. ij. in cena. z. c. liq̄do. de cō. dis. v. nō mediocrit. ne tales. z. ca. nūq̄. i. de ꝓsecratō ne distinctõe secūda z q̄nta. in capitul' incipiētib⁹. in cena. liquido. z nō mediocrit. ꝛc. Nō debet aūt in tertia pte decreti vltra q̄ntam distinctionē allegari sic nec in secunda pte vltra septimā. Et in ꝑma pte non vltra centesimā ꝑmā. Quia nulla ptiū plures habet distinctões. iō vltra allegās notaret tā. q̄z imperit⁹ errare. Et q̄ in q̄libet pte decreti sunt distinctões. nota differētiā in allegādo. Nā q̄n allegat distinctio absolute cum numero sine addito alteri⁹ determinatiōis vt dicēdo. di. j. ij. iij. iij. vel. v. ꝛc. tūc q̄rēduz est in ꝑma pte decreti. vbi sunt centū z vna

distinctiões. Qñ aũt allegaꝫ distinctio cuꝫ addito de penitẽtia. vt sic. de pe. di. j. ij. iij. ꝛc tũc queri debet in secũda ꝑte decreti. ĩ causa. xxxiij. ꝛ questione tertia illi⁹ causę. vbi ponitur tractat⁹ de penitẽtijs. q̃ habet septẽ distinctiões. vltra q̃s nõ allegabis ibi si velis iurista videri. Sz si allegaꝫ di. cũ addito tali de cõsecratõe. vt sic. de cõ. di. j. ij. vel. iij. ꝛc tũc queraꝫ in tertia ꝑte decreti vbi sunt tm̃ q̃nq; distinctões. Nec etiã plures allegabis alias te oñdis iuris ignaꝝ. Et sic in oĩ̃ibꝫ tribꝫ ꝑtibꝫ decreti allegaꝫ distinctio cuꝫ quota sequẽte sub ea differẽtia. q̃ interdum nulla determiatio p̃cedit. vt in ꝑma ꝑte Interdũ p̃cedit. ꝛ ß dupliciter. Aut precedit ꝺ pe. vt in secũda ꝑte decreti. Aut de cõ. vt in tertia ꝑte decreti. Item in secũda ꝑte allegatur quota cause tacẽdo illud nomẽ causa. sed subintelligẽdo. vt sic etiã in femininogenere adiectiuũ numerale substãtiuek̃ includẽdo suũ substantiuũ. vt ꝑma. secunda. tertia. quarta. q̃nta. ꝛc. subaudi causa. deinde substãtiuũ questio cũ suo adiectiuo exꝑſſe ponik̃. ſ. questione ꝑma. secũda. tertia. q̃rta. ꝛc. Postea initiũ canonis. vt oĩs ponderet. nõne legim⁹ ꝛc. Etiã qñq; ꝑ pagraphoſ allegaꝫ omisso noĩe capituli ꝛ subiungiꝫ ꝑncipiũ paragraphi. vt. ij. q. vj. §. biduum. Et frequẽter qñ allegaꝫ capitulũ nõ est op⁹ allegare paragraphũ. ꝛ ecõuerso. Si ꝯo capitulũ est longũ dicaꝫ in ꝑn. me. vel fi. aut circa ꝑn. me. vel fi. vbi autoritas vel text⁹ allegat⁹ habeb̃. Finaliꝫ. Dilige decretũ si gliſcꝫ canonicari. Distinguit. causat. penitet ꝛ cõsecrat. Tantũ de ꝑmo libro Secũdus liber iuris q̃ Decretales nomiaꝫ a Gregorio papa. ix. cõpositꝰ est. quẽ in vnã cõpilationẽ redigi ꝓcurauit ꝑ magistꝝ Raymũdũ suuꝫ capellanũ diuersas decretales epl̃as prędecessoꝝ suoꝝ corrigẽs ꝛ cõcordans. Et ß circa annũ dñi. M. cc. xxxj. Et sic penes ãnos xxxviij. post cõpilationẽ decreti: decretales in hãc formã redacte fuere Hã post hoc sub anno dñi. M. cc. xlvj. conciliũ lugdun̄. fuit celebratũ ab Innocẽtio papa. iiij. anno sui põtificat⁹ scõdo. in q̃ multas edidit ꝓstitutiones. q̃s etiã suo tpe sup decretales ꝓscripsit Et iste liber decretales vocat⁹ diuidik̃ ĩ q̃nq; libros ꝓtiales. Quoꝝ q̃libet vlteri⁹ sub/diuidik̃ in multos titulos vl̃ rubricas. ꝛ tituli in capitula. Capitula in pagraphos. ꝛ bi interdũ in versiculos. Prim⁹ aũt ꝓtialis liber decretaliũ tractat de ꝑsonis eccłiastiꝯ ꝛ eccłie ministris ꝛ eoꝝ officijs. ꝛ quõ tales creãdi ꝛ ordinãdi sunt. ꝛ ꝓtinet titulos. xxiij. Secũd⁹ liber decretaliũ est de iudicijs ꝛ ꝺ req̃sitis in iudicio. ꝛ hz. xxx. titulos. Terti⁹ est de vita ꝛ honestate clericoꝝ ꝛ rebꝫ eoꝝ ꝛ rebꝫ eccłiaꝝ. ꝛ habet titulos. l. Quart⁹ ꝺ spõsalibꝫ ꝛ matrimonijs ꝛ ceterꝯ his annexis. ꝛ ꝓtinet. xxxj. titulos. Quint⁹ ꝛ vltimus liber partial' decretaliũ est de accusatõibꝫ. criminibꝫ. ꝛ diuersis penis ꝑ eis infligẽdis. ꝛ ꝓtinet titulos. xlj. Oibꝫ ꝯ cõputatis total' liber decretaliũ habet titulos vl̃ rubricas ducẽtas min⁹. xv. hoc ẽ. c. ꝛ. lxxxv. De q̃bꝫ ꝑdictꝯ nota hos ꝓſus. Pars ꝓor officia creat eccłesieq̃ mĩstros. Altera dat testes ꝛ cetera iudicioꝝ. Tertia de rebꝫ ꝛ vita p̃sbyterorum Quarta docet q̃les sint rit⁹ ꝓiugatoꝝ Quĩta de vicijs ꝛ penis tractat eoꝝ. Ul̃ sic breuius. Judex iudiciũ. cler⁹ spõsalia crimen. Nec tibi designãt q̃d q̃nq; volumĩa signãt De numero tituloꝝ versus nota sequẽtes Bis septẽ dẽptis simł vno ferto ducẽtos. Qui tituli ponenk̃ infra, ꝓsaice ꝛ metrice

Hũc sumank̃ exẽpla ex decretalibꝫ vbi sic allegaꝫ. de sũma trinitate ꝛ fide catholica. dãnam⁹. ß ita breuiari solet. de sum. tri. ꝛ fi. ca. dãnam⁹. Aliud exẽplũ de electõne ꝛ electi potestate. cũ ĩ cũctis. ß ita breuiari solet. de elec. ꝛ elec. po. cũ in cũctis. i. in libro decretaliũ sub titulo de electõe ꝛc. in. c. q̃ ĩcipit. cũ in cũctis. Aliud exẽplũ de fo. cõpe. Si diligẽti. Aliud ꝺ vi. ꝛ ho. cle. vt cle. Aliud q̃ cle. vel vouẽ. ma. ꝟ. pos. Cõsuluit. Aliud De pe. ꝛ re. Omis vtriusq̃. Jsta exẽpla sic breuiata suo mõ sunt explicãda vt ꝓmũ exẽplũ. ꝛ ita de alijs. Tertiũ libꝝ q̃ sext⁹ appellaꝫ cõposuit Bonifaci⁹ papa octau⁹ Jn q̃ decretales epl̃as suoꝝ ꝑdecessoꝝ videlicꝫ gregorij. x. Jnno. iiij. Clemẽ. iiij. ꝛ alioꝝ cũ suis ꝓprijs epl̃is recollegit ĩ vnũ libꝝ quem sextũ appellauit. Hõ sic q̃ ille cũ alijs q̃nq; libris ꝓtialibꝫ decre. ĩ vnũ volumẽ sext⁹ cõnumereb̃. Sz qz liber ẽ spẽalis post dictos q̃nq; edit⁹. supplẽs defectũ diuersoꝝ casuũ emergẽtiũ in alijs nõ cõphensoꝝ. Et sũt ꝑmulgate ꝓstitutões libri sexti. anno a natiuitate. M. cc. xc. viij. nonas martij. põtificatus Bonifacij pape octaui. anno quarto.

Diuidik̃ aũt sext⁹ eodẽ mõ in q̃nq; libros partiales. sic decretales ꝛ q̃libet hoꝝ librorꝝ in titulos ꝛ bi ꝑ capitula ꝛ pagraphos. vt ꝫ

q̃uis in sexto nõ sint tot tituli sic in decretalib̃. nec tot capitula i titulis. sed vbi deficit aliq̃d nõ plene decisum i decretalib̃. id ponitur i sexto. Sunt nãq; mõ sumẽda exempla de libro sexto. vbi sic allegat. De ꝓstitutionib̃. vt aiaz. libro sexto. z de rescrip. statutũ. §. cũ ꝓo. ꝓsiculo null⁹. lib. eo. Hoc sic intelligit. i. in sexto sub titulo de rescriptis. in capitulo qđ incipit Statutũ. in. §. illius canonis q̃ incipit Cũ ꝓo. in ꝓsiculo Nullus. Sic etiã de ꝑma allegatõe. de ꝓstitutis. i ca. vt aiaz. in li. sexto Et sciendũ q̃ i sexto allegat eodẽ mõ vt i decretalib̃. ꝟ solũ mutato q̃ i sexto allegãdo sp in fine addit li. vj. ꝓpter differẽtias librorũ. qz oĩs rubrice sexti sunt etiã in decretalib̃. Debet ꝑ ad rubricã post capl'm addi li. vj. vt sciatur esse in sexto Qđ si nõ addit querit capitulũ allegatũ in decretalib̃. z sic errare ꝓtingeret ex omissione hui⁹ additõis li. vj. qz. c. in sexto allegatũ nõ inueniret in decretalib̃. Alia plura pũt exẽpla sumi. vt de iudi. mulieres. §. ceterũ. et c. se. li. vj. de cle. diu. c. vnico. §. in ceteris aũt. eo. li. De ꝓcess. ꝑben. detestãda. li. vj. De cẽsi. quãq;. eo. li. Que sunt declarãda suo mõ vt supra. Et tm̃ de tertio libro. Quartũ librũ iuris canonici q̃ clemẽtine dr̃ subaudiẽ do ꝓstitutões: cõcepit z edidit Clemẽs pp̃ q̃ntus. Sub anno dñi. M. cccx. in cõcilio Uiẽnensi. qđ sex mẽsib̃ tm̃ durauit. Sed ipe Clemẽs morte ꝓuent⁹ ad publicũ nõ ꝓ duxit. Sz post eũ Johes papa .xxij. cõpleuit. coꝛrexit. in q̃busdã mutauit. z executiõi demãdauit. Que ꝓstitutões ita collecte dicunt clemẽtine a Clemẽte q̃nto. z fuerũt ꝓmulgate anno dñi. M. ccc vj. q̃rto kal'. nouembris. de q̃ vide glosam i ꝓhemio clemẽtinaz in ꝟbo nouẽbris. z in ꝟbo põtificatus Et ꝉm Joh. an. in ꝓhemio hui⁹ libri. Dale dicũt isti q̃ allegãt libz septimũ. qz dicte ꝓstitutões nõ sunt ꝓnumerate sub nomiẽ libri sz debẽt intitulari clemẽtine vt supra dictum est. Et diuidunt clemẽtine eodẽ modo in q̃nq; libros Juxta materiã ill⁹ ꝓsus. Judex iudiciũ cler⁹ spõsalia crimẽ. De quatractãt sicut decretales z sext⁹. licet pauciores ꝓtineãt titulos. Et tituli pancioꝛa capitula. in q̃s z que rursum diuidunt. Sũt autem exẽpla talit in his accipiẽda. Ubi sic allegat. De hereticis. ad nostz. in clemẽtinis. ꝟ sic breuiat. De here. ad nostz. in cle. i. in ꝓstitutionib̃ clemẽtinis sub titulo de hereticis z manicheis. i ca. qđ incipit ad nostz. Alio exẽplũ. de reli. z ve. san. si dñm. in cle. i. de reliquijs z veneratõe sctoz. i. c. si dñm. i clemẽtinis. Et sic de alijs. Hã hic allegat ꝓ omia sicut i decretalib̃ eo dẽpto q̃ addit ꝟ in cle. sicut in sexto addit libro sexto. ꝓpter rationẽ ibi dictã. Et põt hec additõ ꝑmitti. vt sic allegãdo. Cle. pastoral'. §. rursus. in fine. id ẽ in clemẽtinis. in. c. pastoralis. in. §. rursus. i fine illi⁹. §. vbi dr̃. Qui falcẽ mittit i messem alteri⁹ perperã agit. Et ꝟ de allegatõibus z exemplis iuris canonici q̃ ad q̃ttuoꝛ libros sufficiat Et vt dicti libri cognoscant sciẽ dũ. q̃ decretũ sic incipit. Humanũ genus duob̃ regit naturali videlicz iure z moribus Decretales incipiũt. Gregoꝛi⁹ epũs seruus seruoz dei. Sext⁹ incipit. Bonifaci⁹ epũs seru⁹ seruoz dei. Clementine diuersimode solẽt incipi. Qñq; sic. Johes epũs seru⁹ seruoꝛũ dei. Qm̃ nulla iurꝫ sanctio Quãdoq; sic Clemẽs epũs. rc̃. Fidei catholice fundamẽto rc̃. Et ad q̃ venia ad materiã decreti i distinctõib̃ z causis z ad rubricas in decretalib̃. de libris legum z allegationib̃ in eis ꝑmitto.

Ius enim ciuile uel imperatoꝛiũ qđ leges appellant traditũ est nob̃ in multis. z generaliter in q̃ttuoꝛ voluminib̃ q̃ dicunt libri legales. vt sunt Digestũ. Codex. Instituta z Autẽticum. q̃b̃ addit liber feudoꝛ Primus ꝑ liber iuris ciuilis ẽ Digestũ. z ꝓtinet leges et statuta romanoꝛ. z cõtinet in se q̃nquaginta libros partiales. q̃ in trib̃ voluminib̃ cõpendunt. Primũ volumẽ est digestũ vetus qđ habet .xxiij. libros ptiales. Secũdũ Infoꝛciatũ. z hz .xxiij. libros ptiales. Tertiũ digestũ nouũ. qđ .xij. habet libros ptiales. q̃bus cõnumeratis erũt q̃nquaginta libri partiales. Et vocat digestũ alio noĩe Pãdecta vel liber pandectaz. a pan grece. i. totũ latine. z decta doctrina. q̃si ibi sit tota doctrina oĩm iurisco̅sultoꝛ. oĩs disputatões z decisiones legitimas i se ꝓtinẽs. vt dr̃ in li. ij. C. de ve. iu. enu. §. cũ oĩa. Et iste liber digestum est collect⁹ ex veteri iure qđ ab vrbe romana ꝓditũ z a tpe Romuli vsq; ad temp⁹ Justiniani imperatoris. fere ꝓ mille annos et tricẽtos cõfuse statutũ fuit. z extẽdebatur i duo pene milia librorũ z decies cẽtena milia versuũ. id est. paragraphoꝛ vl' respõsoꝛ

vt habek in .§. cū oia. pallegato. Vocak aūt ℔ noie digestū. qz oia decidēda ibi digerūk zsoluūk. Scribik etiā p duplex. ff. ℨ mozez oim librozz legaliū cū nulla lra f. ponak ī ℔ noie digestū. Jō vt aiūt q̄dā. qz p duos ipe ratozes q̄z q̄ris Fridericꝰ noiabak postea maturꝰ ruminatū est z digestū. a q̄z impa tozz q̄libet noie sumpta ē pma lra. f. zc. Alij dicūt esse arbitrariū nec oim rōz esse reddē dā. vt in. l. nō oim. ff. de legi. z senatuscōsul.

¶ Inforciatuz aūt ōr ab in. i. valde z forte. qz multū fortes leges ī eo sunt. vl qz dispo/ sitiōes vltimarz volūtatū in illo sunt Unde Sum liber en fortʒ disponēs spolia mortʒ. Et clausis portis me discat lectoz in ortis. vt habek in ꝓncipio inforciati ī glosa prima vbi etiā ōr. de noibꝫ disputare relinquik pti nacibꝫ fm Tullīū. z noia magistralia sunt. iō de eis nō est disputādū. Sufficit saltē q̄ attendak q̄d in libzis dicak fm Senecam. Uñ. Qui vult fuare sanctoz singula festa, Nō poterit clare cū codice scire digesta

¶ Et nota q̄ qñ in digesto veteri Inforcia to. vel digesto nouo allegak aliq̄s text⁹. tunc ꝓmū ponik nomē libri nō partialis nec ve/ teris. noui vel inforciati. sz digesti in genere p duplex. ff. postea titul⁹ vl rubrica. deinde apponik lex illi⁹ tituli cū sua determinatōne vel numero sequēti. z si lex est lōga ponik. §. ꝑm⁹ vel secūd⁹. vel rñsum pmū secūdū. zc. Exemplū in digesto sic allegak. ff. de dam. i fect. l. Si finita. §. si q̄s aūt. q̄d ita breuia/ tum intantū valet. i. in libzo digestoz sub ti tulo de dāno infecto. in lege que incipit. si finita. in pagrapho. si q̄s aūt illi⁹ legʒ. Alīs exemplū. ff. ad. le. ro. de iac. l. nauis. §. cū au tem. i. digestis ad legē rodiā. de iactu. ī lege nauis. in paragrapho. cū aūt. Aliud exem/ plū. ff. si quadru. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. id est. digestis ī rubrica. si q̄drupes pauperi em fecisse dicak. lege pma. in pagrapho. cū arietes. Jtē. ff. de vi z vi ar. l. j. §. vim vi. i. di gestis. sub titulo de vi z vi armata. ī lege ꝑ/ ma zc. Et sic de aliꝭ.

¶ Secūdus ꝓncipalis liber iuris ciuil ōr Codex. q̄ ꝓtinet statuta. sanctiōes z diuer/ sa ꝑcepta impatorū. q̄uis cōiter loquendo codex dicak quilibet liber ī se bñs diuersos libzos partiales. Fuerūt añ tps Justinia/ ni impatoris tres codices. s. codex Gregori anus. Hermogenian⁹. z Theodosian⁹. Er go diu⁹ Justinian⁹ volēs circa ℔ adhibere remediū direxit animū suū ad ꝓstitutiones impiales. Et de istis tribꝫ codicibꝫ extraua gantibꝫ fecit fieri vnū codicē. quē suo felici noie intitulauit codicē iustiniani. vt patz in rubrica ꝓhemij hui⁹ libri. Et scribik per C magnū. q̄ est ꝓma lra hui⁹ noīs Codex. Di uidik aūt in duodecim libzos ꝓtiales. quo/ rum vltimi tres lōge post ꝓmos nouē cōpo siti sunt. Et vltimi tres raro legūtur a do/ ctoribꝫ

¶ Et vt sciak facili⁹ de quo in q̄libet libzo ꝓncipaliter tractek Nota hos versos. Prima satiat. secūda parat. ius tertia dicit Contrahit z quarta. nubere q̄nta docet. Testatur sexta. libertas septima dicit. Pignozat octaua. crimina nona luit Confiscās decima. fundās vndena tuek Ut decet officia pars duodena locat

¶ In ꝓmis aūt nouē libzis codicis alle/ gatur suo mō sic in digestʒ. ꝓmo ponēdo no mē libri codicis. deinde titulū. postea legez cū suo ꝓncipio vl numero. Exemplū acci/ pe sic allegās. C. de ꝑscrip. xxx. vl xl. an. l. si q̄s. §. pe. id est. in libzo codicis. sub titulo de ꝑscriptiōibꝫ triginta vel q̄draginta annoz. in lege si q̄s. in pagrapho penultimo. Alia exēpla. C. de sacrosanc. ec. sanctim⁹. in fine. C. de trās. ac. l. vt rñsum. C. de ve. iu. enu. l. ij. ij. si q̄d in tāta. zc. Que sunt omia extēsis ru bricis declarāda. In vltimis tñ tribꝫ libzis ℔ refert. q̄ in fine allegatōis vt ꝑmissum est addik numer⁹ libri. vt allegādo. C. ō armo/ rū vsu iuxta ꝓncipē. l. j. li. x. C. ō murilegul z gigenarijs. l. zc. li. xj. C. de dignita. l. fi. vt ꝓponis. li. xij. Vil r de aliꝭ. Et ē magʒ neces sariū quosdā titulos plen⁹ scribere. qz sunt in his libzis tribꝫ valde rari z inusitati titu li. qz nō frequētank ī scolis legēdo. sicut aliꝭ libzi nouē codicʒ. Et volūt aliq̄ dicere q̄ñ ī codice allegak nō sit necesse addere. l. dicen do sic. C. de iudi. l ꝓrandū. sz simpl r de/ beat dici. de iudi. ꝓrandū. sine ℔ addito. l. nisi esset lex. j. ij. iij. vel penultima vel añpe/ nultima. Tūc em̄ oporteat addi. l. j. ij. vl pe nultima zc. Sz siue ℔ in toto seruak siue ñ. nō est magna vis. Jtē interdū in codice al/ legak autētica. q̄ est antiq̄ iuri supaddita z ī corpozata. vt. C. de epi. z cle. auten. genera/ liter. i. in codice sub titulo de epis z clericis. in autentica ibi incorpozata. que icipit ge/ neraliter

¶ Terti⁹ ꝓncipal liber vocak Autenticū ī

numero singulari. ꝛ autẽtica. orũ. in plurali. Et sunt autẽtica quedã excerpta ꝯ̃ sũmula librorũ supradictorũ. Et diuidit iste liber i nouẽ collatões. q̃ꝛ ꝙlibꝫ ꝑdiuidit titulos tituli aũt subdiuidũt nõ in leges sꝫ in paragraphos. Et qñ ex autẽtico allegat aliqs texꝰ ꝑmittit ꝓmo nomẽ libri cũ ꝓpositõe i. deinde ponit titul⁹. postea subiũgit pagraphus cũ ipi⁹ inceptõe. ꝛ in fine ponit quota collatõis. Quãuis eñ collatio naturalit ꝑcedit pagraphũ q̃ in ea ꝓtinet. tñ collatõ cũ sua q̃ta ꝓsueuit vltimo allegari. licet etiã interdũ omittat Exẽplũ sumat sic allegando in auten. ꝺ lenonibꝫ. §. sanc. col. iij. i. in libro seu volumĩe autẽticoꝝ. sub titulo ꝺ lenonibus. i §. q̃ incipit. sanctim⁹. sub collatõe. iij. Aliud exẽplũ. in autẽ. de trien. ꝛ semis. §. ꝓsi derem⁹. col. iij. id ẽ. in autẽtico ꝺ triẽte et semisse. in pagrapho ꝓsiderem⁹ ꝛc. Jtẽ in autẽ. vt diui. iust. subscrip. ba. glo. quest. ñ. j. col. viij. id est. i ℔ libro sub titulo vt diuĩe iussiones subscriptõꝝ habeãt gloriosissimi q̃ꝛ ꝛc. ¶ Et nota differẽtiã inter autẽticũ ꝛ autenticã Nã autẽticũ est liber ꝓncipal⁹ vl̃ volumẽ de q̃ ĩã mẽtio facta est. Sꝫ autẽtica ẽ lex vna vl̃ pagraph⁹ incorporat⁹ i libro Co. Et allegat ℔ mõ sic etiã ꝓdictũ est i lib. Co. in autẽ. multomagꝫ. C. de sacrosan. ec. ꝛc.

Liber feudoꝝ q̃ alio noĩe ꝺr collatio decima. diuidit i duos libros ptiales q̃ꝛ q̃libet subdiuidit in titulos. ꝛ isti i capitula ꝛ paragraphos. Uñ vt exẽplarit dicat ĩ allegatiõe hui⁹ libri. ꝓmo ponit nomẽ libri postea titulus. deinde capl̃m ꝛ pagraph⁹. vt sic allegãdo i li. alias ꝛ cõmuni⁹ i vsi. feu. de phi. feu. alie. pfri. ca. j. §. ℔ edictali. Et ℔ breuiatũ sic intelligit. i. in vsibꝫ feudoꝝ. q̃ liber etiã collatio decima ꝺr. sub rubrica de phibita feudi alienatõe p Fridericũ. in capl̃o ꝓmo. ꝛ pagrapho allegato. Et ẽ necesse apponere p Fridericũ ad differẽtiã alteri⁹ tituli i eodẽ libro. ꝺ phi. feu. alie. p lotariũ. Põt etiã nomẽ libri vltimo subiũgi. vt i ℔ exẽplo. Quimo. feu. amit. c. vnico. §. rursus. i vsu. feu. i. in rubrica. q̃dꝫ modis feudũ amittat. capl̃o vnico. i pagrapho rursus. in vsibꝫ feudorũ Etiã interdũ allegat collatõe decima sic breuiãdo. col. x. qꝫ iste liber post. ix. collatones autẽticoꝝ edit⁹ ẽ. Alia ꝑñt accipi exẽpla mlta. de feu. mar. duc. ꝛ co. id est ꝺ feudo marchie ducat⁹ ꝛ comitat⁹ De inuest. in mã. fac. id est. ꝺ inuestitura i mancũ facta. De mi. fa. q̃tu. ẽ. i. ꝺ milite vasallo q̃tumat ẽ. Qua. va. iu. de. domi. fi. i. q̃liter vasall⁹ iurare debeat dño fidelitatẽ. Et ita ꝺ oĩbꝫ alĩs extendẽdo ꝛ abbreuiãdo rubricas cũ subiũctiõe tñ ca. ꝛ pagraphi in q̃ ꝓtinet autoritas vl̃ textus allegat⁹. Tantũ de libro feudoꝝ

¶ Quart⁹ liber ꝓncipal⁹ ꝺr Jnstituta vl̃ institutões i plurali numero. Et diuidit in q̃tuor libros ptiales. q̃ sunt ĩtroductorĩ⁹ i alios libros legales. imo deseruiũt etiã canonibꝫ inq̃ntũ declarãt significatões terminoꝝ in iure vsitatoꝝ. q̃ mlt̃ vtiles sũt ĩcipiẽtibꝫ tã ꝙ ostiũ in domũ in ius ꝓbẽtes introitus Quare ꝓsultũ est oĩbꝫ q̃si mẽ genitis puerĩs ꝛ adultis lac iuris ꝓcupiscẽtibꝫ. p institutionũ dogmata sua ꝓmaria sumere nutrimenta. vt doctrina ꝓambula informati iustiniani mereant sanctiõi securius inherere. Quea ꝓtianissimo Justiniano impatore regulariter derivata oĩm impatoꝝ autoritate iubet vetat. vindicat. punit atq; permittit. Nullus g̃ tã ꝑsumptuosus existat. q̃ sine institutionũ doctris ad iuriũ ꝛ marie ciuiliũ sublimitates ꝓscẽdere attẽptz. qñ ex alto irreme diabilit corruit q̃ volare satagũt añ̃ꝫ pennas assumãt. Fuit ãt ℔ liber ꝺ mãdato Justiniani ĩpatoris q̃ etiã digestũ ꝓposuit edit⁹ post digestũ. ꝛ p⁹ ꝓmã cõpositõꝝ codicꝫ. añ tñ secũdi codicꝫ. quẽ nũc habem⁹ cõpilatõꝝ p magnificũ magistrũ Tribunianũ questorem sacri pallatij sui cũ Theophilo ꝛ Dorotheo viris illustribꝰ. vt in ꝓncipio institutoꝝ dicit. Et hui⁹ modi libri partiales subdiuidũtur vlteri⁹ in titulos. ꝛ hi in pagraphos nõ in leges nec in capitula. ꝛ paragraphi interdũ quãdo lõgi sunt ĩ ꝓsiculos. In allegationibꝫ aũt hui⁹ libri talis mod⁹ obseruat. q̃ ꝓmo liber nominat. postea rubrica. deinde paragraphus cũ ꝓsiculo. Exempli gra. insti. de iust. ꝛ iu. §. j. id ẽ. in libro institutionũ sub rubrica de iusticia ꝛ iure. i §. ℔. illi⁹ rubricẽ. Aliꝺ exẽplũ. Insti. ꝺ iu. na. ge. ꝛ ci. §. sꝫ q̃tiẽs. i. institutꝫ ꝺ iure naturali gẽtium ꝛ ciuili. pagrapho allegato. Jtẽ insti. ꝺ here. inst. §. hereditas. i. ꝺ hered⁹ instituẽ dis. pagrapho q̃ incipit. hereditas. Et sic ꝺ alĩs exẽplis accipiẽdũ est. Et ℔ de noĩbus diuisionibꝫ ꝛ exẽplis ipoꝝ librorũ legaliũ ꝓ nũĉ sufficiãt. Ut tñ plenius noscãt hi libri Nota q̃ digestũ vet⁹ sic ĩcipit. Juri operã datuꝝ ꝓpus nosse optet vñ nomen iuris descendat. Et ꝓmus titul⁹ est ꝺ iusticia ꝛ iure

De alphabeto abbreuiaturarū

Inforciatū ꝯo sic incipit. Dotis causa sp̄ vbiq; est p̄cipua. Et p̄m⁹ titul⁹ est. Soluto matrimonio quēadmodum dos petat. Sz digestū nouū incipit Hoc edicto p̄mittitur vt siue iure siue iniuria fieret op⁹ p nūciationē inhiberet. Et est p̄m⁹ titul⁹ De noui op̄is nūciatōe. Lodex incipit Impator cūctos pp̄los. Et p̄ma rubrica ē de sum.trī. et fi.ca. Premittit etiā pbemiū. Nec q̄ necessario. Autenticū incipit. Occupatꝫ nob circa roti⁹ rei p̄curas. Et est p̄ma rubrica. Si heres soluere legatū noluerit. Decima collatio q̄ etiā liber de vsib⁹ feudoꝝ ꝺr sic icipit Quia de feudo tractaturi sum⁹. videam⁹ p̄mo q̄ feudū dare p̄nt. Et p̄ma rubrica ē de his q̄ feudū dare p̄nt. z q̄liter acq̄rat z retineat. Institutaꝯo sic incipiūt. Impatoriā maiestatē nō solū armis decoratā sz etiā legib⁹ oportet esse armatā. Notandū etiā ē q⁹ quidā liber volumē appellat⁹ est. p̄tinēs ī se aliq̄s p̄dictoꝝ librorꝝ totaliū z aliq̄s partialiū. videlicet Insti. Auten. Usus feudorum. z tres vltimos libros codicꝫ. ſ. x. xj. z. xij qui raro legi ꝓueuerūt. z titulos habēt plerosq; rarissimos.

Premissis itaq; no

miníb⁹ z diuisioníb⁹ librorꝝ vtriusq; iurꝫ cū modis allegādi in ipis. Nūc p breuiaturis glosaꝝ legēdis subiūgā q̄ddā alphabetū in q̄ cōmuniores saltē abbreuiature text⁹ z glose iuris ꝓtinebūt. q̄ꝺ sic incipit. a. vel. b. ꝛc. Quecūq; lr̄aꝝ alphabeti posita sola ī textibus iuris maxīe decre. signat nomē p̄prium viri vel mulierꝫ. vt Arnoldus. Bernardus z sic de alīs. vt de testi. ex pte. A. i. Ade. Et sic de alīs.

Ab. i. abbas. ſ. lap⁹

vel de castiliano
Ac. vel accur. i. Accursi⁹ glosator ī legibus Hic duos habuit filios. vn⁹ vocabat Frā ciscus accursij valēs doctor ī legib⁹ q̄ glosis patris sui multas fecit additōes. Ali⁹ noīe Ceruot⁹. fecē etiā additōes q̄ dicunt ceruotine. modicū tñ valētes. q̄ꝝ vna ponit. L. ꝺ eden. in. l. j. z sic filiꝰ pōt ī iure p̄fem rep̄ben dere. vt. ff. de cōdi. ob. cau. in motib⁹ sec⁹ licet possit dari tutor patri furioso
Al. i. albertus doctor legum
Ala. i. alanus
Ap. se. le. i. apostolice sedis legatus
Ap. re. i. appellatōe remota
Ap. ob. re. i. appellatōis obstaculo remoto
An. de bu. i. anthonius de butrio.
Ar. i. argumentū.
Archi. i. archidyaconus magister Jo. an. q̄ glosauit etiā sextū z scripsit rosarium super decreto.
Ad n. p̄. i. ad nostrā p̄sentiā.
Aut. vel auten. i. autenticū liber. vel autētica lex incorpata
Az. i. azo q̄ fecē sūmā vnā ī legib⁹ ex q̄ sumūt examinādi ꝓtinuatōes rubricaꝝ

Bern. ber. i. bernar

dus glosator decretalium
Bar. brix. id est. Bartholome⁹ brixensis. q̄ fecit additiones glo. super decreto. quas si decretū habet sic inci. glo. eius. Quoniam nouis supuenientib⁹ causis nouis est remedijs succurrendū.
Bar. id est. bartholus de saxoferrato legum interpres.
Bal. i. baldus in vtroq; iure scribēs
Ban. i. bandinus doctor.
Baz. i. bazianus
Bo. me. i. bone memorie.
Bul. i. bulgarus doctor
But. i. butri⁹. ſ. Anthoni⁹ de butrio

C. in textu posita

sola Celestinū signat. maxīe q̄n apponūt hec verba p̄decessor nr̄. alias in glosis summis vel lecturꝫ. C. magnū signat codice cōiter ī ablatiuo casu Sz. c. puñ. i. capitulo vl̄ centesimo in distinctōib⁹
Cy. i. cynus doctor legū
Ci. i. ciuis
Cle. i. clemētine vel clementinis.
Card. i. cardinalis doctor
Consti. ꝓstit. i. ꝓstitutio.
Compust. i. compustulan⁹ doctor
Cen. ec. i. censura ecclesiastica
Con. t. t. r. id est. cōsultationi tue taliter respondemus

D. sola uel di. i. distinctione

De pe. i. de penitētijs.
De con. i. de cōsecratione.
Dil. fil. i. dilectus filius.
Dama. i. damasus papa.
Dy. i. dynus doctor
Dis. re. i. discretioni vestre.

De alphabeto abbreuiaturarū

Do.de ro.i.dñi de rota
Duran.i.durandus doctor

E.sola et magna no/ men ꝓpriū.e.pua eodē vel eadē maxime qñ sequit titulo.distinctōe.vel lege.
Ec.ro.i.eccīa romana
Extra.i.extrauagans Et hic est sciēdum ꝙ qñ ī sūma ꝺ casibꝫ.ī sūma pisana l'alicubi in libris iurꝭ ponit auctoritas ex decretali/ bus.tūc allegat extra.ꝛ sigt extrauagantē.ſ. textū vl' capitulū extra corpꝰ decretoꝝ posi tū.Decretales ei paulo añ cōpilatōz correctionē ꝛ ꝺcordatiōz ipaꝝ erāt extrauagātes qꝛ vagabant extra illꝺ volumē. Hodie aūt ꝑ modernos canonistas capla ī decretali/ bus.ī sexto.sīlr ꝛ in clemētinis nō ꝺsueuert allegari extra .qꝛ talia capitula mō nō vagā tur extra corpꝰ iurꝭ canonici. Sz legiste ꝑ/ dictoꝝ libroꝝ textꝰ allegāt extra.eo ꝙ sūt ex tra corpꝰ sui iurꝭ.ſ.ciuil. Uerē ꝙ canoniste adhuc hodie aliqꝫ textꝰ etiā canonici iuris allegāt extra.videlicet hos q̄ sunt extraua/ gātes nōdū incorpati iuri canonico.

Fa.id est.facit
Fe.re.p̄.n.i.felicis recordatōis p̄decessoris nostri
Fra.t.i.fraternitati tue
Fi.i.finali vel fine
ff.id est.digestis
Fri.de sen.i.fridericus de senis
Fran.de sab.i.frācisc⁹ de saborellis doctor ꝛ cardinalis
Flori.i.florianus doctor.
Fri.impera.i.fridericus imperator.
F.t.t.r.i.fraternitati tue taliter rñdemus.

G.ī spe. Guilhelmus in spe/ culo
G.de mō.lau.i.guilhelm⁹ ꝺ mōte lauduno
Guil.i.guilhelm⁹ doctor.
Gen.i.genſhelmus doctor
Gra.i.gracianus cōpilator decreti.
Go.vl' gof.i.goffred⁹ q̄ cōposuit summā in qua recitāt examinādi in iure canonico cō/ tinuatiōes rubricaꝝ ꝛ alia plura
Gar.i.garsias doctor

Hu.i.hugo vel Huguicio vel Hugolin⁹
Ho.vel hoſ.i.hostiensis doctor
Hen.bo.i.henric⁹ boick
Hon.i.bonorī⁹ papa

Her.i.hermānus doctor
I.sola vl' cū titello sic.ī.ꝺnotāt infra. ꝓ/ ꝙ sciēdū qñ textꝰ allegat q̄ etiā postea habet siue ī eodē libro siue ī alio.eiusdē tñ iurꝭ.tūc ꝺr infra.ꝛ scribit ꝑ ſ.longuz cui supraponi pōt titellꝰ.vt sic.ī.
ī.ti.pr.c.ī.ū.vel.iū.i.infra titulo ꝓrio.c.p̄.ꝛ ī.e.ti.i.infra eodē titulo
I.breuis vel longa signat vnū vel p̄mo.
Io.mo.i.iohꝭ mōachi glosator sexti ī frācia
Io.an.i. Johes andree etiā glosator sexti ꝛ clemētinaꝝ q̄ ꝛ nouellas ꝺscripsit valētiſſi mus doctor.
Io.imo.i.iohes imola modernꝰ doctor su per decretalibus notabiliter scribēs.
Io.vel ioh.i.iohes glosator decreti theuto nicus quē alīꝫ nomināt iohem antiquū
Io.de lig.i.iohes de lignano
Io.de fan.i.iohānes de fantuſijs
Inno.vel innoc.i. Innocēcius papa
Imo.i.imola.ſubaudiēdo Jo.
Jac.de liz.i. Jacobꝰ de lizano
Ja.de are.i. Jacobꝰ de arena
Ja.but.i. Jacobꝰ butrigarīꝫ.
Ja.bal.i. Jacobꝰ balduini
Ja.de bel.i. Jacobꝰ de beluiſo

L.sola.i.lege vl' quinqua ginta in numero distinctionū
La.ab.i.lapus abbas doctor
Lamp.ꝺ ramp.i.lampertꝰ ꝺ ramponiꝰ
Lud.de ro.i.ludouicꝰ de roma doctor
La.vl' lau.i.laurentiꝰ ī glosis decretaliū
Li.i.libro vl' liber ſm exigētiā ꝺstructōis

M.uel mar. id est.martinꝰ ✦doctor
M.vl' mā.i.mādamꝰ.signāter qñ lra.q.sec̄ tur.vt m.q.i.mandamꝰ quatenꝰ
Mo.ca.p̄.i.monitōe canonica p̄missa

Nic.sico. id est nicolaꝰ sicolꝰ doc/ ✦tor.q̄ alit ꝺr panoꝛ mitanꝰ vel panormita moderniſſimus.
No.ꝛ ve.test.i.noui ꝛ veteris testamēti.
No.i.nota. Nota.i.notatur.
Nouel.i.nouella

O.uel op.i.opinio
Ob.i.obstaculo
Odo.i.odofredus doctor
Ol.vel old.i.olradus vel oldradus
Osti.vel ost.i. ostiensis. communiꝰ tñ ꝙ b. dicitur

De alphabeto abbreuiaturarū

Pe.i. penitentia.vel petr⁹.vel pe/nultimo.
Pel't.vel pen'l't.i.penultimo
Paragraph⁹ qz in ordine alphabeti nō iue nitur abbreuiat⁹.cū nō sit vna lr̄a sic solet scribi.§.vt qñ capitulū vl' aliq̄ lex ē lōga tūc ad citi⁹ inuenīdū textū allegatū ponit ī ca pitulo vel lege pagraph⁹ vn⁹ vl' plēs Nota tū q̄ pagraphi sūt duplices. videlicz ma gn⁹ z pu⁹.z pu⁹ dz esse niger de incausto in tali forma.§.vel ꝑsili.z tal' dz legi cū sua de terminatōe sequēti.h aūt cōiter ponit ī glo sis vel in sūmis collectis Ali⁹ aūt magn⁹ sic formak z dz esse de alio colore.scz ru/beo vel blaueo seu flauo. Et talis legi ñ dz. licet in legēdo dum inuenit.vel dū venit ad eū pausari debeat.z ī corrigēdo libros debz notari vt apponat si nō sit ibi. Nā certi text⁹ z summe distincte sunt p tales.ita q̄ allega tur ꝑm⁹.secūd⁹.Si g̃ nō essent ibi ꝑtingerz ꝑmū accipi p secūdo.z secūdum p ꝑmo.qō errorē induceret.z vn⁹ scz.§.pu⁹ signat ali/um videlicet magnū.z sic apud lagycos est terminus secūde intētionis
Preal.i.preallegatis
Prin.id est.principio
Per to.id eū.per totum.
Pri.id est.primo
Pretex.i.pretextu.hoc est.occasione
Pau.de leaz.i.Paul⁹ de leazarijs q̄ scripsit bene sup clemētinis
Pe.de bel.i.Petrus d̄ bella partica doctor legum vltramontan⁹
Pe.de samp.i.petrus de sampzana
P.vel pla.i.placētinus doctor.
Pre.di.i.prefulgeat dignitate.vt de testi.in c.licet.ij.
Pre.id est.preterea
Pa.id est.papa
Pom.i.pomponius impator

Q.i. questione quā do ponitur in causis decreti.vel quatenus qñ ponit in textu decretaliū.maxime p⁹ mā damus.vt sic man.q

Ray. id est.Raymūd⁹ capellan⁹ z pe/nitētiari⁹ greg⁹.ix.de q̄ in ꝑn.decretalium.
Re.i.remota.vt ibi ap.re.vt supza.
Rof.i.Roffredus doctor
Rog.i.roglerius legista
Re.vel ꝛ.i.respōso vel respōsio.
Re.i.require vel remissionib⁹.

Sali. id est.Salicet⁹ doctor
Sico.ab.i.sicol⁹ abbas
Se.ap.i.sedes ap'lica So.i.solutio.
Sa.ap.cō.i.sacro approbāte ꝯcilio
Se.i.sequēti Sequen.i.sequētib⁹
S.vl's.i.supza. Uñ qñ aliq̄d allegat ī ali/quo q̄ ꝑs añ illū locū habitū est ī alio vl' eodē libro eiusdē tīt iuris.videlicet aut ciui lis aut canonici h allegat.s.ps.breuē.sed s. longa sola.i.scilicet
Spe.i.speculū liber magn⁹
Spec.i.speculator auctor speculi scz Guil helmus duranti.
Sub.ap.ob.i.submoto appellatōis obsta/culo.vt de testi.cum olim
Sa.anc.cō.i.sacra auctoritate ꝯcilij.vt de iureiu.nimis

Tan.i. tancredus
T.vel ti.i.titulo.etiā.t.i.taliter
Tho.i.Thomas

Vin. id est.Uincēti⁹ doctor
Uincen.i.Uincentin⁹ etiā doctor
Ub.de bo.i.Ubertus de bobio
Ult.i.vltimo
U.sola.i.q̄nq̄ vel q̄nta.vt. v.q.v.
Uui.vel wil.i.wilhelm⁹.qō italici scribūt guilhelm⁹.z francigene guilbermus
Gui.duran.i.guilhelmus durāti
ꝑ.i.versu vel versiculo
Ue.i.vetus.vt.ff.vetus

x.i. decima
xx.i.vicesima
xc.i.nonagesima.qz.x.ꝓposita.c.signi/ficāti centū subtrahit ei decē sic etiā in.xl.zc.

Zab. id est.zabozella. videlicet dñs Franciscus

con.i. consecratione
§.i.pagrapho.vl' pagraphis.de q̄ sup̄ lat⁹ dictū est Sūt z alie abbreuiature d̄ rubri cis tā legū q̄z canonū maxime decretaliū de quib⁹ patebit infra.
Nec ād d̄ abbreuiaturꝭ textuū glosaꝝ sūma rū z lecturaꝝ vtriusq̄ iurꝭ ꝓter titulos nūc sufficiāt.q̄ vtiq̄ ꝓmis iuuiū alūnis difficiles apparēt ī ꝓmo aggressu.z raro colligūt ita copiose.q̄re sit h opusculum icipiētib⁹ tāto magꝭ acceptū rariusq̄ reputatū.q̄to magꝭ solicit⁹ ē collectū

Quia ad premissa

Quorum noticiā necessariū est habere rubricas seu titulos vtriusq; iuris abbreuiatos ⁊ extēsos. ꝓponā rubricas iuris canonici ꝓpter eaꝝ paucitatē respectu rubricaꝝ iuris ciuilis. quas etiā subiungam. Etiā qz supra ꝓmisi ius canonicū iuri ciuili ratiōe dignitatis ⁊ excellētie ⁊c. Sequūtur ergo rubrice decretaliū ⁊ ꝓseqns sexti ⁊ clemētinaꝝ. eo ordine quo ponunt in decretal. ꝑmittus abbreuiāte. deinde extense. ⁊ postea vt eo facili⁹ menti teneātur metrice i liū versib⁹ colligētur Unde nota q⁹ hi sūt tituli decretaliū nō inspecto ordine alphabeti. ⁊ ꝓmo ꝓmi libri. secundo secundi. ⁊ sic de alīs

De sum. tri. et fi ca.

id est. de summa trinitate ⁊ fide catholica.
Constit. i. cōstitutionib⁹
Rescrip. id est. rescriptis
Consue. i. cōsuetudine
Postu. p. i. postulatōe prelatoꝝ
Ele. i. electione ⁊ electi potestate.
Transla. epi. i. translatione episcopoꝝ
Au. ⁊ vsu pal. i. auctoritate ⁊ vsu pallij
Renun. i. renunciationib⁹
Sup. neg. pla. id est. supplenda negligentia prelatoꝝ.
Temp. or. i. tempib⁹ ordinum ⁊ qualitatib⁹ ordinandoꝝ
Scru. in or. i. scrutinio in ordine faciēdo.
Or. ab epi. q̄ re. i. ordinatis ab epo q̄ resig̃nauit vl' renūciauit ep̄atui. vl' ab excōicato.
Eta. ⁊ quali. i. etate ⁊ qualitate ordine prefi ciendoꝝ
Sa. vnc. i. sacra vnctione
Sacra. ite. vl' nō. i. sacris iterādis vel nō.
Ser. nō or. i. seruis nō ordinandis ⁊ eoꝝ manumissione
Fi. p̄s. i. filīs p̄sbyteroꝝ ordinādis an nō.
Ob. ad rati. i. obligatis ad ratiocinia ordinandis vel nō
Corp. vici. id est. corpore viciatis ꝓmouendis vel non
Biga. i. bigamis nō ordinandis
Cle. pe. id est. clericis peregrinis
Of. arch. i. officio archidyaconi
Of. archip̄. id est. officio archip̄sbyteri
Off. pri. id est. officio primicerij
Of. sacri. id est. officio sacriste
Of. custo. id est. officio custodis
Of. vica. id est. officio vicarij
Of. dele. i. officio ⁊ ptāte iudicis delegati
Of. le. i. officio legati
Of. iudi. or. i. officio iudicis ordinarij
Of. iudi. i. officio iudicis.
Da. ⁊ obe. id est. maioritate ⁊ obedientia
Treu. ⁊ pa. id est. treuga ⁊ pace.
Pac. id est. pactis
Transac. id est. transactionibus
Postul. id est. postulando
Procu. i. procuratorib⁹.
Sin. id est. sindico
Dis q̄ vi. me. i. de his q̄ vi metusue cā fiūt.
In inte. re. i. in integrū restitutione
Alī. mu. iu. cau. fac. i. alienatiōe mutādi iudicij causa facta
Arbi. i. arbitris

Tituli secundi libri

Iudi. i. iudicijs

Fo. cōpe. i. foro cōpetenti
Li. ob. i. libelli oblatione.
Mut. pet. i. mutuis petitionib⁹
Lit. ꝓtest. i. litis ꝓtestatione
Ut li. nō ꝓtes. i. vt lite nō ꝓtestata nō ꝓceda tur ad testiū receptōz l' ad diffinitiuā sniaz.
Ju. calum. i. iuramēto calumnie
Dila. id est. dilationib⁹
Fer. i. ferijs
Or. cog. i. ordine cognitionū.
Plus pet. i. plus petitionib⁹
Cau. pos. ⁊ p. i. causa possessiōis ⁊ ꝓprietat⁹.
Resti. spo. i. restitutōe spoliatoꝝ.
Do. ⁊ ꝓtu. i. dolo ⁊ ꝓtumacia.
Eo q̄ mit. in pos. i. eo q̄ mittit in possessionē causa rei seruande
Ut li. pen. i. lite pendente nihil innouet.
Seq̄s. pos. seq̄stratōe possessionū ⁊ fructuū
Confes. i. ꝓfessis
Proba. i. ꝓbationib⁹
Test. i. testib⁹ ⁊ attestationib⁹
Test. co. i. testib⁹ cogēdis vel nō
Fi. instru. i. fide instrumētoꝝ.
Presump. i. ꝓsumptionibus
Jureiu. i. iureiurādo
Excep. i. exceptionibus.
Prescrip. i. prescriptionibus
Sen. ⁊ re. iu. i. sentētia ⁊ re iudicata
Ap. i. appellationib⁹ recusatōib⁹ ⁊ relatōib⁹
Peregri. i. pegrinātibus
Cōfir. vti. i. ꝓfirmatōe vtili vel inutili

Tituli tertij libri

Vt.et ho.cle. id est.ō vita ⁊ honestate clericorum
Coha.cle.⁊ mu.i.cohabitatione clericoꝝ ⁊ mulierum
Clc.cōiu.i.clericis cōiugatis
Clc.nō resi.i.clericis nō residentibꝫ in ecclesia vel prebenda
Preben.i.p̄bendis ⁊ dignitatibus
Clc.egro.i.clerico egrotante vel debilitato
Instī.i.institutionibus
Concel.p̄.i.cōcessione p̄bende vl' eccl'ie nō vacantis
Ne se.va.i.ne sede vacante aliq̄d innouet
Bis que fi.a p̄.i.bis q̄ fiūt a p̄latꝫ sine ꝓsensu capituli
Bis que fi.a ma.id est.bis que fiunt a maiori pte capituli
Ut ec.bene.i.vt ecclesiastica beneficia sine diminutōe cōferantur
Re.cc.nō al'.i.rebꝫ ecclesie nō alienādis
Preca.i.p̄cario vel p̄carijs
Cōmo.i.cōmodato Depo.i.deposito.
Emp.⁊ ven.i.emptione ⁊ venditione.
Lo.⁊ cōduc.i.locato ⁊ ꝙducto.
Re.permu.i.rerū p̄mutatione
Feu.id est.feudis
Pigno.i.pignoribꝫ ⁊ alijs cautionibꝫ
Fideiuſ.i.fideiussoribus
Solu.id est.solutionibus
Dona.id est.donationibus
Pecu.cle.i.peculio clericoꝝ.
Testa.i.testamētis ⁊ vltimis voluntatibus
Suc.ab intest.i. successiōibꝫ ab intestato
Sepul.id est.sepulturis
Parroch.i.parrochijs ⁊ alienis prochianis
Deci.i.decimis ⁊ oblationibꝫ.
Regula.i.regularibꝫ ⁊ transeūtibꝫ ad religionem
Cōuer.cōiu.i.ꝙuersione ꝓiugatoꝝ.
Conuer.infi.i.ꝙuersione infidelium
Vo.i.voto ⁊ voti redemptione
Sta.mo.i.statu monachoꝝ ⁊ canonicorū regularium
Reli.do.i.religiosis domibꝫ vt episcopo sint subiecte.
Capel.mo.i.capellis monachoꝝ ⁊ aliorum religiosorum
Jurepa.i.iure patronatus.
Censi.i.censibꝫ exactōibꝫ ⁊ p̄curatoribꝫ
Cōse.ec.i.ꝓsecratōe eccie vel altaris
Cele.mis.i.celebratione missaꝝ ⁊ sacramēto eucharistie ⁊ diuinis officijs.
Bap.i.baptismo.⁊ ei⁹ effectu
Pres.nō bap.i.p̄sbytero nō baptizato
Custo.eucha.i.custodia eucharistie crismatis ⁊ alioꝝ sacramētoꝝ
Reli.⁊ ve.san.i.reliquijs ⁊ veneratōe sctōꝝ.
Ob.ie.i.obseruatōe ieiunioꝝ
Pur.post par.i.purificatōe post partū.
Ec.edi.i.eccl'ijs edificādis vel repandis
Immu.i.immunitate.alias emunitate ecclesiaꝝ cimiteriorꝝ ⁊ reꝝ ad eas ptinētiū.
Ne cle.vel mo.i.ne clerici vl' monachi secularibꝫ negocijs se immisceāt

Tituli quarti libri

Spō.et matri.id est sponsalibus ⁊ matrimonijs
Despon.impu.i.despōsatione impubeꝝ.
Clam.despon.i.clamdestina despōsatōe
Spon.du.i.sponsa duoꝝ
Cōdi.ap.id est.cōditionibꝫ appositis in desponsatōe vel alijs ꝓtractibꝫ
Qui cle.vel vo.i.qui clerici vel vouētes matrimoniū ꝓtrahere possunt.
Eo qui duxi.ī ma.i.eo qui duxit ī matrimonium quā polluit p adulteriū
Con.lepro.i.ꝓiugio lepꝛosoꝝ
Coniu.ser.i.cōiugio seruoꝝ
Na.ex li.ven.i.natis ex libero ventre
Cog.spi.i.cognatione spūali
Cog.le.i.cognatione legali
Eo qui cog.ꝓsan.vx.sue.i.eo qui cognouit ꝓsanguineā vxoris sue.
Cōsan.⁊ af.i.cōsanguinitate ⁊ affinitate.
Fri.⁊ male.i.frigidis ⁊ maleficiatis ⁊ īpotentia coeundi
Da.cō.edic.ec.cō.i.matrimonio ꝓtra edictum ecclesie ꝓtracto
Qui fi.sint le.i.q̄ filij sint legitimi
Qui ma.ac.pos.i.q̄ matrimonium accusare possunt.vl' cōtra illud testificari
Diuoꝝ.id est.diuortijs
Dona.in.vi.⁊ vx.⁊ de dote.i.de donatiōibꝫ inter virꝫ ⁊ vxorē.⁊ de dote post diuortium restituenda
Se.nup.i.secundis nuptijs

Tituli quinti libri

Accu.i.accusationi bus inquisitionibꝫ ⁊ denūciationibꝫ
Calum.i.calumniatoribus

De decretali uersificata

Simo.i.simonia.ꝛ ne aliq̃d ꝑ spũalib⁹ exigatur vel ꝓmittatur
Ne ꝑla.vi.su.i.ne ꝓlati vices suas vl' eccl'as annuo censu alijs ꝓcedant
De magi.i.de magistris ꝛ ne aliq̃d exigak ꝑ licentia docendi
Jude.i.iudeis ꝛ saracenis ꝛ eoꝝ seruis
Here.i.hereticis ꝛ manicheis.
Scisma.i.scismaticis
Aposta.i.apostatis ꝛ reiterãtib⁹ baptisma
Vis q̃ fi.oc.i.his q̃ filios occiderũt
Infan.ꝛ lang.ex.i. infantibus ꝛ languidis expositis
Homici.i.homicidio volũtario vl' casuali
Tornea.i.torneamẽtis
Cle.pug.i du.i.clerici pugnãtib⁹ i duello.
Bali.ꝛ sagit.i.balistarijs ꝛ sagittarijs
Adult.i.adulterio ꝛ stupro.
Rapto.i.raptoribꝫ incẽdiarijs ꝛ violatoribus ecclesiaꝝ
Fur.i.furtis
Usu.i.vsuris
Cri.fal.i.crimine falsi.
Sortil'.i.sortilegijs.
Collu.dete.i.collusione detegẽda
Delic.pu.i.delictis pueroꝝ
Cle.vena.i.clerico venatore
Cle.pcus.i.clerico pcussore
Male.i.maledicis
Cle.excõ.i.clerico excõicato interdicto vel deposito ministrante
Cle.nõ or.i.clerico ñ ordinato mĩstrãte.
Cle.p sal.p.i.clerico p saltũ ꝓmoto
Eo q̃ fur.or.su.i.eo q̃ furtiue ordiel' suscepit
Excel.p̃.i.excessib⁹ ꝓlatoꝝ i subditos
No.op.nũ.i.noui op⁹ nũciatione
Priuile.i.ꝓuilegijs ꝛ excessib⁹ ꝓuilegiatoꝝ
Pur.ca.i.purgatõe canonica
Pur.vul.i.purgatõe vulgari
Iniu.i.iniurijs ꝛ damno dato.
Pen.id est.penis
Pe.ꝛ re.i.penitẽtijs ꝛ remissionib⁹
Sen.ex.i.sentẽtia excõicatõis
Uer.sig.i.verboꝝ significatõe
Re.iu.i.regulis iuris

Hinc premissis ru
bricis decretaliũ abbreuiatis ꝛ extẽsis vt eo melꝰ mẽti teneãt.sequunt versus de eisdẽ ꝑm ordinẽ

Pria supma fides statuit.scribitq̃ senescit.
Postulat electꝰ trãslatꝰ auctor ꝛ vsus.
Inde renũcio suppleo tpib⁹ q̃z scrutor
Ordo resignatꝰ.etas vngitq̃ sacramen.
Filꝰ ꝛ seruꝰ obnoxius ꝛ viciatus.
Hinc bigamꝰ clerꝰ pegrinꝰ ꝛ archileuita
Archisacer.ꝑmas sacrꝝ custos vice fungẽs
Delegãs legãs.iudex ex ordine dictꝰ
Judicꝝ officiũ maior pax pacta sequũtur.
Trãsigo postulo ꝓcuro vel sindicꝰ esto.
Hinc metꝰ integrat.alienat arbitrũ dat

Judicum foruſq̃z
libellus mutua poscens.
Litẽ ꝓtestans sine q̃ nõ suscipe testes
Juro dilatis ferijs ex ordine nosco
Plꝰ peto de causa spoliatus restituẽdus
Est dolꝰ est missus lis pendẽs atq̃ seq̃ster
Cõfessusq̃ ꝓbo testis testes q̃z cogo.
Instruo p̃sumo ius iurãs excipiẽdo.
Prescribo sentẽtio ꝓuoco ꝓgoq̃ firmo

Duus honor clerꝰ
habitans cleruscq̃ iunctus
Nõ residens dignꝰ eger vel debilitatus
Instituo ꝓcedendo ne sede vacante
Et sine ꝓsensu maior ꝑs nõ minuatur
Ecclesie res atq̃ ꝑcaria cõmodo pono
Uendo loco muto feudũ pignusq̃ cauẽdo
Atq̃ fideiussor soluit dat peculioꝝ
De testamẽtis etiã succedo sepultis
Parrochijs decimis vult regꝫa religiosis.
Eõiunx ꝓuersus inuidus vota redemit.
Jn stat' mõachi domꝰ atq̃ capella locoꝝ
Jure patronatꝰ de censib⁹ ara sacrata
Missaq̃ baptismꝰ q̃ nõ est ꝑsbyter vsus
Eucharistia reliquie ieiunia pura
Edes imunes seculi fuge clerice merces.

Sponsus et impu
bes clamdestina sponsa duoꝝ.
Conditio vouẽs.q̃ polluit atq̃ leprosus
Seruus de natis sequit' cognatio duplex.
Post ꝓsanguineã ꝓsanguinei gelidiq̃
Coniugiũ vetitũ sequit' q̃ legitimi sunt.
Accusare queũt diuorcia bona secũda.

Accusato siue calũ
nia simonialis.
Prelati rabi iudeus hereticusq̃.
Scismaticꝰ apostaticꝰ natos ꝓmẽtes
Infans expositꝰ homicida torneamẽta
Hinc cleꝰ pugnans post ħ quoq̃ sagittat adulter.
Ecclesie raptor sequit' fur.hinc ꝛ vsura

Falsari⁹ sors colludēs crimen pueroꝝ
Clerus venator pcussor maledicusq;
Cleric⁹ depositꝰ q̄ nō est ordo minister
Salt⁹ furtiu⁹ excessus opusq; nouellū
Lex ꝓuata subit sequit purgatio duplex.
Iniurie peneq; remissio post anathema
Uerboꝝ signi sequit post regula iuris

Hi sunt spēales ꝑsus de rubricis decretaliū ꝼm ordinē suū. Et vt supra tactuz est vbi dicebaꝫ de decretalibꝫ .c.lxxxv. sunt rubrice seu tituli

Sunt aūt capitula ī decretalibꝫ tria milia min⁹. xxiij. Uersus. Bis centū tituli. sz q̄denos remouebis. Sunt decretales ter mille absq; nouem bis

Remissis titulis

Op seu rubricꝫ decretaliū abbreuiatꝫ z extēsis nō inspecto ordine alphabeti. sz eo ordine q̄ ponūt in decretalibꝫ Et ꝑmissis ꝑsibꝫ de eisdē ꝼm ordinē vt eo meli⁹ mēte tenēatur. Sequūt nūc ꝯdē tituli siue rubrice decretaliū extēsi p ordinē alphabeti. ꝼm ordinē libroꝝ eos ꝓtinentiū ordinati vt lector iuris si indiguerit citi⁹ inueniēdo quēlibet illoꝝ recurrat ad eos.

Tituli libri decretalium.

Autoritate et usu pal

lij.l.j.t.viij.
Alienatione indicij mutādi cā facta.l.j.t.xj.
Arbitris.l.j.t.xlij.
Appellationibꝫ recusationibꝫ z relatiōibus l.ij.t.xxviij.
Accusatiōibꝫ inquisitiōibꝫ z denūciatiōibꝫ li.v.t.j.
Apostatꝫ z reiterātibꝫ baptismū.l.v.t.ix.
Adulterijs z stupro.l.v.t.vj.
Bigamis nō ordinādis.li.j.t.xxj.
Baptismo z ei⁹ effectu.l.iij.t.xlij.

Constitutionibus.

li.j.ti.ij.
Consuetudine .li.j.t.iiij.
Corpe viciatis nō ordinādis.l.j.t.xx.
Clericis pegrinis z eis nō sine lr̄is recipiēdis.li.j.t.xxij.
Causa possessionis.l.ij.t.xij.
Confessis.li.ij.t.xviij.
Confirmatōe vtili.l.ij.t.iij.
Cohabitatōe clericoꝝ z mulieꝝ.l.iij.t.ij.
Clericis ꝑiugatis.li.iij.t.iij.
Clericis nō residētibꝫ in eccīa vel ꝓbenda. li.iij.t.iiij.
Clerico egrotāte vel debilitato.l.iij.t.vj.
Concessione ꝓbende vel ecclesie non vacātis.l.iij.t.viij.
Cōmodato.l.iij.t.xv.
Conuersione ꝑiugatoꝝ.l.iij.t.xxxij.
Conuersione infideliū.l.iij.t.xxxiij.
Capellis monachoꝝ z alioꝝ religiosoꝝm li.iij.t.xxxvj.
Censibꝫ exactionibꝫ z ꝓcurationibus.li. iij.ti.iij.
Cōsecratōe eccīe vel altaris.l.iij.t.xl.
Celebratōe missaꝝ z de sacramēto eucharistie z diuinis officijs.l.iij.t.xlj.
Custodia eucharistie z crismatis z alioꝝz sacramentoꝝ.l.iij.t.xliij.
Clamdestina despōsatōe.l.iij.t.ij.
Conditionibꝫ appositis in despōsatōne vel alijs ꝓtractibꝫ.l.iij.ti.v.
Coniugio leprosoꝝm.l.iij.t.viij.
Coniugio seruoꝝ.l.iij.t.ix.
Cognatione spirituali.li.iij.t.xij.
Consanguinitate z affinitate.l.iij.t.xiij.
Calumniatoribus.l.v.t.ij.
Clericis pugnātibus in duello.l.v.t.xij.
Collusione.l.v.t.xij.
Clerico venatore.l.v.t.xxxiij.
Crimine falsi.l.v.t.xx.
Clerico pcussore.l.v.t.xxv.
Clerico maledico.l.v.t.xxvj.
Clerico excōicato vel depositō vl̄ interdicto ministrante.l.v.t.xxviij.
Clerico p saltū ꝑmoto.l.v.t.xxix.

Dilationib⁹

li.j.t.viij.
Dolo z ꝓtumacia.li.ij.t.xiij.
Depositō.li.iij.t.xv.
Donationibꝫ.l.iij.t.xxxij.
Decimis z ꝑmicijs.l.iij.t.xxx.
Desponsatione impubeꝝ.l.iij.t.ij.
Diuortijs.l.iij.c.xx.
Donationibꝫ inter virꝫ z vxorē z de dote ꝑ diuortium restituēda.l.iij.t.xxj.
Delicto pueroꝝ.l.v.t.xxij.

Electione et electi po

testate.li.j.ti.vj.
Etate z qualitate ī ordine ꝓficiendoꝝm li.j.t.xiij.
Eo qui mittitur in possessionē causa reiseruande.li.ij.t.xv.

Exceptionibus.li.ij.t.xxv.
Ecclesiastica bñficia sine diminutõe ꝓferã
tur.l.iij.t.xxij.
Emptione ⁊ venditiõe.l.iij.t.xvij.
Ecclesijs edificãdis l' repandis.l.iij. t.xlviij
Emunitate eccl'iaꝝ cymiterij ⁊ reꝝ ad eas
ptinentiũ.l.ij.t.xlix.
Eo qui duxit ĩ matrimoniũ quã polluit p
adulterium.l.iiij.t.vij.
Eo qui cognouit cõsanguineam vxoꝛ ſue
vel ſpõſe.l.iiij.t.xj.
Eis qui filios occidũt.l.v.t.x.
Eo qui furtiue ordines ſuſcepit.l.v.t.xxx
Exceſſibꝫ ꝑlatoꝝ in ſubditos.l.v.t.xxxj.

Filijs presbiterorum.

libro ꝓmo.ti.xvij.
Foro cõpetenti.l.ij.t.ij.
Ferijs.li.ij.t.ix.
Fide inſtrumentoꝝ.l.ij.t.xxij.
Feudis.l.iij.t.xx.
Fideiuſſoribus.l.iij.t.xxij.
Frigidis ⁊ maleficiatis.l.iiij.t.xv.
Furtis.l.v.t.xviij.
Falſarijs.l.v.t.xx.

His que ui metuſue

cauſa fiũt.li.j.t.xl.
His q̃ fiũt a ꝑlato ſine ꝓſenſu capl'i.l.iij.t.x.
His q̃ fiũt a maioꝛi pte capl'i.l.iij.t.xx.
Hereticis.l.v.t.vij.
Homicidio volũtario vel caſuali.l.v.t.xij.

In integrum reſti

tutione.li.j.ti.xl.
Judicijs.l.ij.t.j.
Juramẽto calumnie.l.ij.t.vij.
Jureiurando.l.ij.t.iiij.
Inſtitutionibꝫ.l.iij.t.vij.
Jurepatronatus.l.iij.t.xxxviij.
Judeis ⁊ ſaracenis ⁊ coꝝ ſeruis.l.v.t.vj.
Infantibꝫ ⁊ languidis expoſitis.l.v.t.xj.
Iniurijs ⁊ damno dato.l.vj.t.xxxvj.

Libelli oblatõne.

l.ij.t.iij
Litis ꝓteſtatione.l.ij.t.xlv.
Locato ⁊ ꝓducto.l.iij.t.xvij.

Maioritate et obe

dientia.li.j.t.xxxij.
Mutuis petitionibꝫ.l.ij.t.iiij.
Primoio ꝺcto ꝺ inꝺictũ eccie.l.iij.t.xvj.
Magiſtris ⁊ ne aliq̃d exigat ꝑ licẽtia docẽ
di.li.v.t.v.
Maledicis.li.v.t.xxvj.

Nato ex libero uen

tre.li.iiij.t.xx.
Non ordinato miniſtrãte.l.v.t.xxviij.
Nouj operis nũciatione.l.v.t.xxxij.
Ne clerici vel monachi ſecularibꝫ negocijs
ſe immiſceãt.l.iij.t.l.
Ne ꝑlati vices ſuas alijs ꝓcedãt ſub ãnuo
cenſu.l.v.t.iiij.
Ne ſede vacãte aliq̃d innouet.l.iij.t.viij.

Ordinatis ab epo

q̃ renũciauit eꝑatui vl' excõicato.l.j.t.xij.
Obligatis ad ratiocinia ordinãdis vel nõ.
li.j.ti.xix.
Officio archidyaconi.li.j.t.xij.
Officio archipreſbyteri.l.j.t.xxiij.
Officio ꝓmicerij.l.j.t.xxv.
Officio ſacriſte.l.j.t.xxvj.
Officio cuſtodis.l.j.t.xxvij.
Officio vicarij.l.j.t.xxviij.
Officio vel ptãte iudic ⁊ delegati.l.j.t.xxix.
Officio legati.l.j.t.xxx.
Officio iudicis ordinarij.l.j.t.xxxj.
Officio iudicis.l.j.t.xxxij.
Ordine cognitionum.l.ij.t.x.
Obſeruantia ieiunioꝝ.l.iij.t.xlvj.

Poſtulatione.

li.j.t.v.
Pactis.li.j.ti.xxxv.
Poſtulando.l.j.t.xxxvij.
Procuratoribus.l.j.t.xxxviij.
Plus petitionibus.l.ij.t.xj.
Probationibꝫ.l.ij.t.xix.
Preſumptionibꝫ.l.ij.t.xxiij.
Preſcriptionibus.li.ij.t.xxvj.
Peregrinantibꝫ.li.ij.t.xix.
Prebendis ⁊ dignitatibus.l.iij.t.v.
Precarijs.l.iij.t.xiij.
Pignoribꝫ ⁊ alijs cautionibꝫ.l.iij.t.xxij.
Peculio clericoꝝ.l.iij.t.xxv.
Parrochijs ⁊ alienis prochianis.l.iij.t.xxix
Preſbytero nõdũ baptizato.l.iij.t.xliij.
Purificatiõe poſt partũ.l.iij.t.xlvij.
Priuilegijs ⁊ exceſſibus priuilegiatoꝝ.
li.v.t.xxxij.
Purgatõe canonica.l.v.t.xxxiij.
Purgatione vulgari.l.v.t.xxxv.
Penis.li.v.t.xxxvij.

De titulis extensis

Penitētijs ⁊ remissionib⁹.l.v.t.xxxviij.

Qui clerici uel uo/ uentes matrimoniū ꝯtrahere pñt.l.iiij.t.vj
Qui filij sint legitimi.l.iiij.t.xvij.
Qui matrimoniū accusare possunt vl' testi ficari.l.iiij.t.xviij.

Rescriptis.li.j.ti.iij.
Restitutione.li.j.t.ix.
Reb⁹ eccie alienādis vl' nō.li.iij.t.xij.
Restitutōe spoliato⁹.l.ij.t.xiij.
Rex pmutatione.l.iij.t.xix.
Regularibus ⁊ transeuntib⁹ ad religionem libro.iij.t.xxxj.
Religiosis domib⁹.l.iij.t.xxxvj.
Reliquijs ⁊ veneratōe sctō⁹.l.iij.t.xlv.
Raptoribꝫ ⁊ incendiarijs ⁊ violatoribus ec clesia⁹.l.v.t.xvij.
Regulis iuris.l.v.t.iiij.

Summa trinitate ⁊ fide catholica.li.j.ti.j.
Supplēda negligētia plato⁹.l.j.t.x.
Scrutinio i ordinatōe faciēdo.l.j.t.xij.
Sacra vnctione.l.j.t.xv.
Sacramētis iterādis vel nō.l.j.t.xvj.
Seruis nō ordinādis.l.j.t.xviij.
Sindico.l.j.t.xxxix.
Sequestratiōe possessiōis ⁊ fructuū. libro ij.ti.xvij.
Sententia ⁊ re iudicata.l.ij.t.xxvij.
Solutiōib⁹.l.iij.t.xxij.
Successionib⁹ ab intestato.l.iij.t.xxvij.
Sepulturis.l.iij.t.xxviij.
Statu monacho⁹.l.iij.t.xxv.
Sponsalib⁹ ⁊ matrimonijs.l.iiij.t.j.
Sponsa duo⁹.l.iiij.t.iiij.
Secūdis nuptijs.l.iiij.t.xxj.
Symonia ⁊ ne aliq̄d exigat' vel pmittatur. li.v.t.iij.
Scismaticis ⁊ ordinatis ab eis.l.v.t.viij.
Sagittarijs ⁊ balistarijs.l.v.t.xv.
Sortilegijs.l.v.t.xij.
Sententia excōicatōis ⁊ solutōe.l.v.t.xxxix

Translatione epi/ scopi vel electi.l.j.t.vij.
Temporib⁹ ordinationū ⁊ qualitate ordi/ nando⁹.l.j.t.xj.
Treuga ⁊ pace.l.j.t.xxxiiij
Transactionib⁹.l.j.t.xxxvj.
Testib⁹ ⁊ attestationib⁹.l.ij.t.xx.
Testib⁹ cogendis.l.ij.t.xxj.
Testamētis ⁊ vltimis volūtatib⁹.l.iij.t.xxvj
Toncamētis.l.v.t.xiij.

Ut eccīastica bene ficia sine diminutōe ꝓferant'.l.iij.t.xij.
Ut lite nō ꝓtestata nō ꝓcedat' ad testiū rece ptionē vel ad diffinitiuā sniam.l.ij.t.vj.
Ut lite pendēte nil innouet'.l.ij.t.xvj.
Uita ⁊ honestate clerico⁹.l.iij.t.j.
Uoto ⁊ voti redemptōe.l.iij.t.xxxiiij.
Usuris.l.v.t.xix.
Uerbo⁹ significatiōib⁹.l.v.t.xl.

In sexto aūt libro sunt rubrice pauciores. videlicet circa.lxx. Et in clemētinis adhuc pauciores.videlicꝫ xlvij. Capitula scire cupiēs in his duobus mox numerabit. Dagꝫ pfecto q̄d ꝓtineant attendendū est q̄ꝫ q̄t sint. Ut aūt faciliter scirenť in versib⁹ pmissis q̄ rubrice decreta lium essent i sexto ⁊ q̄ in clemētinis desup ꝑ signande essent cū rubro.vj.in sexto.⁊.vij. in clemētinis.q̄s aliq̄ labore fieri posset illum ad remouēdū tituli siue rubrice libri sexti ⁊ clementinaꝝ cōsequenť sequunť vt in eisdē posite sint libris.nō inspecto ordine alpha beti. Et pmo tituli siue rubrice pmi libri se xti libri decretaliū

Tituli pmi libri sexti libri decretalium.

De summa trinitate

⁊ fide catholica
De ꝓstitutionibus
De rescriptis.
De cōsuetudine
De postulatione prelatorum
De electione ⁊ electi potestate
De renunciatione
De supplenda negligentia plato⁹
De tempor⁹ ordinū ⁊ qualitatibus ordi/ nandorum.
De filijs pſbyteroꝝ ordinādis an nō.
De officio vicarij
De officio ⁊ potestate iudicis
De officio ⁊ potestate iudicis delegati
De officio legati
De officio iudicis ordinarij
De maioritate ⁊ obedientia
De pactis
De ꝓcurato⁹ib⁹

De titulis sexti libri

De his que vi metusue causa fiunt
De restitutione in integrum
De arbitris
Tituli secūdi libri sexti libri decretaliū.

De iudicijs

De foro cōpetenti
De litis contestatione
De iuramento calumnie
De restitutione spoliatorum.
De dolo z cōtumacia
De eo q̄ mittit̄ i possessionē cā rei seruāde.
Ut lite pendente nil innouet̄
De confessis
De testibus z attestationibus
De iureiurando
De exceptionibus
De prescriptionibus
De sentētia z re iudicata
De appellatōibꝫ recusatōibꝫ z relatiōibꝫ
Tituli tertij libri sexti decretalium.

De vita et honestate clericorum.

De clericis ꝯiugatis
De clericis nō residētibꝫ i eccīa vel p̄benda
De p̄bendis z dignitatibꝫ
De clerico egrotante vel debilitato
De institutionibꝫ
De ꝯcessione p̄bēde vl̄ eccīe nō vacātis
Ne se. vacante aliq̄d innouetur.
De rebꝫ ecclie nō alienādis
De sepulturis
De decimis p̄micijs z oblationibꝫ
De regularibꝫ z trāseuntibꝫ ad religionem.
De voto z voti redemptiōe
De statu mōachoꝝ z canonicoꝝ regl̄ariū
De iurepatronatus
De ꝯsecratione eccīe vel altaris
De reliquijs z veneratōe sanctoꝝ
De immunitate ecclesie cymiterioꝝ z rerū ad eas p̄tinētium
Ne clerici vel monachi negocijs secularibꝫ se immisceant
Tituli quarti libri sexti decretalium

De sponsalibus et matrimonijs

De desponsatione impuberum
De cognatione spūali
Tituli q̄nti libri sexti libri decretalium

De accusationibus

inquisitionibꝫ z denūciationibꝫ
De hereticis z manicheis z eoꝝ seruis.
De scismaticis
De homicidio voluntario vel casuali
De excessibꝫ p̄latoꝝ in subditos
De p̄uilegijs z excessibꝫ p̄uilegiatoꝝ.
De iniurijs z damno dato
De penis.
De penitentijs z remissionibꝫ.
De sententia excōmunicatōis
De verboꝝ significatōe.
De regulis iuris

Positis titulis quinq̄ librorum libri sexti put ꝯsequēter ponūt̄ i libris nō inspecto alphabeti ordine. ponūtur ītdē tituli siue rubrice p̄fatoꝝ librorum libri sexti fm ordinē alphabeti. vt a lectoribꝫ citius inueniri valeāt

Tituli siue rubrice libri sexti decretaliū

Arbitris. li.j.ti.xxij.
Appellationibus recusationibꝫ z relationibus.li.ij.ti.xv.
Accusationibꝫ inquisitionibꝫ z denūciationibus.li.v.ti.j.
Bigamis.li.j.ti.xj.
Constitutionibus.l.j.t.ij.
Consuetudine.li.j.t.iiij.
Confessis.libro.ij.ti.ix.
Clericis cōiugatis.l.iij.t.ij.
Clericis nō residentibus in ecclesia vl̄ prebenda.l.iij.t.iij.
Clerico egrotāte vl̄ debilitato.l.iij.t.v.
Concessione p̄bende vel ecclesie nō vacantis.li.iij.t.vij.
Consecratiōe eccie vel altaris .l.iij.t.xix.
Cognatione spūali.l.iiij.t.iij.
Dolo z ꝯtumacia.l.ij.t.vj.
Decimis primitijs z oblationibus.libro.iij titulo.xiij.
Desponsatione impubeꝝ.l.iiij.t.ij.
Electione z electi potestate.l. j.t.vj.
Eo qui mittitur in possessionē causa rei seruande.li.ij.t.vij.
Exceptionibꝫ.li.ij.t.xij.
Excessibus prelatoꝝ in subditos. libro. v.titulo.v.
Filijs presbyteroꝝ ordinandis vel non. libro.j.ti.x.

De titulis clementinarū

Foro competenti.l.ij.t.ij.
His que vi metusue causa fiunt.l.j.t.xx.
Hereticis z manicheis z eoz fuis.li.v.t.ij.
Homicidio voluntario vel casuali.libro.v titulo.iiij.
Judicijs.li.ij.ti.j.
Juramēto calumnie.li.ij.ti.iiij.
Jureiurando.l.ij.t.xj.
Institutionibus.l.iij.t.vj.
Jurepatronatus.l.iij.t.xvij.
Immunitate ecclesiaz cymiteriozz reruz ad eas ptinētium.l.iij.t.xx.
Iniurijs z damno dato.l.v.t.xij
Litis otestatione.l.ij.t.iij.
Maioritate z obediētia.l.j.t.xvij.
Re sede vacante aliqd innouet.l.iij.t.viij.
Ne clerici vel monachi secularib negocijs se immiscēant.l.iiij.t.xxj.
Officio vicarij.l.j.t.xij.
Officio z potestate iudicis.l.j.t.xiiij.
Officio z potestate iudicis delegati.libro p mo.t.xiiij.
Officio legati.l.j.t.xv.
Officio iudicis ordinarij.l.j.t.xvj.
Postulatione plator.l.j.t.v.
Pactis.li.j.t.xviij.
Procuratoribus.l.j.t.xix
Prescriptionibus.li.ij.t.xiij.
Prebendis z dignitatibus.l.iij.t.iiij.
Priuilegijs z excessibus priuilegiatorum. libro.v.ti.vj.
Penis.libro qnto.t.viij.
Penitētijs z remissionibus.l.v.t.ix.
Rescriptis.l.j.t.iij.
Renunciationib.l.j.t.vij.
Restitutione in integrum.l.j.t.xxj.
Restitutione spoliator.l.ij.t.v.
Rebus ecclesie nō alienādis.l.iij.t.ix.
Rerum pmutatione.l.iij.t.x.
Regularib z transeuntib ad religionem. libro.iij.t.xiij.
Reliquijs z veneratiōe sanctoz.l.iij.t.xix.
Regulis iuris.l.v.t.xj.
Summa trinitate z fide catholica .li.pmo titulo.pmo
Supplenda negligētia plator.l.j.t.viij
Sentētia z re iudicata.l.ij.t.xiiij.
Statu monachoz z canonicoz regulariū li.iij.t.xvj.
Sponsalib z matrimonijs.l.iiij.t.j.
Scismaticis.l.j.t.iij.
Sentētia excōmunicatiōis suspēsionis.interdicti z solutōis.l.v.t.x.
Temporib ordinū z qualitatib ordinādorum.l.j.t.ix.
Testib z attestationib.li.ij.t.x.
Testamentis z vltimis voluntatib.libro iij.t.xj.
Ut lite pendente nil innouetur.l.ij.t.viij.
Uita z honestate clericoz.l.iij.t.j.
Uoto z voti redemptiōe.li.iij.t.xv.
Uerboz significatione.l.v.t.xj.

Nota in libros libri sexti decretaliū sunt tituli siue rubrice .lxx.

In primo libro.xxj.
In secundo.xv.
In tertio.xix.
In quarto.iij.
In quinto.xij.

Sequunt tituli siue rubrice Clemētinarū vt in libris eaz ꝯsequēter positi sunt ordine alphabeti nō inspecto

Tituli pmi libri clementinarum

De summa trinitate

z fide catholica
De rescriptis
De electione z electi potestate.
De renunciationibus
De supplenda negligētia prelatoz
De etate z qualitatei ordine pficiendoz
De officio vicarij
De officio z potestate iudicis delegati
De officij iudicijs ordinarij
De pcuratoribus
De in integrum restitutione

Tituli secundi libri clementinarum.

De iudicijs

De foro competenti
De causa possessionis z proprietatis
De dolo z ptumacia
Ut lite pendente nil innouetur
De sequestratione possessionū z fructuum
De probationibus
De iureiurando.
De exceptionib.
De sententia z re iudicata
De appellatōib recusatōib z relationibus

Tituli tertij libri.

De uita et honesta

te clericorum.

De titulis clementinarū

De p̄bendis z dignitatib̄
De concessione prebende vel ecclesie nō vacantis
De reb̄ eccl'ie nō alienandis
De rer̄ pmutatione
De testamētis z vltimis volūtatib̄
De sepulturis
De decimis p̄micijs z oblationib̄
De regularib̄ z trāseuntib̄ ad religionem.
De statu mōachor̄ z canonicor̄ regl'arium.
De religiosis domib̄ vt ep̄o sint subiecte.
De iurepatronatus
De cēsib̄ exactōe z pcuratōib̄
De celebratōe missar̄ z sacramēto eucharistie z diuinis officijs
De reliquijs z veneratōe sanctor̄.
De immunitate ecclesiar̄ cymiterior̄ z rer̄ ad eas ptinētium.
Titulus quarti libri
De p̄sanguinitate z affinitate
Tituli quinti libri

De magistris et ne

aliquid exigat p̄ licentia docendi
De iudeis z sarracenis z eor̄ seruis
De homicidio voluntario vel casuali
De excessib̄ p̄lator̄ in subditos
De p̄uilegijs z excessib̄ p̄uilegiator̄.
De penitētijs z remissionib̄
De sentētia excōmunicatiōis suspensionis interdicti z solutionis.
De verbor̄ significatione.

Positis titulis quin

q̄ libror̄ clementinar̄ put p̄sequēter ponūtur in libris non inspecto alphabeti ordine ponunt̄ ijdē tituli siue rubrice p̄fator̄ librorum clemētinar̄ p̄m ordinē alphabeti. vt a lectoribꝫ citꝫ inueniri valeāt
Tituli siue rubrice libri clementinar̄.

Appellationib⁹ re

cusationib̄ z relationib̄. li. ij. t. xj.
Causa possessionis z p̄prietatis. l. ij. t. iij.
Concessione p̄bende vl' eccl'ie nō vacantis libro. iij. t. iij.
Censib̄ z exactionib̄ z procurationibus. libro. iij. t. xiij.
Celebratione missarū z sacro eucharistie z diuinis officijs. l. iij. t. xiij.
Consanguinitate z affinitate. l. iiij. t. j.
Dolo z cōtumacia. l. ij. t. iij.
Decimis primicijs z oblationibus. libro. iij titulo. viij.
Electione z electi potestate. l. j. t. iij.
Etate z qualitate in ordine p̄ficiendor̄ libro. j. ti. vj.
Exceptionibus. l. ij. t. ix.
Excessibus prelatorum in subditos. libro v. titulo. iiij.
Foro competenti. l. ij. t. ij.
Homicidio volūtario vel casuali. l. v. t. iij.
In integrum restitutione. l. j. t. xj.
Judicijs. l. ij. t. p̄mo
Jureiurando. l. ij. t. viij.
Jurepatronatus. li. iij. t. xij.
Immunitate ecclesiar̄ cymiterior̄ z rer̄ ad eas ptinentium. l. iij. t. xvj.
Judeis z saracenis z eor̄ seruis. l. v. t. ij.
Magistris z ne aliquid exigat p̄ licētia docendi. l. v. t. j.
Officio vicarij. l. j. t. vij.
Officio z potestate iudic̄ delegati. l. j. t. viij
Officio iudicis ordinarij. l. j. t. viij.
Procuratoribus. l. j. t. x.
Probationib̄. l. ij. t. vij.
Prebendis z dignitatibus. l. iij. t. ij.
Priuilegijs z excessibus priuilegiatorum. libro. v. ti. v.
Penitentijs z remissionib̄. l. v. t. vj.
Rescriptis. l. j. t. ij.
Renunciationibus. l. j. t. ij.
Reb̄ ecclesie nō alienandis. l. iij. t. iiij.
Rerū pmutatione. l. iij. t. v.
Regularib̄ z transeuntibus ad religionem li. iij. ti. xj.
Religiosis domibus vt episcopo sint subiecte. libro. iij. t. xj.
Reliquijs z veneratōe sanctor̄. l. iij. t. xv.
Summa trinitate z fide catholica. l. j. t. j.
Supplenda negligētia p̄lator̄. l. j. t. v.
Sequestratione possessionum z fructuum. libro. ij. t. vj.
Sententia z re iudicata. l. ij. t. x.
Sepulturis. l. iij. t. vij.
Statu monachor̄ z canonicor̄ regularium libro. iij. t. x.
Sentētia excōmunicatōis. suspensionis z interdicti z solutiōis. l. v. t. vij.
Testamentis z vltimis voluntatibus. libro iij. titulo. vj.
Ut lite pendente nil innouet. l. ij. t. v.
Vita z honestate clericor̄. l. iij. t. j.
Verbor̄ significationib̄. l. v. t. viij.

Nota in libris cle/

mētinaꝝ ꝺcretaliū sūt tituli siue rubri.xlvij
In primo libro.xj.
In secundo.xj.
In tertio.xvj.
In quarto.j.
In quinto.viij.
Scire debes q̄ p̄misse sūt rubrice ꝺūtaxat
decretaliū.licet taliū plurime ponunt in le/
gum codicib⁹

Sed q̄ decreti ru/

bricas nimis esset tediosum enumerare,ꝑt
maximā multitudinē. He tñ naturā ei⁹ p̄te
reā ꝯsus subiūgā totā materiā decreti signi
ficātes. In genere de q̄libet distinctōe ⁊ oi
bus questionib⁹ cūctaꝝ causaꝝ
Collige versus q̄d vult distinctio q̄ quis
Ut videat q̄sq̄ diuinū ius hominisq̄
Utq̄ sciat q̄ que ꝺsistunt iura quiritum.
Et cur dicat res ecclesiastica canon
Regum cur fuerint a p̄mo ꝺdita iura.
Nec licet cuiq̄ ius naturale mouere
Nec mala peccati distinguit ludificati
Ex hac cognosces q̄ leges cōposuerūt
Re qua ius nature ꝺsuetudine differt
Ut naturali cedant que ꝺstituūtur
Sic legi regū lex p̄ualet ecclesiaꝝ.
Mandato iuris ⁊ legum vincit vsus
Omnia iusticie discretio,puide pensat.
Nō dispēsatur vbi naturale patet ius
Sic nec agas leuia q̄ q̄s vitet grauiora
Temp⁹ in hac discе quo canon ceperit esse
Respicias q̄t erāt ⁊ eos qui ꝺstituerūt.
Actor sit papa.si ꝺcilium celebrādum
Dicit hic q̄ bis synod⁹ celebrak in anno.
Nec monstrat q̄d decretalis epl'a possit
Tāto q̄s valet quo quis rōib⁹ instat.
Sūmos seu mimos recitās locat iferiores
Ista loca distinguit ⁊ ordinat eccl'iaꝝ
Cōsecrat hec oēs maiores siue minores.
Discutit ista gen⁹ patriā vitāq̄ sacrādi.
Nec dat cuiq̄ suū veniale ꝺ crimīe distās
Sit post baptisma ꝺtent⁹ ꝺiuge sola.
Hac augustin⁹ nubētis vota req̄rit
Ista sacratoꝝ ꝺtractū damnat ⁊ odit
Hac loc⁹ ⁊ causa tps ꝑsona notank.
Contradicit hec q̄ ꝺcilium manicheis.
Tangit ⁊ hec q̄ ꝑtineāt offerre volētes.
Instruit hec lenita minor q̄ ꝑtineat se
Ordo sacer nō dek ei si q̄s bigam⁹ sit
Femina pontifici p̄sona domestica nō sit.
Ista docet p̄sul q̄ debet sobrius esse
Astruit hec prudēs q̄ debeat esse sacrād⁹
Nec phibet legere gentilia metra satire
Scripturas sacras sacrādus scire iubetur
Admonet hec illū q̄ nō extrinseca nouit
Nisi sit ornat⁹ hic nō admittit ipse
Cōuenit esse modū gressus ꝙbiq̄ cibiq̄
Tuti⁹ est ipi si sit cūctis bon⁹ hospes
In factis verbis būc ꝺcedet esse pudicum
Gloria pōtificis est vt pcul ingluuies sit
Expedit vt nō sit pcussor q̄sq̄ sacerdos.
Respuit hec hoiem distinctio litigiosum
Mittit ī interitū cupidos ꝟ fen⁹ abhorrēs.
Abiicit sacrādus in hac si neophitus
Nō venit ad clez q̄ corpus habet vicios̄um
Judicat hec primo grauiter sed post mode
ratur vel miseretur
Sacrari vetat hec oēs q̄s cura stringit
Prepositꝰ p̄mo datur ꝟ p̄posterus ordo
Idcirco vetat hos quia sepi⁹ hi repetunk.
Reiicit ꝟ seruos sine libertate sacrandos
Eiicit abscisos ⁊ corpib⁹ viciatos
Condemnak in hac generatio p̄sbyteroꝝ.
Nec baptizat⁹ phibetur si fuit eger
Nec vetat abbate mōachos volēte sacrari.
Officiū negat hec nisi sit bū q̄sq̄ pbatus
Null⁹ erit p̄sul nisi quē sacer ordo decorat
Indigni laici iubet hec ne pontifices sint.
Cleric⁹ plebs p̄nceps ꝟ eligit ꝟ petit ꝟ vult
Usurpās laic⁹ id vt eligat audiat istam
Sed docet hec p̄ q̄d tribuak p̄sulis ordo.
Cū dissensio fit a pluribꝰ edita stabūt.
Ut sacrek ab oib⁹ archiep̄s hec vult.
Instituitq̄ iubet a p̄side p̄sbyteros hec
Vult hec sacrari si cui dubi⁹ fuit ordo.
Si vult hoc p̄sul.lectores cōdiat abbas
Ecclesia titulo ue carēs nō ꝓmoueatur.
Respice dicta patꝝ ne ꝓmoueas alienū
Abnuit hec recipi cui dimissoria nō est
Tute susceperis quē sic formata tuetur
Punit maiores dū ꝓmouēt inferiores
Distinguit tps hec in quo ꝓmoueātur.
Tempa distinguit ⁊ in his ieiunia ponit
Rectos iudicat hec modulos iterstitioꝝ
Ista dat annoꝝ numeꝝ quo ꝓmoueank.
A quib⁹ ipa patris electio debeat esse.
Dz loca pōtificis docet hec ⁊ p̄sbyteroꝝ
Crimine q̄ careat sacrād⁹ ī hac replicak
Nec dat paupib⁹ lapsosq̄ docet repare
Ut nec ꝺsensum det peccatis alienis
Solicitus sit eps oppressos releuare

Congruit vt ꝑsul ꝑmũ ferat hospiti curam
Incautũ largũ vetat ℔ venantib⁹ obstat
Hac datur impẽsa. viduas inopesq; tueri
Respuit cler⁹ si nõ pius aut cupid⁹ sit
Istic sit regula ꝛ ꝙ bñ ꝓpositus sit
Et hac sacrari ꝓhibent litigiosi
Tut⁹ añ petat nisi sit satis eccie res
Hec plus corde ꝓbat dño q̃ voce canẽdus
Hec dat obedire maiorib⁹ inferiores.
Hõ negat ista suas mãdare vices ꝑiarchã
Sz nõ oĩno vetat ista tacere minores.
Ut seculi ꝓnceps nõ ordinet eccie res
Urbs nõ sigtos apices ñ vult neq; mittit.
Est ius muniri pegrinũ q̃nq; sigillis
Uniuersale nullũ sinit ista vocari
Ista vetat ne q̃ celebrẽt nisi pallia dent
Horib⁹ indecori nõ pallio sũt decorãdi
Absit vt vna habeat duos ꝓuincia patres
Sensum versib⁹ his dat cause q̃stio quis
Damnat emẽtes spũalia gratia xpi.
Ingressum vendẽs vel emẽs perit eccias.
Si ꝑ pbendis dederis q̃d symon haberis
Crimis ignorãs fiet reus ille paterni
Eccĩam reddit ista vir q̃ ordine ꝑstet
Rursus ꝓmotos abscidit ius ꝓmouẽdos.
Ecclesia pax plena sibi clericq; negak.
Causa patẽs cũ sit cũctis nõ querik ordo
Ad ius vel synodũ null⁹ trahat expoliatũ
Uim talẽ subeat qualẽ fecisse volebat
Ad testesq; duos ꝑsul ꝙuincik aptos
Si cadit accusans nõ cogik reus vltra
Respuik iure vox dilatoria si sit.
Uir bon⁹ accusat quẽuis licet inferior sit
Mandato legis datur accusatio scriptis.
Oꝫ plene restitui debeat ius edocet omne
Utitur iudicijs quanto fuit expoliatus
Aperte tractek q̃uis inducia detur
Restat vt infamis ꝛ hõ sine lege tacẽs sit
Uox limica domestica vox ñ obest alieno.
Mitti vel duci nõ debet ad exteriores
Libere ab hac non stat similis quẽ sua cul
pa remordet
Judex auditor nõ fiat ꝑsulis vnus
Judicio null⁹ vnq; damnabik absens
Erigik ne q̃s in quo cadit ℔ repetak.
Torquet in actorẽ sibi vox abiecta reatum
Omnis anathema nec agat nec testificetur
Rite tacet quuis minor ille si tenet etas.
Dum neq̃s agere nequeas ꝛ testificari.
Jus statuit ne sit q̃s vnq; testis ꝛ actor
Nunq; damnek q̃s cũ nõ possit adesse
Dat ius ꝙ q̃s agat ꝓ se ciuilia tantũ
Mittit famosum neglecta ꝓbatio flagris.
Est accusand⁹ semel ꝛ bis terq; vocãdus.
Nemo ꝓcuret crimen ciuilia curet.
Baiula iuris iubet vt synodalia fiant
Reuera mal⁹ est mala cui⁹ que male pãdit.
Aut caput aut lingua delatori capulek.
Omnes infames tacẽt aut crmine tenti
Presulis obiecta nisi ꝑa ples reprobaris.
Judiciũ expetere nunq; debes alienũ
Alter adesse potest si sit ꝓuincia discors.
Si cadit accusans nõ cogek reus vltra
Est q̃ dum viuit nemo sibi substituẽdus
Tutus semꝑ erit ℔ q̃ se dante recepit
Dat ius ne statuat successorẽ sibi ꝑsul
Null⁹ amicor mihi ꝓsit vt eligar vnus.
Electus cum sim ꝑstatur cautio damni
Est secũ standũ sentẽtia ni vetat ipm
Ordinis est ne q̃s vnq; redeat sine scriptis
Si q̃s anathema statuit ꝑtute carebit
Judicis ꝛ alteri⁹ null⁹ est ordo petẽd⁹
Curent ꝓmates bene sua non aliena
Non dubites dotẽ cũ basilica retinẽdam.
Ordinet ꝛ seruet dispẽsat nõ alienet
Nil ꝑterq; duos ꝑsumat sumere soldos
Judicet vt laicus cleꝝ nõ attrahat vllus.
Judiciũ secli sequik suspẽsio cleri
Seu bona seu mala sit snĩa dico tenẽdam
Dico q̃ ꝓuiũ poterit q̃s cler⁹ hre.
Eccie si res vẽdis vel emis sibi reddas
Si dare vis ꝛ des dare nõ potes eccie res.
Et re cõmuni quesitis vtitur eque
Et fortasse voles testari de ꝓuio des
Ecclie baptismali dande decime sunt
Tpa longa trabũt ius funer ꝛ decimaꝝ
Jus est ne q̃s pl⁹ repetat q̃ debeat alter.
Non nisi ciuili re frater teitis habetur
Tale q̃d exercẽs nõ debet cleric⁹ esse
Si tulerit pl⁹ q̃ dederit iam fenus habek
Et male quesitis elemosyna nõ sit egenis
Si male quesita tenet digne ñ penitet vll⁹
Iniuria nõ pena dak cũ pena notak
Nec retinere licet que sunt ꝓmissa patrono
Solũ voce nequit ꝺemnari mulieris
Tali die dñi placitũ nõ ꝺz haberi
Atq; ꝓbak in hac ꝓbatio dãda negãti.
Nec ꝓfessio fit nec iuramẽta coacta
Tollere nõ poterit quẽ ꝓfert sol⁹ honorem
In grauib⁹ si sit deuict⁹ eĳciatur
Dank in hac monachi pastores eccias.
Abbas eccĩam ꝑsul debet dare curam
Hic legitur q̃ ius ꝛ rem ꝑscriptio tollit.
Quadragenis domib⁹ ꝑscriptio religiosis

De decreto uersificato

Tales si teneāt ius nō tñ ergo gubernēt
Usurpans sine iudicio rem decidet a re.
Respuit a laicis ius eccīas retineri
Querit an liceat cordis dimittere votum.
Ut sua censalḋ teneat que deserat eger
Omne monasterio remanebit nec redit ille
Dū redit illicite q̄ ꝓtulit illa manebñt.
Termiat h̄ apud alumnū synodale statutū
Ut nō abbates a p̄sule ꝓstituanť
Ut p̄sul cler̄ nō impediat monachandū
Ipso nolēte tamē nō suscipiat alter
Sz ſaz canonicos canon ꝓhibz mōachari
Quē p̄ offert si placet erit cū sit adultus
Uisam mox vestē si nō p̄ abdicat h̄ stet
Offert inuitū nec seruat religionem.
Et si forte placet monacho trāsire licebit.
Prima sit ex titulo sit cōmēdata secunda
Ecclesiā renui vetat hac aliaq̄ cupiri.
Tertia ne liceat tractare negocia secli
In clara veste ꝓhibetur clericus esse
Examen ꝓmū fugiēs sine spe graduū sit.
Juramēta licet boī dare qū necesse
Si sic esse putat vt ait nō peierat ipse
Taliter exemplo qđ obediat iste ꝓbatur.
Uota ꝓmissa mutenť turpia si sint
Dum peierare cupis piurus haberis.
Ex iusta causa multis licet arma mouere.
Fiet bellū iustū si ꝑ rebo repetendis
Fas est quādoquidē socio succurrit armis
Inferriq̄ docet vindictā questio quarta.
Cū sit ad hoc posit⁹ vt puniat ille merek.
Jura iubēt boīes puersos ad bona cogi.
Ecclesie rebo sint heretici spoliādi
Tandē de clero nulli licet arma mouere
Si q̄s es heretic⁹ tua sit sn̄ia nulla.
Interdū mali post mortē corripiunť
Crimine p̄donū nō damneť dom⁹ ei⁹
Tuta sit eccīa quā lex ꝑuata tuetur
Et si subsequit lex altera derogat illi
Dētē diuinā rimātes sortilegi sunt
Uita nō viuit q̄ peccāt ista tenētes
Noīa materiā que ꝑ ꝑmordia sumpsit.
In quattuor disces si forte req̄ris
Tales ni cessent cōmunio tollit ipsis.
Uinctū pontificis nō solues tu morituꝝ.
Morte facit penas noli ꝓponere quantum
Si sit solēne. dirimit cōnubia votū
Spōsa ligat spōsum. ꝓprie nō est tñ vxor
Soluit disparitas cult⁹ ꝓnubia queq̄
Jungit hic alij si respuit illa manere.
Testatur bigamū sacer augustin⁹ eundem
Uiros ꝓiugij ꝓsone dissipat error

Tantū ꝓditio poterit si vilior erit
Nam ꝓtracta ꝑus nō soluit federa sed post
Parui ꝓtrahere nequeūt spōsalia iure
Spūalis naturali nō societur
Uxorisq̄ sue cognatis nō societur
Bandať clamdestina ne ꝓnubia fiāt.
Pollutā vetat bec in mortē fraude parantē
Si dať inuita post qñ placet redit illam.
Ut nulli nubat nisi patris spōsio fiat
Ducere lex ꝓhibet ī ꝓiugio meretrices
Obstat ꝓiugio sacro cōplenda libido.
Cū sit liber anim⁹ nō spōdeat hāc p̄ ei⁹.
Tangere ne liceat aliā quā stirps sibi fiat.
Reuera sine mēte caro nunq̄ violať
In simili lapsu nō hāc dimittet adulter.
Nullā dū viuit bec h̄ p ꝓiuge ducat.
Alter nō peccet q̄ damneť minus alter.
Frigidus est alij tūc nō sociabiť vlli
Uir nō abūciat sine iudicio mulierē
Tertia si credis purgat ꝓfessio crimen.
Purgat secretū cordis ꝓtritio crimen
Et ꝓfecto semel dilectio nō cadit vnq̄
Nemo semel si penituit bñ penitet vltra.
Jsta ꝓbat dimissa semel peccata teneri.
Magna cautela quiuis pensare teneť.
Debeat esse gemēs r q̄lis vulnera purgās
Omnes baptismi maculas q̄ tergere possit
Dum tñ in vita post mortē ducere vitā.
Ut vir nō oret vxor si debita querit.
Mēs vtriusq̄ nisi sit nō bñ ꝓtinet alter.
Tuta manet viuēte viro que nescia nupsit.
Ulti leo si venit h̄ redit bec retinēsq̄ ꝓrē
Cognatā ꝓriā nemo ꝑ ꝓiuge ducat.
Omnes vxoꝝ ꝓsanguineos reprobabis.
Hūc septēnoꝝ graduū distinguiť ordo
Utq̄ stat⁹ boīs sic est generatio quarta
Trūc⁹ ponit h̄ cū ramis vt docet auctor.
In testes recipi mōstrat tibi sexta parētes
Tangit hic q̄ nō incestu gignit heres
Utitur bec in quo dispēsandū licitū sit
Aut si fraus subeat cogeť illa reuerti
Susceptā sobolē vetat affini sociandam.
Tūc raptus fiet cum vi deducit illa.
Coniungeť ei purgatio crimine raptus.
Consecrat ecclesias dñi distinctio ꝑma.
Panis sacrati fert sacramēta secunda
Tertia dat ferias nobis ieiunia subdit.
Baptismaq̄ docet tps distinctio quarta.
Confirmat sacrat officiꝰ ieiunia laudat.
Pneumate donato ꝓcludit fine beato

Explicit decretum versificatum

De distinctionibus decretoꝝ

Liber decretoꝝ distinct⁹ est in tres ptes. quaꝝ prima vocat distinctiones. Et hmõi sunt centũ ⁊ vna

In ꝑmis duab⁹ distinctõib⁹ tractat mgr Gracian⁹ ō iure. ponẽdo iurꝭ diuisionẽ. sub diuisiões ⁊ diuersaꝝ spẽz dras ⁊ ꝙueniẽtias

In tertia quid sit canon. qd priuilegiuꝫ. ⁊ quid officiũ legum

In q̃rta quare leges facte sunt ⁊ q̃les eẽ debeant. ⁊ qñ de eis vl' ꝑm eas sit iudicanduꝫ. ac de quadragesimali obseruatõe.

In q̃nta de muliere enixa vl' mẽstruosa.

In sexta de multiplici genere illusionum.

In septima de ꝓditoꝝ⁹ legum

In octaua q̃ veritati ⁊ rõni sit consuetudo postponẽda

In nona q̃ tribunalia regũ sacerdotali sũt ptãte subdita ⁊ q̃ põtifex ⁊ reges sese ĩdigẽt

In decima q̃⁹ legib⁹ impatoꝝ sit obtpandũ. ⁊ q̃ mẽdacia scptoꝝ nõ sũt admissa canonib⁹. q̃ si qñ inueniãt sunt corrigenda in opusculis tractatoꝝ

In vndecima q̃ vsus ⁊ ꝙsuetudo legẽ ⁊ talione nõ vincãt. ⁊ que cõ. ob.

In. xij. de ꝙsuetudine ⁊ more ⁊ quẽ q̃sq̃ modum psallẽdi dz tenere

In. xiij. q̃ min⁹ malũ est eligendũ.

In. xiiij. q̃ nõ sunt aliq̃ cõmittẽda delicta a nobis ne alũ grauiora cõmittãt ⁊ q̃ ꝓscientias valeãt tempare

In. xv. q̃ tpe generalia ꝓcilia ceperũt. ⁊ q̃rũ patrũ recipiunt opuscula.

In. xvj. q̃ synodi vl' ꝓsilia roborẽt autoritate romani põtificis

In. xvij. q̃ absq̃ autoritate romani põtificꝭ synodus nõ debet ꝓgregari

In. xviij. ō pena eoꝝ q̃ synodo adesse ꝓtemnunt de autoritate romane sedis

In. xix. de autoritate decretaliũ epistolarũ ⁊ apostolicaꝝ sanctionũ

In. xx. distinctione magister incipit agere de ministris eccie.

In. xxj. de diuersis ordinib⁹ ⁊ gradib⁹ ministroꝝ.

In. xxij. de dignitate romane eccie ⁊ q̃rundam libroꝝ

In. xxiij. de ordine ministroꝝ incipiẽs a romano põtifice. descẽdendo p̃ singulos gradus vsq̃ ad ostiarium.

In. xxiiij. de examinatõe ordinãdoꝝ

In. xxv. de officijs clericoꝝ incipiẽs ab hostiario ⁊ ascẽdendo vsq̃ ad epalẽ dignitatẽ scz archipmicerij ⁊ thesaurarij circa mediũ illi⁹ distinctõis. Hũc aũt mgr Gracian⁹ incipit declarare illas. xx. penas ⁊ pctã regule aplice q̃s enumerat apls in epla ad Tytũ ⁊ ad Thimotheũ. ⁊ pseq̃t in eadẽ distinctõe oportet ep̃m ⁊ quẽlibet ad sacros ordines ꝑmouẽdũ esse sine crimine supple notabili

In. xxvj. mgr determinat ō illa clausula regle aplice p̃dicte vni⁹ vtoꝝ viꝝ ꝓtinuando ꝺeinceps ō ꝓtinẽtia clericoꝝ vsq̃ ad. xxxiiij. distinctionem

In. xxxv. determiat illã clausulã regle apostolice sobriũ. cui⁹ tamẽ ptẽ refuat vsq̃ ad xliij. distinctionem.

In. xxxvj. distinctõe prudentẽ. ⁊ illã pseq̃t i trib⁹ distinctiõib⁹ imediate sequẽtib⁹

In. xl. ⁊ xlj. distinctõe illud. ornatũ doctorẽ

In. xlij. illud. hospitalem

In. xliij. pudicũ ⁊ doctorem

In. xliiij. illõ. nõ violentũ. q̃ō est ps el⁹. q̃ō dictũ est supi⁹ distinctõe. xxxv. sobriũ

In. xlv. illud. nõ ꝑcussorem

In. xlvj. illud. nõ eẽ litigiosum

In. xlvij. illud. nõ cupidũ. domus sue bene ꝓpositum

In. xlviij. illud. nõ neophitũ

In. xlix. mgr breuiter recapitulat ꝓcepta regule apostolice p̃dicte.

In. l. magister agit de lapsu ⁊ reparatõe clericorum

In. lj. de curialib⁹ ordinãdis vel nõ

In. lij. de ꝓposteratõe sacroꝝ ordinũ

In. liij. de curis annexis recipiẽdis in clericum vel monasterium

In. liiij. de seruis ⁊ manumissis

In. lv. de corpe viciatꝭ. bigamis. illiteratis publice penitẽtib⁹ ordinãdis vel nõ.

In. lvj. de filijs ꝑsbyteroꝝ ⁊ natis de fornicatione ⁊ adulterio

In. lvij. ō baptizatꝭ ĩ egritudie ñ ordinãdis

In. lviij. de monachis nõ ordinãdis sine licentia sui abbatis

In. lix. de laicꝭ lr̃atis ñ subito ordinãdis

In. lx. de electõe psonaꝝ eccie ⁊ in trib⁹ sequentib⁹

In. lxiij. ⁊. lxv. de ꝓsecratõe ep̃i.

In. lxvj. de ꝓmotõe archiep̃i

In. lxvij. de ordinatõe ꝑsbyteroꝝ

In. lxviij. de ordinatione non iterãda ⁊ de coepiscopis

In.lxix.de nõ ordinatis ne i eccia mistrẽt.
In.lxx.ne aliqs ordinet sine titulo
In.lxxj.ne aliqs ordinet à nõ suo epo
In.lxxij.ne aliqs ignot⁹ sine lris cõmendaticijs recipiatur
In.lxxiij.qualit cõmendatoria vl dimissoria vel formata sit faciẽda
In.lxxiiij.de clericis inuitis nõ ordinãdis.
In.lxxv.de tpe z die psecratõnis epoꝝ.nec nõ de tpib⁹ ordinãdoꝝ alioꝝ clericoꝝ
In.lxxvj.de iciunijs z q̃ttuor tpib⁹.
In.lxxvij.z.lxxviij.de etate ordinãdoꝝ
In.lxxix.repetit ō ordinatõe sũmi põtificis
In.lxxx.in quib⁹ locis sunt ordinandi epi vel archiepi
In.lxxxj.z alijs sequẽtib⁹ repetit quedã de pceptis regule apostolice z maxime de ptinentia clericoꝝ
In.xc.de licitis z honestis opib⁹ clericoꝝ
In.xcj.de modo cantandi in eccl'ia z electi potestate
In.xcij.de obediẽtia mínoꝝ erga maiores
In.xciij.de legato romani põtificis z põtationibus archidyaconoꝝ
In.xciiij.de excessib⁹ pb⁹teroꝝ z epoꝝ.
In.xcv.z.xcvj.de distinctis potestatib⁹ secularib⁹ z ecclesiasticis
In.xcvij.repetit de ignotis nõ ordinãdis
In.xcviij.z alijs sequẽtib⁹ tractat de autoritate archiepoꝝ z pmatũ z vsu pallij.
In vltima distinctõe ōr de vna puincia ne i duas ptes diuidat sine pncipis autoritate

Secunda pars de

secreti ōr cause eo q̃ distincta sit per causas.xxxvj. In singul'a aũt causis apponit mgr Gracian⁹ plures q̃stiones.i q̃ libet illaꝝ allegãs p vtraq; pte.tandẽ diffinitiuã sniam subiũgens vt p ꝫ rões certoꝝ iudicioꝝ instruat

In prima igitur cã

dicit de symoniacis q̃ ptinet in se septẽ q̃stiones. In pma q̃rit vtr emere spũalia sit peccatũ.So.sic. In scda q̃rit vtrũ p ingressu eccie vl monasterij sit pecunia exigẽda vl p soluẽda.So.nõ. z hmõi negatiua est vera. In tertia q̃rit vtr stipẽdia eccie emere sit symonia.So.sic. In q̃rta vtrũ ille sit re⁹ criminis cui⁹ pr̃ illo ignoratẽ symoniã cõmisit So.ignoratia facti nõ iuris excusat cuz In q̃nta vtr licet ea retinere q̃ pr̃ filio symonia ee acq̃siuit.So.de rigore iuris nõ. sz ō misericordia sec⁹ est. In sexta.vtr ordinati a symoniacis ignorãt sint abijciẽdi vl nõ.So. pbata iuxta ignorãtiã misericordiã tolerãt. In septima.vtr renũciãs hereti sit recipiẽdus in dignitate epali.Sol'.de iuris rigore deponit.sz ex dispẽsatione sustinet.

Secunda causa et

q̃ttuor q̃ sequunt agũt ō ordine iudiciario In q̃ sunt.viij.q̃stiones. In pma q̃rit.vtr in manifest⁹ sit ordo iudiciari⁹ req̃rendus. So.sic.nisi sit notoria.c.de mãifesta. In secũda vtr spoliat⁹ ab alio sit indicãd⁹.So. nõ.añ restitutionẽ.c.null⁹ In tertia q̃ pena sũt feriẽdi q̃ in actiõe defuerint.So.ratiõis c.nullo de suo. In q̃rta.si accusatore deficiente re⁹ sit cogẽd⁹ ad purgationem.So.nõ nisi infamia publica laboret.vt ꝫ p totum. In q̃nta.an duoꝝ testimonio eps sit pdemnand⁹.So.sic.c.pbit. In sexta.q̃ remedio cause subueniat vl causa subleuet.So.per appellatiõz añ sniam vl post.c.biduum. In septima an laici ad accusatiõz clericoꝝ sint recipiẽdi.So.de iure antiq̃ sic.ō nouo nõ. In octaua q̃lit accusatio ōz fieri.So.i scripto.c.in agẽdo si libellũ

Tertia causa habz

xj.q̃stiones. In pma q̃rit.an restitutio sit fienda q̃busl'ibz spoliatis.So.sic.nisi i ist⁹ casib⁹ infamat⁹ apostat⁹ iuste spoliat⁹ pscisus cũ suspecto nõ restituũt.c.patz. In secũda. de iudicijs q̃ spacio sint dãda.an post restitutionẽ tm̃.z an post vocatiõz ad causam q̃ busl'ibet pcedẽde sunt.So.ad arbitriuz iudicis. In tertia q̃ spacio mẽsium sint vtriq; pcedẽde.So.ad arbitriũ iudicis. In q̃rta vtr infames sint recipiẽdi ad accusationez So.nõ.nisi ꝫ psil'es. In q̃nta.an testes de domo accusatoꝝ sint pducẽdi vl inimicoꝝ vox sit audienda.So. inimici minime nec etiã domestici.q̃b⁹ impam⁹ possũt. In sexta an extra puinciã re⁹ sit pducẽd⁹.So.nõ.nisi p appellatõnẽ. In septima.an sit audiẽda ei⁹ snia quã cũ reo par ificit malicia So.sic q̃diu toleratur ab eccia. In octaua.an eps ab eo possit iudicari.So.nõ.nisi septẽ epis reseruata snia summo põtifici. In nona.an absens aliquis sit accusand⁹.So.non.nisi sit absens p ptumacia. In decima. vtr deficiẽtes vno casu sint admittẽdi ad pseq̃ntia

So.sic.c.placuit. In vndecima. vtr accusatus i accusatorē possit quertere accusationem. So.non.nisi in maiori crimine.

Quarta causa habz

sex q̃stiones. In pma q̃rit an i excōicatōe pstitut⁹ aliū accusare valeat. So.non. In secūda.an infra decimū quartū annū possit q̃s testificari. So.nō. In tertia.an ab accusatione phibit⁹ possit testʒ existere. So.nō. c.spaciū. In q̃rta.vtr idē possit accusator r testis existere. So.nō.c.j.r.ij. In q̃nta.si ad causam vocat⁹ nō venerit die statuta sit excōmunicād⁹ So.sic.nisi instā causaz absentie probauerit. In sexta. an calumniator in ꝑpria causa sit audiend⁹. So.sic.si causa nō sit criminalis.

Quinta causa habz

sex q̃stiones. In pma q̃rit q̃ pena sit puniēdus q̃ famosum libr scripsit. So.anathematizād⁹.nisi scpta pbauerit.c.q̃dam maligni. In secūda.q̃riēs sit q̃s ad cām vocād⁹ añ q̃z sniam excōicatōis accipiat. So.nō solum sel̃ʒ etiā bis vl̃ ter. In tertia.an pcurator causam alicui⁹ agere valeat q̃ p se tūc adesse nō pōt. So.criminalē nō.nisi sit illustris pson̄a. Causam po iniuriaꝝ q̃libet pt c.epi. In q̃rta.an absq̃ synodali audientia eps sit dānād⁹. So.nō. In q̃nta.an sit habend⁹ inimic⁹ q̃ amicū accusatur⁹ e. So.ñ si h agat ex veritate.ca.illi q̃. In sexta.q̃ pena sit plectēd⁹ q̃ nō pbat qđ obiicit. So.tallionis.c.epiphanū

Sexta causa habz

q̃nq̃ questiones. In pma q̃rit. an crimine irretiti vl̃ infamia notati ad hmōi accusatōnem sint admittēdi. So.nō.c.sunt plurimi In secūda.si eps accusatiōz in accusantem ꝓtere voluerit.vtr simplici ꝓbo ei⁹ sit fides adhibēda. So.nō.absq̃ certa pbatiōe. In tertia. an liceat expetere indiciū archiepi alteri⁹ puintie. So.nō.nisi in cā dānationis In q̃rta.cui⁹ iudiciū sit expectādū.cuz epi puintie i snia discordēt. So.archiepi r coepoꝝ vltime puintie.c.j.r.ij. In q̃nta.si accusatore deficiēte re⁹ sit cogēd⁹ ad pbatiōez So.nō.sed ad purgationez si laborat infamia.c.actor

Septima causa hz

duas questiones. In pma querit.vtrū vl nēte epo ali⁹ possit i eadem eccia ordinare. So.nō.nisi trāsferat vel cedat.p infirmitate tñ vl̃ senectute dat ei coadiutor.ca. q̃uis iste. In scda.vtr isti q̃ deserūt cā infirmitatis valitudine recepta possint cathedrā repetere. So.nō.

Octaua causa hz

q̃nq̃ q̃stiones. In pma q̃rit.an liceat epo successorē eligere. So.nō.c.aplica In scda an amicoꝝ patrocinia debeāt i electōe ꝓualescere. So.nō.c.illō. In tertia.an sit symonia p⁹ electōz ꝓpter indēnitatē iuramētuz p̃stare. So.sic.si pactū sup h̃ ꝓcessit.ca.talia. In q̃rta.an liceat clericis iudicia epi de crimine recusare. So.nō.añ ꝓdēnationē. In q̃nta.an excusat⁹ corā aplico sine ei⁹ lr̃is debeat reuerti. So.nō.

Nona cā habet tres

questiones. In pma querit an ordinatus ab excōicato sit audiēd⁹. So.nō.nisi ignorauerit illū excōicatū esse.c.ab excōicat⁹ In secūda. an liceat epo vel archiepo alterius clericos ordinare. So.nō.sine lr̃is dimissoꝝ⁹ sui epi. In tertia. an liceat archiepos subditos suffraganei sui dānare vel absoluere. Solu.nō.nisi negligens fuerit episcopus. vel ad eū appellatio deferat. vel in casu cōsimili

Decima cā hz tres

q̃stiones. In pma q̃rit.an eccia cū oi dote ad epm ꝓtineat aut ad ei⁹ ordinatōez. So. sic.c.regēda. In scda .an liceat epis res ecclesie distrahere. So.nō.c.p̃cauere. In tertia q̃d a singul̃ eccl̃ys noie cathedratici valeāt exigere. So.duos solidos.c.itē si q̃s

Vndecima causa

hz tres q̃stiones. In pma q̃rit.an cleric⁹ añ ciuilē iudicē sit trahēd⁹. So.nō. In scda q̃ pena sit feriēd⁹ q̃ clericū ad secularē iudicē traxit. So.excōicatōis. In tertia q̃ pena dign⁹ sit q̃ excōicatōz vl̃ sniam epi nō ꝓuauerit. So.tal̃ est puniēd⁹ depositiōe.

Duodecima cau

sa hz q̃nq̃ q̃stiones. In pma q̃rit.an liceat clericis ꝓpriū habere. So.nō.regularib⁹.c. nō dicatis. In secūda.an liceat eis res eccie

dare vel distribuere. So. non. nisi i casib⁹ a iure ꝓcessis. xij. q. ij. sine exceptōe. In tertia an clerici acq̄sita de reb⁹ eccie possint relinq̄re q̄b⁹ voluerint So. non. nisi eccie. c. j. de testa. req̄siti. In q̄rta q̄b⁹ pñt ea relinq̄re q̄ ō suis z reb⁹ eccie q̄uenert. So. ptim eccl'ie z ptim heredib⁹. xij. q. iij. c. j. In q̄nta an liceat clericꝫ facere testam̄tū. So. sic. ō ꝓ̄z̄ſ licet. de reb⁹ aūt eccie nō. ij. q. v. c. fixum

Tredecima causa habet duas q̄stiones

Jn ꝑma q̄rit vtꝝ decime sint dāde rōe territorij vl' psone. So. ratōe vtriusq;. xvj. q. j. q̄sti. In scōa q̄rit. an ius p̄cipiēdi decimas z funerādi tollat pscptiōe tpis. So. sic. q tollit ius p̄cipiēdi decimas xvj. q. iij. si q̄s. z extra de pscrip. de q̄rta. Sz ius funerādi nō tollit pscrip. vt. iij. q. ij. §. ñ queritur

Decimaquarta causa hz sex q̄stiones

Jn ꝑma q̄rit an liceat clericis i iudicio sua repetere. So. sic. Jn secunda an sup reb⁹ eccie de eadē eccia testes sint recipiēdi. So. sic. c. sup prudētiam. Jn tertia. an p̄ter sortem aliq̄d exigere sit vsura So. sic. c. plericq;. Jn q̄rta an liceat clericꝫ l' laicis vsuras petere. So. nō. xiij. q. iij. q̄m nulli. z. c. nec h̄. Jn q̄nta an eccie vl' elemosyne sint faciēde de vsuris. So. nō. xiij. q. v Jn sexta an vsurarij possint agere pñiam ñ facta restitutōe. So. sic. si nō habeāt vñ restituāt. c. si res aliena

Decimaquinta causa hz octo q̄stiones

Jn ꝑma q̄rit. an ea que fiūt ab ignorātib⁹ sint eis imputāda. So. ñ nisi culpa sua p ignorātiā deuenerit. c. si q̄s de clericꝫ. Jn scōa. an p impēsis patrocinij liceat clerico munera exigere. So. non Jn tertia. an p ꝓfessionē mulierꝫ cū q̄ peccauit sacerdos sit ꝓdēnand⁹. So. non. c. nemini Jn q̄rta an die dñico debeāt epi causas audire. So. nō. c. placita. Jn q̄nta. an negāti crimē purgatio sit indicēda So. sic. si laboret infamia. c. ꝑ bꝝ. Jn sexta. an in crimīalib⁹ ꝓfessio sit extorq̄nda. So. sic. sz a curialib⁹ nō. Jn septima. an epus sol⁹ deponere valeat p̄s bytez vl' diaconū. So. nō. c. felix Jn octaua. si ꝓfessus vl' ꝓuict⁹ de his q̄ añ ordinationē cōmisit valeat ministrare. Solutio. nō. c. vult

Decimasexta causa hz septē q̄stiones

Jn ꝑma. an liceat monachis ꝑl'is officiū celebrare. So. sic. cū p missione epi z licētia abbatꝫ. §. ecce. Jn secūda. an liceat eis i capell' suis sacerdotes istituere. So. sic. si eas possidēt cū oī iure. c. visis. Jn tertia. an iura eccie ꝑ pscriptiōz tollant. So. sic. c. j. Jn quarta. an eccia aduersus eccias possit pscribere. So. sic. c. volum⁹. Jn q̄nta. an epus vel abbas iure territorij capellā valeat vēdicare. So. nō. ca. si q̄s. Jn sexta. si q̄s rē eccie ab aliq̄ iniuste detentā sua autoritate erepserit an cadat a cā. So. ipe q̄dem cadit a causa. sz eccia nō. c. si epus. Jn septima an liceat alicui ō manu laici eccīam recipe. So. nō. nisi eccia vel monasteriū habeat iuspatronat⁹. ca. si quis deinceps

Decimaseptima causa habet quattuor questiones

Jn prima q̄ ritur. an reus sit voti cū a ꝓpositō cordis sui recedit. So. non. quantū ad eccīam nisi ore ꝓnunciauerit. c. j. Jn secūda. an beneficia sint ei reddenda q̄ eis in infirmitate renunciauit. So. sic. si nō erat sui cōpos. Jn tertia an q̄ ei se tradit monasterio postea ad ꝓpria redire. Solu. sic. infra annum. Jn quarta. si retroierit an sint ei sua reddenda. Solutio. sic. si de licētia sui ꝓlati recessit alias non

Decimaoctaua cā habz duas questiones

Jn prima queritur an abbas factus episcop⁹ acquirat monasterio vel ecclesie. Solu. dū fuit abbas acquisiuit monasterio. sed dūz factus episcopus ecclesie. ca. q̄z sit. Jn secunda. an p̄ episcopum sit abbas eligēdus. Solu. a fratribus est eligendus. sed ab episcopo ordinandus. c. hoc tm̄.

Decimanona causa habet tres questiones

Jn prima queritur an episcop⁹ debeat pmittere clericos ad monasteriū transire. So. sic. Jn secunda si voluerint. an liceat eis eo inuito ad monasterium transire. So. sic. c. due sunt Jn tertia an liceat canonicis regularib⁹ transire ad monasteriū monachoꝝ. So. nō. sine licentia sui ꝓlati

Vicesima causa hz

quattuor qstiones. In pma qrit. an pueri traditi monasteriis cogāt ibi manere. So. nō. nisi postq̄ venerint ad annū discretiōis z ꝓsenserint In scda. si pter voluntatē parē tum intrauerint monasteriū. an possint per eos extrahi ō monasterio. So. sic. infra annum z die si sūt infra annos discretōis. c. si puella. In tertia. q̄ inuit⁹ cuculla induerit. an cogat ea retinere. So. nō. nisi postq̄ cō senserit. In qrta. an liceat ab vno monasterio trāsire ad aliud. So. sic. artiorz regule.

Vicesima pma cā

habet q̄nq̄ qstiones In pma qrit. an liceat clerico in duab⁹ eccl'iis inscribi. So. nō. ō iure cōmuni. c. j. z. ij. In secūda an liceat clerico a sua ad eccīam aliā trāsire. So. nō. si ne litteris dimissoriis sui episcopi. c. si quis iam. In tertia. an liceat clericis suscipe p̄ curationē negociorz seculariū. So. nō. nisi causa pietatis. In quarta. an liceat clericis ornari fulgidis vestibus. So. nō. In quinta. qua pena sint feriendi clerici q̄ ad secula re negociū fugiūt. So. excōicatiōis

Vicesima secunda

causa habet q̄nq̄ qstiones. In pma querit an iuramētum sit p̄stādū. So. sic. causa necessitatz. In secūda. an sit piurus qui iurat falsum qō putat esse verū. So. sic. ꝓpter intētionē fallēdi. In tertia. an liceat clerici epō denegare certā obedientiā. So. nō. añ condemnationē. In quarta. an iuramētū illicitum sit ꝓmandū. So. nō. c. in malis. xē. In q̄nta an sit piur⁹ q̄ cogit aliū peierare. So. sic. c. q̄ peierat.

Vicesima tertia cau

sa habet octo questiones. In pma queritur an militare sit pctm̄. So. nō. in iusto bello. c. militare. In secūda. an bellū sit iustuz qō fit ex edicto pulsandi malas causas hoium So. sic. c. j. In tertia. an iniuria eccie sit armis ꝓpulsanda. So. est ab his quib⁹ licet. c. fortitudo. In quarta. an vindicta sit inferē da. So. est ab eo cui⁹ interest. c. ea vindicta In q̄nta. vtz sit pctm̄ iudici vel ministro reos occidere. So. nō. si fiat causa iusticie. c. etiā sine peccato. In sexta. an mali sint cogē di ad bonū. So. nō. c. ad fidē. In septima. an heretici sint spoliandi suis z eccie bonis So. sic. c. iā vo. In octaua. an liceat clericz arma mouere. So. nō. manu ꝓpria. nisi i cā necessitatz. c. quicūq̄

Vicesima quarta cā

habet tres qstiones. In pma querit. an hereticus possit aliquē excōicare. So. nō. ca. auditum⁹. In secūda. an post mortez possit aliq̄s excōmunicari. So. potest ꝓ heresi. c. sane. In tertia. an p̄o pcto dñi tota familia debeat excōmunicari. So. non. sz interdici potest. c. si heres.

Vicesima quīta cau

sa habet duas questiones. In pma querit. an autoritate p̄iuilegij q̄ nostra ius cōmune valeat se tueri. So. valet. §. vltimo. In secūda. an sequētia p̄uilegia derogēt p̄oribus So. sic. si denk ex tota sciētia vel certa scientia. c. rescripta.

Vicesima sexta cau

sa habet septē qstiones. In pma querit. an sint sortilegi q̄ sub ficto noīe religiōis futura p̄mittūt. Sol'. sunt. In scda. an sit pctm̄ esse sortilegū. So. sic. c. sors. In tertia. a q̄ bus gen⁹ diuinatōis sumpsit exordiū. So. a persis. In quarta. q̄t sunt genera diuinationis. So. qttuor ꝑm numez. duo ꝯo ꝑm formā. In q̄nta. an sortilegi sunt excōmunicandi. So. sic. c. ꝯidoloz. In sexta. vtrū excōmunicat⁹ ab epo possit reconciliari a p̄sbytero. So. nō. incōsulto epo nisi in causa necessitatz. c. ab infirmis. In septima. an morientib⁹ sit pnia indicēda. So. nō. sz inotescēda c. admoneāt

Vicesima septima

causa hz duas qstiones. In pma qrit. an p̄iugiū possit esse int' vouētes. So. nō. si votuz sit solēnizatū. sec⁹ si simplex. c. j. z. ij. In scda an liceat spōse a spōso recedere. So. non. si despōsatio sit de p̄nti. c. despōsatam

Vicesima octaua cau

sa hz tres qstiones. In pma qrit. an sit p̄iugium int' infideles. So. nō. c. ñ oportz. In scda an liceat p̄uerso ad fidē ducere aliā viuente p̄ore. So. sic. si diuisus sit ab infideli. c. si infidel'. In tertia. an bigam⁹ sit q̄ hūit vnam vxorē añ baptisma z aliā post. Sol'. sic. z

ratione baptismi

Vicesimanona causa

hz duas q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an sit matrimoniū int̄ seruuz z ingenuā. So. sic. nisi error impediat. In scōa cū deph̄enderit fore illa seruum. an liceat ei ab illo recedere. So. sic. c. si q̄s ingenuus.

Tricesima causa hz

q̄nq; q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an sit debituz reddendū vxori q̄ ꝑ fili ū de fonte suscepit. So. sic. nisi ex ꝓsensu vtriusq; sit factuz c. dictū est. In secūda. an spōsalia ꝓtrahant int̄ infantes. So. nō. infra septimū annum c. vbi nō est. In tertia. an spūales vl̄ adoptiui filij naturalib⁹ p̄nt cōputari. So. nō. c. j. In q̄rta. vt̄ liceat aliquē ducere cōmatrez vxoris sue in vxorē. So. sic. vxore mortua. si cōmaternitas p̄cessit matrimoniū. c. sciscitatur. In q̄nta. an clādestina despōsatio manifeste p̄iudicet. So. non. q̄stū ad eccl̄iam

Tricesimaprima cā

hz tres questiones. In p̄ma q̄rit. an possit duci i vxorē q̄ p⁹ polluta est p adulteriuz So. pōt. cū dederit ei fidē p⁹ adulter viuēte viro nisi machinat⁹ esset in mortē ei⁹. c. si q̄s viuēte. In secūda. an filia sit iuita tradenda viro alicui i vxorem. So. nō. c. j. §. j. In tertia. an p⁹ p̄ris spōsionē ipa possit nubere alij. So. pōt. si nō ꝓsenserit

Tricesimasecunda

causa hz octo q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an licet meretricē ducere i vxorē. So. sic. cū renūciat. In scōa. an ipa sit ꝓiunx appellata q̄ ducit causa icōtinētie. So. est. In tertia cuius arbitriū sequit mulier an aui liberi vel patris originarij. So. aui. In q̄rta. an viuente vxore liceat alicui ex ancilla filios q̄rere So. nō. In q̄nta. si ea q̄ inuita opprimitur pudicicia amittere cōprobat. So. non §. j. In sexta. si adulter adulteraz dimittere possit. So. nō. In octaua. si in p̄d saltē casu infidelē ducere possit ea ꝓditiōe vt reuertat ad fidē, So. nō. c. solum.

Tricesimatertia cau

sa hz q̄nq; q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an ꝑ impotētiā coeūdi sit aliq; a viro sepanda. So. sic. c. si q̄s In scōa. an separata possit ei nubere cū q̄ p⁹ fornicata ē. So. pōt. p̄nia peracta. c. in adolescētia. In tertia. an sola ꝓfessione cordis possit deleri pctm̄ So. sic. vbi facultas ꝓfitēdi nō supperit si ꝓfessionē non ꝓtēpserit dū poterit hr̄i. c. ꝑpostera. In q̄rta. si tpe ord̄is vxori q̄s debeat reddere debitum. So. sic. In q̄nta. an vir sine consensu vxoris possit vouere ꝓtinentiā. vel ecōuersō. So. nō

Tricesimaquarta cā

hz duas q̄stiones In p̄ma q̄rit. an rea adultery sit q̄ credens vir̄ mortuū nupsit alteri. So. nō In secūda. an redeūte p⁹e cogēda sit redire ad primum z recedere a secundo. So. sic.

Tricesimaquīta cau

sa z decez q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an liceat aliquā ducere ex cognatōe ꝑxia. So. ñ. In scōa. an liceat aliquā ducere ex ꝓsanguinitate vxoris sue. So. nō. In tertia. vsq; ad quez gradū dz q̄s abstinere a ꝓsanguineis suis vxoris sue. So. vsq; ad septimū ḡm antiq̄s. In quarta q̄rit. q̄re vsq; ad septimū ḡdum cōputat ꝓsanguinitas So. ad instar septez etatū h⁹ seculi. In q̄nta. quō grad⁹ ꝓsanguinitatis sunt cōputādi. So. sic oñdit in arbore. In sexta. q̄ iure ꝑpinq̄tatē firmare debeāt So. ꝑpinq; z vicini. In septima. an illi q̄ de incestu nati sunt filij reputent̄. So. nō. In octaua. si ꝓsanguinei ignorāter ꝓiuncti simul̄ p̄nt remanere. So. nō. nisi ex dispēsatiōe romani pōtificis. in q̄nto ḡdu vl̄ sup̄. In nona. an matrimoniū sepatū p falsos testes. si postea apparuerit eccl̄iam fuisse deceptaz sit reintegrādū. So. sic. c. q̄s. In decima. si relicta alicui⁹ viri ad secūdas nuptias trāsierit. an ples ex eis suscepta poterit copulari ꝓsanguineis ꝑioris viri. So. nō.

Tricesimasexta cau

sa habet duas q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an is qui ꝑ ḡinē oppressit raptū cōmisit So. sic. c. de raptoribus. In secūda. an rapta raptori nubere possit patre cōsensum p̄stante. So. sic. c. deniq;.

Ertia pars decre

ti ꝺr de cōsecratōe. eo q̄ ita incipit Et est diuisa in q̄nq; distinctiones In p̄ma agit ꝺ ꝓsecratōe eccl̄ie z celebratōe

missaꝝ. In scḋa de sacramēto eucharistie. In tertia de festiuitatibꝫ p circulū anni celebrandis. In q̄rta de baptismo. In q̄nta de cōfirmatione ꝛ ieiunio. Et sic terminatur liber in duobꝫ ca. de spū sancto

Incipiunt tituli legales ſm ordinē alphabeti diuersoꝝ volumināū iuris ciuil. Ūñ aduertendū q̄ totꝰ liber .ffoꝝ diuidit cōiter in tres libros. siue in tria volumina .s.ff. vetꝰ. Infortiati. et. ff. nouū. Tñ diuidēdo libꝝ. ffoꝝ ſm materiā de qua tractat diuidit in septē ptes p̄ncipales. Et sic diuidit hūc libꝝ impator in li. ñ. C. de ve. iu. enu. §. ꝛ ħ oīa. Et nota q̄ ī digesto veteri tractaꝫ de iudicibꝫ. iudicū officijs. iudicijs. gerentibꝫ officiū in iudicio. p̄parantibꝫ iudiciū. de decedētibꝫ ꝛ de cōtractibꝫ. Sꝫ in digesto infortiati tractaꝫ de respiciētibꝫ matrimoniū pupillos ꝛ adolescētes. Et de decedētiū actibꝫ. successionibꝫ. et his q̄ respiciūt vltimas volūtates. In digesto ño nouo loquit de obligatiōibꝫ. interdictis. actionibꝫ. accusationibꝫ ꝛ penis caꝝ. et recindentibꝫ iudiciū.

¶ Incipiūt rubrice. ff. veteris A

Adoptionibꝰ et emancipatis. libro p̄mo. ti. vñ.
Alienatōe iudicij causa facta. l. iiij. t. vij
Arbitris. l. iiij. t. viij.
Ad senatusc̄ōsultū velleianū. l. xvj. t. p̄mo
Ad legē aquiliam. l. ix. t. ij.
Ad legem rodiam de iactu. l. xiiij. t. ij.
Ad exhibendū. l. x. t. q̄rto
Aleatoribꝫ. l. xj. t. v.
Ad senatusc̄ōsultum macedonianuz. l. xiiij. titulo vltimo
Accusationibꝫ empti ꝛ vēditi. l. xix. t. p̄mo.
Actione reꝝ amotaꝝ. l. p̄mo. t. iij.
Agnoscēdis vl alēdis liberis a parētibꝫ vl patronis libertis. l. p̄mo. t. iiij.
Administratione ꝛ p̄sensu tutoꝝ ꝛ curatorum. l. ij. t. vij.
Acq̄rēda vl obmittēda hereditate. l. v. t. ij.
Ad senatusc̄ōsultū siluianū ꝛ claudianum libro. v. t. v.
Annuis ꝛ mēstruis legatis ꝛ fideicōmissis li. xx. t. p̄mo
Alimētis ꝛ cibarijs legatis. l. x. t. p̄mo
Auro ꝛ argēto nudo ornamētis vngentis vestibꝫ ꝛ vestimētꝫ statutꝫ legatꝫ. l. x. t. ij.
Adimēdis ꝛ transferendis legatis ꝛ fideicōmissis. l. x. t. iiij.
Ad senatusc̄ōsultū trebellianum assignandis libertis. l. xiiij. t. iiij.
Ad senatusc̄ōsultū terculianū ꝛ orfitianū. li. xiiij. t. vlt.

¶ ff. noui A

Aqua pluuali arcenda. li. p̄mo. t. iij.
Adeptione libertatis. l. ij. t. vj.
Acq̄renda possessione. li. iij. t. ij.
Acq̄rendo reꝝ dominio. l. iij. t. p̄mo
Aqua quotidiana ꝛ estiuali. l. v. t. xix.
Actionibꝫ ꝛ obligationibꝫ. l. vj. t. vl.
Arboribꝫ cedendis. l. v. t. xxvj.
Acceptilationibꝫ. l. viij. t. iij.
Arboꝝ furtim cesaꝝ. l. ix. ti. vij.
Abigeis. l. ix. t. xiij.
Accusatioōibꝫ ꝛ inscriptōibꝫ. l. x. t. ij.
Ad legem iuliā maiestatis. l. x. t. iij.
Ad legē iuliā de adulterio. l. x. t. v.
Ad legē iuliā de vi publica. l. x. t. vj.
Ad legē iuliā de vi p̄uata. l. x. t. vij
Ad legē cornelią de sicarijs. l. x. t. viij.
Ad legē pompeią de parricidis. l. x. t. ix
Ad legē cornelią de falsarijs. l. x. t. x.
Ad legē iuliā repetendaꝝ. l. x. t. xj.
Ad legē iuliā de annona. l. x. t. xij.
Ad legē iuliā peculatus. l. x. t. xiij.
Ad legē iuliā de ambitu. l. x. t. xiij.
Ad legē flauią de plagiarijs. l. x. t. xv.
Ad senatusc̄ōsultū turpilianū. l. x. t. xvj.
A quibꝫ appellare nō licet. l. xj. t. ij.
A quo appellet q̄s. l. xj. t. iij.
Appellatiōibꝫ ꝛ relatiōibꝫ. l. xj. t. p̄mo
Appellatiōibꝫ recipiēdis. l. xj. t. v.
An p alium causa appellatōis rescindi possit. li. xj. t. ix.
Apud eū a quo appellaꝫ aliaz causam agere q̄s cōpellatur. l. xij. t. xij.
Ad municipales. l. xij. t. p̄mo.
Albo scribendo. l. xij. t. iij.
Administratōe reꝝ ad ciuitatē ptinentium libro. xij. t. viij.

¶ ff. veteris. B.

¶ Bonoꝝ possessionibꝫ. li. xiij. t. p̄mo

¶ Infortiati B.

Bonorum possessione furioso infanti surdo ꝛ ceco cōpetente libro. xiij. t. iij.

Bonoꝝ possessione ꝫ tabulas.l.xiij.t.q̄rto
Bonoꝝ possessiõe ẽm tabulas.l.xiij.t.xj
Bonis libertoꝝ.l.xiiij.t.scõo
Bonoꝝñ possessione ex testamento militis. libro.xiij.t.xiij.

ff.noui B

Bonis auctoritate

iudicꝫ possidẽdis seu venũdandis.l.q̄rto
Bonis damnatoꝝ.l.x.t.xx.
Bonis coꝝ q̃ añ sñiam mortẽ sibi ꝓsciuerꝫ. li.x.t.xxj.

ff.veteris C

Constitutionibus

pricipum.l.ꝓmo.t.q̄rto
Calumniatoribꝫ.l.iij.t.vlt.
Cõia põdia tã rustica q̃ vrbana.l.viij.t.iiij.
Cõmunia diuidẽda.l.x.t.iij.
Cõditõe cã data causa nõ secuta.l.xij.t.vj.
Cõditõe ob turpẽ l'iniustã cãm.l.xij.t.viij.
Conditione indebita.l.xij.t.viij.
Conditione sine causa.l.xij.t.vlt.
Capite minutis.l.xiij.t.v.
Conditione furtiua.l.xiij.t.ꝓmo
Conditione ex lege.l.xiij.t.ij.
Conditione triticaria.l.xiij.t.iij.
Cõtrahẽda emptõe ꝛ venditiõe ꝛ de pactis inter emptorẽ ꝛ venditorẽ.l.xviij.t.ꝓmo
Comodati vel cõducti.l.xiij.t.vj.
Constituta pecunia.l.xiij.t.v.
Compensationibꝫ.l.xvj.t.scõo

Inforciati C

Concubinis. li.j.ti.vlti.

Cõfirmãdo tutore vel curatore.l.ij.t.iij.
Contraria tutele actõe.l.iij.t.iiij.
Curatoribꝫ furioso vl' alijs extra mores dãdis.li.iij.t.vlt.
Conditionibꝫ institutionũ.l.q̄rto.t.vij.
Cõditiõibꝫ ꝛ demõstratiõibꝫ.l.xj.t.ꝓmo
Conditionibꝫ ex tabulas.l.xiij.
Collatione bonoꝝ.l.xiij.t.vj.
Collatione dotis.l.xiij.t.vij.
Cõiũgẽdis cũ emãcipato liberꝫ eꝰ.l.xij.t.x.
Carboniano edicto.l.xiiij.t.x.

ff.noui C

Coliusione detegenda.li.scõo.t.vl.

Confessis.l.q̄rto.t.scõo
Cessione bonoꝝ.l.q̄rto.t.iij.
Curatore bonis dando.l.q̄rto.t.viij.
Collegijs illicitis.l.ix.t.pe.
Cloacis.li.v.t.xxij.
Concussione.l.ix.t.xiij.
Confractionibꝫ ꝛ expilatoribꝫ.l.ix.
Crimine expilate hereditatis.l.ix.t.xix.
Crimine stellionatus.l.ix.t.xx.
Custodia ꝛ exhibitõe reoꝝ.l.x.t.iij.
Cadaueribꝫ punitoꝝ.l.x.t.vlt.
Captiuis ꝛ postliminio reuersis.l.xj.t.xv.
Castrensi peculio.l.xj.t.pe.
Censibꝫ.l.xij.t.xv.

ff.veteris D

De diuisione rerũ

ꝛ qualitatum.
Dolo malo.l.q̄rto.t.iij.
Depositi vel contra.l.xvj.t.vl.
Distractõe pignoꝝ ꝛ ypothecaꝝ.l.xx.t.pe.
Diuorcijs.l.xxiiij.t.scõo
Donatiõibꝫ inter virꝫ ꝛ vxorẽ.l.xxiiij.t.ꝓmo

Inforciati D

Dote prelegata.l.ix.t.q̄rto
Dotis collatione.l.xiij.t.vij.

ff.noui D

Damno infecto et

subgerendo.l.ꝓmo.t.scõo
Donationibꝫ.libro ꝓmo.ti.pe.
Donationibꝫ causa mortꝫ.l.ꝓmo.t.vlt.
Diuersis tpibꝫ ꝛ ꝑscriptõibꝫ.l.vj.t.iij.
Doli mali ꝛ metꝰ exceptõe.l.vj.t.q̄rto.
Duobꝫ reis stipulandis.l.vij.t.scõo
Decurionibꝫ.li.xij.t.scõo
Decretis ab ordine faciendis.l.xij.t.ix.

ff veteris E

Eo per quem factũ

erit quo minꝰ q̃s in iudicio sistat.l.ij.t.x.
Edendo.libro scõo.t.xiij.
Eo qõ certo loco dari oportet.l.xiij.t.q̄rto
Exercitoria actione.libro.xiiij.t.ꝓmo
Exceptione rei vendite ꝛ tradite.l.xxj.t.vlt.
Edilicio edicto ꝛ ẽdibitoria actõe.l.xxj.t.j
Ex quibus causis maiores.xxv.annis restituuntur.libro q̄rto.t.vj.
De euic.li.xxj.t.pe.

Inforciati E.

Excusatoribus et tem

poribus eoꝝ.id est tutoꝝ.l.iij.t.ꝓmo
Eo qui pro tutore vel curatore negocia gessit.l.iij.t.q̃nto
Ex q̃bꝫ causis ī possessionẽ eat.l.iiij.t.q̄rto

¶ ff.noui E.

Exceptione rei iudicate.li.vj.t.scdo

Eo q̃ appellauerat in puincia.l.xj.t.xj.
Exceptionib⁹ z p̃scriptionib⁹.l.vj.t.p̃mo
Effractoꝛib⁹.l.ix.t.xviij.
Extraoꝛdinarijs crimini⁹.l.ix.t.xj.
Exceptõe doli mali z metus.l.vj.t.iiij.
Euictionib⁹ z dupli stipulatõe.l.xxj.

¶ ff.veteris F

Ferijs et dilationib⁹

z diuersis tp̃ib⁹.l.ij.t.xij.
Fugitiuis seruis.l.xj.t.q̃rto
Fidicõmissaria hereditat̃ petitõe.l.v.t.vl.
Familia herciscũda.l.x.t.scdo
Fide instrumẽtoꝛ.l.xj.
Fundo dotali.l.xxiij.t.vlt.

¶ Inforciati F

Fundo ĩstructo vel infecto legato.l.ix.t.vij
Fideiussoꝛib⁹ z mãdatoꝛib⁹ heredib⁹ tutoꝛ curatoꝛ.l.iij.t.vij.

¶ ff.noui F

Fideicõmissarijs libertatib⁹.l.ij.t.v.
Flumib⁹ z ne q̃d ĩ flumĩe publico.l.v.t.xj.
Fonte.l.v.t.xxj Furtis.l.ix.t.scdo.
Furti aduersus nautas cauponeꝫ stabularios.li.ix.t.v.
Furib⁹ z balnearijs.l.ix.t.xvij.

¶ Inforciati G

Gradib⁹ z affinitatib⁹ z noib⁹ eoꝝ.l.xiiij.t.x.

¶ ff.noui G

Glande legenda.l.v.t.xxvij.

¶ ff.veteris H

His q̃

sui vel alieni iuris sunt.libro scdo.t.vj.
His qui infamia notant.l.iij.t.ij.
His q̃ eiecerũt et effuderũt.l.ix.t.iij.
Heredib⁹ tutoꝝ ve curatoꝝ.l.iij.t.vij

¶ Inforciati H

Hereditate vel actiõe vendita.l.xviij.t.iiij.
His qui in testamẽto delẽtur vel inducuntur vel inscribunt.l.q̃rto.t.q̃rto
Heredib⁹ instituẽdis.l.q̃rto.t.v.
His q̃ pene causa relinquũtur.l.ix.t.vj.
His q̃ p nõ scriptis habentur.l.x.t.viij.
His q̃b⁹ vt idignis legata auferũt.l.x.t.vltimo

¶ ff.noui H

His qui in fraudẽ creditoꝛis.l.iiij.t.ix

¶ ff.veteris I.

Iusticia et iure. li.j.t.j.

Iurisdictõe oĩm iudicum.l.ij.t.p̃mo
In ius vocando.l.ij.t.q̃rto
In ius vocati vt eãt.l.ij.t.vj.
In integrũ restitutõe.l.q̃rto.t.q̃rto
Judicijs vbi q̃s agere debet.l.v.t.p̃mo
Inofficioso testamẽto.l.v.t.scdo
Judicio finiũ regundoꝝ.l.x.t.scdo
Jureiurãdo siue volũtario siue necessario.libro.xij.t.q̃rto
In litem iurando.l.xij.t.v.
Interrogatõib⁹ ĩ iure faciẽdis.l.xj.t.p̃mo
Institutoꝛia actõe.l.xiiij.t.iij.
In rem verso.l.xv.t.iij.
In diem adiectiõe.l.xvij.t.scdo
In q̃b⁹ cauſ pign⁹ vl̃ ypotheca.l.xx.t.scdo
Juris z facti ignorãtia.l.xxij.t.vl.
Jure dotium.l.xxiij.t.iij.

¶ Inforciati J

Impẽsis circa res dotales fact̃.l.j.t.ij.
Inusto rescpto z irrito testam̃to.l.iij.t.iij.
Jure deliberandi.l.q̃rto.ti.vltimo
Jure codicillorum.li.sexto
Jurepatronatus.l.xiij.

¶ ff.noui J

Jure aureoꝝ annuloꝝ.l.scdo.t.x.
Interdictis.li.q̃nto.ti.p̃mo
Itinere actuq̃ priuato.l.v.t.xvij.
Judicati in solutione.l.vij.t.penultimo
Incendio ruina z naufragio.li.ix.t.ix.
Iniurijs z famosis libellis.libro.ix.ti.x.
Illicitis collegijs.l.ix.t.penul.
Interdictis z deportat̃ z relegat̃.l.x.t.xxij.
Jure fisci.libro.xj.t.xiij.
Jure immunitatis.l.xij.t.vj.

¶ ff.veteris L

Legibus et senatus

consulto z longa consuetudine.l.p̃mo.t.iij.
Lege rodia deiactu.libro.xiij.ti.secũdo
Lege commissoria.l.xviij.ti.iij.
Locati conducti.l.xix.ti.secũdo

¶ Inforciati L

Legitimis tutoꝛib⁹

libro scdo.ti.quarto
Liberis agnoscendis.li.p̃mo.ti.quarto.
Liberis z postumis instituendis preteritis vel exheredandis.li.quarto.ti.secundo.
Legatis z fideicommissis p̃mo.l.vj.t.p̃mo
Legatis z fideicõmissis secũdo.l.vij.t.p̃mo

Legatꝫ ꝛ fideicõmissis tertio.l. viij.t.ꝑmo
Liberatione legata.li.x.t.iij.
Lege falcidia.l.xj.t.scõo
Legatis prestãdis circa tabulas bono pos
sessione petita.l.xiij.t.q̃rto
Libertis vniuersitatis.l.xiiij.t.iij.

ff.noui L

Liberali causa ◆li.ij.t.xij.

Loco publico fruendo.l.v.t.ix.
Locis ꝛ itineribꝫ publicis.l.v.t.vij.
Libero homine exhibendo.l.v.t.xxvij.
Liberis exhibẽdis ꝛ deducẽdis.l.v.t.xxix.
Litigiosis.l.vj.t.pe.
Libellis dimissoꝛijs.l.xj.t.sexto
Legationibꝫ.l.xij.t.septimo

ff.veteris D

Minoꝛibꝰ xxv.ãnis.l.q̃rto.t.iiij.

Hoꝛtuo inferẽdo.l.xj.t.vlt.
Handati vel cõducti.l.xvij.t.ꝑmo

Inforciati D

Dilitari testamento.l.v.t.ꝑmo
Dagistratibꝫ ꝓueniendis.l.iij.t.vij.

ff.noui D

Danumissionibus.l.scõo.t.ꝑmo
Danumissi vindicta.li.scõo.ti.scõo
Danumissionibꝫ que seruis ad vniuersi
tatem ptinẽtibꝫ imponũt.l.scõo.t.tertio
Duneribꝫ ꝛ honoꝛibꝫ.l.xij.t.q̃rto
Danumissis in testamento.l.scõo.t.q̃rto

ff.veteris H

Ne quis eum qui in

ius vocabit vi eximat.l.scõo.t.vij.
Negocijs gestis.l.iij.t.v.
Naute caupones stabularij vt recepta resti
tuant.li.q̃rto.t.vlt.
Noxalibꝫ actionibus.l.ix.ti.vlt.
Nautico fenoꝛe.l.xxij.t.scõo

ff.noui H

Houi opis nũciatõe.l.ꝑmo.t.ꝑmo
Hatalibꝫ restituẽdis.l.scõo.t.xj.
Ne vis fiat ei q̃ ī possessionẽ missus fuit.l.v.t.q̃rto.
Ne q̃d in loco sacro fiat.l.v.t.vj.
Ne q̃d in flumĩe ripa ve eiꝰ.l.v.t.xij.
Ne de sta.defun.pꝰ ꝙnquẽniũ q̃ra.li.scõo.
Nil debet inouari pẽdẽte appellatõe.l.xj.
Nundinis.l.xij.
Houatõibꝫ ꝛ ỹlegatõibꝫ.l.viij ff.veterꝫ O

Ongne iuriũ et om

nium magistratuum.l.ꝑmo.t.scõo
Officio consulis.l.ꝑmo.t.x.
Officio prefecti pretorio.l.ꝑmo.t.xj.
Officio prefecti vrbis.l.ꝑmo.t.xij.
Officio questoꝛis.l.j.t.xiij.
Officio pretoꝛis.l.ꝑmo.t.xiij.
Officio prefecti vigilum.li.ꝑmo.ti.xv.
Officio precõsulis ꝛ legati.l.ꝑmo.t.xvj.
Officio prefecti augusti.l.ꝑmo.t.xvij.
Officio presidis.li.ꝑmo.ti.xviij.
Officio procuratoꝛis cesarꝫ.l.ꝑmo.t.xix.
Officio iuridici.l.ꝑmo.t.xx.
Officio ciꝰ cui mãdata ẽ iurisdictio.l.j.t.xxj.
Officio assessoꝛis.li.ꝑmo

Operibus seruoꝛum.l.vij.t.xxij

Inforciati O

Optione vel electione legata.li.ix.
Obsequijs a liberis ꝛ libertis parentibꝫ ꝛ pa
tronis prestandis.l.xij.t.vltimo
Operibꝫ libertoꝛum.l.xiij.t.ꝑmo

ff.noui O

Operibus publicis.l.xij.t.x.

ff.veteris P

Pactis ◆li.scõo.t.xiij.

Procuratoꝛibꝫ ꝛ defensoꝛibꝫ.l.iij.t.ij.
Petitione hereditatꝫ.l.v.t.iij.
Possessoꝛia hereditatis actione.l.v.
Postulando.li.iij.t.ꝑmo.
Pignoꝛaticia actione.l.xij.t.vl.
Publicaria in rem actiõe.l.vj.t.scõo
Peculio.li.xv.t.ꝑmo
Periculo ꝛ cõmodo rei vẽdite.l.xviij.t.vj.
Prescriptꝫ ꝟbis ꝛ ī factũ actõibꝫ.l.xix.t.vlt.
Pro socio.l.xvij.t.vlt.
Pignoꝛibꝫ ꝛ ypothecꝫ ꝛ q̃lit ea ꝯhãt.l.xx.t.j.
Probatiõibꝫ ꝛ ꝑsumptõibꝫ.l.xxij.t.tertio.
Pactis dotalibus.li.xxiij.t.q̃rto

Inforciati P

Penu legata.l.ix.t.ix.
Peculio legato.l.ix.t.octauo

ff.noui P

Pro soluto ◆libꝛo tertio.

Publicanis ꝛ vectigalibus.l.ꝑmo.t.q̃rto.
Pro emptione.li.iij.ti.v.
Pro herede.li.tertio.ti.sexto
Pro donato.libꝛo.iij.t.vij.
Pro delicto.l.iij.t.vij.
Pro legato.libꝛo tertio.ti.ix.
Pro dote.li.iij.ti.penul.
Pro suo.libꝛo tertio.ti.vltimo

Precario.libro.v.t.xxv.
Priuilegio creditorum.l.q̃rto.t.vj.
Pactis inter emptorē ⁊ venditorem.l.viij.
Pretorijs stipulationib⁹.l.viij.t.pe.
Priuatis delictis.l.ix.t.p̃mo
Publicis iudicijs.l.x.t.p̃mo
Priuilegijs veteranor.l.xj.t.vlt.
Preuaricatorib⁹.l.ix.t.xv.
Pupillaribus actionibus.l.ix.t.vl.
Penis.li.x.t.xix.
Per quem appellauit in puincia defendi
Pollicitationibus.l.xij.t.xij.
Prosenetis.l.xij.t.xiij.

ff.veteris Q

Quod quisq; iuris

in alterꝝ statuit ipe eodē vtat.l.ij.t.scdo
Qui satisdare cogunt.l.scdo.t.viij.
Qđ cuiusq; vniuersitatis noīe vl causa etiaz augetur.l.iij.t.q̃rto
Quib⁹ ex causis maiores.xxv.ānis i integꝝ resti.li.q̃rto.t.vj.
Qđ met⁹ causa gestū est.l.iiij.t.ij.
Qñ dies vsufruct⁹ legati cedit.l.vij.t.iij.
Quēadmodū fuitutes admittāt.l.viij.t.vl.
Quib⁹ modis vsufructus vel vsus amittat libro.vij.t.q̃rto
Quib⁹ reb⁹ ad eūdē iudicē eat.l.xj.t.scdo
Qđ cū eo q̃ in aliena potestate est negociuz gestū esse dicat.l.xiij.t.v.
Qñ đ peculio actio ē annualis.l.xv.t.scdo.
Qđ iussu.l.xv.t.vlti.
Que res pignori vel ypothece obligari possit.li.xx.t.iij.
Qui potiores i pignore habeant ⁊ de his q̃ in prioꝝ creditoꝝ locū succedūt.l.xx.t.q̃rto
Quib⁹ modis pign⁹ vel ypotheca soluitur. libro.xx.t.v.
Quib⁹ causis pignus vel ypotheca cōtrahitur.l.xx.t.ij.

Inforciati Q

Qui petant tutores

⁊ curatores.⁊ vbi petant.l.ij.t.vj.
Qñ ex facto tutoꝝ vel curatoꝝ minores cōueniri ⁊ agere possint.l.ij.t.ix.
Qđ falso tutore vel actore gestū esse dicat. libro.xiij.t.q̃rto
Qñ dies legatoꝝ vel fideicōmissoꝝ cedit.libro.xj.t.scdo
Quemadmodū testamēta aperiantur inspiciantur ⁊ describātur.l.v.t.iij.
Quib⁹ ñ ꝓpetit bonoꝝ possessio.l.xiij.t.xiij
Quis ordo in bonorum possessionibus seruetur.l.xiij.t.xv.

ff.noui Q

Qui sine manumissione ad libertatē pueniunt.

libro.ij.t.viij.
Qui ⁊ a q̃b⁹ manumissi liberāt.l.ij.t.ix.
Quib⁹ ad libertatē pclamare ñ licz.l.ij.t.xiij
Que in fraudē creditoꝝ facta sūt.l.iiij.t.ix.
Quorum bonorum.l.v.t.scdo
Quorum legatorum.l.v.t.iij.
Qđ vi aut clam.li.v.t.xiij.
Questionib⁹.l.x.t.xviij.
Quaꝝ rei actio nō datur.l.vj.t.v.
Quando appellare licet.l.xj.t.q̃rto
Quis a quo appelletur.l.xj.t.iij.
Quando appellandum sit.l.xj.t.q̃rto
Que sniā sine appellatōe rescidat.l.xj.t.viij

ff.veteris R

Rerū diuisione. li.j.t.viij.

Recepti q̃ arbitrium receperūt vt sniam dicant.i.de arbitris.l.q̃rto.t.viij.
Rerum vendicatione.l.vj.t.p̃mo
Reb⁹ creditis si certū petatur ⁊ de ꝑditōne. libro.xij.t.p̃mo.
Religiosis ⁊ sumptib⁹ funeꝝ.l.xj.t.vij.
Rescindenda venditiōe.l.xviij.t.v.
Rerum ꝑmutatione.l.xix.t.q̃rto
Ritu nuptiarum.l.xxiij.t.scdo.
Repudijs ⁊ diuortijs.l.xxiij.t.vlt.

Inforciati R

Rebus eorum qui

sub tutela vel cura sunt sine decreto nō alienandis vel supponēdis.l.ij.t.pe.
Rebus dubijs.l.x.t.v.
Regula catho[illegible]iana.l.x.t.vij.

ff.noui R

Re iudicata et effectu sniaꝝ ⁊ interlocutōib⁹.

l.iiij.t.p̃mo
Ripa munienda.l.v.t.xiij.
Reb⁹ auctoritate iudicij possidēdis.l.iiij.t.v
Remissionib⁹.l.v.t.xxiij.
Riuis de fonte.l.v.t.xx.
Rē pupilli l' adolescētis saluā fore.l.vij.t.vj.
Rē ratā hr̃i ⁊ de ratihabitiōe.l.vij.t.vl.
Receptoribus.l.ix.t.xvj.
Reprehendis ⁊ absentib⁹ puniēdis.l.x.t.xvij.
Re militari.l.xj.t.xvj.
Regulis iuris.l.xij.t.vlt.

ff.veteris S

Statu hominũ .li.j.t.vlti.
Senatoribꝫ.l.ꝑmo.t.ix.
Si ꝙs in ius vocat⁹ nõ ierit.l.ij.t.v.
Si ꝙs in ius dicẽti nõ obtẽperauit.l.ij.t.iij.
Si ex noxali cã agat quõ caueat.l.ij. t.ix.
Si ꝙs cautionibꝫ i iudicio existẽdi causa factis nõ obtẽperauerit.l.ij.t.xj.
Si pars hereditat⁹ petat.l.v.t.q̃rto
Si ager vectigalis vel emphitheotic⁹ petatur.l.vj.t.vlt.
Si vsufructus petit vel ad aliũ ptinere negetur.l.viij.t.v.
Seruitutibꝫ vrbanoꝝ ꝓdioꝝ.l.viij.t.scõo
Seruitutibꝫ rusticoꝝ prediorꝝ.l.viij.t.iij
Si seruitus vendicetur vel ad aliũ ptinere negetur.l.viij.t.v.
Si quadrupes pauperiẽ.id est.damnũ fecisse dicatur.l.ix.t.ꝑmo
Seruo corrupto.l.xj.t.iij.
Si mẽsor falsum modiũ dicat.l.xj.t.vj.
Sepulcro edificando.l.xj.t.vlt.
Seruis exportandis.l.xviij.t.vlt.
Sponsalibꝫ.li.xxiij.t.ꝑmo.

Inforciati S

Soluto matrimonio quẽadmodũ dos petat.l.ꝑmo.t.ꝑmo
Si vẽtris noĩe i possessione missa.l.j.t.v.
Si mulier vẽtris noĩe calũnie causa ipius esse dicat.l.ꝑmo.t.vj.
Suspect⁹ tutoribꝫ t curatoribꝫ.l.ij.t.vlt.
Si ꝙs ab intestato vel alio modo possideat hereditatẽ.l.v.t.q̃rto.
Si quis aliquid testari phibuerit vel coegerit.li.v.t.vlt.
Seruitute legata.l.ix.t.iij.
Supellectili legata.l.ix.t.vlt.
Si certum petatur.l.xij.
Si a parẽte ꝙs manumiss⁹ fuerit.l.xiij.t.xij
Si ꝙd in fraudẽ patroni factũ sit.l.xiiij.t.v
Si tabule testamti nulle extabãt.l.xiiij.t.vj
Successorio edicto.l.xiiij.t.ix.
Suis t legit.heredi.l.xiiij.t.pe.
Si cui pl⁹ ꝯ licuit p legẽ falcidiam legatũ esse dicatur.l.xj.t.vlt.

ff.noui S

Si liber⁹ ingenuus esse dicatur.l.ij.t.xiij.
Separationibus .l.q̃rto.t.vij.
Superficiebus.l.v.t.xvij
Siluiano interdicto.l.v.t.vl.
Stipulatione seruoꝝ.l.vij.t.vlt.
Solutionibꝫ t liberationibꝫ.l.viij.t.iij.
Si ꝙs in test.liber esse iussus.l.ix.t.q̃rto.
Si familia furtũ fecisse dicat.l.ix.t.vj.
Sepulcro violato.l.ix.t.xij.
Sentẽtiam passis t restitutis.l.x.t.pe.
Si tutor vl curator vel magistratus appellat.l.xj.t.t.
Si appellatõe pẽdẽte mors iterueniat.li.xj. titulo.xiij.
Si tabule testamenti extabũt.l.xij.

ff.veteris T

Transactionibus.l.scõo.t.vlt.
Tributaria actione.l.xiij.t.q̃rto.
Testibꝫ.l.xxij.t.vlt.

Inforciati T

Tutoribus et curatoribꝫ datis ab his q̃ ius dãdi hñt t ꝙbus ex causis dari possunt.l.scõo.t.v.
Tutelis.l.ij.t.ꝑmo
Tutela testamẽtaria.l.scõo.t.scõo
Testamẽtis q̃ testamẽtũ facere pñt t quem admodũ testamẽta fiãt.l.iiij.t.ꝑmo
Testamentis militum.l.v.
Tritico vino t oleo.l.ix.t.vj.

ff.noui T

Tabulis exhibendis.libro.v.t.v.
Tigno iniuncto.l.ix.t.iij.
Turba.libro.viij.
Termino amoto.l.viij.

ff.veteris V

Vsufructu ꝙs utatur vel fruatur.l.vj.t.ꝑmo
Vsufructu accrescẽdo.l.vij.t.ij.
Vsufructu eaꝝ rerꝝ q̃ vsu ꝯsumũt.l.vij.t.v.
Vsu t habitatione.l.vij.t.viij.
Vsufructuari⁹ quẽadmodum caueat.l.vij. ti.vltimo
Vsuris t fructu t morã.l.xxij.t.ꝑmo

Inforciati V

Ventre inspiciendo custodiendoꝝ ptu.l.ꝑmo.t.v.
Vulgari t pupillari institutõe.l.viij.t.vj
Vsu t vsufructu t redditu t habitatione t opis p legatũ fideicõmissum dat⁹.l.ix.t.ij.
Vt legatoꝝ t fideicõmissoꝝ fuandoꝝ cau-

De titulis Lodicum

ſa caueatur.l.xij.t.iij.
Ut in poſſeſſionē legatoꝝ vl̄ fideicōmiſſoꝝ ſeruandoꝝ cauſa eſſe liceat.l.xij.t.vlt.
Unde legitimi.l.xiij.t.viij.
Unde liberi.l.xiij.t.vij.
Unde cognati.l.xiij.t.ix.
Unde vir ⁊ vxor.l.xiij.t.xij.
Ueteranoꝝ militū ſucceſſiōe.l.xiij.t.xij
Ut legibꝫ ſenatuſcꝫ ꝓſulto bonoꝝ poſſeſſio detur.l.xiij.t.xv.
Uētre i poſſeſſiōe mittēdo ⁊ curatore eiꝰ.li.xiij.

ff.noui U

Vſurpationibus et

vſucapionibꝫ.l.iij.t.iij.
Uia publica ⁊ itiere publico fruēdo.l.v.t.x
Ut in flumine ripa ve nauigare.l.v.t.xij.
Ui ⁊ vi armata.l.v.t.xv.
Uti poſſidetis vtrobi.l.v.t.xvj.
Ut migrando.l.v.t.xv.
Uerborum obligationibus.l.vij.t.ꝑmo.
Ui bonoꝝ raptorum.l.ix.t.viij.
Uocatione ⁊ excuſatione munerū.l.xij.t.v.
Uarijs ⁊ extraordiarijs cognitōibꝰ.l.xij.t.xiij
Uerboꝝ ſignificatōe.l.xij.t.xv.

Sequunt rubrice Lodicis A

Abigeis.libro.ix.

Apoſtatis.li.ꝑmo.t.vij.
Aſſeſſoribꝫ ⁊ domeſticis.l.j.t.xlvij.
Annonis.li.ꝑmo.t.xlviij.
Aduocatꝫ diuerſoꝝ iudicioꝝ.l.ij.t.vij.
Aduocatꝫ diuerſoꝝ iudicū.l.ij.t.viij.
Alienatōe iudicij mutādi cā facta.l.ij.t.liij
Aduocatis fiſci.l.ſcdo.t.ix.
Ad exhibendū.l.iij.t.xlj.
Actionibꝫ ⁊ obligationibꝫ.l.q̄rto.t.x.
An ſeruus p facto ſuo.l.iij.t.xiij.
Actionibꝫ hereditarijs.l.q̄rto.t.xvj.
Actione pignoraticia.li.q̄rto
Actione exercitoria.l.iij.t.xxv.
Ad ſenatꝰ ꝓſultū macedōianū.l.iij.t.xxviij.
Ad ſenatuſcōſultū ſiluianū.l.iij.t.xxix.
Actionibꝫ empti ⁊ venditi.l.iij.t.xlix.
Alendis liberis a parētibꝫ.l.v.t.xxvj.
Adminiſtratōe tutoꝝ ⁊ curatoꝝ.l.v.t.xxxviij.
Alimentis pupillis p̄ſtandis.l.v.t.lj.
Arbitrio tutele.l.v.t.lij.
Autoritate p̄ſtanda.l.v.t.lx.
Actore ⁊ curatore vel tutore dādo.l.v.t.lxij
Adeūda ⁊ abſtinēda hereditate.l.v.
Ad ſenatuſcōſultū trebellianū.l.vj.t.xlviij
Ad legem falcidiā.l.vj.t.xlix.
Ad ſenatuſcōſultū terculianū.l.vj.t.lv.
Ad ſenatuſcōſultū orficianū.l.vj.t.lvj.
Aſſertione tollenda.l.vij.t.lvij.
Acq̄renda ⁊ retinēda poſſeſſione aduerſus creditorem.l.vij.t.xxxiij.
Annali exceptione.l.vij.t.xlj.
Alluuionibꝫ ⁊ paludibꝫ.l.vij.t.xlij.
Appellationibꝫ.l.vij.t.lxiij.
Acceptilationibus.li.viij.t.xliij.
Adoptionibus liberoꝝ.l.viij.t.xlviij.
Ad legem iuliā maieſtatis.l.ix.t.viij.
Ad legē iuliā ꝺ adulterijs ⁊ ſtupꝛ.l.ix.t.ix.
Ad legē iuliā ꝺ vi publica ⁊ ꝑuata.l.ix.t.xij
Ad legē corneliā de ſiccarijs.l.ix.t.xvj.
Ad legē flauiā de plagiarijs.l.ix.t.xx.
Ad legē fiſcelliā.l.ix.t.xxj.
Ad legē corneliā de falſarijs.l.ix.t.xxij.
Ad legē iuliā repetendaꝝ.l.ix.t.xxvij.
Ad legē iuliā de ambitu.l.ix.t.xxvj.
Abigeis.l.ix.t.xxvij.
Abolitionibus.l.ix.t.xlj.
Ad ſenatuſcōſultū turpilianū.l.ix.t.xlv

Triū li. Lodicis A

Annona et tributis

libro.x.t.xvj.
Apotecis publicis.l.x.t.xxij.
Athletis.l.x.t.liij.
Auri publici pſecutoribus.l.x.t.lxx.
Auro coronario.l.x.t.lxxiij.
Argenti precio quod theſauris infertur.libro.x.t.lxxiij.
Annonis ciuilibꝫ.l.xj.t.xxiij.
Alexandrie ꝑmatibꝫ.l.xj.t.xxviij.
Adminiſtratione reipublice.l.xj.t.xxx.
Aqueductu.l.xj.t.xlj.
Armorum vſu inſcio principe interdicto.libro.xj.t.xlvj.
Agricolis cenſitis ⁊ colonis.l.xj.t.xlvij.
Agricolis ⁊ mancipijs dominicis vel fiſcalibus.li.xj.t.lxvij.
Agentibus in rebus.l.xij.t.xx.
Aparitoribus prefectoꝝ pretorio et priuilegijs eoꝝ.li.xij.t.lij.
Aparitoribus prefecti vrbis.l.xij.t.liij.
Aparitoribꝫ magiſtroꝝ militum ⁊ priuilegijs.l.xij.t.liij.
Aparitoribus proconſulis et legati. libro xij.ti.lv.
Aparitoribꝫ comitis orietis.l.xij.t.lvj.
Aparitoribꝫ p̄fecti annone.l.xij.t.lviij.

De titulis Codicum

¶ Codicis B.

Bonis libertorum

¶ iurepatronatus.li.vj.t.iij.
Bonoꝝ possessione ſm tabulas.l.vj.t.x
Bonoꝝ possessione ꝓtra tabulas.l.vj.t.xj.
Bonis damnatoꝝ seu ꝓscriptoꝝ.l.ix.t.xlix
Bonis ꝓcientiũ sibi mortẽ.l.ix.t.l.
Bonoꝝ possessione ꝓtra tabulas testamẽti liberti.l.vj.t.xij.
Bonis maternis ¶ materni generſ.l.vj.t.lix
Bonis que liberis.l.vj.t.lx.

¶ Triũ li. Codicis B

Bonis auctoritate ꝑncipis possidẽdis.li.x.
Bonis vacantibꝫ ¶ incoꝛporatõe.l.x.

¶ Triũ li. Codicis C

Contractionibus

rei familiaris.l.ꝑmo
Contractibꝫ iudicũ vl' eoꝝ q̃ sunt circa eos libro.ij.t.lij.
Causis ex q̃bꝫ infamia alicui irrogat.l.ij.
Cõmunia vtriuscꝫ iudicij.l.iij.t.xxxviij
Cõmuni diuidẽdo.l.iij.t.xxxviij
Cõsoꝛtibꝫ ciusdẽ de liti.l.iij.t.xxxix.
Conditiõe indebita.l.iiij.t.v.
Cõditione ob causam datoꝝ.l.iiij.t.vj.
Conditione ob turpẽ causam.l.iiij.t.vij.
Conditione furtiua.l.q̃rto.t.viij.
Conditione ex lege.l.q̃rto.t.ix.
Constituta pecunia.l.q̃rto.t.xviij.
Cõmodato.l.q̃rto.t.xxij.
Cõpensationibus.l.q̃rto.t.xxx
Cõtrahenda emptione.l.q̃rto.t.xxxviij.
Cõmuniũ rex alienatiõe.l.q̃rto.t.lij.
Cõmerciꝫ ¶ mercatoribꝫ.l.q̃rto.t.lxiij.
Concubinis.l.v.t.lxxvij.
Confirmando tutoꝛe.l.v.t.xxx.
Contrario iudicio tutele.l.v.t.lix.
Curatoꝛe furiosi vel ꝓdigi.l.v.t.lxx.
Carboniano edicto.l.vj.t.xvj.
Collationibꝫ.l.vj.t.xix.
Codicillis.l.vj.t.xxxvj.
Cõmunia delegatſ ¶ fideicõmiſſiſ.l.vj.t.xlij
Conditiõe inserta legatis vel fideicõmiſſis li.vj.t.xlvj.
Caducis tollendis.l.vj.t.l.
Cõmunia de succeſſionibus.l.vj.t.lviij.
Colluſione detegenda.l.vij.t.xx.
Cõmunia de vſucapionibꝫ.l.vij.t.xxxj.
Cõmuni ſeruo manumiſſo.l.vij.t.vij.
Cõmunia de manumiſſionibꝫ.l.vij.t.xv.
Cõminatiões vel epłas.l.vij.t.lviij
Confeſſis.l.vij.t.lx.
Contrahẽda vel cõmittẽda ſtipulatione.libro.viij.t.xxxviij.
Creditoꝛẽ euictionẽ nõ debere.l.viij.t.xlvj.
Crimine peculat⁹.l.ix.t.xxviij.
Cuſtodia reoꝝ.l.ix.t.q̃rto
Crimine ſacrilegij.l.ix.t.xxix.
Crimine expilate hereditatis.l.ix.t.xxxij.
Crimine ſtellionat⁹.l.ix.t.xxxiij.
Calumniatoꝛibꝫ.l.ix.t.xlvj.

¶ Triũ li. Codicis C

Conueniendis

fiſci debitoribꝫ.l.x.t.ij.
Capiendis ¶ diſtrahẽdis pignoꝛibꝫ tributoꝝ.l.x.t.xj.
Canone largitionaliũ tituloꝝ.l.x.t.xxij.
Conditis in publicꝭ hoꝛreis.l.x.t.xxvj.
Collatione donatoꝝ vel reuelatoꝝ aut trãſlatoꝝ.l.x.t.xxviij.
Collatione eris.l.x.t.xxix.
Claſſibꝫ.alias claſſitis.l.xj.t.xij.
Curialibꝫ vꝛbis rome.l.xj.t.xiij.
Collegiatis.l.xj.t.xvij.
Canone frumẽtario vꝛbis rome.l.xj.t.xxij
Capitatõe ciuiũ cẽſibꝫ eximẽda.l.xj.t.xlviij
Colonis paleſtinis.l.xj.t.l.
Colonis tracenſibꝫ.l.xj.t.lj.
Colonis illiricianis.l.xj.t.lij.
Cenſibꝫ cenſitoribꝫ equatoribꝫ ¶ inſpectoribus.l.xj.t.lvij.
Collatione fundoꝝ patrimonialiuꝫ em phiteoticoꝝ.l.xj.t.lxj.
Conductoribus ¶ ꝓcuratoribus ꝑdioꝝ fiſcaliũ.li.xj.t.lxvij.
Collatiõe fundoꝝ fiſcaliũ vel rei ꝓuate vel dñice vl' ciuitatis vel rẽpli.l.xj.t.lxix.
Cypreſſis ex luco damnẽſi vl' perſeis ꝑ egyptum nõ excidẽdis.l.xj.t.lxxij.
Conſulibꝫ ¶ nõ ſpargendis ab his pecunijſ ¶ de ꝑfectis ¶ magiſtratibus ¶ patricijs militum.l.xij.t.tertio
Conſiſtoꝛianis militibꝫ.l.xij.t.x.
Comitibꝫ ¶ tribunis ſcolariũ.l.xij.t.xj.
Comitibꝫ rei militaris.l.xij.t.xij.
Comitibꝫ ¶ aꝛchinis ſacri palacij.l.xij.t.xiij
Curioſis.l.xij.t.xxij
Comitibꝫ q̃ ꝓcurationem petũt.l.xij.t.xiiij.
Caſtrenſi omnium palatinoꝝ peculio.libro.xij.t.xxx.
Caſtrenſi peculio militum ꝑfecti annonarum.l.xij.t.xxxvj.

Lomeatu.li.xij.t.xliij.
Lursu publico3 ãgarijs3 pangarijs3.l.xij.t.l
Loartalibꝫ ꝑncipibꝫ.l.xij.t.lvij.

Lodicis D

Defensoribus ciui

tatum.li.ꝑmo.t.liij.
Diuersis rescriptis z pragmaticis sanctio/
nibus.li.ꝑmo.t.xxvj.
Dolo malo.l.ij.t.xxj. Dilatõibꝫ.l.ij.t.xj
Deposito.li.q̃rto.t.xxxiij.
Donationibus ante nuptias z propter nu/
ptias.libro.v.t.iij.
Dotis ꝓmissione.l.v.t.xj.
Dote cauta non numerata.l.v.t.xv.
Donationibꝫ inter virꝫ z vxorẽ.l.v.t.xvj.
Diuorcio facto apud quẽ liberi morari de/
beant.li.v.t.xxv.
Diuidẽda tutela.l.v.t.liij.
Dedititia libertate tollenda.l.vij.t.v.
Distractione pignorum.l.vij.t.xxviij.
Duobus reis stipulandis z duobꝫ reis pro
mittendis.l.vij.t.xl.
De donationibus.l.vij.t.liij.
Donatõibꝫ q̃ sb mõ l' oditõe fiũt.l.vij.t.lv.

Triũ li. Lodicis D

Delatoribꝫ.l.x.t.xj.
Defensoribus.l.x.
Discussoribus.l.x.t.xxix.
Decretis decurionum super immunitate q̃
busdam cõcedenda.l.x.t.xlvj
Debitoribus ciuitatum.l.xj.t.xxxij.
Diuersis predijs vrbanis z rusticanis tem
plorꝫ z ciuitatũ z oĩ redditu ciuili.l.xj.t.lxvj.
Dignitatibus.l.xij.ti.ꝑmo
Domesticis z protectoribus.l.xij.t.xvij.
Decanis.l.xij.t.xxvj.
Desertoribꝫ z occultatoribꝫ.l.xij.t.xlv.
Diuersis officijs z apparitoribus iudicum
z ꝓbatorijs eorum.l.xij.t.lix.

Lodicis E

Emendatione

+ li.j.t.iij.
Episcopis z clericis.l.ꝑmo.t.vj.
Edendo.li.scdo.t.ꝑmo
Ẽpali audiẽtia z diuersis capl'is.l.j.t.vij
Errore calculi.l.ij.t.v.
Errore aduocatorum.l.ij.t.x.
Ex q̃bꝫ causꝭ alicui ifamia irrogaꝭ.l.ij.t.xij.
Etiã p ꝓcuratorẽ in integꝝ restitutionẽ agi
posse.l.ij.t.xlix.
Ex quibꝫ causis maiores.l.ij.t.liij.
Ex delictis defunctorꝝ in quantuꝫ heredes
restitutõis ꝓueniantꝭ.l.iij.t.xvij
Exercitoria actione.l.q̃rto.t.xxv.
Eunuchis.l.quarto.t.xlij.
Edilicijs actionibus.l.q̃rto.t.lix.
Eo qui ꝑ tutore negocia gerit.l.v.t.xlvj.
Excusatiõibꝫ z tpibꝫ eorꝝ.l.v.t.lxiij.
Excusationibꝫ veteranorum.l.v.t.lxvj.
Edicto successorio.l.vj.t.xv.
Edicto diui adriani tollendo.l.vj.t.xxxij.
Executione rei iudicate.l.vij.t.liij.
Edificijs priuatis.l.viij.t.x.
Etiam ob cirographariã pecuniã pignꝰ te/
neri posse.l.viij.t.xxvij.
Exceptõibꝫ siue ꝑscriptõibꝫ.l.viij.t.xxxvj
Euictionibus.l.viij.t.xlv.
Emancipationibꝫ liberorꝝ.l.viij.ti.xlix.
Exhibendis vel transmittẽdis reis.l.ix.t.iij
Emendatione seruorum.l.ix.t.xiij.
Emendatione ꝓpinquorum.l.ix.t.xv.

Triũ li. Lodicis E

Exactionibꝰ

+ li.x.ti.xix.
Excusationibus munerum.l.x.t.xlvj.
Excusationibꝫ artificum.l.x.t.lxij.
Expensis ludorum.l.xj.t.xlj.
Equestri dignitate.l.xij.t.xxxj.
Exactione z translatione militarium anno
narum.l.xij.t.xxxvj.
Executoribꝫ z exactoribꝫ.l.xij.t.lxij.
Erogatõe militaris annone.l.xij.t.xxxviij

Lodicis F

Filiofamilias

+ li.ij.t.xxiij
Fideiussoribꝫ minorum.l.scdo.t.lvij.
Formulis.li.scdo
Ferijs.li.iij.t.xij.
Familie herciscunde.l.iij.t.xxxvj.
Finium regundorum.l.iij.t.xxxviij.
Fide instrumentorꝝ.l.q̃rto.t.xxj.
Fundo dotali.l.v.t.xxiij.
Fideiussoribus tutorum.l.v.t.lvij.
Fugitiuis seruis.li.sexto
Furtis z seruo corrupto.l.vj.t.ꝑmo
Fideicommissis.l.vj.t.xlij.
Falsa causa adiecta legato vl' fideicommis
so.li.vj.t.xliij.
Fideicõmissarijs libertatibꝫ.l.vij.t.q̃rto
Fructibꝫ z litiũ expensis.l.vij.t.lij.
Fideiussoribꝫ z mandatoribꝫ.l.viij.t.xlj.
Famosis libellis.l.ix.t.xxxvj.
Falsa moneta.l.ix.t.xxiij.

De titulis Codicum

¶ Triū li. Codicis F

Fide instrumentorū

ꝛ iure haste ꝛ fiscalis. l. x. t. iij.
Fiscalib⁹ vsuris. l. x. t. viij.
Filiusfamilias ꝛ quemadmodū pat⁹ p bis teneatur. l. x. t. lvij.
Frumento vrbis ꝯstātinopolis. l. xj. t. xxxij
Frumento alexandrino. l. xj. t. xxvij.
Fabricensib⁹. l. xj. t. ix
Fundis limitosis ꝛ terris ꝛ paludib⁹ ꝛ pascuis. l. x. t. lix.
Fundis patrimonialib⁹ ꝛ saltuensib⁹ ꝛ emphiteoticis. l. xj. t. lx.
Fundis reipublice ꝛ saltib⁹ diuine domus libro. xj. t. lxv.
Fugitiuis colonis patrimonialibus ꝛ emphiteoticis. l. xj. t. lxij.
Fundis ꝛ saltib⁹ rei dñice. l. xj. t. lxvj.
Filijs officialium militariū q̄ moriuntur ī bello. l. xij. t. xlvj.

¶ Codicis G

Generali abolitione. l. xj. t. xlij.

¶ Triumli. Codicis G

Gladiatorib⁹. l. xj. t. xlij
Grege dñico. l. xj. t. lxxiij.

¶ Codicis H

Hereticis et manichеis

ꝛ samaritanis. l. j. t. viij.
His q̄ ad eccl̄iam p fugiūt. l. p̄mo. t. xv.
His q̄ in eccl̄ia manumittūt. l. p̄mo. t. xvj.
His q̄ ad statuā p fugiūt. l. j. t. xxviij.
His q̄ potentior̄ noīe titulos p̄dijs affigūt libro. scō. t. xv
His q̄ vi metusue causa fiūt. l. ij. t. xx.
His q̄ veniā etat̄ impetrauerūt. l. ij. t. xlv
Hereditate vel actōe vēdita. l. q̄rto. t. xxxix.
Heredib⁹ tutor̄. l. v. t. lv.
Heredib⁹ instituēdis ꝛ que p̄sone non p̄nt īstitui. l. vj. t. xxij.
His q̄ sub modo legati. l. vj. t. xlv.
His quib⁹ vt indignis hereditates auferūt libro. vj. t. xxxv.
His q̄ pene noīe in testamēto vel codicillo relinquunt. l. vj. t. xlj.
His q̄ sub modo legati vl̄ fideicōmissi relinquunt. l. vj. t. xlv.
His quib⁹ ante aptas tabulas hereditates transmittunt. l. vj. t. lj.
His q̄ a nō dño manumittūt. l. vij. t. x.
His q̄ pter metū a sn̄ia iudicis nō appellauerunt. l. vij. t. lxviij.
His q̄ in p̄mor̄ creditor̄ loco succedunt. libro. viij. t. xix.
His q̄ accusare nō possunt. l. ix. t. p̄mo
His qui sibi ascribūt aliquid in testamēto. li. ix. t. xxij.
His q̄ parētes ꝛ liberos occidūt. l. ix. t. xvij.
His q̄ latrones vl̄ alijs crimin⁹ reos occultauerūt. l. ix. t. xxix

¶ Triū li. Codicis H

His qui ex publicis rōib⁹

mutuā pecuniā acceper̄t. l. x. t. vj.
His q̄ se defendūt. l. x. t. xij.
Honorib⁹ l̄ muner⁹ nō ꝯtinuādis int̄ patrē ꝛ filiū ꝛ de iteruallis. l. x. t. xxix.
His qui a p̄ncipe vocationē acceperūt. li. x titulo. xlij.
His qui sponte munera publica suscipiūt libro. x. t. xlj.
His q̄ numero liber⁹ vl̄ pauptate excusationem meruerūt. l. x. t. lj.
His qui nō impletis stipendijs sacramēto soluti sunt. l. x. t. liij.
His qui in exilio dati vel ordine sunt remoti. l. x. t. lvij.
His que ex publica collatiōe illata sunt, nō vsurpandis. l. x. t. lxxj.
Honorator̄ vehiculis. l. xj. t. xix.
His q̄ ex officio q̄ ministrauerūt cōueniuntur. l. xj. t. xxxviij.
His q̄ sacro palatio. l. xij. t. xxviij.

¶ Codicis J

Judeis et celicolis

libro p̄mo. t. xij.
Juris ꝛ facti ignorātia. l. p̄mo. t. xxj.
Justiniano codice ꝯfirmando. l. p̄mo. t. ij.
In integrum restitutionibus minorū. xxv. annis. li. scō
In ius vocando. l. scō. t. scō
In q̄b⁹ causis restitutio ī integr̄ necessaria nō sit. li. scō. t. xlj.
In integrū restitutōe postulata ne q̄d nouī fiat. l. scō. t. l.
Jureiurādo ꝓpt̄ calūniā dādo. l. ij. t. lviij.
Jnuit⁹ nemo agere vl̄ accusare cogat̄. li. iij.
Judicijs. l. iij. t. p̄mo
Jurisdictiōe oīm iudicū. l. iij. t. xij.
In quib⁹ causis militātes. l. iij. t. xxv.
Jnofficioso testamēto. l. iij. t. xxviij.
De inofficiosis donationib⁹. l. iij. t. xxix.

De titulis Codicum

Inofficiosis dotib⁹.l.iij.t.xxx
Jure emphiteotico.l.iij.t.lxvj.
Jureiurando.l.q̄rto
Incestis ꝛ inutilib⁹ nuptijs.l.v.t.v.
Interdicto matrimonio inter pupillā ꝛ tutorem seu curatorē liberosq; eor.l.v.t.vj
Jure dotium.l.v.t.xij.
In quib⁹ causis tutorē habēti tutor vel curator dari possit.l.v.t.xxxvij.
In litē dādo tutore vl̄ curatore.l.v.t.xlv
In litem iurando.l.v.t.liij.
Institutionib⁹ ꝛ substitutōib⁹.l.vj.t.xxiij.
Jure aureor annulor.l.vj.t.vij.
Impubes ꝛ alijs substitutōib⁹.l.vj.t.xxv
Jure deliberādi ꝛ de adeunda ꝛ acq̄renda hereditate.l.vj.xxix.
Indicta viduitate.l.vj.t.xl.
Ingenuis ꝛ manumissis.l.vij.t.xiij.
In quib⁹ causis cessat longi tp̄is p̄scriptio.li.vij.t.xxxv.
Interdictis.l.viij.t.p̄mo
In q̄b⁹ cauſ p̄gn⁹ tacite ꝯtrahit̄.l.viij.t.xv
Jure dominij impetrādo.l.viij.t.xxiij.
Inutilib⁹ stipulationib⁹.l.viij.t.xxxix.
Ingratis liberis.l.viij.t.l.
Infantib⁹ expositis.l.viij.t.lij.
Infirmādis penis celibat⁹.l.viij.t.lviij
Jure liberor.l.viij.t.lix.
Injurijs.l.ix.t.xxxv.

Triū li. Codicis J

Jure fisci.li.x.ti.j.

Indictionibus.l.x.t.xvij.
Imponēdis lucratiuis descriptionibus.libro.x.t.xxxv.
Incolis ꝛ vbi q̄s domiciliū hr̄e videtur. et de his qui studior causa in alia ciuitate degunt.l.x.t.xxxix.
Infamib⁹.l.x.t.lvij.
Irenarchis.l.x.t.lxxiij.
Immunitate nemini ꝓcedenda.l.x.t.xxv
Jure reipublice.l.xj.t.xxix.
In quib⁹ causis coloni censiti dn̄os accusare p̄nt.l.xj.t.xlix.

Codicis L

Legibus et constitutionib⁹ p̄ncipum ꝛ edictis.l.j.t.xvij.

Litis ꝓtestatione.l.iij.t.ix.
Lege aquilia.l.iij.t.xxxv.
Locato ꝛ cōducto.l.iiij.t.lxv.
Legitima tutela.l.v.t.xxxj.
Libertis ꝛ eor liberis.l.vj.t.vj.
Liberis p̄teritis vl̄ exheredatis.l.vj.t.xxvi
Legatis.l.vj.t.xxxvij.
Legitimis heredib⁹.l.vj.t.lvij.
Lege fusia tollenda.l.vij.t.iij.
Latina libertate tollenda.l.vij.t.vj.
Liberali causa.l.vij.t.xvj.
Liberis exhibendis.l.viij.t.viij.
Luitione pignoris.l.viij.t.xxxj.
Litigiosis.l.viij.t.xxxvij.
Latoribus.li.viij.

Trium li. Codicis L

Libertinis.l.x.t.lvj.
Legationibus.l.x.t.lxiij.
Lustralis auri collatōe.l.xj.
Locatione p̄diorum ciuiliū vel fiscaliū.li.xj.t.lxvij.
Locor ꝛ itiner custodia.l.xij.t.xlij.
Lucris aduocator ꝛ ꝓcessionib⁹ officior.li.xij.t.lxij.

Codicis M

Mādatis p̄ncipū libro p̄mo.t.xviij.

Modo mulctar que a iudicib⁹ infligūtur.libro p̄mo.t.liij.
Magistratib⁹ municipalib⁹.l.j.t.lv.
Mandati.l.q̄rto.t.xxxv.
Monopolio.l.q̄rto.t.lix.
Magistratib⁹ cōueniēdis.l.v.t.lvj.
Mortis causa donatione.l.viij.t.lvij.
Mulierib⁹ que seruis p̄p̄rijs se iunxerūt.libro.ix.t.xj.
Maleficis ꝛ mathematicis.l.ix.t.xviij.
Mutatione nois.l.ix.t.xxv.

Triū li. Codicis M

Municipijs ꝛ originarijs.l.x.t.xxxvij.
Muneribus patrimonior.l.x.t.xl.
Mulierib⁹ in q̄ loco munera sexui ꝯgruentia ꝛ honores agnoscūt.l.x.t.lx.
Metallarijs ꝛ metallis ꝛ p̄curatoribus metallor.l.xj.t.vj.
Murilegulis ꝛ ginenarijs.l.xj.t.vij.
Metropoli beata.l.xj.t.xxj.
Mendicantib⁹ validis.l.xj.t.xxv.
Manna.l.xj.t.xlv.
Mācipijs ꝛ colonis patrimonialiū ꝛ saltuensium ꝛ emphiteoticor fundor.l.xj.t.lix.
Magistris scrinior.l.xij.t.ix.
Militari veste.l.xij.t.xxxix.
Mensoribus.l.xij.t.xxvij.
Metatis ꝛ epidometicis.l.xij.t.xl.

De titulis Lodicum

Lodicis A

Nouo codice cõponendo.l.j.t.j.

De sanctum baptisma iterek.l.j.t.ix.
Demini licere signũ saluatoꝛ xpi.l.j.t.xj.
De xpianũ mãcipiũ hereticꝰ hẽat.l.j.t.xiij.
De comitiꝫ rei militaris tribunis lauacra prestentur.li.ꝑmo.
De nulli patrie sue administratio.li.ꝑmo.
De liceat potẽtioꝫ patrociniũ.l.ij.t.xiij
De fiscus vel respublica ꝓcurationẽ alicuius ꝑstet cause.l.ij.t.xvij.
Negociꝫs gestis.l.ij.t.xix.
De q̃s in sua causa iudicet.l.iij.t.v.
Noxaliꝫ actioniꝫ.l.iij.t.xl.
De vxoꝛ ꝓ marito ꝓueniat.l.q̃rto.ti.xij.
De filius ꝓ patre.l.q̃rto.t.xiij.
Nõ numerata pecunia.li.q̃rto.t.xxx.
De seruus ꝓ dño.l.q̃rto
Nautico fenoꝛe.l.q̃rto.t.xxiij.
Nundinis.li.q̃rto.t.lx.
Noua vectigalia instituí ñ posse.l.iiij.t.lxij
Nuptꝫs.l.v.t.q̃rto.
De fideiussoꝛes vel mandatoꝛes dotiũ dentur.l.v.t.xxj.
Naturaliꝫ t legitimis liberis.l.v.t.xxviij
De ꝓ dote mulieri bona quondã mariti abdicantur.l.v.t.xxiij.
De tutoꝛ l curatoꝛ vectigal ꝓducat.l.v.t.xlij
Necessariꝫs t seruis heredibꝫ instituendis li.vj.t.xxvj.
De de statu defunctoꝛ post quinquenniũ queratur.l.vij.t.xxj.
Nudo iure quiritũ tollẽdo.l.vij.t.xxvj.
De rei dñice vel tẽploꝛ vẽdicatio tpis exceptione submoueatur.l.vij.t.xxxix.
Nouationiꝫ t delegatõibꝫ.l.viij.t.xlij.
De liceat in vna eadẽq causa tertio appellare.l.viij.t.lxx.
De sine iussu ꝑncipis liceat ꝑfiscare.li.ix.titulo.xlviij.
Nili aggeribꝫ nõ rumpendis.l.ix.t.lviij.

Trium li. Lodicis A

De fiscus rem quã vendidit euincat.li.x.t.v.

De ope a collatiõibꝫ exiganť.l.x.t.xxiij.
Nauibꝫ nõ excusandis.l.xj.t.iij.
Nauicularijs seu naualarijs.l.xj.t.ꝑmo.
De q̃d oneri publico ꝑponať.l.xj.t.q̃rto.
Naufragijs.l.xj.t.v.
Nulli licere in frenis t sellis margaritas et smaragdos aptare.l.xj.t.xj.
Nautis tiberinis.l.xj.t.xxvj.
De q̃s liber inuitꝰ actũ reipublice agere cogatur.l.xj.t.xxxvj.
Nõ licere hĩtatoꝛibꝫ metrocomodc.l.xj.t.lv
De rusticani ad vllũ obsequiũ.l.xj.t.liij.
Negociatoꝛes ne militẽt.l.xij.t.xxxiij.

Lodicis O

Officio prefecti pretorio orientis t illirici.l.j.t.xxix.

Officio ꝑfecti vrbis.l.ꝑmo.t.xxxj.
Officio ꝑfecti ꝓtorio affrice.l.ꝑmo.t.xxx.
Officio magistroꝝ militũ.l.ꝑmo.t.xxxij.
Officio q̃storis.l.ꝑmo.t.xxxiij.
Officio magistri officioꝝ.l.ꝑmo.t.xxxiiij
Officio comitis sacri patrimonij.l.j.t.xxxv.
De officio comitis t legati.l.ꝑ.t.xxxvj.
Officio comitis oriẽtis.l.ꝑ.t.xxxvij.
Officio ꝑfecti augustalis.li.ꝑ.t.xxxviij.
Officio vicarij.l.ꝑmo.t.xxxix.
Officio ꝓtoris.l.ꝑmo.t.xl.
Officio rectoris ꝓuincie.l.ꝑmo.t.xlj.
Officio ꝑfecti vigilum.l.ꝑmo.t.xlij.
Officio ciuiliũ iudicum.l.ꝑmo.t.xliij.
Officio militariũ iudicũ.l.ꝑmo.t.xliij.
Officio eiꝰ q̃ gerit vicẽ ꝑsidis.l.j.t.xlvij
Officio prefecti annone iudicũ diuersaruꝫ militiarum.li.ꝑmo
Officio diuersoꝝ iudicũ.l.ꝑmo.t.xlv.
Officio iudicũ alexandrie.l.ꝑmo.t.lvj.
Ordine iudicioꝝ.l.iij.t.vij.
Operiꝫ libertoꝝ.l.vj.t.ij.
Obsequijs patrono ꝑstandis.l.vj.t.v.
Ordine cognitionum.l.vij.t.xix.
Operis noui nũciatione.l.vij.t.xj.
Operiꝫ publicis.l.vij.t.xij.

Triũ li. Lodicis O

Obligatione votorum.l.xij.t.xlvij.

Omni agro deserto t q̃ steriles cũ fertilibus imponunť.l.xj.t.lvij.

Lodicis P

Paganoꝝ sacrificijs t templis.l.ꝑmo.t.xij.

Precibꝫ impatoꝛi offerẽdis.l.ꝑmo.t.xij.
Pactis.l.ij.t.iij.
Postulando.l.ij.t.vj.
Procuratoꝛibꝫ.l.ij.t.xiij.

Pedaneis iudicib⁹.l.iij.t.iij.
Plus petitionibus.l.iij.t.x.
Petitione hereditatis.l.iij.t.xxxj.
Prohibita sequestratõe.l.iij.t.iiij.
Probationib⁹.l.iij.t.xix.
Pignoraticia actione.l.iij.t.xxiij.
Plus valere qđ agit q̃ qđ simulate ꝺcipit.
li.iij.t.xxij.
Per q̃s ꝑsonas nob acq̃rit.l.iij.t.xxvij.
Prohibita sequestratiõe.l.iij.
Pro socio.l.iij.t.xxxvij.
Patrib⁹ q̃ filios distraxerũt.l.iij.t.xlij.
Periculo t cõmodo rei vẽdite.l.iij.t.xlvj.
Pactꝫ int emptorẽ t venditorẽ.l.iij.t.lij.
Pactis ꝺuentis tã sup dote q̃ sup donatõe
ꝑter nuptias t parafernis.l.v.t.xxij.
Periculo tutorꝫ t curatorꝫ.l.v.t.xxxix.
Predijs t alijs reb⁹ minor sine decreto nõ
obligãdis vel alienãdis.l.v.t.lxxij.
Postumijs heredib⁹ instituendis.libro.vj.
titulo.xxvij.
Prescriptiõe lõgi tpis.l.vij.t.xxj.
Pro q̃b⁹ causis serui accipiũt p̃miũ liberta
tis.l.vij.t.xij.
Pena iudicis q̃ male iudicauit.l.vij.t.l.
Priuilegio fisci.l.vij.t.lxxiij.
Priuilegio dotis.l.vj.t.lxxv.
Precario.l.vij.t.ix.
Publicis operib⁹.l.vij.t.xj.
Pignorib⁹.l.vij.t.xiij.
Pretorio pignore.l.vij.t.xxj.
Partu pignoris t omni causa.l.vij.t.xxv.
Pactis pignor.l.vij.t.xxxv.
Patria potestate.l.vij.t.xlvj.
Postliminio redemptis t ab hostib⁹ reuer
sis.l.vij.t.lj.
Priuatis carceribus inhibẽdis.l.ix.t.v.
Penis.l.ix.t.xlvj.

Trium li. Lodicis p

Penis fiscalib⁹ cre

ditores ꝓferri.l.x.t.vij.
Petitis bonor sublevatis.l.x.t.xj.
Predijs curialiũ sine decreto nõ alienãdis
libro.x.t.xxxij.
Prebendo salario.l.x.t.xxxv.
Professorib⁹ t medicis.l.x.t.lij.
Periculo successor parentis.l.x.t.lix.
Põderatorib⁹ t auri illatorib⁹.l.x.t.lxix.
Potioribus ad munera noiandis.l.x.t.lxij.
Predijs t oib⁹ reb⁹ nauicularior.l.xj.t.ij.
Priuilegijs corporatorum vrbis rome.li
bro.xj.t.xiij.
Periculo nominator.l.xj.t.xxxij.
Pascuis publicis t ꝑuatis.l.xj.t.lx.
Pistoribus.l.xj.t.xv.
Periculis eor qui p magistratib⁹ interue
nerunt.l.xj.t.xxxij.
Predijs damnatis vel dñicis.l.xj.t.lxvij
Priuilegijs domus anguste vel rei private
li.xj.t.lxxij.
Palatijs t domib⁹.l.xj.t.lxxv.
Prefectis ꝓtorijs sacre vrbis.l.xij.t.iij.
Pretoribus t honore p̃fecture.l.xij.t.ij.
Prepositis sacri cubiculi t de omnib⁹ cubi
cularijs t ꝓuilegijs eor.l.xij.t.v.
Primicerio t sacerdotũ t notarijs.l.xij.t.vij
Prepositis libror.l.xij.t.xvij.
Professoribus q̃ in vrbe ꝯstãtinopoli doce
tes ex lege meruerũt comitiuã.l.xij.t.xv.
Prepositis sacror scrinior.l.xij.t.xix.
Principib⁹ agentib⁹ in reb⁹.li.xij.t.xxj.
Priuilegijs eor qui in sacro palacio mili
tant.l.xij.t.xxvij.
Priuilegijs scolarium.l.xij.t.xxix.
Palatinis.l.xij.t.xxij.
Publice leticie l'ꝯsulũ nũciatões.l.xij.t.lxij
Perfectissima dignitate.l.xij.t.xxxj.
Primipilo.l.xij.t.lxj.

Lodicis Q

Quando libellus

ꝓncipi dat⁹ litꝫ ꝯtestatione facit.l.j.t.xxiij.
Qui t aduersus quos restituti in integrum
nõ possunt.l.ij.t.xlij.
Qui ꝑ procuratorem
Quib⁹ ex causis maiores in integrũ restitu
untur.l.ij.t.liij.
Qui ꝑ sua iurisdictõe iudicẽ dare vel dari
possunt.l.iij.t.iij.
Qui legitimã in iudicijs ꝑsonam habẽt vel
non.l.iij.t.vj.
Qñ inter pupillos t viduas.l.iij.t.xiij.
Qñ sine iudice liceat se vindicare.l.iij.t.xxvij
Quib⁹ ex causis militãtes.l.iij.
Qñ fiscus vel ꝓuatus.l.iij.t.xv.
Qđ cũ eo q̃ in aliena potestate est negociuꝫ
gestum esse dicit.l.iij.t.xxvj.
Que res vendi nõ possunt.l.iij.t.xl.
Que res exportari nõ debẽt.l.iij.t.xlj.
Qñ licet ab emptõe recedere.l.iij.t.xlv.
Qui petãt tutores vl' curatores.l.v.t.xxxj.
Qui dare tutores vel curatores possunt vl'
nõ possunt.l.v.t.xxxv.

De titulis Codicum

Qñ mulier tutele officio fũgi ꝑt.l.v.t.xxxvj
Qñ ex facto tutoꝝ vel curatoꝝ mioꝛes agere vl̃ ꝓueniri ꝑñt.l.v.t.xl.
Qñ tutoꝛes l̃ curatoꝛes eẽ ꝺsierint.l.v.t.lxj
Qui numero liberoꝝ se excusant.l.v.t.lxvij
Qui facere testam̃tũ ꝑñt vl̃ nõ.l.vj.t.xxj.
Qui moꝛbo.l.v.t.lxix.
Qui tutelaꝝ numero.l.v.t.lxx.
Qñ decreto opꝰ nõ est.l.v.t.lxxiij.
Qui admitti ad bonoꝝ possessionẽ possunt ꝛ infra qꝫ tps.l.vj.t.vij.
Quando nõ petentiũ ptes petentiby accrescent.l.vj.t.ix.
Qñ dies legati l̃ fideicõmissi cedat.l.vj.t.lij
Quemadmodũ testam̃ta aꝑiãt.l.vj.t.xxxj.
Qui manumittere nõ possunt.l.vij.t.xj.
Qui nõ ꝑñt ad libertatẽ ꝓuenire.l.vij.t.xij.
Quiby ad libertatẽ ꝓclamare nõ licet.libꝛo vij.t.xvij.
Quiby nõ obꝺicit lõgi tꝑis ꝑscriptio.li.vij.ti.xxxvj.
Quadriennij ꝑscriptione.l.vij.t.xl.
Quo ꝛ qñ iudex sententiam debeat ꝓferre.li.vij.t.xlij.
Quiby res iudicata nõ nocet.l.vij.t.lvij
Qñ ꝓuocare necesse nõ est.l.vij.t.lxv.
Quoꝝ appellatões nõ recipiũt.l.vij.t.lxvj.
Qui bonis cedere possunt.l.vij.t.lxxij.
Quoꝝ bonoꝝ.l.viij.t.ij.
Que res pignori obligari ꝑñt.li. viij.
Quoꝝ legatoꝝ.l.viij.t.iij.
Qui potioꝛes ī pignoꝛe habeãt.l.viij.t.xviij
Quiby cauſis pignꝰ tacite ꝓtrahitur.li.viij.titulo.xv.
Qñ debitoꝛes venditionẽ pignoꝝ impedire ꝑñt.l.viij.
Que sit lõga ꝓsuetudo.l.viij.t.liij.
Qñ ciuil̃ actio ꝓiudicet crimi ali.li.ix.t.xxxj
Questioniby.l.ix.t.xlj.
Qui accusare nõ possũt.l.ix.t.j.

¶ Trium li. Codicis Q

Quando et quibꝰ

quarta ꝑs debeꝫ ex bonis.l.x.t.xxxiij.
Quemadmodũ ciuilia munera vendicant li.x.ti.iij.
Quiby muneriby vel ꝓstationibus nemini liceat excusare.l.x.t.lv.
Qui etate.l.x.t.xlviij.
Qui moꝛbo se excusant.l.x.t.l.
Quiby muneriby excusant hi q̃ pꝰ impletaꝝ milituã vel aduocationẽ ꝑ puincias suis cõmodis vacãtes cõmoꝛant. Et de ꝓuilegijs coꝝ. Cõstitutio greca. de ꝺuctionib⁹ vectigalium fisci.l.x.t.xlvij.
Quo quisq; ordine ꝓueniat.l.xj.t.xxxv.
Questoꝛiby ꝛ magistris officioꝝ.libꝛo.xij titulo.vj.
Qui militare ꝑñt vel nõ ꝛ de seruis ad militiam vel dignitatẽ aspirãtiby ꝛ vt nemo vl̃ duplici militia vel dignitate ꝛ militia vtat simul.l.xij.t.xxxiij.

¶ Codicis R

Restitutionib⁹ mi

noꝝ que fiunt in integrũ.l.ij.t.xxij.
Reputatiõiby q̃ fiũt in iudicio.l.ij.t.xlviij.
Restitutione militum.l.ij.t.lj.
Receptis ꝛ arbitris.l.ij.t.lv.
Rei vendicatõe in integrum.l.iij.t.xxxij.
Religiosis ꝛ sumptiby funeꝝ.l.iij.t.xlij.
Reby creditis ꝛ iureiurãdo.l.iij.t.j.
Reby alienis nõ alienãdis.l.iij.t.lj.
Rescindenda venditiõe.l.iij.t.xliij.
Rem alienam gerentiby.l.iij.t.liij.
Rerũ ꝑmutatione ꝛ ꝑscriptis ꝓbis actione.libꝛo.iij.t.lxiij.
Rei vxoꝛie actione ex stipulatu.l.v.t.xij.
Repudijs ꝛ diuoꝛtijs rerum amotarum.li.v.titulo.xvij.
Repudiãda bonoꝝ possessione.l.vj.t.xviij.
Re iudicata.l.vij.t.liij.
Res inter alios acta vel iudicata alijs non nocet.l.vij.t.lj.
Relationiby.l.vij.t.lxij.
Renocandis his que in fraudẽ creditoꝝ alienata sunt.l.viij.t.lxxvj.
Ratiocinijs opeꝝ.l.viij.t.xij.
Renocãdis que ī fraudẽ.l.viij.
Renocãdis donationiby.l.viij.t.lvj.
Raptu ꝓginum seu viduaꝝ necnõ monialium.l.ix.t.xij.
Requirẽdis reis.l.ix.t.xl.

¶ Trium li. Codicis R

Reis postulatis.l.x.

Re militari.l.xj.t.xxxv.
Rogatione militari.l.xij.t.xxxvij.

¶ Codicis S

Summa trinitate et

fide catholica.l.j.t.iij.
Sacrosanctis ecclesijs ꝛ reby ꝛ priuilegijs earum.l.j.t.v.

De titulis Codicum

Senatusc̃ōsultis.l.j.t.xix.
Si extra ius vel vtilitatē publicā aliq̃d fuerit postulatū.l.j.t.xxv.
Statuis z imaginibꝫ.l.j.t.xxvij.
Sacrificijs paganis z tēplis.l.j.
Si tutor vl̃ curator interuenerit.l.ij.t.xxv.
Si in cōi eadēq; causa in integꝝ restitutio postulatur.l.ij.t.xxvj.
Si aduersus rem iudicatā.l.ij.t.xxvij.
Si aduersus venditionē.l.ij.t.xxviij.
Si aduersus vēditionē pignorꝫ.l.ij.t.xxix.
Si aduersus donationē.l.ij.t.xxx.
Si aduersus libertatē.l.ij.t.xxxj
Si aduersus transactionē.l.ij.t.xxxij.
Si aduersus solutionem a debitore vl̃ a se factam.l.ij.t.xxxiij.
Si aduersus dotē.l.ij.t.xxxiiij.
Si aduersus delictū.l.ij.t.xxxv.
Si aduersus vsucapionē.l.ij.t.xxxvj.
Si aduersus fiscum.l.ij.t.xxxvij.
Si aduersus creditorē.l.ij.t.xxxviij.
Si vt se ab hereditate abstineat.l.ij.t.xxxix.
Si obmissam hereditatē.l.ij.t.xl
Si minor se maiorē dixerit.l.ij.t.xlij.
Si sepi⁹ restitutio i integꝝ postuleť.l.scđo. titulo.xlij.
Si maior fact⁹ ratū habuerit.l.ij.t.xlvj
Satisdando.l.ij.t.lvj.
Sportulis z sumptibus z diuersis iudicijs faciendis.l.iij.t.ij.
Seruitutibꝫ z aqua.l.iij.t.xxiij.
Si certum petatur.l.iij.t.ij.
Suffragio.l.iij.t.iij.
Si seru⁹ extero emi se mādauerit.l.iij.titulo.xxxvj.
Sequestratōe pecunie phibita.l.iij.
Si ꝓpter publicas pensiones vēditio fuerit celebrata.l.iij.t.xlvj.
Sine censu z reliquijs fundū cōparari nō posse.l.iij.t.xlvij.
Si q̃s alteri vel sibi.l.iij.t.l.
Si seru⁹ exportādus venerit.l.iij.t.lv.
Si mancipiū ita veniret ne ꝓstituatur.l.iij titulo.lvj.
Si mancipiū ita fuerit alienatū vt manumittať.l.iij.t.lvij.
Sponsalibꝫ.li.v.t.j.
Si rector ꝓuincie.l.v.t.ij.
Si quacūq; pdit⁹ potestate vel ad eū ptinētes ad suppositaꝝ iurisdictiōis suę aspirare temptauerit nuptias.l.v.t.vij.
Si nuptie ex rescripto petanť.l.v.t.vij.
Secūdis nuptijs.l.v.t.ix.
Si secūdo nupserit mulier.l.v.t.x.
Soluto matrimonio quēadmodū dos petatur.l.v.t.xix.
Si ꝓstante matrimonio dos soluta fuerit. libro.v.t.xx.
Si ex pluribꝫ tutoribꝫ vl̃ curatoribꝫ vnus agere vel ꝓueniri possit.l.v.t.xj.
Susceptꝫ tutoribꝫ vl̃ curatoribꝫ.l.v.t.xliij
Si mater indēnitatē ꝑmiserit.l.v.t.xlvij.
Si contra matris voluntatē tutor datꝰ sit. libro.v.t.xlvij.
Si tutor nō gessit.l.v.t.lvj.
Si ex falsis allegatōibꝫ se excusauerit.li.v. ti.lxiij.
Si tutor reipublice causa abierit.l.v.t.lxv.
Si q̃s ignorās rem minoris esse sine decreto cōparauerit.l.v.t.lxvij.
Si maior fact⁹ sine decreto factā alienatōnem ꝓfirmauerit.l.v.t.lxxv.
Seruis fugitiuis.l.vj.t.j.
Si in fraudē patroni a liberto alienatio facta sit.l.vj.
Si q̃s aliquē testari ꝓhibuerit vel coegerit.l.vj.t.xxxij.
Si omissa causa testamēti.l.vj.t.xxix.
Suis z legitimis liberis.l.vj.t.liij.
Seruo pignori dato manumisso.l.vij.t.vij
Seruis reipublice manumittēdis.l.vij.t.ix
Senatꝰ consulto claudiāo tollēdo.l.vij.t.xxv
Sententijs ꝓfectoꝝ ꝓtorio.l.vij.t.xlij.
Sententijs ex piculo recitādis.l.vij.t.xlv
Sētētijs z interlocutōibꝫ iudicū.l.vij.t.xlvj.
Snīa q̃ sine certa q̃ntitate ferť.l.vij.t.xlvij.
Sētētijs q̃ ꝑ eo q̃ interest ꝓferūť.l.vij.t.xlviij
Si a nō cōpetēte iudice snīa lata esse dicať li.vij.t.xlix.
Sententiam rescindi nō posse.l.vij.t.l.
Si plures vna snīa ꝓdemnenť.l.vij.t.lvj.
Si ex falsis instrumētis.l.vij.t.lix.
Si pendēte appellatōe mors interuenerit. libro.vij.t.lxvij.
Si vnꝰ ex pluribꝫ appellauerit.l.vij.t.lxix.
Si de momentanea possessione fuerit appellatū.l.vij.t.lxx
Si ꝑ vim alio modo.l.viij.t.v.
Si alia res pignori obligata sit.l.viij.t.xvj
Si antiq̃or creditor pignꝰ vēdiderit. libro viij.t.xx.
Si cōis res pignori data sit.l.viij.t.xxj.
Si in causa iudicati pignus captum sit.libro.viij.t.xxiij.

Si pign⁹ pignori datū sit.l.viij.t.xxiiij.
Si ex vēdito pignore agat.l.viij.t.xxx.
Si vn⁹ ex pluribꝫ heredibꝫ creditoꝝ vl' debitoris ptē suā soluerit.l.viij.t.xxxij.
Si pignoris ꝓuentionē numeratio ꝓsecuta nō sit.l.viij.t.xxxiij.
Solutionibꝫ z liberatōibꝫ.l.viij.t.xliij.
Si ꝙs impatori maledixerit.l.ix.t.vij.
Si ꝙs eā cui⁹ tutor fuerit stupuerit.l.ix.t.x.
Sepulcro violato.l.ix.t.xix.
Seditiosis.l.ix.t.xxx.
Sniam passis z restitutis.l.ix.t.lj.

Triū li. Lodicis S

Sententijs aduersus

fiscum late retractandis.l.x.t.x.
Sup indicto.l.x.t.xviij.
Sup exactionibꝫ.l.x.t.xx.
Si seruus aut libertus ad decurionatum aspirauerit.l.x.t.xxj.
Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit.l.x.t.xxxvj.
Si ꝑ inimiciciā creatō facta sit.l.x.t.lxiij
Sumptuū recuperatione.l.x.t.lxvij.
Susceptoribꝫ ꝓpositis z arcarijs.l.x.t.lxx.
Suarijs z susceptoribꝫ vini z ceteris corporatis.l.xj.t.xvj.
Studijs liberalibꝫ vrbis rome z ꝓstātino polis.l.xj.t.xviij.
Sumpt⁹ inuicti muner⁹ ad oīes ptinere collegas.l.xj.t.xxxvij.
Spectaculis z seruis lenonibꝫ.l.xj.t.xl.
Silenciarijs z decurionibꝫ coꝝ.l.xij.t.xvj.
Stratoribus.l.xij.t.xxxiij.
Salgamo hostibus nō p̄bēdo.l.xij.t.xxxix.

Lodicis T

Transactionibns.

libro.ij.t.iij.
Temporibꝫ ī integꝝ restitutōis.li.ij.t.liij.
Testibus.li.iij.t.xx.
Tutelis.l.v.
Tutoribꝫ z curatoribꝫ illustriū.l.v.
Testamētaria tutela.l.v.t.xix.
Tutore vl' curatore q̄ñ satisfecit.l.v.t.xliij
Testamēto militis.l.vj.t.xx.
Testamētis z quēadmodū testamēta ordinentur.l.vj.t.xxij.
Tpibꝫ z repatiōibꝫ appellationum.l.vij.
Testamētaria manumissione.l.vij.t.ij.
Tabulis exhibendis.l.viij.t.vij.

Trium li. Lodicis T

Thesauris.

li.x.t.xv.
Tabularijs scribis z ologrāphis.l.x.t.lxvij
Tironibus.l.xij.t.xlj.
Tractatoribꝫ z statutis.l.xj.

Lodicis U

Veteri iure enucleando.

li.j.t.xx.
Ut lite pēdente vl' p⁹ puocatōz.l.j.t.xxiij
Ut omnes tam ciuiles q̄ militares iudices libro.j.t.xlvj.
Ut que desunt aduocatis partiū iudex supleat.l.ij.t.xj.
Ut nemo ꝓpatus titulos.l.ij.t.xvj.
Ut nemini signū imprimere liceat sine autoritate iudicis.l.ij.t.xvij.
Ubi z apud quos cognitio restitutōis habenda est.l.ij.t.xlvij.
De vtoribꝫ militum.l.ij.t.lij.
Ut nemo inuitus agere vel accusare cogat libro.iij.t.vij.
Ubi de crimiñibꝫ agi oporteat.l.iij.t.xv.
Ubi fideicōmissuz peti oporteat.l.iij.t.xvij
Ubi ꝓueniat qui certo loco dare ꝓmisit.libro.iij.t.xviij.
Ubi de possessione agi oporteat.l.iij.t.xvj.
Usufructu z habitatione.l.iij.t.xxxiij.
Ubi in rem actio exerceri debet.l.iij.t.xix.
Ubi de hereditate agit.l.iij.t.xx.
Ubi agi oportet de ratiociniꝫ tā publicis q̄ ꝓpatis.l.iij.t.xxj.
Ubi ꝙs de curiali vel cohortali alia vexatione ꝓueniatur.l.iij.t.xxiij.
Ubi status causa agi debeat.l.iij.t.xxij.
Ubi senatores vel clarissimi.l.iij.t.xxiij.
Ut actiones ab herede z ꝑ heredes īcipiāt libro.iij.t.xj.
Ubi cause fiscales
Usufructu z ministerio seruoꝝ.l.iij.
Usuris.l.iij.t.xxxij.
Uectigalibꝫ z cōmissis.l.q̄rto.t.lxj.
Ubi petāt tutores l' curatores.l.v.t.xxxij.
Ubi tutor cause p⁹ pubertatē assit.l.v.t.xlix
Ubi pupilli educent.l.v.t.l.
Usuris pupillaribꝫ.l.v.t.lvij.
Unde liberi.l.vj.t.xij.
Unde legitimi z vñ cognati.l.vj.t.xij.
Unde vir z vxor.l.vj.t.xvij.
Uerboꝝ z rez significatio.l.vj.t.xxxviij.
Usuris z fructibꝫ legatoꝝ vel fideicōmissorum.l.vj.t.xlvij.

Ubi de possessione legatoꝝ vl̃ fideicõmissorum seruãdoꝝ causa cõmittaf.l.vj.t.lviij.
Usucapione p emptore.l.vij.t.xxvij.
Usucapione p donato.l.vij.t.xxviij.
Uindicta libertate.l.vij.t.j.
Usucapione p dote.l.vij.t.xxix.
Usucapione trãsformãda.l.vij.t.xxxij.
Usucapione p herede.l.vij.t.xxx.
Unde vi.l.viij.t.iij.
Uti possidetis.l.viij.t.vj.
Ui bonoꝝ raptoꝝ.li.ix.t.xxxiij.
Ut infra certũ tps criminalis questio agaf libro.ix.t.xliij.

Triũ li. Codicis U

Uenditione rerum fiscalium .l.x.t.iij.
Ut nemini liceat in emptiõe speciem se excusare de munere siccomee.l.x.t.xxvij.
Uacatione publici muneris.l.x.t.xliij.
Uestib⁹ obloboris ⁊ auratis.l.xj.t.viij.
Ueteris nũmismatis potestate.l.xj.t.x.
Ut censib⁹ p equitatoribus.l.xj.t.lvij.
Uendendis reb⁹ ciuitatis.l.xj.t.xxxj.
Uenatione ferarum.l.xj.t.xliij.
Ut nemo ad suũ patrociniũ suscipiat vices libro.xj.t.liij.
Ut nullus ex vicarijs alioꝝ vicarioꝝ p debitis teneaf.l.xj.t.lij.
Ut dignitatũ ordo seruef.l.xij.t.viij.
Ueteranis.l.xij.t.xlvj.

Incipiũt rubrice Autentici

Administrandis officijs in sacris appellatõib⁹.col.iij.
Appellationib⁹ ⁊ infra q̃ tpa debeat appellari.col.iij.
Apud quos oporteat causas dicere monachis.col.vj.
Armis.col.vj.
Administrationib⁹.col.vij.
Appellationib⁹.col.viij.
Alienatõe ⁊ emphiteosi locate ⁊ ipothecis ⁊ alijs diuersis ptractib⁹.col.ix.

Constitutio Justiniani ad pfectũ ptorij.col.j.
Consulib⁹.col.iij.
Constitutio q̃ ex assercticio ⁊ libera natos liberos esse vult.col.v.
Consanguineis ⁊ vterinis fratrib⁹.col.vj.
Collationib⁹ ⁊ alijs capitulis.col.ix.

Defensoribus ciui⁹ tatum.col.ij.
Deposito.col.vij.
Duob⁹ reis pmittẽdis.col.vij.

Ecclesiasticarũ rerũ immobiliũ alienatõe ⁊ solutõe.col.iiij.
Exhibẽdis ⁊ introducẽdis reis.col.v.
Executionib⁹ ⁊ q̃ueniunt ⁊ recõueniũtur col.vij.
Eq̃litate dotis ⁊ pt̃ nuptias donationum col.vij.
Ecclesiasticis titulis.col.ix.

Fideiussorib⁹ mandatorib⁹ ⁊ solutionib⁹.col.j.
Filijs añ dotalia instrumẽta nat̃.col.iij.
Dis q̃ obligatos se hr̃e res phibẽt minorũ. col.vj.
Dis qui ingrediuntur monasteriũ et substantijs coꝝ.col.vj.
Heredib⁹ ab intestato veniẽtib⁹.col.ix.

Jusiurandũ quod pstaf ab his q̃ administratõz accipiũt.col.ij.
Incestis ⁊ nepharijs nuptijs.col.iij.
Iureiurãdo a moriẽte pstito pt̃ mẽsuram substãtie sue.col.v.
Judicib⁹.col.vj.
Immẽsis donatoribus ĩ filios fact̃.col.vij.
In medio lit̃ non fieri sacras formandas. col.viij.
Interdictis collegijs hereticoꝝ.col.ix.
Lenonibus.col.iij.
Litigiosis ⁊ decima pte litis.col.viij.
Monachis.col.j.
Mandatis pncipum.col.iij.
Mensura ordinandoꝝ clericoꝝ.col.iij.

Non eligendo secũdo nubentes mulieres.col.j.
Non alienãdis aut pmutãdis eccleſie reb⁹ immobilibus.col.ij.
Nuptijs.col.iiij.
Nullũ credentẽ agricole tenere illi⁹ terras ⁊ quantã debeat vsurã dare.col.iiij.
Necꝫ vix quod ex dote est nec mulierem ex sponsalicia largitate luctum proprium hr̃e. col.viij.
Priuilegijs dotis hereticis mulieribus prestandis.col.viij.

Quomodo oporte/
at epos z relig clericos ad ordinatione de
duci z de expēsis clericoz.col.j.
Quibꝫmodis naturales filij efficiunt legiti
mi.col.vj.
Questore.col.vij.
Que de dignitatibꝫ alijs ab epatu liberet fi
lium a patria potestate.col.vij.
Quibꝫ modis naturales efficiūt sui.col.vij
Referēdarijs palacij.col.iij.
Restitutionibꝫ.col.iij.
Restitutione fideicōmissi.col.ix.
Raptu mulieꝝ q̄ raptoribꝫ nupserūt.col.x.
Scenicas non solum
si fideiussore sz etiā si iusiurandū dederunt
sine piculo recedere.col.v.
Sanctissimis z reuerēdissimis epis clericꝫ
z monachis.col.v.
Triente z semisse z successiōibꝫ filiozuꝫ z
nepotum naturaliū.col.iij.
Tabellionibus.col.iiij.
Testibꝫ.col.vij.
Tpe nō solute pecunie sup dote.col.vij.
Testamētis impfectis a parentibꝫ in filios
factis.col.viij.
Vt determinatꝰ sit
numerꝰ clericoꝝ sctissime maiorꝫ eccie.col.j
Ut iudices sine quoꝝ suffragio fiāt.col.ij.
Ut eccia romana centū annoꝝ habeat pre
scriptionem.col.ij.
Ut nullꝰ mutuās agricole teneat eiꝰ terras
col.v.
Ut ponaꝝ nomē impatoris in instrīs.col.v
Ut decreto eccliasticaꝝ reꝝ cōmutatiōes fi
ant.col. v.
Ut ñ fiāt pignoratōes p alijs psonis.col.v.
Ut ea q̄ sunt insinuata sup clericꝫ in maiori
eccia denꝝ.col.v.
Ut clerici qñ recedūt alijs p eis surrogatis
p̄beant surrogatꝫ emolimēta.col.v.
Ut in p̄uatis domibꝫ sacra nō fiāt misteria
col.v.
Ut defuncti seu funera coꝝ nō iniurienꝝ a
creditoribꝫ.col.v.
Ut īmobilia añ nuptiales donationes nec
ypothe donenꝝ.col.v.
Ut facte noue ꝓstitutōes post insinuatōes
eaꝝ post duos mēses valeāt.col.v.
Ut nullꝰ fabricet oratoriꝫ domos p̄ter volū
tatem ep̄i.col.v.
Ut ab illustribꝫ z q̄ sup eam dignitatez sunt
col.v.
Ut ordinarie p̄fecture vrbane.col.v.
Ut oēs obediāt iudicibꝫ puinciaꝝ.col.v.
Ut hi q̄ obligati hr̄e se phibēt res minoruꝫ
aut erogati sunt eis ad eoꝝ gubernationem
penitꝰ nō accedāt.col.vj.
Ut nō luxuriēt ꝓtra naturā hoies.col.vj.
Ut liberti de cetero aureo nō egeāt anulo.
col.vj.
Ut clerici apud epos ꝓprios p̄mū ꝓueniāt.
col.vj.
Ut sine phibitōe matres debitrices z credi
trices tutelā minoꝝ gerāt.col.vij.
Ut ex actiōe instātis dotꝫ z p̄me z secūde vi
ro ad secūda vota migrāte p̄ponaꝝ ex p̄ma
vel ex p̄ori matre filij.col.vij.
Ut nec miles nec federatꝰ.col.viij.
Ut diuīe iussiones subscriptionem habeāt
glorioſissimi q̄storis.col.viij.
Ut cū d̄ appellatōe cognoscit ꝑm illas leges
debeat iudicari q̄ tpe date sñe obtinebant.
col.viij.
Ut liceat matri z auie z alijs parētibꝫ post
legitimā p̄te liberis derelictā quō voluerit
hr̄e facultatē.col.ix.
Ut sponsalicia largitas specialꝫ ꝓtractus sit
col.ix.
Ut litigātes iurēt q̄ nō p̄miserūt dare iudi
cibꝫ nec dabūt.col.ix.
Ut fratꝝ filij succedāt parit̄ ad imitationez
fratrum.col.ix.
Ut nulli iudici liceat hr̄e loci seruatorē ni/
si in certis causis.col.ix.
Ut differētes iudices audire interpellātiū
allegatōes cōpellanꝝ.col.ix.
Usuris nauticis.col.ix.
Incipiūt rubrice institutionum.
Adoptionibꝰ ·li.j.t.xij.
Attiliano tutore vl̄ eo q̄ a lege attilia datur
li.j.t.xxj.
Autoritate tutoꝝ.l.j.t.xxij.
Adeptōe legatoꝝ z trāslatōe.l.ij.t.xxj.
Assignatōe libertoꝝ.l.iij.t.ix.
Acquisitōe p arrogationē.l.iij.t.xj.
Actionibꝫ.l.iiij.t.vj.
Bonoꝝ possessionibꝫ.l.iij.t.x.
Capitis diminutione
libro.j.t.xvij.

De rubricis Institutionum

Curatoribꝫ dãdis ⁊ ꝺfirmãdis
Codicillis.l.ij.t.xxiij.
Consensu ⁊ obligatiõe.l.iij.t.xxxiij.

Donationibꝰ .li.ij.t.xvij.
Duobꝰ reis stipulãdis vel ꝓmittẽdis.li.iij. titulo.xvij.
Diuisione stipulationum.l.iij.t.xix.

Excusatiõibus tu/torum ⁊ ꝓcuratorum.l.j.t.xxij.
Exheredatione libertoꝝ.l.ij.t.xij.
Eo cui libertas cã bona adjudicãt.l.ij.t.xj.
Emptione ⁊ venditõe.l.iij.t.xxiiij.
Exceptionibus.l.iiij.t.xiiij.

Fiducia et tutela. l.j. titulo.xix.
Fideicõmissariis hereditatibꝰ.l.ij.t.xxiij.
Fideiussoribꝰ.l.iij.t.xxj.
Gradibꝰ cognationum.l.iij.t.vj.
Dis q̃ sui ⁊ alieni iuris sunt.l.j.t.ix.
Dis q̃ ꝑsõt dare tutores vel curatores.l.ij.
Habitationibꝰ ⁊ vsu.l.ij.t.v.
Heredibꝰ instituẽdis.l.ij.t.xiij.
Heredũ q̃litate ⁊ differẽtia.l.ij.t.xviij.
Hereditatibꝰ q̃ ab itestato deferũt.l.iij.t.j.
Dis ꝑ quos agere possumꝰ.l.iiij.t.x.

Iustitia et iure. li.j.t.ij.
Jure naturali ⁊ ciuili.l.j.ti.iij.
Jure ꝑsonarum.l.j.t.iiij.
Ingenuis.l.j.t.v.
Incorꝑalibꝰ rebꝰ.l.j.t.ij.
Inofficioso testamẽto.l.ij.t.xvij.
Inutilibꝰ stipulationibꝰ.l.iij.t.xx.
Iniurijs.l.iiij.t.iiij.
Interdictis.l.iiij.t.xvj.

Libertinis. li.j.t.vj.
Lege fusia.l.j.t.viij.
Legitima agnatoꝝ tutela.l.j.t.xvj.
Legitima patronoꝝ tutela.l.j.t.xviij.
Legitima parentũ tutela.l.j.t.xix.
Legatis.l.ij.t.xx
Lege falcidia.l.ij.t.xxij.
Legitima agnatoꝝ successione.l.iij.t.ij.
Litteraꝝ obligatione.l.iij.t.xxij.
Locatione ⁊ ꝺductione.l.iij.t.xxv.
Lege aquilia.l.iiij.t.iij.

Militari testamento libro.ij.t.xj.
Mandato.l.iij.t.xxvij.
Nuptijs.l.j.t.x.
Noxalibꝰ actionibꝰ.l.iiij.t.ix.

Obligationibꝰ que ex ꝺtractu vl̃ q̃si ex ꝺtractu nascũt.l.ij.t.xxviij
Obligationibꝰ.l.iij.t.xiij.
Obligationibꝰ q̃ ex ꝺsensu.l.iij.t.xxiij.
Obligatõibꝰ q̃ ex delicto nascunt.l.iij.t.j.
Obligatiõibꝰ q̃ q̃i ex maleficio nascũt.l.iij.
Officio iudicis.l.iij.t.xviij.

Patria potestate, libro.j.t.ix.
Pupillari substitutiõe.l.ij.t.xvj.
Pena temere litigantium.l.iij.t.xvj.
Per q̃s ꝑsonas nobꝭ acq̃rit.l.ij.t.xxix.
Perpetuis ⁊ tpalibꝰ actõibꝰ ⁊ q̃ in heredes ⁊ ab heredibꝰ transeũt.l.iij.t.xij.
Publicis iudicijs.l.iij.t.xviij.

Qui et ex quibꝰ cau sis manumitti possit.l.j.t.vj.
Quibꝰ mõis ius pzie ptãt solvit.l.j.t.xij.
Qui dari ꝑsõt tutores ĩ testamẽto.l.j.t.xiiij.
Quibꝰ modis tutela finit.l.j.t.xxij.
Quibꝰ alienare liceat.l.ij.t.viij.
Quibꝰ ẽ ꝓmissum facere testamẽtũ.l.ij.t.xij
Quibꝰ modis testamẽta infirmãt.l.ij.t.xvij
Quibꝰ mõis recõtrahit obligatio.l.iij.t.xv.
Qõ cũ eo q̃ in aliena ptãte est negocium gestum esse ꝺz.l.iiij.t.vij.
Quibꝰ modis tollit obligatio.l.iiij.t.xxx.

Rex diuisione.l.ij.t.j.
Rebꝰ corꝑalibꝰ ⁊ incorꝑalibꝰ.l.ij.t.ij.
Replicatiõibꝰ.l.iiij.t.xiiij.

Satisdatõe tutoꝝ ⁊ curatoꝝ.l.j.t.xxiiij.
Suspectꝫ tutoribꝰ ⁊ curatoribꝰ.l.j.t.xxv.
Seruitutibꝰ.l.ij.t.iij.
Singul' rebꝰ ꝑ fideicõmissum relictꝫ.l.ij.titulo.xxiij.
Senatusconsulto orfitiano.l.iij.t.iij.
Senatusconsulto terculiano.l.iij.ti.iiij.
Successione cognatoꝝ.l.iij.t.v.
Seruili cognatione.l.iij.t.vij.
Successione libertoꝝ.l.iij.t.viij.
Successiõibꝰ sublatꝫ q̃ fiebãt ꝑ bonoꝝ vẽditionẽ ⁊ senatusconsulto claudiano.l.iij.t.xij.
Societate.l.iij.t.xxvj.
Stipulatõe seruoꝝ.l.iij.t.xviij.
Si q̃drupes pauperiẽ fecisse dicat.l.iiij.t.ix

De titulis

Satisdationib⁹.l.iij.t.xj.
Tutelis.l.j.t.xiij.
Testamentis ordinandis.l.ij.t.x.
Usufructu.l.ij.t.iij.
Usucapionibus.l.ij.t.vj.
Vulgari substitutione.l.ij.t.xv.
Verborum obligatione.l.iij.t.xvj.
Vi bonorum raptorum.l.iij.t.ij.
¶ Incipiunt rubrice de vsu feudorum A

Alienatione feudi

An maritus succedat vxori in beneficio.
Apud quem vel quos controuersia feudi
An remoueri debeant testes.
An mutus vel alius imperfectus
An ille qui interficit fratrem domini sui.
Alienatione feudi paterni.
An agnatus vel filius defuncti
An apud iudicem vel dominum
¶ Beneficio fratris z qualiter frater
Beneficio femine
¶ Controuersia inuestiture
Contentione inter dominum z vasallum.
Contentione inter dominum z fidelem.
Inuestitura feudi
Contentione inter me z dominum.
Cõtrouersia feudi inter pares terminanda
Constitutiones domini lotharij feudorum.
Cõtrouersia int' dñm emphiteot' z vasallũ
Consuetudine recti feudi.
Clerico qui inuestituram facit
Capitulis conradi.
Controuersia inter masculum z feminam
Controuersia inter dominum z emptorez.
Capitaneo qui curam vendidit
Cõtrouersia inter vasallũ z aliũ de bñficio
¶ Episcopum vel abbatem vel abbatissaz vel dominũ plebis feudum dare nõ posse.
Eo qui finez fecit agnato de feudo paterno
Eo qui sibi z heredibus suis masculis z feminis inuestituram acceperit
¶ Vbi finit lex. deinde ꝯsuetudines legis incipiunt

Imperator lotharij.

Inuestitura de re aliena facta
Inuestitura quam titi⁹ cepit a sempronio.
Inuestitura in maritum facta.
Inuestitura apud pares cinere terminanda
In quibus causis feudum amittatur.
¶ Lege conradi
Milite vasallo qui contumax est
Minimis valuasoribus
Mutus vl' alius imperfect⁹ feudũ retineat
¶ Natura feudi
Noua fide formata.
Natura successionis feudi
Notis feudorum.
¶ Pace iuramento firmanda
Per ꝙs fiat inuestitura z p ꝙs restituatur.
Pace tenenda z eius violatoribus
Prohibita alienatione per lotharium
Prohibita feudi alienatione per friderieũ.
Pugna
¶ Qui feudum dare possunt
Qui successores feudum
Quo tpe miles inuestituram petere debeat
Quibus modis feudum amittatur
Qui successores teneãtur
Quemadmodũ feudũ ad filiam pertineat.
Quibus modis feudum constitui potest.
Quid sit inuestitura
Q precedere inuestituram debeat fidelitas
Qualiter vasallus iurare debeat fidelitatẽ.
Qualiter olim feudum poterat alienari.
Quis dicatur dux marchio
Que fuit prima causa beneficij amittendi.
Qui testes sunt necessarij ad probandã nouam inuestituram
Quid iuris sit post alienationem feudi
Qualiter dominus de proprietate pñetur.
Que sint regule.
Quot testes sunt necessarij ad probandum magnitudinem
¶ Successione feudi.
Si controuersia fuerit in inuestitura.
Si episcopus vel abbas vel abbatissa.
Si ꝺ inuestitura int' dñm z vasallũ lis oriat
Si de feudo controuersia fuerit
Si de feudo vasallus ab aliq̃ interpellatus fuerit z dominus cum defendere noluerit
Si negatum fuerit beneficium a vasallo.
Si vasall⁹ feudo priuat' cui debeat deferri
Si vasallus feudi conditionem negauerit ex certa scientia
Vasallo decrepite etatis q̃ feudũ refutauit
Vasallo qui contra constitutionem lotharij feudum alienauit
Votis feudorum
¶ Digesti veteris

Primus liber habet

titulos.xxij.
Secundus.xv.

Tertius.viij.
Quartus.ix.
Quintus.v.
Sextus.iiij.
Septimus.viij.
Octauus.vj.
Nonus.iiij.
Decimus.iiij.
Undecimus habet titulos nouem
Duodecimus.ix.
Tredecimus.vij.
Decimusquartus.iiij.
Decimusquintus.iiij.
Decimussextus.iij.
Decimusseptimus.iij.
Decimusoctauus.ix.
Decimusnonus.iij.
Uicesimus.ij.
Uicesimusprimus.iij.
Uicesimussecundus.vj.
Uicesimustertius.v.
Uicesimusquartus.iij.
¶ Et sunt simul.cliij.

Infortiati

Primus liber habet

titulos septem
Secundus nouem
Tertius.x.
Quartus.vij.
Quintus septem
Sextus.j.
Septimus.j.
Octauus.j.
Nonus.x.
Decimus.x.
Undecimus.iij.
Duodecimus.iiij.
Tredecimus.viij.
Decimusquartus.xviij.
Et sunt simul.xcvj.
¶ Digesti noui

Primus liber habet

titulos sex.
Secundus.xvj.
Tertius.xj.
Quartus.xj.
Quintus.xxiij.
Sextus.vij.
Septimus.iij.
Octauus.viij.
Nonus.xxx.
Decimus.xxv.
Undecimus.xiij.
Duodecimus.xviij.
Et sunt simul.clxxxj
¶ Codicis

Primus liber habet

titulos.lj.
Secundus.lviij.
Tertius.xliij.
Quartus.lxvj.
Quintus.lxxiij.
Sextus.lxj.
Septimus.lxxv.
Octauus.lix.
Nonus.lj.
Decimus.lxxiij.
Undecimus.lxxviij.
Duodecimus.lxij.
Et sunt simul.vij.c.liij.
¶ Autentici siue nouellaꝝ constitutionum
¶ Prima collatio habet titulos.vij.
Secunda.xj.
Tertia septem.
Quarta.viij.
Quinta.xviij.
Sexta.xiiij
Septima nouem
Octaua.xij.
Nona.xij.
Et sunt simul.xcviij.

Decima collatio au

tentici siue nouellarum constitutionū aut liber seu vsus feudorum habz titulos.lxxxj.
¶ Institutionum

Primus liber habet

titulos.xxiij.
Secundus.xxvj.
Tertius.xxxij.
Quartus.xvij.
Et sunt simul.xcix.

¶ Explicit libell⁹ docēs modū studendi et legēdi ꝓtenta ac abbreuiata vtriusqꝫ iurꝭ tā canonici qꝫ ciuilis ī se continēs titulos siue rubricas eiusdē iuris in ciuitate Argētinen si impressus Anno dñi .M.cccc.xc.

Incipit ꝓcessus iudiciarius ex̄imij doctoꝛis iuris canonici Johannis de Urbach.

IN noīe dñi amen Rex pacific⁹ cūctoꝝ causa effectiua ⁊ final⁹. de sum.trī.c.j.de relig.⁊ vene.san.glozius de⁹.i ꝑn.li.⁊ in.l.j. C.ō sum.trī.hoīem ad sui similitudinē formatū. xxxij.q.v.hec imago.de pe.dis.ij.ꝓncipium Rectū creauit.Eccl's.vij.c.in fi. Et dispo/suit sibi subditos pudicos foꝛe pacificos et honestos.vt in ꝓhemio cōpilatōis Grego/riane ad eoꝝ regulationē ius naturale ꝓcreando.v.dis.in ꝑn.Que lex natural' ad regimen creati hoīs ꝑm statū ꝓmeue dispositōnis ipsi⁹ creatoꝛis sufficiēs existebat.Cū ipe creator op⁹ nō nouerit impfectiōis.de bap. maiozes.ꝯ.sz adhuc q̄rit.qua lege oīa communia erāt.j.dis.ius naturale.viij.dis.q̄ iure.Sed qz ipsi subditi tales nō ꝑmanserūt ꝑm dispositionē ⁊ voluntatē creatoꝛis.Haz multiplicato genere humano iure gentium oꝛta sunt bella ⁊ distincta reꝝ dominia.ff.ō iusti.⁊ iure.l.ex ℔ iure.⁊.j.dis.ius gentiū Et homo infinitis se immiscuit q̄stionib⁹. Ecclesiastes vbi s̄.Et ibi subditi cupidi erant ad aliena.⁊ ideo lites insurrexerunt. Unde Seneca. Hoīes q̄tissime viuerēt in terris si hec duo ꝓnoīa nō essent vel de medio tollerent.s.meū ⁊ tuū.Et alibi dicit Nostri esse mus si nostra nō essent Hā cupiditas effrena ex humane ꝓditiōis coꝛruptiōe ꝓsurgēs pacē odiēs.lites ⁊ iurgia nutriēs ⁊ inducēs tot noua litigia generat ꝙ plura sunt negocia q̄z vocabula.ff. de ꝓscript.l. natura.extra de ꝓsti.nā ꝓcupiscentiā.xl vij.dis.bonoꝝ ⁊ in ꝓhemio ꝑdicte cōpilatōnis.Et natura humana ad dissentiēdū ꝓna.de ꝓse. dis.iij. sicut in sacramētis.de ꝓcel.p̄ben. qz diuersitatē.nouas deꝛoperat edere formas.C.de vete.iu.enu.l.ij.§.Sed quia diuīe .Hinc ē ꝙ forma litigādi ⁊ placitādi vsus in paradiso videt exoꝛta Hā cū Adam redargueret a dño de inobediētia.relationē hui⁹ criminis ꝓuertit in ꝓiugem.imo in ꝓiugis auctoꝛem cum dixit. Mulier quā dedisti mihi sociaz me decepit ⁊ comedi.de pe.dis.ij.fpēs.Itē ex lege veteri oꝛdo iudicioꝝ cōprobat. Haz Moyses ait. In oꝛe duoꝝ vel triū.⁊c̄.Deutero.xx.⁊ de iud.nouit.de testi.in oī. Item ⁊ in nouo testamēto. Uñ ap'ls.Secularia iudicia si habuerit⁊ ⁊c̄.j.C.o.vj.ij.q.j.§.ex his. Quare ꝑm hmōi statū nature coꝛrupte nō sufficiebat lex nature.sz necessaria erat ꝓmulgatio legis ꝓsitiue.qz nisi lites p iusticias reꝑmerent i mūdo nō esset ꝓcordia.Fuit ḡ necessaria humani generis ꝓadinuētio ad effectū.vt hmōi appetitū noxiū refrenaret.⁊ boīes in tribꝰ iuris p̄ceptis.videlicet honeste viuere.alteꝝ nō ledere.vnicuiq; ius suū tribuere'informaret.ff.de iusti.⁊ iure.l.iuris p̄cepta.Et in ꝓhemio supra allegato.vt sic boīm coerceret audacia.⁊ inter ꝓbos in nocētia tuta redderet.xiij.di.facte sūt leges. ⁊ vt boni q̄ete viuāt inter malos.xxiij.q.v. Nō frustra Et ne q̄s temeritate ꝓpria sibi sumat vltionē.Ergo si boīes in ꝓmeue dispositionis statu ⁊ inocētia pmānsissent.latio legis ꝓsitiue necessaria nō fuisset.Ad q̄d em̄ indigerem⁹ titul' de libel.ob.⁊ lit.ꝓtest.⁊ similib⁹ si lites nō essent.Cū igit ex cupiditate ⁊ malicia boīm lites oꝛte sint ⁊ ꝓtētiōes ī ducte.hmōi ⁊ sil'ib⁹ titulis vt iure ꝓsitiuo īdigem⁹ ad negocia ꝓtractāda ⁊ lites dirimēdas.Sz licet ius sup ℔ emanauerit ꝓsitiuum.tñ cū ℔ exercitiū ⁊ scia placitādi maxime sunt necessaria.xl v.di.licet plerūq;.l.di. vt ꝓstituere⁊.Et p scīam ⁊ experiētiā omīs acquirit⁊ noticia.iuxta illd. Usus ⁊ ars docuit qd̄ sapit oīs bō.Et iuxta dictū phi in.j. methaph̄.Experiētia facit artē.Hā oē artificiū p exercitiū recipit īcremētū. In.l.legatis seruis.§.oꝛnatricib⁹.ff.dele.iij.Est eī ipa experiētia efficax reꝝ magistra.de elec. c̄z sit li.vj. Uñ lex cōmēdat iurs peritos' ex experientia reꝝ.vt ī ꝓsti.ij.§.j.Ex expti causaꝝ iudices dari p̄nt.C.ō iudi.certi. Hā inexptus pauca cognoscit ⁊ maxie circa foꝛmas libelloꝝ ⁊ oꝛdinē iudiciariū.circa quē debite p/tractandū req̄rit⁊ expientia. Uñ dic̄ Bof.ī libꝛo iuris ciuil' in ꝑn.q; difficile est vt q̄s sciat bñ libellos difficiles cōponere ⁊ oꝛdines iudicij ꝓtractare.etiā si al's bon⁹ sit ī legib⁹. Intellige ī cā crimīali vl' ciuili.nisi ī causarū exercitio ꝓuerset.Hā vt dic̄ Buil.in spe.ō libel.ꝓcep.in ꝑn.circa libelloꝝ cōceptionem. grande piculū īminet. Et quasi tota vis iudicioꝝ ī eis rite ꝓcipiēdis ꝓsistit. fac̄ ō iudi. examinata.de symo.licet bely.cū similibus.

De diffinitione et personis iudicij

Et pauci reperiunt ibi plene instructi. imo nullus est q̄ plerūq; ibi vario nō obducatur errore. ad hoc de immu. eccle. aduersus Id circo dñor meor sup ꝑ deuict⁹ instantia libellor z alior actuum iudiciarior formas tradere z declarare intēdo. z iudicior debitum ordinē z frequētatū p singulos actus z ptes iudiciales p media p q̄ ad finē causar deuenit cōpetēti z regulato ordine explicare. q̄tū mihi est possibile. Qz licet reuera ad hec insufficiēte me cognoscā faciam tamē qđ possum. xtij. q. ij. faciat hō. Et sufficit q̄ i paucis amici labori ꝓsulat. vt dic̄ lex tutor. ff. de nego. gest. Et. l. tutores. in. §. q̄ se. in fi. ff de admini. tuto.

¶ Dicit quid sit iudicium cum declaratione z personis eius

SEd ante quam ue

nia ad ꝓpositū p euidētia pmitto. q̄ iudiciū est act⁹ legitim⁹ triū psonarum. iudic⁹. actor⁹. z rei. Ita dic̄ Hostiensis diffinitēdo in sum. de iudi. in pn. Et Jo. an. in addi. spe. ti. de actore. in pn. z doctores cōmuniter In ꝑ q̄ qđ est act⁹ triū psonaruz includit duo. s. pcessus z psone iudicij. Et licet sint aliq̄ iudicia in q̄b nō sunt oēs p sone ille vt in iudicio inq̄sitiōis generat vbi nō est psona actoris vl rei. de quo in. c. bone j. de elect. Et in iudicio inq̄sitionis specialis que fit ex officio iudic⁹ nemine ꝓuocāte vel instigāte. de accusa. inq̄sitiōis. Vt q̄n epūs inq̄rit ꝓtra ꝑsbyter fornicarij. z. c. qualiter ij. vbi deficit psona actoris. z sup crimie notorio vbi nō exigit psona accusatoris. de accusationis euidētia. Tamē adhuc stat ꝙa p dicta diffinitio q̄ in inq̄sitione speciali que fit ex officio iudicis fama vel infamia p̄cedere debet. vt in iuribꝫ supra allegat⁹. Et illa ē loco actor⁹ z ei⁹ tipū gerit. vt ibi not. z i quisitio generalis ad spēalez ordinatur. Et ita etiā finalit erit ibi sic̄ in spāli repire actorem. Sic i iudicio qđ habeꝫ sup notorio crimine pōt dici q̄ ibi notoriū supplet locum z vicē accusator⁹ interp̄tatiue. Et sic in q̄cūq; iudicio ordinario vl inq̄sitorio seu extraordinario p̄dicte tres psone substātifice habebunt ficte vl vere. vl saltē repsentatiue. Et ita iste tres psone sunt de esse iudicij z suba. scz iudex. actor. z re⁹. ¶ Sūt tñ etiā alie psone q̄ q̄nq; i iudicio interueniūt. z illarū aliq̄ agūt vel defendūt sic̄ procurator. ꝓiūcta ꝑsona. defensor. executor. syndic⁹. iconom⁹. tutor. curator. Et q̄dā alie. de q̄b Guil. i spec. pte. j. in tertia pticula p totū. Sz ille p sone sunt i iudicio agēdo vl defendēdo noīe alieno. videlicz noīe actor⁹ vel rei vel vtriusq;. scz aliq̄ noīe actor⁹ aliq̄ noīe rei. z sic nō sunt necessarie. Alie nec agūt nec defendūt. sed sunt ibi vt pstent adminiculū ipsi⁹ cause vt aduocati. de postu. p totū. de iuđ. pastoralis vt lic. nō ꝓtest. c. j. Itē testes. iij. q. iij. c. j. ō. ij. sig. for⁹. ij. in oi. Tabellio vel ipi⁹ loco duo viri idonei q̄ iudici acta ꝺscribāt. de pba. q̄niam ꝑ famā. Et nūci⁹ seu executor q̄ citet z referat. de of. dele. prudētia. j. Re. de appell. cū parati. Et ille p sone etiā ō necessitate nō hūt esse i iudicio. sz ad effectū. s. vt administrū. ceu sup̄ dixi. Et de istar p sonar offic̄s z eor exercitio ac formis q̄b ꝓstituunt z alīs circa hmōi ad practicā ptinētib⁹ suo tpe patebit i pcessu. Et circa hmōi psonas z eor officia versat ꝑmus liber decretaliuz Et tota ꝑma ps speculi iudicial Guil. durāti. q. ꝑus psona q̄ rō ꝺsiderāda seu q̄renda est. ff. de iure. codicil. l. istor q̄dā referūt. de despon. impu. ad dissoluēdū Hodo ō alia pte diffinitiōis q. dictū est q̄ iudiciū ē act⁹ z̄. Sciendū q̄ ad illū act⁹ iudiciarij debitam explicationē z pfectiōez ambulat p mltas ptes z act⁹ particulares. z certo ordie a iure z causar ꝓsuetudine introducto regulate p̄cedendo ad finiam. que finē imponit negocio. de sequest. pos. z fruc. c. j. quenit. Et istū ordinē iudicij ac eius ptes ptractat liber secūdus decretaliū. z Guil. i spe. in pte. ij. p totum. Et ibi in ꝑncipio isti⁹ secūde pris enumerat debito ordine ptes seu mēbra pcessus iudiciarij. saltē ista mēbra q̄ cōiter z vt i plurimū ꝓtingere solēt Licet eiā aliqñ alia occurrant. vt ibi dic̄ in ꝑncipio. z aliqua etiaz enumerat decre. qm̄ extra. de pbat. nō tamē ordinē p oia obſuādo. vt ibi no. Et istar p tium iudicij aliq̄ sunt de suba pcessus vl ordinis iudiciarij. vt libelli oblatio. de q̄ in. c. ꝑmo. de libel. ob. in fi. glo. z in cle. sepe. de v. sig. in glo. q̄ est sup ꝙbo necessario. Itē litis ꝓtesta. de lit. ꝓtest. c. vnico. vt lit. nō ꝓtest. q̄ p totū in rubro z nigro. Itē ꝓclusio. de qua in alle. cle. sepe. in glo. v. ꝓclusione. Itē snia z qđ feratur in scriptis. de sen. z re. iudic. ca. vlt. li. vj. Alique ꝙa nō sunt de substātia. vt sunt exceptiōes. replicatōes z̄. Et ordo iste iudiciarij nō debet ptermitti confundi vel

ꝑposterari. alꝫ ex omissiõe ꝫ fusione vl̃ ꝑpo
steratõe inducerẽt ꝫ surgeret nullitas iudi
cij̃ ꝫ pcessus. ij̃. q. vj. §. diffinitiua. ꝫ sequenti
de accu. q̃liter. ij̃. ꝫ in spe. de sen. pla. §. iuxta
ꝓpositiõem. Nec põt ꝑtermitti etiã de ꝫsen
su ptiũ. vt in glo. no. in. c. de causis. de offic.
dele. ꝫ est glo. ij̃. in cle. sepe. ꝑalle. in glo. vlti.
Et hmõi actuũ ꝑticulariũ q̃dã sunt ad iudi
cij̃ seu litis ordinatiõz. quedã ad litẽ seu cau
se instructionẽ ꝫ decisionẽ. Vñ citatões sa
tisdatiões sunt act⁹ iudicij̃ ordinarij̃. ꝫ his si
milia. Sz ꝫfessiões attestatões ꝓbatiões ꝫ
ista q̃ factũ respiciũt sunt act⁹ cause instru
ctorij̃ ꝫ decisorij̃. de q̃ p Hostiẽ. ꝫ Jn. in. ca.
causam. extra de testi. ꝫ in cle. sepe. de ſ. sig. ĩ
glo. ſ. defensiões q̃ facit ad ħ. Et hec de ꝑti
bus pcessus iudiciarij̃ ordinarij̃ ĩ causis re
gulariter obseruandis.

De causis in q̃bꝫ dictus ordo iudiciarij⁹
nõ necessario ꝑ oĩa seruatur semp

Eo sunt aliqui ca
sus in q̃bꝫ ex ꝑuilegio iuris vl̃ hoĩs
aut ex causaꝝ natura ordo hmõi per
oĩa necessario nõ obſuaẽt. vel etiã nullo mo
do dz obseruari. nec ꝑ oĩes ptes iudicij̃ in
eis ambulaẽt. Exemplũ de causis ꝑuilegiatꝫ
a iure. vt est causa bñficialis matrimonialis
vsuraꝝ ꝫ decimaꝝ. Jn quaꝝ cognitõe ꝫ di
spositiõe iuris iudex tenẽt ordinẽ iudiciari/
um obſuare. Et iõ dixi necessario. q̃ põt si
vult. vt in cle. dispẽdiosam. de iudi. De ꝑui
legijs hoĩs. vt qñ ꝑnceps causas cõmittit. ꝫ
in eis ꝓcedi mãdat simpl̃r ꝫ ꝺ plano. et sine
strepitu iudicij̃ ꝫ figura ꝫ tũc iudex nõ põt ꝑ
oĩa ſuare ordinẽ iudiciariũ. q̃ tũc ista q̃ sũt
de figura ꝫ suba iudicij̃ nõ dz obseruare. vt
est libel. ob. litẽ. ꝓtest. Et ista sunt de strepitu
iudicij̃. sic exceptões. appellatões. replicatio
nes. ꝫ q̃ tũc fort⁹ q̃ in alijs amputare debz
ꝫ repellere Et dixi q̃ nõ dz tũc solẽnis ordo
seruari. si tñ obſuet ptibꝫ nõ ꝓtradicẽtibus
valet. vt in cle. sepe. pluries alleg. vbi tradit
forma ꝓcedẽdi q̃ ſm tale mãdatũ dz obſua
ri. Jtẽ qñq̃ ex natura cause nõ obſuaẽt. Exẽ
plũ vt in notorijs. Vl̃ ordinẽ iudiciariũ ser
uari ĩ eis esset ordinẽ puertere. vt in decret.
ad nostrã. iij̃. de iureiurã. de q̃ etiã in. c. vr̃a.
ꝫ in. c. tua. de coha. cle. ꝫ mu. Jtẽ in summa
rijs cognitiõibꝫ ĩ q̃bꝫ etiã non seruaẽt. nec fit
trãsit⁹ ꝑ ptes iudicij̃. sz iudex summarie ꝓba
tiones recipit ꝫ se informat. de q̃ in spe. ꝺ of.
om. iuꝺ. §. postremo Et iõ dixi. vl̃ nullo mo
do dz obſuari. Jtẽ in iudicio extraordina/
rio videlicz inq̃sitorio. qꝺ expediẽt officio iu
dicis nõ ad ꝓuocatiõz alicuj⁹ vl̃ instigatõz
ꝫ sic nõ seruaẽt ordo iudiciarij⁹. vt in. c. q̃niaz
frequẽter. vt litẽ. nõ ꝓtest. in. §. sunt ꝫ alij̃. cuz
remissionibꝫ. Et sic ſm diuersitatẽ causarũ
diuersi insurgũt ꝓcessus. De istis ĝ oĩbꝫ iu
dicijs ꝫ pcessibꝫ. ꝫ de ꝓcessu executoris ad ĝ
tias videbim⁹ succesſiue.

Preparatoria iudicij̃

Primo ergo de iu
dicio ordinario añq̃ ad ipsi⁹ expedi
tionẽ accedã est aduertendũ. q̃ sunt
quedã ꝑparatoria ad ipm iudiciũ vt preha
beaẽt quedã inuestigatio vl̃ ꝑmeditatio ma
tura. ꝑ quã mẽte ꝫ corpe se ꝑparant index ꝫ
ptes saltẽ actor ad iudiciũ subintrandũ vel
nõ Et isto modo intelligẽdo ponit Guil. in
spe. specialẽ rubricã de ꝑparatorijs iudicio
rum. in pte scꝺa. rubrica ꝑma. videlicet cir
ca ꝑn. Ut agere volẽs ꝫ accusare. ꝑmoꝫsu
lat amicos. videat an habeat ꝓbationem. et
vtr̃ expediat sibi litẽ mouere. ij̃. q. ij̃. de in
ducijs. puideat sibi de aduocato ꝫ testibus
cũ peritioribꝫ ꝫferat ꝫ se ꝑmuniat. quia litis
euẽtus dubi⁹ est. ff. de peculi. l. qꝺ debeẽ. Et
exq̃ actor instãte aduersario cogit litẽ ꝓsequ.
Hinc est q̃ inducie deliberatorie sibi nõ cõ
cediẽ. s. actori. De his ꝫ alijs articul̃ ꝑmo ĩ
uestigãdis no. spe. vbi ꝑimo alle. Jtẽ circa
iudicẽ q̃ in cã criminali ꝑus debet examinare
ꝓsonã accusatorꝫ. q̃ intẽtiõe moueaẽt cui⁹ sit
opinionis. ij̃. q. vij. Si q̃ sũt ꝛẽ. Jtẽ in causa
iniuriaꝝ iudex sp laboret ad ptes cõponẽdũ
in q̃ actõe potissime ꝓcedit cõpositio. ꝛc. di.
c. j. ꝫ c. studendũ. Et qñ etiã in ciuilibꝫ cau
sis iudex tẽdere ꝺz ad cõpositõz. ꝺ mu. pe. c.
j. Et maxie ꝓcedit cõpositio actore vincẽte.
vt ĩ addi. spe. no. Jo. an. in ti. ꝑ. alle. Vñ vt
ibi diẽ spe. Hemini expedit vt nimis facilis
sit ꝫ ꝓmpt⁹ ad litigãdũ ꝓpt̃ ꝓiculuz aĩe. Vñ
ꝺr ĩ cuãgelio. Si q̃s voluerit tunicã tuam
tollere ꝫ tecũ in iudicio ꝓtẽdere ꝛẽ. Hat. v.
xxij̃. q. j. ꝫ ĩ. §. j. Et apl̃s. Secularia iudicia
si habueritꝭ pctm̃ ẽ ĩ vob. ꝫ vos ꝓtẽptibiles
deo faciẽtꝭ. j. Lo. vj. xj. q. j. §. ex his. Et maxi
me nõ expedit clericꝭ. q̃ nemo deo militans
implicet se negocijs secularibꝫ. ij̃. Thimo. ij̃
ne cle. vel mo. c. j. multo min⁹ religiosis. xvj.
q. j. monachi a monasterio. q̃ seruos dei nõ

oportet litigare. de syn. c. vnico. Itē ñ expedit ꝓpt dubiū litis euentū. vt dixi. cc. Etiam no. de cau. pos. z p. c. pastoral'. in pn. Proni/de trāsact. c. fi. cū silibꝫ. Talia z silia dicunt ꝑparatoria. Pñt etiā dici ꝑparatoria omia ista q̄ p̄cedūt litē ꝓtest. vt dic̄ Guil. anglic⁹. Pro q̄ facit qđ dic̄ Guil. in spe. pte. ij. in pn. ij. j. vbi dic̄ ꝙ ordo iudiciari⁹ ꝓprie dr in istis ꝓsistere q̄ agunt int lit. ꝓtest. z snīam cū lit. ꝓtest. sit extraordiū. c. ex pte. ij. de ꝓ. sig. Luz añ eā qs nō dicat agere sz agere velle. qr ista q̄ p̄cedūt nō sunt ꝓprie de ordine sz ꝑparatoria. Et fm h̄ pmus liber decre. z pncipiū secundi li. vsq; ad ti. de lit. ꝓtesta. Et istud qđ tractat Guil. in spe. in tota pte. j. videlicz circa psonas iudicū. arbitror. assessor. actorū rei. z alia⁹ psona⁹. suo vl' alio noie agendo vel defendēdo. aut admīiculū pstando in iudicio interueniētiū. Et etiā in secūda pte vsq; ad titulū de lit. ꝓtest. Sūt z alia ꝑparatoria q̄ etiā cōpetūt post lit. ꝓtest. de quibꝫ in spe. de dila. §. j. ꝯ. ꝑparatoria. De q̄bꝫ suo loco videbim⁹ Istis p̄missis veniēdum est ad ꝓpositū scz ad declaratōz ꝓcessus z ordis iudiciarij z ordinarij regulatim totū ipsum ꝓcessū diuidēdo i tres ptes. sicut etiā diuisit Guil. in spe. pte. ij. in pn. Prima ps a prima vocatiōe siue citatiōe incipit. z durat vsq; ad lit. ꝓtest. exclusiue. Scōa ps incipit a lite ꝓtesta. z durat vsq; ad snīam diffinitiuā exclusiue. Tertia ps icipit a snīa z durat vsq; ad ei⁹ effectualē executionē si nō fuerit appellatū. alias si est appellatū suspēdit executio quousq; cā appellatiōis fuerit finita. de iureiurā. veniētes. cū ꝓcor.

De his que expediuntur in prima iudicij parte.

In prima parte expediunt omnia ista q̄ occurrūt circa cōpetentiā vel incōpetentiā iudicis z ei⁹ iurisdictionē. videlicet an iurisdictionē habeat i reū vl' nō Et si hz an sit recusabilis vel declinabil'. Itē circa psonā actoris. an legitimā habeat psonā ad standum i iudicio vel nō De abilitate z idoneitate psone rei nō querit nec disputat. qr exquo reus vocat ad iudiciū qualiscūq; sit se defendere potest. Unde dr. si dyabol⁹ esset i iudicio vt reus nō esset defensio sibi denegāda. cum sit iuris z equitatis naturalis. ō excepcum inter. Unde dicit ibi Jn. q̄ reus non habet firmare vel legitimare psonā suā i iudicio. sz h̄ ipe firmabit q̄ vocat⁹ est cum necessario habeat rñdere. de iudic. intellexim⁹ Et iudiciū reddit innitū. ff. de ꝯ. obli. inter stipulantē. z h̄ in reo necessario. Itē queritur etiā in eadē pte de psona ꝓcuratoris. an posit stare in iudicio. de pba. post cessionez. an habeat sufficiēs mandatū. de ꝓcu. c. j. hec et similia excipiunt. Itē de loco iudicij. an sit tut⁹ z idone⁹ reo. de ap. ex pte. j. Itē ō forma libelli. de iudi. examinata. De bis z similibꝫ visum est ꝑuie quasi de ꝑambulis ad iudicium In hmōi pte ꝑma queritur de cōpetentia vel incōpetētia fori. de legitimatōe z abilitate vel inabilitate psonaꝝ tūc i iudicio interueniētiū. de idoneitate vel refutatōe loci. et aptitudine z ineptitudine libelli. sufficiētia vel insufficiētia mādatoꝝ ꝓcuratoriozuz. et hmōi. z nō tractāt illa q̄ sunt negocij ꝑncipalis. Uez regularit̄ h̄ dico iō qr fallit i certis casibꝫ. de q̄bꝫ in. c. j. de lit. ꝓtesta. li. vj. vt patebit in ꝓcessu In secūda pte tractatur negociū ꝑncipale vt ibi videbim⁹ In tertia imponit finis ipi negocio p snīam. ff. de re iudi. l. j. Et ꝓdēnatū ꝓducit ad effectū executiue. de re iudi. cū aliq̄bꝫ. de off. dele. q̄rēti. Sz adhuc añ q̄ inchoem⁹ ꝓcessū sciendum. q̄ actor dz adire iudicē rei. C. ō iuris. om. iu. l. iurs ordinē. qr est regula de hoc tradita in. c. cū sit generale. de fo. cōpe. cum ꝓcor. Sz h̄ fallit i multis casibꝫ in q̄bꝫ reꝰ sortitur forū nō sui iudicis. de q̄bꝫ in. c. vlt. de fo. cōpe. Et maxīe ō ꝓsuetudine clerici trahūt laicos ad eccīasticū iudiciū etiā in cā ciuili. vt in. c. cū sit. iā alle. Et no. Ber. in. c. si clericus. eo. ti. in vlt. glo. z Guil. in spe. de cōpe. iudi. aditōc. §. j. in pn. Itē p̄t reꝰ iurisdictōz nō sui iudicis in se ꝓrogare tacite. de fo. cōpe. dilecti. s. ꝓtrahēdo vl' soluere ꝑmittēdo z rñdere i certo loco expresso. eo. ti. significasti. Hoc verū est de iudice ordinario. secꝰ in delegato. de offi. dele. Cū olim magister p. z g ij. q. j. Judices. Ad h̄ tñ q̄ clericꝰ valeat nō sui iudicis iurisdictōz i se ꝓrogare plura requirunt q̄ occurrere debēt in dicto. c. significasti. z ibi no. An aūt q̄s semel ꝓrogando possit penitere z iudiciū iudicis ꝓrogati declinare. est recurrendū ad. c. j. de iudi. z q̄ ibi ꝓsueuerūt notari. Sz q̄s sit cōpetēs iudex alicui⁹ p istis est aduertendū ꝑut dic̄ Guil. in spe. pte. j. ti. j.

Diuisio iudicum

Voicū alij delegati.alij ordinarij.alij auditores.alij assessores.alij arbitri.alij arbitratores.

Iz pt dici distinguēdo duo mēbra tm̄ q̄ ois iudex aut ē delegat⁹.aut ordinari⁹ q̄dā tñ est mixt⁹.sic auditor palacij ap'lici.q̄ est nec delegat⁹ nec ordinari⁹.Iz ptās sua bz se ad vtrūq; q⁹ bz ordinariā in cognoscēdo z delegatā in pnūciādo.vt not.in cle.auditor.de rescrip.Et q̄ Guil.ī spe.ponit auditorem intelligit cui cert⁹ cause articul⁹ expediend⁹ cōmittit.si ß guil.intelligit de articulo hñte cause cognitōz annexā.tūc tal' est delegatus.si ō nudo articulo nō hñte cause cognitionē vt examīator testiū.tūc nō ē iudex tal' auditor.Iz nud⁹ mīster.de q̄ in.c.sup q̄stionū.de of.dele.z ī cle.auditor.de rescrip.alleg.Et iō nō dz ponere ist ō mēbr.s. assessore.quē nō optet int' iudices enūerari.q⁹ pōe iudex nō est.vt suo loco patebit.Sil'r arbit' z arbitrator pprie nō est iudex.q⁹ puata ps̄ona pt arbiter eligi.si sic ē q̄ p actū puator ñ dat iurisdictio al's eā nō hñti.L.de iurs.oī.iu.l.puator.de fo.cō.si diligēti z.c.significasti.zc.Iz iō speculator enūerat eū int' iudices.q⁹ arbitraria redacta sūt ad instar iudiciōz.vt in.l.j.ff.ō arbi.Itē arbitriū ē volūtariū.Iz iudiciū reddit' ī inuitū.vt s dictū ē.

Delegat⁹ ē q̄ ex alterī⁹ cōmissiōe alicuius cause recipit iudicialē cognitōz.ō offi.dele.sup q̄stionū Et iste si ē a pncipe aliq̄n subdelegat

Ūñ subdelegat⁹ ē cui cā vl' ps cause a ōlegato scōo loco cōmittit'.vt ibi.Et sic subdelegat⁹ ōr etiā delegat⁹

Cōsuatores z executores etiā sūt ōlegati. de of.dele.c.j. z vl.li.vj.

Ordinari⁹ ē q̄ iure suo vel pncipū bñficio vniuersalit' iurisdictōz exercere pt.ff.ō iuris.om.iu.l.more maiōz.ī cle.z sequē.

Papa est g ordinari⁹ singl'ōz.ix.q.iij cūcta p mūdū.z.c.p pncipalē.Itē eps in ē dyoc.Et oēs tpales ī cui⁹ territorio q̄s domiciliū hz.ī.l.heres absens.ff.de iu.ō fo.cō.c.vl.Isti sūt ordinarij z cōpetētes iudices. dūi tñ tpales ñ fundāt ītētiōes suas ō iure cōi ꝫ oēs ī territorio suo sic epi ī dyoce.suis.Pro q̄ no.in.c.sup eo. ō proch.i.c.j. de reli.domi.Itē etiā inferiores pñt esse ordinarij. z hr̄e iurisdictionē ordinariā ex puilegio vl' ꝓsuetudine.ō of.ord.cū ab eccīaz. ō fo.cō/pe.cū ꝓtingat

Archiepus ꝓ no est iudex ordinari⁹ subditoz suffraganeoz suoz.sed solū in dyocesi sua.z sup ipos suffraganeos hz ordinariā iurisdictōz.vt in.c.pastoral'. ō offi.ord.

Ūñ nō pt adiri p simplicē q̄relam ab ipis subditz suffraganeoz.nisi ī casibꝰ vt ibi in.c.gtū.de offi.dele.

Itē legat⁹ est ordinarius in puincia sibi decreta.vt in.ca.j.de offi.leg.li.vj.

Qualiter actor debet se habere in adeundo iudicem

Eo qualiter in adeūdo actor debeat se habere tractat Guil.ī spe.ō cōpe.iudi.aditōe.§.viso.q⁹ si est ordinari⁹ actor p se vl' p.pcurator suū.ff.ō pcu.l.j.accedat ad eā hora ꝓgrua vt de offi.dele.ꝓsuluit.

Ut cū sedet p tribunali.nō q̄n comedit vel est ī diuīs vel in via iij.q.iij.§.spaciū zc.Et factū suū cora eo ꝓponat p se si ē discret⁹.Alioq̄n p aliū.de iudi.pastoral'.Et petat aduersariū citari seu vocari ad cām.de iud.c.j. q⁹ p citationē dz inchoari pcessus

Est em̄ citatio fundam̄tū z ꝑncipiū ordīs iudiciarij.de q̄ in glo.c.eccīa.de ꝓsti.sic litis ꝓtest.est fundamētū et initiū lit' seu iudicij.vt dictū est sup̄.

Quia dic̄ notabilit' lex insti.de pet.here.§.vltra zc q̄ oīm actionū instituēdaz ꝑncipiū ab ea p te edicti ꝓstituit' q̄ est ī ius vocādo.

Si iudex est delegat⁹ accedat eū vbicūq; eū inueniat.q⁹ ipe q̄nq; certo loco z ꝓsistorio caret.

In loco tū honesto z ꝓgrua hora.ō of.dele.ꝓsuluit.Pro q̄ no.in cle.q̄uis de appell.

Et l'ram cōmissiōis sibi pñtet.z tunc īcipit hr̄e iurisdictōz.de appel.vt debit⁹.

Req̄ras cum humilit' vt mādatū ap'licū exeq̄ndo aduersariū citet z sine mora decretū citatōis obtineat ad effectū iurisdictōis ꝓpetuāde.de of.dele.gtū.

An p subdelegatiōz ꝓpetuet iurisdictio recurrēdū est ad notata ī.c.q̄uis.de offi.dele.li.vj.

Itē faciat ipam citationē ab ordinario vl' delegato decretaz citi⁹ exeq̄ꝫ aduersariū.ne p ipm aduersariū cora z alio iudice possit pueniri vt no.ī alle.c.vt debit⁹

Ad itelligētiā illi⁹ aduertēdū.q⁹ ī pl'ibus ordinarijs q̄nq; est gdualitas.interduz accumulatio fori.vt no.ī.c.cū ab eccīaz.ō of.ordi.c.cū ꝓtingat.de fo.cōpe.

Ubi est plura litas iudicū p modū accumulatōis loc⁹ est puentiōi.vt q̄ ꝑmo citat sit iudex zc.al's sec⁹

Itē idem est in delegato z ordinario.vt ī.c.vt debit⁹.Et ista puentio fit p citationē.vt

ibi. Posset etiã fieri ꝓuẽtio p̃ domicilij mutationẽ. de fo. cõ. c. ꝓposuisti. Itẽ ad effectuz litis pendentiã indicẽdi accederz ad pcurã dñi citatoꝛz aduersario itimari. Et q̃bꝫ colligẽtres citationũ effect⁹. Judex ꝫ ad petitionẽ actoꝛz discernere bz ptẽ reã citandaz. Et hmõi citatio p̃t fieri p lr̃as iudicis vel viua voce. Uiua voce fit multipl'r. Oñꝫ p ipm iudicẽ q̃ oꝛe ꝓrio citat. Oñꝫ p tabellionez Et p̃t ipe tabellio de tali citatiõe p ipm fctã testificare z scribere se citasse. Oñꝫ p partẽ in vim tm̃ ꝓuocatoꝛis ad cãm. de ap. cũ sit. z c. bñ. Oñꝫ p nũciũ. ꝺ off. dele. ꝓrudẽtiã. de ap. cũ parati. de q̃ in spe. de cita. §. sequit. et notat in. c. qm̃. de pba. Et fit etiã vt dixi per lr̃as. Et q̃d debeãt ꝓtinere lr̃e citatoꝛis patebit inferi⁹. Et ponit Guil. i spe. de cita. §. tã de citatõe. Pot etiã addi tertiũ mẽbꝝ vl' tertius mod⁹ citãdi vt dic̃ Jo. an. in add. spe. de cita. §. seq̃t. Qꝺ fit etiaz citato ipo reo vt cũ psona capiat z inuite ducat ad iudicium. De q̃ scripsit Jo. an. i. c. romana. z. §. cõtrahẽtes. de fo. ꝓpe. li. vj. Si g̃ iudex ẽ delegat⁹ q̃ est auditoꝛ. rescriptũ seu lr̃as cõmissionis recipiat reuerẽt z deuote. qz p salutationẽ z bñdictoꝛz inducunt effect⁹. de q̃bꝫ in ꝓhe. vj. Et q̃liꝫ p̃sentatoꝛ i p̃sentãdoꝛ iudex i recipiẽdo z i inspiciẽdo rescriptũ debeãt se hr̃e. tradit Guil. i spe. de rescripti p̃ntatõe. §. j. i pn. Et quõ sup p̃ntatõe z receptõe rescripti dz fieri ad mãdatũ iudic̃ instr̃m p tabellionem ibi etiã tractat. z q̃ tot⁹ tenoꝛ rescripti scribat int' acta. Et scribat notari⁹ sub hac forma.

Forma instrumẽti de p̃sentatõe rescripti.

In nomĩe domi
ni Amẽ. Anno natiuitatis eiusdez M. cccc. lxix. Inditõe tali põtificat⁹ sactissimi i xpo pris z dñi nr̃i dñi pauli: diuĩa puidẽtia pape. ij. die. x. mẽsis nouẽbꝝ hoꝛa. iij. vl' q̃si i opido Erfordẽn. Moguñ. dyoces. i curia habitatoꝛis venerabilis viri dñi Hunoldi decani z coꝛã eodẽ dño decano i meiꝝ notarij publici z testiũ infrascriptoꝛz p̃ntia psonalit' ꝓstitut⁹ Tal' cleric⁹ vel layc⁹ tal' dyoces. rescriptũ apl'icuz vel lr̃as apl'icas cuiꝰ vl' q̃ꝝ tenoꝛ inferi⁹ describitur Uera ipi⁹ dñi pape bulla plũbea i coꝛdula canapis pẽdente. moze romane curie bullato z sanas integras z illesas. ac oĩ. prsus vicio z suspitõe carẽtes. pdicto dño decano p sentauit. Eundẽꝫ dñm decanũ humilit'r rq̃siuit. q̃ten⁹ in causa seu cauꝭ sibi cõmissis aduersus talẽ z tl'es in eodẽ rescripto vel in eisdẽ lr̃is ꝓncipalit' notatos pcedere. z eosdẽ citare seu lr̃as citatoꝛias ꝺ ipos sibi decernere z ꝺcedere z iusticiã facere dignaret. Qꝺ q̃dẽ rescriptũ vel q̃s q̃dez lr̃as apl'icas idẽ dñs decan⁹ ad se recepit reuerẽt vidit z plegit. ac ei⁹ vl' eaꝝ tenoꝛe p me in act. causę ꝓscribi mãdauit. z citatoꝛis lr̃as ꝺ p̃fatos A. z A. fieri decreuit. Tenoꝛ aũt rescripti p̃dicti seu lr̃aꝝ cõmissioꝛis tal' est. Paul⁹ zc. Oñ ergo sic tot⁹ tenoꝛ rescripti redact⁹ ẽ in act. fidẽ facit etiã si rescriptũ pderet. De q̃ in. c. cũ in iure. de offi. dele. z. c. cũ olim. de ꝓbile. Jn his z sil'ibꝫ est sciẽdũ q̃ tabellio debet p̃dicta scribere. qz officiũ tabellionis est oĩa q̃ occurrũt i iudicio ꝑm iudicẽ p̃ceptũ sigillatim z ordinate scribere. z ptibꝫ exẽplũ tradere. z traditoꝛz exẽplar retinere. vt notat⁹ p Ost. de pba. qm̃ ꝓtra. Si aũt citatio fiat p nunciũ scribat sic notari⁹. Talis iudex iniũxit tali nũcio suo vt talẽ citaret ad petitionẽ z instantiã tal' tali die zc. vt no. in. c. quoniam. de pba.

Forma citationis delegati

Decan⁹ ecclesie be
ate marie Erfoꝛd. Magũ. dyoc. Judex cause z ptiũ infrascriptaꝝ vel iudex ad infrascripta a se. ap. spẽalit' deputat⁹ seu delegat⁹ Uniuers z singulis abbatibꝫ. poribꝫ. ꝓpositis. decanis. diuinoꝛũ rectoribꝫ. clericis z notarijs publicis q̃buscũq̃ p ciuitatẽ z dyoc. Maguñ. ac al's vbilibet ꝓstitutis. z spẽalit' tali vel tali plebano Salutẽ in dño z mãdatis nr̃is. imo veri⁹ apl'icis. firmiter obedire Lr̃as sanctissimi i xpo patris z dñi nr̃i dñi Pauli diuĩa puidẽtia pape. ij. ei⁹ vera bulla blũbea in coꝛdula canapis pẽdente more romane curie bullatas sanas integras z illesas. ac oĩ. prsus vicio et suspitõe carẽtes. in mei notarij publici z testiũ infrascriptoꝛz p̃ntia p talẽ in eisdez lr̃is ꝓncipaliter nominatũ p̃ntatas. Nos cũ ea q̃ decuit reuerẽtia noueritis recepisse Quaꝝ tenoꝛ dinoscit esse tal'. Paul⁹ epus zc. Post quaꝝ litteraꝝ p̃sentationẽ z receptionẽ fuimus p̃ dictũ A. req̃siti. vt in causis nobis delegatis aduersus talẽ ex aduerso in eisdẽ lr̃is ꝓncipalit' nominatũ pcedere. citatoꝛias q̃s lr̃as ꝺ eũ decernere. z iusticiã sibi mini

strare dignaremur. Nos igit decan⁹ iudex
p̄dict⁹ volētes mādatū aplicū exeq̄ vt tene
mur vobis z vestr̄ cuilibet in ꝑtute scē obe
dientie z sub pena excōicatiōis quā i vos et
vestr̄ quēlibet pūtis mādati ꝓemptorem z
neglectorē in his scriptis. triū tamē diez ca
nonica monitiōe p̄missa vel ꝑuia ferim⁹ fir
miter z districte p̄cipiēdo mādam⁹ q̄tenus
visis p̄ntib⁹ accedatis q̄ꝑterea fuerit accedē
dum. p̄fatū A. publice citare curetis: quem
nos ꝓemptorie citam⁹ p p̄ntes vt die tli zc.
vel die. xij. a p̄sentiū insinuatōe z publicatō
ne cōputāda. Quoz diez quattuor p ꝑmo
z quattuor p secūdo z relīs p tertio. z pem
ptorio termino assignam⁹. cōpareat p se vl̄
sufficientē ꝓcuratorē Erfordē. in curia ha
bitatiōis nostre hora tertia. coram nob tali
die de iustitia rūsurus. Citātes etiā eundē
ad oēs act⁹ iudiciales i iure obseruari ꝓsue
tos. gradatim z successiue vsq̄ ad sentētiaz
diffinitiuā inclusiue. Cū intimatōne q̄ siue
cōparuerit siue non. nos nihilomin⁹ qđ in
stum fuerit faciem⁹. Diē aūt nr̄e citatōnis z
formā z q̄d feceritis in p̄missis nob p vr̄as
patētes lr̄as hanc seriē lr̄az ꝓtinētes. aut in
strumētū publicū fideliter rescribatis Da
tum z actuz Erfordē. in p̄dicta curia nostra
Anno dñi zc. nostro sub sigillo. Et ista for
ma frequētat cōiter. licet sub alīs ſbis po
nat spe. ti. de cita. §. iā de citatiōe. z §. viso d
citatiōe. Et ista forma sonat d vnico iudice
delegato. Sz q̄nq̄ dant plures. s. duo vel
tres. z isti q̄nq̄ dant simpl'r. d off. dele. in. c.
cū causam Q̄nq̄ cū diuers clausulis. quia
q̄nq̄ cū clausula q̄ si nō oēs intereſſe pote
ritis. duo vestr̄ nihilomin⁹ exequāt. de off.
dele. prudentia. in ꝓn. z. c. cū sup. Q̄nq̄ cuz
clausula q̄ si ambo interesse nō poterit. alt
vestr̄ nihilomin⁹ exequat. Et h q̄n sūt duo
iudices vt in dicto. c. prudētia. in. §. Idē q̄z
Q̄nq̄ cū clausula. quaten⁹ vos vl̄ duo. aut
vn⁹ vestr̄. Prima clausula ponit i rescripto
appellatōis qđ ꝓducit in audiētia lr̄az con
tradictorias. Q̄nq̄ ptes nō ꝓueniūt i vnuz
iudicē. quia tūc dant tres cuz clausula. q̄ si
nō omnes zc. z quelibet ptiū eliget vnuz. z
cancellaria dat tertiū. z tūc oēs tres hnt p
cedere. nec duo habēt ꝓcedere nisi tertius se
excuset. vt in dicto. c. prudētia Ultima clau
sula frequētat in lr̄is ꝓseruatorias. qū dant
ꝓseruatores eccl'ias vl̄ vniuersitatib⁹ studi
orum. q̄ tūc ponit clausula. q̄ten⁹ vos vel
duo aut vn⁹ vestr̄ zc Et tūc q̄libet insolidū
ꝓcedere potest a ꝓncipio. Secūda forma p
quā dant duo iudices cū clausula. q̄ si non
ambo. hodie nō est i vsu. Q̄n q̄ dant plures
iudices cū p̄dictis clausulis. debz de hmōi
clausulis fieri mētio in citatiōe sic dicendo.
A. decan⁹ eccīe beate Marie iudex vel cō
seruator venerabiliū z circūspectoz viroz
dñoz magistroz doctoz z scolarium alme
vniuersitatis studij Erfordē. vna cū ceteris no
stris in hac ꝓte collegis. Cū clausul'. quatin⁹
vos vel duo aut vn⁹ vestr̄ zc. a sede aplica
delegat⁹. Q̄ aūt delegat⁹ quo ad nomen p̄
mitti debeat z ꝑponi ptz. q̄ repñtat ꝓsonaz
dñi pape. de offi. dele. cū olim. cum concor.
Et q̄n sunt plures delegati tūc maior z di
gnior debet ꝑponi. de quo in spe. de cita. §.
viso de citatiōe. §. porro. Circa qđ notatur
vnū dubiū facti. ponam⁹. causa ꝺlegata fu
erat olim epo pragēsi. nūq̄d postea cū eccīa
istā fuerit metropolitana. ipe fact⁹ archiepis
ꝓcedere poterat in causa ꝓpria coram eo incho
ata. Jo. an. in addi. spe. ti. de delegato. §. li
cet. §. restat. videt tenere q̄ sic. si nomē ꝓpriū
esset exp̄ssum i cōmissiōe. Rō q̄ ꝓ dignitatē
archiepalem nō desinit esse epus. Un papa
vocat seip̄m ep̄m. fac l. eos. i fi. C. d no. mu.
li. r. Istud dubiū mouere pt ꝓpter ludentes
ad scacas. vt ibi dic Jo. an. p eandē legē fu
it iudicatū q̄ q̄ in ludo scacoz q̄rit mactare
sociū cum pedona facta regina victor erit.
Pro quo Jo. an. in additōne vbi supra. vbi
plures. l. z rōes adducit. Dicit tū q̄ padue
audiuit pnūciare ꝓtrariū. Cōcordando di
stinguit. pmū dicit ꝓcedere. q̄n q̄uētio fue
rit facta de certa pedona. secundū q̄n d certa
nō esset q̄uentū. Itē in forma mādat de
legat⁹ oīb⁹ sup quos hz iurisdictiōz quātū
ad hoc. q̄ al's sua iurisdictio nō possz bñ ex
plicari. de off. dele. c. j. z. c. ꝓterea. z. c. sequē.
de q̄ in spe. ti. de cita. §. viso de citatōe. §. qđ
si delegat⁹ exēplificat. z. c. sequēti. An aūt te
nor rescripti debeat tot⁹ inseri i citatōe. legi
tur z notat in. c. ij. de dila. z no. Jo. theutu
nicus i glo. iij. q. ij. si epus. q̄ alias nō valet
citatio. de h no. in. c. veniēs. de accusa. sup fi
nem vltra glo. Sz ipm rescriptū bullatum
nō tenet mittere citato. vt no. in. c. ij. d dila.
Aliqui etiā inserūt in citatōe libellū. de q̄ in
c. ij. iam alle. de dila. Itē citat ad rūdendū
actori de iustitia. Aliq̄ citant ꝓmo ad dicē
dum ꝑ cōmissionē q̄q̄d dicere vl̄ opponere

voluerint ꝺ eā. ꝛ iste termin⁹ seruak i curꝫs
p substātiali Jtē ꝙ possit iudex ꝛ debeat cō
minari. pbak in. c. cū ex lr̄is. de resti. i integ.
in fi. ꝛ in spe. de cita. §. viso de citatōne. ver.
Quid si iudex ita dicit. Jtē ꝙ in forma cita
tionis apponik ꝙ executor ꝺz rescribere die
ꝛ horam. de ꝟ no. in spe. de cita. §. vlt. ꝟ. Si
ꝟo mādat. Juder delegat⁹ qñqꝫ nō ꝓcedit
p se sz causam cōmissam subdelegat. Et erit
forma subdelegatiōis ista vt sequitur.

A. decan⁹ eccie beate marie Judex cause ꝛ
ptiū infrascriptaꝝ a se. ap. spēalit delegat⁹.
honorabili viro tali cantori vel scolastico:
Salutē in dño. Lr̄as sanctissimi in xpo pa
tris ac dñi nr̄i dñi Pauli diuīa puidentia
pape secūdi. nos nouerit⁹ recepisse sub hac
forma verboꝝ. Paul⁹ eps ꝛc. Sed ꝺa nos
tā nostris ꝙꝫ eccie nostre negociꝫs legitime
ꝓpediti cognitiōi ꝛ decisioni negociꝫ hmōi
ad pñs vacare ꝛ intēdere cōmode nō vale/
mus. Jdcirco de vestra legalitate plurimū
confisi vob ī hac pte cōmittim⁹ vices nostras
donec eas ad nos duxerim⁹ reuocādas

¶ Forma reuocationis iudicꝫ subdelegati

O Dum litteris apostolicis hmōi nob pñtat⁹. ac
p nos cū debita reuerētia vt de/
cuit receptꝫ nos forma ꝛ tenore
earūdē diligēter inspectꝫ: attēdētes ꝙ p tūc
arduis ꝛ legitimis nr̄e eccie ac alīs ꝓpedi/
ti negociꝫs eaꝝ executōi debite put voluis/
sem⁹ intēdere nō poteram⁹. Uobis dñis N
ꝛ N. supradictis ꝛ vestꝝ cuilibet ī hac parte
cōmisim⁹ vices nr̄as donec eas ad nos du
cerem⁹ reuocādas. put in nr̄is lr̄is desup cō
fectis plen⁹ ꝛtinet. Et qꝛ de executiōe pñti
hmōi lr̄aꝝ aplicaꝝ psonalit put tenemur i/
tendere voluim⁹ Jdcirco ꝓpt hāc et certas
alias causas aīm nostꝝ ad ꝟ mouētes hmōi
p nos vobis factas cōmissiones tenore pñ
tium durim⁹ reuocādas. ꝛ pñtibꝫ reuocam⁹
ac oēs ꝛ singulas causas coram vob aut al/
tero vestꝝ in vi hmōi p nos vob facte com/
missionis ꝙlibet inc quoscūqꝫ ꝛ sup quacun
qꝫ intētatas in statu q̄ coram vobis aut altero
vestꝝ tpe notificatōis hmōi nr̄e reuocatōis
fuerint ꝛ existāt. ad nos ex certa scia aduo/
canim⁹ ꝛ aduocam⁹ p pñtes. Que oīa ꝛ sin
gula vobis oīb ꝛ singulis supradictꝫ ꝛ alīs
quoꝝ interest aut sua interesse putāt. tenore
pñtiū intimam⁹. ꝛ ad vestrā ꝛ cuiuslibet ve
strum noticiā ꝛc. Et aliqui subiungūt man
datū. s. Mandātes vobis quatin⁹ in hmōi
negocio ꝓcedatꝫ ꝛm traditā a se. apo. vobis
formā. ꝛ al's put de iure fuerit ꝓcedendum
Jn cui⁹ rei testimoniū lr̄as pñtes fecimus
nr̄i sigilli appensiōe cōmuniri. Datuꝫ ꝛc. Et
licet ponak in forma sz qꝛ nos tā nr̄is ꝛc. Li
cet ista dicat. tū potest fieri subdelegatio p
sola volūtate. dato ꝙ ñ fuerit aliꝫ legitimo
impedimēto ꝓpedit⁹ delegat⁹. de offi. dele.
pastoral'. post ꝓn. vt ibi p Jnno. Sz si ma/
liciose velit se exonerare. tūc subdelegatum
cōpellere neḡt ad cām recipiēdā si de mali/
cia ꝺstat. vt ibi. Et potest fieri ptibꝫ etiā iui.
eo. ti. sup questionū. §. cū ꝟo. Et subdelega
tus delegati habētis iurisdictionē hz etiam
cohertionē. alias delusoria videret sua iu/
risdictio. eo. ti. ex lr̄is. Delegat⁹ aūt subdele
gatū collega nō tenek admittere. de quo ī. c.
coram. §. nūcius ꝟo. c. ti. Dicik in forma cō/
mittim⁹ plenariā ꝛc. vel donec ꝛc. Jn isto ē
magna diuersitas. Quia si subdelegatus ē
simpl'r. tūc censek delegat⁹ in totū. Si ipse
subdelegat⁹ vti cepit iurisdictōe. nō poterit
a delegato reuocari Jtē si a subdelegato fu
erit appellandū. tūc si est dat⁹ nō in toto ap/
pellatur ad delegatū. datū cū cla. appe. re. ñ
ad papā. vt in. c. cū te. ꝛ. c. sup questionū. §.
porro. eo. ti. Et idē si solā executionē sniē si/
bi reseruauit. vt in. c. si subdelegat⁹. in fi. de
offi. dele. li. vj. Sz fallit ī duobꝫ casibꝫ ī qbꝫ
appellak nō ad delegatū sz ad papā. de qbus
in. c. si is cui. ꝛ. c. si a subdelegato. eo. ti. li. vj.
Et qñ est vnic⁹ delegat⁹ potest plurib⁹ sub
delegare. vt no. in. c. cū te. alle. Dicik etiā in
forma Mādam⁹ ꝛc. quia delegat⁹ bñ ꝓt cō
pellere subdelegatū ad cām suscipiēdā. nisi
ꝛstet ꝙ maliciose vellet se exonerare. vt iam
dixi. Jtē ꝺz in cui⁹ testimoniū. Tā subdele/
gatio ꝓbatur p lr̄as delegati solo sigillo suo
sigillatas

¶ Forma citationis o:dinarij ꝛ declara/
tio eiusdem.

O Fficialis curie epi
scopalis Nogunt. vel al's pleba/
no vel rectori tal' eccie. Salutē in
dño. Uobis in ꝟtute sancte obediētie firmi
ter ꝛ districte ꝓcipiēdo mādam⁹. quatenus
accedatis ꝙ ꝓterea fuerit accedendū. talem
ad nostrā pñtiam citare curetꝫ quē nos ci/
tamus pemptorie p pñtes. vt tali die com

pareat in iudicio legitime coꝝ nobis q̄relis talis finaliter rñsur⁹. Datū ⁊c. Talis forma est breuis. qz ipsi⁹ iurisdictio iam ē fundata ⁊ radicata a iure. exq̄ est iudex ordinari⁹ ꝓprius ⁊ naturalis ipsi⁹ citādi. Uñ nō oportet in citatione exp̄mere causam ex qua competat sibi iurisdictio. seu quare habeat iurisdictōnem sup eū. sicut facit delegat⁹ dū modo recipit rescriptū apostolicū ⁊c. vt i forma Jtē talis citatio dirigit plebano i cui⁹ ꝓchia deget ipe citād⁹ ⁊ habet domiciliū. ⁊ cōmittitur sibi citatio faciēda. Posset tñ ipi citando dirigi ⁊ ad eū mitti si clericus est Sz quia tuti⁹ est citationē p aliū fieri q̄ de ꝟ testificetur. qz p citatū posset occultari. de q̄ in spec. de cita. §. iā de citatōe. ff. j. Et no. de do. ⁊ cōsuma. c. vl. Cōmittit g̃ aliis vt citēt. vt p eorum relationē ꝓstet de citatiōe. vt ibi notat Jtē in citatōis forma ponit ꝟbū pempt. Dicitur pemp. eo q̄ disceptatōz p̄mit. ita vult l. iij. ff. de iudi. ⁊ p̄mit disceptationē. i. vltrā nō patit aduersariū tergiuersari. de q̄ p Joan. in addi. spe. de cita. §. viso. Aduertendū est q̄ in ꝑma citatiōe nō est mittendum pemp. vt in. l. ꝓsentaneū. C. quō ⁊ qñ iudex ⁊ in aut. q̄ semel. nisi fieret ex causa. vt i. l. cōsuma cia. ff. de re iudi. Debet g̃ citari re⁹ tribus edictis. ⁊ tūc tertiū edictū est pemp. etiam si nō exp̄mat. vt no. v. q. ij. in sum. Sz qz ex causa potest vocari re⁹ vnico edicto peremptorio. videlicz ꝓpter distantiā viaꝝ. Uel si res celeritatē deliderat. vt in. c. cū ex lr̄is. de resti. in inte. Et sic venit i vsum q̄ cōitez mittunt iudices vnicā citationē pempt. ⁊ valet Nec ob hoc solū p̄t appellari. vt dic̄ Jn. i p̄ alle. c. j. de dilat. Ubi dicit q̄ sola. pempt. assignatio ꝑma vice facta nō est sufficiēs causa ad appellandū. Dz tñ ꝓtinere istō pempt. cōpetētia interstitia ⁊ iterualla tēpoꝝ. vt. ex iij. q. iij. de illicita. ⁊ nota. in. c. j. de dila. Et q̄ta tpa ⁊ iterualla ꝓtinere debeat ꝟ est arbitriū ⁊ arbitrabile a iudice ex distātia viaꝝ negocij ⁊ psonaꝝ ac tpis q̄litate. vt in. c. cuz ex lr̄is. de resti. in inte. no. in. c. j. de dila. sup̄ alle. De quo etiā in spe. de cita. §. nūc de tēpoꝝ. Si tñ fierēt tres citatōes. tūc si re⁹ i p̄mo citatiōis termino nō venit reputat ꝓtumax q̄ ad ꝟ vt teneat actori cōparenti ad expēsas. vt no. de pcu. q̄relā. ⁊ in spec. ti. de expensis. §. iuxta. ff. Sz q̄rit. Sz pro ꝓtumacia hmōi nō inferunt reo aliene pene ꝓtumacie qz nō ꝓstituit ꝓtumax q̄ ad ꝟ vt posset p tā/

to excōicari vel missio ꝑ eū fieri. vt in. c. vlt. de do. ⁊ ꝓtu. nisi in ꝑma citatōe rñderet se ñ venturū. qz tūc cōtumacia esset notoria. Si g̃ in citatōe nō est ꝟbū pempt. citat⁹ nō cōparens excōicari nō p̄t. nec patiet missionem saltē si citat⁹ nō est añ iudiciū. Quid añt de citationib⁹ iudicialib⁹ q̄ occurrūt in pcessu iudicij faciēdi postea patebit. Sz qñ citatō est vnica ⁊ pempt. licet tres terminos ꝓtineat. sufficit vno termiō cōparere ⁊ soluz post vltimū loc⁹ est pene. de hoc in spe. de cita. § viso. ⁊ p Jo. an. in addi. spe. sic in pcessibus executoriis ⁊c. Jtē dz in forma vt tali die cōpareat. si ponit in citatōe cōpareas feria. vj. vel die mercurij. intelligit de prima feria sexta vel die mercurij. p. l. eū q̄. ff. de ꝟ. ob. no. in. c. exposuit. de dila. Si añt dies illa sit feriata in quā vocat⁹ est re⁹. an artet citatum ad cōparendū. Uñ ꝟ pōt ꝓtingere dupl'r. Uel qz exp̄mit in citatōe cōpareas tali die dñico. vl' nō exp̄mit. sz dz cōpareas decima die. ⁊ in ista die icidit dies feriata. Jn. in. c. vlt. de feriis post recitationē opinionū videt placere finalit. q̄ licet i citatōne exp̄mat error dicēdo cōpareas die dñico vt ex tūc i causa. pcedam⁹. sine error tacite insit. vt puta dz in citatōe cōpareas die decimo. ⁊ illa i die dñicū incidat q̄ sp citat⁹ cōparere tenetur. Rō. qz i citatōe duo vident mandata. videlicet q̄ tali die cōpareat. ⁊ si illa die nō dz vel nō p̄t. nihilomin⁹ videt sibi mādatū q̄ cōpareat q̄to citi⁹ facere p̄t. Hostiē. tenet ꝓtrariū. ⁊ cū eo videt tenere Rich. de semi. Joh. caldrini videt ibi dicere. q̄ si error tacite insit tūc teneat citatio. qz tenuit a p̄ncipio. Uñ licet tūc casus supueniēs mādatum suspēdat. nō tñ ex toto relaxat. ⁊ ita sequēti die tenet cōparere. Sec⁹ si error ē expressus. qz tūc negat citatōz tenere Ad ꝟ euitandū hodie iudices sunt cauti dicēdo in citatorio. decimo die cōpeas si iuridica fuerit Alioqn̄ prima die iuridica seq̄nte. Uñ cōsuluit Jo. an. in alle. c. vlt. de feriis. q̄ hanc cautelā iudices teneāt. maxie qz posset eē q̄ apud iudice nō esset dies feriat⁹. ⁊ apō citatum esset. vt ibi pz p textū. q̄s singuli epi seruare dēnt. ⁊ ita fuant curiales. ⁊ etiam qñq; alij iudices maxie delegati An añt teneat citatio ⁊ artet in casu ꝙuerso. s. si citatio decernitur die feriato vt citet re⁹ ad die nō feriatum. ibi etiā no. p doc. Et finaliter tenet ibi Jo. an. in nouella. q̄ teneat talis citatō. Et

distinguit ibi triplicē actū in citatōne. Primus act⁹ est p̄ceptū de die citādo. Secundus est illi⁹ p̄cepti executio. s. ip̄i⁹ citāti⁹ act⁹ Terti⁹ est pcessus ex tali citatōe inchoatus Prim⁹ act⁹ vt dicit nō requirit causē cognitōnem. z iō p̄t fieri die feriato. vt in. l. fi. C. de feriis. Secūd⁹ act⁹ ex eadē rōe silr potest fieri die feriato. Terti⁹ act⁹ ē q̄ est inchoatiu⁹ pcessus. iste cū habeat causē cognitionē tali die nō p̄t expediri. z remittit ad spe. ti. de cita. §. j. ℣. Itē q̄ citatio. Jo. calō. etiā tenet ꝯtrariū. Et int̄ alias rōes mouet. q̄ citatō est de pcessu etiā p se z p̄ncipalit. vt i decre. q̄m. de pba. Pro hac facit. q̄ p talē actuz p petuat iurisdictio eo q̄ est act⁹ iudicialis. vt no. de off. dele. licet. Ex q̄ ḡ est iudicialis nō debet fieri die feriato. z est ℔ fortē tutius. et ita seruat. Q̄n aūt fit citatio vt decima die cōpareat. an tūc dies receptōis seu insinuationis ꝝ citatōis cōputet i numero dier̄ exp̄ssor. no. Guil. in spe. de cita. §. viso. ℣. pe nulē. z de dilat. §. j. ℣. sz pone Et tenet q̄ nō cōputet ar. c. sup eo. extra de ap. in fi. Itē in forma citatōis nō posui de certa hora. s. cōpareas die tali hora tali tertia z vl vespera rū. rē. Ex q̄ ḡ nō est p̄fixa certa hora debz iudex expectare reū ad finē diei. s. vsq; ad illaz horā qua p̄t in cām. q̄ incūbit aī noctis tenebras expedire. de of. dele. ꝯsuluit. De grā tñ p̄t eū expectare vsq; ad diē sequētē. vt ibi Itē nec de loco fit mētio. q̄ ordinari⁹ certū habz locū siue ꝯsistoriū. vt sup̄ dixi. Sec⁹ i delegato. Uñ ip̄e dz certū locū assignare. ō rescrip. olim. z. c. fi. Dicit in forma: cōpeas legitime. Uñ p̄t cōparere p se vel p procuratorē. vt postea dicā. Et delegat⁹ regulariter nō p̄t quē citare vt p̄sonaliť cora eo cōparear. Fallit i casib⁹ ℔ de q̄b⁹ in. c. j. de iudi. li. vj. Itē ōr q̄rimonijs taľ rñsur⁹ z nō exp̄mit causā ꝓpter quā citat. Sz p talē citationem nō inducit litis pēdentia. vt i cle. ij. vt lit. pen den. Ad ℔ ḡ q̄ citatio faciat litē pendere ad effectū q̄ nihil possit inouari. requirit q̄ citatio sit instruēs. videlicz q̄ p eā ꝯstet sup̄ q̄ debeat re⁹ ꝓueniri. Itē q̄ a cōpetēti iudice sit facta z q̄ ꝓuenit ad noticiaz citati. vt i cle. j. vt lit. pen. De ℔ tñ an in citatōe sit causa exp̄mēda z q̄re fiat no. p Jo. an. in addi. spe. §. j. sup̄ ℣. Itē q̄ in ea nulla cā. Ibi videt tenere q̄ exp̄mēda sit causa p rōes plures quas ibi adducit. sz cōiter nō seruat. Itē citat⁹ citat solū vt rñdeat q̄rimonijs actor̄ in causis i q̄bus posset p̄cedi lit. nō ꝓtest. vt sunt inq̄sitiones. accusatōes. rē. de q̄b⁹ sup̄ feci mētionem. Posset re⁹ a p̄ncipio citari ad totā causam. s. ad p̄cedendū z ad p̄cedi videndum i tali cā ad oñs z singulos actus incūbētes. seruatis termis debitis z ꝓsuet⁹ vsq; ad diffinitiuā sniam inclusiue cū omnib⁹ z singul⁹ actis actitat⁹. scripturis lr̄is z munimentis quib⁹ i negocio h̄moi vti intēdit. z se iuuare cū intimatōe q̄ siue cōparuerit vt p̄ferť siue nō. nos nihilomin⁹ in causa p̄dicta put iustum fuerit ipsi⁹ citati ꝓtumacia seu absentia nō obstāte p̄cedem⁹. z eo vlteri⁹ nō nisi p valuas eccie p̄dicte citato. Et q̄n taľ ē causa p̄uilegiata. vt electio. postulatio. rē. z eodem mō citať. nō oportet euz ꝓterea postea ad singulos act⁹ de nouo citari. Alias si nō est causa p̄uilegiata in p̄cessu. vel si est talis citatio q̄ isto mō nō est citat⁹. sz solū q̄rimonijs rñsur⁹ rē. tūc oportet ip̄m ad singulos act⁹ vocari. vt videť dicere Guil. in spe. ō citatione. §. viso. Dicit tñ ibi Jo. an. in addi. q̄ hoc p̄cedit vbi iudiciū nō est i loco remoto a dyoc. citati. puta in curia. Hā tūc q̄ est difficillimū citatōes p singulis actib⁹ mitti potest p̄cedi ad examinatiōem cause z diffinitionē si ps nō venit. Si aūt ps venit vl p curator citabiť ad singulos act⁹. etiā si i vno fuerit ꝓtumat. de quo pleni⁹ p Jo. an. i ad di. spe. de cita. §. viso. sup̄. ℣. dñs aūt meus De cōminatōe q̄d debeat fieri dixi z remisi sup̄ forma citatōis delegati. Nō tñ cōminatio talis facienda est de necessitate. nec habet vim pempť. nisi alias pempť. exp̄mať. de q̄ i spe. de cita. §. viso. ℣. sed queriť. In fine citationis ponit Datū rē. nec subscribūť testes rē. q̄ sufficit lr̄am citatōis esse sigillatam sigillo iudicis. siue sit aī iudicialis. siue de iudicialib⁹. vt no. in. c. q̄m. de pba.. Citatiōes tñ que emanāt de curia redigūť p tabellionem in publicā formā. z ℔ est tuti⁹ in arduis maxime cora delegato. Et tñ de decreto citationis z ei⁹ forma. q̄ tñ extēdi p̄t sicut visum fuerit expedire

De actu citationis

Nunc uideam⁹ de actu ip̄i⁹ citatōis qualiť iste se debeat h̄re cui cōmittit citatio facienda p lr̄as vel voce viua. q̄ debet accedere ip̄m citādū. z citare em q̄ sibi ē iniunctū si citād⁹ copiā sui facit. Si nō p̄t eū h̄re p̄sonaliter

de ℔ ꝓtestek ⁊ de diligẽtia circa ℔ facta. Et semꝑ citand⁹ est ꝙs si inuenik de eo ꝙ mit. in pos. cau. rei ser. c. vl. Si nõ inuenik citek ꝓ curato⁹ ei⁹ si quẽ dimisit quẽ dimittere tenetur ꝙ se absentat. maxime si semel est citatus de ꝓcu. dilect⁹. de eo ꝙ mit. i pos. c. fi. Si ꝓ curatorẽ nõ dimisit faciat citatõz ad domũ ⁊ reꝙrenk amici. de quo in. c. cãm ꝙ de do. ⁊ ꝓtu. ⁊ ibi ī glo. ⁊ in. c. vlt. co. t. ⁊ in. c. vl. ō eo ꝙ mit. in pos. Jtẽ in eccĩa in cui⁹ parrochia deget ⁊ morak cũ ꝓpl'us ꝓueniret ad diuina Et tradik certa forma in citatõe. videlicz in tali vel tali loco publicek. Et ista forma ẽ ꝑ uanda in. l. diligẽter. ff. mãdati. in. c. cũ dilectus. de rescrip. vt in citatõibꝫ que emanant a curi. in ꝙbꝫ scribik. si ei⁹ copiã hãe poterit⁹. Alioqn in domo habitatõis sue ⁊ in eccĺia cathedrali ⁊c. Nõ tñ debet citãs intrare domum citãdi eo inuito. qz faceret ei iniuriaz. ff. de in ius vo. l. plericꝫ. de quo in spe. de cita. §. sequik. ꝑ. sz an reo. ⁊ in cle. causam ō electiõe. Et ōz absens ꝙ est extra ꝓincĩa. vt ibi no. Quãdiu ꝙ ꝙs copiã sui facit nõ est citandus ad domũ. qz ad citationẽ ad domũ recurrik quasi ad vltimũ refugiũ. vt no. Posti. de do. ⁊ ꝓtu. causam que: nisi in casibus in ꝙbꝫ etiã sufficit ꝑma vice. ⁊ qñ hz locum citatio ad domũ. plene no. ꝑ Jnno. ⁊ alios ī c. vlt. de eo ꝙ mit. in pos. imo nõ sufficerz denunciari ꝓcuratori si ipe est pñs. Jta tenet Uin. in. c. vlt. de do. ⁊ ꝓtu. ⁊ qñ loc⁹ citandi nõ potest tute adiri. papa mãdat citationez fieri ꝑ edictũ. de quo de iudi. ca. j. in cle. Et potest iste cui cõmittik citatio faciẽda ꝑ aliũ citare. vt tenet Bof. ⁊ Host. in. c. vlt. de eo ꝙ mit. in pos. Licet ipe petr⁹ ⁊ abbas tenẽt cõtrarium. Et dz fieri citatio claris ꝑbis. An aũt credatur nũcio referẽti se citasse tractat Guil. in spe. de cita. §. sequik. ꝑ. sz nũqd credek. ⁊ sequẽti. ⁊ ꝓsulit ibi ꝙ iudex ꝙlibet. maxime delegat⁹ pñte actore ⁊ tabellione inũgat nũcio ꝙ ipe talẽ reũ ex ꝑte sua citet sub tali forma. Sic ꝙ tali die ⁊ loco pempt. cõpareat in tali causa cozã eo rñsur⁹. Et tunc notari⁹ id ꝓceptũ iudicis ⁊ mãdatũ nuncio factũ redigat in act. Quia dato ꝙ nũcio credak sup actu citatõis ꝑ eũ facto. nõ tñ creditur sibi sup cõmissiõe facta sibi. vt ibi dic̃ io. an. in addi. Nã Bof. tractãdo de edicto. si ꝙs in ius vocat⁹ ⁊c. Dicit ꝙ ad ℔ ꝙ loc⁹ sit huic edicto sex esse necessaria. ꝙꝝ secundũ ponit ꝙ de mãdato iudicis facta sit citatio. Et hoc ponit ꝓpter malos nũcios ꝙ sine mãdato vocant interdũ. Et ꝓpter ℔ ꝙ dic̃ Jo. an. in addi. spe. in loco. statim alle. Et reꝓbat qõ ī multis foris seruak. ꝙ ꝓceptũ nũcio factũ ō citãdo nõ scribik. Sz qñ scribik relatio citationis ōz sic. Retulit talꝫ nũci⁹ se de mãdato iudicis citasse talẽ. ⁊c. Cũ tñ ipsi⁹ officium nõ sit circa mãdatũ. sz circa executiõz mãdati. Scribat ꝙ notari⁹ in actis quõ talꝫ iudex ꝓstituit talẽ nũcium suũ ad citatiões in tali causa faciẽdas. ꝙ nũcius iurauit corꝑaliter tacto euãgelio sancto oĩs ambasiatas ⁊ citationes ī ea causa sibi ꝑ iudicẽ impositas ⁊ ꝑ ipm iudicẽ imponẽdas fideliter facere et referre. Et ibi etiã ipe Jo. an. in addi. in isto dubio. An credak nũcio etiã publico⁹ iurato sup citatõibꝫ. Uel an pot⁹ standũ sit iuramẽto ꝑtis volẽtis iurare se nõ citatã reciꝑat diuersas opiniones ꝙd sentiãt circa hoc doctores ⁊ ꝓctici. Posti. in sum. rubr. de ꝓtuma. §. ij. ꝑ. ꝙd si absens. tenet finalit ꝙ ℔ est relinquendũ arbitrio iudicis ꝙ ꝑsonarũ ⁊ negocij qualitate pẽsatis vel credat nũcio vel negãti se citatũ iuramẽtũ deferat ad sui innocẽtiã oñendã. Et ℔ placet Jo. an. ī addi. vbi supꝝ ꝓpter gũc ꝑiculũ qõ imineret ꝑbo viro nõ citato ex dicto vilis ribaldi. non tñ est ℔ sic arbitrariũ sic̃ illud. de ꝙ in. c. ꝙsuluit. de off. dele. de ꝙ nõ licet ꝙrelari. Unde si iudex ℔ casu male arbitrarek ꝓpt̃ grauamẽ põt appellari. qz videm⁹ qñꝫ pessimos iudices sic̃ ⁊ nuncios. Qñ ꝙ citatio fit ꝑ lr̃as ꝑbak facta citatio ℔ põ ꝙ citato⁹ remittit litterã citatõis seu cõmissiõis sibi facte apponendo ibi sigillũ suũ. ⁊ ℔ habet generalꝫ cõsuetudo. ita no. ꝑ Host. in. c. qm̃. de ꝑbati. Tñ mel⁹ est ꝙ ꝑ lr̃as suas rescribat diem ⁊ formã sue citatõis facte. maxime qñ fit citatio vt die. x. vel. xij. cõpareat. ⁊c. Qualit aũt debeat citari capitulũ no. in. c. bone. j. de electiõe. qz ipm capl'm capitularik aggrauatũ citari dz si ꝑt repiri. Si nõ ꝑt repiri ꝙuocari. vel si nolũt aggregari. tũc faciat hõ qõ ꝑt Uñ citek publice ī eccĩa. vt ibi ōz in glo. ꝙ incipit. Et sic citenk etiã singuli nõ tãꝯ singli sz tanꝯ illi ex ꝙbꝫ ꝓstituik capl'm ⁊ ꝙ vna cũ alijs faciũt capl'm. al's citatio nõ valeret. qz causa capituli nõ est cã singuloz. vl' ecõuerso. xij. q. ij. ꝙ manumittik. Et no. in. ca. bone iam alle. Facta igik citatõe si fit ꝑ nũciũ rediat nũci⁹ ad iudicez. referẽdo sibi in pñtia tabellionis ꝙliter vbi ⁊ qñ ⁊ ad quid reum

citauit. Et ista nūcij relatio est in actis scribēda. Et pōt sic scribere tabellio. Anno domini. ꝛc. die tali coꝝ tali iudice ī mei notarij pñtia talꝭ nūcius retulit se citasse talē inuentū ꝛ psonaliter apprehēsum vel si non fuit apprehēsus retulit se dixisse pcuratori tali l' familie sue q die tali. tali hora cōpareret coram pdicto dño iudice ad pcedendū ꝛ ad pcedi videndū in tali causa q̄ vertit inter ipm ꝛ talem sup tali re. vel ad iurandū vel ad iurare videndū ꝺ calūnia. vel ad videndū iurare testes. ꝛc. Ille ꝙ cui cōmittit citatio facienda p lras solet in cedula affixa citatōne vl' in ipa citatōis carta a tergo scribere sub hac forma Ego N. plebanꝰ vel rectoꝛ talis eccie talē ꝙm formā pñtis mādati vel citatōnis citaui tali die vt tali die cōpareat coram tali iudice in causa tali p se vel p pcuratorē. iuxta pñtium lraꝝ ꝓtinentiā ꝛ tenorē. vel recognosco me litteras pñtes tali die vel tali publicasse ꝛ intimasse ꝛ esse fideliter executū ipm citādo put recepi in mādatis. In cuiꝰ testimoniū sigillū meū pñtibꝫ est appensum Utrū aūt ordinariꝰ possit citare subditū suum extra iurisdictionē suā p nūciū vl' p lras le. ꝛ no. q̄ sic. in. c. romana. in. §. ꝓtrahentes de fo. cōpe. li. vj. Quia igit citatꝰ sic p iudicē ꝛ de ipi⁹ mādato ꝺz in termino coꝝ ipo iudice cōparere. Et ꝑ si est iudex ordinariꝰ suꝰ iste q̄ citat seu citare mādat vel delegatꝰ. ꝛ ꝑ exꝑmitt in citatōe. vt supra dictū est Ul' si etiam nō est suꝰ ꝓprius iudex ordinariꝰ. habet tñ alias iurisdictionē ordinariā. ꝛ ī citatiōe exꝑmitt talis causa. q̄ si vera esset deberet coram eo rñdere. s. qꝛ dicē eū ꝓtraxisse vel deliquisse in terra q̄ est scz de iurisdictōe citātis de quo plene p doc. in. c. ij. de dila. Alias si nō cōpareret ꝓtumax reputaret. Si ꝙ citatio esset talꝭ q̄ nō artaret ad veniendū. ꝛ p cō sequēs nō inferret ꝓtumaciā. sicut est citatō temeraria q̄ citatū nō artat. vt in. c. bone. §. de elec. ꝙcoꝝ. cle. pastoralꝭ. de re iudi. ꝙ notoꝛium q̄ppe. Et nōnulli sunt casus in q̄bus citatꝰ venire nō tenet. de q̄bꝫ in glo. notabili in. c. veniēs. de accu. ꝛ ibi p Jo. an. super ea Et solet de ꝑ tradi vna generalis regula in. c. ij. de dila. videlicz q̄ vbicūq̄ in citatōe ponitur aliq̄d iniustū vel inhonestū. vl' tale q̄ certū est citato cōpetere exceptionem declamatoriā iudicij. Ut si citatꝰ spoliatꝰ q̄ rñdeat spoliatori ī causa ciuili. vel aliter in causa criminali. vel militi alteriꝰ negocia pcurāti

et quo talis erroꝝ exꝑmitt in citatōe ire non tenetur citatꝰ. Et idē si alias est notoꝛium ꝙm aliq̄s. de q̄ dicēdū vt ibi. Aliq̄ tñ distinguūt qꝛ aut ipo iure deficit iurisdictio citātis. vt si laicus clericū citaret. ꝛ tūc citatꝰ si istō est notoꝛiū venire nō tenet. nec valet pcessus ꝙ eū. aut ope exceptōis pōt citatꝰ se subtrahere ꝛ cōparere ꝛ excipe. alꝭ tenebit. pcessus ꝙ cum. de q̄ p Jo. an. in addit. spe. de citat. §. j. Cōtumax est q̄ trinis edictꝭ vel vno pemptorio citatꝰ nō venit. vel venit sz nō obedit. l' illicētiatꝰ recedit. extra de excess. pla. c. ex lris Ita diffinit Guil. in spe. de ꝓtu. §. j. Hosti. ī summa diffinit sic Cōtumacia est erga iudicem vl' platū cōmissa inobediētia. Et dicit cōmissa qꝛ sp obediendū est. de q̄ de tē. ꝺ. ad aures. in glo. ꝛ sup ea. Et diuersi sūt modi ꝓtumacie. de q̄ in. c. ij. de do. ꝛ ꝓtu. in glo. ꝛ sup ea. in. c. q̄m frequēter. vt lit. nō ꝓtest. in §. j. Quia si latitat vel impedit ne citatio ad eū perueniat. vel minꝰ instructus cōparet ꝛc. De q̄ etiā in spe. de ꝓtu. §. j. Itē ꝓtumacia ē multiplex. Aliqua est ꝓtumacia ꝛa ꝛ vere q̄ alias ꝺz cuidēs vel notoꝛia. vt q̄n citatus respondet se nō venturꝫ. nec q̄ trāsponet pedē q̄. q. vj. §. sunt etiaz quoꝝ. Et an sufficiat ꝑ dicere extra iudiciū. qꝛ si in iudicio diceret: esset indubitatū. Et alias septē dubia circa hoc pulcre tractat Jo. an. in addi. spe. ꝺ cōtumacia. §. j. Secūda ꝓtumacia est vera pōsumpta. vt qꝛ apprehēsus est citatꝰ psonaliter sed nō venit in termino. l. ex ꝓsensu. §. fi. ff. ꝺ ap. Ista ꝺz vera eo respectu qꝛ apprehensus psonaliter. Presumpta tñ ꝺz. qꝛ in nō veniendo potest forte excusari ꝓpter aliqꝺ impedimentū. Tertia ꝓtumacia est ficta. vt qꝛ non est apprehēsus psonaliter. sz citatꝰ ad domum de quo etiā in clemētina vnica de do. ꝛ ꝓtu. in glo. magna. Et valet ista scire ꝓpter sequētia maxime ad istud. qꝛ p ꝓtumacia obligat ꝓtumax ad restitutionē expensaꝝ L. ꝺ iudi. l. sanctimus. Sz qualitas pdicta videlicet si est ꝓtumax euidens siue notoꝛius aggrauat ex tali qualificatiōe in duobꝫ. Primo in expensis. nō dico restituēdis. sz pus restituendis añq̄ absoluat. de sen. excō. venerabilibꝫ. §. secꝰ. li. vj. Secūdo in eo q̄ nō hz bñficiuz vel etiā redditus vel puētus coram iudice. de quo p Jo. an. in addi. spe. vbi sup. Si q̄ actoꝛ est ꝓtumax punit. vt in. c. actoꝛ. de dolo ꝛ ꝓtu. li. vj. qꝛ soluit expēsas ꝛ cū hoc non admitteret ad aliā citationē. nisi cautionem

faciat q̄ velit de cetero fidelit cōparere. vt ibi. Pōt tūc etiā reo instāte ꝛ docere volēte de iure suo ꝓcedi ad diffinitōz lit. nō ꝓtes. ō quo in. c. cām q̄. de do. ꝛ ꝓtu. ꝛ q̄lit tūc sit ꝓcedendū ꝛ in q̄b citatōnib⁹ vocād⁹ sit actor ꝓtumax. plene p Jn. ꝛ alios in. c. j. vt lit. nō ꝓtest. Sz si re⁹ est ꝓtumax penas hz. q̄a pōt excōicari. Uel si talis est causa in q̄ potest fieri missio. ꝛ in q̄ ꝓcedi nō potest lit. nō ꝓtest. Sed si est causa in q̄ ꝓcedi potest lit. nō cōtesta. ex ꝓuilegio iuris vel boīs. vt dicit sup̄ in clemen. dispēdiosam. de iudi. ꝛ in clemē. sepe. de ſ. sig. Tūc procedi potest in ꝑncipali ad receptionē testiū ꝛ ad diffinitiuā sentētiam in penā cōtumacie rei. Jta tamē q̄ re⁹ citetur ad singulos actus. de quo etiaz sup̄ dixi. Et sic cōseruatores dati vniuersitatibus studioꝝ ꝛc. procedere possunt in ꝑncipali ꝓtra ꝓtumacē cum de speciali mādato ꝑncipis ꝓcedere debeāt summarie ꝛ de plano ꝛc. Possunt tñ si volunt ꝓtra reum ꝓtumacem ꝓcedere ad excōmunicationē vl̄ missionem sicut ali⁹ iudex. Termino igitur citationis aduenīēte actor cōpareat p se vel per procuratorē ei⁹. si talis est causa in qua ꝓstitui potest ꝓcurator cū litterꝭ citatoriꝭ ꝛ faciat fidem iudici. de executione seu insinuatione citationis facte reo p̄ modum quē ꝓdixi. accusando cōtumaciā ꝛ absentiā ipius citati. petēdo ꝓnunciari eū ꝛ reputari cōtumacem. ꝛ ꝓtra eum tanq̄ ꝓtumacem ꝓcedi vt. C. de iudic. ꝓperandū. §. ꝛ si quidem. Et notat̄ p Guil. in spe. de ꝓtuma. §. sequit. ꝛ de cōparitione. §. j. Et facit singula redigi ꝛ cōscribi in actis. de ꝓbat. quoniā cōtra Et iudex ꝓnunciabit seu reputabit eum cōtumacē: dicendo. Talem p nos ꝛ de māndato nostro citatū in diē hodiernū ad instantiam talis sup̄ re vel causa tali ꝛ sufficiēter expectatū. nec p se nec p̄ respōsalem comparere curantē ad petitionē ꝛ requisitionē ipsius actoris vel sui ꝓcuratoris cōparētis. ꝛ eiusdem absentiā ꝓtumaciā accusantiꝭ ꝛ petentis eundē p nos ꝓtumacez reputari. reputam⁹ ꝓut est merito ꝓtumacem

¶ Et iuxta istam formā scribet etiam tabellio. scz Anno dñi ꝛc. die tali. hora tali. coraz tali iudice cōparuit talis actor vel talis ipsius ꝓcurator. qui ꝓcurator māndatū ꝓcuratorium cui⁹ tenor inferi⁹ inserit̄ ꝓduxit vna cum lr̄is citatoriꝭ ꝛ alijs litteris sigillo tali sigillatis. vel instrumētis sup̄ executione citationis eiusdē cōfectis. quaꝝ tenor similit̄ infraꝑtinetur. Et talis citati ꝛ nō cōparentis ꝓtumaciā accusauit. petēs eū p ipm iudicem ꝓnunciari ꝛ reputari cōtumacem. ꝛ sibi decerni ꝓtra eū lr̄as opoꝛtunas. quē diutius expectatū ipse iudex cōtumacē reputauit. ꝛ litteras ꝓtra ipm decreuit opoꝛtunas nec est vis an sic scribat tabellio in persona sua vel in ꝑsona iudicis. Isto modo talem nō comparentē diuti⁹ expectatū reputamus ꝓtumacē ꝛc. de quo de cōuer. ꝓiuga. duduz de do. ꝛ ꝓtuma. c. j. ꝛ ꝫ. Et ita debz actor cōparere in termino coꝝ iudice ꝛ ꝓtumaciam rei accusare. Si ꝑ etiā actor nō cōparet. tūc fiet cōpensatio ꝓtumacie actoris cū ꝓtumacia rei. vt no. de do. ꝛ ꝓtu. actor. li. vj. Si autem re⁹ nō cōparet ꝛ etiā iudex est absens vl̄ impedit⁹. ita q̄ si cōparuisset nō fuisset ꝓcessum in causa. an reputet ꝓtumax ꝛ ꝓdēnari debeat in expēsis est glo. notabilis. in. c. vlt. de do. ꝛ ꝓtu. ꝛ est glo. vl. Et potest iudex a q̄ vult pena incipe. videlicet vel ab excōicatōne vel īmissione. vt in. c. tue. vt lit. nō ꝓtes. vt ibi no. Et dz altera a ꝑn. esse ꝓtent⁹ q̄ magistrat⁹. vt. e. ti. c. qm̄. §. vlt. in fi. Honestuz tñ esset vt a missione incipeat. q̄ ꝑus est recurrendū ad res q̄ ad ꝑsonas vt ibi no. Judex ergo ꝓcedendo ad missionē ꝫ ꝓtumacem in actione reali. pura sup̄ equo vel fundo. Decernit actorē mittendū tūc in possessionem rei petite causa custodie Et fiat missio ꝑ ꝫ ba Decernim⁹ ꝓstituim⁹ vel mittim⁹ vel iubem⁹ te esse possessorē talis rei causa custodie. Et volum⁹ q̄ tal⁹ minister noster ponat te actualit̄ in possessionē. ꝛ talē missū dz dare iudex vt ꝫ impleat ꝛ ei referat q̄n factum sit Jta dic̄ Jn. in. c. j. de eo q̄ mit. in pos. Et licz Jn. ponit etiā ibi aliā missionis formā. illa tñ ibi placet Host. ꝛ Jo. an. in nouella. Et ex tali missiōe ex ꝓmo decreto actor erit possessor rei. sz cōmutabil̄. sic q̄ si re⁹ venerit coram iudice infra annū. ꝛ cautionez ꝑstet de stādo iuri ꝛ restituat expēsas actori. ipe possessionē recupabit. vt i. c. q̄m frequēt. §. i alio. vt lit. nō ꝓtes. Et dato q̄ actor missus ꝑ potētiā rei vl̄ cā doli nō possit possessionem corpalit̄ adipisci. adhuc iurꝭ dispositōe itel ligit possidere ad effectū ꝑscriptōis annualis. vt i. c. ꝓtingit. ō do. ꝛ ꝓtu. Si ꝫo re⁹ ꝫ venerit infra annū ꝑstādo cautōz. vt dictū est restituēdo expēsas. Actor etiā citra scōm decretū p anni discursuz ver⁹ erit possessor ꝑm

cõem opĩonem. vt i alle. §. i alĩs. z ibi no. de do. z ꝓtu. ꝓtingit. z re⁹ ñ audiť nisi sup ꝓprie tate illi⁹ rei. Si aũt ē actio ꝑsonal'. puta ꝗa agiť certi ꝓditõe ex mutuo. z re⁹ est ꝓtumax. mittet actor i possessionē rer mobiliũ cõtumacẽ si talia hz. Alioqn i possessionē ĩmobilium ꝑ mõ z mẽsura debiti declarati i libello actoris. qđ etiã hz declarare iuramẽto. Et an ꝑ sufficiat vl' requirat ꝓbatio ꝑ testes vl' instrumẽta. tractat Guil. i spe. đ ꝓtu. §. seqť. ꝑ. Itẽ qđ đr de offi. iudi. §. vltť. ibi ꝑ Jo. an. in addi. spe. sup ꝑ. iij. dicẽdũ. z ꝑ. vj. qrendũ Et vsqz ad qntũ tps tũc audiet re⁹ sup ill' rebꝰ i qs missio facta ē. le. z no. vt litť. nõ ꝓtest. qm §. vltť. in fi. z in glo. fi. z sup ea. qr audiť do nec ĩterueniat scm decretũ. Pꝰ scm vero decretũ an z qñ audiat. refert an ꝑ scm decretũ sit adiudicata possessio actori. an res sit adiudicata insoliduz. Si est adiudicata possessio audiť. sz actor habebit cõmodum possessionis donec ꝓncipale sit finitũ. Si res est adiudicata insolidũ ꝓclusa ē via reo. ꝗa tũc no audiť. Et ista hnt locũ i ꝓtumace añ litť. ꝓtest. Quid aũt fit in ꝓtu. post litť. ꝓtesta. ꝓtracta. z qualiter ꝓcedeť. patebit loco suo. Et iste ē vn⁹ mod⁹ ꝑm quẽ ꝓcedeť đ ꝓtumacem. nõ tñ multũ festinabit iudex ad faciendam missionẽ. de do. z ꝓtu. ꝓtingit. in glo. j. Punit etiã ꝓtumacia ꝑ pignor captionem. extra đ do. z ꝓtu. c. ij. Jnsti. đ execu. tu. §. fi. ꝑ mulctã. z modis alĩs. de q̃ in spe. đ ꝓtu. §. vltť. ꝑ. sz nunqd facta. z ꝑ. itẽ ꝑ mulctã. Et q̃ iudex etiã eccl'astic⁹ põt ĩponere mulctã. habeť de pe. licet no. de do. z ꝓtu. c. j. Et đ mulcta ponit Host. spẽalem rubricã in sum. de sen. z re iu. Et đ ea tractat spe. đ sen. pla. §. ij ꝑ. est z q̃rta. Si aũt iudex vult infligere ꝓtumaci penã excõicatõis sic ꝓcedat đ eũ. qr hz eũ monere vt adhuc obediat cõparẽdo infra certũ terminũ cõpetentẽ. z ꝓtumaciã suam expurget. Et si iudex ē delegat⁹ põt scribere sub ista forma N. decan⁹ vl' scolasticus rẽ. tal' eccie. iudex cause. z a ptium infra scriptaꝝ. a se. ap. spẽaliť delegat⁹. Uniuersis z singul' ꝑpositis. decanis. custodibꝰ. hebdomadariis. plebanis z diuinoꝝ rectoribꝰ. curatis. nõ curatis. clericis. z notariis publicis. ubiscũq; p ciuitatẽ z dyoc. talẽ. ac al's vbilibet ꝓstituti q̃ ꝑntibꝰ fuerint requisiti Salutẽ in dño. z mãdatis nr'is. imo veri⁹ ap'licis firmiť obedire. Nup auctoritate ap'lica nob in hac ꝑte cõmissa. citauim⁹ z citari fecim⁹ talem. vt tali die sibi ꝑ termio ꝑemptorio assignato cõpareret i tali loco legitime coram nobis q̃relis talis rñsurus. Sed quia ides citat⁹ in termio hmõi sufficiẽter expectatus cõperere ꝓtẽpsit. Uñ ꝑdicto N. actore vl' ei⁹ ꝑcuratore coram nob in termio ꝑdicto cõparẽti z ꝑdicti citati nõ cõparẽtis ꝓtumaciam accusante petẽte ipm ꝑ nos ꝓtumacẽ reputari. z ꝑ ꝓtumacia hmõi ꝺ eũ ꝓcedi. ipm reputauim⁹ put erat merito ꝓtumacẽ. z ꝺ eũ duxim⁹ put iustũ fuerit ꝓcedẽduz. Jdcirco vob oibꝰ z singul' ꝺiligẽtiam z diuisim i ꝟtute sancte obediẽtie z sub pena excõmunicatõis quã in vos z in quẽlibet vestꝝ si mãdatum nostꝝ hmõi neglexerit⁹ vel ꝓtẽpserit⁹ adimplere. canonica tñ triũ dieꝝ monitõe ꝑmissa in bis scriptis ferim⁹ firmiť z districte ꝑcipiẽdo mãdam⁹. q̃tin⁹ accedat⁹ vbi ꝓterea fuerit accedẽdũ. z memoratũ N. ꝓtumacez publice z diligẽter moneat⁹. quẽ nos ꝑsentibus ꝑempťe. ammonem⁹ vt añ. xij. dies ꝓtinuos a monitõe hmõi cõputãdos. ꝑdictaz suã purgãdo ꝓtumaciã. iuri pareat coram nobis. aut cũ ꝑfato N. actore amice vel in iure se cõponat. Alioqn ipm ꝑ ꝓtumacia h⁹mõi excõicam⁹ in dei noĩe i bis scriptis. quẽ sic excõmunicatũ publice infra missaꝝ solennia coram ꝑpli multitudine đ amboniby denũcietis diẽ executõis rẽ. vt s in forma citatiõis. In ista forma ponit narratio quõ reus fuit citat⁹ z nõ cõparuit. z fuit ei⁹ ꝓtumacia accusata. Sz ista ꝟba narratiua ꝑ nõ ꝑbãt. vt in cle. lr'is. de ꝑba. Oportet q̃ ꝗ de ꝑ ꝓstet ꝑ registꝝ cause seu ꝑ acta ꝓscripta ꝑ tabellionẽ rẽ. Et tõ dixi. debẽt rediגi i actis z actitatis. Itẽ monet re⁹ añ excõicatõz. qr sp sniam excõicatiõis z etiã alias snias cẽsure ꝓcedere dz monitio. al's ipa snia excõicatõis est iniusta ex ordine. z cã ꝓferẽs habebit penas. đ quiby in. c. sacro. in ꝑn. de sen. excõ. Et q̃n sic ferť snia excõicatõis nõ ꝑmissa monitõe. vl' alias sub ꝺitione si monit⁹ putauerit sententiã iniustã vel ꝓceptũ seu monitionẽ. debet appellare infra tps monitõis vl' añ ꝺitionem. ad ꝑ vt appellatio suspẽdat snĩam excõmunicatõis. de q̃ in. c. ꝑterea. ij. de appel. Et dz monitio hr̃e cõpetẽtia tpis iterualla Uñ aliq̃n ponit in monitorio vt infra. xij. dies. q̃z q̃ttuor ꝑ ꝓmo. q̃ttuor ꝑ secundo. z reliq̃s q̃ttuor ꝑ tertio z ꝑemp. termio ac monitione canonica assignam⁹ rẽ. de q̃ i. c. ꝓstitutiõz. đ sen. ex. li. vj. nisi facti necessitas aliť

suaserit moderãda. vt qz ptes sunt ad ripas z ad arma parate. co. ti. et ca. Sufficit tñ si ne illi⁹ clausule exp̃ssiõe si alias sit cõpetẽs termin⁹ si ꝯ collegiũ vel vniuersitatẽ est p/cedendũ. qz vniuersitas vl̃ collegiũ non po test excõicari. vt in. c. romana. §. ĩ vniuersi/tate. de sen. ex. li. vj. tũc dz collegiũ vl̃ vniuer sitas interdici. Uñ dz tũc ĩ forma. in singla/res psonas excõicatõis. in capitulũ vel quẽ tum suspẽsionis. z ĩ eccĩam vel mõasterium interdicti sñias ferim⁹ ꝛc. vel vniuersitatem ipam interdicim⁹ ꝛc. Si aũt est eps vel su/perior archieps ꝓmo dz suspẽdi. s. ab ĩgres/su eccĩe. nisi nimia pter̃itas ꝓtumacie exi/gat. deinde crescẽte ꝓtumacia interdici. ter tio excõmunicari. vt in. c. ĩ. de off. dele. li. vj Subiũgit in mãdato ex tũc put ex nũc. ex nũc put ex tũc. sz h̃ nõ opoztet. vt no. in. c. p̃/terea. c. ĩ. de appel. p Jn. Host. z Ab. s. f. ex cõmunicatũ. z in cle. vnica. de ꝓcess. p̃ben. su per ꝑbo ex nũc. Jtẽ dz in his scriptis excõica mus ꝛc. qz sñia excõicatõis ferri dz ĩ scriptis de sen. ex. c. f. li. vj. §. q̃stõe igit̃. Sz q dicak d sñia in his scriptis: credit Buil. in spe. ti. de sen. pla. § Ut aũt. f. z nota. q excõ. sen. q nõ sit necessariũ. Cõsuluit tñ q dicak deinde si excõicat⁹ pseueret in ꝓtumacia iudex ꝓcede dat ad aggrauationẽ sentẽtie Uñ crescente ꝓtumacia crescere debet z pena. vt lit. nõ cõ testa. quoniã frequẽter. in fine. Et tũc solet scribi sub ista forma

¶ Talis iudex delegat⁹ vl̃ ordinari⁹ tali re ctori. ꝛc. Salutẽ in domino ꝛc. Dudũ au ctoritate apl̃ica nobis ĩ hac pte cõmissa si ẽ delegat⁹ talẽ citam⁹ z citari fecim⁹ in termi num talẽ ad instantiã talis. Et quia ĩ termi no hmõi cõparere ꝓtumaciter non curauit nos p cõtumacia hmõi tulim⁹ sñiam excõ/municationis in eundẽ. z ipm mãdauimus excõmunicatũ publice denũciari. Sz quia idẽ in hmõi sua ꝓtumacia pdurãdo pdictã excõmunicatõis sñiaz temere ꝓtempsit z dã nabiliter in ea ꝓcedescit. Quare cũ crescen te ꝓtumacia merito crescere debeat z pena. vobis mandam⁹ quaten⁹ pdictum .N. excõ municatũ singul̃ diebꝫ dñicis z festiuis ac/censis cãdelis z demũ extinctis in terrã pie/ctis. sonãtibusqz cãpanis publice d ambone cerã pl̃o nũcietis. z faciat⁹ tãqz excõicatum eũ ab oibꝫ artius euitari.

¶ Ordinarij breuius sic scribunt Talis ppolit⁹ vl̃ offic. tali rectori seu pleba no Salutẽ in dño. Quia tal̃ citat⁹ a nobis in certũ terminũ ad instãtiam tal̃ nõ cõpa/ruit. q̃re vob mãdam⁹ q̃ten⁹ eũ pempt. mo/neatis vt adhuc infra. x. dies ꝓtinuos a rece ptione p̃ntiũ cõputãdos se cum pdicto .N. amice vel ĩ iure cõponat. Alioq̃n ipm excõ/municam⁹ ĩ dei noie ĩ his scriptis quẽ sic ex cõmunicatũ publice de ambonib⁹ nunciet⁹ Datũ Anno dñi ꝛc.

¶ Aggrauationẽ sic scribũt officiales Offic̃. vel iudex general̃ plebano tal̃ eccl̃ie Salutẽ in dño. Quia talis excõmunicat⁹ a nobis p ꝓtumacia ad instãtiã tal̃ hmõi sen tentiã nõ formidat. q̃re vob mãdam⁹ q̃tin⁹ ipm excõicatũ singul̃ diebꝫ dñicis accensis cãdelis z pulsat⁹ cãpanis publice de ambo nibꝫ nũcietis Datũ ꝛc ¶ Ulteri⁹ si adhuc ñ curat parere iuri z petere absolutõz dirigit̃ aliud mãdatũ sub ista forma vt sequit̃ Offic̃. talis ꝛc. Salutẽ in dño. Licz talẽ du dũ excõmunicauim⁹ p ꝓtumacia aggraua/tionis sñia subsecuta ad instãtiã tal̃ Jpe tñ hmõi sñias temere sustinet aio ĩdurato. q̃re vob mãdam⁹. q̃tin⁹ eũ excõicatũ z aggraua tum sic ꝑpus publice nũcietis. inhibẽtes oib⁹ z singul̃ vestris prochianis ne eidẽ sic excõ municato emẽdo vl̃ vẽdẽdo sal. aquã. ignẽ. cibũ vel potũ mistrãdo. vl̃ alias q̃uis gene/re cõmunionis phibite ptic̃pẽt. q̃uis mõ ꝺ facies ꝛc Ul̃ sic. si canonicã z nostrã fugere voluerint vltionẽ minoz⁹ excõicatiõis sñia quã p̃ h incurrũt fore ligatos publice nũci etis. Ul̃ sic. alioq̃n ꝺ ipos p executõis sñiaz vel alias penas put iustũ fuerit. pcedemus

¶ Et sciẽdũ q ptic̃pates excõicato regula riter ĩcurrũt minorẽ sñiaz cũ sit veniale. d q̃ in. c. cũ sacris. qd̃ me. cau. z ibi ple. p Jo. an. in cõmẽto. z. c. cũ desideres. de sen. ex. p⁹ ꝑn. Sũt tñ alĩq̃ psone ꝑuilegiate vt ptic̃pẽt ex cõicato. de q̃b in. c. qñ ml̃tos. xj. q. iij. Et ĩ certis casib⁹ etiã eis licite p alias psonas cõi cak. de q̃b ĩ. c. si fe. de sen. excõ. cũ ꝯcord. Et licz ptic̃pates etiã añ inhibitõz iudicis in/currũt minorẽ. tñ ista inhibitio fit eo q pl⁹ timeri solet qd̃ spealit̃ iniũgit̃ q̃s qd̃ genera liter impak. Jtẽ ex h maior ꝓsurgit ꝓtẽptus qd̃ ꝓtra phibitionẽ iudic⁹ fit vel fac. vt no. ĩ c. alle. sacris. Participãtes tñ excõicato nõ possunt ꝓpter h excõmunicari maiori excõi/catione. nisi ꝑpus nominatim z in specie no/minent. vt iuxta formã z dispositionem ca/pituli ꝓstitutiõz. d sen. ex. li. vj. Et ptic̃pãs ĩ

crimine eadē snīa involuīt. de q̄ in. c. si cōcubine. de sen. excō. Postea si nec sic p̄t ꝓtumacia sua ꝓtumacia reuocari solet īdici cessatio a diuīs q̄diu p̄ns fuerit excōmunicatus. z etiā istā p̄cedere debet monitio. quia oēm vindictā p̄cedere dz monitio. xj. q. j. i digne. Et scribūt p ordinariū sub hac forma. Offic. talis tali plebano Salutem ī dño. Quāuis tal' dudū a nob excōicationis snīa p ꝓtumacia ad instātiaz talis innodat⁹ diuersis aggrauatōibꝫ subsecutis. idem tñ A snīas hmōi z penas ꝓtemnēs eas temere sustinet. z ī eis sordescit aīo obstinato Uñ sua exigēte ꝓtumacia ipm magis aggrauare cōpellimur. l' ꝫ ipm rigidi⁹ p̄cedere nos optet Jō vobis mādam⁹ quatenꝰ p̄cōsules cōsules z maiores ipi⁹ opidi tal'. vl' iuratos z potentes tal' ville publice moneatis vt infra dies. viij. vel. xv. p̄dictū excōicatū ab eoz ꝓsortio pticipatōe z cōmuniōe eyciāt. excludāt. vel quantū in eis est ipm inducāt. vt ad sancte matris ecclesie gremiū redeat. iuri peat coz̄ nobis. z bñficiū absolutōis curet obtinere. Alioq̄n q̄diu z q̄tiēs idē excōicatus ī eccīa vestra vel ei⁹ termīs p̄ns fuerit vl' moram traxerit. domiciliū vel māsionē habuerit. cessetis z cessare faciatis ab officio diuīorum. quē sic suspēdim⁹ dei noīe ī his scriptis Datū z̄c. Aduertendū tñ q̄ p pecuniario debito nō potest fieri interdictum generale vt in extrauagāti. pinde Bonifacij. viij. Et an dicta cessatio censeat general' vel spālis, tractat Jo. calō. ti. de cita. in tractatu de cē sura eccl'iastica circa fi. Et in p̄dicta forma mouent maiores loci. quia snīa h⁹mōi per quā inducit cessatio etiā ipi punīt. Sz qz pncipaliter fert snīa ꝫ ꝓtumacē. Etiā ipe deberet pius moneri. vt supꝫ allegatū est. Tñ p dicta forma ī formis ordinarioz frequētat. sz iste forme nō sunt ita p̄cise q̄n mutant p̄m diuersitatē forozꝫ. Cōueniūt tñ ī effectu z facile est stilū z ꝙsuetudinē cuiuslibet fori practicū seq̄. Solēt etiā isti p̄cessus aggrauati onū dilatari diuers⁹ modis scribēdi sic.

Uñ ꝫ ipm sua ꝓtumacia exposcēte ad penas grauiores nos pducere oportz. vt q̄s timor dei a malo nō reuocat. coerceat saltem seueritas ecclesiastice discipline. de vi. z ho. cle. vt clericoz. Uel sic. Cū nos dudū talem p ꝓtumacia ad instātiā tal' duxerimus vinculo excōicatōis innodandū. Ipeq̄z cōtemptz eccie clauiby tāq̄ inobedientie fili⁹ ad huc in gue salutis aīe sue p̄iudiciū z scandalum fidelīū ptinacit' in sua ꝓtumacia p̄seueret. Jō ne de sua ꝓtumacia possit gloriari z ne facti sui quersitas alīs trāseat p̄sumptoribꝫ ī exemplū. sz pot⁹ pena ipsi⁹ sit met⁹ alteri⁹ z̄c. Et matie q̄n ordinari⁹ p̄cedit ad correctionē excessuū solēt scribere. videlicz Jd circo ne facilitas venie alīs incētiuū tribuat delinquēdi. ī alle. c. vt clericoz. Jtē q̄a si ea habet q̄ male vsurpant vel perpetrantur omittim⁹ excessus viā alīs apim⁹. vt. xxxv. q. ix. loci. Uel sic. Qz abscindēda sūt vulnera q̄ fomētoz nō sentiūt disciplinam. lxxxij. dis. plurimos. Jtez vt alīj ei⁹ exēplo a silibꝫ arceant. ō vi. z ho. cle. clericos. Jtē pēa vnius sit met⁹ alteri⁹. vt ī. l. capitoliū. §. famosi oz. ff. de penis. Jtez ne facti quersitas alīs trāseat ī exēplū. in. c. tāta. de excess. p̄lat. circa medīū. Jtez q̄ vbi maioz ē culpa. maioz dz exerceri vindicta. de here. excōicam⁹. §. credētes. Jtē q̄ vbi magis excedit est seueri⁹ iudicandū seu vindicādū. in. ca. tāta. supꝫ alle. Pōt etiā p̄cedi ꝫ ꝓtumacē ad suspēsionē ab officio z bñficio. Et q̄lis ordo ꝛuād⁹ sit ī inflictione penaꝝ. no. in. c. cū nō ab hoīe. ō iudi. q̄a ali⁹ est ordo q̄n pene sunt infligēde p ꝓtumacia. z ali⁹ p crimīe. vt no. ī glo. vlt. et sup ea. Et de tāto maioz ē ꝓtumacia ō q̄to a reminori insurgit. vt no. Jo. an. xcvj. dist. duo. in glo. sz male. z no. e. ti. c. cū nō ab homine. Jtē si cōparet coz̄ iudice. nō tñ vult rndere nulla iusta cā eū excusante. vl' illicentiat⁹ recedit reputabit ꝓtumat. vt dixi supꝫ ī descriptōe ꝓtumacis. Jtē dz citat⁹ tēpestiue arripe iter. qz si tarde arripiat ex impedimēto sibi ī via ꝓtingēte nō excusabit. Jta colligit ab ar. in. c. cū in veteri. ō elec. Et ibi per Jo. an. ꝫ. pnt. glo. fac. c. venerabilibꝫ. ō sen. excō. §. idē est. ī glo. Et si citat⁹ mittit procuratorē. sz iste ñ cōparet z ꝓtumat efficit. ꝓpter talē ꝓtumaciā procuratoz̄ nō debz excōicari dñs. sz tūc q̄n dñs eū scit z ñ purgat. vt ī. c. j. vt lit. nō ꝓtest. Et vt snīa excōicatōis p ꝓtumacia procuratoris iuste ferat ꝫ dñm dat ibi Hosti. ꝙsilīū. q̄ iudex añq̄z hāc snīam ferat: significet dño ꝓtumaciā procuratoz̄. assignādo sibi terminū ad eū purgādū ne possit p̄tendere ignorātiā. Et licet nō possit dñs excōicari ꝓpter ꝓtumaciā procuratoz̄. vt dictū est potest tñ cōtra ipsum missio fieri. dānabiliter etiā punit in expēsis. vt dicūt Hosti. z Jn. ī alle. c. j. vt lit. nō ꝓtest. Sz dñs hz actiōz ꝫ

pcuratorē.deq̄ ibi plene ꝛc. Deinde si cō tumax excōicat⁹ veniat coraz iudice ꝛ velit stare iuri ꝛ petat absolutōz.dz absolui recepta cautiōe q̄ iuri pareat.vt in.c. q̄ frōte.de ap. Et ad ħ est ps citāda p q̄ lata fuerit snia excōicatōis.dato tñ q̄ nō vocet tenet absolutio.de q̄ ibi no.ꝛ de iudi.c.j.ꝛ in spe.de cō tumacia.§.fi.ff.sz pone. Dicūt tñ ꝓ. Ab.et Egidi⁹ q̄ ps ex ħ grauat ꝛ poterit appellare ꝛ ħ pcipue qñ excōicat⁹ erat p mālfesta culpa.q; tūc debuisset pcedere satisfactio.et re currat in hac materia ad glo.añ pen't.ī.c.ex lr̄is.de offi.dele.ꝛ de symo.ad aures.vbi ōz. Si iudex vl' ps fecit expēsas ꝓt illi⁹ ptumaciam q̄ ille añ sunt soluēde q̄z absoluat.ō ff. sig.ex pte.j.vt lit.nō ꝓtest.qm̄.§.in alijs.cuz ꝓcoz̄. Sciendū est q̄ si excōicat⁹ starz p annū ptinaciter in excōmunicatiōe.ex ħ surgeret ꝓtra eū suspitio q̄ male sentiret ō articulis fidei. Et ista ptinacia annualis pseuerans inducit suspitionē heresis. ꝛ p tali suspitione q̄ est pbabilis possit excōmunicari Et si tūc itez in tali excōicatiōe lata p suspitione hmōi pseuerauerit p annū. iudicabit heretic⁹.de quo de purga.c. inter.xj.q.iij.c. rursus.ꝛ.c. quicūq;. Si aūt citat⁹ ꝓpter infirmitatē vel aliā iustaz causam impedit q̄ venire nō potest ad mandatū iudic⁹ ꝛ causa est ardua in q̄ nō tenet ꝓstituere ꝓcuratorem.dz mittere excusatōz si impedimētū est tpale.et ipe est tal' q̄ in iudicio p se stare pōt de quo in.c.querelā.de.pcu.ibi plene de ħ. Et si causa est modica dz mittere pcuratorē Si aūt ipe citat⁹ iuit seu misit.ꝛ detēt⁹ fuit ipe vel pcurator in via seu alias impeditus si ex facto alicui⁹ ħ ptingit hz actionē ꝛ dolose detinentē seu impedientem si est soluēdo si nō est soluēdo restituit ex clausula generali.ff.ex q̄.cau.ma.in inte.resti.l.sed ꝛ si.§.vl. De quo in.c.ex litteris.de resti.in integ.ꝛ in c.cum Bertold⁹.de re iudi.ꝛ p Inno.ō cōparitionib⁹

¶ Qualiter re⁹ cōparēdo coraz iudice p quē est citatus se debeat habere

REus ergo si cōparet tūc licet supb⁹ humiliter.ꝛ licet melancolic⁹ hilariter debet se iudici ꝓsentare ne iudicē exasperet.ꝛ dz cōparere in loco ad quē citat⁹ est.vel vbi p iudicez ius reddi ꝓsueuit. Et si est iudex delegatus vel alias nō est ꝓpri⁹ ordinari⁹ ipsi⁹. nō stati in eum vel iurisdictionē suā ꝓsentiat.sed ꝑmittat ptestationē qđ p talē cōparitionē vl' actū faciendū coraz eo nō velit in ipm tanq̄z in suū iudicē cōpetentē aut in ipi⁹ iurisdictionem ꝓsentire.nisi inq̄ntū tenet de iure. de quo in spe.de cōparitiōe.ꝑ.hoc quoq;. Et aduertat ille q̄ ptestationē facit q̄ istā clausulam vel adiectionē videlicet. Nisi inq̄ntū de iure teneor nō omittat Vñ dic notabiliē Inno.in.c.cumana.de electiōe.q̄ fatu⁹ est qui cōparēs coraz iudice ordinario vel delegato ꝛ nō ptestat q̄ nō ꝓsentit in eius iurisdictionem.q; potest iudex eū ex ħ ꝓnūciare ꝓtumacem.de iudi.c.j.de ꝑ.sig.ex pte.j.eo q̄ noluit stare iuri.ꝛ sic poterit excōmunicari Secus si addit in ptestatōe nisi inq̄ntum ō iure debeo ẽm eū. Et si reus cōparet p ꝓcuratorē petat actor q̄ doceat ꝓcurator ō mādato ꝓcuratorio.qđ ondere debz ꝓcurator rei nō occultare.de appel.sepe.in pn. Et si ꝓcurator ꝓducit mandatū petat copiam ei⁹ actor.ꝛ etiā inducias deliberādi sup ea. Et idem si actor p ꝓcuratorē cōperet. reus vel ꝓcurator ei⁹ petat copiā eius ꝛ terminū ad impugnādū si videbit sibi expedire. Reus etiā vel ꝓcurator ipsi⁹ si iudex est delegatus petat copiā sibi fieri sue iurisdictōis. de off. dele.cum in iure. Petat igitur originale rescriptum sibi exhiberi.vt ibi no. Et sil'r dari terminū ad dicēdū ꝛ opponēdū si voluerit ꝓtra rescriptū. Et iudex hz illa decernere.al's esset loc⁹ appellādi.put spe.tradit ō ħ formas in tractatu de li.ꝓcep.in ti.de appel. §.añ oīa.in sexta forma. Et ista oīa sic p partes vel coz ꝓcuratores petita ac p iudicem decreta ꝛ admissa debēt p notariū cause in act.cōscribi. Et potest sic scribere tabellio.

¶ Anno dñi ꝛc.die tali.hora tali. ꝛc.cōparuit coraz tali iudice tal' cleric⁹ vl' laic⁹. vl' tal' ipsi⁹ ꝓcurator q̄ mādatū ꝓcuratoriū infrascripti tenoz; ꝓduxit. Et talis ad sui instantiam ꝛ die ꝛ hora hmōi citati q̄rimonijs ipius rūsur⁹ ꝓtumaciā accusauit.petēs eū reputari ꝓtumacē. Exaduerso cōparuit iudice adhuc p tribunali sedēte talis ꝓncipalis vel talis eius ꝓcurator noīe ꝓcuratorio. et rescriptū aplicū originale sibi exhiberi ac ei⁹ ꝓcuratorij ꝑdicti copiā ei decerni ac tradi ꝛ cōpetentē terminū ad dicendū ꝑ rescriptuz ac mandatū hmōi si sibi cōpetierit assignando. Cui iudex ipse rescriptum originale exhibuit.ipsi⁹q; mādati ꝑdicti copiā sibi fieri

decreuit.ac talē die ad impugnādū p̄dicta
p̄ termino pempt̄.assignauit. Uel in p̄sona
iudicis p̄ot sic formari. Anno dñi ꝛc.cōpa/
ruit talis coꝝ nobis ꝛ petiuit ꝛc.cui exhibu
imus.decreuim⁹.terminū assignauim⁹. vt
in forma ꝛc. In termio ḡ ad p̄missa assigna
to.si actor p̄curatoriū rei.vel si re⁹ p̄curato
rium actor̄ vel rescriptū vel iurisdictionez
iudic̄ impugnare poterit ex aliq̄ causa im/
pugnet. Et q̄ possunt opponi ꝺ rescriptū.p
curatorē vel p̄curatoris mandatū.s.p̄cura
torium.tractat Guil.in spe. de rescripti p̄ñ
tatione.ꝛ de.p̄curatore.ꝛ de cōpe.iudi. adi/
tiōe.si nō cōpetat sibi exceptio.petat sibi edi
libellū. Et istū regularit̄ auctor edere tenet̄
vt.iij.q.iij.offerat̄.de li.ob.c.j. Et dico regu
larit̄.q; fallit in casib⁹ q̄ ibi no. Et p̄ re⁹ nō
p̄sentit in iudicē.vt no.in.c. int̄ monasteriū
de re iudi.nisi p aliquē aliū actū tal⁹ p̄sensus
p̄sumat̄. Uñ vtile ē sp̄ de ℔ protestari vt s di/
ci. Et erit forma p̄curatorij ista si sit in p̄sen
tia notarij publici.

¶ In noīe dñi Amē ꝛc. Inditōe ꝛc.pōtifi.
ꝛc.tal⁹ tali die.mēse tali. hora tali.loco tali.
In meiq̄ notarij publici subscripti ꝛ testiū
infrascriptoꝝ p̄ñtia p̄sonalit̄ ꝺstitut⁹.discre
tus vir N.clericus p̄ncipal⁹ vel laic⁹ tal⁹ ḋoc.
mō via iure cā ꝛ forma q̄b⁹ melioribus ꝛ effi/
cacioribus fieri potuit ꝛ debuit. fecit creauit
ꝛ ꝺstituit ꝛ solēniter ordinauit suos veros
certos ꝛ legitimos ꝛ indubitatos p̄curato/
res.actores.factores.negocioꝝ gestores et
nūcios sp̄eales ꝛ generales.ita q̄ generali/
tas specialitati nō deroget.vel ecōuerso.ta/
lem ꝛ tales p̄ñtes ꝛ on⁹ p̄curatōis hmōi i se
sp̄te suscipiētes.ꝛ talē ꝛ tales absentes tan
q̄ p̄ñtes ꝛ quēlibet eoꝝ insolidū.ita q̄ nō sit
ꝺditio melioꝝ occupātis. Gz q̄ vn⁹ eoꝝ i
cepit alter eoꝝ libere p̄seq̄ valeat mediare
pariť ꝛ finire ad agendū ꝛ defendendū.pos
set addi p̄sequendū p̄tractādū in causa seu
causis q̄ vertunt̄ ꝛ esse sperant̄. q̄ vertit̄ seu
verti ꝛ esse sperat̄ int̄ ip̄m ꝺstituētez ex vna
p̄te.ꝛ talē tal⁹ ḋoc.p̄te ex altera.omnesq̄ ali
os ꝛ singulos sua interesse putātes vel cre/
dētes coꝝ iudice tali ordinario l̄ delegato.
necnō coꝝ q̄buscūq̄ aliis iudicib⁹ ordi. si/
ue extraordi.dele.vel subdelega.dat⁹ vl̄ dā
dis.deputat⁹ vel deputādis.vel i cā quam
ip̄e ꝺstituēs mouet seu mouere intēdit.libel
lum seu libellos q̄scūq̄ summarias petitio
nes petendū dandū recipiendū.dari vel re
cipi videndū.litē seu lites ꝺtestandū De cā
lumnia ꝛ p̄rate iurādis.ac cuiuslib⁹ alter⁹
gener⁹ sacramētū licitū ꝛ honestū in ip̄i⁹ cō
stituētis aīam p̄standū ꝛ p̄stari videndum.
Et ex aduerso ℔ fieri petendū ꝛ videndū. po
nendū.articulādū.positiōib⁹ ꝛ articul⁹ rñdē
dum.ponicq̄ ꝛ articulari.ꝛ ꝺ eos excipiēdū
ac suis rñderi petendū ꝛ obtinendū. Testes
l̄as ꝛ instrumēta iura ꝛ munimēta p̄ducē/
dum.ꝛ alteri⁹ p̄tis testes iurare ꝛ p̄batiōes
videndū.ꝛ testes ac p̄batōes ip̄i⁹ ex aduer/
sa p̄te re p̄bandū ꝛ ip̄ugnādū.ꝛ crimia ꝛ de
fect⁹ opponēdū.ꝛ p̄bandū declarādū ac de
clarari videndū.ꝺ declaratoꝝ ac p̄tiū aduer/
sarioꝝ seu aduerse p̄tis dicēdū bñficiuꝝ ab
solutionis simplicit̄ vl̄ ad cautelā ac resti.ī
integ.p̄ncipalit̄ vel incidēter petendū ꝛ ob
tinendū cautōes.dandū.petendū.recipien
dū.supplicandū ꝛ allegādū.renūciandū.cō
cludendū ꝛ p̄cludi petēdū.ꝛ videndū īterlo
cutorias ꝛ diffinitiuas sn̄ias ferri petēdum
ab eis.vl̄ ea⁹ q̄libet ac q̄cūq̄ alio grauami
ne illato vel cōminato seu vl̄ pluries ꝓuo/
candū ꝛ appellādū.appellatōes intimādum
ꝛ p̄sequēdū.apl̄os dāna interesse ꝛ exp̄esas
petendū ꝛ recipiendū.ac ip̄as expensas de/
clarandū ꝛ taxari petendū ꝛ videndū.ꝛ sup
ip̄is iurandū.de locis iudicibus ꝛ notarijs
ꝺcordandū ꝛ p̄ueniēdū.suspectos et suspe/
cta recusandū.l̄as q̄scūq̄ tā scribendas q̄
legēdas g̃am seu iusticiā in se ꝺtinētes im/
petrandū.ꝛ impetrat⁹ seu impetrādis ex ad
uerso ꝺdicendū aliū vel alios p̄curatores
substituendū.ꝛ eūdē vel eosdē reuocādum
ac hmōi p̄curatōis on⁹ i se reassumēdū q̄ñ
ꝛ quotiēs fuerit oportunū. Et generaliter
oia ꝛ singula alia faciēdū.gerendū. exercen
dū ꝛ p̄curādū.q̄ merita causaꝝ exigūt ꝛ le/
gitimis p̄curatoribus a lege vl̄ a canone sunt
ꝺcessa.q̄ ip̄e cōstituēs p se faceret vel facere
posset si p̄sonalit̄ p̄ñs esset. Etiā si mādatū
exigāt magis sp̄eale. Promisitq̄ ip̄e ꝺstituēs
mihi notario publico solēnit̄ stipulāti.ꝛ re/
cipiēti vice ꝛ noīe oīm ꝛ singuloꝝ q̄ꝝ inter/
est vl̄ interesse poterit se gratū ratū ac firmū
habituꝝ ꝓpetuo q̄cq̄d p̄ ꝺdictos p̄curato/
res vl̄ eoꝝ substitutos aut quēlibz ipsoꝝ
actū ꝺctū gestū factū ꝛ p̄curatū fuerit in p̄
missis ꝛ q̄libz p̄missoꝝ.ac volēdo eos ab oi
satisdatiōis onere releuare. Promisitq̄ ip̄e
ꝺstituēs mihi vt supra.iudicio sisti. iudica/
tum solui.cū omnib⁹ singulis suis clausul⁹

portunis sub oim bonoꝝ suoꝝ pntium et futuroꝝ ypoteca vel obligatõe ptestãs ipos procuratores nõ velle tacite reuocare. Sup quib⁹ oib⁹ z singulis pstituẽs memorat⁹ me notariũ publicũ requisiuit vt sibi vnum vl plura pficerẽ instrumẽta. Acta sunt hꝫ anno Indictiõe pontificat⁹. mẽse die hora z loco quib⁹ supra. psentib⁹ discretis viris. a. b. c.

¶ Potest etiã mandatũ procuratoriuz pbari p litteras pstitutis sigillo suo sigillatas. ō pcura. ex insinuatione. de cens. i. sopite. ff. de pcu. l. si procuratorẽ. Et no. in cle. j. de pcu. Et iste est casus specialis in quo sigillum p fati facit fidem. in alle. cle. in glo. j. Et qñ in lr̃is suis pstituens dat procuratorẽ. debẽt iste lr̃e dirigi iudici vel aduersario. de quo i spe cu. de pcura. §. ratione aũt forme. ff. ij. §. vt autem. ff. si aũt. z in alle. l. si procuratorez. Et erit ista forma

¶ Forma procuratorij quo pstituit pcura/tor p lr̃as ipsi⁹ pstituẽtis

Honorabili uiro

b ño officiali vel iudici tali. talis. Quidqd poterit fuitꝫ reuerentie z bonoꝝ in causa seu causis q̃ vertit siue verti z esse sperat inter me ex vna z talẽ pte ex altera i iudicio coꝝ vobis modo z forma melioribus z efficacioribus qb⁹ possum z debeo. facio creo pstituo z ordino meos veros z legitimos procuratores. vt sup̃ in alia forma. Et pstituit etiã procurator apud acta. Et potest pstitui procurator clericus vl laic⁹. cũ edictũ hmõi sit phibitoriũ. vt i. c. j. de pcu. j. Rñso. li. vj. Et procurator pstitutus potest añ lit. ptest. libere reuocari. postea nõ nisi in certis casib⁹. de quo in. c. ij. de pcu. li. vj. Et in qua etate potest pstitui habet in. c. qui generalit. e. t. li. vj. Itẽ z absens z psens potest pstitui procurator. e. ti. li. vj. in. ca. licet. Et ibi in glo. ij. In forma hmõi mãdati primo ponitur clausula insolidũ. vnde sine tali clausula pluribus procuratoribus pstitutis vn⁹ sine altero nõ esset admittẽd⁹. nisi in causis electionuz z in alijs spũalib⁹ vbi põt iudex idoneũ magis eligere. vt in. c. si duo. §. sana de pcu. li. vj. Subdit clausula ista. ita q̃ nõ sit melior pditio ẽ. Quis sit ist⁹ clausule effectus habet in. c. si duo. iam alle. ibi de hoc Et vt habet in forma pstituit ad agendũ et defendendũ. Un̄ si est actor z pstituit procuratorẽ solũ ad agendũ z nõ ad defendendũ procurator tal' defendere cogit vel satisdare de defendẽdo. vt no. de pcu. q̃ ad agendum li. vj. in glo. j. Et i spec. e. t. §. j. ff. Itẽ excipit. Valet tñ si dicat ad agendũ z excipiendum cũ excipe sit defendere. vt no. in. c. impator. de iura. ca. Itẽ si re⁹ pstitueret ad' agẽdum tantũ pdemnãd⁹ esset actori ad expẽsas. de pcura. pstitutꝫ. Itẽ dr̃ in forma ad dandũ z recipiendũ libellũ lit. ptest. Et ista z similia que sunt de subba ordinis iudiciarij potissime exprmunt. Si tñ aliquoꝝ taliũ non esset facta specificatio. p hꝫ nõ viciaret. etq̃ dr̃ primo ad agendũ z defendendũ. Cautũ tamẽ est illa exprmi z ita fuit. Itẽ dr̃ ad pstandum iuramẽtũ de calũnia. ẽ. Et nisi hꝫ exprmeretur in mãdato nõ admitteret ad hmõi mandatum pstandũ. de iura. calum. c. vlt. li. vj. Sunt ergo aliqui act⁹ p quoꝝ exercitio p procuratorẽ fiendo requirit speciale mãdatum. qui quidẽ act⁹ enumerãtur in. ca. q̃ ad agendũ. de pcura. li. vj. in glo. magna. Itez dicit in forma procuratorij ab interlocutoria vel sentẽtia diffinitiua appellandũ. hoc posset. imo teneretur procurator etiã si nõ esset expressum. quia tenet appellare vel significare dño q̃ appellet si velit. nõ tñ tenet nec põt psequi appellationẽ. nisi ptineat in mãdato hoc. Itẽ dr̃ aliũ vel alios procuratores substituendũ ẽ. hoc nõ potest procurator añ lit. cõtest. nisi habeat specialiter in mãdatꝫ. Postea potest etiã si nõ cõtinetur in mandato. vt in. c. j. de procur. li. vj. de quo ibi. Dicitur etiam in forma mãdati potestas substituendi reuocãdi. alias sine tali clausula vl' potestate sibi tradita nõ posset substitutũ reuocare vt in. c. ij. de procura. li. vj. Itẽ subdit clausula Et generaliter omnia ẽ. Ex ista clausula q̃ius generales ex verbo generalitatis hmõi ñ potest illa que requirũt speciale mãdatum. de quo in. c. qui ad agendũ. de procura. li. vj. Item subiungit. promisitq̃ ipse cõstituens ratũ. ẽ. z hoc debet cõtinere in mandato actoris qui cõstituit procuratorem sed clausula que sequit. s. iudicio sisti. z iudicatũ solui ẽ. ptinet ad reũ qui habet cauere p suo procuratore. de iudicato soluẽdo z iudicio sistẽdo. de q̃ de pcura. mãdato. Sed vtrũq̃ ponat in mãdato. q: vterq̃ cõstituit ad agendũ z defendendum. Et qñ dr̃. q̃dq̃d p ipsos procuratores factũ fuerit. Et si diceretur. q̃dq̃d p eos legitime factũ fuerit ẽ. ñ valerz. quia etiã qñ dolose facit procurator

valet ꝛ nocet dño. De q̄ p Jo.an.in fi.c.j. ꝺ dila.in nouella. Et no.in cle.j.de pcura. Et sciendū q̄ ille q̄ sciēter ꝛ sine ptestatiōe reci/pit instrumētum. vel lras sue pcuratiōis in quib⁹ ꝓstituēs cauet p ipo sup inclusis i mā dato cogit ꝓstituentē defendere. vt in cle.j. de pcu. Et aliqñ ꝓstituit quis pcurato⁹ ge neraliter ad om̄es causas ꝛ cor̄a q̄busc unq̄ iudicib⁹. de pcu. petitio. ꝛ.e.tl. q̄ generaliter li.vj. Aliqñ ad certā causam ꝛ cor̄a certo iu dice. Aliquādo mādatuꝫ limitat ad certos actus tm̄ sicut placet ꝓstituēti., Itē ꝓstituit pcurato⁹ ad iudicia vt iā visum est. Etiam q̄ñq̄ ad negocia ꝛ ad iudicia. q̄ñq̄ simplici ter. q̄ñq̄ ad rem ꝑticulārē. Potest etiā pcurato⁹ cōstitui simpliciter. vel sub forma quotiens ꝓstituentē abesse ꝓtingat. Et si simplicit est ꝓstitutus. si tūc dñs postea p se in eadē cau sa cōpareat vt causam tractet: censet pcura torem reuocare. nisi ptestet. de q̄ in.c.penl. de pcu. li.vj. Interueniūt etiā q̄ñq̄ alie pso ne in iudicio noīe alieno. videlicet nomine actoꝛ⁹ vel rei. Et q̄ñq̄ sine mādato cū cauti one tm̄ de rato vt ꝓiuncta pso̅a. vel cōsors eiusdē litis. Et que censeat cōiuncta pso̅a no. ꝺ rescrip. nōnulli. in fine. cū remissiōib⁹. Aliquādo sine cautōe. vt tutoꝛ. curatoꝛ. ꝛc. Et q̄ñ quis pcurat causam collegij ꝺꝛ sindi cus vel ꝙconom⁹. vel causam vniuersitatis ꝺꝛ actoꝛ. q̄ etiā aliqñ ab vno ꝓstituit. Et q̄d sit ꝙconom⁹ ꝛ q̄d defensoꝛ. oꝛphanotroph⁹ castald⁹. ꝛc. ponit Buil. in spe. pte. j. i rubri/ca. de bis q̄ alieno nomīe in iudicio interue niunt. ꝛ in rubrica sequēti. Et nō est vis in noīe. s. an vocet q̄s pcuratoꝛ vel sindic⁹ ꝛc. vt in.c. petitio. de pcu. Sed bñ est vis i mo doꝫ ꝓstituēdi. q̄ quantū ad hoc bñ curat. de quo p Jnno. in.c. impatoꝛ. ꝛ in.c.cū causaꝫ de iura. calum. Et debet pcuratoꝛ eē instru ctus. vt dicā tpe suo ꝛc. ꝛ q̄ vt dictū est si nō impugnat p reū iurisdictio iudic. vl̄ pcura toꝛiū actoꝛis. nec aliq̄d opponit re⁹ vl̄ oppo nere potest ꝫ citationē vel aliā positionem sz videt se destitutū exceptōib⁹ q̄ possent op poni añ libelli oblationē. Vl̄ si cōpetāt sibi aliq̄ exceptōes. vult tm̄ eas reseruare. an hoc possit vel tutū sit. dicā suo loco circa mate/riam exceptionū dilatoꝛiaꝝ. ꝛc.

De libelli oblatione

REstat autem nunc dicere de libello quē actoꝛ reo pe/tente tenet offerre. de li.ob.c.j. imo etiaꝫ si a reo nō peteret. iudex ex officio suo faciet euꝫ dari. vt ibi no. Et iste est casus in q̄ supplere potest defectū iuxta ea q̄ habent in.c. bone. de postu. pla. Rō est ne sibi illudat. q̄ aliter iudiciū nō valeret. Potest tm̄ iudex añ dati/onē libelli facere ꝛ iubere factū ꝓponi ꝟbo p actoꝛē vel suū pcuratoꝛē. de iudi. pastoral. Et eo audito statim reū interrogare sup eo ꝛ si reus ꝓfiteat iudex ꝓcipiat ei q̄ satisfaci at. ꝛ p talē ꝓfessionē nō fit lit. ꝓtest. et q̄ datio libelli nō ꝑcessit. Ita dicit notabiliter Bern̄. in.c. dudū. ij. de elec. in glo. que incipit. Bz pone q̄ reus. Nec em̄ fert tūc sn̄ia diffiniti ua. sz fit p̄ceptū reo vt soluat debitum infra certū tp̄s. Sec⁹ si libell⁹ esset oblat⁹ ꝛ super illo sequeret ꝓfessio. tūc deberet ferri sn̄ia. ꝛ ita seruat. Et istā cōsuetudinē commendat Buil. in spe. de libel. ob. ꝟ. licet. q̄ p eā lites possunt minui. quod fieri debet. de do. ꝛ cō tuma. finem. Et offert libellus ꝓpter actoꝛē ꝓpter reū. ꝛ ꝓpter iudicē. Propter actoꝛez vt ius suū declaret. Propter reū an cedere vl̄ ꝓtendere velit. Propter iudicē vt sciat qua liter formare debeat sn̄iam. que ꝑm petitio nis formam est ferenda. de symo. licet heli. Idē no. in a. leg. c.j. de libel. ob. Et debz cō tinere libell⁹ nomē actoꝛis. rei. iudic⁹. ꝛ cau/sam implicantē factū ꝛ inferentē ꝺclusiuam petitionē. Unde dicit Jo. de lig. q̄ libellus est silogism⁹ iuristaꝝ. Et dicit Hosti. q̄ licz libell⁹ multa debeat ꝓtinere. sufficit tamen de ꝓsuetudine approbata q̄ appareat i libel/lo q̄s petat. a quo. ꝛ quid. ꝛ qualiter. ꝛ coraꝫ quo. Dat versus. Quis q̄d cor̄a quo. q̄ iure petat. Et a quo recte cōposit⁹ quisq̄ libell⁹ habet. Et debet libell⁹ ista continere cla/re. q̄ ꝺz esse sine obscuritate. Unde caueat aduocat⁹ formādo libellū de nimia genera litate. Itē q̄ nō ponat ibi vel. de quo ꝺ sen. ꝛ re iudi. c. abbate sane. in glo. lōga. Itē nō ponat dictionē si. cū sit ꝺditionalis incerta Itē caueat a ꝟbo duplici p̄gnāti ꝛ amphi/boloico. ꝛ ab oi dubio ꝛ obscuro Itē libell⁹ ꝺz eē breuis. Est. n. libell⁹ h̄ scriptura breuis i tētiōz actoꝛ⁹ ꝓtinēs ꝫ aduersariū. necessario inferēs ꝛ ꝺcludēs. vt no. l. ap̄liozē. C. ꝺ ap. i §. j. Caueāt libelloꝝ dictatoꝛes ꝟbosis asser tionib⁹ vti. sed ea sola scribere q̄ cōpensiosa narratōe possint causas explanare. Un̄ ꝺz libell⁹ diminutiue a libroꝛ ꝓpt sui breuitatez vt dic̄ Buil. in spe. de libel. ꝺcept. §. j. in p̄n

Sicut codicillus a codice. Pōt etiā dici libellus a libra in q̄ pōderat iusticia. fm goff. Q aūt dr q̄ in quibusdā causis nō sit necessarⁱ libellⁱ. petitio tm in actᵒ dr pscribi. vt i cle. sepe. de v. sig. In quo tm differat libellⁱ z petitio posset dubitari. cū etiā petitio ptinere debet actoꝛ intētionē z esse clara z certa. z talis q̄ cludat necessario actoꝛ intentionē ad h vt fm eam posset certa sntia ferri alⁱs nō esset apta. Dicendū est q̄ in h differt qꝛ in libello cōponēdo seruāda est forma. sz illa que formā respiciūt obmittunt in petitione. Un debet esse simplex ad modū memorialis. Et in hoc alleniat actoꝛ. Ita dic Pau. de liza. in alle. cle. sepe. Et in oīi causa ciuili z criminali libellⁱ est offerendⁱ. siue causa ciuilis sit realis siue psonalis siue mixta. Jte z in officio iudicᵒ qđ loco actoris p ponit. In omni igit causa dabit. nisi ius dicat vel disponat ipm esse dandū. de q̄ in. c. j. de li. ob. Aduertendū g̃ q̄ oīm actionū ō mūdo que inter aliquē vel aliᵒs intētātur sunt duo mēbra. qꝛ alie sunt reales. alie psonales. vt insti. de act. in. §. oīm. Et vt lit. nō pteſt. c. qm̄. §. in alijs. Quidā tm his duob mēbris volūt addere tertiuz. s. q̄ actionum alie sunt i rem. alie i psonā. alie mixte. vt sūt familie herciscūde. cōmuni diuidundo finium regundoꝛ. vt insti. de acti. §. quedā Sz dicendū est q̄ sunt duo mēbra tm Et istud tertiū cōtinet sub p̄mo. s. in rem. Et hoc qñ agit ad reales p̄stationes. vel sub secundo. scz qñ agit ad psonales. vt no. in iuribᵒ alle. statim. Inquantū g̃ actiōes mixte dant ad res sequunt naturā realiū. Inquantuz ad psonales p̄stationes sequunt naturā psonalium. Reales actōes sunt q̄ rem cōcomitantur. ¶ Un sciendū q̄ rez alie sunt corpales alie incorpales. Res corpales sunt i triplici differētia vel specie. Quia alie sunt īmobiles. vt fundⁱ vel pdiū. alie mobiles vt liber. alie se mouētes que tm noīe mobiliū cōtinētur. vt equⁱ. Pro istis rebᵒ corpalibᵒ cōpetit actio realis. s. rei vendicatio. vt quādo ago ptra eū q̄ nō est mihi aliquo modo obligatⁱ. neqz ex ptractu neqz ex quasi ptractu neqz ex delicto neqz ex quasi delicto. Sz qꝛ possidet rē meā mobilē vel immobilē vel se mouente. Ideo ad illā rē ppetit mihi actio ptra eu. Pro incorpalibᵒ cōpetit etiaz actio realis. nō tm rei vendicatio. qꝛ incorpalia n possidentⁱ sz quasi possidentⁱ. Un competit p eis pfessoria. de quo de iudi. examinata. ō ver. sig. abbate. Quid sit pfessoria z q̄d negatoria. no. in ca. cū eccia. de cau. pos. z pp. Personales sunt actiōes q̄ pcomitāt psonā obligataz. Et ita obligatio surgit z inducit quattuoꝛ modis. Causaⁱ cm̄ ex ptractu vt quasi ptractu. aut ex delicto vel q̄si delicto. vt insti. ō obli. cū rubri. sequē. z no. ō rescp. dispēdia. li. vj. Exemplū de obligatōe q̄ nascitur ex ptractu. sicut est ptractⁱ mutui. vēditionis. locatōis. z in ꝛ boꝛ z lr̄aꝛ obligatione. De quasi ptractu exemplū. vt i actōe negociorꝛ gestorꝛ. tutele. z silib. Exemplū de delicto. vt i actiōe furti. damni dati. rapine z iniuriaꝛ. Exemplū de quasi delicto vt in iudice male iudicate. z in pyciēte ō cenaculo qđ nocuit. ex istis nascit obligatio z ex obligatōe actio. Un ptractⁱ vel etiā q̄si delictū est mater obligatōis. obligatio vlterius est mater actōnis. z sic actio est filia obligationis. z neptis ad ptractū. Sic ergo cōtractⁱ est auus. obligatio filia. actio neptis Et obligatio est ius ꝓpter qđ. z actio est ius p qđ fit pſecutio litis. De quo insti. de acti. in p̄n. Actionū alie sunt vniuersales. alie generales. alie pticulares seu singlares. Actō vniuersalis est qñ ius deducit ad iudicium cui subijciunt pticularia supposita. Un qtuoꝛ sunt vniuersales actiōes que cōpetūt p hereditate. qꝛ noīe hereditatᵒ cōplectitur vniuersum ius defuncti. vt in. l. hereditas. ff. de ver. sig. Ita dic Jn. in. c. pquerēte. de offi. ordi. Et sunt ille. petitio hereditatis. familie herciscūde. Actio ex testamēto cōpetens p hereditate ex trebellia. se. cō. rescindēda. Et actio ex empto cōpetēs qñ tota hereditas emit. Actio generalⁱ est qñ generaliē p pluribᵒ suppositis agit. vt est actio tutele. nego. gest. z siles. Actio singularis est qñ p aliqua re vel aliquibᵒ rebᵒ singularibᵒ actio dirigit. de quo etiā de li. ob. c. ij. Et i spe. de act. z peti. §. ij. Scōm naturā z qualitatem hmōi actionū debet formari libellⁱ. z aliter specificatio fit in vna q̄ in alia. Qualis ergo specificatio in qualibet illaꝛ exigat patebit in sequētibus

Forma libelli in actione reali.

Libellus in actōe reali sic cōponit. Coꝛā vobis honorabili viro dño N. decano eccie sancte Marie Erfordē. Hogunt. dyocesⁱ.

Forma libelli

Judice cause ꝛ ptiũ infraſcriptaꝝ a ſe. apo. delegato. Uel ſi eſt ordinarij Coꝛã vobiſ honorabili viro dño epo vl archidyacono vl officiali ꝓponit ꝓcurator ꝓcuratorio nomine viri diſcreti A. clerici vl laici tal dyoceſ. ꝙquerẽdo in iure aduerſus talẽ clericũ vel laicũ tal dyoc. ꝛ quẽcũqꝫ aliũ ꝓ eo legitime in iudicio interuenientẽ. Et dicit ꝙ licꝫ fundus tal in campo tal opidi vel ville ſit cuiꝰ ꝙfines inferiꝰ deſcribunt ad memoꝛatum A. ptinuerit ꝛ ptineat. Tñ ꝓdictꝰ reus eundẽ fundũ ꝓ tot annos detinuit ꝛ occupauit, put tenet ꝛ occupat fructuſqꝫ ꝙ ex eo ꝓ tps hmõi ꝓuenerũt ꝓcepit ꝛ ſibi inburſauit. ac ꝓuenientes ꝓcipit ac inburſat. Et taliſ modi fundũ deoccupare. ꝛ ꝓdicto A. libeꝫ ꝛ vacuum dimittere ꝛ aſſignare ꝛ reſtituere cũ fructibꝫ vt ꝓmittit inde ꝓceptis ꝙtra deum in ꝓiculũ aĩe ſue Quare agit ꝛ petit ꝓ curatoꝛ ꝓdictꝰ ꝓfato noĩe quatenꝰ cognito quantũ ſufficit de ꝓmiſſis denũcietis decer natis ꝛ declaretis ſupꝛadictũ fundũ ad A. añdictũ ptinuiſſe ac ptinere. ꝓdictũ A. eum indebite ꝛ illicite occupaſſe ac occupare At ipm fundũ eidẽ A. adiudicandũ foꝛe ac adiudicetis. ꝓdictũqꝫ A. vt fundũ hmõi A. liberum ꝛ vacuũ dimittat reſtituat ꝛ aſſignet ac fructꝰ vt ꝓferꝫ ꝓceptos vel eoꝝ valoꝛem quẽ ad tot libꝛas denarioꝝ ꝓ ſingulis ãnis eſtimat. Ueſtra tñ ac alioꝝ quoꝝũ intereſt eſtimatiõe ſalua tradat ſeu ꝓſoluat ꝙdẽnandum ꝛ cõpellendũ eſſe. ꝛ ꝙdemnetis ꝛ compellatis ꝓ veſtrã diffinitiuã ſnĩam cenſuraꝝ eccleſiaſticã ꝛ alia remedia opoꝛtuna. Hec petit ꝙiunctim ꝛ diuiſim vna cũ expẽſis lit. ac fructibꝫ inde ꝓceptis ꝛ ꝙ ꝓcipi pñt et tpe litis ꝓcipiẽdis. Ad ꝓbationẽ neceſſariam ꝛ nõ vltra ſe aſtringẽs. ſaluo nihilominꝰ iure addẽdi mutãdi minuẽdi coꝛrigẽdi ꝛc. vt eſt moꝛis. Cõfines vero ſunt tales ꝛc.

Circa materiã hꝰ libelli ꝛ eiꝰ formã multa ſubtilia ꝛ difficilia a doctoribꝫ ſolent tractari. Et magna eſt queſtio legiſtaꝝ a qbus ꝓncipꝫ cenſeꝫ rei vendicatõ. Sz oꝛ cõiter ꝙ a dominio actoꝛis ꝛ poſſeſſione rei. Et an dño poſſidẽti ꝛ detinẽti omni genere detentionũ cõpetat rei vẽdicatio. tãgit Jo. an. in addi. ſpe. ꝺ ceſſi. actio. §. ſ. No. etiã ꝓ modernos in. c. examinata. de iudi. Jtẽ an rei vendicatio etiã ſit formata ꝙ ex poſſeſſiõe rei reduci poteſt ad actũ ꝛ ſupponat reũ obligatũ de quo in ſpe. de acti. ꝛ pet. §. ij. ꝓ. ſed quam vocas. Et no. plene ꝓ Ci. de ma. C. ꝺ aliena. iudi. mu. cau. fac. l. vnica. in vna q̃ſtione Ego dicam aliq̃ que ꝓ declaratiõe ipi libri occurrũt. Primo ſciendũ ꝙ in actiõe reali exprmẽda eſt res q̃ petit in li. de libel. ob. c. ij. Et etiã eiꝰ q̃litas. vt cũ petit terra debz exprmi an ſit aratoria vel vineata. Si petatur materia infecta. puta maſſa. dicat q̃litatẽ. vi delicet an ſit auꝝ vel argentũ. vel etiã exprimat põdꝰ. Si eſt ſignata exprmat numeruz de q̃ ibi ꝓ Jo. an. ꝛ Hoſti. De q̃ etiã vide q̃ debeat fieri ſpecificatio. in ſpe. de li. ꝙcep. §. iuxta. ꝑ. Jtẽ nõ valet in actõe reali. Quia ſi fundꝰ vel põdiũ habet ꝓpriũ nomẽ exprmak. ꝛ duo fundi, ꝓximi ſeu vicini. Dz ei res deſigꝛi ꝓ ꝙfinia. ꝛ ſi neceſſe fuerit ſubꝺiciak oculiſ iudicis vel aduerſarij. vt ibi no. Jtẽ oꝛ in li bro. ꝙ licet fundꝰ ad A. ptinuerit ꝛ ptineat. ꝛc. ſi diceret ptinuerit nõ addẽdo pertineat. an ſufficiat no. de cau. poſ. cũ eccia. in glo. ꝺ reſti. ſpo. cũ ad ſedẽ. in glo. Jtẽ poſſet addi i libello. ſ. ptinuerit iure dñij vel q̃ſi. vt in. ca. abbate ſane. de re iu. li. vj. Et q̃dã dicunt libellũ alias nõ eſſe admittẽdũ. cũ ꝑbũ ptinere habeat latiſſimã ſignificatoꝛ. vt in. l. pertinere. ff. de ꝛ. ſig. no. in. ca. cũ eccia. de cauſa poſ. Sz Buil. i ſpe. de cau. poſ. ꝛ ꝓpie. i. § ſequit videre. ꝑ. alie ſunt reales. admittit talem libellũ. p. c. inter dilectos. de fi. inſtru. cuz ſil ibꝫ. Et dic ibi Jo. an. in addi. ſpe. ꝙ cõiter libellarij eũ admittũt. ꝛ videt ꝙ in libello nõ exprmit cauſa petẽdi. qz ꝫ non optet in reali actiõe. Põt tñ actoꝛ ſi vult cãm exprmere. ꝺ re iuꝺ. abbate. li. vj. Et an tuti ſit exprmere cãm an nõ. no. de li. ob. ca. ij. de oꝛ. cog. ca. fi. Et ꝓ Jo. an. Hã tuti eſt vno reſpectu exprimere cãm. qz ſi exiſta cauſa agens ſuccubit. põt eandẽ rem poſtea petere ex alia cã. Hec obſtat ſibi exceptio rei iudicate. qz licet rõe dñij fiat ꝙdẽnatio. nõ tñ generaliter ſumpti ſz ad cãm exprſſam licet remota quo ad donationẽ limitati. de cã poſ. c. fi. vt dicit Jo. calꝺ. ꝺ T. ꝛ Pe. in. c. ij. de li. ob. Sec ſi nullam cãm exprſſit. qz tũc videt oĩe ius ſuum in iudiciũ deduxiſſe Uñ ſuccubẽs poſtea nõ audit. ſz alio reſpectu tuti eſt nõ exprimere certã cãm. de q̃ in. c. abbate ſane. de re iu. li. vj. ibi de ꝫ q̃d iurꝫ. Si cauſe q̃ erãt a ꝓncipio deſerunt pẽdente lite. vl nõ erãt a ꝓncipio. ſz ſupuenerũt. an ex cauſ hmõi fieri debeat ꝙdẽnatio vel abſolutio. Et licet multi ſunt modi acq̃rendi dñiũ. vt inſti. ꝺ reꝝ di.

§.singulor.ff.de acq.rer dom.p to. Tamē multū difficil' est et' pbatio. vt in .l. cum res C. de pbat. Uñ dato q nullā cām exprmat actor in libello i actiōe reali. adhuc tñ vt debeat obtinere oportet ostare p cōfessionē vl pbationē de aliquo modo vel causa sufficienti ad dominiū rei acquirendū vl trāsferendū p tanto est ꝓsiliū legis. q q̄diu potest qs in causa intentare possessoriū non agat de proprietate. vt in .l. is qui. ff. ō rei vendi. Et no. Bern̄. in .c. cū ecclesia. de cau. pos. t ppri. Et etiā in spe. de act. t petit. §. sequit. in. f. si autem velis. Videam⁹ exemplū quō difficilis est pbatio dominij. q; si ex causa emptionis quis dicat dñs alicui⁹ rei oportet quattuor occurrere. Primo q cōtract⁹ processit. Secundo q pcium numerat vel de eo fides habeatur. seu alias satisfaciat. Tertiū q traditio rei sequat. Quarto q vēditor fuerit dom̄in⁹. Ista g̃ omnia pbari debēt qō difficile est. de quo in spe. in loco palle. Potest tamē quis intētare publicianā in qua leuiores pbationes sufficiūt. q; nō est necesse probare venditorē fuisse dñm. quia publiciana competit ei qui ex causa emptionis vel cuiuslibet alterius iusti tituli rem bona fide de aliquo accepit. credens eū dñm fuisse. licet in veritate nō esset. De quo in spe. de cau. pos. t propri. in rubrica de proprietate. §. nūc dicendum restat. t in .c. abbate sane. de re iud. li. vj. Item dicit' i libello q reus detinet res t occupat si hoc in libello nō esset exprssum. an in fi. lit. reus esset absoluēdus Rof. tenet q non. t reprehendit iudicē qui hoc facit t distinguit. Quia aut possidet aut nō. Si possidet est cōdemnand⁹. Si nō. adhuc exquo liti se obtulit cōdemnand⁹ est ac si possideret. Istud dictū Roff. ponit Jo. an. in additiōe spec. de cau. pos. in rubrica de ppriet. §. j. Quo ad cōclusionem seu ad petitionē libri vt primo petit p iudicē declarari rem ad. N. ptinere. Item sibi adiudicari. t A. vt restituat t vacuū tradat seu dimittat condemnari. Uerbū adiudicari exponunt Joh. Imo. t Archidya. in .c. abbate sane. de re iudi. li. vj. id est. iudicare ad se spectare. Et dicūt q ad iudicatio fit ppriē in actionib⁹ que mixtā habent causaz. sed res alicuius que ab aliquo alio detinetur petitur restitui. sed iure ciuili petit quis declarare rē ad se ptinere. Conclusio ergo libelli omnia ista cōprehēdit. et ita solet fieri. Et ita verbū restitui non ptinet solum ad possessoriū sed etiā ad petitoriū. vt notat de do. t ptuma. c. ij. t in spe. de acti. t petit. §. sequit. Et ibi p Jo. an. in addit. de libel. ocept. §. fi. f. hoc aūt notandū t in .c. inter dilectos. de fide instru. in princ. Quia aliud est restituere rem. aliud possessionem rei. Item petit res cū fructib⁹ a tpe occupationis pceptis. Nam bone fidei possessor lucratur fructꝰ ante lit. ctesta. pceptos. Unde ista petitio est intelligēda fm distinctionē iuris cōmunis. De quo in spec. ō fructib⁹ t interesse. §. j. De hoc p Jo. an. i addi. de cau. pos. in rubrica de ppriet. Quō autem pcedit petitio expensaꝝ lit. t super h̄ fieri debeat sententia cū sit generalis incerta et de futuro. no. de pcura. audi. de libel. obla. c. ij. de sequest. poss. c. j. cum si. In fine libelli ponitur ptestatio. q ad pbationē necessariam tantū se astringit. de iudi. exhibita. de pbat. licet. f. idem quoq; no. in spe. de excep. §. viso. f. porro. de libel. cōcep. §. vltimo. f. Item cōsueuerūt fieri. Item illa clausula. saluo iure addendi. rē. de fide instru. int' dilectos. in pncipio. Et pncipaliter aduocat⁹ circa libellos cōcipiendos debet aduertere tria. Primū q pauca t nō superflua effundat si tamē ponūtur ibi aliqua superflua dūmodo libellus alias sit aptus nō viciatur. nor. de iudi. examinata. Secundū q ponat necessaria t vtilia. que probata suā iuuant intentionē. Tertiū q ponat generalia t nō se artet. vt in processu plures videas t diuerticula plura habeat ad sulciēdam suam intentionē. De qua t de quibusda aliis cautelis in spe. de libel. cōcep. §. vltimo. De cautelis vero circa porrectionē t receptionez libelli habendis. in spe. de libel. ocep. §. sequitur. Item in li. nō exprimit nomē actionis. vt delicet vt sic dicat. t ad hoc ꝓpono rei vēdicationez. Nā hoc nō est necesse maxime fm canones. vt in .c. dilecti. de iudic. sed sufficit proponi factū. Et debet tamen exprimi tale quid p quod actionis natura cognoscat. vt ibi no. t in specu. de act. t peti. §. primo. Item nō est necesse q pars subscribat diez porrectionū li. vt p talem subscriptionez cōstet de die dati libelli rē. Sed hoc fit p tabellionē qui subscribat diem porrectionis li. t dilationē datam reo. t ita seruatur. De quo etiam in spe. de libell. cōcep. §. j. f. nec p dicta ratio. In personali actione formatur sic libellus

Libellus actõis personalis

¶ De libello in actione psonali

Quam uobis. rẽ. q licz p dictus Seyus pfato Titio in decem libris denarioꝝ talis monete vel pagamẽti. vel denarioꝝ currentium. t cõiter datiuoꝝ in tali loco teneat excã mutui vel obligat⁹ existat. Uel sic. q licz idez Seyus Titio memorato teneat in tot libris denarioꝝ. quos idẽ Titi⁹ eidẽ Seyo mutuando numerauit vel ꝗs bona fide deposuit apud eñ. Tñ hmõi debitũ vel ꝺpositũ huiusmodi sibi reddere pdict⁹ debitor suo creditori añdicto soluere ꝺdicit. Quare agit et petit pcurator pdictus quatenꝰ precognito quantũ sufficit de pmissis. pnũcietis. decernatis t declaretis supradictũ Seyum Titio pfato in expressa pecuniarũ summa ex causa pdicta teneri. eumq eidẽ titio in hmõi debito ꝺdemnandũ. t ad ipsi⁹ solutionẽ cõpellendũ fore. ac ꝺdemnet⁊ t cõpellat⁊ p vestram sniam diffinitiuã t cẽsurã ecclesiasticam. Hec petit vna cũ expẽsis lit⁊. Ad supfluam pbationẽ se nõ astringẽs ſz ad eã solũ que sue sufficiũt intẽtioni. de iure addendi. mutãdi. minuẽdi. corrigẽdi. t aliꝭ vt ẽ moris ptestatur In isto libello in actione psonali expimit causa petẽdi mutuũ vl depositum vel hmõi. t hoc est necesse. vt in. c. vlt. de libel. obla. Et quia ponitur in fine libelloꝝ saluo iure addendi rẽ. vt in forma

¶ Sciendũ q aliud est mutare t aliꝺ emẽdare li. Et cõit ꝺr q mutare ẽ cũ sublata veteri actione ꝓponit noua. quasi diceret. q ꝓpria mutare sit substãtia remota in locũ ei⁹ aliũ subrogare. Emẽdare est addere vel detrahere quãtitati petite. vt in spec. de libel. ꝺcep. §. nũc ostẽdam⁹. Tñ aliꝭ dicũt q emẽdare est defectũ in forma suplere. Qñ g vsq ad qꝺ tps litis possit mutari vl emẽdari libellus. potest dici q si actor vult mutare hodie non potest. qr necesse habz psistere oblato libello. Si vult emẽdare eo modo. quia petit pl⁹. modo vult petere min⁹ põt vsq ad snĩam. Si ꝺo alio modo. vt quia petit minus. modo vult petere mai⁹. põt vsq ad lit⁹ ꝺtesta. postea nõ sine nouo libello De quo tñ plen⁹ no. ꝺ li. ob. c. ij. Et in spe. ꝺ lit⁹ ꝺtesta. §. nũc oñdam⁹. Et ibi p Jo. an. in addition. Et qr libell⁹ ꝓmus in actõe reali cõceptus est in petitorio. Tñ qr aliud est iudicium possessoriũ seu possess. t iudiciũ ꝓprietatis seu petitoriũ. vt de cau. pos. t ꝓprie. per totũ. Et intentat q̃ñq solũ possessoriũ. qñq vtrũq simul. qñq solũ petitoriũ. Etiam in eodẽ libro t ab eadẽ pte. t qñ possibile sit ꝺcursus petitorij t possessorij in eo. li. no. in c. pastoral⁹. t. c. cũ dilect⁹. de cau. pos. t ꝓprie. Possessoriũ ẽ triplex seu possessorij sũt tres spẽs. s. adipiscẽde. retinẽde t recupande. ꝺ q plene de cau. pos. pastoral⁹. in glosa longa. No. ad intelligentiam t super eo in spec. de causa posse. Unde in interdicto recupandẽ qꝺ competit spoliato ꝺ spoliatorem sic formatur libellus

¶ Libellus quando agitur in causa spoliationis.

¶ Coram vob rẽ. q licet tpe spoliatõis infrascripte t p plura tpa ante memorat⁹ Titius fuit in possessione talis dom⁹ t predij in tali loco sit. cui⁹ ꝯfines rẽ. Prefat⁹ tñ Sey⁹ euz de possessione hmõi anno tali. mẽse tali violenter expulit t eiecit. t temere possessionez dom⁹ vel pdij eiusdẽ spoliauit. Quã quidẽ domũ idem Sey⁹ ab eo spoliatõis tpe detinuit t occupauit. t detinet occupatã. Uel sic. Licet rẽ. Tamẽ idẽ Seyus Titiũ eundem possessione dom⁹ vel pdij hmõi p talẽ spoliari fecit. t euz de possessione ipa deiici mandauit t expelli. Uel sic. Q licet talis Sempronij⁹ noie t ꝓtemplatõe Seij supradicti pdictũ Titiũ possessione ipi⁹ dom⁹ rẽ spoliauit. Ipe quoq Seyus eandẽ eodez modo t noie suo factã ratã t gratã habuit t habet se de dom⁹ vel pdij supradicti possessione intromittẽdo Uel sic. q licz rẽ. Tñ cum idẽ Titi⁹ esset possessor dom⁹ predicte p Semproniũ violẽter spoliatus t de ipsa possessione eiect⁹. memorat⁹ Seyus domũ hmõi ab eodẽ deiectore recepit. sciens pdictum Titiũ possessione ipsi⁹ p eundẽ Semproniũ vt pmittit spoliatũ. Quare agit t petit pcurator pdictus noie quo supra q̃tinus cognito q̃ntũ sufficit de pmissis. pnuncietꝭ. decernatis t declaretis possessionẽ domus pdicte seu pdij rẽ. mihi violẽter ablatam fuisse t esse restituendã cũ fructib⁹. extinde a tẽpore spoliatõis pdicte citra pceptis t q̃ pcipi potuerũt ac dãnis t interesse. ꝗs fructus singulis annis ad tot maldra frumẽti Erfordensis mẽsure. Damna ꝺo t interesse ad tot libras vel marchas rẽ. estimat spoliatus supradict⁹. vestra iudiciali salua estimatiõe

Predictũq Seyũ ad pmissa eidem Titio

ꝺdemnãdũ ac cõpellendũ fore.ac ꝺdemnetis ꝛ cõpellatis ꝑ vestrã sñiam diffinitiuam ꝛc̃.vt in alijs formis. Jn isto libello ꝓmo narrat quõ Titꝰ spoliatꝰ est ꝑ Seyũ possessione domꝰ vel ꝑdũ. Et ita cõpetit spoliato titio ꝓtra Seyũ spoliatorẽ interdictuz vñ vi.de resti.spo.in lr̃is.cũ ad sedẽ.ca.grauis. cũ si. Secũdo q titꝰ spoliatꝰ fuit de mãdato Seij ꝑ aliũ. Tertio q fuit spoliatꝰ noĩe ꝓtemplatõe seij.ꝛ ipe seyus spoliationẽ ratã habuit. Uñ isti oĩes tenerent interdicto.vt in.c.cũ ad sedẽ.s alle. Uel quarto q Titius fuit spoliatꝰ ꝑ Sempronũ: licet nõ nomĩe seij vel mãdato eiꝰ.tñ Seyꝰ rẽ hmõi a sempronio deiectore sciẽter recepit. Uñ tenet interdicto ꝑ decre.vnde vi.p.c.sepe.de restit. spo.fm vnũ intellectũ eiusdẽ.c. Uel fm alium ꝺditõe ex eadẽ decre.etiã si ꝺclusio li.est cõmunis ad q̃dlibet istoꝝ.Ad quãlibet narrationẽ hmõi apta est petitio ꝺclusiua ꝓdicta. Et in hmõi interdicto est necessaria allegatio ꝛ ꝓbatio duoꝝ.s.possessiõis ꝛ deiectionis.de offi.dele.ꝺsultationib.ꝛ ꝫ qñ intentat interdictũ ꝺ ipum spoliatorẽ. Sz qñ ꝺ eũ q̃ mãdauit ibi cũ ꝫ ꝓbari oportet mandatũ. Uel qñ ꝓtra eũ q̃ ratã habuit ꝛc̃. tũc oportet etiã ꝓbari ratihabitionẽ q spoliatõ ipiꝰ noĩe vel ꝓtẽplatõe fuit facta.qz ratũ habere q̃s nõ põt qꝺ noĩe suo nõ est gestũ.ꝺ re in.li.vj. Uel si ꝓtra eũ q̃ nõ spoliauit nec mãdauit nec ratũ habuit.sz scient rẽ recepit ꝛc̃ Ibi oportet etiã ꝓbari sciam. Uñ dic̃ Doctores notabilit in dicta decre.sepe q q̃ sciẽtiaz allegat eã ꝓbare debet Et cũ gue sit istã ꝓbare ꝑ tãto laudat ipe q ꝓponatur ꝺditio ex canone reintegrãda.iij.q.j.p qꝺ auxiliuz subuenit ei q̃ possessionẽ qualitercũq̃ amisit. Sunt tñ diuersi eiusdẽ canonis intellectus.vt ibi no.ꝛ in.c.cũ ad sedẽ.ꝛ in.c. sepe alle. Jtẽ in li.petit possessio restitui.qz melius pnũciat iudex inter ꝑdictã possessionez restituendã q̃ rẽ restituendã. De q̃ in spe.de resti.spo.§.j.v.ꝛ no.ꝑ Jo.an.in.c.cũ ad sedẽ sepi alle. Jtẽ petit res cũ fructib perceptis ꝛ qui ꝓcipi potuerũt.no.in.c.grauis.ꝺ resti. spo. Jtem cũ damnis ꝛ interesse.vt ibi. Et etiã de iniurijs tenet.vt ibi plene no. Et de benit hoc casu fructꝰ a tpe deiectõnis.vt ibi no. Si aũt q̃s spoliatur rebꝫ mobilibus ꝑt sic formari libellus

¶ Coꝛã vobis ꝛc̃.q anno tali.mẽse tali.ꝑdictꝰ Seyꝰ Titiũ ꝑfatũ in tali loco vel itinere ꝺstitutũ inuasit.eiq̃ rebꝫ suis.s.libris. vestimẽtis.pecunijs.ꝛ alijs q̃s deferebat temere depdauit.res hmõi ab eo rapiendo ꝛ sibi auferẽdo violẽter.quas ad tot libras de narioꝝ talis monete estimat. vestra iudicia li salua taratiõe. Quare petit ꝛ agit ꝓcuratoꝛ ꝑdictꝰ.q̃tenꝰ ꝓcognita ꝛc̃.pnũcietis.decernatis ꝛ declaret ꝑdictũ Seyũ spoliatorem temerariũ ad restitutiõz reꝝ ꝑdictaruz seu estimationẽ eaꝝ ꝓtaxatã teneri titio supdicto.ꝛ ad ꝫ sibi ꝺdemnandũ ꝛ cõpellendũ fore.necnõ ꝺdẽnetis ꝛ cõpellatis ꝑ vestram diffinitiuã ꝛc̃. Jn tali li.ꝛ ꝑsimili nõ optz specificationẽ fieri ꝛ exꝓssionẽ singularium reꝝ.qz ꝓbata violẽtia ꝑ testes. res ꝓbant ꝑ iuramentũ violentiã passi. De q̃ qꝺ me.cã. c.vlt.de oꝛ.cog.c.ij.cũ si. Jtẽ exprimit locꝰ ꝛ tps.qz tale interdictũ informat ꝛ includit iniuriã. Uñ posset etiã spoliatꝰ petere satisfactionẽ ꝛ emendaz ꝑ iniuria.vt supra dixi. Ergo illoꝝ exꝓssio in libello est faciẽda liz ciuiliter agat.de ꝓcura.tue. Jtẽ qz ĩ libello ponunt ꝓba gerũdiua.videlicz rapiẽdo.auferendo ꝛc̃. Sciendũ q q̃dã aduocati reoꝝ excipiũt talẽ libellũ nõ ꝓcedere. Rõ fm eos q gerundiũ nihil ponit sz potiꝰ determinat sed hoc nõ est verꝝ.quia gerundia etiam aliquid ponũt.ꝛ resoluunt in ꝓbũ indicatiuũ. vt no.ff.ꝛ.L.de eden.sup rubꝛi. Jdẽ em̃ est dicere.depdauit rapiẽdo.ac si diceret depdauit ꝛ rapuit. Jtẽ qz in sentẽtijs ponũtur gerundia.vt patet de re iuꝺ.ad apostolice.§ auctoritate apo.firmit inhibẽdo ꝛc̃. Quare ergo nõ ponerent in libellis cũ sñia debeat esse ꝺformis libello.de symo. licet hely.cuz si. De quo ꝑ Jo.an.in addi.spe.de li.ꝺcep. §.nunc aũt ꝛc̃ Jam aũt libello oblato ꝛ porrecto iudici ꝑ actorẽ vel eiꝰ ꝓcuratorẽ.reus vel eiꝰ ꝓcurator petat eiꝰ copiã inherẽdo ꝓtestationi de nõ cõsentiẽdo in iudicẽ ꝛc̃. Si talis est iudex cuiꝰ iurisdictio nõ est fundata.ꝛ sibi dari seu ꝺcedi inducias.ꝛ vocãtur hmõi inducie deliberatorie. Et de inducijs citatorijs.deliberatorijs.ꝛ ꝓparatorijs ꝛ iudicatorijs notat.iij.q.ij.in summa. De istis ꝛ alijs viginti specieb induciaꝝ in spe. de dila.§.j. Et inducie deliberatorie ꝺ qꝫ ad pñs.xx.sunt dies a iure taxate.iij.q.iij.offeratur.nõ tñ sic sunt statute ĩ tali nũero dierum q̃n iudex eas abbreuiare possit.attẽtis circũstantijs negocij ꝛ distãtia locoꝝ vl ꝓlõgare.no.de ꝓcur.dilect.de appel.cum sit

romana.vt in glo.iij.z in regula indultum de re iu.li.vj. Utr aũt iste inducie sint ō substantia sic libell⁹.no.p Jo.an.xvij.q.iij.vt/ or.p Jn.z Hosti.de libel.ob.c.j. Et dicunt cõmuniter doctores q sint de suba si petantur. Quia licz iudex possit illas artare ex cã nõ tamẽ potest eas reo iuito penit⁹ denegare.vt in.c.j.de dila.z in clemẽ.sepe.de ver.signi.in glo.cum petitio. Judex ergo hz decernere z dare seu fieri mãdare copiã libelli reo expẽsis actoris.de quo in spe.de li.obl. Et potest ꝺcedere inducias reo vt dixi.statuendo ipi reo terminũ ad oĩs dilatorias exceptiões ꝓponẽdas. Postea nõ audiat reũ sup dilatoria exceptõe.nisi in trib⁹ casib⁹.vt in.c.pastoralis.de except. Et ista oĩa sunt per tabellionẽ scribenda i actis sub hac forma vel consimili

¶ Deinde Anno quo supra die tali.tali hora cõparuit in iudicio coram iudice predicto talis ꝓncipalis.vel talis ei⁹ ꝓcurator.z libellum ei⁹ in scriptis obtulit infrascripti tenoris. Ex aduerso talis ꝓncipalis vel talis ei⁹ ꝓcurator coram ꝓdicto dño iudice eo adhuc sedente,p tribunali petẽs ꝓdicti libelli copiam decerni.z terminũ cõpetentẽ ad deliberandũ sibi postulauit p ipm dñm iudicẽ assignari.cui ipe iudex copiã libelli fieri z dari p me notariũ decreuit.z inducias petitas sibi cõcedendo.z talẽ diẽ zc.ad ꝓponendum oĩs dilatorias exceptões sibi forsitan competẽtes. Alioqn dicto libello rñdendo,p termino ipsaꝝ ptiũ vel eaꝝ ꝓcuratoꝝ de cõsensu pempt.assignauit. Acta sunt hec zc.

¶ Coram ordinario tabellio breuiter sic solet subscribere diẽ porrectionis libelli z dilationẽ reo datã isto modo.

Exhibito ꝑ libello p talẽ actorẽ vel talẽ ei⁹ ꝓcuratorẽ in pñtia talis rei vel ipi⁹ ꝓcuratoris.Anno tali.die tali rñdebit p pte ipius rei.vel ꝓponẽtur oĩes dilatorie vl declinatorie exceptiões die vel feria tali zc. ¶ Re⁹ accepto libello z obtẽtis inducijs consulat aduocatũ sup eo. Et quõ in deliberãdo debeat se reus hr̃e.tradit Guil.in spe.de acti.z petit.§.in anterioribus. Et si re⁹ ꝺueniat i actione reali.sz ipam rem petitã ab eo nõ possidet nec detinet veniat in termio statuto coram iudice dicẽdo se nõ possidere nec detinere rẽ petitã in libello.z res est expedita.qa tũc dimittet.ff.de rei vendi.l.in rem.ō appella.ex pte.de quo de except.c.vl.z de re iudi. abbate sane.li.vj. Si aũt possidet.sz nomie alieno habet paratũ auxiliũ.in.c.qm̃ freqn ter.§.q si sup.vt lit.nõ ꝓtest.qz habet facultatẽ nominãdi dñium in iudicio z se exonerãdi.vt ibi. Sz si possidet noĩe ꝓpio.tũc oferendo se defensioni videat si habeat aliqs exceptões ꝓtra iudicẽ.ꝓtra actorẽ.vel cõtra ei⁹ ꝓcuratorẽ.vel ꝓtra libellũ z ei⁹ formam. istas in termino sibi assignato oĩs ꝓponat. vt no.in alle.c.pastoralis. ¶ Pro q sciendũ q exceptionũ diuerse sunt spẽs.qz alie sunt pemptorie.alie dilatorie.alie anormale.alie mixte.vt no.de except.exceptionũ. in glo.z p Hosti.in summa.eo.ti.§.ij. Plen⁹ in spe.e.ti.§.j.ij.z iij.z ibi in addi.tangunt etiaz alie diuisiões.qz alie sunt ꝓpetue.alie tempales. alie psonales.alie reales.de quo ibi. De peremptorijs videbim⁹ suo tpe De dilatorijs ad pñs videndũ Uñ dicunt dilatorie quia causam differũt.instit.eo.ti.§.appellant. Et dilatoriaꝝ alia est dilatoria iudicij alia solutionis.Dilatoria iudicij est multiplex.quia alia petit rõe iudicis.alia rõne actoris.alia rõe ipsi⁹ rei excipiẽtis.vt qz est ꝓuilegiatus vel alias habet ius reuocãdi domũ.vt ō fo. cõpe.c.vlt. Alia rõe ꝓcurator.alia rõne rescripti.alia rõe loci.alia rõe tpis.s.feriarum alia rõne loci.qz extra dyoc.alia rõne cause alia rõe libelli.alia rõe fori.j. De q in spe.de except.§.j.ꝑ.dilatorie ꝓpo. Et iste regulariter ꝓponẽde sunt añ lit.ꝓtest.postea ꝓpo nõ.nisi i certis casib⁹.de offi.dele.insinuante. Et qñ plures cõpetũt que illaꝝ debeat ꝓmo ꝓponi no.in.c.alle.pastoralis.de except.z.c.inter monasteriũ.de re iudi. Et magna ẽ diuersitas inter doctores de exceptõe recusatõis an illa debeat esse ꝓpor. Tamẽ Jo.an.ibi i nouella dicit ꝺcluſiue q oĩs exceptio p quam negatur iurisdictio iudicꝭ ꝓcedit exceptionem recusatiõis. Utilis tñ est ꝓtestatio ō tali exceptiõe recusatõnis.sz nõ necessaria. Alias tñ exceptões q nõ afficiũt iurisdictionẽ ꝑcedat recusatio. Et ꝑ dicit tenendũ post factũ añ factũ ꝺsulit cũ Tan.cui⁹ opinio ibi habetur in glo.quicũq;.c.inter monasteriuz Si ergo re⁹ habet exceptionẽ inducentẽ nullitatem iurisdictiõis.puta p quã reddit rescriptum nullum.vel psona iudicis inabilis. vt si dicat rescriptũ impetratuz ab excõmunicato,ꝓpter qō est nullũ regularit.de rescript.c. ipso iure.li.vj. Vel iudicẽ excõicatuz fuisse tpe impetrati rescripti i quem non cadit iu/

risdictio. vel sil'em exceptionē istā ꝓmo ꝓponat. qz ꝓus est mittēda securs ad radicem. s. ad iurisdictionē. vt. iij. q. vj. §. exceptio. si nō hz talē. hz tñ aliā ꝓtra psonā iudicis actoris z ꝓcuratoris. Tūc ꝓmo ꝓponat exceptiōem recusatōis ꝓtra iudicē. vt no. in. c. pastoralis z in. c. inter. s alleg. Uel melꝰ ꝓponat simul disiunctim seu subalternatim. Et istā suspitionē ꝓmo ꝓponat seu psequat. vt in dicto. c. pastoral' no. Quō aūt recusek ordinarius z corā quo sit ꝓbanda exceptio. le. z no. de fo. cōpe. si ꝗs ꝑ clericū. z. c. licet. de appel. cū speciali. Quō aūt delegatꝰ recusek z corā q̄ sit ꝓbanda recusatio. habek de off. dele. sup q̄stione. z eo. ti. si ꝓtra vnū. li. vj. cū ꝓcorō. Et est recusatio a iudice vel iurisdictōe declinatio p exceptionē suspitōis ꝓposita. Et licz ex vna sola causa iudex recusek. puta qz suspectus. iij. q. v. qz suspecti. vt lit. nō ꝓtest. accedens. j. z. ij. de appel. cū spēali. Illi⁹ tñ suspitionis sunt mlte cause. z. xviij. enumerant ī ca. legitima. de appel. li. vj. Et ꝑt sic formari exceptio recusatōis q̄ in scriptis est ꝓponenda. de q̄ tñ in. c. qm̄. de ꝓba. z ibi ī glo. sup ꝙbo exceptiones ꝛc̄.

¶ Forma exceptionis recusationis

Corā vobis dño iudice tali ꝛc̄. ꝓponit p curatoꝛ ꝓcuratorio noīe ꝛc̄. talis z dicit ꝑ sonam vestrā excipiēdo q̄ cū tal' aduersarius suus vester sit ꝓsanguineꝰ domesticꝰ vel familiaris ꝛc̄. vos ex causa hmōi sibi estis vehementer suspectꝰ. Et qz piculosum ē coraz suspecto iudice litigare. iō rō dictat vt vos z iudiciū vestrū recuser. Idcirco vos tanq̄ sibi inste suspectū ex cā p̄dicta recusat. z causam suspitōis hmōi sep̄batuꝝ offert coram arbitris. quos cōiter eligere vna cū aduersario est paratꝰ. Et si in cōi ꝓuenire nō p̄nt. talē noīat z eligit p ꝑte sua. z ꝝ q̄ iudex recusatus est ordinariꝰ vel delegatꝰ vnicꝰ. Si ꝙo est delegatꝰ hūs collegā. z dati sunt cum clausula q̄ si ambo. tūc corā collega est ꝓbāda exceptio recusatōis. Uñ tūc dicat excipiens z cām suspitōis hmōi se offert coram collega vestro legitime ꝓbatuꝝ. Si simpl'r recurrit ad arbitros. vt in. ca. si ꝓtra vnum. de offi. dele. li. vj. Et ibi q̄ delegatꝰ vel officialis ep̄i recusak. Uel si est subdelegatꝰ tūc debet fieri ꝓbatio corā delegato. vt in. c. super q̄stionū. de offic. dele. eū ꝙo. z. §. si. De q̄ plene no. in. c. cū speciali. de appell. Et ordinarius recusatꝰ potest causam alteri cōmittere. de fo. cōpe. si ꝗs ꝓtra clericū. z. c. cū speciali. de appel. Et an hoc possit delegatus et q̄n habek in. c. iudex. de off. dele. li. vj. Et qz dicit in forma exceptōis q̄ recusans offert ꝓbationes cause recusatōis. z petit electionē arbitroꝝ. Dic̄ Jn. in. c. cū speciali. sup alle. q̄ hoc nō est necesse. sed hoc iudex habet ab eo req̄rere. de quo ibi. z hoc q̄n reꝰ recusat. Potest etiā actoꝛ recusare iudicē. nō tamen delegatū quē impetrauit ex veteri causa sed ex supuenienti. de offi. dele. insinuante. z ca. sup questionū. Ordinarius potest recusare vt in. c. alle. si quis ꝓtra clericum. ꝛ fo. cōpe. z tunc actoꝛ debet z potest sic formare suaz recusationem

¶ Forma recusationis ordinarij

Domine ep̄e ego vellē ꝓuenire aduersarium meū talē subditū vestꝝ. sed qz iste est cōsanguineꝰ vel amicus vester specialis. z vos tanq̄ nimis fauēs eidē mihi est ex hmōi cā suspectus. Idco supplico quatenꝰ causaz huiusmodi alteri cōmittatis. seu mihi detʒ delegatum. ꝛc̄. Quō aūt ꝓcedak in articulo recusationis. i. suspitiōis. le. z no. in. c. suspitionis. de offi. dele. de appel. cum speciali. eodem ti. legitima. li. vj. cū remiss. suis. Et ꝛ arbitris sup hoc eligēdis. q̄ arbiter iure appellet̄ in. c. de arbi. de off. dele. li. vj. Si vero reus nō habet exceptiōem ꝓtra ꝑsonā iudicis. videat an sibi cōpetant alie exceptiones videlicet ꝓtra ꝑsonā actoꝛs. an sit minoꝛ vel excōmunicatꝰ ꝛc̄. Et exceptiōes q̄ ꝓnt fieri ꝑ actoꝛē ponit spe. ti. de actore. §. ꝓmo. vl' ꝑ foꝛum vel locū ꝛc̄. vt sup̄ dixi

¶ Exceptio ꝓtra actoꝛem.

Potest ergo sic excipere contra actoꝛem. Procuratoꝛ nomine ꝓcuratorio discreti viri Seij. p ꝑte Titij in iudiciū z causam vocati. coꝛam vobis dño ep̄o vel offic̄. ꝛc̄. ꝓponit z dicit excipiēdo q̄ ꝑfatus Titius est in pupillari etate ꝙstitutus. quare in iudicio cē z agere non potest. nec debet admitti. vt p se stando in iudicio ꝓsequak. Idcirco cōperit p vos pnunciari. decerni. z declarari p̄dictum Titiū ꝑsonā stādi in iudicio nō habere. Nec eū ad agendū esse admittendū. ꝛdē nando eū p̄dicto Seyo in expēsis. Uel ꝑ libellum potest sic excipe reus

¶ Exceptio ꝓtra libellum

Excipiēdo ꝓponit ꝓcuratoꝛ noīe ꝛc̄. ꝓtra ꝑtensum libellū sibi coꝛā vobis honorabili dño decano iudi. vel offi. p ꝑte tal' oblatum

Et dicit q̄ huiusmodi p̄tensus libellus obscurus est. generalis. incert⁹. dubi⁹. cōfusus ⁊ inept⁹. ⁊ alias ⁊c. ⁊ ad eum p̄ pte p̄dicti A minime rñdendū. ⁊c. maxime ex eo quia in eo nō exp̄mit causa petēdi cū tamē datus sit in actione psonali. vel ex eo quia res petita minime specificatur p̄ cōfinia vel alias. sic q̄ reus valeat deliberare. vel q⁊ manifestaz ꝓtinet ꝓtrarietatē ⁊ ineptitudinē. Ideo per iudicē ex officio repellend⁹ ⁊ reiciendus est ⁊ limitādus. Quare petit p̄curator p̄dicto nomine quo supra quatenꝰ pnuncietis. decernatis ⁊ declaretis. p̄fato libello tanq̄z obscuro. incerto. ⁊ inepto. p̄ parte p̄dicti A nō fuisse nec esse rñdendum. Ipsumq̄z libellum p̄tensum reiciendū ⁊ repellendū. ac p̄dictum reū a vestra instātia iudicij absoluēdum reiciatis ⁊ absoluatis. Ipsum actorē sibi in expensis ꝓterea factis condemnādo saluo iure addendi ⁊c. ℚ causa petendi i psonali actione est exp̄menda patet de libelli obla. c. vlt̄. Et in reali est res exp̄menda ⁊ p ꝓfinia specificāda. vt de libel. ob. c. ij. vt sup dictum est Et sciendū q̄ cautū est sic petere. vnde nō debet petere reus q̄ actor declaret libellum obscurū. vel ineptū emēdet. q̄a sic instrueret ipm actorē. sed petat vt supra. Et tūc postea ꝑm formam h⁹moi petitionis. habet interloqui iudex. vt no. de libel. obla. ca. vlt̄. ⁊ in spe. de libel. ꝓcep. §. sequit̄ videre. ℣. Item p̄cepto. ⁊. §. ad hui⁹. ℣. caut⁹ etiā Et qualiter vl̄ ex q̄bz causis impugnari possit libell⁹. ponit Guil. in spe. de li. ꝓcep. §. iuxta Uel si reus vult declinare forū iudicij. vt quia est laic⁹. ⁊ est causa ꝓphana ⁊ coram ecclesiastico iudice ꝓuenit. potest sic excipe. procurator nōie p̄curatorio. talis scz rei ꝓponit ⁊ dicit excipiēdo q̄ cū causa in p̄tenso li. predicto reo p̄ parte actoris. Coram vob̄ honorabili dño offi. vel iudi. ⁊c. oblata ꝓposita causa sit ciuilis ⁊ ꝓphana. ipsecz reus laicus existat ⁊ paratus coram suo laico iudice seculari respōdere. cui⁹ forum actor secꝫ debz Idcirco libello predicto ⁊ supra causa huiusmodi p̄tensa corā vobis rñdere nō teneꝫ sed ad iudicem suū fori secularis. videlicet talem. est remittēdus. Quare petit per vos pnunciari decerni ⁊ declarari p̄dictum reū ad rñdendum li. p̄fato. vel alias sup causa p̄dicta litigandū corā vobis nō teneri. scz ipm ad p̄dictum suū iudicē cōpetentē secularem remittendū forē ⁊ remittatꝫ ꝓdemnādo sibi actorem in expensis. ⁊c. Ista exceptio ꝓbatur p̄ ca. nouit. de iudi. ⁊. c. cum sit de fo. compe. ⁊. c. licet ⁊. c. ex parte. eodem ti. Si ergo in termino dato ad deliberandum reus opponit exceptionē dilatoriā aliquam de p̄missis. vel aliam. actor vel eius procurator petat eius copiā sibi decerni p̄ iudicem ⁊ terminū cōpetentē ad replicandū assignari qō habet facere iudex. Et hec scribunt̄ p̄ tabellionē sub hac forma

¶ Forma actuū in actib⁹ signandorum

¶ Termino p̄dicto aduenient̄ videlicz tali die cōparuit coram p̄dicto dño iudice sedenti pro tribunali ad ius reddendum. tal⁹ reus vel talis eius p̄curator ⁊ exceptiones i scriptis obtulit. quaꝝ tenor inferius cōtinetur petens istas admitti. Talis vero actor vel ipsi⁹ procurator cōparuit ex aduerso. et earundē exceptionū copiam sibi decerni et dari petiuit. ac terminū competentem ad replicandū ⁊ dicendū ꝓtra exceptiones huiusmodi sibi cōpetierit contra eas ei assignari. Cui iudex prefatus copiam petitā decreuit ⁊ talez die ad replicandū ⁊ dicendū contra exceptiones huiusmodi si voluerit p̄ termino peremptorio sibi assignauit

¶ Coram ordinario scribere solet tabellio breuiter in fine exceptōis isto mō. Exhibitꝫ his exceptionib⁹ p̄ talē reū vel ei⁹ procuratorē in presentia talis actoris vel sui procuratoris. Anno tali. die tali respondebit̄ vel ꝓtra eas replicabitur p̄ parte actoꝛ tali die. quē terminum de vtriusq̄z cōsensu ad hoc duximus p̄figendū. Actor ergo in termino sibi ad dicendū ꝓtra exceptōes statuto potest replicando exceptionē elidere. videlicet exceptionis replicatōe. id est resolutōne illo mō Cōtra exceptiōes p̄tensas ⁊ oppositas p̄ p̄te talis rei ⁊c.

¶ Forma replicationis cōtra exceptiōem recusationis iudicis.

¶ Coram vob̄ honorabili dño iudice vos ex tali causa vt suspectū recusando ꝓponit p̄curator p̄curatorio nōie talis actoris. ⁊ dicit replicando q̄ exceptiōes h̄moi friuole ⁊ frustratorie nō sunt admittēde. nec ipe re⁹ vos ⁊ vestrā psonaz poterit taliter recusare. Cū ⁊ si p̄dict⁹ actor sit ꝓsanguine⁹ vester. tamen quia etiā ipe re⁹ est ꝓsanguine⁹ vester. idcirco par affectionis causa suspitionem tollit. Uel sic. Licet ipe actor vester dicat amicus q⁊ tū si aliqua inter vos ⁊ eum est amicicia

ista est leuis ꝛ modica. ꝛ talis nō est ꝓpter quā merito debeatis vt suspect⁹ recusari. cū nō oīs amicicia sufficiēs sit causa ad iudicē recusandū. Quare p̄dict⁹ petit ꝓcurator q̄tenus p̄assertis exceptōibꝫ nō obstantibꝫ ꝓnuncietis decernatis ꝛ declaretis li. p̄dicti actoris fuisse ꝛ esse respondendū ꝛ in causa hmōi ꝓcedendū ad vlteriora. Ipsumq; remum ad hoc cogendū fore atq; cogatis. ꝛ euz p̄dicto actori in expēsis legitime ꝺdemnetz

¶ Nec replicatio colligitur ex nota. in. ca. accedēs. vt lit. nō ꝓtest. ꝛ ex not. in. c. postremo. de appel. in glo. ℣. sed vsq; ad quē ḡdum ꝛc. de offi. delega. insinuante. glo. j.

¶ Contra exceptionē declinatoriā fori potest actor sic replicare

¶ Replicādo ꝓtra exceptōes ꝓtensas talis rei ꝓcurator ꝓcuratorio noīe talis actoris ꝓponit ꝛ dicit. q; exceptōes hmōi p̄tense non ꝓcedūt nec sunt admittēde. sz tanq; frustratorie ꝛ friuole repellēde. Nā licet ꝺuent⁹ sit laicus ꝛ causa ꝓphana. loc⁹ tñ domicilij rei est de vestra iurisdictōe tpali. Uel sic. de cō suetudine tñ longeua ꝛ p̄scripta legitime vobis iurisdictio cōpetit ꝛ cognitio in hac pte Uel sic. Ipe tamē secularis iudex rei est sepius sup hoc ꝑ pte actoris instāter ꝛ humiliter requisit⁹. q tñ ipsi actori iusticiam ministrare neglexit vel recusauit ꝛc. Quare petit vt supra dixi in prima replicatōe. Ista replicatio fundat sup. c. licz. de fo. cōpe. ꝛ. c. si duobus. de appel. cum similibꝫ. Et post istā replicatiōis oblationē aliqñ reus petit copiā ꝛ terminū ad duplicandū Uel si renunciet duplicationi ꝛ petit interlocutoriā. totū debet scribi ꝑ tabellionē in actis. Et pōt colligi forma scribendi ex p̄cedentibꝫ. Que autē sit replicatio ꝛ quō debeat esse talis q; afficiat tollat seu elidat vel viciet ipam exceptiōz sicut exceptio actionē vel actū viciat cui opponitur. plene no. ꝑ Jo. an. in. c. a nobis. de excep. ꝛ in. c. vlt. ꝛ de or. cog. Et ōr q; replicatio est allegatio actoris ꝑ quā resoluit exceptio. insti. de repli. in ꝓn. Uel lati⁹ sumendo omittat verbū actoris. Uñ replicatio ē etiam exceptio. Et dicit quasi exceptiōis exclusio. ff. e. l. penult. Et tantū de exceptionibus dilatoriꝫ iudicij ꝛc.

Exceptio dilatoria solutionis

De dilatoriis solutionis que debent añ lit. ꝓtest. ꝓponi. ꝛ si de ea cōstet videlicet q; differenda est solutio. tūc impedit ꝓcessum ꝛ inducie duplicabunt. quia petit plus tpe. de pl⁹ pet. c. vnico. Si nō constat ꝓbabitur post lit. ꝓtesta. ꝑ Jnno. ꝛ alios in. c. pastoralis. ō excep. Et in spe. de excep. §. nūc videndum restat in ꝓn. Et formā postea videbis. Est etiā exceptio anormala. vt est exceptio excōmunicationis in vim dilatorie opposita. Et dicit anormala quasi sine regula. quia nō sequit normā aliaꝝ exceptionū. quia in qualibꝫ ꝑte lit. ꝛ post lit. ꝓtesta. vel etiā ante sentētiam potest opponi. vt in clemē. vnica. de excep. ꝛ c. pia. eo. ti. li. vj. Si tamen reus omittat eā opponere maliciose ꝛ dolose vt actor fatigetur. talis cōdemnabit actori in expensis. vt in. c. exceptionem. de excep. Et potest eadez exceptio bis opponi. sed vltra duas vices ñ opponitur. vt in. c. pia. eo. t. li. sexto. Potest ḡ sic opponi ꝛ formari talis exceptio

¶ Procurator talis rei ꝓponit excipiendo ꝛ dicit q; vos dñs iudex ad instantiā tal' actoris in causa quā mouet seu mouere intēdit p̄dicto reo coram vobis ꝓcedere nō potest nec eū ad agendū seu causam inceptam ꝑsequendaz debetis admittere seu audire. nec ipse potest in iudicio stare tanq̄m actor ꝑ eo q; ꝑ talē iudicē ordinariū vel delegatū. vel auctoritate talis canonis est maioris excōmunicationis sentētia innodat⁹ Quare petit p̄dictus ꝓcurator per vos pronunciari. decerni ꝛ declarari p̄dictum excōmunicatum repellendū esse ab agendo quē ꝛ repellatis. Et in ista exceptiōe excōmunicationis debet exp̄mi nomē excōmunicatoris. ꝛ speties excōmunicatōis debet exp̄mi. alias nō est admittēda. Et talis ꝺz ꝓbari infra octo dies apertissimis documentis. Alioq̄n debet excipiēs ꝺdemnari in expēsis. q; frequēter maliciose. ꝓsueuit opponi. vt in. c. pia. de excep. li. vi. vbi de ista exceptiōe plene. Et q; tam ille q̄z alie exceptiones consueuerūt maliciose opponi ad litis protractionem.

¶ Unde iudex potest cogere excipientez vt prestet iuramentū de malicia q; eas malicio se nō opponat. de quo in spe. de excep. §. ij. ℣. Potest etiā iudex. Nam hoc iuramētum de malicia potest in quacunq; ꝑte litis exigere iudex quando sibi videbit expedire. vt ō iura. calum. c. ij. vlt. rñso. li. sexto. Et ꝓtra advocatos maliciose exceptōes tales ꝑ reis cō fingētes. vide in spe. de excep. §. viso. ℣. Itē

nota fm Uber. circa finem. Cõtra pdictaz vero exceptionẽ excõmunicatõnis potest replicare actor isto modo

¶ Qualiter actor replicare debet cõtra exceptionem anormalam

¶ Coram vobis honorabili dño iudice talis procurator talis actoris ptra exceptiõez p parte talis rei sibi oppositã replicãdo ponit. z dicit q pdicta exceptio in facto nõ est vera nec admittenda. qz licet pdictus actor alias p talẽ iudicẽ fuerat excõmunicat⁹. ipse tamẽ ab eadẽ sentẽtia est p ipm iudicem absolutus. Ad qõ pbandũ litteras absolutionis pduxit. z petit p vos pnunciari pdicta exceptione nõ obstante esse in causa pceden dum z pcedi videndũ ad vlteriora. Uel potest sic replicare

¶ Coram vobis zc. vsqz ibi. Et dicit q pre assерta exceptio nõ procedit. sed friuola est z frustratoria. nec eius ptextu debet actor ab agendo excludi cũ ipa excõmunicatõis sententia ptẽsa quã allegat nulla sit z irrita ipo iure. p eo q intolerabilẽ cõtinet errorem. vel pro eo quia ante sniam eandẽ assertam ipse actor ab ea z pdicto iudice eam pferente ex causa legitima appellauit. vel quia ipsa sententia est p nõ suuz iudicẽ lata. Iste exceptiones probant de arbitris. c. innotuit. ö sen. excõ. p tuas. de pscr. ad nostram. cũ si. ö iudi. at si clerici. cum si. te cõcorö.

¶ Forma duplican. actoris

¶ Reus aũt potest sic duplicare. dicẽdo cõtra replicationẽ pro pte talis actoris cõtra exceptionẽ talis rei oblatã zc. proponit pcurator ipsi⁹ rei duplicando. Et dicit q ipa replicatio ptensa est inutilis z inualida. nec exceptionẽ ipsi⁹ rei verã z legitimã inficere potuit z viciare. cum ille a quo actor se absolutum asserit absolutiõis tpe minime habuit absoluẽdi potestatez. Quare petit pcurator ipsi⁹ rei pdictis suis exceptiõibꝫ inherẽdo p vos pnũciari z fieri put in ipis exceptõibꝫ ẽ petitũ. z actorẽ sibi in expẽsis ꝺdẽnari. ꝓpositis sic exceptionibꝫ. replicatiõibꝫ. duplicatõnibꝫ. z aliqñ triplicatiõibꝫ. quadruplicatiõibus. tandẽ ptes vlteriorib⁹ sup hꝫ altricatiõibus renũciatis. petãt interloqui sup exceptione vel replicatione sua. iudex p suã interlocutoriã pnũciabit sup exceptõe an obstet vel nõ. vel si sup ea inducte sint pbatões. an sit pbata vel nõ. Quia tales exceptõnes dicunt emergẽtes. z sup illis est pnũcianduz, licet sup incidenti nõ sit necesse pronũciare. De quo plene de ord. cog. c. j. Et an sit pnũciandũ sup exceptõe rei vel replicatõe actoris. no. plene in. c. a nobis. de except. p doct. Quia si exceptio est emergẽs tũc ꝙntũcũqꝫ sequat replicatio. duplicatio. triplicatõ zc. satis erit sup exceptõe pnũciari. vt ibi nota. Est etiam vt dixi exceptio mixta. vt si re⁹ dicat se debitũ petitũ ꝓmisisse sub cõditiõe. s. si Titi⁹ ascẽderit capitoliũ. Ista vocat mixta ideo quia dubiũ est an sit dilatoria an peremptoria. Nã si extabit ꝺditio erit dilatoria si nũqꝫ extabit ꝺditio peremptoria. qñ ergo sit opponenda ante litis contesta. vel post. tangit Guil. in spe. de except. §. j. in fine.

¶ De exceptionibus peremptoriis

¶ Exceptiões aũt peremptorie añ lit. ꝓtest. regulariter locũ nõ habẽt sꝫ post. Excipiũtur tres casus. videlicet qñ excipit de re iu. trãs acta. vel finita. Iste tres pempt. sunt ꝓuilegiate q añ lit. ꝓtesta. opponi pñt. z ipam lit. ꝓtesta. impediũt. vt in. c. j. de lit. ꝓtesta. li. vj. sic habẽt natura piudicialiũ qz pcessui ꝓiudicant. Et quõ ꝝtuor modis ꝺr positio vl exceptio piudicialis. no. de or. cog. c. tuã. ibi de hꝫ p Ben. insti. de acti. Et in spe. de acti. z petit. §. piudiciales. z in. c. exceptiõis. de lit. ꝓtest. li. vj. Aduertendũ ẽ q sunt exceptões peremptorie que ꝓponi pñt z pbari añ lit. ꝓtesta. z post vsqz ad ꝓclusionẽ cause. vt sunt p dicte tres ꝓuilegiate. Alique tamẽ sũt que nõ possunt añ lit. ꝓtest. opponi. sic vt lit. ꝓtestationẽ impediãt. sed solũ post lit. ꝓtest. vsqz ad sniam seu cõclusionẽ cause. z istud est regulare. Item sunt alique que etiã post sententiã possunt opponi. z pbari etiam si a sententia nõ fuerit appellatũ. sicut est exceptio compensatiõis. de quo de or. cog. ca. vlti. ö fide instru. cum Jo. Et in spe. de appella. §. penul. ℣. sed nũquid in causa. Uñ exceptionum pempt. alique sunt que nõ stant p se. sꝫ stant inquantũ cõcernunt pncipales actiones. vt exceptio pacti de non agendo. z consimiles que nõ opponũtur p⁹ sententiã. nisi in causa appellationis. quia vis seu effectus illarum tollitur p sentẽtiam. Alie sunt que stant p se sic q de sui natura nõ ꝓcernũt pncipales actiones. z sic vis istaz nõ tollitur p sentẽtiam. sic exceptio compensatiõis. Et ideo opponunt etiam post sniam. de quo tamen dicendũ vt no. de or. cog. c. vl. Et cas⁹ in quib⁹ opponit exceptio peremptoria post

sententiã ponit Guil. in spe. de except. §. dicto. ℣. Post sniam aũt. z sequẽti. Et Osti. in sum. e. ti. §. z qñ. ℣. in casibꝫ nõ. de sen. z re iudi. sub rubr. de re iudicata. §. quãta. ℣. nec exceptõe pempto. Itẽ quõ aliꝫ pemptoriarum dicunt ꝓprie exceptões. aliꝫ defensiões Exceptões vocant q ipo iure tollũt obligationẽ naturalẽ. ciuilẽ nõ. sz istã ope exceptionis elidũt. Uñ meli⁹ exceptõnes elisorie q̃z pempt. vocarent. qz nõ perimũt actionẽ. sz elidũt. vt exceptõz pacti de nõ petendo in perpetuũ z iusiurandũ. z similes defensiones que ipo iure tollũt z perimũt omnẽ actiõez. vt solutio. acceptilatio. de quo in spe. de except. in ꝑn. iste licet defendãt reũ. nõ tamen excludũt vel elidũt actõem cũ nulla sit actõ quia sublata. Aliꝫ tñ vt Francisc⁹ ꝓcel. volunt dicere q differẽtia ꝓbor hmõi respici at solũ vsum z modũ duplicẽ alloquendi q rei vtunt. dicẽdo. excipiendo. ꝓpono. vel ad turis mei defensionẽ ꝓpono. Uel vt dicẽ ipse defensio potest dici q reum psonalit defendat. exceptio q realiter elidit. de q̃ p Jo. an. in dicto. c. exceptõis. de lit. ꝓtest. li. vj. in nouella Si ergo reo deficiũt dilatorie si habz aliquam de pempto. priuilegiatis lit. ꝓtest. impedientibꝫ. potest se ad illam ꝓuertere et opponere eam añ lit. ꝓtesta. Et erit tunc forma exceptiõis ista

¶ Forma exceptionis preiudicialis.

¶ Coram vobis honorabili viro dño officiali vel iudice zc. procurator noie procuratorio talis rei ꝓponit z dicit excipiẽdo q illa vice inter predictũ reum z actorẽ prefatum coram tali iudice ipi⁹ rei cõpetenti. de z sup pretenso debito p ipsum actorẽ ab eodẽ reo etiã ex eadẽ causa. etiã petita vel de z sup reĩ pretenso ipi⁹ actorꝭ libello petita quã actor ad se generaliter vel ex causa tali tũc etiam asseruit ptinere extitit litigatum. z ipe actor ab eodẽ iudice ꝓtrariã snĩam diffinitiuam reportauit p quã re⁹ ipe ab e⁹ impetitõe fuit absolutus. que snĩa appellatione nõ suspẽsa in rem transiuit iudicatam. Uel sic

¶ Coram vobis zc. vsqꝫ ibi. extitit litigatũ. Et tandẽ ptes ipe spõte z libere sup h⁹mõi questione z lite transierũt. sic q ipa causa p transactiõem sopita est z extincta. Uñ ipse actor nunc sopitã eo modo questionẽ resuscitare z refricare psumens sup hoc obstãte sibi re iudicata vel transactione pdicta audiend⁹ nõ existit. Quare pdictus procurator rei petit p vos pnunciari decerni z declarari p prefatũ actorem sup petitione sua z causa hmõi nõ esse vlterius audiendum. nec ad agendũ fore admittendũ pdicto reo in expẽsis legitimis cõdemnetis. Ita debet petere quãdo iste exceptiones opponunt añ lit. contesta. Et tũc etiam fm istã petitiõis formaz hz iudicis pnũciatio fieri. vt no. in. c. j. ỏ lit. ꝓtest. li. vj. Propt q ỏ esset tuti⁹ exceptões tales differri post lit. ꝓtest. qz tunc absolueret re⁹ sup ꝓncipali. vt ibi no. de q̃ in spe. de except. §. dicto ĩ vl. carta. Ad ℟ aũt vt obstet exceptio rei iudicate plura hñt ocurrere. vi delicet q idẽ sit corp⁹ seu q̃ntitas. idẽ mod⁹ petendi. eadẽ ꝺditio psonaꝝ. Et q re⁹ possedit tpe snĩe rem petitã ab eo. vt no. in. c. pnl. de except. z in alle. c. j. de lit. ꝓtest. Itẽ ad validitatẽ z efficaciã exceptõis transactiõis requiritur q trãsactio tenuerit. Unde potest actor ꝓtra ꝓdictas exceptiões replicare. sic dicendo. Procurator talis actoris replicãdo ꝓtra ꝓtensas exceptõnes tal⁹ rei ꝓponit z dicẽ. q licet alias ĩt ptes sup eadẽ re vel eodem debito fuerit corã tali litigatuz. z snĩa lata diffinitiua nec p appellationẽ suspensa. Quia tñ ille corã q̃ ptes litigabãt nullã habuit iurisdictionẽ. q̃ snĩa diffinitiua q̃ p euz lata fuit est nulla. Ex tali causa actor tũc vl rem vel debitũ petebat. ex alia cã vl agendi mod⁹ẽ variat⁹. qz tũc ad ℟ agebat. nũc agit ad illud zc. Ul trãsactio ꝓasserta dolose est ĩita z nulla ex tali cã zc. De q̃bꝫ replicatiõibus no. in alle. c. j. de except. li. vj. z in spec. de except. §. dicto. ℣. ℟ quoꝫ notandũ. An iste exceptiões ꝓuilegiate opponi possint p⁹ terminũ dilatoriaꝝ. late tractat Jo. an. ĩ addi. spe. de dila. §. j. Et sibi placet q sic p ratiões quas ibi ad ℟ adducit. Si ꝺo nec ꝓdicte exceptões pempt. reo cõpetũt. sz hz aliquaz actiõem ꝓtra actorẽ põt eum corã eodẽ iudice reconuenire. siue iudex sit ordinari⁹. siue delegat⁹. de mut. pet. c. j. ỏ rescrip. dispendia li. vj. Offerat q̃ re⁹ tũc actori libellũ recõuentionalẽ añ lit. ꝓtest. qz recõuentio hz fieri ante lit. ꝓtest. postea nõ hz locũ recõuentio. s. post lit. ꝓtest. nisi ꝑmissa añ lit. ꝓtest. ptestatiõe ỏ recõuentõe faciẽda q̃ fiat p⁹ lit. ꝓtest. in cõtinenti fm cõem opinionẽ doctoꝝ. licz Ber. z Jn. videant dicere eã fieri posse etiã post lit. ꝓtest. z ante cõclusionem cause. que opinio cõmuniter reprobatur. vt notatur ĩ alle ga. c. j. de mut. peti. Quia recõuentio vt dicẽ

Inchoatio iudicij

Jo.de lig.est ꝓbū respectiuū ꝓcernēs ꝓuē/tionē.z respectiua sunt simul tpe Etiā ꝑbat ꝫ ordo rubricaꝝ.zc. Et tunc oblato libello recōuentionali hmōi causę sic iure ꝓuētōis z recōuentōis illa a te vicissim.s. mutuis vicibꝫ tractāde sunt z simul vna snīa termīande.de or.cog.c.ij.ꝫ.nos aūt.z in.c.j. iā alle. ita q̄ lit.ꝓtest.sup libello actoꝛ ꝙ reū Actor etiā statim ꝓtestabit lītē sup libello rei. Et ꝫmo iurabit sup ꝓuētiōe.scdo iurabit sup recōuentōe.z sic de alīs termīs z actibꝫ īcausis hmōi obſuādis z fiendis.vt ibi no. Si tū iudex alit ꝙ ꝙ recōuentionē essz iudex circa obseruationē tal' vicissitudinis sibi laxior est habena.de q̄ ꝙ Jo.an.in addi.spe.ꝫ recōuentiōe.ij.videndū. Si āt reꝰ neglexerit actoꝛē recōuenire aū lit.ꝓtesta.vl' in ꝓtinēti pꝰ lit.ꝓtest.ꝓtestatione ꝑus facta.vt dictuꝫ est tūc si causa pendet coꝝ delegato z reꝰ vult actoꝛi monere actionē.q̄ ꝫ nō pōt via recōuentiōis.oportet eū rescriptū ad eundez iudicē impetrare.vt in dicto.c.dispēdia.ij.reꝰ q̄ꝫ. Sz si causa est coꝝ ordinario.tūc reꝰ pt actoꝛē coꝝ eo recōuenire q̄ncū q̄ꝫ ē ordinarius ptis vtriusq̄ꝫ sz tūc cessabit vicissitudo ꝓcessus.q̄ q̄libꝫ lis tūc currit ī arte sua. In certis tamē casibꝫ non admittit recōuentio. vt si actoꝛ cōuenit reū possessorie.s.interdicto vñ vi.nō poterit actoꝛ ꝙ reu recōueniri. nisi de alia spoliatoe.vt in.ca.vlt.de or.cog. Et ibi etiā de spoliatōe in modū exceptiōis opposita.z in.c.ij.de or.cog.z in.c.frequens. de resti.spo.li.vj. Hoc vex actoꝛe inuito. sz eo ꝓsentiēte ꝓcedit recōuentio.vt de restitu. spo.c.j. Et casus in q̄bꝫ locū nō habet recōuentio.no.de arbi.cū dilectꝫ.z in glo.sup ea An aūt actoꝛ debeat habere inducias deliberatorias sup libello rei cōuentionali.no/ta' de mut.pet.ca.j. Et dꝛ q̄ sic si voluerit. Unde malicioſi a duocati reoꝝ adueniente termino quo debēt respōdere libello actoꝛꝫ si deficiūt eis exceptiōes ad ꝓlandū z differendū lit.ꝓtest.ponꝛigunt libellū recōuentionalem.vt sic nō respōdeat libello actoꝛis donec actoꝛ eoꝝ libello se paratū offerat respondere.et sic si actoꝛ velit statim respōdere renunciando deliberatoꝛijs p̄dicta malicia nō iuuabit

¶ Sequit secūda ps ꝓcessus iudiciarij.

Expedito isto modo ꝓma ꝑte ꝑncipali ꝓcessus seu ordinis iudiciarij. veniam⁹ nūc ad secūdaꝫ ptē videlicet ad inchoationē iudicij seu litiſ. que habet fieri ꝑ lit.ꝓtesta. cū ipa sit iudicij seu litis fundamentū.de lit.ꝓtesta.c.vnico. Si ergo reo deficiūt exceptiōes dilatorie vl' peremptorie ꝓuilegiate.nec potest nec vult actorē recōuenire.debet in termino statuto libello respōdere.z ad hoc vt lit.ꝓtest.debite fiat.actoꝛ vel eiꝰ ꝓcuratoꝛ habet ꝓponere ꝓtenta in libello suo. Et iudex eis propoſitis vel etiā ipe actoꝛ dꝫ interrogare reū vtrum ꝓposita in libello credat esse vera z petita fieri debere.z sic reo respōdente fit lit.ꝓtestat. Et hoc est qđ tex.in.c.vnico. de lit.ꝓtest.dicit q̄ ꝑ petitionē in iure ꝓpositā z rnsionem secutā fit lit.ꝓtest. Unde nō sufficit libellū esse oblatū z rnsionem ꝑ reū factam ad hoc vt inducta sit lit.ꝓtest.qz libellus nō loquit ꝑ l.vnicam.C.de lit.ꝓtesta. Requirit ergo q̄ actoꝛ cōtenta in libello suo ꝓponat.si tam inuenitur in actis oblatus libell⁹.z scriptura sufficiens z respōsio p̄sumit ꝓpositionem z interrogationē interuenisse.vt no.in alle.c.vnico.de lit.ꝓtesta. Et q̄ interueniat propositio z interrogatio raro seruat' i practica de quo etiā in spe.de lit.ꝓtest.ij.ꝫ.sic igitur in lit.ꝓtest.ꝓcedatur. Et est litis cōtestatio fundamentū iudicij ꝑ petitionē in iure ꝓpositam z cōgruam rsponsionē secutā animo lit.ꝓtesta.facta. Quo omisso si in figura iudicij procedat.vexant inanib⁹ laboribus et sumptibꝫ litigantes. Et istam diffinitionez que est Ostien.ipse ꝑ singula membra declarat. Et ponit post eum Joban.an.in.c.vnico.de lit.cōtesta. Et fit cōmuniter per reuꝫ sub ista forma

¶ Talis ꝓcuratoꝛ A. rei rndendo ꝓtenso libello actoris narrata ꝓut narrant negat esse vera.z dicit petita in ipo fieri nō debere aīo lit.cōtestandi. Et tūc scribet tabellio lit.ꝓtesta.esse factā hoc modo. Anno tl'i.die tali zc. Coraꝫ dño decano iudice p̄dicto eo sedente ꝑ tribunali cōparuit talis actoꝛ vl' talis eius ꝓcuratoꝛ.z causam ac petitionez suā in ipsi⁹ libello cōtentā verbo proposuit. p̄dictusq̄ dñs iudex vel actoꝛ seu ipsi⁹ ꝓcuratoꝛ talē reum vel talē eius procuratorem super sic propositis ac petitis an ea crederꝫ fore vera.z petita fieri debere interrogauit. Qui ad interrogationē hmōi respondens narrata z proposita eo modo negauit eē vera.z dixit petita fieri nō debere aīo lit.ꝓtest.

Uel sic rñsionem suã fecit z ĩ scriptis obtulit in hec ꝑba Talis ꝓcurator ⁊c. Litisq; ꝓtestatõe sic facta. iudex ipis ptibꝫ vl' procuratoribꝫ ptiũ ad ꝑstandũ z ꝑstari videndũ hu iusmodi calũnie iuramẽtũ die talẽp termio assignauit Tabellio ordinarij sic solz scribere. Talis re⁹ vel ei⁹ ꝓcurator respõdẽdo libello actorꝫ negauit narrata ĩpo ꝓut narrant esse vera. Et dixit animo lit. ꝓtest. peti ta fieri nõ debere. Et iurabit de calũnia tali die ⁊c. Per istã rei rñsionem respondet ad narrata z ad petita in libello. z exprimat animꝰ. s. q; aĩo lit. ꝓtest. ⁊c. vt patet in forma. Si tñ fit rñsio ad solã narrationẽ vel etiaz ad solã causaz ex qua petit. dicũt Pe. z Alb. z Osti. z Jo. an. q; facta est lit. ꝓtest. qz p negationẽ cause sequit negatio effectꝰ. z negatis narratis negat ꝯclusio que sequit ex narratis. Q; aũt nõ sit necessaria declaratio vl' expressio animi. videlicet q; dicat reꝰ animo lit. ꝓtest. est decisum in rota. vt patet in conclusione. xviij. q̃ incipit. Jtẽ si ps rea. Et determinat Guil. in spe. de lit. ꝓtest. §. nũc dicamus. ꝑ. q̃d g̃ si ꝓponit. qz ꝓsumit animꝰ ex quo ꝑba sunt apta. Uñ si reꝰ diceret aliq; ꝑba apta ad lit. ꝓtest. nõ tamẽ vellet p ea litez ꝓtestari. sz diceret ea ad iudicij intẽtionẽ: deberet de ℔ ꝓtestari. de quo de so. cõ. si cleric⁹ Et in alle. c. vnico. de lit. ꝓtest. Et p ꝑdictã rñsionem formaliter z cõmuniter fit lit. ꝓtesta. An autẽ p rñsionẽ iuris si dicat reꝰ. nolo vel volo litigare. vel ꝓtendendũ puto vl' nõ credo me debere. sz si debeo paratꝰ sum soluere. vel dicit ad actorẽ tu mentiris p gulam. vel respondet de crudelitate. ⁊c. an lis sit p ℔ ꝓtesta. no. in. c. vnico. de lit. ꝓtest. et in spe. e. ti. §. j. Et si reꝰ ꝓfitet si libellꝰ ꝑcessit p talem cõfessionẽ est facta lit. ꝓtest. de quo ℣ elec. dudũ. ij. Et dixi alias circa materiã libelloꝝ. qđ tamẽ quidã legiste impugnãt. ℣ quo plene p Jo. an. in addi. spe. de lit. ꝓtest. §. j. sup ꝑ. q̃d si reus dicat. Et qz vt dictũ est supra facta lit. ꝓtest. iudex assignet terminũ ptibꝫ ad iurandũ de calumnia. qz id ex ordine statim succedit. cũ in ipso litis exordio sit ꝑstandũ. de calumnie iuramẽto. c. j. Et exponit ibi post ꝑmum litis exordiũ. s. immediate post lit. ꝓtesta. vt eo. ti. cũ causam. Si tamẽ nõ fuerit iuratũ in exordio poterit postea in quacũq; pte litis ꝑstari. vt eo. ti. ca. j. li. vj. Etiã si in tota causa omissum fuerit tacite. p hoc ꝓcessus nõ viciatur. vt ibi ĩ scdo respõso. Et quãdo ꝺz ꝑstari iuramentũ de calumnia. debet intelligi sz vitanda. sic dicitur. habeat vnusq;q; vxorẽ suã ꝓpriam ꝓpter fornicationẽ. s. vitandã nõ cõmittendã. xxx. dis. vex. Et est calumnia q̃n ꝺs scienter iniuste agit vel resistit. vt in. l. j. ff. ad turpillia. §. calumnia. iij. q. ij. §. notandũ. Et habet ℔ iuramentũ q̃nq; ca. que ponit Bern. de iuramẽ. calum. c. j. z in. iij. glo. Et de ℔ ponit etiam ibi ꝑsus. Judex g̃ faciat iurare actorẽ ꝑmo vel ei⁹ procuratorẽ habentẽ tñ ad ℔ mãdatum speciale sub hac forma

Forma iuramẽti de calumnia

Tu iurabis vel iuras q; calumniose non petis. sz qz credis z estimas te iuste petere.

Uel ꝑm alios dic. Tu iurabis te litẽ istã animo calumniãdi nõ mouisse nec mouere nec motum. Jtem q; veritatẽ sup his de qbꝫ interrogaberis respõdebis. z eã nõ negabis Jtẽ q; nõ vteris sciẽter falsa ꝓbatiõe. Jtem q; nõ corrupisti nec corrũpes iudicẽ vel tabellionẽ. nec dedisti nec dabis. nec promisisti nec ꝓmittes aliquid p te vel interpositaz psonã ꝓ hac causa vt sniã p te ferat. nisi illis psonis qbꝫ iura dare ꝓmittũt. Jtem q; dilationem nõ petes gratia litis differende. Et ꝯcludẽdo dicat iudex. Et ita iuras q; sicut ego dixi vex esse. z ita seruabis sic te deꝰ adiuuet z hec sancta dei euãgelia. Consuluit tñ Guil. in spe. eo. ti. §. nũc dicam⁹. in ꝑn. q; vltimũ puta de dilatione ad euitationẽ periurij multoꝝ euitet z omittat Deinde iudex ꝓuertendo se ad reũ vel eius ꝓcuratorẽ dicat sibi. Et tu iurabis q; putas te petitioni actorꝫ iuste ꝓtradicere. z ita vex esse. z te obseruaturꝰ in defendẽdo sicut iste iurauit in agendo. sic te deꝰ adiuuet ⁊c. In cõmunibꝫ aũt iudicijs vbi vterq; gerit psonã vtriusq; sz actoris z rei. vt de ꝓba. ex lris. vterq; ꝓtestet iuramentũ actoris z rei. ptes tamen vel ꝓcuratores coꝝ se breuiter expediendo dicant z quilibet eoꝝ. Ego iuro iuramẽtũ de calumnia cũ omnibꝫ ca. z clausulis suis. sic me deus adiuuet. ⁊c. omissa expressione capituloꝝ. z iurãt ꝓcuratores in aĩas dñoruz suoꝝ z nõ ꝓprias. Sz qz ꝓcurator calumniari potest sicut dñs. vñ ꝓcurator etiã in animam ꝓpriã iurare tenet. de iura. calum. c. ij. ꝑmo rñso. li. vj. Uñ dñs nõ incurrit ꝑiuriũ ex facto ꝓcuratoris. nisi ipe dñs sit in culpa de quo. in. c. vlt. de iureiurã. li. vj. z in cle. j. de ꝓcu. in vlt. glo. Et iuramentum istud de

calumnia est inuentū vt veritas eliciat Itē vt timore iuramēti litigantiū temeritas cō/pescat. Itē vt iuramēti timore iurās imme/mor sue salutis quo ad alia ca.nō efficiat. Et ita no.de iura.calum.c.cetex.in glo.ij. z su/per ea. Et aduertendū q habem⁹ quattuor genera iuramētorū que pstant a ptibus in iu/dicio. Iuramentū de malicia.qđ potest de ferre iudex pti quādocūq sibi videbit expe dire.vt etiā tactū est supra circa exceptiões Itē iuramentū de calūnia.z istud pstari de bet statim post lit.ꝯtest.vt dictū est supra.et pstat hodie tam in spūalibus q in ciuilibus. vt de iuramēto calum.c.j. Rūso.ij.li.vj. Ac eti/am in criminalibus.de quo tū sunt opiniões vt no.co.ti.c.j.in glo.antepenul. Item iura mentū de veritate dicēda qđ in spūalibus pre statur. Itē iuramentū deciſorū. qđ defert iudex actori in supplementū probationum.vl reo ad suā innocentiā ostendendā.vel etiaz pars parti.iuxta formā.c.vlt.de iureiuran. Formam aūt iuramēti qđ iuramentū pstatur a iudeo.ponit Guil.in spec.e.ti.§.restat ij.sed pone iudex. Et si aliqua ptiū recusarz pstare hoc iuramentū habebit penā.de q in ca.vlt.de iura.calum.§.penā. Et tabellio p dicta scribat in actis in hac forma

¶ Die tali.anno quo supra cōparuerūt in iudicio coram dño iudice supradicto.ipo i lo co suo ꝯsueto p tribunali sedēte talis actor vel talis ipsi⁹ procurator ex vna pte.z tal' reus vel ei⁹ procurator pte ex altera. Et ibidē ptes hmōi vel eaz procuratores.primo actor vel su us procurator.deinde re⁹ vel procurator ei⁹ ca/lumnie iuramentū cū capitulis z clausulis suis pstiterūt. Quo pstito pdict⁹ dñs iudex scz actori pfato vel suo procuratori diē talem ad ponendū z articulandū. ac parti ree ad hoc fieri videndū in causa hmōi p termino assignauit ¶ Notarij ordinarioz breuit sic scribunt ¶ Die tali. Anno tali.iurato p par tes vel eaz procuratores de calumnia articu labitur tali die.

¶ De positionibus z articulis

¶ Termino ē pdicto aduenīēte actor habe bit offerre positões z articulos z istos vsus longeuus in causis admisit.in cle.sepe.ō ij. sig. Sunt ergo ab vsu inducte positiones.z postea p ius canonicū approbate.s.a tempe Greg.ix. Quia añ eū de positionib⁹ non ha buim⁹ expssum ius.sz p ipm.vt in.c.dudum de elec.z in.c.vnico de lit.ꝯtest. Et quō vo cabuntur aliqñ articuli.aliqñ positiões.ali quando ca.no.de cau.pos.z ppri.cū ec.de te sti.psentium.li.vj.z in cle.sepe.de ij.sign. Et fiunt positiões ad facilioꝛē litiū expeditiōez ꝓpter partiū ꝯfessiones.z articuli ad clario/rem pbatiōem.vt dicit text.in cle.sepe.de ij. sig. Et positiōis plures dant diffinitiones. quaz aliquas ponit Guil.in spe. de positio nib⁹.§.j.z alie no.de ꝯfess.c.j.li.vj.in glo.j.et sup ea. Et quō dicat positio.eo q positiōib⁹ lis ponit velut sup fundamēto. quia eis cō fessatis vl negatis lis pcedit vlteri⁹ vl non pcedit. Itē etiā no.p Jo.an.in novella

¶ Articul⁹ autē ꝺr vt quia artat.id est.arte cōponit z artat ad rndendū.no.in.c.pntiuz pus alle.z sup glo. articulis. Et est nomen diminutiuū designās aliqđ pticulare a ge/nere suo p debitas circūstantias decisū. ad hoc de offi.dele.c.sup questionū.de articul' no. Jo.an.in addi.spe.de positionib⁹.§.j. Et dicit ibi Joh.and.in addi.spe.de testi. §.nunc videndū.in pu. q pars articulandi i ter causidicos summū tenet gradū in curia romana.z maxime in beneficialib⁹ deuolu/tis. Unde cōsulit q curiā intrātes caueant quantūcūq sint magni iuriste ne suo capite hanc artē in pn.sumant.sz antiquis aduoca tis assistant.vel secū habeāt procuratores ex/pertos. Et ibi Jo.an.circa eundē.§.instat. z pulcrā materiā tractat ibi. Et licet positō nes z articuli iusto litis seu iudicij ordine seu loco fiūt.scz post lit.ꝯtest.z iuramen.calum nie.sup pncipali tū quādocūq faciēde sunt pbationes fieri pñt.de quo in spe.de positō nibus.§.iiij.in pn.Quia si reus habet pba re exceptionē vel actor replicatōnē suam re diget exceptiões vel replicatões i positiões z articulos. Ad formandas igit positiones hac via pueniet. Nam formās eas habeat li bellus p oculis.z ex eius tenore sumat z for met positiones z diligēter ꝯsideret qđ habe at necesse pbare z sup omnib⁹ q debet pba/re positiones faciat.nec valet positio nec eti am cōfessio.nisi fiat sup re de qua agitur.de quo in spe.de posi.§.v.ij.regulariter autem de quo etiā de cōfess.c.j.z.ij.li.vj. In actōe g reali sicut visum est supra in pma forma li/belli.sic ordinet positiones suas actor. Posi/tiones z articulos infrascriptos ac ꝯtenta z descripta i eis oia z singla dat facit z exhibet

¶ Coram vobis honorabili dño N. iudice. tē.procurator nomie procuratorio talis actoz

medio suo iuramẽto in tali cã ꝛc. Quib⁹ oĩ/bus petit sigillatim p talẽ reũ rñderi p iura/mentũ suũ sufficient. ꝛ clare p ꝓbũ credit vl̃ nõ credit offerens se ad ꝓbandũ negata. ad supfluã tñ ꝓbationẽ se nõ astringẽs. Jn pri/mis ponit ꝛ ꝓbare intẽdit q̃ anno tali tem/pore ꝓtract⁹. de q̃ infra tal⁹ Sempronius ĩ cãpo tal⁹ loci talẽ fundũ cui⁹ ꝓfines ĩfra spe/cificant habuit ad eũ ptinentẽ. Jtẽ q̃ idem sempron⁹ anno p̃dicto die ꝛ mẽse tali fun/dum hmõi titio actori p̃dicto emẽti vẽdidit p p̃cio tot libraꝝ denariorꝝ. Jtẽ q̃ ipe titius p̃cio p̃expꝛessatũ p̃dicto suo vẽditori nume/rauit realit̃ ꝛ psoluit. Uel ponat̃ si nõ est fa/cta solutio q̃ vẽditor de p̃cio fidẽ habuit ꝛc vt in forma libelli Jtẽ q̃ sempron⁹ vẽditor memorat⁹ fundũ p̃dictũ ꝛ ei⁹ possessionẽ re/aliter tradidit titio emptori añdicto. Jtẽ q̃ Seyus re⁹ p̃dict⁹ eundẽ fundũ a tali tempe detinuit ꝛ occupauit detinet ꝛ occupat. fru/ctusq̃ ex eo pueniẽtes pcepit ꝛ pcipit. ꝛ euz titio actori restituere libeꝝ ꝛ vacuũ dimit/tere seu assignare cũ fructib⁹ pceptꝫ refraga/tur in piculũ aĩe sue. Jtẽ q̃ de p̃missis oĩb⁹ ꝛ singulis fuit ꝛ est publica vox ꝛ fama. Dat etiã libellũ p pte sua oblatũ p positionib⁹ et articulis. ac ꝓducta ac ꝓducẽda in hmõi cã inquãtũ faciũt p pte sua ꝛ nõ vltra. necnon de notorijs signis ꝛ sigillis saluo iure addẽ di. minuẽdi. supplẽdi. declarãdi. vt moꝫ est Et positões sic sunt formãde. q̃ fundẽt intẽ/tionẽ ponẽtis ꝓsiderata natura ꝓpositeacti/onis. Si ergo actor agit de dñio rei petite. habet ꝓsiderare que necessaria sunt in ꝓba/tione dominij Et q̃ sunt ista tactũ est supra circa p̃mũ libellũ. ꝛ no. Buil. in spe. de loca/to. §. nũc aliqua. ff. lvj. Si igit̃ agit publici/ana ꝓsideret que sunt necessaria i ea. ꝛ sic de alijs. de q̃ in spe. de posi. §. v. ad fi. Et debẽt fieri positões de ꝓtẽtis i libello vl̃ ad ea pti/nentib⁹. Et iudex ꝺz examiare eas an faciãt ad cãm vl̃ nõ ꝛc. vt postea patebit. vt no. in c. j. de ꝓfeꝁ. li. vj. Et debẽt dari positões p iuramentũ. ꝛ q̃ dat ꝓtrarias incurrit pluri/um. de q̃ de iureiu. c. vl. li. vj.

¶ Tabellio sic scribit.

¶ Anno tali. die tali. tal⁹ actor vl̃ ei⁹ procura/tor cõparuit cora iudice p̃dicto. ac positio/nes ꝛ articulos obtulit infrascriptos. q̃bus p partẽ aduersam rñderi ꝛ eã ad ℞ cõpelli ꝛ cogi postulauit. Exaduerso p̃dicto dño iu/dice adhuc sedẽte ꝓ tribunali talis re⁹ vel talis eius procurator cora eo cõparuit. ac po/sitionũ ꝛ articulorꝝ p̃dictorꝝ copiam sibi de/cerni. ac terminũ ad dicendũ ꝓtra eas vl̃ re/spondendũ eisdẽ cõpetentẽ petijt assignari. Predict⁹ g̃ dñs iudex copiã hmõi reo vl̃ ei⁹ procuratori fieri decreuit ꝛ diẽ talẽ ad dicen/dum ℥ positões ꝛ articulos hmõi vl̃ eis rñ/dendũ ꝓ termino assignauit

¶ Uel cora ordinario scribit tabellio.

¶ Exhibitis bis positõib⁹ ꝛ articulis p ta/lem actorẽ vel ei⁹ procuratorẽ in p̃tia tal̃ rei vel procuratoris sui. Anno tali. die tali. eis re/spodebit. vel ipi impugnabũt p ipm reũ vl̃ eius procuratorẽ die tali. Et in hmõi assigna/tione terminorꝝ aliqñ nõ exꝑmit̃ pemptorie quia isti termini pemptorij intelligunt̃ licet nõ exꝑmant. vt no. in. c. pastoralis. ℥ excep. Nisi fieret citatio vl̃ assignatio ad smãz au/diendã. vt suo loco patebit.

¶ Forma positionũ ꝛ articulorum ĩ actio/ne personali ⁂

¶ Positiones ꝛ articulos ꝛc. vt supra ĩ for/ma p̃cedenti. Jn p̃mis igit̃ ponit ꝛ ꝓbare i/tẽdit q̃ Titi⁹ actor p̃dict⁹ p̃fato Seijo reo mutuauit vl̃ mutui causa numerauit decẽ libras denariorꝝ talis monete. Jtẽ q̃ idem Sey⁹ debitor hmõi mutuatã sibi pecuniã p̃dicto titio creditori suo solucre promisit ĩ ta/li termino ꝛ loco bona fide. Jtẽ q̃ hmõi de/bitum ipe Sey⁹ debitor añdict⁹ suo credi/tori Titio in p̃expꝛessato termino dudũ ela/pso soluere neglexit. ꝛ hodie mĩstrare ꝛ ℥ eo satisfacere indebite contradicit. Jtem q̃ de pꝛemissis omnib⁹ ꝛ singulis fuit et est publi/ca vox ꝛ fama Jnsup dat libellum vt in pꝛe/cedenti forma.

¶ In actiõe depositi sic ꝺcipiant̃ ꝛc.

¶ Positiones ꝛc. Jn p̃mis ponit ꝛ ꝓbare intẽdit q̃ Titi⁹ actor p̃fat⁹ penes seyũ reum p̃dictũ deposuit decretales. Jtẽ q̃ hmõi de/posit⁹ liber decretaliũ script⁹ fuit in carti/bedinis seu in pgameno. Jtẽ q̃ glo. habuit ordinariã seu apparatũ Berñ. p̃positi papiẽ/sis. Jtẽ q̃ habuit desup coꝛeũ rubeũ albuz vel nigrũ. Jtẽ q̃ secũdus sextern⁹ sic incipi/ebatur. Jtẽ q̃ pmi quaterni p̃ncipiũ fuit ta/le. Jtẽ q̃ memorat⁹ seyus p̃dictũ libꝝ decre/talium ex causa depositi ad se recepit. Jtem q̃ ipsum libꝝ p̃dicto deposĩtori idẽ depositari⁹ reddere ꝛ restituere ℥tradicit. Jtem q̃ de p̃missis oĩb⁹ ꝛ singulis ꝛc. Et iã insuper dat libellũ in pma forma

ac tione Reali

etione personali

Positiões et articuli

¶ In possessorio recuperãde seu interdicto vnde vi fiant sic positiones ⁊ articuli

¶ Positiones ⁊c. vt ꝓpus. In ꝑmis ponit et ꝓbare intẽdit q̃ anno tali. die tali titi⁹ actor ꝑdictus talẽ fundũ vel domũ cui⁹ ꝯfines ĩ fra describunt possedit. Itẽ q̃ Seyus ꝑdictus ꝑdicto anno ⁊ die eundẽ Titiũ sic in possessione reali ⁊ corꝛali existentẽ ꝺ domo seu fundo hmõi Seÿ ⁊ possessione violẽter expulit ⁊ eiecit. Itẽ q̃ domũ seu fundũ huiusmodi seu ei⁹ possessionẽ a tpe deiectõis ⁊ spoliatõnis ꝑdicte detinuit ⁊ occupauit. detinetq; ⁊ occupat. ⁊ possessionẽ eãdẽ cũ fructib⁹ inde ꝓceptis ⁊ q̃ ꝓcipi potuerũt ꝓdicto Titio spoliato restituere ꝺdicit. Itez q̃ damna ꝓpter h̃ ꝑdict⁹ sustinuit spoliat⁹ ex tali causa ⁊c. ⁊ ipi⁹ interest spoliatiõez hmõi ⁊ deiectionẽ factã nõ fuisse. Itẽ q̃ fruct⁹ ꝓceptos ⁊ q̃ ꝓcipi potuerũt a ꝑdicto tpe verisimiliter ꝓput ⁊ ꝓcipi annuatim ꝯsueuerũt. videlicet tot maldra frumẽti tal' mẽsure. Dãna ꝙo ⁊ interesse ad tot libras denarioꝝ ipe spoliat⁹ estimat. vestra tñ iudiciali salua taxatione. Itẽ de ꝑmissis oĩb⁹ ⁊ singul' fuit et est publica vox ⁊ fama. dat nihilomin⁹ libellum ⁊c. Sic fiũt positões ⁊ articuli mẽbratim ⁊ distincte. q; articul⁹ est ps intẽtionis. vt no. de testi. pñtiũ. in glo. ꝯ. articulis. li. vj Uel si agit ꝯtra eũ q̃ nõ spoliauit. sz spoliari mãdauit. vel spoliationẽ ratã habuit vel rẽ spoliatã recepit sciẽter a deiectore. sic ꝓcipiantur positiones vt ꝓpus

¶ Forma ꝯtra detentorẽ mandatorem vl' detrahentem

¶ In ꝑmis ponit ⁊ ꝓbare intẽdit ꝓcurator ꝑdict⁹ q̃ tali tpe Titi⁹ rẽ talẽ possedit. Itez q̃ talis semꝓroni⁹ eodẽ tpe. videlicz tali die veniẽs eundẽ titiũ possessorẽ de possessione eiusdẽ rei expulit violẽt ⁊ eiecit. Itẽ q̃ seÿ⁹ spoliationẽ ⁊ deiectõnẽ eandẽ ꝑ eundẽ semꝓroniũ fieri fecit ⁊ mãdauit. Uel si nõ mandauit. sz ratũ habuit ponat sic. Itẽ q̃ spoliationẽ ⁊ deiectiõem hmõi idẽ semꝓroni⁹ fecꝰ noĩe ⁊ ꝯtemplatõe seÿ rei supradicti. Itẽ q̃ ipe seyus eandẽ spoliationẽ sic suo nomĩe ⁊ ei⁹ ꝯtemplatõe factã gratã ⁊ ratam habuit Itẽ q̃ rem hmõi ipe sey⁹ ad se recepit. ⁊ eaz a tpe deiectiõis ⁊ spoliatiõis ꝑdicte hucusq; detinuit ⁊ occupauit. detinetq; hodie occupatã. Uel sic qñ ꝯuenit rẽ q̃ sciẽter rem recepit a deiectore ꝑmisso. ꝑmissis duob⁹ ꝑmis articulis. puta de possessione titiÿ ⁊ spoliatione semꝓroniꝰ: de cetero ponat sic. Itẽ q̃ ꝑdictus seyus ꝑfatam rẽ spoliatã a predicto semꝓronio deiectore ⁊ spoliatore recepit. Itẽ q̃ ipe seyus sciuit titiũ ꝑdictum rez hmõi a semꝓronio fuisse ⁊ esse spoliatũ

¶ Pro formis positionũ in diuersis materÿs habeat recursus ad spe. ti. ꝺ testi. §. nũc videndũ. Et in tractatu libellorũ. ibi quasi ꝑ singulos titulos ĩ materÿs formant positiones sup libellũ. Et etiã aliq̃ positões formant de ꝯfes. c. j. li. vj. in glo. magna. ibi de materia positionũ. ⁊. c. sequẽti

¶ De modo rñdendi ad articulos

¶ Factis aut ⁊ oblatis positiõib⁹ rẽ⁹ si sunt ꝑtinẽtes clare ⁊ certe debet ad eas rñdere. ꝺ testi. ꝑsentiũ. li. vj. imo si interrogat⁹ sup positionib⁹ ⁊ iussus rñdere hoc facere recusat habent positiões ꝑ ꝯfessatis. nisi rationabilis causa recusantẽ excuset. vt in. c. ÿ. de confess. lib. vj. Et que sit causa rationabilis ibi no. in glo. puta si positio est supflua que nõ facit ad causam. vel obscura incerta captiosa de facto alieno imptinẽs. vl' indiffinita iuris. vt ibi. Ponẽs em̃ debet ponere certum ⁊ sic rñdens certũ potest dare rñsum. vt no. in iuribus alle. Et ista singula declarant. c. ÿ de ꝯfes. li. vj. in ꝑdicta glo. Et qꝺ ꝺ ponit ⁊ ꝓbare intẽdit hoc hodie est ĩ vsu. al's positiones dabant sic dicẽdo. ꝓmo ponit tal' ⁊c Et si negabant iste positões postea dabant articuli sic dicẽdo. Tal' intẽdit ꝓbare ⁊c. Hodie ergo simul fiũt ita q̃ positões negate succedũt in locũ articuloꝝ ⁊ intentionuz ꝓbãdi. de quo etiã in spe. de testi. §. nũc videndũ. in ꝑn. cũ remiss.

¶ Exceptiones ꝯtra articulos ⁊ positões

¶ In termino igit ꝑdicto puta ad dicendũ ꝯtra positiones ⁊ articulos vl' eis rñdendũ statuto solẽt qñq; dari exceptões ꝺ positões ⁊ articulos sub hac forma

¶ Forma exceptionũ ꝯtra positiones.

¶ Cõtra positões ⁊ articulos ꝑtensos oblatos ꝑ talẽ actorẽ vel talẽ ipsi⁹ ꝓcuratorem in causa tali ⁊c. ꝓcurator nomĩe ꝓcuratorio talis rei ꝓponit ⁊ dicit excipiẽdo. q̃ hmõi ꝑtense positões ⁊ articuli sunt generales nimis obscuri incerti informes indeterminati dubÿ multiplices indiffiniti iure captiosi de facto alieno ⁊ imptinẽtes ac tales q̃ minime releuarẽt actorẽ probati vel ꝯfessati. ⁊ eis inquantũ ꝑ positiõib⁹ dantur nõ est pro ꝑte rei rñdendũ. Inquantũ vero offerũtur

vt articuli nullaten⁹ sunt admittēdi. vt ex eo rum patet inspectōe euidēter. z lati⁹ si fuerit opus deducef Quare ꝑdictus ꝓcurator rei petit ꝑ vos pnūciari decerni z declarari po sitiones z articulos ꝑassertos nō esse admit tendos. sz eos reūciēdos z repellēdos fore. ac reūci z repelli partē ream ab instātia iu/ dicū vestri inde absolui. z actorē sibi in expē sis legitimis ꝺēnare saluo iure addēdi di/ minuēdi ⁊c. Qñ tñ positiōes z articuli sunt obscuri imptinentes vel inadmissibiles. sic q; ꝓbari nō releuarēt ponentē. dic̄ Jo. an. in ca. dudū. ij. de elec. q; incaute fac̄ aduocatus ꝑtis alteri⁹ si petit declarari articulum Uł a ꝓncipio dicit eū nō esse admittēdū. vel etiam si formar interrogatoria talia q̄ ꝑ testes hoc habeāt declarare. Judex tñ pōt exami/ nare positiōes z articulos z imptinētes re/ pellere. qñ de impertinētia ꝓstat. Jn dubio poti⁹ habet admittere. vt no. de testi. ꝑ tuas z ꝺefef. c. ij. li. vj. de appel. cum spēali. §. poz ro. ſ. excessu q̄z. Uñ ꝺsueuerūt fieri rñsiōes ad positiones z articulos saluo iure impti/ nētium z nō admittēdoꝝ. de quo etiā in spe. de positionib⁹. §. vij. ſ. si vero certum est ⁊c Possunt ergo fieri responsiones ad positio nes formatas super libello in actione reali sub hac forma

¶ Responsiones ad positiones in actione reali.

¶ Procurator noīe ꝓcuratorio seū rei sal/ uo iure imptinētiū z nō admittēdoꝝ positi/ num z articuloꝝ ꝓtensoꝝ titū actoꝛ sic q; re sponsiones quas forsitan ad imptinētes z i admissibiles positōes hmōi fieri ꝓtingit ꝑ nō factz habeank. dat facit et exhibet medio iuramēto rñsiones infrascriptas ⁊c. Ad ꝑ/ mam positionē ꝓtensam q̄ sic incipit. Jn ꝑ/ mis ⁊c. ꝓcurator Seū ꝑdicti respōdēdo ad eam nō credit. Ad secūdā ⁊c. nō credit. Ter tia depēdet a secūda negata. similiter z q̄rta Ad q̄ntam credit se fundū possidere. z eius restitutionē Seū z assignationē iuste ꝓtra/ dicere. Et finalē credit de ꝓfessatis. z negat de negatis. Et licet ꝑdicte positōes sint ꝓ maioꝛi ꝓte de facto alieno. tñ q; faciunt ad causam. ideo est ad eas rñdendū q; siue sint de facto ꝓꝛio siue ō facto aduersarū. siue eti am de facto tertū. debet eis rñderi. Jta dic̄ Jo. an. in addi. spe. de posi. §. vij. Jtē supra ꝺz in rñsionib⁹ ad tertiā z quartā positiōes. q; depēdeant a secūda negata non oꝛtet alit ad eam rñsionē fieri. Uñ ex quo negaf ꝓtra/ ctus emptiōis seu ꝺeditiōis. negank alia in/ clusa vel necessario ꝓcurrētia ad talē cōtra ctum. vt p̄cū numeratio rei traditio ex tali causa facta ⁊c Positio tamē ꝺepēdet a nega ta que nō ꝺepēderet aliquādo a ꝓfessata. vt no. de ꝓfess. c. ij. li. vj. sup glo. ſ. rationabili. Et q; fit respōsio ꝑ verbū credit vel non cre dit. hoc ꝑcedit ex vi iuramēti calūnie talis. Sed iuramentū ꝺe veritate artat ꝑ ſ̄bum scio vel nescio. Tamē iurans de veritate est interrogandꝰ z etiā rñdere tenef de credulī/ tate. vt no. ꝑ Ostien. in. c. lras. de iu. calum. Et ꝓfessio de credulitate etiā ꝑiudicat sicut ꝓfessio de veritate. vt no. de iureiurā. ex lris in glo. ſi. z de iura. calum. cū causam. De sti lo tñ curie iurat q̄s dicere veritatē quā scit l' credit. Si rñdet ꝑ verbū ꝺubito an suffici/ at no. in alle. c. cū causam. in glo. ſ. z super ea Quid etiā iuris sit cū actor petit centū. reus rñdet se sub ꝺitione ꝓmisisse. an videak pu re ꝓfessus no. ꝑ archiꝺya. z Jo. an. ꝺe ꝓfess. c. ſ. li. vj. Jsta rñsio est in ꝑte ꝓtra rñdentem scz inquantū ꝓfitef se ꝓmisisse. z in ꝑte ꝑ eo scz inquantū dic̄ q; sub ꝺitōe ꝓmisit. sz con fessioni stak ꝓtra ꝓfitentē nō ꝑ eo. Et g̃ vide tur fundata intētio actoꝛis ꝑ talē ꝓfessionē. nisi reus ꝑbet ꝺitionē. Sz in ꝓtrariū facit quia ista rñsio est vnica z vnum ꝓstructum ergo actor aut totā aꝓꝛobet. aut totaz refu tet vel recuset. Et q; si vult aꝓꝛobare ꝓ se debet etiā ꝓtra se aꝓꝛobare. Finalit̄ credit Jo. an. q; reus iuste peterz declarari ꝑ acto rem an ponat ipm ꝓmisisse pure vel sub ꝺi tione. z sic cessaret illa ꝓplexitas. Archiꝺy. tñ dicit q; reꝰ posset negare se pure ꝓmisisse Jstū aūt actū rñsionū factaꝝ scribat tabel/ lio hoc modo

¶ Forma actuū in actis

Die tali. Anno quo supra. talis reus vel tal⁹ eius ꝓcurator coram ꝑfato ꝺño H. iudice in solito suo loco ad reddendū iura ꝑ tribu nali sedēte cōparēs respōsiones ad positōes z articulos talis actoꝛis sibi ibidē cōparen tis infrascripti tenoꝝ obtulit. z rñsiones hu iusmodi facit medio iura. q̄b rñsionib⁹ sic factis z receptis actor ꝑdictꝰ vel ꝓcurator eius sibi ꝺilationē cōpetentē ad ꝓducēdum testes ꝑ sua intētione fundāda assignari po stulauit. Cui ipe ꝺñs iudex ꝑdictꝰ talē ꝺiez vel vnū mēsem ꝑ termino z ꝺilatione ad te stes ꝓducēdos assignauit. Uel sic scribit

notarij ordinarij. Factis vel exhibitis rñsionib; ꝑdictis p talē reū vel talē ipi⁹ ꝓcuratorem. anno tali. die tali. in ꝓtia actoris vl̄ sui ꝓcuratoris ꝓbabit. vel ꝓducent testes p actorem p ꝓma dilatōe die tali cē. De istis aūt dilationib; ꝓducēdis an dent tres dila. vel vna tm̄. vel ita spaciosa q; infra illā pos sunt fieri tres ꝓductiones. no. de dilat. c. ij. in glo. ij. z sup ea. vt postea videbim⁹. Pars ꝓtra quā fit ꝓductio testiū dat interrogatoria. z dant sup articulis volētis ꝓducere testes. z formant fm circūstātias cause z psonarum testiū. de ꝓba. licet. §. post hoc. de testi. cū causam. z. c. p tuas. vbi hoc. z de testibus ꝓtium. li. vj. Et ibi ponit forma eorum

Datis ergo articulis p alterā ptiū. ps cōtra quā dant petit terminū ad dandum interrogatoria. z iste termin⁹ dat vt ꝓbant iura alle. z etiā vt generalis habet ꝓsuetudo dandus est. Fuit ergo isto modo sup articulis i realiactione cē.

Forma interrogatoriorum

Interrogatoria infrascripta dat. facē z exhibet ꝓcurator ꝓcuratorio noīe talis fm q; omnia z singula petit singulos testes partis aduerse interrogari. z interrogatōes hmōi cum rñsionib; testiū ad eas in actis redigi z ꝓscribi. Alioquin de inualitudine depositōnum. z q; sibi nō ꝓiudicet ac alijs protestat put est moris. Diligēter ergo z nō ꝓfunctorie testes ibi examinent. et ab eis prudenter sup quolibz articulo querat de singulis circumstātijs. Querat etiā a quolibet teste de ipsi⁹ etate. fide. fama. statu z ꝓditōe. an sit nobilis vel plebeius. Jtē quantū habeat i bonis. Jtē an prece vel prece gratia odio timore vel fauore testificet. Jtē an ei datū sit aliquid vel ꝓmissum. vel aliquā habeat spem q; sibi detur vt sic testificetur. Jtez an sit excōmunicat⁹ maiori excōmunicatione. Jtez an sit amicus soci⁹ vel familiaris. ꝓsanguineus. affinis. vel subditus. vel de iurisdictōne ꝓducētis. vel ei⁹ cōtra quē ꝓducit inimicus. Jtē an sit instruct⁹ cōtra quē z quid deponere debeat. Jtem an sup hoc ꝓcordauerit cū testibz suis. Jtē vtr̄ sit subordinatus. Jtem quā ptem mallet in hmōi causa obtinere. z cui pl⁹ faueat cē. Et specialiter si dixerit testis esse verū qō in ꝓmo articulo cōtinetur interroget de causa scientie. videlicet vnde sciat testis fundū ad sempronium ptinuisse. z quō hoc. vel qñ Sempronij⁹ domi nium acq̄siuit. Jtē de ꝓfinib; eiusdez fundi

Jtē circa secundū articulū querat. si testis dixerit eū verū esse de causa sciētie. an testis fuerit ꝑsens in ꝓtractu. z q; cū eo fuerūt ꝑsentes. quot numero z ad quid ibi fuerunt Jtē de loco ꝓtract⁹ in qua domo an dom⁹ sit terrea lignea vel lapidea. in q; pte domus Jtem de tpe. s. de anno mēse die hora. Jtez de forma ipsi⁹ ꝓtract⁹. an fuit pur⁹ vel cōditionalis vel modalis. z p q; verba celebrat⁹. Et si conditionalis vel modalis. querat an ꝓditio postea extiterit z fuerit purificata vl̄ modus seruat⁹. Jtē an testis nouerit personas ꝓtrahentiū. Jtē an p̄cium interuenerit z an preciū solutū fuerit. in qua moneta per quē cui quo loco tpe die hora. quib; p̄tib; z semp de causa sciētie. de auditu fama certitudine z credulitate z singulis circumstātijs alijs que ad veritatē faciūt eliciendaz z detegendā falsitatē. de testi. cū causam. Plenissime de testi. §. iam de interrogatorijs. in spe. Et cautū est q; hmōi interrogatōnes distincte formen⁹ ponēdo añ quālibet. Jtē vl̄ ꝑsimile vt tradit doctrinā Guil. in spe. de testib;. §. nūc de interrogatorijs. Et fiūt interrogatoria circa psonas testiū z circa dicta. Sed dicit Guil. in spe. de testi. §. iam de interrogatorijs. ℣. in summa q; sunt duo genera questionū seu interrogatoriaz. Unū genus fit ad destruendū dicta testiū. Aliō ad fundandū exceptōes. i. intētionē eius ꝺ quā testes ꝓducant. quia testis deponere debz ꝓ vtraq; pte. Dicit tñ Jo. an. ibi in addi. q; in terrogatoriū nō debet ꝓtinere nouū capitulum p aduersario. Exemplū Titius ꝓducit testes cōtra Seyum ad ꝓbandū mutuum. Seyus dat interrogatoriū petēdo interrogari testes sup solutōe mutui. scz an soluerit hoc faciendū nō est. quia Seyus de hoc hz facere capitulū z Titi⁹ interrogatoria. Primum gen⁹ interrogatoriaz fit duplicit. videlicet vel rōe ꝑsone testis. vt quia est excōmunicat⁹. instruct⁹. subordinat⁹. iudeus. suspectus. vel alias min⁹ idoneus ad testificādum. vel rōe dicti. vt q; deponit contraria. vel vacillat. vel nō reddit aptā dicti sui causam. De diuersis aūt interrogatorijs et formis interrogatoriaz p Guil. in spe. de testi. §. iam de interrogatis. De hoc etiā in. c. presentinm. de testi. li. vj. Et ibi textus loquit ō interrogatorijs. z in glo. ponit forma. z ante nō habuim⁹ textū de eis. De materia etiā

ista no. in.c.p tuas.z in.c.cū cām.de testib. Et ibi no.q̄ si aliq̄ necessaria interrogatio fuerit omissa post publicatōz attestationū. petitur a iudice vt iterz interroget. vt qō omissum est recupet. Idē Guil.in spe.§.nūc videndū.in fi. Et ista interrogatoria vel copia de ipis nō debēt dari pti aduerse pducenti testes ꝓpter subordinatōis timorē. q̄ eis habitis posset instruere testes vt ꝯcorditer ad interrogata rñderent ne posset falsitas deꝓhendi.z sic p hoc tolleret efficacia interrogatoriozꝫ q̄ ad h̄ sunt inuēta vt falsitas facilius deꝓhendat.sz dant iudici q̄ debet illas moderare.superflua z inutilia resecare. Si aūt nō facit.nec ps dat interrogatoria tūc iudex faciet ista q̄ habent in.c.cuz cām. de testi. Et ꝓsulit Osti.q̄ potiꝰ fiāt superflua cꝫ aliqō necessariū omittat ex duabꝫ causis Prima q̄ si factū est interrogatoriū z omittitur negligēter necessariū seu dolose supplebitur seu repetit nō obstāte publicatōne. vt supra dictū est. Secunda causa q̄ forte iudex ex officio plura resecabit vel resecarz cꝫ expediret. Ita no.in.c.p̄sentium.de testi.li. vj.sup glo.interrogatoria

De testibꝫ recipiēdis z examinādis

Factis rñsionibꝫ ad positiōes si p eas reus cōfitet positiones relevat p talē ꝓfessionē actor a ꝓbatiōe.z tūc nō restat aliud nisi cōfessum ꝓdēnare.q̄ nō sunt ptes iudicis ad ꝓfitentē nisi vt pnūciet.ō trāsac.ꝑterea. Aduertat tñ diligēter actor an oīs suas positiones sit reꝰ ꝓfessus. Si g̃ aliqs positiōes est ꝓfessus videat an ꝓfessatas eiꝰ intentio fundata sit vel ꝓbata. z tūc sniam postulat ipe actor. Et promptiores sunt negationes in iudicijs p quas oportet ponentē onꝰ ꝓbandi subire. Uñ si reus oīes vel aliqs positiōes negauerit.tunc habet actor suam intentionē ꝓbare.ff.de pba.l.ei qui.vj.q.vl. accusator. Actor g̃ tūc petat sibi terminum dari ad ꝓbandū.z iudex statuet sibi terminum cōpetentē p ꝓma dilatōe.q̄ dare iubz tres dilatiōes.de testi.vltra tertiā.no. de dilat.c.j. Uel fm alios statuat terminū vnuz p omnibꝫ dilatōibꝫ.videlicet p ꝓma secūda z tertia dilatiōe.ꝓmū tñ seruat De q̄ in spe. de pba.in pn. Et no.in alle.c.j.de dila. pleniꝰ in.ca.in causis.de testi.in glo. Finita tñ ꝓma dilatiōe iudex nō dabit scdaz nisi ex iusta causa. Uñ vt ibi dic Inno.secunda z tertia dilatio dabit qñ petēs illā ostēdit se impeditū in ꝓma. Quantū aūt ad tempꝰ spacium cōtinere debeāt iste dilatōes habetur in.§.spaciū.iij.q.iij.no.plene p Jo.an.in.c. vltra tertiā.de testi.in cōmento. Actor g̃ q̄ vult pducere testes.faciat eos p iudicē vocari.q̄ testis sine vocatiōe se ingerens exh q̄ammodo se suspectū reddit.vt.l.ō test. autē.rogati.z faciat citari aduersariū vt videat eos iuuare.alias receptio testiuz cōtra absentē nō vocatū facta nō valet.vt in.c.ij. de testi. Judices aūt raro p se recipiūt testes.vel eos examināt sz alijs committunt. De hoc cōquerit Osti.vt scribit Jo.an.i.c. p̄sentiū.de test li.vj.sup glo.interrogatoria De quo etiā in spe.de testi.§.nūc tractādū. ℣.licet aūt dixerim. Nā in probationibꝫ pēdet totū ius cause. Uñ deberēt iudices potius cōmittere alia cꝫ testiū examinationez facit.xliij.dis.quiescamus. Sz q̄ ex quo est onerosum eis.ideo de facili p eos cōmittit. q̄ tñ fieri nō deberet. Si tñ vtiq̄ cōmittere vellēt.deberēt nō notarijs vel alijs simplicibꝫ.sz idoneis discretz z honestz delegare.de testi.si q̄ testiū.de testi.cogen.c.j.de cōsang.z affi.c.j. Quia tñ qñq̄ testes sūt q̄ nō possunt vel nō tenent ad inuicē venire.p testimonio ferēdo.sz iudex ad eos ire vel mittere debet ꝓpter ꝓuilegiū vel impotētiā ipoꝝ testiū. videlicet si testes sunt egregie pſone vel mulieres.aut senes seu remoti Uꝫ q̄ producit est paup ꝛc.de quo in.c.si q̄ testiuz de testi.z ibi de hoc dant versus. Uñ tunc est iusta causa cōmittendi alijs receptionez testiū z examinationē.vt ibi no.de testi. cuz causam. Prius tñ cꝫ scribat iudex seu committat examinationē testiū.recipit cautiōez ab eo ꝓtra quē producunt testes. vel committat vt vadat infra terminū cōpetentē ad videndū iuuare testes.vt dicit Guil.in spe.de testi.§.qualit.℣.sunt autē testes.De h tamē est dicendū vt no.in.c.ꝓstituz.de fideiusso. in glo.antepenul.z sup ea.z in.c.statutū.de rescript.in glo.penult.li.vj. Et fit cōmissio sub hac forma

Forma cōmissionis recipiēdi testes.

N.decanꝰ ꝛc. Judex cause z ptium infrascriptaꝝ a sede apostolica delegatꝰ vel archidyaconus vel officialis ꝛc.tali notario publico vel alteri cui cōmittit Salutē i dño. Quia talis actor in causa quā tali reo mouet in iudicio coꝝ nobis ad intentionez eiꝰ fundandā nōnullos intendit pducere testes

quoꝝ receptioni ꝛ examinatõi ꝑsonaliter i/teresse nõ valem⁹. Idcirco de vestra legali/tate ꝛ discretõe plurimũ cõfisi vobis cõmit timus ꝛ mãdamus ꝙten⁹ testes quos idem actor vel ei⁹ ꝓcurator vobis duxerit nomi/nandos ad vestrã ꝑsentiam ꝓuocetis. recepto ꝙꝫ ſm formã iuris ꝛ iudicij morẽ ab eis pri/mitus iuramẽto sup intẽtione ꝛ articulis ꝑ sentib⁹ inclusis. vel vobis ꝑ parte actoꝝ ex hibendis. ꝛ ſm interrogatoria partis alteri us si vobis dabunt cogatis eosdem verita ti testimoniũ ꝓhibere attestatões in publi/cam formã redactas sigillo vestro clausas. fideliter ꝛ secrete inclusas ꝑ nunciũ fidelez ꝛ idoneũ nobis ĩ talẽ diẽ remittatꝫ. Uel sic.

¶ Talis iudex ꝛc. Salutẽ in dño. Noueri tis ꝙ in causa q̃ inter talẽ ex vna. ꝛ talez ꝑte ex altera vertit in iudicio coꝝ nobis partes hincinde nõnullos volẽtes ꝓducere testes ꝑ fundãda sua intẽtione. quos coꝝ nobis difficile foret ꝓducere ꝛ partib⁹ onerosum. Idcirco discretioni vestre cõmittimus. ac firmiter ac discrete ꝑcipiendo mandamus quaten⁹ testes quos ꝑs vtraꝙ ꝓducere cu/rauerit coꝝ vobis infra spaciũ vni⁹ mẽsis. vel talem diẽ legaliter recipe. ac eos sup ar/ticulis a ꝑtib⁹ hincinde ĩ causa huiusmodi datis. ꝛ ſm interrogatoria partiũ que vob vna cũ ꝑntib⁹ trãsmittim⁹ ſm datam a deo vobis prudentiã diligẽter examinare cure/tis seruata forma debita ꝛ cõsueta.

¶ Depositões iꝑoꝝ testiũ cũ articul' ꝛ iter/rogatorijs ꝑdictꝫ ac toto ꝓcessu quez sup ꝑ coꝝ vobis hr̃e ꝓtingit sub sigillo vestro fi/delit inclusum. nob ꝙtoti⁹ poteritis remittere studeatꝫ. Aliqñ cõponit etiã forma com/missionis decipiẽdis testib⁹ reprobatorijs clausa sub ista forma. Oõ si forte altera ꝑti/um testes alteri⁹ reprobare voluerit. testes sup reprobatõne hmõi ꝓducẽdos infra. xv. dies post dictũ mẽsem ĩmediate sequentes fideliter admittere ꝛ examĩare solicite stu/deatꝫ. Aliqñ etiã addit clausula. Testes ꝙ si se gr̃a odio vel amore ꝑcio vel timore sub traxerint ꝙ cẽsurã eccl̃iasticã ad ꝓhibẽdum testimoniũ veritatꝫ auctoritate nr̃a. imo ve rius apl'ica cõpellatꝫ Aliqñ etiã additur clausula videlicet significãtes nob ꝙnta fi/des possit ipis testib⁹ adhiberi. Ista clausu la habet de fideiuss. ꝓstitut⁹. in fi. ibi de ꝑ. ꝙ quo etiã no. in. c. qm̃ ꝓtra. de pba. de ista cõ missione seu remissiõe ꝛ ei⁹ forma vide ĩ. c. ꝑsentiũ. de testi. li. vi. vbi papa facẽ remissiõz ad ꝑtes ꝑ testib⁹ ꝓducẽdis ꝛ ꝙ receptoribus testiũ. an possit vlteri⁹ cõmittere habet ꝙ re iudi. cũ bertold⁹. ꝛ in cle. iudices. de offi. de le. ꝓt etiã iudex ꝑ officiũ cõmittere tabelli oni seu notario cause. ꝛ sic exercebit vtrũq officiũ. s. receptoꝝ testiũ. ꝛ scriptoꝝ. ꝛ ita te/net Inno. in. c. qm̃ ꝓtra. de pba. Et ꝑ etiaz habet general' ꝓsuetudo. Et diẽ ibi Ostien sis. ꝙ sanũ est ꝓsiliũ ꝙ de cõmissione iudicꝫ tabellioni facta fides fiat nõ ꝑ ipm tabelli/onem cui facta est cõmissio. qz ei in ꝑ nõ cre ditur. sz ꝑ instr̃m alteri⁹ tabellionis vl' lr̃as autẽtico sigillo sigillatas. Luz g̃ ps ꝓducit testes suos coꝝ iudice vel eo cui ꝑ est com/missum. debẽt testes iurare dicere veritatez quia sine iuramẽto dictis eoꝝ nõ creditur quantũcunq sint religiosi. nisi iuramentuz eis a partibus remittatur. vt in. c. nuper. et in. c. de testib⁹. de quo etiã in spẽ. de testi. §. sequitur.

Forma iuramenti testium

¶ Forma aut iuramẽti testiũ habetur ꝺ te stibus. fraternitatꝫ. in vlt'. glo. qz iurabũt ꝙ dicant totã veritatẽ iudici vel cui cõmiserit quã nouerint de ista causa seu re super qua iurant. Itẽ ꝙ nullam interserãt falsitatem. Item ꝙ ꝓ vtraq parte dicãt iudici verit/tatem quã sciũt. Item ꝙ dicãt omnẽ verita tem siue sint interrogati siue nõ. Itẽ ꝙ nec ꝑcio nec amore vel odio. seu ꝑ aliquo com/modo testimoniuz dicãt. Et de facto addit certũ. s. ꝙ secretũ teneãt dictũ suum vsq ad publicationẽ. de quo etiã in spe. de teste. §. sequit'. Et debẽt iurare tactis euãgelijs. vt ĩ iij. q. ij. hortamur. An vero si nõ apparet te/stem tetigisse illud euangeliũ ꝓsumat tra/ctat Jo. an. in addi. spe. in. §. primo alle. sup ꝑ. ꝛ no. Quando aũt debz ꝓbari ꝓsanguinitas ad dirimendũ matrimoniũ est specia lis forma iurãdi vel iuramẽti testiũ. de quo in. c. licet ex quadã. de testi. Pars aũt cõtra quã testes ꝓducunt̃ sit pñs in ꝓductõe testi um. ꝛ videat personas testiũ quales sint. an sint tales ꝙ nõ possunt testificari ꝛ faciat ꝓ/testationem ꝙ dicere velit in ꝓsonas testiũ. alias post publicationẽ ac testationem non potest nisi in duobus casib⁹. scz nisi iuret ꝙ hoc ex malicia nõ procedat. vel nõ ostendat se post publicationẽ ea didicisse que obiicit in personas. vt in. c. pñtium. de testibus. Et debet fieri ista ꝓtestatio tempe ꝓductionis

testium. vt in ti. ex pte. eo. ti. Tamen ista pro testatione facta si testes aliquid dixerint p ptestante. eis de facili nō credet. vt in alleg. ca. pūtium. in fi. Qualiter tamē hoc intelligatur ibi no. Et ista omia puta testiū receptionē eoz iuramēta z ptis ptestationez tabellio scribat ī actis. de pbati. qm̄ ptra. Et erit ista forma

¶ Forma actuū in actib⁹ signandorum.

¶ Anno tali. die tali. tal' actor vel tal' ipius pcurator coram tali iudice vl' tali cōmissario cōparuit. z A. B. C. testes ibidē cōparētes pduxit. petēs eos p pdictū dñm iudicē seu cōmissariuz recipi z admitti. Ex aduerso talis reus vel talis ipsi⁹ pcurator ibidē cōparens ptestat expresse q̄ in psonis testiū hmōi dicere vellet z obijcere seu post depositiōis apertura reprobare. Predict⁹ ergo dñs iudex vel cōmissari⁹ testes pnominatos recepit. q̄ oms z singuli tactis euāgelijs solitum pstiterunt iuramētū ꝛc. Tandē iudex vl' cōmissari⁹ pcedēdo ad examinationē testium: vocabit ad te testes z singulos secrete z sigillatim examinabit. exemplo Danielis q̄ falsos sacerdotes contra Susannā inductos secrete examinauit. vt habet Dañ. xiij. Et no. de testi. ca. ij. in glo. nō est ita. ibi de hoc. Et dicet ei. amice falsidic⁹ testis trib⁹ psonis est obnoxi⁹. s. deo. cui⁹ pūtiā cū sit vbiq̄ pt̄enit Item iudici quē mētiendo fallit. Itē parti innocēti quā falso testimonio ledit. ō crimine falsi. c. j. Et quoniā testis q̄ veritatem occultat z q̄ mendaciū dicit est reus. q̄ pmus pdesse nō vult. secūdus nocere desiderat. xj. q. iij. quisq̄s. Unde cū iuraueris dicere veritatē. p id iuramentū obsecro te vt animaz tuā saluet. z qō scis de tali negocio plene dicas. Deinde ponas sibi qualiter inter talez z talē causa vertit sup tali re vel debito ꝛc. Deinde legat z exponat sibi primū articulū z sup illo testē interroget an sciat eū esse vex Et si testis dicit eū esse verum querat ab eo de causa sciētie. ex qua causa sciat eū esse verum. z sm̄ alia interrogatoria que data sūt circa istū articulū eū diligēter interroget et sigillatim. Deinde facta interrogatione de his que in pmo articulo pt̄nētur. z de interrogatorijs circa eū datis. z factis depositionibus z rñsionib⁹ p testem ad ea tūc descendat examinator ad secundū articulū. tandē ad tertiū. z sic de alijs. Adhibeat tñ. cautelam si visum fuerit expedire q̄ pmo querz a teste in genere q̄d sciat de tali causa que vertit inter tales ꝛc. anteq̄z aliquē articulū sibi plegat. Uel q̄nq̄z pmo interroget de vltimo vl' de medijs articulis. Jstā pposterationē seruando vt p hoc facilius apprehendere valeat an testis sit subordinat⁹ seu instruct⁹ vel nō nec suadeat ei necz ipm inducat vt aliq̄d certū dicat. sed querat in genere. nec etiā inducat eū ad dicendū se scire quod credit. vl' ecōuerso. de quo in spe. de teste. §. nunc tractandū. Hāc tñ cautelā z sequētia notarius scribat isto modo.

¶ Forma depositionum in actis signandorum

¶ Anno. mēse. die. talib⁹ talis testis iuratus sup pmo articulo q̄ sic incipit. Jtē ponit ꝛc. sibi lecto diligēter z exposito examinat⁹ dixit se articulū ignorare. vel dixit vera esse q̄ in ipo pt̄inētur. Interrogat⁹ de causa scientie seu quō sciret. rñdit q̄ interfuit. z ita fieri vidit z audiuit. Interrogat⁹ de tēpe. ꝛc. sm̄ q̄ interrogatoria data fuerūt. rñdit q̄ anno tali. die tali ꝛc. Jtē sup secūdo articulo q̄ sic incipit. Jtez ꝛc. sibi lecto z clare exposito dixit. z sic de alijs articulis. Et querat de causis z circūstantijs circa formā interrogatoriaz circa quemlibet articulū datoruz z responsiones ipsi⁹ testis qualescūq̄z fuerint redigantur ī scriptis. vt in forma supra sicut a teste pferunt. nihil mutādo vel detrahēdo. z diligēter vulgare interpret in latinuz. nec scribat testez dixisse credo vbi dixit scio. vel ecōtra. Nam taliter posset dictū testis redigere in scriptis q̄ auferret ius habenti. z sic se sibi ad restitutionē seu satisfactionē obligabit. Caueat etiā ne scribat tal' testis dixit p omnia sicut talis pmus vel secundus. sed cuiuslibet testis dictū per se in scriptis in integrū redigat. vt no. de p. sig. nihil obstat. ō quo ibi plene. Et aduertendū q̄ vbi sup articulo pncipali testis deposuit. examinator seu tabellio nō debet vti his verbis. videlicet talis testis requisit⁹ vel interrogat⁹ sup articulo tali rñdit ꝛc. Sed dicat seu scribat Talis iuratus q̄ sup articulo tali sic dixit. Sed vbi de causa sciētie vel de circumstantijs extra articulū pncipalez queritur. tunc his verbis tabellio vtitur scribendo Talis interrogatus vel requisitus quomodo sciret vel de tempore seu loco. ꝛc. respondit ꝛc. De quo in spe. de testi. §. nunc tractandum. p. z aduerte diligēter. Quomodo etiam in

testiũ examinatõe quedã ꝺsiderãda sunt circa examinatorem testiũ. videlicet ꝙ sit prudens. erptus. diligẽs. ⁊ attent⁹. fidel⁹ et cautus. prudẽter ⁊ discrete attẽdendo verba ql̃i tatem ⁊ vultũ ipsi⁹ testis. Quedã circa ipos testes. videlicet an sint inimici vel infames. Et quedã circa dicta testiũ videlicet an de positionis causam reddãt ⁊c. Ponit Buil. i spe. in ti. de testi. §. nũc tractandũ. in ꝟ. vt ãt hoc pleni⁹. Debet ꝫ examinator iudex vl̃ cõmissarius attẽdere an testis vacillat vl̃ titubat. seu cũ trepidatõe vel ic̃õstãtia loquat. Et si vacillat debz ꝶ scribi in actib⁹ ꝙ tabellionem. Qz an tabellio debeat hoc scribere ad ꝓceptũ iudicꝭ examinãtis. etiã si tabellio nihil de titubatõe vel vacillatiõe perpẽdat. no. de. pba. qm̃ ꝓtra. ⁊ in spec. de testi. §. nunc tractandũ. ꝟ. ꝺsiderare dz. ⁊ sequenti. Et ꝺr ibi ꝙ sic triplici rõe. Prima ꝙa iudex habet autoritatẽ in recipiẽdo ⁊ examinãdo testes. sed tabellio solũ in scribẽdo. Secunda quia iudex superior est vñ sibi magis est credendũ. Tertia qz. tabellio intẽtus circa scriptură nõ potest ita attẽdere circa variationem testiũ. ⁊ titubationẽ pallorẽ vel mutationẽ faciei ipsi⁹ testis sicut iudex. q̃ sp põt oculos ad testẽ habere. iõ sibi magis est credendũ. Potest tamẽ tabellio saluãdo ꝺsciẽtiam sic scribere hoc casu. Et iudex mihi tabellioni sic dixit vt scriberẽ ꝙ testis vacillabat. sed scriptura esset efficacior si adderz tabellio. ⁊ sic mihi videbaꝭ ꝙ vacillaret dummodo rei veritas sic se habebat. Debẽt etiã ꝙntum possunt cũ veritate exꝓmere. scz vacillationis modũ. s. talis testis vacillãdo si/ue tremẽdo vel trepidãdo vel sudãdo p̃ nimio timore loquebatur. vel pallid⁹ efficiebatur. vel bmõi. Et debet ꝶ scribere teste recedẽte vel ignorãte in ꝓtinẽti. Tñ erꝙ testis audiuit. nisi iudex vellet posset testẽ exꝶ punire. de q̃ no. in alle. c. qm̃ ꝓtra. de pbaꝭ. per Inno. ⁊ Osti. ⁊ in spe. ꝟ. primo alle. supra. Postꝙ aũt testes recepti sunt ⁊ examinati. si hoc factũ est p aliũ ex cõmissione iudicꝭ. ipe redactis attestationib⁹ in scriptis ipsas attestationes cũ articulis ⁊ interrogatorijs ac alijs coram eo super hoc actis iudici remittat sic scribendo

¶ Forma commissionis examinationis testium.

¶ Honorabili viro dño .N. iudici vel officiali ⁊c. Salutẽ in dño. ⁊ mãdatũ vestrum iniunctũ ꝓno suscipiẽdo ⁊ exequẽdo affectu testes quos talis in causa tali coꝝ me ꝓducere voluit. vel testes mihi ꝑ talẽ nomiatos citaui. ⁊ ab eis ꝑ talẽ actorẽ vel ei⁹ ꝓcuratorem in ꝑntia talꝭ rei vel talꝭ ip̃i⁹ ꝓcuratoris. vel in penã ꝓtumacie rei ꝑ me ad hoc citati ⁊ nõ cõparẽtis ꝓductis. iuramentum iuxta morẽ qõ ip̃i oms ⁊ singuli tactis sctis euangelijs ꝑstiterũt recepi. Ipsosꝙ sup articulꝭ actoris ⁊ ꝑm interrogatoria ip̃si⁹ rei michi transmissa cũ diligẽtia qua potui examinare curaui. Quoꝝ depositiões ꝑ talem notarium publicũ in scriptis redactis sub sigilli mei impressione inclusas. vna cum articulꝭ interrogatorijs. citationib⁹. ꝓtestationibus testiũ iuramentis. ⁊ alijs coꝝ me ī negocio huiusmodi actis. factis. et ꝓductis. per latorem ꝑsentiũ quez ad hoc de vtriusꝙ ꝓfensu tanꝙ idoneũ ⁊ fidelẽ duxi assumendum vobis remitto. Aliquãdo additur ista clausula. Et partib⁹ talẽ terminũ in quo se coram vobis rep̃sentare ꝑ se vel ꝓcuratorẽ teneãtur assignaui. Et in forma dicit de testium iuramẽtis. ideo posui. qz iuramenta huiusmodi sunt in acti. scribenda. vt tactuz est supra. Unde nõ sufficeret poni in attestationib⁹ sic. talis testis iuratus dixit ⁊c. qz assertio ista seu narratio est de ꝑterito. nec ꝑ eam apparet de p̃sentia iudicis vel partꝭ ꝺ quam nec dies p̃stiti iuramẽti. de quib⁹ omnibus cõstare debet. de testi. c. ij. de probati. qm̃ cõtra. Ita dicit Jo. an. in addi. spe. ꝺ testi. §. sequitur. Si tñ scriptũ inueniꝭ ī actis testium coꝝ iudice iurasse ptib⁹ presentib⁹. bene ꝓsumiꝭ iurasse vt debuit. scz cum tactura euangelioꝝ. vt etiã dixi supra. Et plene ꝑ Jo. an. in loco alle. Et debet testis recipi ⁊ venire exꝑnsis ꝓducẽtis. vt in. c. statutum. §. penul. de rescrip. li. vj. Nec pars alia ꝓ eo ꝙ dat interrogatoria teneꝭ aliq̃d ad exꝑnsas testiũ ministrare anteꝙ iter arripiat. ꝑ eundo ⁊c. Et quõ nõ habeꝭ rõ illarum exꝑnsarũ quas testis domi facturus erat. ⁊ quomodo soluet etiã exꝑnsas ꝑ vectura equoꝝ si conditio persone testis hoc requirat. etiam si testis ꝓpriũ equũ duceret. tractat Jo. an. in addi. spe. de teste. in. §. qualit. Utrũ aũt valeat depositio testis facta post terminũ datum ad ꝓducendũ ⁊ ad recipiendum testes seu ꝓbandũ no. in spe. §. primo. alle. ꝟ. Js quoꝙ cui. Et ibi late ꝑ Jo. an. in addi. cui finaliꝭ placz distinctõ Buil.

ſbi poſita in primo ⁊ ſecundo membro. ſalvo eo quod no. in ſpe. de dila. §. j. ℣. illud q̃ꝫ in fine.

¶ De publicatione atteſtationũ poſt dilationes habitas.

Poſtq̃ꝫ hic pducti ⁊ examinati ſũt teſtes ſi hoc factũ eſt in ꝓma dilatione. ⁊ ſufficiẽs eſt facta pductio, pcedet ad publicationem atteſtationũ. Si nõ eſt ſufficiẽs ⁊ pducens petat ſecundã vel tertiã dilationẽ. Si iuſta cauſa ſubeſt. dabit cũ cauſe cognitiõe ſecunda vel tertia. vt ſupra dictũ eſt. Et no. de dilat. c. ij. de teſti. in cauſis. cũ ſimilib⁹. Quarta dilatio nõ dabit niſi cũ quadã ſolennitate legali. De qua ⁊ qualis ſit illa ſolennitas habetur in. c. vltra tertiã. de teſti. ⁊ ibi plene Teſtib⁹ ſic pductis ⁊ examinatis partes renunciãt teſtiũ pductioni ⁊ poſtulãt atteſtationes publicari. vel ſaltẽ pars pducens id petit. Judex ergo volens atteſtatões publicare vocabit ptes. quia eis abſentib⁹ ⁊ non vocatis nõ debet aperire. de re iudi. cuz ita ⁊ maxime vocare habet illum ꝑtra quẽ ſũt producti vt ſi velit poſſit aliquid in apertione ꝓteſtari partib⁹ ſic vocatis ⁊ preſentibuſ Uel altera p cõtumaciam abſente procedit iudex ad publicatiõem iſto modo. quia ꝑcepit notario q̃ legat coꝝ ſe ⁊ partib⁹ publice in iudicio dicta teſtiũ vel ipẽ met legat. et ſi ſunt multe vel prolixe. ſufficit legere vnam p omnib⁹. Quo facto iudex dicit. Jſte ſunt atteſtatiões in tali cauſa habeatis eas ꝑ publicatis. vel ea p publicato. de quo in ſpe. ꝺ teſte. §. ſatis vtiliter. in ꝓn. Dicit aũt ibi Jo. an. in addit. ꝺ facto ſeruari q̃ legitur aliq̃ de vna atteſtatione in ꝓn. ⁊ de vna ĩpgreſſu ⁊ de vna in fine. Satis tamen eſt iudicez p nunciare iſtas p publicatis haberi. ⁊ ita cõmuniter in iſtis partibus ſeruatur. Et omnia iſta per tabellionẽ rediguntur in actꝫ ℔ modo

¶ Forma actuũ in actis ſignandorum.

Anno. die. mẽſe. ꝛc. Talis actor vel talis ipſi⁹ pcurator ex vna. ⁊ talis reus vel tal' ipius procurator ꝑte ex altera ad publicãdum ⁊ publicari vidẽdũ ⁊ ad audiendũ dicta teſtium p parte dicti actoris pductoris citati comparuerũt coꝝ predicto dño iudice ſedente p tribunali ⁊ teſtib⁹ pducẽdis renunciauerũt. ac dicta teſtiũ ꝓdictorũ publicari ꝓſenſerũt ⁊ expreſſe poſtularũt ac ipſaꝝ copiam ſibi fieri ⁊ decerni atteſtatões hmõi petierunt. Predict⁹ aũt re⁹ terminũ ad dicẽdum cõtra pſonas ⁊ dicta teſtiũ cõpetẽtem ſibi petijt aſſignari. Prefatus g̃ dñs iudex atteſtationes hmõi p̃ partẽ talem ipſarũ atteſtationũ publice coꝝ ſe legere fecit. Quo facto ipas atteſtatiões voluit ⁊ fecit ꝓnunciari. ⁊ p apertis ⁊ publicatis haberi. ⁊ copiam de ipſis ptib⁹ vel eaꝝ procuratorib⁹ hoc petentib⁹ fieri ⁊ dari decreuit. Et tali reo vl' ei⁹ procuratori talem diẽ ad dicendũ ⁊ obijciendum in pſonas vl' ad dicta teſtiũ p termino aſſignauit. Uel ſic breuiter

¶ Conſimilis forma

Lecte ⁊ publicate ſunt he atteſtatiões in pſentia partiũ vel eaꝝ procuratoꝝ pſentium ⁊ publicationẽ fieri petentiũ. vel in pſentia talis actoris ſeu ſui procuratoris publicationẽ fieri poſtulãtis in penaz cõtumacie talis rei ad hoc citati ⁊ minime cõparentis. Anno tali. die tali ꝛc. Excipietur cõtra dicta ⁊ perſonas teſtiũ ꝛc. In renunciatõe tamen habeatur cautela. ſcz q̃ fiat renũciatio ſolum pductioni teſtiũ nõ pbationi in genere. quia tũc nõ poſſent pduci inſtrumenta q̃ alias produci poſſunt vſq̃ ad cõcluſionem cauſe. de fide inſtru. cũ dilect⁹ filius. Jtem q̃ vna partiũ nõ renunciet. niſi ⁊ alia renunciat. de quo in ſpe. de teſte. §. vlt. ℣. Jtez notandum. ⁊ ℣. ſi. p abbatem. de teſti. in. c. ꝺ teſti. quia alias ꝑs que nõ renũciaſſet poſſz p ducere teſtes añ publicatiõem. Et talis renunciatio admit facultatẽ pducẽdi teſtes alteri pti ſup eodẽ articulo. de q̃ plene in. c. cum veniſſet. de teſti.

¶ Quid agendũ ſit p reprobatõe teſtiuz p⁹ publicationẽ atteſtationũ.

Atteſtationib⁹ publicatis ſolet ſuper eis diſputari. vt dicit in. ca. in cauſis. de teſtib⁹. Teſtes etiã quãdoq̃ cõſueuerũt reprobari ⁊ an hoc liceat vel an poſt publicationẽ. habetur in. c. pſentium. de teſti. li. vj. Jmpugnantur autẽ vt etiã alias dixi probatiões facte per teſtes ratione pſonaꝝ. ⁊ etiã ratione dictoꝝ ipſoꝝ teſtium. Uideam⁹ de ꝓma. ratione pſonaꝝ repellũtur teſtes ſeu reprobãt aliquando ꝓpter crimen. aliquãdo propter ſuſpicationẽ. qñq̃ ꝓpter defectũ. Propt crimen. vt qz eſt latro. fur. raptor. piurus. infamis. vel alias criminoſus. de teſti. teſtimonium. ⁊. c. ſicut nobis. cũ ſimilibus. Et ſi ꝓpter ſuſpitionẽ. vt qz eſt pater. pſanguineus vel ſocius. vel familiaris. affinis. coniunꝝ.

Forma exceptionis

vasall⁹.libert⁹.vēditor.fideiussor ei⁹ q̄ eū p ducit. De q̄.ūū.q.iij.§. Itē testiū. de testib⁹.i sup.z.c.cū nūci⁹.z.c.in lr̄is. Et plene i spe.ō teste.§.j. Propter defectū potest poni exem plū de ipubere.de q̄ in spe.ō teste.§.j.ℓ. Itē excipiť.q̄ est impubes vl furiosus vl iudeus de testi.iudei.z.c.licet. Et generaliť req̄rūť in testib⁹ septē.q̄ his ℓsib⁹ ꝯtinenť. Cōditio. sexus.etas.discretio .fama . Et fortuna . fides.in testib⁹ ista requires. Illos ℓsus ponit glo.in ca.ij.ō testi.in glo.ij.z ibi sup glo. Ad singula ista dant ꝯcordātie. Iudex q̄ facta publicatōe assignabit terminū infra quē recipiāt copiā attestationū.q̄ copiā facere tenet iudex.de.pba.qm̄ ꝯtra. Et originalia debet iudex vel tabellio apud se retinere. vt ibi no. Deinde habita copia attestationum p partes iudex dabit aliū terminū reo infra quē z testes si potest repellat. Et post istum terminū nō audiet.de.pba.licet.de q̄ etiā in spe.de test.§.pe. Q̄ñq̄ tñ añ publicatiōz attestationū testes reprobāť z repellūť.de q̄ vi delicet an exceptio ꝯtra testes ꝓponi debeat z ꝓbari ante publicationē attestationū. vel an post fieri possit magna est diuersitas inť doctores.z diuerse sunt opiniones. Tenet tamē cōmuniter q̄ exceptio legitima q̄ opponitur ꝯtra testes semp a p̄ncipio sit recipiēda siue faciēda. Et iudex nō recipiēdo grauaret partē.z sic locus esset appellatiōi. Sz recipe statim ꝓbatōes sup tali exceptiōe. vl hoc differre post publicationē est i arbitrio iudicis. Ab isto excipiunť tres casus. ō q̄b in.c.ex pte ade.de testi.in glo.hmōi.z sup ea Et iudex in talib⁹ arbitrarijs dz aduertere ad plura. videlicet an illud de quo excipit habeat eandē equitatē cū p̄dictis casibus exceptis. vt sic ex eadē equitate ꝓbatiōes p⁹ recipiat. Itē an sit publicū q̄ excipitur Itē an habeat ꝓbationes. Itē an sit p̄sumptio ꝯtra excipientē q̄ faciat ℔ causa differē di z ſm huiusmodi z alias diuersas circumstantias facti videbit iudex an expediat p⁹ recipe testes reprobatorios vel nō. In dubio tamē differat reprobatio. de quo plene in ca.ex parte.supra alleg.z ibi p Joh.and. sup p̄dicta glosa Et ita est in arbitrio rei opponere exceptionē ꝯtra testes a p̄ncipio .vl illam differre in temp⁹ disputationū dummodo de hoc ante p̄testetur iuxta dispositōnem.c.p̄sentiuz.de testi. Sed in arbitrio iudicis regulariter est ꝓbationes sup huiusmodi exceptiones statim recipe.z ipsas discūti aut in temp⁹ predictū differre dūmodo attētis factī circumstātijs bene arbitrat vt dictū est. Et ō regulariter.quia in trib⁹ casib⁹ ꝓbatōnes statim admittunť.vt supra patet. Et si ad p̄obationē testiū p̄obatorioꝝ inducunť testes reprobatorij.z isti testes p̄obatorij possunt p alios testes reprobari.sed vlterius non admittat reprobatio vt est casus in ca.licet.iij.de testi. De ℔ dantur versus. In testem testis z in hūc sed nō datur vltro. Et i exceptione cōtra testes q̄ reprobank p̄tetxu criminis .debz fieri specificatio criminis cōtra p̄sonaz cuiuslibz testis.vt in.ca.p̄sentiū.de testi.li.vj. Exceptio tamen bene recipiť sine tali specificatione.z tunc debet fieri specificatio añ testiū receptionem.vt ibi no.sup glo.notabili. De qua añ specificatione intelligať.no.ibidē i glo. nō esse.z supra.

Forma vero exceptionis ꝯtra testes z p⁹sonas testiuz erit ista.excipiēdo cōtra testes p talem ꝓductos

Coram vobis honorabili dño iudice z̄c. In causa que inter eundē actorez ex vna z talē reū parte ex altera sup tali re vl debito vertitur.pcurator pcuratorio nomīe p̄dicti A. reꝯponit.z dicit q̄ testes hmōi ad testimoniū ꝯtra ip̄m reū nō sunt admittendi. sed a testificādi officio seu actu excludendi z repellēdi. vel dicit q̄ testes tales A.B.C intra ordinē vel numerū testiū admittendi nō sunt vel cōputandi nec eis nec eorum dictis dari debet fides vl adhiberi.nec dicta eorū in aliquo sunt sequēda.sed tanq̄ morbosa z infecta reprobāda z relinquenda.et eo z p eo q̄ talis testis fuerit tpe depositōis piurus. Nam alias in causa tali coram tali iudice induct⁹ in testē peierauit vel de periurio est cōuictus. Itē q̄ talis testis erat tēpore depositionis adulter.z de hoc ꝓfessus vel ꝺemnat⁹ vel adhuc potest ꝓbari.vt de testi.sup eo.j. Itē talis testis p̄cio corrupt⁹ falsum testimoniū dixit in huiusmodi causa. Nam cū deposuerit me tali die ꝯtraxisse Erfordē.ego fui eodē die Bonguñ. Itē talis z talis sunt leuis opinionis z suspecte vite.z tales q̄ eoꝝ dictis dari vel fides adhiberi in iudicio vel extra nō consueuit. Quare petit huiusmodi exceptiones admitti. et ꝓbationes super eis recipi. ac ipsis ꝓbatis legitime p pte sua ſniam absolutoriā ferri.

Forma exceptionis

¶ Utrum aũt sufficiat obiicere ꝛ pbare ꝙ testes corrupti fuerint. vel an cũ hoc exigat pbatio falsitatis dicti ipsi⁹ testis. no. in. ca. licet. de pba. §. post hoc. ꝛ in. c. sicut nobis. de testi. Nam si excipiat aũ sniam. sufficit pbare corruptionem cũ p hoc phibent criminosi. Et idẽ post sniam in causa appellatõnis. vel alias in causa vbi snia nõ habet effectũ rei iudicate. vt no. ĩ dicto. c. sicut nobis. §. si ꝓ Sz vbi snia trãsiuit ĩ rez iudicatã tũc opor tet addi de falsitate. ꝛ etiã pbari. imo tũc etiam addi dz ꝙ iudex ĩ sententiando fuit dicta testiũ corruptor secut⁹ p iura q̃ alle. ĩ dicto ca. licz dilect⁹. de testi. in. ij. glo. Et ibi ex ter. Ab. collegit sex exceptões ꝓtra testes. Pria de ꝓtradictione. Secũda de singularitate. Tertia de mala fama. Quarta de leui opinione. Quinta de falsitate. Sexta de corruptione. Iste tñ exceptiões nõ oĩes directe sunt ꝺ psonas testiũ. sz alique respiciunt dicta testiũ. Utr aũt testis puniat ꝑpt crimen sic in modũ exceptõis vt a testimonio repellatur pbatũ ꝓtra eũ. le. ꝛ no. de or. cog. ca. ij. Et ita habem⁹ quõ pbatões p testes repbãtur rõe psonar

¶ Qualiter dicta testiũ impugnentur.

¶ Videam⁹ ergo nũc quõ dicta testiũ reprobanꝺ ꝛ impugnanꝺ. qr nisi excipianꝺ attestationes q̃ etiã alias nõ valerẽt. possent p cõsensum ptiũ etiã tacitũ ratificari. ꝺ q̃ no. de testi. cũ causam. sup glo. ij. ¶ Uñ aduertendũ ꝙ habita copia attestationũ aduocati ptium ĩ aliquib⁹ locor ptib⁹ faciũt mẽbra vt ipi vel iudex meli⁹ ꝛ facili⁹ ad indaginẽ veritatis pñt puenire. De istis rubricis qualiter sunt faciẽde tractat Guil. in spe. de testi. ĩ. §. publicatꝫ. ĩ pn. Uidebit eñ causidic⁹ vtriusq̃ ptis depositiões testiũ ꝛ aduertit an articuli sint plene pbati vel nõ. Uñ aduocatus isti⁹ q̃ pduxit testes signet articulũ p crucez lr̃am vel aliud signũ. Et vbi p dicta testiuz alicui⁹ pbatur idẽ articul⁹. ibi ponat idẽ signum vel lr̃am eandez in margine circa eadem dicta. Et vbi alĩ testes cũ eo ꝯcordãt. faciat idẽ. ita videlicet ꝙ ꝑm pluralitatem ꝛ diuersitatẽ articulor diuersificet etiã lr̃as l̃ signa. vt p signor vel lr̃ar diuersitatẽ appareat q̃ articuli p q̃ dicta fũt pbati. ꝛ vbi ac ĩ quib⁹ testes ꝯcordãt. Posset eñ poni circa ꝑmũ articulũ. A. circa secundũ. B circa tertium. C. ꝛ sic de alijs. Et vbi p dicta alicuius testis pbatus est ꝑmus articul⁹. ibi etiã in margine ponat A. vbi vero pbatus ẽ secundus ponat B. vbi terti⁹ C. ꝛ sic de alijs. Ecõtra aduocat⁹ rei ꝓtra quẽ testes pducti sunt studere habet designare p hmõi vl̃ cõsimilia signa discordãtias ꝛ ꝓtrarietates dictor testiũ ꝙ habeat eas in parato. Et vt facilius ꝛ clari⁹ possit eas ac ipa dicta impugnare. de q̃ plene in spe. de testi. ĩ dicto. §. publicatis. Iste tñ rubrice seu talia signa rubro raro fiũt hic in partib⁹.

¶ Forma exceptionũ ꝓtra dicta testium

¶ Possunt tñ sic formari exceptões ꝓtra dicta testiũ. Procurator pcuratorio noĩe tal⁹ rei exceptões ꝓtra dicta testiũ p̃tensorum pductor p parte talis actoris in causa quaz mouet tali reo p̃dicto scz Seyo vl̃ titio ꝛc̃

¶ Coram vobis honorabili viro dño iudice ꝛc̃. ꝓponit ꝛ dicit ꝙ ipa testiũ dicta seu testimonia pretensa sunt singularia. obscura. dubia. incerta. ꝛ testes ipi varij sunt. ꝛ in dictis suis vacillãt ꝛ negatiuã astruere ꝛ pbare intendũt. nec causas dictor suor seu sciẽtie sue reddunt req̃siti. vel reddũt malas insufficiẽtes ꝛ ineptas vel alias non pbant ad qꝺ pbandũ sunt inducti. sibiq̃ in dictꝫ suis euidẽtissime ꝓtradicũt. Itẽ dicta ipsor nulla sunt ꝛ inualida. ex eo ꝙ minime iurauerẽt vel deposuerũt nõ iurati. vel pte nõ psente nec citati iurarũt. vel deposuerũt sup nõ iuratis. vel quia deposuerũt de sciẽtia ĩtpe quo nondũ citat⁹ erat testis. Quare reiectis ꝛ minime attẽtis testiũ hmõi dictis nullis ꝛ inualidis. petit procurator p̃dictus in cã concludi. ꝛ se ab actoris impetitiõe absolui. ac ipm actorem in litis expensis ꝺemnari sibi Istaz exceptionũ alique puta tres habenꝺ in. c. cũ eccia sutrina. de cau. pos. aliqui. ex. c. licet de pba. Itẽ ex. c. ij. ꝛ. c. tuis. ꝛ. c. nup. ꝺ testi. Itẽ alique istaz nõ indigẽt probatiõe. sed veritas vel falsitas eaz patet ex dictis. Sufficit ergo in his sola allegatio ꝛ ostẽsio dictor vt veniat pbatio facti. vt in exceptione de singularitate. variatõe. nõ redditione cause. ꝓtrarietate. ꝛ hmõi. In quib⁹ aũt debeant ꝯcordare no. de testi. ca. ij. Et dantur de hoc ꝫsus p Inno. Res. psona. grad⁹. locus. hec sunt ꝺsona tps. In his variãdo impediunt fidẽ suã. Alique req̃rũt pbatiõem puta cũ opponit de nullitate. ꝛ aliq̃ incumbit pbatio pducẽti testes ex causis aĩdictis vt ꝙ iurati deposuerũt. vel ꝙ ps fuit citata Aliq̃ ꝓ parti opponẽti seu excipiẽti icũbit

probatio. vt si dicat testis corrupt⁹ vl falsū dixisse. de quo etiā p Jo.an. in addi. spec. de testi. in. §. sepe. Aduertendū q aliqñ opponi tur de falsitate cū corruptōne. aliqñ de sola corruptiōe. Item de falsitate aliqñ directe. aliquādo indirecte. Falsitas directa raro p cedit post publicationē. nisi ex culpa iudicis nō facientis fieri debitā specificationē. de q̄ p Jo.an. in addi. spe. in loco pri. alle. Falsitas indirecta potest post apertura per testes probari. vt in. c. ex tenore. de testi. vbi de hoc. Sicut aūt falsitas directa admittitur post apertura, ppt omissionē debite specificatōis articulor. vt supra dictum est. z sic indirecta probatio falsitatis excludit post publicationē ppter specificationē factā. vt ibi post Jnno. scripsit Jo.an. Hā si in articulis nō declaratur loc⁹ z tps. sed testes hoc bene expresse runt. admittit post publicationē probatio falsitatis dictor testiū indirecta. secus si in articulis tps z locus fuissent declarata. qa tūc post apertura volēs etiā indirecte probare cōtrarium nō audiet. p cle. ij. de testi. Super ista ḡ probatōe indirecta falsitatis dictor testium posset sic formari exceptio.

Forma exceptiōis indirecte falsitatis probationis

Excipiēdo ponit z dicit procurator talis rei contra dicta testiū talis actoris q testes huiusmodi falsum tulerūt testimoniū. vnō ad hmōi eor dictū falsum ipe re⁹ nō est condemnādus. Dixerūt em ipm reū tali die i opido Erfordē. cū actore talē contractū celebrasse. z ipe re⁹ eadē die fuit in ciuitate Maguntiñ. Uñ ipm tūc Erfordē. psonaliter vt testes exhmunt contraxisse nō est possibile q̄ per testes idoneos est probare parat⁹. Quare petit rē. Qd aūt supra dr excipiēdo de contrarietate testium obstat qñ dicta testiū que vident contraria nō possunt reduci ad cōcordiam. als si fieri potest semp dicta testiū sunt concordā da, ppter odiū piurij. Et p quē modū hoc fieri posset vl debeat. hēt z no. in. c. cū tu. z. c. in nostra. de testi. z ibi in glo. Et qd excipit q̄ nō reddant aptā causaz sciētie. Sciendū q̄ si testis interrogat⁹ est de sciētie causa z eā nō reddit. nō valet dictū ei⁹. Et idē si reddit malā z ineptā. de testi. cū causam. Si nō est testis interrogat⁹ de causa. tūc si data sūt p ptem alia interrogatoria. idē q̄ supra. vt ibi no. z in. c. psentiū. de testi. lib. vj. Si nō sunt data interrogatoria. tūc dicūt aliq̄ q bñ valet dictū testis. de quo in dicto. c. cū causaz. de testi. Dicūt tamē q̄dam q̄ iudex nō q̄rēs de causa sciētie tenet parti ad interesse. p. l. si qñ. C. de testi. in fi. qd restringūt alīq vbi est notabilis negligētia. Qd putat Jo.an. verum in foro penitētiali. si causa exp̄ssa parti nō nocuisset. Sed in iudiciali petitio nō habet effectū. nisi ipe re⁹ p̄fiteret. de quo p eum in addi. spe. de teste. §. j. Et intelligit de causa sciētie. s. quō sciat illud qd dicit. nō d causa act⁹ isti⁹ de quo deponit. q̄r de illa non tenetur dicere. cuius de ea posset interrogari. de renū. c. sup h. Et istas exceptōnes cū psonas z dicta testiū

Tabellio scribat in actis hoc modo.

Anno tali. die tali. cōparentib⁹ coram tali iudice. tali actore. vel tali eius procuratore ex vna. z tali reo vel ei⁹ procuratore parte ex altera. p̄dictus re⁹ vel procurator ei⁹ z exceptiōes contra psonas z dicta testiū actoris exhibuit infrascriptas. Ex aduerso ipe actor vl eius procurator copiā ipsar p iudicem sibi decerni ac fieri. z terminū cōpetentē ad rñdendum seu publicandū contra eas si sibi cōpetierit ei assignari postulauit. Prefatus igit iudex copiam petitā actori dandā decreuit. et diem talē ad dicendū contra exceptōes p̄dictas sibi p termino p̄fixit rē. Istis exceptionib⁹ p talem exhibitis anno tali. die tali. in p̄nria tal rei vel sui procuratoris dicet seu replicabitur contra eas tali die rē. Quō aūt actor contra istas exceptiones rei factas contra psonas vl dicta testiū possit replicare. videlicet dicere testes criminosum fuisse de crimine emendatum. ergo in ciuili admittendū. de testi. testimonium. infamē restitutū famē. de re iudi. cuz E. z A. Uel dico absentē citatū ad videndū iurare z ptumacē rē. Et replicationuz forma patet ex superioribus. Et plures sunt modi pbandi seu species pbationū. de q̄b no. in ca. cū ad sedem. de restit. spo. in glo. z no. q̄t tuor. z sup ea. in spe. de pba. §. videndū aūt scz p testes. p instrumēta. p euidentiam facti p p̄sumptionē. p famā. p delationē iuramēti. Si ergo actoris intētio nō est pbata p testes. potest recurrere ad instrumēta si habz z ista producere añ conclusionē cause etiam post publicationē. de fide instru. cū dilectus. nisi dat⁹ esset termin⁹ z lapsus a iudice ad instrumēta. sicut fit dando terminū ad producēdum oīa. post quē sup productōe nō audiret in ista instātia. de quo ibi no. in spe. de dilat. §.

Forma exceptionis

videndū. ℣. quid si datus. plenī in cle. sepe. de ℣. sig. ℣. eo saluo. in glo. vbi ℊ. Quid autē sit instrumentū ꝛ quot sint species instrumē toꝝ. ꝛ in q̄b instrumētis adhibeatur fides. ꝛ qualiter ꝛ que scripture ꝓducte in iudicio impugnent. ꝛ de alijs circa hoc plene ī spe. de instru. edi. ꝑ totū. Et videat ps ꝺ quaz ꝓducitur instrumentū q̄ copiā eiꝰ petat. ꝛ terminū ad impugnandū illud. ꝛ in termino si potuerit id impugnet. qz alias eoipso q̄ pro publico instrumēto fuerit ꝓductū. ꝛ aduersarius q̄ nil opponēs tacuit. Uidet illud ap probasse de offi. dele. gratū. Ho. Ostien. ī. c. qm̄ cōtra falsam. de ꝓba. Et ibi etiam plene no. quō instrumentum debeat redigi ī actis scz p̄ncipiū ꝛ finis. Ponēdo tm̄ cautionē de tenore q̄ cesset equiuocatio ꝛc. vt ibi plene. Si ergo actor ꝓbauit intentionē suam ꝑ testes vel instrumēta. reus si hz ꝓempt. exceptionē opponat eā. videat tm̄ vt eam ꝓbet quia si fundata actoris intētione reus opponit ꝓemptoriū. ꝛ si in eiꝰ deficit ꝓbatiōe cōdemnabit actori ī expensis quas fec̄ postq̄ reus accepit inducias. Et si soluēdo nō est ad arbitriū iudicis punietur. Ista est ꝓuisio decre. finem. de do. ꝛ ꝓtu. Si tm̄ vult eaz in incōtinenti ꝓbare licet deficiat sibi ꝓbatio. nō est locus pene. vt ibi no. Debēt ergo duo ꝓcurrere ad hoc q̄ excipiēs patiet̄ hanc penam. scz q̄ fundata sit actoris intētio. ꝛ q̄ ñ in cōtinēti reus assumat onꝰ ꝓbandi. vt ibi no. Potest ℊ reꝰ opponere exceptionē rei iudicate vel trāsactōis. ꝛ formas istaz habuimus supra. Uel pōt excipe de pacto de non petendo. vl̄ de ꝑscrip. vl̄ solutōe debiti fctā ꝛc. sub hac forma

¶ Forma exceptiōis ad puniēdam seu elidendā intētionem actoris

¶ Coram vobis honorabili dño iudice ꝛc. ponit ꝓcurator ꝓcuratorio noīe talis rei. excipiēdo ad intētionē talis actoris perimendā seu elidēdam. ꝛ dicit q̄ ipe reus domū talem quā actor ab eo vēdicat possedit pacifice. annis. xxx. ꝛ vltra cōtinue eā ꝑscripsit bona fide. Quare petit ipm reū ab actoris impetitiōe absolui ꝑ vestrā sn̄iam diffinitiuaz ꝛ eundē actorē sibi in expēsis lit̄. ꝺēnari

¶ Uel sic. In exceptione solutionis ad elidēdam ꝛ efficaciter perimēdam talis actoris intētionē ꝓcurator talis rei ꝓponit ꝛ dic excipiēdo q̄ etiā si debitū ptēsum per ipum actorē a ꝓdicto reo petitū essz legitime ꝛ sufficiēter ꝓbatum. Ipe tamē reus de eodē debito ptenso illud sibi numerādo realiter ꝛ ī parata pecunia ꝑsoluēdo satisfecit. Cū aūt solutioni eius q̄ꝺ debeā oīs obligatō sit sublata. Idcirco p̄dictꝰ ꝓcurator nomīe quo s̄ petit ꝛc. vt in p̄cedenti forma. ꝛ sic de alijs exceptiōibꝫ. Et reus exceptiōem ꝓempt̄. per eū oppositā ꝓbare debet. qz in excipiēdo reus fit actor. ꝛ ita in eū transferꝫ onus ꝓbādi ff. de excep. l. j. ꝛ in. l. exceptio. saltē regulariter quia in casibꝫ nō ꝓbabit excipiēs. sed actor vt in exceptiōe nō numerate pecunie vl̄ dotis. de quo etiā in spē. de excep̄t. ℣. viso. Si tamē eam nō ꝓbat reus ex eo solo nō obtinebit actor nisi ꝓbet intētionem suā. de excep. cum venerabilis. de quo etiā in spe. de excepti. ℣. viso. ℣. illꝺ quoq̄. Et diligēter aduertat aduocatꝰ rei quibꝫ verbis vtat̄ in ꝓcipiꝺa exceptiōe. de quo etiā in spe. in. ℣. ꝓti. alleg. Et tabellio huiusmodi actū exceptiōis pempto. opposite scribit hoc modo.

¶ Comparuit in iudicio coram tali iudice anno tali. die tali. talis reus vel talis suus ꝓcurator. ꝛ infrascriptā obtulit ꝓempt̄. exceptionem. Et aduerso iudice adhuc ꝑ tribunali sedēte talis actor vel talis eius ꝓcurator comparēs. eiusdē exceptiōis copiaz sibi ꝑ ipsum dn̄m iudicē decerni ꝛ fieri petiit. ac cōpetentē terminū ad dicendū ꝓtra easdem seu replicandū assignari. Cui p̄dictꝰ dominus iudex copiā exceptiōis huiusmodi decreuit. ꝛ talē diē ei statuit ad dicendū ℈ eam seu replicādum si voluerit. Acta. ꝛc̄ Uel sic Exhibitis his exceptiōibus per talē reū vel talē eius ꝓcuratorē in p̄ntia talis actoris vl̄ sui ꝓcuratoris. anno tali. die tali replicabitur die tali. ꝛc̄. Si aūt in termino sic dato actori ad replicandū. actor nullā ꝓponit replicatiōem. quia forte nō habet tūc admitti tur exceptio rei ad ꝓbādum. ꝛ dabit reus arti. de materia huiusmodi sue exceptionis ꝛ illas ꝓbabit si poterit per testes vel instrumēta. ꝛc̄.

¶ De renūciatione ꝛ cōclusione

¶ Postq̄ vt premissum est ꝓcessum est in causa. vt quia lis est cōtestata. iuratuz est de calumnia. date sūt positiōes ꝛ articuli. ꝛ ad positiōes ꝛ respōsiones facte sunt ꝓbatiōes testium vel instrumētoꝝ. inducte exceptōes opposite replicatiōes. forte ꝛ duplicatiōes subsecute. cū partes nō habēt q̄d vlterius ī causa ꝓponāt vlteriozibꝫ ꝓponēdis renūciāt

z postulant in causa ꝓcludi. Et ista omnia sunt redigēda in scriptis z in actis. de pba. qm̄ Et si vna partiū renūciet seu renūciare velit. z alia dicit q̄ adhuc habeat aliqua ꝓponere. q̄re dicit q̄ nō vult renūciare. Tūc iudex assignabit ei terminū cōpetentē infra quē ꝓponat q̄cq̄d velit. de quo in spē. de renunc. in ꝑn. Et videt aliquib⁹ q̄ idem sit renūciare z ꝓcludere. z hoc tenet Boff. vt no. de cau. pos. pastoralis. cū textu ibi. Et in. ca. qm̄ ꝓtra. de pba. ponit ista vt diuersa. z q̄ eorum quodlibet sit act⁹ ꝑ se. Et tenet B. in spe cu. de renunci. z cōclusione. in ꝑ. z nota. Et sic potest dici q̄ ꝑ renūciationē renūciat ꝓbationib⁹ z allegationib⁹ facti. Per ꝓclusionem inducit renūciatio allegationuz iuris. Dicit tn̄ Jo. an. in addi. spe. in loco supra allegato. q̄ in renūciationib⁹ hmōi sunt pōderanda verba z status cause z ꝓsuetudo fori quia si fit renūciatio allegationib⁹ z omnib⁹ ꝓbationib⁹. certū est q̄ ista renūciatio est cōclusio. vt no. in. c. cū dilect⁹. de fi. instrumē. in glo. ij. Et idem putat ipe si fit renunciatō allegationū iuris z facti. z hoc qñ stat⁹ cause patitur ꝓcludi. Jtē si habet ꝓsuetudo fori ꝙ bum allegatōis cōprehēdere ius et factum Et ꝑ illud solū ꝓcludi. vt tūc renūciatis allegatiōib⁹ ꝑ ꝙ etiā intelligat cōclusum. de q etiā ꝑ modernos in cle. sepe. ꝙ ꝑ. sig. Potest ergo sic registrari i actis renūciatio z ꝓclusio ꝑ tabellionem Anno tali. die tali Cōstitut⁹ coram tali iudice partib⁹ p̄dictis. puta tali actore z tali reo vel eor⁹ ꝓcuratoribus. ipe partes in causa hmōi allegationib⁹ vlteriorib⁹ mutuo renūciarūt. petētes ꝓcludi causa in eadē. In qua etiā quātuz in eis erat cōcluserūt. Vñ iudex p̄dictus hmōi renūciationem admittēdo in ipa causa cū eisdē ꝑtib⁹ seu eor⁹ ꝓcuratoribus vt p̄ferr cōcludētibus et ꝓcludi volētibus z petētibus ꝓclusit. z habere voluit ꝑ ꝓcluso. Acta zē. Facta ꝓclusiōe in causa ampli⁹ ꝓbationi nō est loc⁹ etiam ꝑ instrumēta. vt in dicto. c. cū dilectus. ꝙ fide instru. Judex tn̄ ex officio interrogare p̄t p⁹ ꝓclusionē de facto si aliq̄d dubitatōnis occurrit. vt in. c. cū Jo. eo. ti. Sed hoc iudex nō faciat ad petitionē partis. vt ibi no. z ī. c. ī pītia. de pba. in fi. glo. iij. z in. c. ꝑ tuas. ꝙ testib⁹. Quō aūt fiāt allegatiōes iuris tractat Guil. in spe. de dispu. z alle. ꝑ totū. Et sic sumus expediti de secūda ꝑte ꝓncipali ordis iudiciarij

Interlocutorie sentētie.

Eo antequā ueniamus ad tertiā ptē. s. de snīa z illis que eā sequunt. quia aliqñ aliqua emergūt in lite seu causa sup quib⁹ iudex hz interloqui. Nā licet sup incidēti nō sit necesse ꝓnūciare. tamē sup emergēti est ꝓnūciandum. vt no. de or. cog. c. j. Et q̄d sit incidens vel emergēs ibi no. z ideo de interlocutorijs videam⁹. Et que sit snīa interlocutoria no. i clemē. vnica. de sequest. poss. in glo. ꝙ. diffinitiua. z vide no. in. c. j. de ap. li. vj Sup exceptōe ꝙ dilatoria videlicet an libell⁹ sit offerendus vel nō. vel an sit ei rndenduz. vel an causa sit coram ipo iudice tractāda vel nō. vel vtrū excōmunicationis exceptio ꝓtra actorem opposita sit ꝓbata vel nō. vel vtrū dilatio petita sit ꝓcedēda vel nō. z de similib⁹ exceptionib⁹ iudex ꝓnunciet interloquēdo sb hac forma

¶ Forma sentētie interlocutorie sup exceptione dilatoria

¶ A. decan⁹ zē. Cū in causa tali que int̄ talem actorē ex vna. z talē reū parte ex altera. de z sup re vel debito tali in iudicio coram nobis vertitur ꝑ parte dicti rei oblata fuit exceptio talis vel talis dilatio petita. vl fuit ꝓpositum excipiēdo libello sibi ꝑ actorē oblato nō esse respondēdum vel actorē ab agendo repellendū. ꝑ eo q̄ maioris esset vinc'o excōmunicatiōis innodat⁹. vel nobis ī hac causa iurisdictionē nō cōpetere. ꝑ eo q̄ tempore impetratōis rescripti ipe actor ipetrās fuerit maioris excōmunicationis snīa ligatus zē. Nos visis z diligēter cōsideratis super hoc ꝑ testes hincinde coram nobis ꝓductis ꝓpositis z allegatis. Habito etiā cōsilio cū peritis. ꝓnūciamus. decernimus. z declaramus p̄dictā exceptionē admittēdā nō esse seu ea nō obstāte in causa hmōi ad vlteriora ꝓcedēdum fore. z ꝑ nos ac coram nobis ꝓcedi debere ¶ Vel sic si est legitima exceptō Decernim⁹ z ꝓnūciam⁹ ipam exceptionem esse admittēdaz. z admittim⁹ actorē ꝓpter excōmunicationis vinculū ab agēdo repellēdum excludendū fore. z excludim⁹ seu repellimus seu nobis obstāte exceptione p̄dicta iurisdictionē z cognitionē in negocio hmōi nō competij sse. neq̄ cōpetere seu libello ꝓdicto ꝑ ipm reū rndendū nō esse. sed eūdem reū ab instātia iudicij fore absoluendū z ab

soluimus. Et ipm actorē sibi in expēsis legitimis condemnam⁹. caꝛ taxationē nobis in posteꝝ reseruātes Et tunc in fine interlocutorie tabellio subscribet isto modo

¶ Lecta ꝛ lata est hec interlocutoria āno tali. die tali. in pñtia ipaꝝ ptiū vel procuratoribus pñtib⁹ talib⁹. ꝛē. Et de istis ꝛ de alijs interlocutoriaꝝ formis no. in spe. de excep. §. viso. Et est interlocutoria q̄ ferꝛ inter pncipium cause ꝛ finē nō sup pncipali. sz sup incidētibus questionib⁹ vel emergētib⁹. ó ap. significātib⁹. de testi. significauerūt. Et transit interlocutoria in rē iudicatā quo ad ptez si ab ea infra decē dies nō fuerit appellatuz vt in. c. cūꝝ dilecta. in fi. de elect. sz nō q̄ ad iudicē ān possit eā reuocare etiā post decez dies. de q̄ tñ dicendū est. vt ple. no. in. c. cum cessante. de ap. in glo. j. Ubi distinguūt tres spēs interlocutoriaꝝ. Quia q̄dā interlocutorie p̄parāt seu ordināt litē. Quedā emergentia seu incidētia in lite decidūt. Quedaz aliq̄d restitui vel dari vel nō dari. fieri vl̄ ñ fieri. vl̄ aliq̄d eq̄pollens iubēt. pcludēdo tñ ibi tenēt doc. q̄ oīs interlocutoria mutari ꝛ reuocari p̄t ex causa. sine causa nō. maxime post. x. dies sine volūtate ptis p̄ qua est lata Uñ si iudex sine causa iusta interlocutoriaz reuocet poterit appellari

¶ Formas aūt diuersas reuocationis interlocutorie ponit Buil. in specu. de excep. §. viso. Quia potest sic dicere iudex.

Nos talis iudex ꝛē. q̄ in tali causa ꝛē. pridem sup tali exceptōe p talē reū oppositā. p nūciamus interloquēdo eandē exceptiōem nō esse admittēdā. vel q̄ ꝛ otra talē sic pcessimus ꝛē. Habito postmodū psilio peritoꝝ inuenim⁹ ipm grauasse. vel indebite ꝫ eum pcessisse. Idcirco vsi psilio saniori interlocutoriā ipam vel pcessum hmōi expresse reuocamus. Quidā tñ iudices erubescentes factū suū reuocare sic dicūt. ¶ Nos talis iudex ꝛē. Si te talē in aliquo grauauimus. illud reuocam⁹ ꝛē. Sz talis reuocatio dubia ē pditionalis ꝛ incerta. ꝛ ideo nō admittēda. Uñ appellās nō obstāte tali reuocatiōe nihilomin⁹ insistere potest psecutōi sue appellationis. si pure nō fiat reuocatio. Quidaz etiā iudices sic dicūt. ¶ Frater si te grauauimus in aliquo parati sum⁹ illud reuocare de psilio sapientū. Et p̄figim⁹ tibi talem terminū ad cōparendū. infra quē volum⁹ pleniꝰ deliberare. Et dicit Buil. vbi supra. q̄ hec forma habet in. c. aplice. de iudi. li. vj. §. eratq̄ parat⁹. Glo. in. c. cū cessante. ó appellat. dat aliā reuocationē hmōi interlocutorie vel grauaminis formā. videlicet vt sic dicat iudex. Non credo te grauasse. sz si gauisi te in aliquo illud reuoco. Sz ista forma que duo mēbra ptinet. quo ad vtrūq̄ nō est sana. q̄ in p̄mo docet mētiri. Nā potest esse q̄ iudex pt̄rariū credit. Et otra tales cautelas vel doctrinas videndū est qđ no. Buil. in spe. de excep. §. penul. ꝛ in vlt. colū. Quo ad secundū membrū est pditionalis incerta vt dixi supra. Uñ Ostien. dat talē formam videlicet vt si dicat iudex ad eū otra quē est lata interlocutoria. Tu dicis te grauatū p talē interlocutoriā qđ nō pfiteor. Ego tñ reuoco tue satisfaciēs volūtati. ne de me saltem de facto pqueri posses. Et simil̄ forma traditur in. c. nisi specialis. de vsu pallij Et q̄ dicit iudex in reuocatōe q̄ nō pfiteor cautē dic̄. q̄ p hoc nō sequit q̄ neget se grauasse. Et aliq̄ iudices psueuerūt statuere terminū appellāti ad docendū de grauamīe. sz ad h ipe appellās nō tenet. de quo in. c. si a iudice. de ap. li. vj.

Sequit tertia pars ordinis iudiciarij

Hinc ergo videamus

de tertia pte ordinis iudiciarij. s. de snīa ꝛ que illā sequūtur Et Buil. in spe. de sen. pla. in p̄n. diffinit̄ do sic dicit. Sentētia est iudicialis diffinitio controuersie finē imponēs. pdemnationē vl̄ absolutionē ptinēs. Dicit em̄ snīa iudicial̄ diffinitio ptroversie finē imponēs. vt in. l. j. ff. de re iudi. Et debet ptinere absolutionē vl̄ pdemnationē. de accu. illa ppositoꝝ. Et ibi de hoc in vlt. glo. Uel aliquid qđ tantū valeat. de §. sig. in his. Utrū aūt snīa diffinitiua sit de actis cause ita vt ptineat int̄ acta. tractat Jo. an. in addi. spe. de sen. pla. in p̄n. Et ibi post ar. p ꝛ otra videtur tenere q̄ sic. maxime p. c. cū eterni. ó re iudi. li. vj. vbi sententie ferēde ꝛ pcipiēde ponūt in actꝝ cause Et debet ferri snīa diffinitiua partib⁹ pñtibus. vel altera absente p ptumaciā. ita vt citetur ad snīam audiendā. de testi. cū olim. ī fine. al's si ferat otra absentē nō citatū nō tenet. vt no. de sen. ꝛ re iudi. tenor. in glo. pnl̄. ꝛ sup ea. Et necesse est hoc casu q̄ exprimat pempt̄. vbi vnica fit citatio. de hoc. xxiij. q. iij. de illicita. in fi. magne glo. Et in spec̄. de

citationib⁹.§.viso de tempor. Et p Jo.an. in.c.cū Bertoldus.de re iudi.in ſ. remiſſ/ſent. Et de accu.ad petitiōem.niſi ī cauſis ī quib⁹ ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij ꝓcedetur vt ī clemē.ſepe.de ſ.ſig.circa fi.ibi etiā de ꝟ in glo.ar.iij. Si aūt in ſnīa cōtinetur cum ꝓtra quē lata eſt fuiſſe citatū an ſtetur ſnīe. ita q̄ nō ſit neceſſaria alia ꝓbatio citatiōis. tractat Guil.in ſpe.de ſen.pla.§.vt autē.ſ. ⁊ nota. Sed pleni⁹ p Jo.an.ibi in addi.ḳa de iuris ſubtilitate neceſſe eſt ꝓbare ꝓmpt. Et ſi ḳs vellet tenere q̄ victor ꝟ nō habeat ꝓbare.vict⁹ tamē poteſt ꝓbare ſe citatū non fuiſſe,pducēdo acta. Et ſi inter iſta nō appa/ret hmōi citatio habebit̄ p nō citato.niſi p/betur cōtrariū. Utrū aūt p̄ſumaḳ ꝓdemna tum fuiſſe pñtem in ſnīa ſi aliud nō dicatur vel exprimaḳ in ea.no. Guil.in ſpe.in loco p ximo alle. Et ſnīa diffinitiua debet generali ter ſer ꝓtinere. Primū nomē iudicis ⁊ eius qualitatē.puta an ſit delegat⁹ vel ordinari⁹ Secūdum nomīa litigator. Tertiū teno/rem petitiōis ī iudicio ponere. Quartum ſubam,pceſſus cauſe.puta lit̄.ꝓteſt. iuramē ti p̄ſtationē.⁊ ſil'ia. Quintū q̄ fiet mentio in ſnīa pres fuiſſe pñtes vl' ad ꝓtumaciā abſen tes.de quo ſupra dixi. Sexto q̄ ꝓtineat cō demnatiōem vl' abſolutiōem vel aliḳd equi ualens.de q̄ etiā tactū eſt ſupra.⁊ iſta etiam enumerat Guil.in ſpe.de ſen.pla.§.qualiter aūt.iuxta finē ⁊c.

¶ In actione ergo reali poteſt ſic dictari et formari ſentētia.

¶ In nomīe dñi Amen. Official' vl' iudex talis.orta inter A actorē ex vna.⁊ B.reū de ⁊ ſup tali fundo area vel domo pte ex altera materia queſtionis. Idē A.libellū dedit vl' obtulit in hac forma.⁊ ponaḳ totus tenor li belli in ſnīa. Lite igit̄ cōtaz nobis legitime ꝓteſta.⁊ p̄ſtito a ptib⁹ vel ea⁹ pcuratoribus hincinde calūnie iuramēto.factiſq̄ ⁊ obla/tis poſitiōibus ⁊ articulis.ad ipas poſitōes reſpōſionib⁹ ſubſecutis teſtib⁹ ⁊ inſtrumēt̄ ꝓductis ⁊ atteſtationib⁹ publicatis.oppoſi/tiſq̄ cōtra dicta teſtiū nōnullis exceptiōib⁹ ⁊ replicationib⁹ factis.tādem renūciat̄ p ꝑ curatores partiū hincinde poſitionib⁹ cum ipis ꝓcuratorib⁹ partiū ꝓcludētibus ⁊ ꝓclu di petētibus ī ipſa cauſa ꝓcluſimus ⁊ habu imus p ꝓcluſo. Nos igit̄ viſis ⁊ auditis di/ligēter iuris rationib⁹ ꝓbationib⁹ ⁊ allega tionib⁹ partiū.cognitiſq̄ ⁊ inueſtigatis ad plenum ipſi⁹ cauſe meritis deliberatiōe p̄ habita.diligēti ⁊ cōmunicato ꝓſilio iuriſpe ritor⁹ ⁊ pi noīe inuocato.ptib⁹ ꝓpter hoc ī no ſtra pñtia ꝓſtitutis ⁊ ſnīam ferri poſtulanti bus.vel tali actore vel reo pñte ⁊ ſnīam fer/ri petēte. Et tali reo vel actore ad ꝟ pempt. citato cōtumaciter ſe abſentāte.cui⁹ abſen/tia dei p̄ſentia repleaḳ p tribunali ſedentes. ⁊ habētes p̄ oculis deu⁹ ſolū ſentētiādo In his ſcriptis pnūciamus.decernim⁹.⁊ decla ramus fundū p̄dictū ad p̄fatū A.actorem ptinuiſſe ꝺ iure ⁊ ptinere.p̄fatūq̄ H.reu⁹ fundū hmōi occupaſſe ⁊ detinuiſſe.ac occu pare ⁊ illicite detinere.⁊ ipm fundū memo/rato actori adiudicandū.ac H.reū aūdictū ad reſtituēdum ⁊ libere dimittēdū fundum eundē eidē actori ꝓdemnādū ⁊ repellēdū fo re.adiudicamus q̄ ⁊ ꝓdemnam⁹ ipm reū ſu/p̄dicto actori in fructib⁹ a tpe mote lit̄.vl' a tempe occupatōis ⁊ detētionis valet ī tot modis ſeu maldris frumēti ⁊c.rōe fructuū pceptor⁹ ex fundo hmōi p eū perceptis. Et in expēſis litis nihilomin⁹ ꝓdemnātes.qua rum expēſar⁹ taxationē nobis in poſterū re/ſeruamus ¶ Uel ſi debeat fieri ſnīa p̄ reo abſolutoria.forte quia actor nō ꝓbauit. vel reus p̄obauit de iure ſuo.tūc ita formetur.

¶ In noīe dñi Amen.⁊c. vſq̄ ibi. pnūcia/mus.decernim⁹ ⁊ declaram⁹ predictum H reū a p̄fati A.actoris impetitōe abſoluēdū. ac eidē actori ſup petitiōe ſua ⁊ fundo predi cto ſilentiū ꝑpetuū imponēdum fore.ac a ſoluim⁹ ⁊ imponim⁹ ac noſtra ſnīa diffiniti ua mediāte ꝓdemnātes eūdē actorē eidē reo in expēſis litis.quar⁹ taxatiōem ⁊c. In cui⁹ rei teſtimoniū ⁊c.iſta ſnīa incipit. In nomi/ne dñi.⁊c.vt.xtij.dis. In noīe.de teſti. In noīe. Deli⁹ ad,poſitū in.c. veritatis.ꝺ do. ⁊ ꝓtu. Et nō ſcribit̄ ſeu dirigit̄ alicui.videli cet partib⁹ vel alij⁹ vel vniuerſis Quia ſi iu dex ſic ſcriberet.vniuerſis ⁊c. noueritis q̄ ī cauſa tali pnūciamus ⁊c tales lr̄e ſeu ſcptu re nō facerēt fidē.q⁹ eſſent poti⁹ teſtimonia/les ſeu recitatorie preteritor⁹ q̄ aſſertorie p̄ ſentium.vt no. Guil.in ſpe.de ſen.pla.§. iu/xta.ſ.⁊ no.q̄ ḍam iudices. No. etiā in.ca. apoſtolice.de re iudi.li.vj. Item in ſentētia fit narratio,pceſſus ad quē affectum ꝟ fiat. no.in ſpe.de ſen.plac.§.reſtat.ſ.in ſumma. No.⁊ Jn.⁊ Oſti.in.c.cū in iure.de off.dele gati.vbi etiā no.q̄d fieri debeat ſi p aliū ta/bellionē ſcribaḳ ſentētia,⁊ acta p aliū fuerit

scripta. Item in sentētia dicitur. nos visis ⁊ auditis diligēter iuribꝫ. probationibꝫ. et allegationibꝫ partiū ⁊c. Quia iudex ꝑm allegata ⁊ probata coꝝ eo debet iudicare: non ꝑm cōsciētiam quā habet vt priuatus. sz ꝑm cōsciētiam exactis probationibꝫ ⁊ allegationibus informatā. vt. iij. q. vij. Judicetis. de quo de offi. dele. pastoralis. in glo. ar. cōtra ⁊ de offi. ordi. c. j. in glo. canonum. ⁊ in spec. de dispu. ⁊ alle. §. vlt. ℣. licet autem. Et ibi ō hoc ꝓ Joh. an. in addi. vbi ponit ratiōes q̄rundā theologoꝝ qui tenēt cōtrarium. ⁊ illas soluit Et quale remediū tūc habeat iudex ibi nota. quia deponet si potest cōscientiam. si nō potest deleget causam alicui. vel ad superiorē remittat ⁊c. vt plenius notatur vbi supra. Item sequit in sentētia cognitis ⁊ inuestigatis ad plenum cause meritis. ⁊c. Nam ferri nō debet sentētia nisi liqueat de meritis cause. de quo in. c. prout. de dolo et ꝓtu. cum si. Sentētia eīm nō est precipitāda vt in. l. ij. C. de sen. ex. peri. reci. hac lege. ⁊ in clemē. pastoralis. de re iudi. imo cum peritꝫ super ea ferēda cōsiliū habere debet. ō dolo ⁊ cōtu. cū olim. de cōsue. ad nostrā. De quo ⁊ qualiter iudex deliberare debeat ⁊ cōsiliū iurisperitoꝝ requirere. ⁊ diligēter cū peritꝫ super negocio ꝓferre. inspiciendo petitionē iuxta quam sentētia est formāda. de accu. q̄liter. ij. de symo. licet hely. Positōnes ⁊ articulos probatiōes ⁊ alia acta cause. ⁊c. vt tradit Guil. in spe. de requisitiōe cōsilij Et ideo dicitur in sentētia. deliberatione prehabita ⁊ habito cōsilio cū peritis. Item subditur ī sentētia partibꝫ propter hoc in nostra pūtia cōstitutis ⁊ sniam ferri postulantibꝫ. ⁊c. De isto ponit Guil. in spe. rubricam specialem. scz de petitione sentētie ⁊ eius cautela. ibi ō hoc. Item quādo altera partiū est absens p cōtumaciam solet dici in sentētia. Cuiꝰ absentia dei pīsentia repleatur. de quo in ca. de manifesta. ij. q. j. in. c. veritatis. de dolo ⁊ cōtuma. Item in forma sentētie ponitur. p tribunali sedeñ. ⁊ habentes p̄ oculis solū deū. de hoc in. c. cum eterni. de re iudi. li. vj. Unde sedēdo debz iudex sniam proferre nō stādo. alias nō valeret. vt in. c. vlt. de re iudi. libro. vj. Et que sit ratio ibi no. nec debet per gratiā vel sortē iudicare cōtra iusticiā ⁊ contra ꝓsciētiam. alias sustinebit penas. de quibus in. c. cum eterni. all. Item illis ℣bis vtatur iudex in sentētia vel paribꝫ pnūciamus decernimus. nō tamen refert an sic dicat iudex. an dicat precipio vel statuo vel ordino vt in. c. in his. de ver. sig. Nam q̄uis lex dicat nō valere sentētiam que cōdemnatiōem vel absolutionē nō continet. vt in. l. pses. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. ⁊ tactum est etiam supra. Sufficit tamē si cōtineat cōdemnationem seu absolutionē vel equipollēs ō quo etiam in spe. de sen. pla. §. vt autem. ℣. ⁊ nota. Et nō est vis nec refert etiā an sentētia feratur sub verbis ꝓme vel tertie persone. de quo etiā in spec. co. ti. §. iuxta. ℣. nō valet. de quo etiā dicendū est vt ibi. Item dicit ī sententia sentētiando ⁊ sentētialiter in his scriptis ⁊c. hoc idō. quia sentētia diffinitiua debet ferri in scriptis. Debet etiā in scriptꝫ recitari ⁊ pferri. ⁊ p ipm iudicē nō p alium legi. alꝫ est nulla. de quo in. c. vlti. de re iudic. li. vj. Non tamē est necessariū exprimi ī sententia in his scriptis dūmodo alꝫ in scriptꝫ feratur. licet sit cautū. de quo in spe. §. iuxta. iu ℣. nō valet etiā supi⁹ alleg. ⁊ in dicto. ca. vlt. de re iudi. li. vj. Et q̄ sequit in sententia scz fundū p̄dictū ad p̄fatū N. actorē ptinuisse ⁊c. hoc patet declaratū circa petitiōem in libello ꝓtentā ꝑm quā vt dictū est sententia ferri debet. Itē cōdemnet iudex victum in expēsis ipsi victori qō fieri debet. vt in. l. eum quē temere. ff. de iudi. ⁊ in. c. calumniā de peñ. nisi ipse victus habuisset probabilē causam litigādi. que eū excusaret. vt no. ī dicto. c. calumniā. ⁊ in dicto. c. finem. de dolo ⁊ cōtu. in glo. magna. ⁊ sup ea. Et tūc quando omittit iudex cōdemnatiōem expēsaruꝫ. debet causam exprimere in sentētia propter quā victū in expēsis victori non ꝓdēnat. vt ibi no. ⁊ pba. in aut. de iudi. §. oportet. coll⁹. vj. Et iste ē vnꝰ casus q̄ in snia debet exprmi scz causa illa. vij. alij casus no. in. c. sic nobis de sen. ⁊ re iudi. alias regulariē in sententijs nō dz exprmi cā. vt ibi. Imo fatuū esset exprmere. qz facilē posset mala causa exprimi et bona subticeri. ⁊ ita nō valeret snia. De q̄ ī ca. ex pte. de ꝓces. p̄ben. de resti. in inte. cū ex lr̄is. ℣. nos igit. ⁊ ℣ etiā obtinet ī interlocutorijs. Si tñ iudex exprmit aliqs causas tūc post specialia submittat clausulā generalez. videlicet ex his ⁊ alijs nos mouētibꝫ. ⁊c. Et sic sub tali generalitate cōp̄hēdit sniam seu decisionē cause iustificātē. vt no. de re iudi. abbate. li. vj.

Sentētia in actione personali potest sic

Forma appellationum

formari

In nomīe dñi Amen. ⁊c̄. vt in p̄cedenti forma vsq; ibi ꝯtinuando. pn̄ciamus. decernim⁹ ⁊ declaram⁹ p̄dictū .A. reū memorato .A. actori teneri ⁊ obligatū fore in decē libris ⁊c̄. Et ip̄m eidē actori in debito huiꝰ modi esse ꝺdemnandū. ⁊ ad eiꝰ solutiōz cōpellendū. ac ī eisdē. x. libris. necnon in liē. expensis legitimis eundē reū p̄fato actori cōdemnam⁹ taxationē exp̄sar; nob⁹ in poster; reseruātes. An aūt sn̄ia sit ꝺcipienda ī p̄sonā p̄curatoꝛ vel dñi. no. de elec. querelā. ī glo. ꝑ. yconomi. ⁊ sup ea. Sz licet in ꝟ multum insīet doctores ⁊ maxime legiste. tamē Jo. an. ibi nō placet legalis subtilitas in ꝟ casu. qz si p̄curatoꝛ fuit in causa noīe dñi sui q̄le peccatū est si dñs ꝺdemnak. Uñ graue esset dicere sn̄iam p̄ter hoc in p̄cura. ferendā. qō tamē videk velle. l. j. C. de sen. ⁊ interlo. omniū iudi. Ostien. tamē in dicto. c. querelam motus ista subtilitate legali. ponit formam sentētie in causa matrimoniali. ꝺsulendo q; iudex pn̄ciet isto modo Pronūciamus decernim⁹ ⁊ declaram⁹ titiū fore maritū seve. ⁊ procuratoꝛē ipsi⁹ noīe ad matrimoniū. de quo actū est ꝺdemnam⁹. p̄cipiētes vt dictus titius deinceps seve adhereat vt vroꝛi. ⁊ tā ī lecto q̄; extra lectū eā maritali affectōe p̄tractet. Pro qua forma allegat. c. ex parte. et. c. veniens. de sponsa. Alie sentētiarum forme de facili possunt haberi. quia libell⁹ bñ formatus in quacūq; actione dat formā sentētie ꝺcipiēde. que ex forma petitionis libelli p̄cedere debet. vt allegatū est supra. Et vt ꝫ patet in sentētia absolutoria. reus absoluit ab impetitione actoris. ⁊ actori silentiū imponitur. Qō vtrūq; illoz ponēdum sit sententia ⁊ quare habetur in. c. cū ecclesia sutrina. de cau. pos. ⁊ p̄prie. in fi. in. c. dudum in fi. de cōuer. ꝺiugz. cum similib⁹. ⁊ no. in specu. de sen. pla. §. vt autē. ꝑ. q; autem vtrūq;.

¶ Et lecta sentētia notari⁹ subscribet sentētie annum ⁊ diē ac testes ⁊c̄. ꝟ modo

¶ Lecta ⁊ lata est hec sentētia diffinitiua vt supra tali die in subscriptione interlocutorie lata est hec sentētia interlocutoria. Uel si redigitur sentētia in formā publici instrūmenti. scribitur in hac forma. In quoz omniuz ⁊ singuloz testimoniū p̄ntes līas seu p̄sens publicū instrumētū p talē notariū publicū in causa hm̄oi coraz nobis scribā fieri ⁊ publicari mādamus, nostriq; fecim⁹ sigilli appensione muniri. Datū ⁊ actū in loco tali q̄ nos ꝺsueuim⁹ sedere ad reddendū iura pro tribunali. Anno tali. indictiōe tali. pōtificat⁹ sanctissimi in x̄po p̄ris ⁊ dñi nostri dñi pauli diuīa p̄uidētia pape secūdi. āno sexto. die iouis. ij. mēsis decēbris. hora tertia; vel q̄si p̄sentib⁹ discretis viris .A. steinhorn. et stephano religiosis. ⁊ pluribus alīs fidedignis testib⁹ ad p̄missa specialiter vocatis et rogatis ⁊c̄.

De appellationibus

¶ Lata sentētia diffinitiua. si ab ea non appellat pars cōtra quā est lata infra decē dies. trāsit in rē iudicatā. vt in. c. q; ad ꝺsultationem. de re iudi. Et idē de interlocutorijs quo ad p̄tē. vt in. c. cū dilect⁹. in fi. de elec. et etiā tactū est supra Uñ aduertendū q; aliter appellak ab interlocutoria. ⁊ alik a diffinitiua. Uñ appellatio interponik ab interlocutoria vel alio grauamine. oportet q; ī scptis fiet. ⁊ cū expressione cause iniuste seu iniq̄tatis interlocutorie vel grauaminis Jsta duo substātifice requirūtur etiā si causa sit notoria. De quo p Jo. an. in. c. cordi. de appel. li. vj. in nouella. nisi quādo in maioribus ⁊ in reseruatis interponik appellatio. de quo in. ca. vt debitus. in fi. co. ti. Et .xiij. que req̄rūtur seu debēt recurrere ī appellādo ante sn̄iam ad ipsam appellatiōem validādam colligūtur ⁊ enumerātur in. c. dilecto. de appell. ibi p Ostien. super verbo firmato. Et p̄mū est q; causa in appellatione expressa sit ꝟa. Secūdum q; exceptio opponatur. Tertiū q; coram iudice p̄ponatur. nisi excuset iusta causa. Quartū q; appelletur. Quintuz q; coram iudice. nisi ex causa. Sextū q; exceptio non admittatur. s. q; expectek repulsa exceptione Septimū q; propter iniustā repulsionē appelletur. Octauū q; exceptio opposita sit legitima. Nonū q; grauamē illatū sit vl' comminatū. Decimū q; in scriptis fiat appellatō vt supra. Undecimū q; petātur apostoli infra .xxx. dies. Duodecimū q; si petierit appellatus veniat appellās instructus iuxta casū. ca. cordi. de appel. li. vj. Tredecimū q; appellatio interponatur infra decē dies. de ꝟ etiam in. c. cordi. de appel. li. vj. ⁊ ī spe. pte. ij. eo. ti. §. qualik. ꝑ. in sum. no. ⁊ hoc ī appellatiōe iudiciali. sz in extraiudiciali ista oia nō req̄runk. quia ibi nō exigitur veritas cause. sed sufficit ipsi⁹ veri similitudp. Item nō requiritur ibi grauaminis illatio seu cōminatio.

sed sufficit q timeatur inferri in futurū. De istis z aliis differētijs scz ī q̄bus differūt appellatio iudicialis z extraiudicialis. vl etiā in quib⁹ ꝓueniūt. solet notari in.c.bone. de appel. vbi notātur duodeciz differētie z tres ꝓueniētie. Quādo aūt appellat a diffinitiua tūc lata sentētia iste cōtra quē fertur si vult potest appellare verbo apud acta dummodo hoc faciat in ꝓtinēti iudice adhuc p tribunali sedēte. añq̄ se diuertat ad alios act⁹ vt in.l.litigatorib⁹. C.eo.tit. Canonisata. ij. q. vj.c.fi. ℣.litigatorib⁹. no. de appel.c.j.li.vj. in fi. Sed si ex interuallo. videlicet dum iudex diuertat se. scz post latā sniam ad prandium vel alios extraneos act⁹ velit appellare. tūc necesse est etiā appellare in scriptis. sic ab interlocutoria. vt in.l.ij.ff.eo.ti.z. C.eo. ti.l.eos. §.sin aūt. Et ista est vera opinio seu exceptio. licet q̄dam exponūt illico. qō ponitur in.l.p̄dicta. i. eadez die. vt no. in dicto.c. cordi. Itē a diffinitiua appellat sine exp̄ssione cause. vt ibi. z in iuris. pti. alle. Uñ sufficiat appellāti dicere. appello a tali snīa diffinitiua tanq̄ iniqua z iniusta. de quo etiā in spēc. de appel. §. qualiter. in ꝑn. Et tamē diffiniēdo appellationē dicit q appellatio ē sententie vel grauaminis relatio p̄clamationem a minori ad maiorē iudicē facta pretextu iniqui iudicis grauaminis vel iniuste sentētie. Joh. teu. ponit vnā diffinitiōem. ij q. vij. in fi. Osti. plēs ponit ī sum. e. ti. §. j.

¶ Potest ergo sic formari appellatio a gravamine vel interlocutoria snīa iudicis

¶ Corā vobis dño iudice tali puta ordinario vel delegato. z te notario publico ac testib⁹ hic p̄nt⁹. Ego talis p̄ncipalis vel talis eius p̄curator nomine p̄curatorio talis actoris vel rei ꝓpono animo appellandi. Et dico q licet in causa que inter talē actorē ex vna. z p̄dictū N. reū de z sup re vl debito tali parte ex altera vertit in iudicio corā dño iudice p̄dicto exceptiōem talē opposuerī Et ponat tenor vel saltē mens z effect⁹ ipsi⁹ exceptiōis in appellatōe exprimat. Et tūc subiungat si velit eam p vos admitti vel fm cōtenta z petita ī ipsa pronūciari postulauerī. Uos tamē dom̄ie iudex hmōi exceptiōe legitima spreta z neglecta ipsaz saltē tacite repellendo in ipa causa ad talē exceptiōem vl ad aliū actū exceptioni mee cōtrariū p̄cessistis. vel eādem exceptiōem per vestrā quam tulistis interlocutoriā p̄nūciando sic vel sic minus iuste repulistis. vel alias in causa huiusmodi p talē vestrā cōminationē siue actū seu p̄ceptū tale me indebite grauastis Uñ ad interlocutoria hmōi iniqua z iniusta seu ex predicta exceptiōe nō admissa. vel saltem tacita repulsione. vel a tali vestra cōminatōne seu p̄cepto tali tanq̄ iniquo grauamīe in his scriptis ad reuerēdum in xp̄o patrem et dñm episcopū talē. vel ad sanctā sedem apostolicā z sanctissimū in xp̄o patrē z dñm nostrum dñm Paulū diuīa prouidētia papaz secundū puoco z appello. z apostolos p̄mo secūdo. tertio. z cū debita instātia mihi dari peto. subiūciēs p̄dictū N. reum cū adherētibus suis p̄tectioni dñi episcopi vel domini pape z sedis apostolice speciali. Et protestor q appellatiōem hmōi possim corrigere. emēdare. z innouare. ac eā ītimare verbo z p̄sequi put mihi videbit expedire

¶ Dicit p̄mo in forma. Corā vobis ꝛc. q̄a coram iudice z er⁹ p̄nt⁹ia est appellandum. vt ij. q. vj. biduū. §. dies aūt. de appel. suggestū. si eius p̄nt⁹ia potest haberi. vel nisi iustus metus excusset. tūc debet protestari in p̄nt⁹ia bonoz virorū volēs appellare iuxta formā. ca. vlt. eo. ti. Et si sunt plures iudices quoz p̄sentia simul haberi nō potest. tūc fiat fm q habet in clemē. j. eo. ti. quia tūc potest coraz ipsis vl corā maiori pte coz appellari. z apostoli possunt peti sepatim. vt ibi. Aliq̄ in appellationib⁹ solēt premittere cū appellatōis remedium ad relevamē oppressoz a iure sit inuentū. de appel. c. cū speciali. §. porro. z in. l. p̄fecti p̄torio. ff. de mino. cum similibus. Sed de hoc nō est curādum. quia ista sūt verba iuris quoz nō est necessaria ꝓpositio. sed verba facti sunt ꝓponenda. de quo in. c. si quis iusto. ō elec. li. vj. Item ōr ordinario vel delegato. quia debet exp̄mi iudicis q̄litas. que ꝓsiderāda est. maxime qñ super appel. man. aper. impetrat. de excep. dilecte. ō appel. ex insinuatōe. Postea fit mētio ī appellatione de p̄cessu cause z de grauamine seu interlocutoria. z causa iniq̄tatis z grauaminis seu iterlocutorie exp̄matur. q hoc ē necesse qñ añ snīam appellat. vt dictū est supra Nā nō sufficit dicere appello a tali iterlocutoria tanq̄ iniqua z iniusta. q tñ sufficeret a diffinitiua. de q̄ no. in. c. pnl. de no. ope. nūcia. Itē ōr in forma appellatōis q iudex nō admisit exceptiōem. sz ea spreta p̄cessit. vl q ipam interlocutoriā repulerit. Nā duobus

modis iudex repellit exceptiõem. videlicz tacite z exp̃sse. Tacite qñ exceptõe neglecta iudex p̃cedit ad ea que se nõ compatiũtur cũ exceptiõe posita. de appel. ex pte. z no. eo. ti. dilecto. Et i specu. de excep. §. ij. v. z no. Fm vbertũ. Ad no. etiã p Jo. mo. in. c. j. de appel. li. vj. Et tũc poterit appellari ꝟ exp̃sso in appellatione q̃ p̃cessit iudex exceptõe non admissa Expresse repellit. puta qñ p interlocutoriã pnũciat ꝺ exceptiõem. Quid aũt faciẽ dum sit qñ iudex nõ repellit expresse nec etiam tacite. puta p̃cedẽdo vt dictũ est. nec etiam admittit sed sp est in deliberãdo forte vt excipiẽs fatigat? z vexatus laboribꝫ z expensis ex diuersis terminis quos iudex ad audiendam deliberatiõem assignat cedere liti. ꝛ ab exceptõe recedere cogat. no. in dicto. c. dilecti. de appella. quia vt recitat ibi Ostiẽ. si iudex tertio req̃situs humiliter expectato responso tpe cõgruo nõ respõderit. Expresso tali grauamine poterit appellari. de quo plenius ibi. Itẽ ꝺr in forma appellatiõis q̃ a tali interlocutoria vl̃ tali grauamine ꝛc. appello. Possunt etiã plura grauamia exp̃mi i appellatiõe. ꝛ caueat appellãs q̃ sint legitima z vera. Nã cancellaria vnũ soluꝫ respicit gravamen. vel vnã appellatiõis causam. ꝺ quo in. c. cũ causam. de appel. sup alle. glo. Unde posset cancellari? eligere causam forte falsã sup quolibet tñ grauamine dat vnũ singulare vel speciale rescriptũ ad eosdez iudices vt ibi no. Et ex sola causa in appellatiõe exp̃ssa z nõ ex alia p̃cedẽti vel supueniẽti appellatio iustificari poterit vel impugnari. vt i cle. appellãti. eodẽ ti. Itẽ ꝺr in appellatõe ad talem ep̃m superiorẽ vel ad papã appello ꝛc. Et si simpl̃r dicerꝫ appello. nõ exp̃sso an ad ep̃m vel ad archiep̃m seu ad papã ad quem videatur appellasse. Ul̃ si dicat appello ad maiorẽ. no. in ca. vt debit?. de appel. Et dicitur ibi q̃ intelligit ad primũ appellasse. De quo etiã in spe. eo. ti. §. nũc tractemus. v. sed quid si q̃s. z sequẽ. Utꝫ aũt valeat appellatio alternatiua videlicet sub hac forma.

Appello ad archiep̃um vel papã qñ ab ep̃o appellat. vel appello ad ep̃m vel archiep̃m: cũ appellat ab inferiori iudice. no. de off. de le. si is cui. li. vj. in glo. pnl̃. z sup ea. Et melius in questione posita sup regula in alternatiuis. de regu. iu. li. vj. Et dicit ibi ꝺcludendo q̃ in p̃mo casu. scz quãdo appellatur ab ep̃o ad archiep̃m vel ad papã tenet appellatio. dũmodo appellans eligat infra tempus quo debuit appellare. videlicet infra decem diem. In secũdo casu etiã appellatio valet. scz quãdo appellatur ad episcopũ vel archiepiscopũ. quia tũc inquãtum exp̃rimit ꝺ archiepiscopo est inutilis. q? eo casu nõ potest ad archiepiscopũ appellare episcopo medio omisso. de appel. dilec. vlt. Inquãtum aũt interponit ad episcopũ est vtilis. sed vtile p̃ inutile nõ viciatur. vt in regula. vtile. de regu. iu. li. vj. igitur ꝛc. Et quomodo gradatim siue seriatim est appellandũ. si tñ omittit medius z nõ opponit exceptio an teneat appellatio. vel an in hoc valet ꝺ suetudo ꝛc. etiam no. in dicto. c. dilecti. Et si vnus litigãtium appellat ad archiep̃m. alius ad papã. quid iuris sit habetur in. c. si duob?. de appell. ꝛc. Item subiungit in appellatiõe z apostolos p̃mo secũdo z tertio. z cũ debita instãtia peto ꝛc. De hoc. ij. q. vj. post appellationem. §. vlt. ad finem. z in. l. iudicib?. C. eo. ti. Sufficit tamẽ q̃ ista petitio fiat vnico p̃textu. vt i clemen. q̃uis rigor. de ap. Et de istis aplis infra patebit. z nõ est de substãtia appellationis q̃ in ipa appellatõne petant dũmodo petãtur postea infra. xx. dies. vt in. le. j. ff. de appel. in glo. De quo in spe. iij. p̃te. ti. de ap. §. sequit. in fi. z no. in alle. cle. q̃uis. eo. ti. in glo. ler. Dicit postea in forma. sequit adherentib?. quõ appellãs se adherẽtesq; suos sꝫmittit p̃tectiõi ei? ad quẽ appellat. De istꝫ adherentib? tangit in. c. vt circa. de elec. libꝫ. vj. Diuersas appellationũ formas iudicialiuꝫ ante sniam a grauamine vel interlocutoria ponit Guil. in spe. iij. p̃te. §. j. vt supra tactũ est. Causa debet exp̃mi in appellatõe aũ sententiã interpositã. z illa debet esse rationalis z vera. Uñ appellãs quilibet habet p̃bare duo. s. causam appellationis esse legitimaz. sed ad hoc p̃bandũ nõ requirunt testes vl̃ istrumẽta. sed est in arbitrio boni viri scz iudicis. videlicet an causa sit talis que p̃bata debeat legitima reputari. vt in. c. vt debitus de ap. Itẽ p̃bare ꝺz appellãs causam appellationis esse verã. z ad hoc requirit p̃batio vt no. in. c. cũ speciali. eo. ti. nisi appellãs obtulisset se p̃batuꝫ veritatẽ cause coram iudice a quo nõ fuisset admissus. acp tãto appellasset. de quo dicendũ est vt in. c. interposita. e. ti. in p̃n. Debet ergo causa appellatiõis esse vera. alꝫs appellatio est frustratoria. vt i. c. vt debit?. supra alle.

Forma appellationum

¶ Appellatio a diffinitiua poterit sic formari qñ in scriptis ex interuallo appellat

¶ Coram vobis tali iudice ⁊c. Ego tal' ꝑncipalis vel talis ꝓcurator. vt supra in prece denti forma Dico ⁊ ꝓpono animo appellādi q̄ decem diebꝫ nōdum elapsis in causa tali que inter me ex vna. ⁊ talē B. aduersarium meū ꝓte ex altera. de ⁊ sup re vel debito tali asserto vertebat in iudicio. Coꝝ vobis sentētiam cōtra me ⁊ ꝓ aduersario meo tulistis diffinitiuā. Si nomen sentētie mererer habere me q̄ eandē sniam ꝑtēsam vestrā eidē meo aduersario in petitis ꝑ eū minus iuste ꝺdēnādo. vel eundē aduersariū meū a mea impetitiōe absoluēdo ⁊ mihi super petitꝫ ꝑpetuū silentiū perperā imponēdo. Idcirco ab eadem snīa ꝑtensa tanq̄ iniqua ⁊ iniusta ipsi⁹ nullitate sp salua in his scriptꝫ ad talē appello ⁊c. vt supra in alia forma ⁊c. Vl' breuiter posset sic dictari ista appellatio

¶ A tali snīa pretēsa diffinitiua p vos dñm iudicē in causa tali cōtra me ⁊ ꝓ aduersario meo tali lata tanq̄ iniqua ⁊ iniusta ī his scriptis appello ad sedē talē ⁊c. An aūt dies late snīe sit inserēda in appellatōe. vl' persona aduersarij in ea exꝑmenda. ⁊ q̄d si plures habeat quis aduersarios. ⁊ vnū exꝑmit ⁊ aliū subticet. ⁊ de quibusdā aliꝭ tractat Guil. ī spe. titj. ꝑte. de appel. §. j. ꝑ. si vero appellat. Hec ō istis est curandū multū.. quia notari⁹ qui ō appellatiōe ꝺficit instrumētū talia dꝫ declarare. Et de die sentētie late ꝺstabit ꝑ instrumentū sentētie de die interposite appellationis ꝑ instrumētum appellatiōis ꝺstabit. Qñ vero appellat ilico a snīa viua voce apō acta nō est necesse dari formā. q⁹ ꝑ snīam q̄ ime/diate lata est ⁊ a qua in ꝓtinēti appellat. satis ꝺstare potest q̄s cōtra quē. a qua snīa. et a q̄ iudice vel ad quē iudicē appellat. licet ista in appellatōe nō exꝑmāt. Dicat ḡ ille ꝓtra quē est lata snīa. Ego tal' a tali snīa tāq̄ iniq ⁊ iniusta ad talē superiorē appello. Et aliquādo sentētia cōtinet plura capitula. ⁊ in vno fertur pro vna parte. ⁊ in alio pro alia parte. et sic vtraq̄ pars appellat ab eadem. de quo in ca. Raynūcius. ⁊ in. c. Raynald⁹. de testa.

¶ Notari⁹ autē appellatiōis sic cōficiet instrumētum sup appellatōe.

¶ In noīe dñi Amen. Anno a natiuitate eiusdē domini. M. cccc. lxix. inditione. xiij. pontificatus sanctissimi ī xpo patris ac domini. domini nostri Innocētij diuīa prouidentia pape secūdi. anno ꝑmo die secunda mensis decembris. hora tertia ⁊. vel quasi i opido Erfordē. Maguñ. dyocesis. in domo vel loco tali coram tali iudice. in meiq̄ notarij publici subscripti ⁊ testium infrascriptorum ꝑsentia psonaliter cōstitutus. discretus vir talis principalis vel tales ipsius procurator nomīe procuratorio habēs in manibus suis quādam papiri cedulā. infrascriptam appellationē in septinētem. quam appellationē ibidē interposuit ⁊ legit alta ītelligibili ⁊ sonora voce. put in ipa cedula cōtinebatur. seu ꝛm eiusdē cedule appellatōis formā ⁊ tenorē appellauit. apostolos petiuit protestabatur. ⁊ alia fecit sic exprimitur ī eadem. Cuius appellationis tenor de ꝛbo ad ꝛbum fuit ⁊ est talis

¶ Coram. ⁊c. Qua appellatione sic interposita. ac apostolis petitis a iudice supradicto idem iudex appellatiōem eādem plectā ⁊ interpositā habuit copiā eiusdē appellatōis ab appellāte petijt. ⁊ eam sibi ꝑ eūdem appellantem vel ei⁹ procuratorē traditā recepit. ac talem diē vel terminū iuris ad dādū sibi apostolos. ⁊ pinde ad recipiendū eosdē ei ꝑ termino assignauit. ⁊ infra terminū iurꝫ se apostolos datuꝝ eidē promisit. Super q̄bꝫ omnibꝫ ⁊ singulis idē appellans vel ipsius ꝓcurator me notariū publicū vt sibi vnū vl' plā ꝺficerem instrumenta requisiuit. Acta sunt hec anno. inditione. mense. die. hora ⁊ loco quibus supra presentibꝫ ⁊c. Et appellatō sp potest interponi sine dies feriata sit sine nō. Et peti possunt apostoli etiā extra locuꝝ iudicij. In loco tamē cōgruo et honesto. ⁊ hora cōgrua. nō quādo iudex est in balneo vel in mensa ⁊c. vt no. in clemē. q̄uis rigor. de appella. Et sufficit appellationē coram iudice interponi ⁊ iudici scriptam offerri. licet ipsius appellationis tenor nō legatur. vt in ca. appellatio. eo. ti. li. vj. Et q̄ dicit in instrumento q̄ iudex assignat certū diē ad dāduꝝ ⁊ recipiēdum apostolos appellāti. vl' dicit se datuꝝ infra terminū iuris vel in termīo iuris qui est infra. xxx. dies. qui currūt a tempore interposite appellatōis. nō a die sententie vel grauaminis. vt tenet ibi Benzel. ⁊ cū eo tenet Rota. propter motiua ⁊ rationes q̄s inducit. licet Johā. an. in dicta cle. q̄uis teneat q⁹ a die late sentētie ⁊ nisi appellans petat apostolos infra. xxx. dies. vel in termino sibi ꝑ iudicez ad hoc assignato appellationi

renunciat. vt in alle. cle. cuis. Et iudex tenek illos dare appellatiz petenti. al's. ipi⁹ pcessus nō valebit. vt. in. c. j. z in. c. ab eo. §. illud eo. ti. li. vj. si nō dedit eos exp̄sse vl tacite. Et appellās nihilomin⁹ potest psequi appellationem suā. vt in cle. cuis. eo. ti. in fi. z ibi etiam no. in glo. sep⁹ alle. An grat⁹ dari debeant apli vel exp̄ēsis ipsi⁹ appellātis. Et sunt apli quedā lr̄e, breuis forma. vel verborū quia scriptura nō est de substātia. iudicē ad quē appellak instruēs. motiuū iudicis a q̄ z toti⁹ appellatiōis circūstantias breuit' comprehēdens. vt pbak. ij. q. vj. post appellatoz z. c. forma. Et dicunt apostoli ab epi. qđ est supza. z stolon missio. quasi lr̄a missa ad superiorē. Et debēt cōtinere q̄s appellauit. a q̄ otra quē. sup quo. z ex qua causa. Et an ille a quo appellak deferat appellationi vel nō z quare hoc faciat vel nō. vt in lege vnica. ff de libel. dimisso. z in. c. cordi. de appel. li. vj Et notak in clemē. cuis. de appel. eo. ti. z in spe. eo. ti. parte quarta. §. penul. Et sunt plures spēs apostoloz. Hā quidā sunt quentionales. vt quādo ps admittit appellationem sentētie in iudicio iudice eam refutāte vl tacente. vt de appel. sepe. z. c. oblate. siue extra iudiciū. vt ibi. Alij sunt testimoniales quia testificātur de appellatiōe facta corā iudice vel alijs honestis psonis. Alij sunt dimissorij. p quos apparet q̄ iudex appellationi detulit. z q̄ appellantē a sua iurisdictōne exemit. z causam ei ad quē appellatū est remittit. Alij sunt reuerētiales. vt quādo propter superioris reuerentiā appellationi deferk. vt in. l. eos. §. super his. C. de appella. Alij sunt refutatorij per quos apparet q̄ iudex nō defert appellationi. scz cum appellatio ē friuola z frustratoria. Talib⁹ eñ appellantibus nō est deferendū a iudice. nec ius defert. vt in. c. cū appellationib⁹. de appel. li. vj Unde vt sciatur cui appellationi deferēdū sit an nō Est aduertendū q̄ quadruplex est appellatio. Qz est appellatio manifeste frustratoria. vt quādo appellatur in crimīe notorio. Est z latēs frustratoria. vt cum in appellatione exprimik rationabilis causa. sed ista est falsa. Est etiā latēs, pbabilis. vt qñ exprimitur in ea causa iusta. sed a iure non expressa. Jtē est aliqua manifeste probabilis. vt cū appellatur ex causa iniusta in iure expressa manifeste notoria. vt lic. nō otesta. ca. ij. z sic attendik qualitas appellationū. Attēditur etiā qualitas iudicis. videlicet an sit delegatus cū clausula ap. re. vel sine tali clausula. seu ordinarius. Prima appellatio repellitur a iure z a iudice quocūq̄. Secunda repellik a iure sed admittik a iudice q̄uscq̄ constet de falsitate cause Tertia admittitur a iure z iudice. nisi dato cuz clausula ap. re. Iste nō tenetur tali appellationi deferre. Quarta admittitur a iure z iudice. ita post Pe. z Ab. no. Jo. an. in. c. pastoralis. de ap. Et quādoq̄ iudex assignat appellāti terminum in dationē apostoloz ad appellatiōis siue prosecutionē. vt in. c. cū sit romana. ō appel. cum cōcoz. ¶ Utrū isti⁹ termini assignatio habeat vim delationis. solet notari i ca. oblate. de appel. pleni⁹ in. c. cū appellatō nibus. eo. ti. li. vj. Et dicik ibi q̄ nō. quia ista ponunk ibi vt diuersa. Si vero dicat notarius q̄ iudex benigne recepit appellationez an intelligak delatū no. in spe. ap. §. nunc dicamus. in fi. Et diē Guil. ibi. q̄ nō videk iudex detulisse. dicit tñ q̄ clemēti placebat cōtrariū. Si iudex simplicik dat apostolos ñ exprimēdo an deferat vel nō. dicit Ab. q̄ deferre videtur. ita no. ip̄e in. c. dilec. de appel. Jtē diē q̄ si dat acta p apl'is. q̄ tūc detulisse intelligik. ita est decisum i rota. An autez postq̄ iudex detulit appellationi possit delationē ipam reuocare. no. de ap. ostitut⁹. ij. de accu. meminim⁹. de ap. cū appellatiōib⁹. li. vj. Et tenēt doc. q̄ nō possit etiā re integra. licet Jo. an. tenuerit otrariū p duas rōnes. Prima q̄ interlocutoriā pōt iudex reuocare. ḡ z delationē. Jtē q̄ appellans potest reuocare appellatōz. pari rōe iudex delationē. sz iste rōes nō vrgēt. vt ibi no. Et qñ iudex detulit appellatōi an post delationē possit statuere terminū appellāti. etiā no. i. c. cū appellātib⁹. Et p Bern. in. c. ij. ō matrimonio. cōtra cō. interdic. eccle. in. iij. glo. z tenek q̄ sic. Et pbat Jo. an. in. c. cū appellatō nib⁹. i nouella. p plures rōes. vt ibi patet. ¶ Et ē aduertēdū q̄ aliq̄n iudex defert appellatōi. aliq̄n ps appellata. Sz ob iudicia lem reuerētiā iudex dz appellatiōez recipe. Pars ꝓo ōz illā approbare appellationē. vt no. de ap. iterposita. Jn potestate ḡ est alterius. s. iudicis z appellātis approbare appellationē. Uñ appellat⁹ etiā iudice inuito pōt eam approbare z ecōtra. Judex pt eā admittere cuis displiceat appellāti. Et sic in hoc equiparank iudex z appellat⁹. Sz iudex et

appellator etiã eq̃parãk in vno. videlicet in termino assignãdo. vt in. c. psonas. z ĩ. c. ob/late. de appel. Sz in potestate solꝰ appellato ris est an appellet vel nõ. z sub q̃ forma. Ca ueat tñ ne erret. vt in. c. cordi. co. ti. li. vj. In potestate aũt z arbitrio solꝰ appellãtis est an velit p̃ncipale negociũ tractari vel nõ. vt in ca. cordi. iam alle. Et effectꝰ delatiõis est q̃ p eã abdicak iurisdictio a iudice a quo z ĩ su periorẽ ad quẽ transfundik. vt in. c. cũ appel/lationibꝰ. sepiꝰ alle. Effectꝰ ro assignationis termini est q̃ si ĩ termino appellãs nõ psequi tur suã appellatõnẽ. inducik renũciatio z de sertio appellatõis. z actus a q̃ emissa ẽ appel/latio manet ratꝰ. vt in. c. cũ sit. z in. c. reꝑ ben sibilis. z in. c. sepe. de ap. z terminꝰ hmõi sta/tuitur vel ad iter arripiendũ. vel ad pũtãdũ se superiori ad quẽ appellatũ est. de quo in. ca. psonas. in glo. q̃. z sup ea. Ipsi tamẽ termi/ni diuersi surgunt z causank effectꝰ. ꝑm q̃ in ipsi assignatõe aliqua occurrũt vel nõ. Haz aliqñ appellatio soluz recipik a iudice ita q̃ cum assignatõe termini occurrit delatio iu/dicis. Aliquãdo solũ approbak a pte. Aliqñ occurrit vtrũq̃. qz recipik a iudice. z a pte ap probatur. Aliqñ neutz fit. qz nec recipitur nec approbak. Si ergo appellatio recipitur a iudice. vel etiã si approbak a parte. tũc ter/minꝰ hmõi habet vim empk. ita q̃ non ve niẽte ꝛstituit ꝛtumacẽ. sic q̃ in articulo ap pellationis ꝛ eũ vt ꝛtumacẽ potest procedi Et tenek mittere ꝓcuratorẽ sufficientẽ saltẽ ad articulũ appellatõis expediendũ. vt in. c. sepe. z. c. Nicolao. de appel. Idẽ z fortꝰ vbi vtrũq̃ occurrit. s. receptio iudicis. z approba tio partis. Sed vbi neutz interuenit. quia nec recipik a iudice appellatio. nec approbak a parte. tũc sufficit mittere ꝓcuratorẽ ad im pediendũ z ꝓtradicendũ tm̃. nec ꝓcedere in articulo appellatõis ꝓtra absentẽ. vt no. ĩ dicto. c. Nicolao. licet glosator ibi videak tene re ꝓtrariũ. Si aũt recipik z approbak appel/latio. z cũ hoc petit appellatꝰ q̃ veniat appel lans instructꝰ. tũc debet mittere ꝓcuratorez instructũ sufficientem. ne dũ ad articulum appellatõis sz etiã ad causam p̃ncipalẽ. vt in ca. cordi. de appel. li. vj.

¶ Forma apostolorum q̃ dimissorij dicun tur est.

¶ Sanctissimo in xp̃o patri ac dño domi/no Paulo diuina puidẽtia sacrosancte ro/mane ac vniuersal' eccie summo pontifici. Episcopus talis ꝛc. vel tal' officiak' eiꝰ deuo tus fidelis ac obediẽs deuota pedũ oscula beatoz. Nouerit sanctitas vestra q̃ cum in causa que inter A. ex vna. z B. ex altera pte de z sup domo vel fundo tali seu debito ta/li coram me in iudicio vertebak. sniam predi/cto A. z ꝓtra Bernardũ prefatũ tuli diffini tiuam. vel interlocutoriã sic vel sic pnũcian do sup exceptõe tali. Et quia ab hmõi sentẽ tia diffinitiua vel interlocutoria idem B ad e. v. s. ad sanctã sedẽ apostolicam appellauit. Idcirco ipum B. appellantẽ a meo iudicio dimitto ad. v. s. examẽ. ex his lr̃is meis diri/go sibi lr̃as huiusmodi sigillo meo sigilla/tas ꝓcedens. In testimoniũ p̃missorũ. Da/tum ꝛc. Et hoc cũ appellatũ est ad papam. Si vero ad inferiorẽ puta ad episcopuz vel archiep̃m scribatur sub eadẽ forma. verbis cõpetenter mutatis. scribẽdo. Reuerẽdo vl' reuerẽdissimo ꝛc Aliqui nõ dirigũt superiori sed scribũt Uniuersis. Alij breuiter sic ꝓclu dendo dicũt ad appellantẽ verbo. vel ĩ cedu la nuda scribũt in hec verba vel similia. Qz tu a me appellasti a tali snia mea diffinitiua l' interlocutoria. Ideo ab obseruatõe mei iu/dicij his apostolis te dimitto z ad eiꝰ ad quẽ appellasti examen dirigo. Et si volũt ibi sta/tuere terminũ. iungit triũ vel q̃tuoz mensi um spaciũ. Uel diẽ talẽ statuo. p termio ad iter accipiendũ pro appellationis tue prose cutione facienda. vel ad presentandũ te cõ spectui sedis ap'lice vl' alterius superioz ad quẽ appellasti ꝛc.

¶ Forma apostolorum reuerentialium po test esse talis.

¶ Sanctissimo vel reuerẽdo ꝛc. vt supra. Talis actor vel talis reꝰ in causa tali que i/ter ip̃m vel talẽ ex vna et talẽ parte ex altera de z sup tali re z eius occasione ĩ iudicio co ram me vertebak. a snia diffinitiua vel inter locutoria ꝛc. ad sanctitatẽ vestrã vel reuerẽ/tiam appellauit. Et q̃nis appellatio sua mi/hi friuola videak. tñ ob reuerentiã vestram eidẽ sue defero appellatio. statuẽdo sibi ter/minũ ꝛc. vbi supra.

¶ Apostoli refutatorij possunt dari sub hac forma

Sanctissimo vel reuerẽdissimo ꝛc. vt sup̃. Nouerit sanctitas vel reuerẽtia vestra q̃ ta lis a me z interlocutoria sentẽtia in tali cau sa que coram me inter ip̃m z talẽ super re tali vertebak. ad e. se. v. scu ad vos appellauit Et

quia hmõi appellatio friuola est ꝛ frustratoria ex tali causa. ideoqꝫ cũ hmõi appellatiõibus friuolis nec ius deferat nec sit ei ꝙ iudicem deferendũ. eidẽ appellatõi nõ duxi deferendũ neqꝫ defero. ꝛ hos apostolos refutatorios sibi tradidi atqꝫ trado. In quorũ testimoniũ ꝛc̃. vt supra. Et ponit̃ ista forma ꝺ interlocutorijs qꝛ quãdo a diffinitiua appellatur tũc necesse est deferri. qꝛ ius defert. ꝺ iureiurã. veniẽtes. de appel. nõ solũ. libro. vj nisi in casibꝫ ibi no. in glo. vt quia. Judices modernis tẽpibꝫ raro dirigũt tales lr̃as ad superiorẽ. sꝫ facile se de istis apostolis expedientes dicũt verbo ad appellantẽ vel eiꝰ ꝓcuratorem sub hac forma

¶ Appellationi tue ob reuerẽtiã sedis apostolice vl̃ talis superioris ad quẽ est appellatũ deferimꝰ seu defero. ꝛ talẽ tibi terminũ p̃figo ad appellationẽ tuã ꝓsequendã. Uel ꝙa appellatio tua videt̃ nobis friuola. ideo ei ñ deferimus. hãc responsionẽ tibi ꝓ apostolis refutatorijs ꝺcedẽtes. Et hoc faciũt iudices ꝙ notariũ scribi loco apostolorũ. Et scribit notarius si vult appellatiõem ꝛ apostolorũ dationẽ in eadẽ carta seu in vno instrumento ponẽdo in fine instrumẽti appellatõis formam. de qua supra. Itẽ anno inditõe pontificatus q̃bus supra. die tali. mẽse tali. Coraꝫ iudice p̃dicto ac ĩ mei notarij publici ac testũ infrascriptorꝫ pñtia ꝓsonalit̃ ꝰstitutꝰ p̃dictus N. appellãs vel talis ipsiꝰ ꝓcurator apostolos ꝓ p̃dictũ dñm iudicẽ sup appellatione sua p̃dicta sibi dari cũ instantia hũiliter postulauit. Cui iudex ipe dando apostolos in hec ꝛba rñdit vel scriptã cedulã tradidit. ꝛ in ea ꝓtẽta ꝓ apostolis sibi dedit. cuius tenor talis est ꝛc̃. Et scribit tenorem seu formã apostolorꝫ. ꝛ subiũgit postea. Super q̃bꝫ ꝛc̃. vt supra in instrumẽto appellationis Si aũt iudex terminũ datũ vel dandus ad recipiendũ apostolos ꝓrogat in alium diez an tũc iterato appellãs teneat̃ cõparere seu apostolos petere. vel si rñdet iudex apostolos se datuꝫ nullo certo termino p̃fixo. q̃d iuris sit legit̃ ꝛ no. in cle. ꝙuis rigor. sup̃ sepius alle. Et ita sunt ista expedita q̃ sequũtur snĩam quãdo ab ea appellat̃. quia tunc sentẽtia nõ debet exeq̃. cũ ꝓ appellationẽ sit suspẽsa. vt in dicto. c. veniẽtes. de iureiurã. Imo quidq̃d post snĩam etiã añ appellatiõz ꝓ iudicem vel aduersariũ fit. totũ reuocabit̃ per modũ attẽptati. De quo plene in. c. nõ soluz supra alle. ꝛ sic trãsit nõ in rem iudicatã Si ꝙo a sententia nõ fuerit appellatũ. ꝛ sic transiuit in rem iudicatã tũc ipa snĩa debet exequi al̃s paꝫ ꝓdesset snĩas dari si executõi nõ demandarent̃. vt de re iudi. cum aliquibus

¶ Aduertendũ tñ ꝙ sunt quedã snĩe q̃ nunqꝫ transeũt in rem iudicatã. vt sunt snĩa q̃rũ obseruãtia induceret periculũ aĩe. de re iudi. tenor. ꝛ. c. ꝰsanguinei. de fri. ꝛ male. fract̃nitatis. cũ similibꝫ. Quedã sunt que statim transeũt. vt est snĩa excõicationis. de appell. pastoralis. de sen. excõ. ꝓ tuas. que tñ ꝓpe nõ est snĩa. Et ħ verꝫ ꝙ nõ statĩ trãsit in rẽ iudicatã quo ad ꝓuatã vtilitatẽ. Sꝫ q̃ ad publicam vtilitatẽ tangentẽ piculũ aĩaꝫ nũqꝫ transit. ar. de excep. pia. li. vj. Nam semp auditur cõquerẽs de iniusta excõmunicatiõe. de offi. dele. cũ ꝓtingat. Sunt etiã quidam casus in quibꝫ diffinitiua snĩa statim transit in rem iudicatã. que no. de re iudi. sup Rubrica. Quedã snĩe tenẽt mediũ. qꝛ transeunt in rem iudicatã. sꝫ nõ tñ statim. sꝫ post decez dies. Et istud regulariter obtinet ĩ sentẽtijs ꝓdicta extrema sunt casualia. notat̃ de re iudi. sup Rubrica. ꝛ in. c. ꝰsanguinei. Et ħ q̃ sententia tenet licet sit iniusta. Secus si esset nulla. ꝙa tũc nõ transit. de sen. ꝛ re iudi. ca. j. Et modos nullitatis ponit Guil. in spec. de sen. pla. §. iuxta ꝓpositiõis. Et ꝺr snĩa nulla. quia lata est ꝓtra ius ꝰstitutõis expresse Iniusta ꝺr que est lata ꝓtra ius litigatorꝫ. Nulla tamẽ nõ transit. iniusta sic vt dictum est. Distinguit̃ tamẽ. qꝛ q̃ꝺqꝫ snĩa est nulla. nec seruatur. vt si cõtra ius ꝰstitutõis est lata expresse. Quãdoqꝫ est nulla. sed seruat̃ donec de nullitate ꝰstet. vt si est lata ꝓ falsos testes seu falsa instrumẽta. quia ista est nulla in veritate. sed est aliqua in opinione. de quo de excep. t. cũ venerabilis. Q̃ꝺqꝫ nulla est ꝛ trãsit in rem iudicatã post. xx. dies. vt ibi. no. ꝺ quo ꝓ Ostĩ. in. c. cũ Bertoldus. de re iudic. Sententia §. q̃ transiuit in rẽ iudicatã ĩ actione ꝓsonali demãdabit̃ executõi post tempꝰ quadrimestre. qꝛ istud tps ꝺdemnatꝫ in ꝓsonali actiõe ꝺcedit̃a iure. vt in. c. querenti. ꝺ offi. dele. Potest tamẽ hmõi tempꝰ artari vl̃ plongari ꝓ iudicẽ ex causa. sine causa ħ non potest. Alias si artauerit sine causa supplebitur a lege. vt ibi notat̃. ꝛ in spe. de sen. excõ. §. videndũ. in ꝓncipio. Et fiet executio in huiusmodi actione ꝓsonali isto modo seu ordine. Quia precipiet̃ reo ꝙ pecuniam in qua

i

cõdẽnat⁹ est actori sibi soluat. Et an ipe cõ/demnatus ad ipsi⁹ pecunie solutionẽ preci/se cogi debeat victore instãte ꝛ petente. reci/tat Jo.an. ibi in addi. spe. q̃ Buil. in ista q̃/stione tenuit cõdemnatũ. si habet ī pecunia ad illud teneri. Si vero nõ habet victus in pecunia vñ satisfaciet executio fiet in rebus eius. Et ꝓmo mobilib⁹. videlicet vt capian tur mobilia si possidet. Si mobilia non ha bet. recurrit ad immobilia Si nec immobi lia possidet queni ad nomina siue iura. scz ad ipsi⁹ ꝯdemnati debitores. sic tamẽ q̃ no mina debitoꝝ debitũ ꝓfitentiũ ꝛ nõ negan/tium pignora capiant. de quo in spe. de sen. exec. §. sequit videre In actione reali sta/tim fit executio postq̃ sñia trãsiuit in rẽ iu/dicatã. scz si regulariter post decem dies.

Uñ si actũ est ad fundũ vel domũ ꝛc. mittẽ dus est actor in possessionẽ eiusdẽ rei. s. fun/di vel domus. de re iudi. cũ Bertoldus. ī fi. Nec sufficit dare pignora. sed requirit cor/poral' possessionis traditio. vt in. c. cũ aliqui bus. ō re iudi. Et quomodo iudex mandat executori suo q̃ eandẽ rem actori adiudica/tam seu eius rei verã ꝛ corpalẽ possessionẽ det ipsi actori. Buil ponit formã in de sent. execu. in dicto. §. sequitur Quia preceptum hmõi scribi debet in actib⁹ p notarium.

Talis iudex talis curie exequẽdo sentẽtiaꝝ diffinitiuã in causa tali p eũ latã vel p talẽ inferiorẽ iudicẽ vel ipsius delegatũ latã ma nu talis notarij scriptã vel subscriptã. acipi us iudicis sigillo vel p̃dicti notarij signo si/gnatã ꝛ sigillatã. Et p̃cepit ꝛ iniũxit tali exe cutori seu cursori siue nũcio q̃ rem talẽ tali actori p sñiam predictã adiudicatã. ac eius nudã ꝛ possessionẽ corpalem det et assignet eidẽ victori predictũ N. reũ amouendo ab eodem. Acta sunt hec ꝛc.

Uel fit p̃ceptũ iudicis p lras dirigẽdas exe cutori. Et possunt tũc scribi sub hac forma

Judex tali actori ꝛc. Salutẽ in domiõ Pridẽ orta inter talẽ actorẽ ex vna parte. et reum de ꝛ sup tali fundo vel domo ex eius occasione vte ex altera. materia questionis ꝛ causa hmõi intẽtata ꝛ introducta in iudicio corã vobis. Nos in causa eodẽ iure ꝛ iudici ario ordine obseruatis pcedẽtes. Sentẽtiã tulimus diffinitiuã p̃dicto actori domũ pe titam p eundẽ adiudicãdo. ac prefatũ reum ad traditionẽ seu restitutiõem dom⁹ huius/modi. ꝛ in expẽsis litis ꝯdemnãdo prout in ipsa sentẽtia nostra plen⁹ cõtinetur. Ueruꝝ quia paꝝ prodest sentẽtias ferre nisi executi oni demandet. Idcirco p parte. memorati actoris humiliter req̃siti ad p̃dicte sententie executionẽ duxim⁹ pcedendũ. Uobis ergo in ꝑtute sancte obediẽtie firmit' et districte p̃cipẽndo man. quate. p̃fatũ N. actorẽ in cor/poralem ꝛ realẽ p̃dicte dom⁹ sibi vt p̃fertur adiudicate possessionẽ inducatis. ac ipsam domũ ac eius possessionẽ tradetis ꝛ assigne tis eius detentorẽ abinde remouẽdo. Do/nentes eundẽ N. reũ quẽ nos p̃sentib⁹ pem ptorie monem⁹. vt infra sex diez spacium a notificatiõe p̃sentiũ sibi facta cõputandum quoꝝ duo p ꝓmo ꝛc. ab eiusdẽ dom⁹ deten/tione ꝛ occupatõe desistẽs. eam p̃fato acto/ri vacuã ꝛ liberã tradat. ꝛ ad ipsi⁹ corpalem ꝛ pacificã possessionẽ illũ admittat. sicq̃ sũ/mam talẽ florenoꝝ seu librarum denarioꝝ tali um p expẽsis q̃ eũ in lite p̃dicta corã nob fa ctis restituat ac psoluat. ꝛ alias p̃dicte sñie nostre pareat humiliter ꝛ intẽdat. Alioquin ꝓtra ipsum p censurã ecclesiasticã ꝛ alia iu/ris auxilia. put de iure poterim⁹ pcedemus Diem ꝑo ꝛc. vt supra in formis alioꝝ man/datoꝝ. Et si executio illi⁹ p̃texti iudicis fit p cursorem seu nunciũ habebit referri iudici diem ꝛ formã executionis. Et quidquid fa/ctum est p eũ ꝛ huiusmodi relatio scribat' in actis. videlicet.

Talis curie cursor seu executor siue nũ cius retulit se de mãdato talis iudicis ī vim executionis sentẽtie talis. in tali causa lata de tali re dedisse ꝛ assignasse tali victori nu/dam ꝛ corporalẽ possessionẽ talis fundi ei/dem actori p eandẽ sñiam adiudicati quaꝝ talis victus detinuit ꝛ occupauit

Utrũ aũt delegat⁹ ordinari⁹ possit exequi sñiam suã no. in. c. si quis ꝓtra. de foro cõpe tẽti. Uel an hoc possint minores iudices. no tat in. c. cũ eccliaꝝ. de offi. ordi. cũ remiss. Et sunt opiniones. potest dici q̃ delegati ordi/narij etiã alij minores iudices hoc possunt p cẽsuram eccliasticã que est simplicis iurisdi/ctionis. sed nõ p traditionẽ possessionis qõ est mixti imperij. Judices tñ indifferent' ex/equunt' sñias suas p excõmunicatiõem ꝛ p missionẽ. Et delegat⁹ ꝑncipis exequit' sentẽ tiam suã infra annũ. post annũ expirat tota liter ipsi⁹ potestas. Ita etiã q̃ excõicatũ per eũ infra annum anno elapso nõ absoluit. vt legit' ꝛ notat' de offi. dele. querenti. Judices

tamē exequenť iudicialiter sñias suas ꝛ per excōmunicationē ꝛ pmissionē. Et ąlz cauť vel p quas exceptōes impediri possit executio sentētie. plene no. in. c. doctor. de re iudi. Et in spe. de sen. excō. §. vltť. Sed quo iure petať executio no. in spe. eo. ti. §. breuiter Et dicit ibi Guil. qꝫ victor ibi habet duo auxilia p que exequiť sñiaz. s. officiū iudicꝭ ꝛ actionem iudicati. nō aūt p actiōem in factū Et in hoc dicit errare multos aduocatos. ꝛ p ceditur summarie sine datōe libelli ꝛ litť. contesta. de quo dicendū est vt ibi. Licet autez sñia trāsiuit in rez iudicatā. ꝛ sic facienda sit ipsiꝰ executio. vt dictuz est. Victus tñ qñqꝫ releuatur remedio supplicatōis. vt in. c. ex literis. de resti. in inte. De quo in spe. de supplicatōibꝫ. p totū Uel bñficio restitutōis in integrū. vt eo. ti. p totū. Et tūc exquo sic impetratur ꝓncipaliter ꝓcedetur in causa restitutionis in integꝝ ordine iuris obseruato vt de offi. iudi. c. ij. Et ista causa tunc finiri debet ꝛ expediri infra quadriēnium. vt ī clemen. vnica. de resti. in inte. Et libellos ī materia restitutiōis ponit Guil. in spēc. ꝓte. iiij. de resti. in inte. Raro hic in ptibꝫ practicať. igitur omitto. Et quia vt dictū est aliqñ reꝰ nō parens sentētie excōmunicatur. ꝛ aliqñ p cōtumacia. quia citatus nō cōparet. vt visum est supra in ꝓncipio ꝓcessus. Et ąa volens parere ꝛ absolutōem petēs debz absolui. vt in. c. cū cōtingat. de offi. dele. Ideo vt habeanť forme absolutionū sciendū. qꝫ si ąs est excōmunicatꝰ p ꝯtumacia. si vult cauere de parēdo iuri est absoluēdus sub forma iuris. Si offert cautionem de parendo iuri ꝛ soluēdo expēsas rōe sue cōtumacie p aduersariū factas. de appel. qua fronte. ℣. sane. ō iudi. c. j. Et hoc si sentēria est iusta. quia si est iniusta debet absolui sine difficultate. de sñia excō. cū medicinalis. li. vj. §. si quis. cum cōcorō. Et intelligendū est etiā quādo excommunicatꝰ est p ꝯtumacia vel offensa dubia. Nam si quis est excōmunicatꝰ p cōtumacia vel offensa notoria nō absoluitur. nisi satisfactione pmissa. vt in. ca. ex pte. de ver. sig. q̄ ad offensam manifestā. De manifesta cōtumacia pbať. vt ī. c. venerabilibꝫ. in. §. secꝰ. de sen. excō. li. vj.

¶ Sequitur forma absolutiōis sub forma iuris

A. talis iudex ꝛc. Rectori tali seu plebano Salutē in dño. Quia talis excōmunicatus a nobis p cōtumacia ad instātiam talis paratum se offert stare iuri corā nobis. Unde ipm ab hmōi excōmunicatōis sñia absoluimus in dei noīe in his scriptis. Et idē talez in quo p̄dicto actori satisfaciat ꝛ iuri pareat corā nobis sibi p termino pemp. assignam. Quare vobis mādamus quatenus eūdem A. sic absolutū publice nūcietis. Uolētes aūt p̄dictū terminū actori memorato tempestiue intimare vel nunciare. Datum ꝛc. Uel breuius sic.

¶ Officialis vel iudex talis tali plebano salutem in dño. Quia talis excōmunicatus a nobis p cōtumacia ad instantiā talis paratus est die seu feria tali stare iuri corā nobis vnde ipm sub forma iuris absoluim. Dā damus vobis. quatenꝰ eundē A. sic absolutum publice nūcietis ꝛ p̄dictū terminū volumus actori mature nūciari. Datū. ꝛc. Et ista forma corā ordinario sic frequentatur. In aliquibꝫ locꝭ absoluiť excōmunicatꝰ per iudicē a vinculo excōmunicatiōis ꝛ remittitur ad sacerdotē ad recōciliandū p peccato inobedientie p quo fuit excommunicatꝰ. Et hmōi recōciliatōis formā ponit Guil. ī spe. de sen. pla. in ℣. debet aūt fieri absolutio cuz psalmo penitētiali. Possit etiā forma absolutiōis extēdi ꝛ dilatari narrādo pcessū habitū ꝛ ꝯtumacie q̄litatē ꝛ alia. sic faciūt ądā delegati sub hac vel ꝑsimili forma

¶ A. ꝓpositus vel decanꝰ eccie talis iudex delegatꝰ ꝛc. Uniuersis ꝛ singulis p̄positis. decanis. scolasticis. cantoribꝫ. thesaurarijs hebdomadarijs. plebanis. vicarijs. altaristis ceterisq; diuinoz rectoribꝫ ꝛ vicez cozz tenētibus seu gerentibꝫ. clericis ꝛ notarijs publicis quibuscūqꝫ p talē ciuitatē vl̄ dyocesim Maguñ. ac alꝫ vbilibet ꝑstitutis q̄ p̄ntibꝫ fuerint req̄siti Salutē in dño. ꝛ mādatꝭ nostris imo verius apostolicis firmiter obedire. Cū in causa que inter talē actorē ex vna pte. ꝛ talem reū parte ex altera de ꝛ sup tali re vel debito vertiť corā nobis. ꝛ p̄dictus actor p̄fato reo libellū in scriptis obtulisset. Nos eidē reo die talē ad rñdendū eidē libello. vl̄ exceptiōes dilatorias sibi forsitā cōpetentes ꝓponendū p termino pemptorio duximus assignandū Sz qz in termino hmōi idem reꝰ minime cōparuit p se vel rñsalem ꝛ exceptiones aliquas p̄ponere aut predicto libello rñdere ꝯtumaciter non curauit. Id circo idem A. reus p ꝯtumacia huiusmodi

monitione ꝑmissa ꝙ nos fuit ꝛ est excõmuni cationis vinculo innodat⁹. Hũc aũt re⁹ ipe se repsentans coꝝ nobis petijt humiliter ꝛ deuote ab hmõi excõmunicatõis snĩa se ab solui offerẽs se iudicio sisti seu de parendo iuris cautioni. etiã pstans ꝛ dicẽs se paratũ parti aduerse satisfacere ꝺ grue de expensis Uñ citato adhuc ipo aduersario. ꝛ pñte vl̃ ꝓtumaciter absentãte. ac recepto ab ipo excõmunicato ꝑ⁹ iuramẽto ſm formã iuris de parẽdo mãdatis eccie. ꝛ ꝺ grua facienda satisfactiõe expẽsaꝝ eũ ab hmõi excõicatõis vinculo absoluim⁹ ꝛc. vt supra. Et cautelã de custodiẽda ꝛ reseruanda absolutõne dat glosa in. c. ꝓposuit. de cle. excõ. ministran. Et Guil. in spe. de sen. pla. §. nũc aũt. ꝑ. absolutionem aũt. Dũ ꝑ⁹ excõmunicat⁹ ꝙ debito vel ꝓ⁹ re iudicata vel ꝙ crimine vl̃ offensa manifesta satisfecit. tũc simplicit̃ absoluerit sub hac forma.

¶ Forma absolutionis super debito vel re iudicata

¶ Officialis ꝛc. Quia talis excõmunicat⁹ ꝓ re iudicata vel ꝙ tali manifesta offensa ad instantiã talis de hmõi iudicato vel offensa satisfecit. Idcirco eũ absolutiõem petẽtem absoluim⁹ in dei noĩe i his scriptis. Dãdã tes ꝛc. vt supẽ. De absolutõe ad cautelã quõ ꝛ qualit̃ fiat. no. in. c. aplice. de excep. ꝛ in. c. solet. de sen. excõ. li. vj.

¶ De ꝓcessu q̃ fit simpliciter ꝛ de plano

¶ Dictum est supra de ꝓcessu ordinario q̃ in causis regulariter obseruat̃. Sed est q̃dã special̃ ꝓcessus q̃ obseruat̃ qñ iudex simpliciter ꝛ ꝺ plano sine strepitu ꝛ figura iudicij ꝓcedit. Et quis ordo tũc seruãdus sit tradit̃ in cle. sepe. de ꝑ. fig. qꝛ libell⁹ necessarío non offert̃ Est tñ dãda petitio summaria i scriptis. vt faciẽda verbo ꝛ in actis redigẽda. Itẽ ꝓceꝺetur sine litis ꝓtest. ac sine ꝓclusione. q̃ tria in ꝓcessu ordinario sunt de substãtia. vt ibi dictũ est. Potest etiã ferre snĩam diffinitiuã stando qꝺ in alijs nõ posset. vt etiã ibi nota. Et valz citatio ad snĩam audiendã. etiã nõ pempt̃. q̃ alias sufficiẽs nõ esset. Itẽ in isto ꝓcessu fortius q̃ in alio ꝺz iudex amputare materiã dilationũ. refrenare iurgia partiũ. ꝛ testiũ multitudinẽ. Et ꝓcedere potest tempore feriaꝝ. ꝛ in fauorẽ hoĩm introductorũ Et ita sunt plura in ℔ ꝓcessu specialia. s. ꝛ. vel. tñ. vt no. in illa cle. sepe. de ꝑ. sig. in glo. ī Et ꝓcessum hmõi aliq̃n iudex tenet̃ obseruare. aliq̃n potest si vult. qꝛ si ꝓnceps mandat sic ꝓcedi vt faciat in ꝓseruatorĩs studiorum tũc ita iudex tenet̃ ꝓcedere. Valet tñ ꝓcessus si ordo iudiciarⁱ ꝓtibꝫ oĩno nõ ꝓtradicẽtibꝫ fuerit obseruat⁹. vt sepe alle. Sz põt iudex sic ꝓcedere si vult. scz in causis ꝑuilegiat⁹ a iure super tali ꝓcessu. Et iste sunt quattuor species cause. beneficiales. matrimoniales. decimaꝝ ꝛ vsuraꝝ. In istis relinquit̃ potestati iudicis si vult ꝓcedere simpl̃r ꝛ de plano. vel ordinẽ iudiciariũ obseruare. vt ī clemen. dispẽdiosam. de iudi. ꝑ. ꝺ ℔ in glo. nõ licet. Et qꝛ põt iudex vt dictũ est ī istis causis obt̃uare ordinẽ ꝛ sic libellũ exigere Qualiter ꝺ in causa bñficiali formãdus sit libellus videam⁹. Et põt sic ꝓcipi

¶ Forma libelli in causa beneficiali

¶ Coꝝ vobis honorabili viro dño auditore vel iudice. ꝓponit ꝓcurator ꝓcuratorio noĩe discreti viri A. canonici eccie btẽ Marie virginis Erford. Magũn. dyoc. cõquerendo i iure aduersus B. clericũ se asserẽtẽ dyoc. eiusdẽ ꝛ quẽlibet aliũ ꝙ eodẽ i iudicio legitime interuenientẽ. Et dic̃ q̃ licet ꝑfato A. vigore gr̃e aplice eidẽ de canonicatu ſ ℔ expectatõe ꝓbende i eccia sancte marie ꝓdicte in speciali facte canonicat⁹ ꝛ ꝓbẽda per mortẽ quondã C. eiusdẽ eccie dũ vixit canonici ꝓbẽdati tũc vacãtis ꝙ certũ executorem ad ℔ a sede aplica speãliter deputatum fuerint ꝛ sint collati. ꝛ sibi de eisdẽ sit ꝓuisum Ac ipe A. ad canonicatũ ac ꝓbendã hmõi ꝙ eundẽ executorẽ inuestit⁹ existat. sic q̃ idem canonicat⁹ ꝛ ꝓbenda cũ iuribꝫ ꝛ ptinentijs suis vniuersis ptineãt ꝛ ptinere debeant ad eundẽ. Tamẽ ꝑfat⁹ B. ad eosdẽ canonicatũ ꝛ ꝓbendã se intrusit de facto ꝛ intrudi fecit ꝛ ꝓcurauit. ac intrusionẽ de se factã ratã habẽdo ꝓdictos canonicatũ ꝛ ꝓbendam detinuit ꝛ occupauit. detinet ꝛ occupat fruct⁹ reddit⁹ ꝛ ꝓuẽtus. iura ꝛ obuẽtiõn. ꝓuenien. ex eisdẽ ꝓcepit ꝛ inbursauit. ꝓcipit ꝛ inbursat. Decꝫ ꝑfato A. opposuit ꝛ opponit. ac eũ impedit ꝛ impediuit. fecitꝫ ꝛ facit ꝙ intrusionem. occupatiõem ꝛ alia supradicta q̃minus ipe A. canonicat⁹ ꝛ ꝓbẽde hmõi ac iurium ac ptinẽtiaꝝ earundẽ possessionẽ seu q̃si assecq̃ possit. ꝛ habere aĩe sue ꝓiculũ. ꝛ ꝓdicti A. ꝓiudiciũ ꝛ detrimẽtũ. Quare agit et petit ꝓcurator q̃ supra noĩe ꝓcuratorio q̃ten⁹

vos dñe auditor seu iudex reuerēde pcognito q̄ntum sufficit de p̄missis pnūcietis. decernatis z declaretis canonicatū z p̄bendā p̄dictos ad memoratū A. ptinuisse ō iure p tinere. z eos eidē A. adiudicādū fore. ac adiudicari debere z adiudicetz. Intrusionēq̄z detentionē occupatiōem z alia p̄missa temeraria illicita z iniusta fuisse z esse. Et p̄dictum B. occupatorē ab occupatōe impedimentis z alijs p̄dictis cōpescendū z compescatis sibi de p̄fatis silentiū imponēdū z imponatis sup eisdē z canonicatu z p̄benda. z eoz detētione eū remouendū z remoueatis P̄dictūq̄z A. in possessionē seu q̄si eorundem canonicat⁹ z p̄bende. iuriūq̄z z ptinentiaz ipaz inducendū z inductū defendēdū atq̄z inducatis z defendatz. seu induci z defendi p̄cipiatis. ipm B. p̄dicto A. i fructibꝫ p̄ceptis z expēsis litis legitimis nihilomin⁹ ꝺdemnādo p vestrā diffinitiuā sniam z eius executiōem. Hec petit ꝺiunctim et diuisim ad necessariā pbatiōem solū se astringēs. officiū vestz i p̄missis oibꝫ z singulis quantū opus fuerit humilit implorādo. saluo iure corrigēdi. addēdi. minuēdi ꝛc. vt est mozꝫ

Iste libell⁹ ꝓcedit q̄n agēti bñficiū iā ē collatū. ita q̄ est suū z habet ius in re. Si vero nondū esset sibi collatū vel de eo vel de ea puisum. sz ꝺferendū ita q̄ nō esset suū sz sibi debitū esset ius ad rem. de quo ō rescrip. auditor. in cle. in glo. si p̄nūciaret. Tunc p̄m ℔ deberet mutari libell⁹. s. narrādo quō bñficium tale de tali cā sibi esset debitū. Et petē do id sibi debitū z ꝺferendū p̄nūciari. z tūc auditor q̄ p̄nūciat illud ei debitū potest sibi sine nouo mādato de illo puidere vt circuitus euitet. vt in cle. alle. c. auditor. ō rescrip. Uel etiā debet fieri mutatio libelli p̄m q̄ntitatē facti. Et plures libellorz formas ponit Guil. in spe. de p̄ben.

¶ Si bñficiū est de iurepatronat⁹ tūc bñficiatus sic formet libellū suū

Lorā vobis ꝛc. Et dic q̄ licet A. p̄dictus ad eccīam vel vicariā talē p̄ mortē quondā C. vlt. rectorz eiusdē vacātis p D. clericum vel laicū ipi⁹ eccīe vl vicarie vez patronuz z in iurepatronat⁹ eccīe vel vicarie eiusdē i possessione vel q̄si existētem. ac p tali habitum cōmuni iure z deputatū vob dño p̄posito vl archidyac. vl offic. infra tps debituz q̄drimestre p̄ntat⁹ existat. Ad inuestiēdū tñ p̄dict⁹ B. p̄ntationi hmōi facte. z iuestiture faciēde se opposuit z opponit temere. impediuit z impedit friuole. ac fecit z facit min⁹ iuste. Quo min⁹ p̄sentatio p̄dicta per vos admissa fuerit suū debitū sortita atq̄z sortiatuz effectū. Agit igit z petit pcurator p̄dict⁹ nomine q̄ supra. q̄ p̄cognito q̄tū sufficit de p̄missis p̄nūciari decerni z declarari p̄ntationem de p̄fato A. vt p̄ferē fuisse factā esse admittēda z admitti. ipmq̄z A. ad eccīam vl vicariā p̄dictā instituendū z inuestiendū fore institui z inuestiri. Ac in corpalē ac realē ipius eccīe seu vicarie. iuriūq̄z z ptinētiaz eius dem possessiōis vel q̄si inducēdū z induci. p̄dictoq̄z B. aduersario sup opositōe z impedimētis ad eccīam seu vicariā talē ppetuū silentiū imponēdū z iponi. Et ab ipis impedimētis ab opositōe esse cōpescendū ac cōpesci vestra snia diffinitiua z cēsura eccīastica mediāte. Hec petit ꝺiunctim z diuisim vna cū expēsis litis ꝛc. Ista petitio colligit ex no. p Jn. in. c. cū Bertold⁹. de re iudi. Et q̄dam addūt i libello. Peto p̄ntationē meam admitti. z p̄ntatiōz aduersarij p nō patronū z eū q̄ nullū ius p̄ntandi hz factā cassari ꝛc. De quo in alle. c. cū bertold⁹. Sz nō est curandū Et si aduersari⁹ p̄ntat⁹ a nō patrono iam esset institut⁹ p̄m ℔ aliter formaret petitio isto mō. Peto talē a nō patrono nec iure patronat⁹ possessore p̄ntatū z male institutum ab illo bñficio amoueri z meā p̄ntatōz a vo patrono factā admitti ipm bñficiū mihi adiudicari z me ad illud institui z iuestiri ꝛc. vt in. c. cū bertold⁹. sup alle. Et si forte p̄ntator i veritate nō est patron⁹ sz solū possidet iuspatronat⁹ cū bona fide. tūc p̄ntatus nō dicat i libello ipm esse patronū. sz ipsuz fuisse tpe p̄ntatiōis z esse i possessione vl q̄si iurispatronat⁹. z suffecit. vt in. c. ꝺsultatōibꝫ de iurepatronat⁹ ꝛc. de q̄ etiā no. in. c. ij. ō resti. in inte. cū similibꝫ. Cū aūt de iurepatronat⁹ agit inter patronos. q̄liter tūc cōcipiat libell⁹ ponit Guil. in spe. de iurepatronat⁹. Et potest sic formari

¶ Libell⁹ q̄n agit de iurepatronat⁹ inē patronos.

Lorā vobis ꝛc. ꝓponit ꝺquerēdo in iure pcuratoz noie pcuratorio discreti viri. A. laici aduersum B. laicū. Et dicit q̄ licz ius patronat⁹ tal⁹ eccīe vel vicarie ad p̄dictū A ptineat z ptinere debeat de iure. Ipseq̄z A. fuerit tpe spoliatōis infrascripte i possessiōe vel q̄si iurispatronat⁹ eccīe vl vicarie eius/

dem. Tñ pdict⁹ B. die anno ⁊ mẽse tali qn dã D. ad eccĩam seu vicariã pdictã tunc certo mõ vacantẽ vob pñtauit. ipm a possessione vel qnasi iurispatronat⁹ pdicti spoliãdo. Quare agit ⁊ petit pcurator pdict⁹ qtenus vos dñe iudex pcognitis qtũ sufficit de pmissis pnũcietis. decernat⁊. ⁊ declaret⁊. iuspatronat⁹ eccie vel vicarie pdicte ad pfatũ A. ptinuisse ⁊ ptinere. pñtationẽq; ⁊ spoliationẽ pdictas ⁊ temerarias ⁊ illicitas iniustas esse ⁊ fuisse. ac eundẽ A. in pristinũ statuz possessionẽ seu qsi eiusdẽ iuris reponẽdũ restituendũ ⁊ reducendũ fore. restitui. reponi. ⁊ reduci debere. Restituatisq; reponat⁊ ⁊ reducatis p vestrã diffinitiuã sniam Et p istũ libellũ intẽtat possessoriũ ⁊ petitoriũ. Posset etiã alter tm intẽtari. vt dictũ est ĩ alio p cessu circa formas libelloz. Et ista cã super iure patronat⁹ nõ est bñficialis. cũ ꝺ titulo bñficiali nõ agat. Uñ in ea pcedẽdũ est ordine iudiciario obꝛuato. Et sup pmo libello pñt sic formari positões ⁊ articuli. vt in pximis formis ¶ In pmis ponit ⁊ pbare intẽdit q; in ꝺoc. Daguñ. ĩ terra thuringiorũ fuit añ. x. xx. xxx. vel. xl. annos citra vel vltra ⁊ a tpe de quo vel de cui⁹ initio siue contrario memoria hoim nõ exist. fuit ⁊ est q̃ddã opidũ vocatũ cõiter opidũ Erfordẽ. habẽs diuersas ecclias collegiatas ⁊ prochiales. ac al's palã ⁊ notorie. Jtẽ q; in eodẽ opido Erfordẽ. inter alias eccĩas ibidẽ fuit a predicto tpe ⁊ p idẽ tps. ⁊ est etiã collegiata eccĩa beate marie ꝟginis ab Erfordẽ. cõiter appellata. hñs ꝓpositũ. decanũ. ⁊ capitulũ. certas ac distinctas pbendas ac iura alia eccĩe collegiate publice ac manifeste. Jtẽ q; de pmissis ⁊ signãter oĩb⁹ fuit ⁊ est publica vox ⁊ fama. Jtẽ ponit ⁊ pbare intẽdit q; sanctissim⁹ in xpo pr̃ ⁊ dñs noster Jnno. diuĩa puidentia papa modern⁹ pdicto A. gram faciendo spealem die tali. mẽse tali. canonicatũ in ecclesia pdicta pdicto H. ꝓtulit. ⁊ ipm p decanũ ⁊ capitulũ recipi mãdauit ĩ canonicuz ⁊ frem. stallũq; in choꝛo ⁊ locũ in capitulo cũ iuris canonici plenitudine eidem assignari Jtẽ q; pbẽda si q̃ tũc vacaꝛz vl' quã ĩ posteꝛ vacare ꝺtingeret eccĩa ĩ eadẽ. cã pdictus A. infra mẽsis spaciũ vni⁹ acceptaret. pdictus dñs nr̃ papa eidẽ A. cũ oĩb⁹ iurib⁹ ⁊ ptinenciis suis vniuers ꝺferre ⁊ ꝺ ea sibi prouideri ac ipm ad eandẽ ĩ ipsiusq; ac iuriũ ptinẽtiarumq; possessionẽ eiusdẽ vl' q̃si inuestiri ⁊ induci. iductũ q; tueri ⁊ defendi voluit ⁊ mãdauit. Jtẽ q; idẽ dñs nr̃ papa ad collatiõez puisionẽ ⁊ inuestituraꝝ. ⁊ al's pdicte gre debitam ⁊ effectualẽ executõz faciendũ certũ vel certos executoꝛes deputauit. Jtẽ q; memorat⁹ A. graz pdictã sibi vt pmittit factam ratam hñs ⁊ gratã sup eã lras ĩ forma ꝺsueta extrahi. ⁊ pcessus p executoꝛẽ fieri pcurauit Jtẽ q; de pmissis oĩb⁹ ⁊ singulis fuit ⁊ ẽ publica vox ⁊ fama. Jtẽ ponit ⁊ pbare intẽdit q; die anno dñi. M. cccc. lxxvij. die tali. mẽse tali. ⁊ añ. Q; H. fuit canonic⁹ ⁊ pdicte eccĩe beate marie certos pbẽdat⁹ et certos canonicatũ ⁊ pbendã ĩ eadẽ eccĩa habuit et possedit. Jtẽ q; idẽ H. canonic⁹ anno ⁊ mẽse pdictis. die tali dkẽ suũ extra romanã curiã clausit extremũ. Qõq; p ipsi⁹ obitũ canonicatus ⁊ pbẽda pdicti q̃s inl pfata eccĩa obtinebat vacare inceperũt ⁊ vacauerũt. ⁊ vacare cõiter reputabant palã ⁊ manifeste. Jtez q; predict⁹ H. vel talis ei⁹ pcurator pdictos canonicatũ ⁊ pbendã sic vacãtes tanq; gre predicte vigoꝛe sibi ⁊ nulli alteri de iure debitos. die tali. mẽse tali. pdictis cũ ptestatõe ꝺsueta acceptauit Jtẽ q; p talẽ pdicte gre executoꝛẽ A. pdict⁹ canonicatũ ⁊ prebẽdã sibi ꝺferri de eisdẽ puideri. ac se ĩ ipoz iurium ⁊ ptinenciaz in earundẽ possessionẽ vel quasi inuestiri obtinuit tali die. Jtẽ q; de pmissis oĩb⁹ ⁊ singulis fuit ⁊ est publica vox ⁊ fama Jtẽ ponit q; A. pdictus tpe gre sibi facte ac collatiõe puisionis ⁊ inuestiture pdictaruz fuit ⁊ est cleric⁹ vel sacerdos xẽ. ĩ cõmunione fidelitũ de legitimo matrimonio pcreat⁹. Et al's abilis ⁊ idone⁹ ad eccĩasticũ bñficium. maxie canonicatũ ⁊ pbendã supdictos obtinẽdũ. Jtẽ q; B. aduersari⁹ añdict⁹ ad pdictos canonicatũ ⁊ pbendã post pdicti q̃ndam H. mortẽ se intrusit seu intrudi fecit ⁊ pcuꝛauit. ipsosq; canonicatũ ⁊ pbendã detinuit ⁊ occupauit. detinet ⁊ occupat fructus reddit⁹ ⁊ puẽtus ex eisdẽ pueniẽtes pcipit ⁊ pcepit. inbursauit ⁊ inburset. ac pfatũ impedit ⁊ ipedinit. fecitq; ⁊ faẽ p intrusionez. occupatõz. ⁊ alia pdicta q̃ min⁹ gra collatio puisio ⁊ inuestitura. ⁊ alia pmissa suũ debitũ sortiri poterint ⁊ sortiant effectũ. Et pdict⁹ A. possessionẽ seu quasi possessionẽ canonicat⁹ ⁊ prebẽde predictoꝛ assecq; posset libere ⁊ hre. Dat insup libellũ p pte sua oblatũ. ac pducta ⁊ pducẽda in hac causa inq̃ntuz faciunt p pte sua ꝓpositiõib⁹ ⁊ articulis xẽ. Ac

etiam denotatū signis ꝛ sigillis saluo iure addendi.corrigēdi.supplendi.declarandi ꝛc̄ vt moris est et stili

¶ Qñ bñficiū est de iurepatronat⁹ tūc ex libello seu petitōe formank positōes ꝛ articuli ī hūc modū. Positōes ꝛ articulos vt supra in alijs. In ꝑmis ponit ꝛ ꝓbare intēdit q⁹ in opido Erford. Maguñ. dyoc. a. r. rr. rrr. vl' rl. annis citra vel vltra. ꝛ a tpe ꝛ p tps de cuius ꝓtrario seu initio nō est memoria hoīm fuit ꝛ est certa eccīa parrochial' appellata cōmunis sancti Pauli Erford. Qōq⁹ in eadez eccīa fuerūt ꝛ sunt certe vicarie ꝑpetue a secularib⁹ clericis solite gubernari. Jtē q⁹ ink alias vicarias ꝑpetuas ī eadē eccīa existētes fuit a tpe et p tps. de quo supra. ꝛ ē certa vicaria ad altare sancti talis palam ꝛ notorie. Jtē q⁹ vicaria hmōi ꝑpetua p talē laicuz instaurata est ꝛ fundata ac de bonis suis dotata. ꝛ p loci dyocesanū ꝓfirmata. Jtē q⁹ iuspatronat⁹ vicarie eiusdē eidē instauratori ꝛ suis heredib⁹ fuatū existit ac ptinuit et ptinet ad eosdē. Jtē q⁹ de ꝑmissis oīb⁹ ꝛ singul' fuit et ē publica vox et fama. Jtē ponit q⁹ supradict⁹ H. fuit ꝑfati q̄ndā instauratoris filius legitim⁹ ꝛ natural'. Eidēq⁹ patri suo in bonis p eū relict⁹ ꝛ maxime ī iurepatronat⁹ predicte vicarie insolidū heres successit. ac hereditas paterna cū iure ꝓdicto fuit ꝛ ē ad eū tanq⁹ verū heredē ꝛ primū devoluta Jtē q⁹ idē H. fili⁹ ꝛ heres q̄ndā D. ꝓdicte vicarie vicariū ad eandē vicariā tūc certo mō vacātem vob⁹ dño officiali ꝑtauit. qōq⁹ eadē ꝑtatio p vos admissa fuit. et idē quondā ꝑsentatus ad ꝑtationē eandē ad predictā vicariam īstitut⁹ eaz tenuit et pacifice possedit Jtem q⁹ predict⁹ H. fuit ꝛ est ī iurepatronatus memorate vicarie possessiōe vel q̄si. Jtē de premissis omnib⁹ et singulis. Jtem q⁹ de anno dñi tali die. tali mēse. tali bone memorie D. predictus vicari⁹ vt premittit vicarie predicte nouissim⁹ fuit viā vniuerse carnis ingressus. Jtē q⁹ p eiusdē quondā D. nouissime sepedicte vicarie rector⁹ mortē ipsa vacare īcepit vicaria. vacauitq⁹ et vacare reputata fuit palā et notorie. Jtē q⁹ H. predictus ipsi⁹ vicarie patron⁹ et iurispatronat⁹ eiusdē possessor ꝑfatū H. ad eandē vicariā sic vacātem die tali. mēse tali. anno supdicto vobis dño officiali p certas lras suas ipsi⁹ sigillo sigillatas ꝑtauit Jtē q⁹ tpe ꝑtatōis hmōi idem H. ꝑtat⁹ fuit. put est in etate legitima et in mioris⁹ ordinib⁹ in cōmunione fidelium aliasq⁹ abilis ꝛ idone⁹ ad bñficiū hmōi obtinendū. Jtē q⁹ B. aduersari⁹ memorat⁹ pretextu eiusdē ꝑtationis p nō patronum. nec iuris patronat⁹ possessorē de ipo ꝓdicto A. ꝛ ꝑtatōe de eo vt ꝑferk p ver⁹ patronuz facte opposuit de facto ꝛ opponit. impedit et impediuit. ac feē ꝛ facit. Quo min⁹ eadē ꝑtatio p vos admissa fuit ꝛ est p institutiōem ꝛ iuestituram. ac al's suū ōbitū sortita atq⁹ sortiak effectū. Jtē q⁹ de premissis ꝛc̄. dat etiā libellū seu petitōem saluo iure corrigendi ꝛc̄. Et si ꝑtat⁹ est a patrono ꝫ nō est ī possessione ꝑtādi. vl' si forte ē possessor iurispatronatus bona fide. licet ī ꝑitate nō sit patron⁹ ꝉm ℔ formenk articuli vt dictum est circa libellum in hac materia

¶ In causa matrimoniali sic potest concipi libellus.

¶ Coram vob⁹ honorabili viro dño preposito vel officiali. ꝓponit ꝓcurator noīe ꝓcuratorio A. aduersus B. puellā ꝛ quēcūq⁹ aliū p ipsa B. legitime ī iudicio interueniētē Et dicit in iure ꝓ querēdo q⁹ licet inter A. ꝛ B predictos matrimoniū legitime sit ꝓtractū p mutuū ꝛ simultaneū vtriusq⁹ ꝓsensum ꝉ verbis de ꝑsenti ad ℔ aptis vltro citroq⁹ intermiatū vtroq⁹ dicēte. Ego recipio te ī meam ꝛ ego te ī meū. nec te dimittā p meliori vl' deteriori: subarratiōe etiā mutua subsecuta. vl' arris dat⁹ hininde ꝛ recept⁹. Tñ B. ꝓdicta matrimoniū hmōi p corpalē copulā ꝓsūmare predicto A. tāq⁹ marito suo adherere et eū vxorali affectōe ꝓtractare recusat ī periculū aīe sue. Quare agit et petit ꝓcurator predict⁹ q̄ supra noīe p vos ꝓnūciari. decerni. et declarari sentētialit' ꝛ diffinitiue matrimoniū int' A. ꝛ B. supdictos fuisse ꝛ esse cōtractū. dictāq⁹ B. eidē A. ī vxorē adiudicandam. ꝛ ad mr̄imoniū de q̄ agit'. et ipsi⁹ ꝓsummationē faciēdū ac vt sibi tāq⁹ marito adhereat. Et eū tā in lecto q̄ extra ꝓiugali affectione ꝓtractet ꝓdēnandū et cōpellēdum fore adiudicareq⁹ ꝓdēnari cōpelli iusticia mediante. Dec petit vna cū expēsis litis

¶ Jtē pōt etiā matrimoniū ꝓtrahi p alia ꝉ ba. de q̄ in. c. ex lr̄is. et in. c. si int'. despon. Et sic formek libell⁹ ꝉm q⁹ se habebit factū. Si ꝉo matrimoniū iā nō est corpali copula ꝓsūmatū. ꝛ aliq⁹diu ipsi ꝓiuges cohabitauerūt sed tandē alter eoz ab alio se diuertit. et euz dimittit. tūc dimissus pōt agere petitorio et

possessorio. sz cautius est agere possessorio Oportet tñ restitutiõem petentẽ pbare ꝓiugium z copulã. qz ista possessio nõ habeꝫ sine iure. vt in. c. ex trãsmissa. de resti. spol. Et tũc formeꝫ sic libellus

¶ Coram vobis honorabili viro archidyaco. vel offic. zc. ꝓponit ꝓcurator noie ꝓcuratorio A. viri ꝓquerẽdo i iure aduersus B. mulierẽ. Et dic ꝙ licet dudũ B. mulier supradicta cũ ꝑfato A. ꝓtraxerit mrimoniũ. z traductiõe ac carnali copula subsecuta sibi i loco tali p plures ãnos vl mẽses cohabitauit tanqz vxor eũ in oĩb affectiõe vxorali ptractando. Tñ de anno tali die tali mense tali. ipa B. nescit quo spũ deducta a pdicto A. se diuertit sine iudicio eccie. z eundẽ dimittit ꝓpria temeritate eũ possessiõe vel qsi ipi? z iuris ꝓiugal' in ea destituẽdo temere z spoliando in aie sue detrimẽtũ. Agit igit z petit pdict? ꝓcurator noie ꝓcuratorio q supra. qtenus ꝓcognito ꝯtũ sufficit de ꝑmissis pnũcietis. decernatz. z declaretz. diuisionem dimissionẽ. z spoliatiõz pdictas fuisse z esse temerarias illicitas z iiustas. temere illicite z iniuste de facto ꝑsumptas. Ipmqz A. ad possessionẽ seu qsi pdicte ꝓiugis sue z iuris ꝓiugal' in ea restituẽdũ z reducendum fore ac reducatz z restituatz. ac ipa B. vt ad eundẽ A. quẽ incõsulte dimisit. redeat z ꝓiugalia obsequa sibi ꝑstet sic pus ꝓdemnãdã z cogendã esse. ꝓdẽnetis z cogatz p vestrã diffinitiuã snĩam z cẽsurã eccliasticã z alia remedia oportuna. Hec petit zc. Si aũt vxor opponeret marito restitutiõz petẽti. exceptionẽ ꝓsanguinitatz in gdu pbibito. an faciẽda sit restitutio no. z habeꝫ in. c. lras. de resti. spo. de ma. etiã libelli. in. c. qstione. e. ti. vbi ꝺ ħ

¶ Aliqñ aũt agit inter ꝓiuges ad diuorciũ. z ħ duplicit. Quia qñqz p sepatiõem ꝯtuz ad vinculũ. qñqz ꝯtũ ad thoz tm z mutuã seruitutẽ In ꝑmo cũ agit ad sepatiõem vinculi. saltẽ ꝺ facto ꝓtracti. tũc ꝓcipitur sic libellus

¶ Coram vob zc. ꝓponit ꝓcurator noie ꝓcuratorio A. viri aduersus B. mulierẽ. Et dic ꝙ licet A et B. pdicti sibi inuicẽ attineãt. et sint in tertio vel ãrto gradu ꝓsanguinitatis ꝓiuncti. Et licz pdicti A et B. affines existãt in ꝑmo affinitatis genere. z in ꝑmo vel scõo vel tertio gradu. ipi tñ de facto matrimoniũ sil' ꝓtraxerũt. illud etiã carnalit ꝓsumando. Quare agit et petit pdict? ꝓcurator nomine ꝓcuratorio q supra p vos ꝑcognito qn tum sufficit de ꝑmissis ꝓnunciari decerni z declarari int' A. z B. pdictos ꝓsanguinitatis et affinitatz impedimẽto pdicto mrimoniũ nõ esse nec subsistere posse. Ipsosqz sic ꝺ facto ꝓtraxerũt. de facto diuorciãdos et separãdos fore. et cohabitatõe ac mutua fuitute ac vinculo facti absoluẽdos diuorciari. separari. z absolui. Dariqz pdicto A. licẽtiam ad vota alia ꝓuolãdi sentẽtialit' diffiniti ue. Hec petit vestr ad ħ officiũ bũlit' ĩplorando. Et idẽ de alĩs ĩpedimẽtis q hñt de iure dirũpere mrimoniũ. mutatz mutãdis

¶ In scõo ꝺo casu cũ agit ad sepatiõz thori que fit ꝓpter adulteriũ sic ꝓcipit libell?. zc.

¶ Coram vobis zc. ꝓponit ꝓcurator noie ꝓcuratorio A. mariti ꝓquerẽdo i iure ꝯ B. mulierẽ eiusdẽ A. vxorẽ. et eã accusando seu denũciando. dic ꝙ pdicta B. vxor post ꝯctum int' ipam et pdictũ A. matrimoniũ ꝺ anno tali. die tali. mense tali. cũ C. viro i tali loco et in camera tali i legẽ ꝓiugũ cõmittendo. et thoz violãdo adulteriũ ppetrauit. seu eidez C. adhesit publice et adheret cũ eadẽ adulterando. Quare petit ꝓcurator pdict? q supra noie. qtenꝰ ꝑcognito ꝯtũ sufficit ꝺ ꝑmissis pnũcietz. decernatz. z declaretz pdictos A z B. ꝓiuges ad instãtiã z petitiõz ipi? A. mariti. ꝓpẽ pdictũ adulteriũ vxorz sepandos z diuorciãdos fore q ad thoz z mutuã fuitutẽ. atqz sepetis p vestrã diffinitiuã snĩam

¶ Aliqñ addit. atqz dotẽ eidẽ A. adiudicãdũ z adiudicetz. vt in. c. plerũqz. de dona. inter vi. z vr. Isto mõ agit ꝺ crimine adulterij ciuilit. Et dz in libello exꝑmi tps z loc?. sz ĩ scriptõ nõ est necessaria. De q z de materia hmõi libelli ĩ. c. tue. de ꝓcu. vide. z in. ca. j. vt lit. nõ ꝓtesta. cũ remis. Et quãdo sic agit de adulterio ad sepationẽ thori nõ est cã matrimonial'. qz nõ agit de federe matrimonij. sz de crimine adulterij. z iõ in ꝓcessu tal' cause debet ordo iudiciari? obseruari. Ita habetur in. c. j. vt lit. nõ ꝓtesta. sicut in simili dixi de causa beneficiali et causa super iurepatronatus.

¶ Super libello ĩ causa matrimoniali qñ agitur de coniugio positiones et articuli sic formãtur

¶ Positiões z articulos vt in precedẽtibus formis articulorz Ipmis ponit z pbare ĩtẽdit ꝙ ꝺ anno dñi. M. cccc. lxx. i mẽse septẽbri. A. et B. pdicti i domo vel in loco vl in

domo tali ꝙuenerũt ad inuicē ad matrimo/nium ꝓtrahendũ. ⁊ ibidē de ꝓtrahēdo ꝑ eos matrimonio simul ꝓtract⁹ habuerũt. Jtem ꝙ tandē ꝑ tractat⁹ hmōi ad ꝙcordiā venientes matrimoniũ ꝓsensum mutuũ ⁊ simultaneũ ibidē ad inuicē ꝓtraxerũt. Jtē ꝙ ꝑ cō sensum tali modo matrimonialē idē A ⁊ B ꝓbis de pñti aptis vltro citroꝙ intimauerī expresse vtroꝙ dicēte. Ego te recipio ī meā ⁊ ego te recipio ī meũ. vel ꝑ meliori vl' peiori te dimittere nō intēdo. Jtē ꝙ in signũ matrimonij inī eosdē A. ⁊ B. vt ꝑferī cōtracti ipe A. eidē B. spōse sue anulũ vnũ aureum tradidit. ⁊ ipa B. eidē a spōso suo circulum vnũ argenteũ tradidit. q̄ hincinde sic data arre noie receperũt. Jtē ꝙ tpe ꝓtract⁹ particulati A. ⁊ B. ꝓdicti puberes ⁊ al's apti et idonei fuerũt ad matrimoniũ ꝓtrahēdũ palam ⁊ notorie. Jtē ꝙ de ꝑmissis oīb⁹ et singulis fuit ⁊ ē publica vox ⁊ fama Possent positiões ⁊ articuli ꝑ aliũ modũ sic formari In ꝑmis ponit ⁊ ꝓbare intēdit ꝙ A. et B. ꝓdicti die tali currētis anni vna cū certis ꝑsonis alijs fuerũt in tali loco ꝙgregati. Jtē ꝙ ꝓdict⁹ A. ꝓfate puelle vl' mulieri B. supplicauit vt cū eo mr̄imoniũ ꝓtrahere seu ipsum ad maritũ recipe vel ducere dignarer. ꝑmittēs eaz hr̄e in vxorē. ⁊ nunꝙ dimittere ꝑ meliori seu deteriori. Jtē ꝙ ꝓdicta B. ī ipsum ꝙsentiēs statim dixit ꝙ cū eo libenter vellet ꝓtrahere ⁊ cū ducere vl' recipe seu habere in maritũ. Jtē ꝙ idē A. ⁊ B. ibidem ad inuicē matrimoniũ ꝓtraxerũt. vn⁹ alterum mutuo ꝙsensu ꝓbis ꝙsuetis exp̄ssis recipiendo dicente A. se ipam B. recipe ⁊ de cetero habere velle in vxorē ⁊ eam nunꝙ ꝑ meliori vel peiori dimittere. Ac similiter B. dicē te ꝙ ipm A. in suũ recipet ⁊ habere eũ vellet in maritum

Cū agit ad diuiũgendũ ꝓpter impedimentu positiões ⁊ articuli sup libello sic formēt

Positiões ⁊ articulos ⁊c. Et ponemus ꝙ vocent Seyus ⁊ titia de quoꝝ matrimonio agit. In ꝑmis ponit ⁊ ꝓbare intēdit ꝙ i tali loco opido vel villa erāt olim ⁊ morabātur quondā Martin⁹. ⁊ quondā Berta mulier palā ⁊ notorie. Jtē ꝙ idē M ⁊ B. fuerunt sorores ⁊ frater. ⁊ se tales nominauerũt. gesserunt. habuerũt. ac tenuerũt. ac ab alijs communiter tēti ⁊ noīati habiti ⁊ reputati fuerī Jtē ꝙ ex ꝓdicto quondā M. descēdit Lothari⁹. ⁊ fuit fili⁹ naturalis eiusdē qđ ē palā ⁊ notoriũ. Jtē ꝙ idē Lothari⁹ ꝓdictũ seyuꝝ genuit. ipseꝙ lothari⁹ pater fuit eiusdez seij naturalis. Jtē ꝙ ex alio latere de ꝓdicta berta mulier reberga descēdit ipsi⁹ berte carnalis filia. Jtē ꝙ eadē reberga titiā predictaz filiā suā ꝑcreauit. Jtē ꝙ de ꝑmissis oībus ⁊ singulis fuit ⁊ est publica vox ⁊ fama. Jtem ꝙ seyus ⁊ tytia ꝓnoīati sic existētes ꝓsanguinei. ⁊ ī ꝓsanguinitaz gradu titio ꝓiūcti tali tpe inuicē de facto ⁊ q̄z tū in eis fuit mr̄imonium ꝓtraxerũt. ⁊ carnali copula subsecuta sibi tanꝙ ꝓinges mutuo adheserũt. ⁊ adherent de facto.

In actione iniuriaꝝ qñ agit ciuiliter ad interesse cōcipit sic libell⁹

Coram vobis ꝓponit ꝑcurator ꝑcuratorio noie discreti viri titij cōquerēdo in iure aduersus sempronij seu quēcūꝙ alij ꝓ ipo in iudicio legitime interueniente. Et dicē ꝙ licet Titi⁹ ꝑfatus fuerit ab annis discretionis sue. ⁊ sit homo pacific⁹ ⁊ bone fame. status integri. laudabilis vite. ⁊ ꝙuersationis honeste. de legitimo genit⁹ matrimonio. Et vt talis ac ꝑ tali cōmuniter habit⁹. tent⁹. nominatus. ⁊ reputat⁹. Tñ de anno currente videlicet. M. cccc. lxx. die tali. mēse tali. ī tali domo vl' vico ꝓdictus Semproni⁹ nescitur quo spū duct⁹ memoratū Titiū animo sibi iniuriādi verbis affecit iniuriosis dicendo expresse ⁊ nominādo ipm Titiū filiū meretricis vel hereticū seu nequā pessimū. vel de eo malū cantauit canticū seu carmen famosum. seu libellū famosum de ipo scripsit videlicet in tali forma ⁊c. Quā iniuriā eidē titio ꝑ eundē sempronij illatā. idē titius revocauit ⁊ reuocat ad animuz. ac eā ꝓ sua estimauit ac sua estimat interesse ad tot marcas florenoꝝ seu librazꝝ denarioꝝ malēs de suo tantū ꝓdere si haberet cōmode q̄z tali fauore iniuriā sibi irrogatā tolerare. vestra tamē iudiciali taxatiōe sp salua. Agit igit⁹ ⁊ petit ꝑcurator ꝓdict⁹ quo supra. q̄ten⁹ postꝙ ꝓstiterit de ꝑmissis ꝑnūcietis ⁊ declaret ꝓ dicta verba ꝑ Sempronij ꝓdictū ꝺ ꝓdicto titio seu ꝓtra eū vt ꝑfertur dicta ⁊ ꝓlata seu alio modo ꝓsumpta fuisse ⁊ esse temeraria. illicita ⁊ iniuriosa. temere illicite ⁊ iniuriose ꝓsumpta. Et ī ꝓdicti titij iniuriā attēptata. ipsumꝙ sempronij ꝓpterea eidē titio ad interesse teneri. ac eū sibi ī ꝓdicta marcaꝝ seu florēoꝝ seu librazꝝ sūma noīe itereſſe. vr̄a vt ꝑmittit taxatōe salua iudiciali ꝙdēnandū. ⁊

ad satisfactionem compellendū fore. ac cō demnetis ac cōpellatis per vestrā diffinitiuā sentētiam

¶ Positiōes ac articuli ī actōne hmōi pñt sic formari

¶ Positiones ac articulos vt in forma supra

Jn pmis ponit ac probare intēdit qd Titius predictus ab annis discretiōis sue fuit ac est hodie homo pacificus bone fame. opiniōis illese. vite cōmendabilis. ac cōuersatiōis honeste. Et vt talis ac p tali tētus communit nominat⁹ ac reputat⁹ palam est ac notorium. Jtem qd de anno recurrēte die tali mēsis septembris Sempronij pdictus malo vt creditur spiritu ductus. verbis turpibus ac iniuriosis Titiū predictū affecit. sibiq cōuiciū publice dicens eū meretricis filiū vl beretricū seu nequā pessimū nominādo expresse ac appellando turpissimū temere animo sibi iniuriandi. vel tale de eo cantauit canticum vel carmen tale famosum. vel talē cōscripsit librum famosum. Jtē qd Titius pdictus iniuriam passus. eandē iniuriā statim postq̄ eā sibi irrogatā intellexit. revocauit. aut revocat ad animū. ac ipam estimauit ac estimat p suo interesse ad tot marcas vel florenos vl libras denariorū talis monete. pro quibus nollet iniuriā tali modo sustinere. vestra salua iudiciali taxatione. Jtem qd pdict⁹ sempronius tempe illate iniurie supradicte fuit doli capax. sane mentis. ac alias talis q̄ potest iniuriā irrogare Jtem qd de pmissis omnibus ac singulis fuit ac est publica vox et fama. Et ita habemus libellos ac articulos in causis beneficialibus matrimonialib⁹ ac iniuriarum ac.

¶ De defensionib⁹ ī istis causis bñficialib⁹ matrimonialib⁹ ac iniuriaꝝ

¶ Nunc de defensionib⁹ reoꝝ ī hmōi causis videam⁹. Et pmo in causa bñficiali pōt re⁹ cōcipere in vim pempt. defensionē illo modo vt ptensa bñficiali causa que inter A. ex vna pte. ac B. ex altera pte vertit cora vobis dño iudice, procurator noīe procuratorio B. pdicti ponit ac dixit excipiēdo qd beneficiū de quo est questio inter ptes pdicto A. minime debet. nec ius aliqd habet in eo vl ad illud maxime ex eo q̄ gra ptensa p eū impetrata fuit ac est surrepticia p veri taciturnitatē. vl falsi expressionē obtēta Tacuit em eā impetrando se beneficiū in tali eccīa obtinere. de quo nullā in hmōi gre impetratōe fecit mētionem. vel exp̄ssit fructꝰ talis beneficij decē marcaꝝ valorē annuū nō excedere. cū tamē valeat q̄ndecim marcas annuatim. Vl fal se expressit se clericū cū nondū habuerit primā tonsurā. Vel bñficiū est post impetratōnem gre assecutus. qō cū beneficio de quo ē cōtroversia de iure tenere nō potest. per qō gratie huiusmodi pretēse renunciauit iuris dispositione. Vl similes potest opponere exceptiones

¶ Qñ bñficiū est de iurepatronat⁹ ac agitur inter p̄sentatos potest sic excipi

¶ Procurator nomīe procuratorio B. presentati proponit in vim pempt. Et dicit excipiendo qd p̄sentatio pdicti B. p vos dñm iudicē admittēda est de iure. Et idem B. p̄sentatus ad beneficiū de quo agitur instituendus. quia ac si nō cōstat eum esse patronū ac ipius beneficij iuspatronat⁹ habere a quo talis B. est p̄sentatus. Fuit tamē p̄sentationis tempe. ac sic est idem p̄sentator in possessione seu quasi ipsi⁹ iurispatronatus bona fide. Unde dato etiā qd ex aduerso esset probatū presentatorē alterius partis dicti beneficij fore patronum. Quia tamē iuspatronatus nō ipse sed p̄sentator predicti B. possedit ac possidet. Unde ipsius possessoris presentatio est preferēda de iure ac admittenda. Vel dicit excipiendo qd cū ipe B. p patronos numero plures presentat⁹ existat. ac plures patronoꝝ voces habeat preferēdus est tanq̄ in iure potior ac inuestiendus. cum ipse a tribus et alter a duobus tantum sit presentatus

¶ Jn causa matrimoniali quando agit de cōiungēdo potest reus dicere excipiēdo ad libellum

¶ Ad elidēdum intentionē actoris talis in causa quā supra pretenso matrimonio prosequitur aduersus talē ream in iudicio coram vobis procurator nomine procuratorio eiusdē ree proponit excipiendo. et dic qd ipsius actoris intētio quo ad vinculum matrimoniale nō est legitime pbata seu in aliq̄ fundata. Et dato qd de cōtractu ptēso sufficienter ꝯstaret. Quia tamē ipe actor ac rea sibi attinent ac sunt ꝯsanguinei in tertio vel q̄rto gradu. vel sunt affines in pmo genere affinitatis in tertio vel quarto gradu. vl ineset eis cognatio spūalis. cū pater ipsi⁹ ree leuauit actorē de sacro baptismate. Unde hmōi affinitatis vel ꝯsanguinitatis vel spiritual

cognationis impedimēto obstāte inter eos matrimoniū esse nō potest. Quare petit p/curator pdictus quo supra nomīe p vos p/nūciari matrimoniū inter ipas ptes legiti/me ꝓtrahi. vel cōtractū subsistere non posse dictāq; reā ab actoꝛis impetitōe absoluēduꝫ foꝛe. Et eidē actoꝛi silentiū est imponēdum. ac absoluatis ꝛ imponatis diffinitiue

¶ Quādo agit ad matrimoniū. dirimēduꝫ ꝓpter aliquod legitimū impedimētū potest reus sic excipere

¶ Procuratoꝛ noīe ꝓcuratoꝛio talis ree p/ponit ī modū exceptōis ad perimēdū inten tionē talis mulieris seu vxoris matrimoniū min⁹ iuste accusantis. Et dicit dato q ꝓsan/guinitatis vl affinitatis vl spūalis cognatio nis impedimētū p pte ipsi⁹ actoꝛis allegatuꝫ sufficiēter ꝛ legitime sit pbatū. Matrimo/niū tñ inter eos ꝓtractū hmōi assignati vl p assignati impedimēti occasione nō est diri/mendū. cū sup tali ipedimēto ptenso p sedē apostolicā dudū sit dispēsatū. ꝛ ipm impedi mentū sublatū vt videt. Et iō eo nequaq̄m obstāte int eos matrimoniū legitime potest ꝓtrahi. seu ipe actoꝛ ꝛ re⁹ in matrimonio cō tracto licite remanere. Quare petit ꝓcura/toꝛ pdictus pfato noīe quaten⁹ pnūciet declarari pfate mulieri sup accu satiōe siue denūciatōe matrimonij occasiōe passerti vel passignati impedimēti silētium imponēdū foꝛe. ꝛ imponetis diffinitiue.

¶ Quādo aūt agit ad sepationē thoꝛi ꝓpter adulteriū excipi pōt illo modo

¶ Excipiēdo p vim pempt. ꝓponit ꝓcuratoꝛ noīe ꝓcuratoꝛio tal mulieris p talē maritū suū de ptenso adulterio accusato ad sepatō nem thoꝛi. Et dic q ꝛ si adulteriū ptensum ipsi⁹ mulieris esset sufficiēter pbatū. diuoꝛ tium tñ p pte mariti desideratū ꝛ petitū nō est int ipos ꝓiuges celebrandū ex eo q ipse maritus eandē vxoꝛē suā tradidit adulterā/dam. vl ipa mulier fuit violēter oppressa. vl ipe marit⁹ post adulteriū ab ea cōmissuꝫ eā sibi recōciliauit. vel ipam de tali modo ad/ulterij cōmissi mīme accusare iurauit. Quare petit ꝛc.

¶ In actione iniuriaꝝ potest reus sic se de/fendere excipiēdo

¶ Pro pte viri discreti B. rei ꝓponit ipsi⁹ p curatoꝛ ꝓcuratoꝛio noīe coꝛā vobis domi/no iudice. Et dic excipiēdo q ptēsa iniuria quā A. actoꝛ p B. pdictū sibi asserit irroga/tam ꝓbata nō est legitime. nec ipsi⁹ actoꝛis intētio fundata est p testes vel instrumenta aut q̄uis alio mō vel genere pbatōis sed ꝛ a to. mīme tñ ꝓcesso q de iniuria hmōi ptēsa ꝓstaret. ipa tñ asserta iniuria dissimulatōe l lapsu anni dudū est sublata ꝛ tacite vel expsse remissa. Hā eo die q̄ iniuria ipa illata ptē ditur. ꝛ postq̄ B. ipi A. iniuriā vel ꝓiciuꝫ dixit idē A. ꝛ B. simul comederunt. Quare pdict⁹ ꝓcuratoꝛ nomīe quo supra petit B. reū prefatū a memoꝛati A. impetitiōe absol ui. ꝛ eidē A. sup iniuria ptensa ꝛ eius ꝓsecu tione ꝓpetuū silētiū imponi. ac cuꝫ predicto B. in expensis litis ꝓdemnari

In causis appellationū libelli formant fm formas ipsaꝝ appellationū. Uñ quedaꝫ est appellatio iudicialis. ꝛ est etiā extraiudicial

Item iudicialis aliquādo imponit añ sen/tētiam. aliquādo ab ipsa sentētia diffinitiua Si ergo appellatur in iudicio ante sententi am diffinitiuā. potest appellatoꝛi⁹ libell⁹ sic foꝛmari.

¶ Libellus qñ appellat a grauamine

Coꝛā vobis honoꝛabili viro dño iudice offic. in causa appellationū ꝛ ptiū infrascri/ptaꝝ. a sede aplica delegat⁹. Ul coꝛā vobis dño offic. curie epalis tal ꝛc. vl archiepalis ꝓcuratoꝛ noīe ꝓcuratoꝛio discreti viri Titij appellātis aduersus sempꝛoniū appellatum ꝛ quēcūq; aliū p eo in iudicio legitime inter uenientē. ꝓponit ꝛ dicit. q licet in questione seu causa que vertitur inter Titiū ꝛ Sem/proniū pdictos de ꝛ sup re tali vel debito ta li coꝛā tali iudice oꝛdinario vel delegato in iudicio vertebat p parte pdicti Titij ꝓpo sitū fuerit. excipiēdo q libello ptēso p predi ctum sempꝛoniū sibi oblato nō erat rñden/dum sibi ex tali causa rei. vel q positōni tali q̄ imptinēs erat nō esset rñdendū. vel licet p pte ipsi⁹ titij Sempꝛoniū pdictū tūc actoꝛē fuerit opposita exceptio excōicatōis ꝛ pbata qua obstāte idē actoꝛ vlteri⁹ sup ꝓsecutione cause ꝓtense nō erat audiēdus. ſꝛ ab agendo fuit repellēdus. Idē tamē iudex exceptōem hmōi admittere denegauit. vel eā nō esse ad mittendā interloquēdo pronūciauit ꝓperā ꝛ iniuste. vel eam tacite repellendo in causa eadē ad talem vel talē actū eidem exceptiōi sue contrariū processit. Unde predict⁹ Ti/tius se per hoc grauatū sentiens. a denega/tione admissione huiusmodi vel a repulsio ne ꝛ nō admissione predicte exceptionis sue

vel a ꝑdicta ſnīa interlocutoria iudicꝭ tanꝯ iniqua ⁊ iniuſta. ad ſedē apoſtolicā vl̄ ad dominū eꝑm vel archiepm ꝑdictū ⁊ eiꝰ curiaꝫ in ſcriptis appellauit infra .x. dies. ac ſup appellatiōe hmōi apoſtolos tpe ꝯgruo petiuit ⁊ recepit hmōi appellatōis cauſam p ſanctiſſimū in xp̄o patrē ac dn̄m nr̄m dn̄m Paulum papā modernū vobis obtinuit delegare. ⁊ ꝯ qñ eſt delegat⁹. Quare ꝓcurator ꝑdictus quo ſupra noīe petit p vos ꝓnunciari decerni ⁊ declarari ꝑdictū iudicē male ꝓpe ram ⁊ iniuſte ꝓceſſiſſe. vel p eū male ⁊ iīque interlocutū ſeu ꝓnunciatū fuiſſe Dictuꝫ ꝫz titiū bñ atꝯ legitime ab eo appellaſſe. ſeu p dictū titiū ab eadē interlocutoria ꝓtenſa bñ ⁊ legitime appellatū fore. Jpſumꝯ ꝓceſſum ſeu interlocutoriā paſſertā iudicis ꝑ caſſandam ⁊ reuocandā eſſe ⁊ reuocari ⁊ caſſari. Sentētiaſꝯ excōmunicatōis poſt appellatiōem ꝑdictā p eundē in dictū Titium de facto laī. Et quidq̄d poſt appellationē eādē p eundē iudicē vel ꝓtem aduerſarij ī hmōi negocio ī aliā ꝓtē vel ipſi⁹ appellātis ꝓiudicium fuerit attēptatū p modū innouati ſeu attēptati. reuocari ac caſſari irritū. ⁊ nullu ꝓnūciari. Et ꝑdictū ſempronīū eidem titio in expenſis litꝭ legitimis ꝑdēnari. Hec petit ꝯiūctim et diuiſim ſaluo iure coꝛrigēdi vt eſt moꝛis

¶ Libellus ī cauſa appellatiōis interpoſite a diffinitiua ſic formatur

Coꝛā vobis. rē. vt ſupra. ꝓnit ꝓcurator nomiē ꝓcuratoꝛio titij appellātis aduerſus ſempronīū appellatū. ⁊ aliū quēcūꝯ p eo in iudicio legitime interueniētez. Et dic̄ q nuper in cauſa q̄ inter titiū ⁊ ſeyum ꝑdictos ꝺ ⁊ ſup re tali vel debito tali vel eius occaſione vertebaī in iudicio coꝛā tali iudice. ꝓpoſito. archidyacono vl̄ officiali. Jdē iudex ꝑdicto Titio nō vocato de meritꝭ cauſe ſuffi cienter nō cognito iure ⁊ iudiciario oꝛdie ꝑ termiſſo ⁊ exobrupto. ⁊ p̄cipitāter ſnīam ſi ſnie nomē habere mereī. p sempronio ꝓdicto ⁊ ꝓtra eundē titiū tulit diffinitiuā. Jpſumꝯ titiū eidē ſempronio ad petita ⁊ nihilomin⁹ in lit. expēſis ꝯdemnādo. vel eūdem ſempronīū ab ipſi⁹ ꝑtitōe abſoluendo. Et eidē titio ſup petitꝭ p eū imponēdo ſilētiū ꝓperam ⁊ iniuſte. Et q̄ꝫ p ꝓte eiuſdē titij a ſententia ꝓtenſa hmōi tāꝯ iniqua ⁊ iniuſta fuit ī ſcriptis appellatū infra decē dies. vel in ꝓtinēti poſtꝯ ipa ſnīa nuncupata lata fuerat. ꝓriuſꝯ ꝯ iudex ipſe ꝓferēs ad alia ſe diuerteret. viua voce apud acta ad ſedē apoſtolicam vel ad ꝑdictū dn̄m eꝑm ſeu archiepm ⁊ eius curiā appellatū. ac apoſtoli congruo modo petiti ⁊ recepti. Et hmōi cauſe cognitio ⁊ deciſio p ſedē ꝑdictā vobis demādata ſi eſt delegat⁹. Jdcirco ꝓcurator ꝑdict⁹ noīe quo ſupra petit. quatenꝰ ꝓnūcietis. decernatis. ⁊ declaretis ſnīam ꝑdictā fuiſſe ⁊ eſſe iniquā ⁊ iniuſtā perperā inique ⁊ iniuſte lata. Jpſamꝯ caſſandā infirmandā irritandam ⁊ retractandā ⁊ reuocandā fore caſſari. infirmari tractari ⁊ reuocari debere. atꝯ caſſetis. infirmetꝭ. retractetꝭ. reuocetꝭ ⁊ irritetꝭ ⁊c. ꝑdictūꝯ ſempronīū titio ſupradicto ad petita ꝯdemnādū. ⁊ ad traditiōem reſtitutionē ſiue ſpoliatiōꝫ ſiue ſolutiōem ad cō demnādū ⁊ cōpellēdum. ac cōpellatis ⁊ cōdemnetꝭ p veſtrā diffinitiuā ſnīam. Et hoc ſi appellās fuit actoꝛ. Si fuiſſet reus dicat. Jpm titiū a ꝑdicti ſempronij impetitōe abſoluēdū ac abſoluatis. ⁊ eidē ſempronio ſilētium ꝑpetuū imponēdū ⁊ īponatis p veſtrā diffinitiuā ſnīam. Aliq̄ petēdo ſic ꝯcludunt Peto ꝓnūciari decerni ⁊ ꝺclarari ſnīaꝫ ꝑdictam cū oīb⁹ inde ⁊ ob eā ſecutꝭ nullam fore caſſam ⁊ irritā ipo iure. Vel ſi ꝑter defectū ꝓbationū vel alꝰ appellauit ipam tāꝯ iniuſtam caſſandā annullādam irritādam ⁊ infirmādam fore. Et tūc etiā in narratōne libelli ponit quō ſnīa eſt lata ⁊ nulla ex tali cā ſic q ab ea neceſſe appellare nō fuiſſet. tamē ad cautelā tātum. ⁊ ne ipe contra quem lata fuit eam ratificare intēderet. ſz vt ſibi ꝓuideret ſaluo nullitatis bñficio. ipe ab ea appellauit. de quo in. c. dilecto. de appella. Et ibi Oſti. tradit foꝛmā.

¶ Sup ꝓmo libello appellatoꝛio poſitōes ⁊ articuli poſſunt ſic foꝛmari

Poſitiōes ⁊ articulos infraſcriptos ⁊ cōtenta ac deſcripta ī eis. oīa ⁊ ſingula narratiue ⁊ diſpoſitiue dat facit ⁊ exhibet ꝓcurator noīe ꝓcuratoꝛio titij appellātis in cauſa appellatōis que inī eūdē titiū ex vna. ⁊ ſempronīū appellatū ꝓte ex altera vertiī coꝛam vobis dn̄e iudice Quib⁹ oīb⁹ ⁊ ſingulis per ſempronīū ꝑdictū petit rñderi ſigillati ſufficiēter ⁊ clare p iuramētum offerēs ſe negata neceſſaria ꝓbatuꝫ neceſſaria dūtaxat ꝓbatione Jn ꝓmis ponit ⁊ ꝓbare intendit q̄ nup inter titiū ⁊ ſempronīū ꝑdictos de ⁊ ſup fundo agro ſeu domo tali vl̄ tali debito

tot libꝛas denarioꝝ talis monete .coꝛam tali iudice ſuboꝛta ꝛ ſuſcitata fuit materia q̄ſtionis. Uel ſic. In primis ponit ꝛ ꝓbare intendit q̄ Sempꝛonius p̄dictus p̄fatū Titium de ꝛ ſuper tali re vel debito tali ꝛ eius occaſione coꝛā tali iudice in iudiciuꝫ tꝛaxit Et in cauſam petēdo in libello pꝛetēſo quē obtulit.eundē Titiū ſibi ꝯdemnari ꝛ compelli ad reſtitutiōem rei ꝓdicte vel debiti ſolutionē ſupꝛadicti. Jtez q̄ in cauſa hmōi coꝛam p̄dicto dño iudice fuit ꝑ parte Titij antedicti,poſitum excipiēdo q̄ ꝛ libello pꝛe aſſerto ex cauſa tali ꝑ parte ipſius Titij nō erat reſpōdendū ac petitū hoc q̄ ꝓdictum iudicē pꝛonūciari.ꝛ ipm Titiū a ſui inſtantia iudicij abſolui. Uel q̄ poſitioni tali ipi⁹ titij ꝑ eo quia impertinēs erat.nō fuit reſpōdendū ꝛc.vt in libello. Jtem q̄ iudex ꝓdictus hmōi exceptionē admittere denegauit vel eam nō eſſe admittendā ꝑ ſuā interlocutoꝛiam p̄tenſamq̄ quā tulit in ſcꝛiptis pꝛonunciauit vel eandē exceptōem tacite repellendo in cauſa p̄dicta ad vlteꝛioꝛa ad actū talem vel talē pꝛefate exceptioni ꝛꝛarium,ꝑceſſit perperā ꝛ inique. Jtē q̄ ipe Titius ꝑ hoc ſe gꝛauatū ſentiēs ab hmōi admiſſione denegatione ſeu repulſione .ꝛ nō admiſſiōe dicte exceptionis ſue vel a p̄dicta pꝛetenſe interlocutionis iudicis p̄dicti ſnīa tanq̄ iniq̄ ꝛ iniuſta ad ſanctā ſedē apoſtolicā ꝛ ſanctiſſimū in xp̄o patrē ac dñm noſtꝝ dñm Paulum papā modernū. vel dñm ep̄m vl̄ archiep̄m ꝛ ei⁹ curiā in ſcꝛipris infra.x.dies appellauit. Jtē q̄ in appellatōe hmōi idem Titius appellās ap̄los a iudice p̄dicto inſtāter ꝛ cōgruo tpe petijt ꝛ recepit. Jtē q̄ ſup appellatione hmōi idē tit⁹ appellans memoꝛat⁹ pꝛedicte appellatōis ſue,ꝓſecutōi inſiſtēs hmōi appellatiōis cauſam infra tps debitū ꝑ dictū dñm noſtrū papā obtinuit vobis delegari.

¶ Uel ſic ſi ē oꝛdinari⁹.dicat infra tps debitum coꝛā vobis introduxit.ꝛ al's circa ꝓſecutionē hmōi inſtetit,put inſtat coꝛā vobis. Jtem q̄ de p̄miſſis omnib⁹ ꝛ ſingulis fuit ꝛ eſt publica voꝛ ꝛ fama. Et licet ſic poſſent foꝛmari libelli ꝛ articuli i cauſis appellationum añ diffinitiuā.tū alicꝫ iudices ꝛ pꝛeſertim in curia romana nō faciūt dare libelluꝫ ꝛ articulos in hmōi cauſis. De quo an debeant dari an nō no.de reſta. Raynal. i glo. ꝛ ita ꝛ ſup ea.cū remiſ. Sꝫ in eis pꝛocedunt iſto modo.q̄ ꝓmo ꝓs abſens citat⁹ ad ꝓcedendum ꝛ ꝓcedi videndū in cauſa hmōi,put de iure debeat ꝓcedi. Et ſi ꝓtes in hmōi termino cōpareāt,ꝓducit appellās ſuā appellationem ꝛ alia iura ꝛ munimēta fundātia iuriſdictiōem iudicis appellatiōem.videlicet facienda ad deuolutionē cauſe. Quib⁹ pꝛoductis citet⁹ pars.vel ſi eſt p̄ns dat⁹ ſibi termin⁹ ad dicendū ꝛ excipiendū ꝓtra appellatiōem ꝛ alia ꝓducta Deinde aſſignatur terminus ipſis partib⁹.videlicet appellāti ad iuſtificādum appellationē ꝛ impugnādū ꝓceſſuꝫ iudicis pꝛioris. Et ecōtra ipi appellato ad iuſtificandū ꝓceſſum ꝛ appellatiōꝫ ipugnādū. In cauſa aūt appellatiōis a diffinitiua ſnīa ſeruat⁹ oꝛdo iuris ſic in ꝓncipali.q̄ ibi articulus appellatiōis nō eſt ſepatus a negocio ꝓncipali. Et tūc ſic foꝛmant⁹ poſitiōes et articuli.Poſitiōes ꝛ articulos ꝛc. In primis ponit ꝛ ꝓbare intēdit q̄ p̄dē de anno tali coram tali iudice p̄poſito vel decano vl̄ offic. inter titiū actoꝛē ex vna ꝛ ſempꝛoniū ſupꝛadictos de ꝛ ſup domo vel fundo.vel ſup tali debito ꝛ ei⁹ occaſione ꝓte ex altera queſtio fuit ꝛ cauſa i iudicio vertebat. Jtē q̄ p̄dict⁹ iudex in cauſa hmōi taliter qualiter ex obrupto ꝛ iure ꝛ iudiciario oꝛdine ꝑtermiſſo,ꝑcedens cauſa ad plenum nō examinata.nec ipo T. vocato ſnīam diffinitiuā.ſi ita nūcupari merek.tulit,ꝑ p̄dicto Sempꝛonio et ꝫ Titiū añdictū.ꝑ quā eundē Titiū eidē Sempꝛonio ad petita cōdemnauit.vel ꝑ quā abſoluit eundē Sempꝛoniū ab impetitōe Titij ſupꝛadicti. Eidē etiā Titio ſilentiū imponēdo ꝑpetuū ſup petitis ꝑ eū imponēdo ꝓpeꝛam ꝛ inique. Jtē q̄ ab eadē ſnīa tanq̄ iniq̄ ꝛ iniuſta perperā.ꝛ inique lata fuit,ꝑ ꝓte ipius titij in ſcꝛiptis infra decē dies vel in cōtinenti ꝑuſq̄ iudex ad act⁹ alios ſe diuerteret ꝛ eo adhuc ſedente pꝛo tribunali viua voce apud acta ad ſedē ap̄licā.vel ad dñm ep̄um vel archiep̄m ꝛc.ꝛ ipſi⁹ curiā appellatū apoſtolicq̄ petiti ꝛpe ꝯgruo ꝛ recepti. Jtē q̄ p̄dictus Titi⁹ appellās ꝛc.vt in forma p̄cedenti in alia poſitiōe. Jtem q̄ de p̄miſſis ꝛc. Et ſi poſt ſnīam vel appellatiōem interpoſitā ꝑ iudicē vel aduerſariū i negocio aliq̄d eſt attēptatum i pꝛeiudiciū appellātis ꝛc. De h⁹ etiā in articulis. Et poteſt ſic foꝛmari articul⁹.

¶ Poſitiōes ꝛ articuli q̄n aliquid attēptat⁹ in p̄iudiciū appellātis. Jtē ponit q̄ poſt ſententiam latā vel appellatiōem interpoſitam iudex memoꝛat⁹ in negocio hmōi in ipſius

appellatis p̃iudiciũ pcessit ad talẽ vel talem actũ vel i ipm appellantẽ tulit sniam excommunicatois de facto. vel p̃dict⁹ aduersari⁹ appellat⁹ ipm appellantẽ domo vel fundo p̃dicto. z ipsi⁹ possessiõe spoliauit. vt supra in alijs formis

Exceptiões appellati contra appellantem

Appellat⁹ aũt põt se sic defendere excipiẽdo ꝺ appellationẽ. z ipam ipugnãdo ꝑ modo

Procurator pcuratorio noie. Sempro/nij appellãti excipiẽdo ꝺtra appellationẽ ptẽ sam Titij appellatis. Et eandem appellationem impugnãdo ꝓponit z dicit q ipsa ptẽsa ipsius titij appellatio nulla est z cassa pro eo non est interposita infra decem dies. vel interposita est p eum qui mandatũ nõ habuit appellandi. vel licet ab interlocutorio vel q̃uamine vl̃ etiã a diffinitiua ex interuallo sit appellatũ. nõ tamẽ in scripts sed verbo tãtũ

Uel quia licet fuerit interposita appellatio. apostoli tamẽ infra tps cõgruũ petiti nõ fuerunt nec recepti vel ipa appellatio iusto cessante impedimento infra terminũ talẽ a iudice statutũ vel infra annũ nõ est p appellãtem psecuta. Unde iurisdictione z dispositione deserta est appellatio derelicta z dimissa. z causa ipa corã priore iudice tractanda z finiẽda. vel snia diffinitiua executioni debite demãdanda.

Uel licet sit appellatũ. ipa tamẽ appellatio ex falsa z frustratoria causa est omissa. z male ac iniuste interposita. Et p priorẽ iudicẽ bñ z iuste pcessum ex tali vl̃ tali causa. Quare petit pcurator predictus noie quo supra. quatenꝰ pnuncietis. decernatis z declaretis p̃dictam appellatõem ptensam ex causis p̃missis fuisse z esse irritã. nullam. z inanẽ. vel desertã derelictã z dimissã vel p dictũ Titiũ male z friuole appellatũ. Et per iudicẽ a quo bene z legitime pcessũ vel iuste pnunciatũ z interlocutuz. Ipsaq; asserta appellatione nõ obstãte p̃dictum iudicẽ priorẽ sua posse z debere iurisdictione vti z pcedere in pncipali. vel sniam p̃dictaz fuisse z esse executioni demandandã. z ipm appellantẽ eidẽ appellato i expẽsis legitimis ꝺdemnandũ. atq; ꝺdẽnetis iusticia exigẽte. saluo iure corrigẽdi. addẽdi. mutãdi. diminuendi. vt est moris Et tantũ de appellationibus z pluribꝫ alijs dicta sufficiãt

Incipit tractatus p̃sumptionum.

Presumitur cõ

Op tractus simulat⁹ sine aliq̃ probatione his casibꝫ. Primus inter patrem z filium .ff. de pba. l. qui testamẽtũ. Secũdus inter maritũ z vxorem ff. de dona. inter vi. z vxorẽ .l. ꝗntus mucius. z. l. si spõsus. §. certa. z. l. iij §. j. C. de ꝺtrahẽ. empt. z vendit. Tertiꝰ est de auctoritate p̃standa. l. vlt. §. sine domino Alij recolligunt in. l. p diuersas. C. mãda. z. l. ab Anastasio. que loquunt de cessione fraudulosa. Et qõ dictũ est in vxore põt etiam dici de yconomo. z ꝑ ex lra quã habem⁹ C. de epi. z cle. aut. legitimã. Ibi ꝺctores in glo. z in tex. q ea que ꝓstant epm acquisiuisse añ episcopatuz. z que in iure successionis vsq; ad quartũ gradũ habuit q de illis disponere põt. de alijs acq̃sitis ipsi⁹ episcopat⁹ non sed remanẽt eccl̃ie. Et dicit glo. ad quartuz gradũ. qz vltra p̃sumit q affectõe eccie z nõ affectione cognatõis vel agnitõis acq̃siuisset. hoc idẽ est in alijs clericis. Idẽ est in administratore qõ in yconomo cadẽ rõe. qz q̃libet pcurator tutoꝛ aut ali⁹ negociator seu negociũ gerẽs alteri⁹. si acquirit p̃sumit de bonis que in manibꝫ habuit acq̃siuisse. nisi ꝺtrariũ doceat. vide etiã in. c. inquirenduz de pecu. cle. in tex. z glo. q etiã res emptas p̃ platũ poterit vẽdicare sibi licet sue sunt. si p̃ latus emit etiã eas etiã noie eccie. quia ꝺ bonis z pecunijs eccie presumunt empte. vide etiã glo. in defensiõis facultas. C. ꝺ iure fisci li. x. q delegat⁹ etiã nõ visis allegatõibꝫ delegati ad aliquã puinciã regẽdã deputati p̃nt tollere ea que delegat⁹ suplucratus est vltra debitũ. vt ibidem

Presumit ignoratia nisi pbetur sciẽtia. ff. ꝺ pba. l. ver⁹. C. de epis audiẽdis. l. si legibus C. qui milita. non possunt. l. super his. z ad terculia. l. ac si.

Presumit aliquẽ bñe bonã famã. C. q̃ milita. nõ possunt. l. sup seruũ. C. ꝺ pscrip. lõ. tẽ. x. vel. xxx. annoꝛ. l. sup lõgi

Presumit aliqs viuere nisi pbet mortuus. C. de dona. inter vi. z vx. l. si vn⁹. z aut. hodie C. de cap. z postliminiũ reuerti. l. nec nos

Presumit aliqs sane mẽtis fuisse. nisi pbet ꝺtrariũ. C. de codicil. l. nec codicillos

Presumit z oñi tpe bon⁹ q̃ semel fuit bon⁹.

De presumptionibus

ff.de re mili.l.non oīs.§.a barbaris.z sic ex vita p̄cedente p̄sumit̄ p̄ p̄nte siue in bonum siue in malum

Presumit̄ omni tpe mal⁹ q̄ semel mal⁹.ff.de accusa.l.si cui.§.eīsdem

Presumit̄ spōtanea volūtas nisi ꝓbet̄ coacta.C.qō met⁹ cau.l.ij.

Presumit̄ indign⁹ officio ordinat⁹ iuitus.C.de epi.z cleri.l.si quēcīs

Presumit̄ falsari⁹ si suspecta scriptura vtat in iudicio vt fidē apponat.C.ō ꝓba.l.iubē⁹.

Presumit̄ q̄ miles pecuniā nō recipiet mutuo.C.de epi.z cle.l.si quēcīs .nisi ī castrēsis negocijs.C.ad mate.l.fi.Et est presumptio iuris z de iure.quā nō admittit̄ ꝓbatio in ꝓtrarium.

Presumit̄ patrē z matrē voluisse reseruasse eis vel alteri p eis acq̄sita nisi specialit̄ in aliū trāsponāt.C.de secūdis nuptijs.autē ti.nunc.

Presumit̄ z frēm bona castrēsia voluisse ptinere fratri relinquēdo sibi bona paganica.C.de testa.mili.l.j.

Presumit̄ mulierē stipulatā fuisse dotē sibi retinere cū extraneus dederit p ea nisi extraneus dotē sibi reddi spēaliter fuerit stipulatus.C.de rei vxo.ac.l.j.

Presumit̄ aliquē possidere q̄ sub imagīe alterius p̄sone possidet quē supposuerat.C.ō distrac.pig.l.z q̄ sub

Presumit̄ q̄ aliq̄s sit idone⁹.nisi ꝓbet̄ ꝓtrarium.de seru.in or.faci.c.j.

Presumit̄ ꝓpter naturalē affectū q̄ fili⁹ voluerit ī ptinenti patrē liberare quē voluerit esse liberatuz ab actu tute.ff.de liber .legi.l.aurelius.§.Titi⁹.testamē.

Presumit̄ rōe proximitatis.C.de donati.l.censualis

Presumit̄ ꝫ aliquez ex posteriori actu.ff.ad l.iuliā de adul.l.si q̄s.z ibi ē p̄sumptio violēta.sīc est ꝓtra ꝓfessum z ꝓuictum

Presumit̄ aliquē habuisse aīm occidēdi.p/cutiēdo aliquē.nisi ꝓbet̄ ꝓtrariū.C.ad.l.cor neliā de sicca.l.j.z ff.eo.ti.l.j.§.diu⁹.Et p̄sūptio dz esse de p̄nti ad p̄teritum.

Presumit̄ aio iniurīādi aliquē dixisse ꝓba que vident̄ inuidiosa nisi ꝓbet̄ ꝓtrariuz.C.de iniu.l.si nō ꝓuicti

Presumit̄ aliquē fuisse filiū mariti natū ex vxore viri z ea p̄nte existēte z ecōuerso

Presumit̄ ꝓtra filiū si p̄ fuit absens p decē annos.ff.q̄ sui vel alieni iuris.l.filium

Presumit̄ suspect⁹ q̄ opas gerit inuito.§.j.ff.de pecu.l.que oīa.

Presumit̄ q̄ potēti non sit facta iniuria.nisi aperte ꝓbet̄ impotētia.ff.qō met⁹ cau.l.non est verisimile

Presumit̄ aliquē acq̄uisse snīe q̄ in multis casib⁹ fecit qō ꝓtinet in snīa.ff.fami.herci.l.quedam.

Presumit̄ acq̄uisse snīe q̄ dilatiōez petit ad soluendū.C.de re iudi.l.ad solutiōem

Presumit̄ agere z petere iudiciuz p̄ris q̄ ab heredib⁹ aliquē emit vel ꝓduxit z filia fecit.ff.de inoffi.testa.in.l.fi.

Presumit̄ aliquā esse vxorē nisi ꝓbet̄ ꝓtrarium.ff.de ritu nupt.l.in libere.z in.c.illud.ō p̄sumpt.

Presumit̄ aliq̄s bon⁹ si nat⁹ est ō pgenie bona z ecōtra.ff.de redibitio.l.si seru⁹.§.q̄ mācipia vendunt

Presumit̄ vxorē h̄re acq̄sita de bonis mariti.nisi ꝓbet̄ q̄ aliūde habuit.ff.de dona.īter vi.z vxo.l.q̄ntus mucius.

Presumit̄ q̄ sibi puidere.al's p̄spicere velit q̄ ea ꝓditōe dotē dedit vt sibi redderet̄.etiaz in illū casum q̄ fuit ex̄pssus.nisi ꝓtrariū probetur p mulierem.ff.de ꝓdi.causa.data.l.si extraneus

Presumit̄ inuit⁹ nisi ꝓbet̄ volens se fecisse q̄ omnia bona sua alienauit.ff.de seruitu. predio.vrba.l.inuitū

Presumit̄ q̄ vsure sunt p̄misse que lōgo tpe sunt solute.ff.de vsu.l.cū de in rem

Presumit̄ debitor liberat⁹ q̄ h̄z īstrumētū debiti cancellatū vel incisum.ff.de solut.l.si cyrographum

Presumit̄ mulierē ex alio ꝓcepisse que post mortē viri vltra.xj.mēses pepit. ī aut.de restitu.z ea q̄ parit.xj.mense post viri mortē.§ mulier.Hec tñ p̄sumptio fit de p̄nti ad p̄teritum.z part⁹ ōz viri defuncti q̄ post mortē ipsius nascit̄ Auicenna fen.xxj.dic.in septimo parit z viuit.in.xij.morit̄.in.ix.viuit.i.x.morit̄.Ergo mulier paries viuū in.viij.vel post.xj.mēsem a tpe mei cōcubit⁹ nō est me⁹ z vide glo.in dicta autent̄.in.§.mulier.vbi nota.pfecto q̄ nō solū nō est meus q̄ post.xj mēsem nascit̄.sed etiā q̄ post.x.mēses q̄rta vl q̄nta die.xj.mēsis nascit̄.Hā mulier p decez menses z duos dies potest filiū in vētre portare z ñ pl⁹.Et no.etiā q̄ pl⁹ q̄ sex mēses portet.z oportunū ē nature q̄ tanto tpe portet.vide p isto.l septimo mēse.ff.de sta.ho.

Prologus

Presumit de pterito ꝓtra pñs. vt colligitur ff. quib⁹ modis pig. vel ypo. sol. l. sic. §. super vacuū. Nam sic est ꝓtra aliquē i suo bñficio ꝓseruādo. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. meminisse

Presumit q⁹ res filij sunt patris. C. de pba. l. siue possidetis

Presumit oīa solēnit acta in instrumēto p̄missa. insti. de inuti. stipu. §. si scriptū

Presumit q⁹ aliq̄s sit ꝑpetuo furiosus q̄ i furore est. C. de vsufruc. l. ambiguitatē

Presumit donatiōem factā añ matrimoniū fuisse factam tpe matrimonij. ff. de iure doti. l. si res

Presumit aliquē pactū fecisse de pignore ñ petendo si de pecunia pact⁹ est. ff. q̄b⁹ modis pig. vel ypo. sol. l. soluit

Presumitur infantē p̄mo mortuū quando ipse z mater in naufragio pereunt⁹ sunt mortui ff. de pac. dota.

Incipit summa magistri Dominici ō ciuitate Uisentina. qualiter notarij archiepiscopoꝝ z episcopoꝝ debeant notarie officium exercere

Omne datū optimū z omne donū pfectus desursus est descēdēs a patre luminū. Cū reuera ois sapiētia bonoꝝ facultas virt⁹ z potestas memoria z intellectus z cetera bona que p humanū gen⁹ regunt⁹ ab illo ꝓcedunt patre q̄ creauit ex nihilo vniuersa. Eapter siquidē vt p̄terita z p̄sentia reducant⁹ ad capacitat⁹ memoriā i futura. Cū inter cetera bona z virtutes xp̄i i sacris scripturis memoria q̄plurimū commendet⁹. cū dicat Seneca. Inter hūane nature cōmoda nil dign⁹ memoria reperitur in xp̄i noīe z in eiusdē gr̄a q̄plures doctores periti a iurisc̄anonici z ciuilis existēt clipeo p̄muniti. z ñ ignorēt prudēter ac discrete tanq̄ causaꝝ defensores aduocatōis officium exercere. z tanq̄ magistri doctores iudices z iurisc̄ōsulti causas cum maturitate debita terminare. nō tamē quendā certū p̄boꝝ modū rōe cursus z p̄m dictaminū materiam tāq̄ practicā ꝑpter p̄boꝝ dissuetudinem sciūt aliquaten⁹ ordinare. Cū nōnulli in stilo dictaminis quadā verboꝝ plixitate subam siue naturā rei sue minime ꝓtingē tem. alij vero improꝑe. alij autē impfecte. q̄ arengas volūt pēdere. alij etiā inducunt q̄plurimas nouitates. Idcirco ego Dñicus dñici oriūdus de ciuitate Uisentina in arte dictatoria discipul⁹ discreti viri dñi Johis seuerini boñ. me. quondā archidyaconi calagoritañ. z thesaurarij visentini q̄ p spaciū tp̄is z ꝓtinue circa officiū notarie cū diligentia maxima fui solicit⁹ z attent⁹. Nō similitudinarie. nō methaphoꝛice. nō p allegoriam. nec diffuse sz plane z ꝑprie. Licet in scientia memoria z intellectu insufficiēs existam. nō tñ sapientū z peritoꝝ eruditionem q̄ videt⁹ quedā impossibilitas nature. vt dicit canon. Supuacuis laborat impendijs q̄ solē facib⁹ nitit⁹ adiuuare. Sed ad instructionē quoꝝundā nouicioꝝ in arte dictatoria discere volentiū z pdesse quandā breuē summā ꝑm quā notarij archiepiscoporū et episcopoꝝ debēt notarie officiū exercere. et alias etiā lr̄as incipiēdo p ordinē in hoc breuissimo volumine cōpilabo

Explicit prohemium

Incipiūt capitula archiepoꝝ z epoꝝ.

Primo sequitur forma litteraꝝ in causa pecuniaria

Sequitur z alia quando rector spoliat clericum suo p̄testimonio

Alia citatio ꝙ prochianos denegātes solue re decimas oblatōes z alia sua iura rectori.

Alia citatio ꝓtra rectorem recipientē ad diuina parrochianos alterius eccl'ie

Alia citatio ꝓtra subditos prauitatem vsurariam exercentes

Citatio i causa matrimoniali q̄ vir diuertit ab vxore sua z ꝓtraxit de facto cū secūda.

Citatio in causa matrimoniali quando vir non vult cohabitare vxori

Citatio in causa matrimoniali quādo emanat ad instātiam vxoris p̄o eo q⁹ est affinitas inter ipsum z virum

Citatio in causa matrimoniali eo q⁹ vir ꝑpter impotētiam ꝑpetuam nō cognouit vxorem cū p triennīū ꝓtinue cohabitauit eidē

Alia citatoria sup adulterio cōmisso

Sentētia lata p matrimonio sepando q̄ntuz ad cohabitatōz thori occasiōe adulterij

Sententia diffinitiua p matrimonio lata quādo secundū matrimoniū de facto cōtractum decernit⁹ esse nullū

Sententia p matrimonio lata

Tabula

Sentētia diuoꝛtij lata inter viꝝ ⁊ vꝛoꝛem ꝓpter viri impotētiam coeundi

Sententia diuoꝛtij lata inter virū ⁊ vꝛoꝛez ꝓpter affinitatem.

Qualiter apostoli cōceduntur quādo i causa matrimoniali vel alias a sententia finali vel interlocutoꝛia appellatur

Forma excōmunicationis qualiter ꝓcedat contra cōtumaces nolentes coꝛā iudice cō parere cū sibi cōstat de ꝓtumacia

Alia forma excōmunicationis cum nō constat de contumacia

Qualiter excōmunicat⁹ ꝓpter ꝓtumaciam ꝑstans cautionē ꝺ parendo iuri refusis expensis debet absolui ⁊ denunciari absolut⁹

Qualiter sentētia lata ꝓ matrimonio sit executioni mandanda

Qualiter episcopus scribere debeat vniuersis prelatis ⁊ vicarijs eoꝛum

Qñ vir diuertit ab vꝛoꝛe ⁊ est vagabūdus

Sententia lata sup causa pecuniaria super condemnatione rei de qua agitur. ⁊ sil'r i ea dē causa cū re⁹ absoluit ab ipetitōe actoꝛis.

Forma scz q epūs ꝓuicinus ꝺz seq̄ sentētiam sui coepi dimissoꝛia siue cōmēdatoꝛia.

Littera dimissoꝛia seu cōmendatoꝛia ꝓ clericis se ad alias partes transferentib⁹

Sequitur alia forma litteraꝝ dimissoꝛiaꝝ que breuioꝛ est

Q clerici extranei nō recipiantur in episcopatu sine lr̄is cōmendatoꝛijs

Littera ꝓ quam cōceditur pꝛesbytero aliū de venienti q celebꝛet in episcopatu

Littera epi directa ad ꝓuicinū q ꝓmoueat ad oꝛdines clericos sue ꝺyocesis

Forme lr̄e oꝛdinatōis ab epō extraneo.

Forma litteraꝝ ꝓ redemptōe captiuoꝛum

Forma litteraꝝ ꝓ recolligēdis elemosynis ad opus hospitaliū ⁊ pioꝝ locoꝝ

Forma litteraꝝ ꝓ quam episcopus cōmendat nūcios ꝓ recolligendis elemosynis a rectoꝛib⁹ ecclesiaꝝ sue ꝺyocesis

Forma litteraꝝ ꝓ fabꝛicatione pontium

Forma litteraꝝ ꝓ fabꝛicis eccle.

Forma litteraꝝ de sarracenica pfidia vel q̄ in iudaismo sumpsit oꝛiginē ⁊ ad fidē catholicam est ꝓuersa.

Forma lr̄aꝝ qñ auctoritate ꝺñi pape ꝺispēsatur cū scolare sup defectu natalium

Qualiter epūs auctoꝛitate penitētiarij ꝺomini pape ꝺispēsat cū clerico super irregularitate cōtracta super cōcubina

Qualiter episcopus excuset aliquem ab oꝛdinibus suscipiendis

Qualiter episcopus vocat ad synodum clericos sue ꝺyocesis

Qualiter episcopus procedit contra aliq̄s non venientes ad synodum.

Qualiter vocat clericos sue ꝺyocesis ad oꝛdines suscipiendos

Littera oꝛdinationis ab episcopo suo

De vicario faciendo in ecclesia vacante

Qualiter epūs mittere debeat patronis q. ſ. pꝛesentēt ad ecclesiam vacantē

Qualiter episcopus instituit rectoꝛem i ecclesia ad pūtationem patronoꝝ

Qualiter ecclesia cōmendat ad tempus.

Confirmatio poꝛtionis cum pꝛestimonio i ecclesia vacante

Confirmatio pꝛestimonij tantum

Confirmatio generalium causarum

Commissio specialis

Alia commissio in causa matrimonij

Alia commissio in causa matrimonij et ꝺiuersis articulis.

Reuocatio cōmissionis

Forma littere de cōfirmatione poꝛtiōis tā to tempe vacantis q collatio ipsi⁹ est ad episcopum deuoluta.

Forma litteraꝝ quando possessio eccie ꝺatur alicui in emphithiotico cōtractu

Forma cōfirmatōnis super diuisionie inter rectoꝛem ⁊ clericos.

Qualiter episcopus procedit contra illos q̄ veniunt contra diuisionem

Qualiter epūs cōpellat rectoꝛem ⁊ clericos. q ministrent socio i scolis poꝛtiōis sue fruct⁹

Qualiter epūs ꝓcedit in ꝑ facto ꝓtra ꝓtoꝛem ⁊ anazilles nō ꝓmittētes ad oꝛd. maio. ꝓmotū ꝓtrahentē gaudere ꝓuilegio clericali

Carta quitationis illoꝝ qui bona epi recipiunt ⁊ expendunt.

Alia littera quitationis quando aliquid remanet ad soluendum

Quando epūs vadit ad visitandū ꝺyoc.

Littera cōpulsiua q rectoꝛ faciat in eccl'ia residentiam pſonalem

Quando episcopus ꝺispensat cum aliquo q possit duo beneficia licite retinere.

Qualiter episcopus excusat aliquem rectoꝛem ad tempus a residentia in dicta eccl'ia facienda

Qualiter episcopus publicare debeat cōsecrationem ecclesie.

Qualiter episcopus duxit consecrandā ecclesiam
De viduis pupillis z orphanis defendēdis
De epo scribente ad epm conuicinū q ī sua dyocesi supleat vices suas
Quō archiepus scribit epis suffraganeis suis q psecrent .A. electū in episcopū
Qualiter iudex cōpellat p cen. ec. īdirecte.
De epo ad legatū p clerico pcubinario
Qualiter episcopus remuneret laicos sibi seruientes.
Qualiter episcopus absens facit aliquē canonicum recipi in eccia cathedrali
Qualiter contra clericum incorrigibilē procedatur
Qualiter constitutiones synodales executioni demādentur.
De pstitutionib synodalib registrādis
De eo qui intestatus decessit
Uisitatio pcra clericos p archidiac.
Ad fratres pdicatores deportātes alienuz parrochianum ad sepul.
Compositio inter epm z capitulum
Q compositio confirmet p apostolicū.
Compromissum in arbitros.
Contractus mutui
Refutatio pecunie mutuate
Contra pretorē z officiales ciuitatis qui tenent aliquē obsessum in eccl'ia.
Refutatio beneficij auctoritate apostolica
Cū metropolitanus vocat ad synodum suos suffraganeos
De anniuersario dato eccie ab epo viuēte.
De testamento condito.
Qualiter episcopus pstituit procuratorem ad mutuū pcrahendū
Confirmatio beneficij ad instantiam vicarij sui
In eundem modū vel quasi
Confirmatio beneficij auctoritate apl'ica
Qualiter episcopus cōmittit vices archidyacono vt absoluat clericū fm litteras penitentiarij dñi pape
Forma citatoria auctoritate apostolica.
Qualiter pcedatur cōtra cōtumaces comparere nolētes fm auctoritatē apostolicam
Qualiter episcopus committit vices suas archidyacono in quadā causa fm auctoritatem apostolicam
Qualit epus scribit dño pape cū appellatū est in causa sibi cōmissa
Explicīt capitula archiepor z epor.
Incipiūt epistole z prohemia super gratijs faciendis.
Primo sequit forma specialis litteraz citatoriarum in causa pecuniaria

Nicolaus miseratione diuina vniuersalis bonoñ. episcop⁹ dilecto suo A. de D. Salutē z bñdictionem. Querelam accepimus ad instantiā B. mercatoris cōtinen. tem q A. de D. causa mutui seu depositi vel alicui⁹ pctractus. xx. lib. denariorum monete sibi soluere teneat. z idez dictas libras soluere recuset. licet terminus in quo ipsas libras soluere debuit sit elapsꝰ Quocirca pſentiuz tenore mādamus. quatenus dicto A. ex parte nostra dicatis. q si ita est cum pfato mercatore amicabiliter se componat. vel a receptione pſentium vsq; ad. vr. dies. quē sibi pemptoriū terminum assignamus. coram nobis compareat sup his facturus z receptur⁹ quod ordo dictauerit rationis. Alioquin in dicta causa prout iuris fuerit procedem⁹ q si dies comparitōis vel litigij in diem ceciderit feriatam: cōpareat in sequenti nō feriata. De citatione vero z diei assignatione z ō his que circa hoc geritis nos certos per vestras lras faciatis Datum. zc.

Sequit forma q rector spoliat clericuz sup prestimonio.

Nicola⁹ mis. zc. dilecto suo zc. Accedens ad pſentiā nostram A. lator p sentiū nobis exposuit cōquerendo. q vos quodā suo pstimonio quod se in dicta ecclesia canonice asserit obtinere auctoritate propria spoliastis. Quocirca mandamus quaten⁹ si est ita dictū prestimoniū cū fructib inde pceptis restituatis. vel a receptiōe pſentiū vsq; ad octauū diē quē vobis pempt. terminū assignam⁹ cōpareat. facturi z recepturi coram nobis vt supra in proximo. q si dies comparitionis vel litigij zc. Datū zc.

Alia citatio in parte generalis z in parte specialis

Rectori ecclesie zc. Ueniens ad nos r. rector de p. z nobis graviter est pquestus q vos sup quadā pecunie quātitatē iniuriamini eidē pro vestro libito

voluntatis. Idcirco vobis. M.q.si est ita super p̄missis cū eodē amicabiliter cōponatis. vel a receptione p̄sentium ꝛc. vt supra Datum ꝛc.

¶ Alia citatio contra parrochianos denegantes soluere iura. decimas. oblationes. ꝛ alimēta suo rectori

Nicolaus mis. ꝛc. dilectis filiis suis parroch. ꝛc. D. ecclesie. Johānes rector eiusdē ecclesie nobis grauit cōquerendo mōstrauit q̄ vos contra deū ꝛ iusticiam. decimā. oblationes. mortuaria. ꝛ q̄dam alia iura sibi soluere denegatis pro vestro libito voluntatis. Unde. M. vobis. q̄tenus si est ita eidem de omnib⁹ p̄missis plenarie respōdeatis. Alioquin vos M. prout nostris litteris in mādatis tradidimus: canonica monitiōe p̄missa ad soluendu⁹ de p̄missis per censurā ecclesiasticā compellet Si vero creditis aliquā iustam causa⁹ habere p quā sibi p̄dicta iura nō debeat⁹. M. q̄ten⁹ a receptōe p̄ntiū ꝛc. vt supra

¶ Alia citatio contra rectorem recipientes ad diuina parrochianos alterius eccle

Nicolaus mis. ꝛc. dilecto filio suo F rectori J. ec. de S. ꝛc. Johānes rector M. ecclesie nobis grauiter cōquerendo monstrauit q̄ vos auctoritate p̄pria contra deū ꝛ iusticiā ꝛ in p̄iudiciū suū nō modicū tanq̄ raptor mittens falcem in messem alienā parrochianos suos recipitis ad diuina. eisdem etiā ministrando ecclesiastica sacramēta. Quocirca mandamus vobis quaten⁹ si ita est eidē de tāta iniuria plenarie satisfaciatis. Alioq̄n a receptiōe p̄sentium ꝛc. vt supra.

¶ Alia citatio contra subditos prauitatez vsurariam exercentes.

Nicolaus mis. ꝛc. mercatori de P. ꝛc. Querelam latoris p̄sentiū recepimus cōtinentē q̄ cū ipse vobis quandā possessionē p̄o certa quantitate pecunie pignori obligasset. vos non vultis eidem predictā possessionē restituere cum de sorte predicta per fructus redditus ꝛ possessionem ipsius sitis vt asserit iam contenti. Unde vobis cōsulimus ꝛ mandamus quatenus facta computatiōe de his que ex fructibus ꝛ redditib⁹ dicte possessionis hactenus recepistis dicto X. prefatā possessionez et quidquid vltra sortē recepistis restituatis. cum nō deceat seruos christi tanq̄ bereticos vel iudeos alimenta sua acquirere p vsurariam prauitatem. Alioquin ꝛc. vt supra.

¶ Citatio in causa matrimoniali quando vir diuertit ab vxore ꝛ contraxit ō facto cū secunda.

Nicolaus mis. ꝛc. dilecto suo T. rectori ꝛc. Ueniens ad nos B. latrix p̄sentiū nobis exposuit cōquerendo q̄ cum B. de M. quem suū maritū asserit. ꝛ ipsa in facie ecclesie per verba de p̄senti ad inuicem matrimoniū p̄traxissent Idē Joh. tāq̄ sue salutis immemor diuertit ab eadem ꝛ cōtraxit matrimoniū cum secūda muliere de facto. cū de iure nō possit. Quare petit a nobis B. predicta super p̄missis fieri iusticie complementū. Unde mandamus vobis quaten⁹ predictū B. et aliā cuz qua postmodū vt asseritur de facto contraxit: auctoritate nostra citetis vt die tali quē eis pemptoriū terminū assignauimus nostro cōspectui se p̄sentent. vt inter ipsos q̄d iustū fuerit decernatur. Alioquin ꝛc. Mandamus vobis nihilomin⁹ auctoritate predicta q̄ testes quos vtraq̄ pars producere voluerit ad suam intentionē probandaz admittendum ꝛ perhibendū coram nobis veritati testimoniū p censurā ecclesiasticā cōpellatis. Datū ꝛc.

¶ Citatio in causa matrimoniali quando vir nō vult cohabitare vxori

Nicolaus mis. ꝛc. rectori ꝛc. Ueniens ad nos M. mulier latrix p̄senti um nobis exposuit conquerēdo ꝛc. vt in primo vsq̄ ad ꝛtraxit. Un̄. M. vobis q̄ten⁹ p̄fato M. dicat⁹ si ē ita dicte M tāq̄ vxori legitime cohabitet. ꝛ eā maritali affectione p̄tractet. Alioq̄n ip̄m auctoritate nostra citet⁹ vt die ꝛc. vt supra.

¶ Citatio viri in causa matrimoniali quā do emanat ad instantiā vxoris p eo q̄ est affinitas inter ip̄m ꝛ vxorem

Nicola⁹ mis. ꝛc. rectori ꝛc. Accedēs ad p̄ntiam nostraz P. mulier latrix p̄sentiū nobis insinuauit dicens. q̄ cum ipa P. ꝛ marit⁹ su⁹ B. p verba de p̄senti ꝛ in facie ecclesie matrimonialiter cōtraxissent. ꝛ postmodū matrimonio cōsummato inter ipos p carnalē copulā multoz relatōe intellerit q̄ dict⁹ marit⁹ su⁹ p̄sanguineā suā carnaliter cognouerat anteq̄ ipsam P. duceret i vxorem. Quare dicta mulier petit a

nobis sup ℔ salubriť puideri. Uñ. D. vob quatenꝰ ꝓfatū B. maritū suū ex pte nr̄a citetis. vt die tali quē sibi ꝛc. Dādantes vobis notario q̄ auct. nr̄a testes ꝙs dicta mlier ꝛc Alioq̄n ꝛc.

¶ Citatio in causa matrimoniali eo q̄ vir ꝓpter impotētiaz ꝑpetuā nō cognouit vxorē ꝛ sibi p triennīū ꝓtinue cohabitauit

Nicolaus miſ. ꝛc. dilec. ꝛc. Veniens ad nos R. mulier latrix ꝓsentiū nobis cōquerēdo mōstrauit q̄ cū tu ꝛ ipsa in viz ꝛ vxorē publice in ꝓspectu eccie p verba de p̄nti vos ad invicē receperitis ꝛ iaz p triennīū insimul cohabitaretis. tu ꝓpter tuā impotētiam perpetuā sibi nō reddidisti debitum cōiugale. licet ipsa quantū in ea fuerit ad matrimoniū cōsummandū daret opē ꝛ operam iuxta posse. Uerū cū eadē mulier publice asserat coram nobis q̄ vult esse mater ꝛ filios procreare. D. q. tibi die tali quē tibi pemptť. terminū assignam⁹ coram nobis compareas vt inter te ꝛ ipsam quod iure fuerit decernatur. Alioquin ꝛc. q̄ si dies ꝛc. Datū ꝛc.

¶ Alia citatio sup adulterio commisso.

Nicolaus miſ. ꝛc. mulieri ꝛc. Veniens ad nos R. maritꝰ tuꝰ latoz p̄ntium nobis exposuit cōquerendo viua voce q̄ tu dyabolo instigāte tue salutis tanq̄z nephādissima femina immemoz adulteriū cōmittēdo. maritalē thoz nō erubuisti irreuerēter ac turpiť maculare. vtpute cum ꝛ te in thoro ꝓprio solā cū solo inuenerit ad invicem cōmiscētes. Quare nobis humiliter supplicauit vt ꝓpter tantū ꝛ tam graue oꝓbriū ꝛ enorme delictū te iuxta sanctiōes canonicas punirem⁹. petēte a nobis cū instātia vt dignaremur te a sui thori cōsortio separare. Nr̄ vo nec ipi nec alicui possumus nec debem⁹ iusticiaz denegare. D. tibi. q. a receptōe p̄ntiū die ꝛc. quē tibi pemp. terminū assignam⁹ ꝛc. iusticiā factura ꝛ receptura ꝛc. Alioq̄n ꝛc. Datum ꝛc.

¶ Sentētia lata pro matrimonio sepando quantū ad cohabitationez thori occasione adulterij

In nomine dñi Amen. Cum L. de tali loco latoz p̄ntium coram nobis J. miſ. ꝛc. vxorē suā de adulterio citasset. lite coꝛā nobis inter ipos legitime cōtestata receptis testib⁹ ꝛ eoz dictis in p̄ntia ptiū publicatis attestatiōib⁹ ꝛ auditis hinc inde ꝓpositis habito ꝓsilio peritoz. Quia dictus L. legitime ꝓbauit q̄ se i dicta causa obtulit ꝓbatuz. nos in scriptis hmōi inter ꝓfatos L. viz. ꝛ D. vxorē quātū ad cohabitationē diffinitiuā sniam diuoꝛtij durim⁹ proferendā Lata ꝛ lecta fuit hec sentētia in scriptis in tali loco ꝛ tali die. Di vo nō ꝓbatur in scriptis ꝓnunciamus dictā mulierez adulterium minime ꝓmisisse. ꝛ ipsam ex crimine quod ei falso modo impingiť volum⁹ esse saluam

¶ Sentētia diffinitiua lata p matrimonio quando secundū matrimoniū de facto contractum decernitur esse nullum

In nomine dñi Amen. Cum D. ꝛ P. mulieres coꝛā nobis H. miserationē diuīa ꝛc. D. sibi in viz peterent adiudicari p eo q̄ vtraq̄z dicebat se cū eodē p verba de presenti matrimoniū cōtraxisse. lite coram nobis super hoc legitime cōtestata. prestito de veritate dicenda ab vtraq̄z parte iuramento receptis testib⁹ ꝛ hincinde coꝛ attestationib⁹ in presentia partiū publicatis. auditis etiā que partes ꝓponere voluerunt cōmunicato cōsilio peritoz prefatuz D. in scriptis adiudicam⁹ in viz ꝓfate B. mulieri. mādantes dicto viro vt eidē mulieri legitime cohabitet ꝛ eā maritali affectiōe ꝓtractet. decernētes vt inter ꝓfatū D. ꝛ P. mulierē nō matrimoniū qđ fuit postmodū de facto ꝓtractū sed potiꝰ ꝓcubinatū extitiſ se. dantes eidē mulieri si sibi placuerit licentiam cū aliquo cōtrahendi dño concedēte. Lata in scriptis fuit hec snīa ꝛ lecta publice die tali ꝛ tali loco ꝛc.

¶ Sentētia diuoꝛtij inter viz ꝛ vxorem ꝓpter impotētiam coeundi

In nomine dñi Amen. Cū E. mulier latrix ꝓsentiū coram nob miſ. ꝛc. peteret separi a viro suo cui p triennium cōtinue cohabitauit. p eoq̄ ipsa dicebat eundē viz suū impotentē ad reddendū ei debitū ꝓiugale cum desideret esse mať et filios procreare. lite coꝛā nobis legitime cōtesta. ꝓstita ab vtraq̄z pte de veritate dicēda iuramēto receptis testib⁹. et eoz attestatiōibus diligēter examinatis ꝛ publicatis. auditis i allegādo hincinde ꝓpositis habito cōsilio peritoz i scriptis tulim⁹ snīam diuoꝛtij inter eos. Dātes vtriq̄z si eis placuerit cū alīj licentiā ꝓtrahēdi. Lata ꝛ lecta fuit hec snīa in scriptis ꝛc.

¶ Sentētia diuortij inter virū et vxorē ꝓpter affinitatem

IN noīe dñi Amē. Cū R mulier coram nob J. mīk. rē. peteret se separari a viro suo. ꝓ eo q vt ipa dicebat dictus vir cognouerat carnalit ꝓsanguinea suā dicte mulieris añq cū dicta muliere matrimoniū ꝓtisset. lite cora nob rē. Habito ꝓsilio peritoꝝ diffinitiue pnūciam⁹ i scriptis nullū matrimoniū int ipos fuisse de iure cōtractū. Lata et lecta rē.

¶ Qualiter apostoli ꝓcedunt in causa matrimoniali vl'a snīa alia interlocutoria.

SAnctissimo ī xpo patri et dño. dño D. sacrosancte romane eccie summo pōtifici J. licet indign⁹ D. episcop⁹ cū summa reuerētia pedū oscula btōrum ī causa matrimoniali q̄ int D. viruz ex vna pte. et E mulierē ex altera. cora nob extitit vētilata. ꝓ muliere snīam tulim⁹ quā iuste credim⁹ esse latā. a q̄ snīa ex pte viri pdicti ad se. ap. extitit appellatū in būc modum. In noīe dñi amē rē. ponēdo totā appellatōnis formā deferētes eidē bas nras lras patētes nro sigillo sigillatas ꝓ apl'is sibi duximus ꝓcedēdas. Data. rē.

Forma excōicatiōis qualiter ꝓcedat cōtra ꝓtumaces nolētes cora iudice cōparere cū ꝓstat de ꝓtumacia

JOhānes mīk. rē. rectori rē. Veniēs ad nos E. latoz pntiū nobis exposuit ꝓquerēdo q̄ cū D. de T. ꝓ nras lras citaret vt cōpareret cora nob sibi et suis petitiōibꝫ rnsur⁹ ꝓ eo q vt dicebat sup q̄dam re iniuriabat eidē. et cui dies. c. p termino ꝓemp. fuerat assignat⁹ q̄ cora nob cōparere deberet. Et cū dict⁹ latoz ipa die cōparuit cora nob et etiā sequēti petēs a nobis vt ꝓtra ipm aduersariū tāq̄ ꝓtra ꝓtumacē ꝓcedere deberem⁹. Dz qz nob nō ꝓstat vtz ad ipm citatio nra puenerit. D. vob. q. sup ꝟ inq̄ratis diligēti⁹ veritatē. et si inueneritis ipsum citatū fuisse vt asserit denūcietis eūdem publice excōicatū. qz nos ipm ꝓpter suā ꝓtumaciam excōmunicatōis duxim⁹ vinculo innodandum

¶ Qualiter excōmunicat⁹ ꝓpter ꝓtumacia ꝓstans cautionē de parēdo iuri refusis sibi expensis debeat absolui et denunciari absolutus rē.

JOhānes mīk. rē. dilecto suo vicario rē. Cū occasione rē. questionis q̄ coram nobis inter P. et J. ex pte vna. et R. de R. ex altera vertit pdict⁹ P. ꝓ nos excōicat⁹ ꝓpter suā ꝓtumaciā extitisset. Quia ꝓ nunc veniēs pstitit cautiōem de parēdo iuri et refusit expeñ. aduersario dicto. iō ipm a snīa excōicatiōis duxim⁹ absoluēdū. Vñ mādamus vobis. q. dictū P. in locis in qbꝫ auctoritate nostra denūciastis excōmunicatū denuncietis eadem auctoritate publice absolutū. Datum. rē.

¶ Qualiter sentētia ꝓ matrimonio lata sit executioni mandanda

JOhānes mīk. rē. H. archiepo. rē. Z. de D. que cora nob ꝓquerēdo monstrauit. q̄ cū in causa matrimoniali que cora nobis int ipas ex vna pte. et J. vix suū ex altera extitit vētilata. et ꝓ ipa muliere snīam diffinitiuā tulissem⁹. ipe sibi cohabitare et eā maritali affectōne tractare recuset. Quocirca vob in ꝓtute obediētie pcipiēdo D. q. ipm J. monitōe p̄missa ad cohabitādum dicte mulieri tāq̄ vxori legitime et eaz maritali affectōe tractandū auctoritate nostra ꝓ censurā ec. cōpellatis. Et nihilominus D. vob. q. si sentētias nostras noluerit obseruare. eadē auctoritate excōicetis eundē. et et oēs eidē cōmunicātes auxiliū et ꝓsiliū impendētes. Datum rē.

¶ Qualiter episcopus debeat scribere ꝓlatis et vicarijs q̄n vir diuertit ab vxore et est vagabundus rē.

QUiuersis sancte mris ecclie ꝓlatis et coꝝ vicarijs ad qs pns lra puenerit Johes mīk. rē. Salutē et sincerā in dño charitatē. Dz E. latoz pntium intuitu dyaboli ac eiusdē ꝓsumptuosa temeritate et ꝓsumptiōe temeraria duct⁹. ab vxore diuertens eidē cohabitare recusat. et al's est vaga būdus ꝓ loca discurrēs varia et diuersa Jō rogam⁹ vniuersitatē vestrā q̄ten⁹ cū dictus E. inuētus fuerit ī ptibꝫ vestris ipm ad cohabitādū dicte mulieri tāq̄ vxori legitime. et eā maritali affectōe tractādū ꝓ censurā ec. cōpellatis. Datū rē.

¶ Sentētia lata ꝓ causa pecuniaria sup ordinatōe rei de q̄ agit et sil'r cū in eadē causa re⁹ absoluit ab impetiōe actoris

JOhānes mīk. rē. Cū A. de D. peteret centū lib. thuron. ex causa mutui vel depositi vel ex causa alicuius obligationis vl' alio ꝓtractu iusto mō. Tandem cora nobis lite legitime cōtestata rē.

receptis testib⁹ ⁊c. Et q⁹ inuenim⁹ q⁹ A. legi time pbauit q⁹ se obtulit pbatuꝝ dictum L. ab impetitiõe dicti A. duxim⁹ absoluẽdum Datum ⁊c.

¶ Forma qualiter episcopus ꝓuicinus debeat sequi sniam sui coepiscopi dimissoria siue commendo.

Euerẽdo in xpo patri ⁊ amico charissimo Z. epo venefrano. J. eadem miſ. ratis boñ. eps. Salutẽ ⁊ sinceram in dño charitatẽ. Cũ sit iustũ ⁊ rõnabile ⁊ etiã in sacris canonib⁹ dicat q⁹ malefactores nõ debeãt de sua malicia cõmodum reportare. Jdcirco grauiter cõdolentes significamus T. laicũ in nostra dyocesi rapinam ⁊ ꝯplures excessus publicos ⁊ notorios cõtra deũ ⁊ iusticiã ⁊ libertatẽ ecclesiasticam cõmisisse. quẽ nos canonica monitiõe premissa excõmunicauim⁹ ꝓpter pfatos excessus ⁊ crimina ab eodẽ cõmissa. Uer⁹ cuz ipe sentẽtias nostras vilipendens non curz nobis ⁊ ecclesie nostre satisfacere de tãtis iniurijs ⁊ excessib⁹ iam cõmissis Rogam⁹ vos quatenus dictas sentẽtias nostras publicetis. et faciatis subditis vestris in ecclesijs vestre dyocesis publice nũciare dieb⁹ dñicis ⁊ festiuis vt nos pinde vobis adꝑsimilia si cõtigerit teneamur

¶ Littera dimissoria siue cõmẽdatoria pro clericis se ad ptes alias trãsferẽtib⁹

Uniuersis sancte matris eccie plat̃is ⁊ eoz vicarijs. Johãnes miſ. ⁊c. salutẽ ⁊ sincerã in domino charitatez Noueritis A. sacerdotẽ nostre dyoceſ. per nos vel p talẽ epm de licẽtia nostra ad sacerdotalem ordinẽ fuisse ꝓmotũ. Uerũ cũ idẽ sacerdos ad partes alias vt asserit ꝓpter necessitatẽ affectauerit se transferre nobis humiliter supplicauit. vt ad hoc litteras dimissorias ⁊ licentiã sibi cõcedere dignaremur. Nos vero ipius pcib⁹ inclinati eidem non excõmunicato. nõ suspẽso. nec alicui⁹ irregularitatis quã nos sciamus nota vel nota respẽso. predictas litteras ⁊ licentiã duxim⁹ cõcedendas. quẽ vniuersitati vestre perpẽsius cõmendantes Rogamus quaten⁹ cũ ipsum ad ptes vestras venire ꝓtigerit ꝓmitatis in susceptis ordinib⁹ in ecclesijs vestrz liberaliter ministrare ac diuina officia celebrare. nos autẽ quantũ humana fragilitas nosse sinit. vobis de ipso laudabile testimoniũ perhibemus

¶ Qualiter clerici extranei nõ recipiant in episcopatu sine lr̃is cõmendatorijs

Johãnes miſ. ⁊c. dilectis suis Z. rectoribꝫ. vicarijs. archipsbyteris. ꝓcuratoribꝫ ⁊ ceteris clericis eccl'iaꝝ argeñ. ciuit. ⁊ dyoc. Salutẽ ⁊ bñ. Quia non nunc ꝯplures sacerdotes ⁊ excõmunicati alij irregularitate. alij infamia notati. alij interdicti ⁊ suspẽsi ad ptes alias se transferũt absq licẽtia dyocesani. qõ cedit ad multaꝝ aiaꝝ piculũ. Jdcirco vob⁹ in ꝟtute obedientie ⁊ sub pena excõicatiõis ꝓcipiẽdo ꝑ. q. nullos clericos extraneos aliũde veniẽtes i eccl'ijs vestris mistrare vel diuina celebrare absq nr̃a speciali licẽtia ꝓmittatz. Alioquin tanc ꝯ inobediẽtes filios vos ḡuit̃ puniem⁹ Datũ ⁊c.

¶ Littera p quã ꝓcedit̃ ꝑsbytero aliũde venienti q⁹ celebret in episcopatu

Johannes miſ. ⁊c. Uniuersis rectoribꝫ. cõmendatorijs. vicarijs. archipsbyteris ⁊ ceterz clericis p Argeñ. ciuita. ⁊ dyoc. ꝓstitutis. ad qs pñs lr̃a puenerit Salutẽ ⁊c. Uidim⁹ ⁊ diligẽter inspeximus lr̃am reuerẽdi pr̃is dñi P. dei gratia Basilieñ. epi. sub hac forma ⁊c Nos ꝟo ꝓfato ꝑsbytero licẽtiã dam⁹ ⁊ cõcedim⁹ q⁹ i vro dyoc. vel ciuitate vsq ad bienniũ tm̃ diuina officia celebrare. ita tñ q⁹ pnias ⁊ alia ecclia stica sacramẽta nõ possit ferre. nisi h̃ sibi iniunctũ fuerit ab illis q̃ curã aiaꝝ a nobis vl' a nostris ꝑdecessoribꝫ receperũt Jn cui⁹ rei ⁊c. Datũ ⁊c.

¶ Littera epi directa ad epum'q⁹ pmoueat ad ordines clericos sue dyocesis

Euerẽdo in xpo patri ⁊c. Eps ⁊c. ꝓ Johẽ subdyacono nostre dyoc. latore pñtiũ quẽ vob⁹ mittim⁹ examinatum. ⁊ ad T. eccie nostre dyoc. pñtatum paternitatẽ vestrã duxim⁹ ex affectu rogãdã. q⁹ ten⁹ cũ vos ꝓtigerit ordines celebrare. Ul' sic. q. si vos ꝓtigerit i istis q̃ttuor tpib⁹ pxio vẽturis ordines celebrare. ipm ad ordinem dyaconat⁹ dignemini pmouere ⁊c.

¶ Littera ordinationis ab epo extraneo

Uniuersis pñtes lr̃as ⁊c. Salutem. ⁊c. Noueritis nos talem clericuz latorem presentiũ de licentia ⁊ per litteras reuerendi patris tal' episcopi sue dyocesis ad titulum T. ec. talis dyocesis. ad dyaconatus ordinem. pmouisse. Jn cui⁹ rei ⁊c Datum ⁊c.

Forma epistolarum

¶ Forma litterarum pro redemptione captiuorum

IOhannes mis. ⁊c. Uniuersis xpi fidelibꝫ p agañ. ciuitatē ⁊ dyoc. cōstitutis. ad quos pñtes lre puenerint. Salutē ⁊ bñd. Qm̃ vt ait apl's Omnes stabimus añ tribunal xpi recepturi put vnusquisq; gesserit in corpe siue bonū fuerit siue malum. oportet nos die missionis extreme misericordie opib; puenire. ac ea seminare i terris que reddēte dño cū multiplicato fructu recolligere possum⁹ in celis. firmā spem fiduciāq; tenētes. Qm̃ qui parce semiat. parce metet. ⁊ q̄ seminat in bñdictionib;. de bñdictionib; metet vitā eternam Uel aliud facias phemiū. Eterni patris filiꝰ dñs noster Jhs xps cui ipe pater oim viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ iudiciū tradit cū sederit in solio maiestatis ẽm opa sua cuilibet redditurꝰ ꝺ opib; misericordie. sicut ipe testat pcipue discepatabit. ⁊ quēadmodū p opib; pietatis bonis glorie regnū pferat. Ita p illoꝝ defectu malos ad tartarea regna detrudet. vbi ē ignis inextinguibilis diabolis cū eis angelis pparatus. Cū igit Maria latrix psentiū habebat quendā vix scz suū Petrū noīe apud S. locū in terra sarracenoꝝ captiuitate detentū. ⁊ ipe captiuus p redemptōe sua cētuz libras T. dño suo soluere teneat. ⁊ nō habeat vñ dictā pecuniā soluere possit. nisi auxilio ⁊ elemosynis xpifideliū adiuuetur. Uniuersitatē vestrā rogātes monem⁹ ⁊ i dño exhortamur Quatenꝰ de bonis a deo vob collatis eidem mulieri ad redimendū de captiuitate dictū vix suum pias elemosynas ⁊ g̃ta charitatis subsidia erogetis. vt p h̃ ⁊ alia bona que dño inspirāte feceritis. ad eterne felicitatis possitis gaudia puenire. Hos eī de omnipotētis dei misericordia ⁊ beatoꝝ apostoloꝝ petri ⁊ pauli auctoritate. ⁊ ea quā nobis dñs indulsit potestate ꝓfisi oīb; vere penitētib; ⁊ ꝓfessis qui eidē mulieri ad extrahendū vix suū de captiuitate p̄dicta manus porrexerint adiutrices. xl. dies de iniuncta sibi penitētia legitime misericorditer relaxamus pñtib; post bienniū minime valituris Datum ⁊c.

¶ Forma litterarum pro recolligendis elemosynis ad opus hospitalium ⁊ piorum locorum

IOhānes mis. ⁊c. Uniuersis xpifidelib; ⁊c. Qm̃ vt ait apl's. Oīs stabi. ⁊c. vel eterni pris ⁊c. Cū igit tale hospitale die noctuq; recipiat infirmos debiles pauperes ⁊ egenos. a q̄buscūq; xpianoꝝ pribus veniētes. ⁊ eis put ipi⁹ hospital' facultates suppetūt necessaria admistret. vniuersitatez vestrā ⁊c. vt sup̄ pt. ⁊c.

¶ Forma litteraꝝ p quā eps cōmendat nūcios p recolligēdis elemosynis a rectoribꝰ sue dyocesis

IOhānes mis. ⁊c. dilectis suis ⁊c. rectoribꝫ. cōmēdatoribꝫ. vicariis. archipb; byter⁹ ⁊ ceteris clericis ecciaꝝ aganeñ. ciuitat⁹ ⁊ dyoc. Salutē ⁊ bñ. Cuz latores pñtium ad petēdū colligendū ⁊ recipiendū elemosynas a xpifideliꝫ ad op⁹ tal' hospitalis sint spēales nūcij deputati. vniuersitatē vestrā rogam⁹ ⁊ in ꝑtute obedientie pcipiēdo Ꝺ. q. cū dictos nūcios ad ecclesias vestras venire ꝓtigerit ipos p bonore ⁊ reuerētia sancte romane eccie. Cui⁹ pui legis ⁊ indulgētijs ad petendū ⁊ recolligendū elemosynas tal' hospital' siue eius nūcij vberrime fulciti sūt ⁊ dotati. benigne ac caritatiue recipiat⁹. inducētes prochianos vestros pijs exhortatiōib; vt eis porrigāt subsidiū charitat⁹. ⁊ ipis nūcijs indulgētias et pulegia papalia exponere pmittatis. Sciētes q̄ vos ꝓpter obedientiā laudabimus. ⁊ ꝓpter inobedientiam grauiter puniemus. Datum ⁊c.

¶ Forma lrāꝝ p fabricatione pontium

IOhānes mis. ⁊c. Qm̃ vt ait apostolus. Ul' eterni pris ⁊c. Cū igit tali loco sup fluuio q̄ taliter nuncupat vbi i hiemali tpe ꝓpter inundatōes aquarū q̄plures fuerūt mortui xpiani. alij ꝺo fluctibus exposit⁹ sarcinulas ⁊ alias res suas irrecuperabiliꝫ amiserūt. q̄daz pons sit valde necessari⁹ q̄ trāseūtib; hincinde ⁊c. Uniuersis ⁊c. vt supra.

¶ Littere p fabricis ecclesiarum

IOhānes mis. ⁊c. Uniuersꝭ xpifidelibus ⁊c. Splēdor paterne gl'ie q̄ sua mundū illumiat ineffabili claritate. pia vota fideliū de clemētia maiestatis ipi⁹ spectātiū tūc pcipue benigno fauore pseq̃t cū deuota ipoꝝ hūilitas sanctoꝝ pcibꝰ meritis adiuuat. Cū igit tal' eccia nr̃e dyoc. in honore dei ⁊ eius genitricis ⁊ sancti H. ꝺ nouo incipiat fabricari. ⁊ nō possit absq; fideliū auxilio ⁊ cōsilio ꝓsummari. vniuersitatē vestrā ⁊c. vt ꝺ. In fine ꝓsucuit aliq̄n poni

huiusmodi clausula. Preterea ratas ⁊ gratas habebim⁹ indulgētias q̄s ceteri archiepi et epi nostris subditis dicto opi bñfaciētibus duxerūt acten⁹ concedēdas. Datū ⁊c.

¶ Forma lre pmo. eius q̄ de sarracenica p fidia vel iudaica sumpsit originē ⁊ ad fidem catholicā est conversus

Iohannes mis. ⁊c. vniuersis xpifidelib⁹ p anagen. ciuitatē ⁊ dyocesiz. ⁊c Eterni patris fili⁹ ⁊c. vt supra. Luz Jo. ⁊ R. vtor sua latores pñtiū diuino illuminati spū q̄ fugat tenebraz errores. iudaice cecitatis pfidia derelicta ad xpm deū veꝝ lumē penit⁹ sint conversi ⁊ sacri fontis liquore diuina gra insigniti. nihil secū pter nuda corpa deportātes. ⁊ q̄si modo geniti infantes lac concupiscētes dulcedinis. Sic cum ⁊ ipi instructōe fidei emolimēto xpiq̄ fideliū indigeāt auxilio ⁊ fauore. Uniuersitatē vestram rogam⁹. vt supra. quaten⁹ de bonis a deo ⁊c. ne pter defectū necessarioꝝ i oppro briū xpiane religionis qđ absit ad pristine cecitatis errorē redire tanq̄ canis ad vomitū cōpellant. Nos de omnipotētis dei miseri cordia ⁊c. Datū ⁊c.

¶ Forma littere quādo auctoritate domini pape dispensat cū scolari sup defectu natalium contracto. ⁊c.

Vniuersis pñtes lras. ⁊c. Noueritis nos summi pōtificis i hūc modum lras recepisse J. ⁊c. Nos ꝯsideratis vniuersis circūstantiis diligēter i dicto rescripto aplico cōtētis ipm A. scolarem de idoneitate psone. litteratura. conversatōe ⁊ vita ipsi⁹ eraminandū duxim⁹ put nobis i dicto rescripto aplico est iniunctū. Et q̄ eundem cōperentis litterature idoneū ⁊ alis cōuersatōis ⁊ vite ꝯspicuū inuenim⁹. cū eodē auctoritate dñi pape q̄ fungimur in hac parte q̄ ad oēs ordines promoueri ⁊ ecclesiasticuz bñficiū. Etiā si curā aiarū habeat obtinere valeat dispēsam⁹. ita q̄ sic on⁹ ⁊ cura bñficij reqsierint se faciat statutis tpib⁹ ad ordines promoueri ⁊ residentiā faciat i eadē psonalez In cui⁹ rei ⁊c.

¶ Qualiter epus auctoritate dñi pape penitentiarij dispēsat cū clerico sup irregularitate contracta p concubinatū.

Vniuersis ⁊c. Noueritis nos religiosos viros dñi pape penitētiarios recepisse lras in hac forma. Venerabilis penitētiarij ⁊c. Uez q̄ recepta sufficienti cautione a dicto p̄sbytero q̄ in domo p pria nec aliena concubinā de cetero nō retinebit. eo q̄ ab officio suspēso ad tps put vidimus expedire eundē p̄sbyterz a sīa excōicationis q̄ erat astrict⁹ tenebat xpt⁹ concubinam auctoritate p̄dictaz lraz absoluim⁹. ⁊ cū eodem sup irregularitate contracta dispensandū. In cui⁹ rei. ⁊c.

¶ Qñ epus vocat ad synodum clericos sue dyocesis

Iohānes mis. ⁊c. Uniuersis C. horib⁹ archipsbyteris pcuratoribus ⁊ capellanis eccīaz patanien. ciuitat. ⁊ dyoc. Salutē et bñdi. Cū nos accedem⁹ die D. primo vēturo sinodū disponēte domino apō Z. celebrare D. vobis in virtute obedientie ⁊ sub pena suspēsatōis officioꝝ ⁊ bñficioꝝ. q̄ten⁹ ad eandē synodū die sup⁹ assignata sine mora ⁊ dispēdio accedatis. ita q̄ null⁹ aliquā cām excusatōis p̄tēdat. Volum⁹ etiā ⁊ mādam⁹ q̄ten⁹ in q̄libet eccīa remaneat vn⁹ p̄sbyter tm̄ q̄ interiz celebret diuina cū vno seruiēte ⁊ populo amministret ecclesiastica sacramēta. Alioquin noueritis q̄ vos nō veniētes officijs et beneficijs duximus suspēdendos. dūmodo impediti aliqua pbabili causa ⁊ rationabili nō existant. Datum ⁊c.

¶ Qñ epus pceditora clericos nō veniētes ad synodum

Iohānes mis. ⁊c. vicario vl archipsbytero loci J. Salutē ⁊ bñd. Quia T. rector F. eccīe nō venit ad synodū quā nup in A. duxim⁹ celebranduz. nec alias q̄ lras vl p nūciū se legitime excusauit ipm ab officio et bñficio duxim⁹ suspēdēdū Mādantes vob. q̄ten⁹ inhibeatis sub pena excōicatōis prochianis dicte eccīe q̄ eidez nihil psoluāt de iuribus dicte eccīe. sz vob de oīb⁹ rūdeāt et intēdant quecq̄ recipient. Etiam ⁊ ad vos mādatū nostz ec. q̄z ipaz ⁊ oīa iura eccīastica ip⁹ et ornamēta fideliter custodiatis ⁊c. Datū ⁊c.

¶ Qualiter episcopus excuset aliquem de synodo.

Iohānes mis. ⁊c. dilecto suo D. rectori ec. U. Salutē et bñ. Recepimus vestras lras ptinētes q̄ cū vos quadā instāti et vrgēti necessitate ipediti ad synodū nostz nō posset⁹ absq̄ graui dāno ⁊ scādalo interesse vos habeam⁹ a dicta synodo excusatuz. Nos ꝯ vestris iustis precib⁹

paterna solicitudine inclinati vos habebimus hac p vice a pfata synodo excusatū dū modo aliquē pcuratorē pstituatis q vice et noīe vestro recipiet ⁊ acceptet ea que in dicta synodo p nos extiterint ordinata.

¶ Qualiter epūs vocat clericos sue dyocesis ad ordines suscipiendū

Iohannes mīa. ⁊c. dilecto suo archipbytero ℵ. Salutē. ⁊c. Noueritis q nos auxiliāte dño i istis quattuor tpibꝫ primo veturis intēdim⁹ apud ℵ. ordines celebrare. Uñ ℵ. vobis. q. pnocatis coꝝ vobis rectoribꝫ cōmēdatoribꝫ ⁊ ceteris ecclesiarꝫ clericis bñficiatis ⁊ illis q ad ordinem sunt pmouēdi ex pte nra sub pena officioꝝ ⁊ bñficioꝝ iniūgatis eisdē vt pdicta die apud talē locū absq; more dispēdio accedāt a nobis ordines qs on⁹ bñficioꝝ eorundem req̄rit suscepturi. alioqn nō venientes ab officijs ⁊ bñficijs duxim⁹ suspendendos

¶ Littera ordinatōis ab epo suo

Iohānes mīa. ⁊c. Uniuersis ⁊c Salutem. ⁊c. Noueritis nos ℒ. clericū ℬ. eccie talis loci nre dyocesis latorē pntiū ad dyaconat⁹ ordinē statuto tpe pmouisse. In cui⁹ rei ⁊c.

¶ Quādo epūs excusat aliquē ab ordinibus suscipiēdis

Iohannes mīa. ⁊c. dilecto suo R. rectori. Ex nob significastis q vrgente quadā ineuitabili necessitate ad pñs nō poteratis ad nos tali die accedere a nob ordines suscepturi. nos rogādo q vos ad pñs haberem⁹ a susceptōe pdictoꝝ ordinum excusatos. nos vo vestris pcib⁹ inclinati a susceptōe pdictoꝝ ordinū excusam⁹. has vob lras nro sigillo munitas i testimoniū pcedētes. Datum ⁊c.

¶ De inuentario faciendo in eccia vacāte

Iohānes mīa. ⁊c. dilecto suo ℵ. archipbytero talis loci ⁊c. Relatione plurimoꝝ intellexim⁹ q ℰ bone memorie talis rector tal' eccie est viam vniuerse carnis ingressus. Quocirca. ℵ. vob. q. visis lris absq; mora ac dispēdio ad dictam eccīam vos psonalit accedētes faciatis fieri inuentariū de omnib rebꝫ ipi⁹ eccie tam mobilibꝫ q̄ imobilibꝫ a minimo vsq; ad maximū. ⁊ ipam eccīam tā in tpalibꝫ q̄ i spūalibus alicui sacerdoti fideli ⁊ idoneo cōmendetis qui ipam eccīam custodiat. ⁊ oēs res eius bene ⁊ fideliter quousq; dicte eccie sit pulsum. Datū ⁊c.

¶ Qualiter epūs patronis scribere debeat q̄ psentent se ad eccīam vacantē

Iohānes mīa. ⁊c. Uniuersis patronis heredibꝫ parrochianis. ac illis q̄ iusbñt pntandi ad eccīam Salutem ⁊ bñd. Cū eccia talis vacet ad pñs p mortem ℵ. bone memorie quondā rectoris eccie memorate. ℵ. vob. q. die tali vos nro conspectui pntetis. vt eadē die nobis aliquā litteratam psonā ⁊ idoneā in rectorem ad dictā eccīam sil' ⁊ pcordit pntet. Alioqn nos dicte eccie de rectore put de iure fuerit curabimus puidere. Datū ⁊c.

¶ Qualiter epūs pstituat rectorē ad pntationem patronoꝝ

Iohānes mīa. ⁊c. Uniuersis parrochianis vel dilectis suis clericis portionarijs talis eccie. Salutē ⁊ bñd. Noueritis q nos ad pntationē ℌ. regis patroni vel ad pntationē patronoꝝ eiusdē ecclesie clericū latorē pntium (quē de litteratura ⁊ idoneitate psone ac vita ⁊ puersatiōe ipsi⁹ multiplicit cōmendamus) instituimus rectorē in eccia memorata. Ita tñ q̄ p istaꝫ pntationē patronis alijs si q̄ sunt nullum in posterū piudiciū generet. Et si requiret on⁹ bñficij sic se faciat statutis tpibꝫ ad oīs ordines pmoueri. Alioqn hmōi gra q̄ bñficium ipm habet nulli⁹ penit⁹ sit mōeti Jdē vo nobis ad sancta dei euāgelia corpalit pstitit iuramētū q nobis ⁊ successoribꝫ nostris canonice intrantibꝫ obedientiā ⁊ reuerētiaꝫ exhibebit. ⁊ q nobis ⁊ ipi eccie vliboñ. psoluet integre iura nostra ⁊ q̄ snias nras ⁊ vicarioꝝ nostroꝝ. ⁊ statuta synodalia obꝰuabit. Et q in dicta eccia residentiā faciat personalē. nisi de licētia nostra ⁊ successoꝝ nostroꝝ fuerit aliqñ excusat⁹. ⁊ q oia iura ipi⁹ eccie p viribꝫ iā deposcet. Uñ ℵ. vobis. q. eidē rectori vestro obedientiā ⁊ reuerentiā exhibētes. sibi de juribꝫ dicte eccie plenarie respōdeatis. Et q ipe vos p iuribꝫ dicte eccie cōpellere possit. sibi p pntem plenariā pcedimus potestatē. ⁊ snias quas ipsi p iuribꝫ dicte eccie rite tulerit. in rebelles nos ratas habebimus atq; firmas. ⁊ eas faciemus auctorante domino vsq; ad condignam satisfactionem inuiolabiliter obseruari. Datum ⁊c.

¶ Qualiter epūs cōmendat eccīam cū commendatos facit fructus

Consimilis littera fiat de cōmendā/da ecclesia cū cōmendatos facit fru/ctus suos. excepto q̄ nō dicat̄ insti/tuimus. sed cōmendam⁹. Et vbi dicit̄ obe/diatis tanq̄ rectori ꝛc. scribatur tanq̄ com/mendatori

¶ Concessio cōmendatori p epm ꝛ suū vi/carium facta.

Iohānes mis. ꝛc. Uniuersis parro/chianis ꝛc Noueritꝫ nos a nr̄o vica/rio recepisse lr̄as sub hac forma. Pe/trus de N. ꝛc. nos p̄dict⁹ eps cōmendato/ factū p subscriptū vicariū approbātes eun/dem instituim⁹ in eadē ecclesia curā ꝛ admi/nistratiōem eiusdē eccie sibi in spūalib⁹ ꝛ tē/poralib⁹ p̄cedētes. ita tm̄ q̄ ex hmōi p̄cessio/ne patronis alīs si q̄ sunt nullū in posteruꝫ p̄iudiciū gener̄ eidē. Insup rectori p̄cipi/endo mādantes. quaten⁹ infra tps p p̄stitu/tiones ꝛ canones diffinitū faciat ad oēs or/dines p̄moueri. ꝛ in ipa faciat residentiā p/sonalem. Datū ꝛc.

¶ Qualiter ecclesia cōmendatur ad tps

Iohannes mis. ꝛc. Cū dicta ecclesia/ vacet ad p̄sens ꝛ expediat q̄ interim/ omnia bona ꝛ ornamēta ipsi⁹ nō pe/reant. sed poti⁹ cōseruent̄. Nos em̄ eccl'ie p̄/dicte ꝛ bonis ipsi⁹ cōpatientes ipsam eccle/siam ꝛ bona tā spūalia q̄ mūdana tali p̄s by/tero latori p̄sentium quousq̄ eidē eccl'ie de/ rectore p̄rouideat̄ p̄sentibus cōmendamus/ Unde mandam⁹ quaten⁹ eidē p̄s bytero de/ omnib⁹ iuribus dicte eccl'ie respōdere cure/tis. ꝛ q̄ ipe p iuribus dicte eccl'ie vos com/pescere possit sibi p p̄sentes plenariā p̄cedi/mus potestatē.

¶ Confirmatio portionarū in ecclesia va/cante.

Iohānes mis. ꝛc. dilecto suo clerico/ eccl'ie nostre dyoc. Salutē ꝛ bñdi.

Collationē portionis eū p̄stimonij/ sup decimis taliū parrochianor̄ eccie talis/ q̄ vacauerat p mortē N. q̄ndam portionarij/ dicte eccie tibi factā in dicta eccia p discre/tū viz N. rectorē gratā ꝛ ratā hñtes ipam/ auctoritatē nostra salua pōtificali tertia cō/firmam⁹. In cui⁹ rei ꝛc.

¶ Confirmatio p̄stimonij tantū.

Iohānes mis. ꝛc. vt supra p̄ma col/latione p̄stimonij. s. decimas taliuꝫ/ parrochianor̄ tal' eccie tibi factā in dicta ec/clesia p discretū viz ꝛc. vt in p̄mo. Si po/

datur p̄stimonium de mensa rectoris in certa/ pecunie quantitate. non scribat̄ salua tertia/ pontificali ꝛc.

¶ Confirmatio generalium causarum

Iohannes mis. ꝛc. dilecto suo N. re/ctori F. eccl'esie. Salutē ꝛ benedi/ctionē. Uniuersitatē causarū quas/ in ciuitate L. vel in tali castro occurrere cō/tigerit vobis auctoritate nostra totaliter cō/mittim⁹ audiendā. ꝛ eam fine canonico ter/minandā faciēdo q̄ decreueritis auctorita/te nostra p censurā ecclesiasticā firmiter ob/seruari. Testes autez qui fuerint nominati/ preterq̄ de crimine si se gratia odio vl' timo/re subtraxerint. censura ecclesiastica simili/ auctoritate nostra cogatis veritati testimo/nium p̄hibere

¶ Cōmissio specialis

Iohannes mis. ꝛc. Causam q̄ verti/tur inter N. mercatorē ex vna parte./ ꝛ H. de L. ex altera sup quadā pecu/nie quātitate vobis cōmittim⁹ audiendā. et/ eam fine canonico terminandā faciēdo q̄/ decreueritis

¶ Cōmissio in causa matrimonij tantū.

Iohānes mis. ꝛc. Causam matrimo/nialē que vertit inter B. viz ex vna/ parte. ꝛ A. mulierē ex altera. vob cō/mittim⁹ audiendā quousq̄ ad nos eā duxeri/mus reuocandā. vel aliter nihilomin⁹ dif/finitiuā fnīam nobis reseruātes. faciēdo ꝛc

¶ Alia cōmissio in causa matrimonij

Iohannes mis. ꝛc. In causa matri/moniali q̄ coꝝ nobis iter P. ex vna/ pte. ꝛ N. ex altera ventilat̄. vobis re/ceptiōem testiuꝫ tm̄ duxim⁹ cōmittendam./ Mādantes vobis. q. receptis testib⁹ nobis/ attestationē p publicā manū scriptas et ve/stro sigillo itercluſas p certū nūciū trāsmit/tatis. assignādo ptib⁹ ꝛc.

¶ Reuocatio cōmissionis.

Iohannes mis. ꝛc. H. dilecto A. ꝛc./ Causa que inter L. ex vna parte. et/ R. de N. ex altera coram nobis ex/ delegatiōe nostra sup tali re vertitur ad nos/ totaliter reuocam⁹. Mandātes vobis qua/tenus ordinationē processus et que coram/ vobis cōfecta fuerunt nobis p partes sine/ more dispensio ꝛ occasione aliqua destinet̄/ Datum. ꝛc.

¶ Forma littere ō cōfirmatione portionis/ tanto tempe vacātis. q̄ collatio ipsi⁹ est ad

episcopū devoluta

Nquerint vniuersi pñtes lras inspecturi. q̄ cū nos miſ. ꝛc. ad talē eccle siam nostre dyocesis causa visitatio nis ꝛ cōnectiōis psonaliter accederem⁹. cō perim⁹ q̄ quedā portio in ipa ecclesia tāto tempe vacauerit. q̄ collatio ipsi⁹ portionis de iure ꝓstitutionū summi pōtificis ad nos erat totaliter devoluta. nos vero deum ha bentes pre oculis ipsam portionem tali cle rico de R. latori pñtium duxim⁹ ꝓferēdam In cui⁹ rei ꝛc.

¶ Quando possessio datur alicui in emphi teothico ꝓtractu

Jcola⁹ miſ. ꝛc. dilectis suis B. ꝛ S clericis tal' eccīe. de tali loco nostre dyoc̄. Quia nobis significast⁹ q̄ q̄n dam hereditatē cōmunē ad collationē pdi ctam spectantem que est ī tali loco insimul habit. cōsideratōe q̄ ꝓe vobis sit inutil'. cui mercatori ī emphiteothico ꝓtractu dare de creuistis p certa annua pensione pdicte ec clesie psoluēda. ꝓprietate nihilomin⁹ pdicte ecclesie reseruata ꝛ vos nobis sub debito iu ramēto retulistis q̄ hmōi ꝓtractus cedebat in vtilitatē ecclesie memorate. ꝛ q̄ eadem ec clesia ꝓpter hoc nullaz incurrebat lesionem. Nos aūt dictū cōtractū gratū ꝛ ratū habē tes ad ꝫ vobis pstabim⁹ nostr̄ ꝫsensum pa riter ꝛ assensum. In cui⁹ rei. ꝛc.

¶ Forma ꝓfirmationis inter rectorē ꝛ cle ricos facta

Nquerint vniuersi pñtes lras inspecturi q̄ A. miſ. ꝛc. vidim⁹ diligēter inspexim⁹ quandā lram diuisionis inter A. rectorē eccīe talis de tali loco ex vna pte ꝛ clericos portionarios eiusdem ec clesie ex altera facte. cui⁹ tenor talis est ꝛc. Nos vero quia dictā diuisionē licite et sine alicui⁹ prauitatis excessu ad vtilitatē eccīe ꝛ rectoris ac clericoꝝ pdictoꝝ inuenim⁹ esse factam auctoritate nr̄a duxim⁹ ꝓfirmādam In cui⁹ rei ꝛc.

¶ Qualiter ꝓcedit ꝓtra clericos q̄ veniunt ꝓtra diuisionem

Jcola⁹ miſ. ꝛc. dilecto suo L. archi presbytero ꝛc. Grauē querelā cleri coꝝ portionariorꝝ tal' eccīe acce pimus continentē q̄ rector ipsi⁹ eccīe ꝓpria auctoritate ordinatiōem diuisionis infrin gere nitit. que inter eos auctoritate nr̄a extit cōfirmata. Quocirca. D. vobis. q. pfa tos clericos sup ordinatōe hmōi nō ꝓmitta tis inquietari a rectore pdicto. vel aliq̄ alio molestari. cōtradictores ꝛ rebelles eadē au ctoritate p censurā ecclesiasticā cōpellendo. Uer si inter pfatos rectorez ꝛ clericos aliq̄ occasio alicui⁹ ordinatōis de nouo emerse rit ipam audietes ꝛ eā fine canonico termi netis. Q si forte dictā causam nō poteritis concordia vel iudicio terminare. dictā cau sam instructā ad examen nostri iudicij transmittatis

¶ Qualiter eps compellat rectorē et cleri cos vt administrēt scolari fructus sue por tionis.

Jcolaus miſ. ꝛc. dilectis suis recto ri ꝛ clericis tal' eccīe. Uenies ad nos U. scolaris soci⁹ vester nobis humi liter supplicauit q̄ vos auctoritate nostra p vestris excessib⁹ denūciarem⁹ excōmunica tos publice faciēdo nūciari in eccl'iis dicti castri corā fideli pl'o diebꝫ dñicis ꝛ festiuis eo q̄ eidē fructꝰ portōis sue dedignamini in studio ministrare. Uñ in ꝫtute obedientie ꝛ sub pena excōicatiōis vobis ꝓcipiēdo. D. quatenꝰ eidē de sue portiōis fructib⁹ solicite ministretis q̄ studēs feruēti⁹ ad scie metā p ueniat vt poptat

¶ Qualiter eps defendit ab exactionib⁹ et seruit. scolarē ꝓmot. ad ordines maiores

Johānes miſ. ꝛc. Uniuersis archi presbyteris. rectoribꝫ. cōmendatoribus ꝛ ceteris clericis F. ciuitatis et dyoc̄. Salutē. ꝛc. Cū nos monitiōe ꝓmissa ꝓtorē ꝛ anazilles talis ecclesie excōmunica uerim⁹ ꝛ excōmunicatos publice facerem⁹ nūciari ꝓpter suos excessus notorios et ma nifestos p eo q̄ a nobis moniti nō ꝓmiserūt ꝓmotū ad maiores ordines q̄ cū ꝫgine ma trimonialiter ꝓtractt gaudere ꝓuilegio cle ricali. imo ipm ad ꝓtribuendū cū laicis ī an garia ꝛ exactiōib⁹ secularib⁹ cōpulerūt ꝛ sen tētias nostras vilipēdentes nō curauerunt aliquatenꝰ obseruare in ꝓiudiciū ꝛ ꝓceptuz nō modicū ecclesiastice libertatis Dignum est siquidē q̄ aliqs ex sua malicia cōmoduz nō reportet. Et cū dicat' nil eni hūilitas vi deret ꝓdesse humilib⁹ si ꝓtemptꝰ ꝓtumacib⁹ nō obesset. Nolētes itaq̄ tanta iniquitas transeat impunita. nec tāta detur actio ī cē soriꝫ malignādi. D. vobis. q. dictos ꝓto rem ꝛ anazilles ꝛ alios auctoritate nostra pulsatis campanis ꝛ accēsis cādel' publice

in ecclesijs vestris denūcietis excōmunicatos diebꝫ dñicis ꝛ festiuis quousqꝫ de tātis iniurijs factis ecclesie satisfaciat cōpetenter ꝛ ipsos faciatis penitus excōmunicatos ab omnibꝫ artꝫ euitari. eadē auctoritate oīs sibi cōmunicātes vel parātes ꝓsiliū auxiliū vel fauorem

¶ Carta quitationis illoꝝ q̄ bona epi recipiunt ꝛ expendūt

Quiuersis pñtes litteras inspecturis H. mis. ꝛc. Noueris q̄ die tali i loco tali recepim⁹ cōputatiōem a seruiente nostro de omnibꝫ que de nobis ꝛ mandato nostro vsqꝫ ad ꝑsentez diē recepit. tenuit soluit ꝛ expēdit. q̄ de omnibꝫ receptis expensis ꝛ solutis nobis bonā ꝛ iustā reddidit rationem. propter qđ ipsum ad reddendā nobis ꝛ successoribꝫ nostris rōem dam⁹ ꝓ libero ꝛ quieto

¶ Alia lr̄a quitatōis quādo aliq̄d remanet ad soluendum

Querint vniuersi pñtem paginā inspecturi q̄ nos B. mis. ꝛc. die tali ꝛ loco recepim⁹ cōputatiōem a Z. seruiente nostro latore pñtium de oīb⁹ que de nobis ꝛ mādato nostro vsqꝫ ad pñtem diem recepit. tenuit. soluit. ꝛ expēdit. q̄ de oīb⁹ cōputatꝫ remāserūt ad soluēdū nob. xx. lib. th. ꝛ x. modia frumēti. De alijs ꝓ exceptis solutis expēsis nob reddidit bonā ꝛ iustam rationem. ꝛc. vt supra

¶ Quando episcopus vadit ad visitādum dyoce.

Jcola⁹ mis. ꝛc. dilecto suo T. rectori vel cōmendatori seu ꝓcuratori talis eccie Salutē. Noueritis q̄ nos dante dño die tali erim⁹ in vestra ecclesia ꝛ eā intēdim⁹ visitare. Vñ. D. vob. q. ꝑparetis ad recipiendū nos hilariter ꝛ benigne ꝛ ad ministrandū nobis ibidē procurationez nostram. Significantes parrochianis vestris q̄ nos vbi erimus illa die. ꝛ q̄ illi si necesse fuerit a nobis ecclesiastica recipiāt sacramēta. Datum ꝛc.

¶ Littera cōpulsiua q̄ rector faciat i ecclia residentiā psonalē ꝛc.

Johānes mis. ꝛc. dilect. A. suo B. rectori eccie. Salutē ꝛc. Quia dignū ꝛ iustū q̄ eccia a iusto sui plati seruitio nō fraudet. qz ab eadē suscipit alimenta. Siquidē ꝓ certo cōperim⁹ q̄ vos ꝓtra deū ꝛ canonicas sanctiōes dictā ecclesiā a lōgis temporibꝫ tancꝫ spōsam repudiatā ꝑ derelicta habētes cū ꝓ obsequentiā vestrā in spūalibus ꝛ tempalibꝫ fere penit⁹ est elapsa. nō curatꝫ put de iure tenemini accedere ad eādem. ꝛ sibi cū officijs vel alijs deseruire Verum cū tantā vestrā desidiā ꝛ negligentiaz ꝑspicere oculis cōniuentibꝫ nō possum⁹ nec debeam⁹ sub dissimulatōe de cetero sustinere monētes. D. vobis in ꝑtute obediētie. q̄ tenus ab hinc ad dies octo ad pfatā eccīam accedētes. facturi quod ordo exigit in eadē residentiā psonalē. ita q̄ ꝑsentia vestra ipaz faciat ꝓsolatā. Alioq̄n patronis ꝛ heredibꝫ pfate eccie nostris dabim⁹ lr̄is in mādatꝫ q̄ nobis ꝑsentēt psonā idoneā ad ecclesiam memoratam

¶ Qualiter epꝰ dispēsat cū aliquo q̄ possit duo beneficia retinere

Johannes mis. ꝛc. portionario. ꝛc. Cōsideratis tue psone meritis ac industria. Quapropter tuis meritꝫ exigentibꝫ paterna solicitudine te in nr̄is amplectamur visceribꝫ charitatꝫ quā etiā benigno fauore ꝓsequi affectam⁹. Volum⁹ ꝫ vt cum portiōe quā in dicta eccīa obtines portionē quē tibi in tali eccīa de tali loco canonice est collata. insimul possis habere ac licite retinere tecū auctoritate ordinaria dispensamus cōstitutione seu cōsuetudine nō obstante

¶ Qualiter epꝰ excusat aliquē ad temp⁹ a residentia in eccl'ia facienda.

Johānes mis. ꝛc. dilecto suo. F. rectori. Quia nobis vestris lr̄is significastis q̄ ꝯplurimuz expediebat ex causa ineuitabili ꝛ necessario sup q̄busdam rebꝫ vestris ꝓcurādis ad breue tps ad ptes alias vos trāsferre. ꝛ q̄ interim excusem⁹ a residētia in dicta eccīa faciēda vsqꝫ ad biennū excusem⁹ Jta q̄ ꝑ absentiā vestrā hmōi penā canonicā nō incurratis dūmodo aliquē fidelē ꝓcuratorē in dicta causa ꝓstituatis q̄ in eadē eccīa spūalia ꝛ tpalia administret. In cui⁹ rei ꝛc.

¶ Qualiter episcop⁹ publicare ꝛ significare debeat con. ec.

Quiuersis pñtez litterā inspecturis Johannes mis. Noueritis q̄ disponente domino talē ecclesiā de tali loco ad honorē dei ꝛ gloriose virginis matris marie ꝛ sancti N. intendim⁹ ꝓsecrare. nos ꝛ omnipotētis dei misericordia ꝛ btoꝝ apl'oꝝ

Petri ⁊ pauli auctoritate. ⁊ ea quam dominus indulsit potestate cōfessis omnib⁹ ⁊ vere penitētibus cōfisi qui ad dedicationē dicte ecclesie causa deuotiōis ⁊ orationis peruenirent vnū annū ⁊ quadraginta dies de iniuncta sibi penitētia legitime misericorditer relaxamus

De anniuersario dedicationis eccie eiusdem.

Quiuersis christifidelib⁹ ad quos p̄sentes lr̄e peuenerint. Johānes mis. splēdor paterne gl'ie ⁊c. vt supra. Ore vere legit in sacris scripturis q̄ nō loc⁹ hominē. sed homo locū sanctificare bonis opibus cōsueuit. ꝓpter hoc pīs ⁊ religiosis. nō ꝓpter loca sed ꝓpter diuini cultus seruitiū et reuerentiā saluatoris nostri ⁊ omniū nos debem⁹ esse fauorabiles ⁊ benigni. Cū aūt ad honorē ⁊ reuerentiā saluatoris nostri et genitricis ipsi⁹ talē eccīam de tali loco duximus ꝓsecrandā. ⁊ cultus diuin⁹ nō debeat minui sed augeri. nos de omnipotēt⁹ dei misericordia ⁊ beatoꝝ ⁊c. vt supra. omnib⁹ vere penitētib⁹ ⁊ cōfessis q̄ ad dictā eccīam quolibet anno in die ipsi⁹ anniuersarij causa deuotionis ⁊ orationis venerint quadraginta dies de iniūcta sibi penitētia legitime misericorditer relaxam⁹.

De viduis ⁊ pupillis ⁊ orphanis defendendis

Excellentissimo dño. dño F. dei gratia illustri regi cecilie ⁊c. S. mis. ⁊c. Salutē corpis ⁊ anime cū omni reuerētia ⁊ honore. Accedens ad p̄ntiam nostram B. vidua latrix p̄ntium nō sine afflictione cordis nobis grauiter est cōquesta. asserens q̄ cū ipa sit vidua ac miserabilis persona. ⁊ officialis vestri castri ad instātiaz mercatoris q̄ est diues ⁊ potēs. qui sup quibusdam bonis suis aggrauet ⁊ molestet eā. Et licet ipa de sua facultate modica velit satisfacere alicui aduocato q̄ suā causam foueat ⁊ defendat. Null⁹ tamē est q̄ patrocinari velit ne p̄dicti mercatoris incurrat inimicicia vel offensam. Uer cū pia mater humilis ecclesia intuitu pietatis teneaī miserabiles p̄sonas pupillos ⁊ orphanos defendere. et in sua iustīcia ꝓseruare. excellentiā vestram rogandā duxim⁹ ex affectu. q. placeat dominationi vestre dictis. p. rectoribus ⁊ officialib⁹ scribere q̄ in hac causa se nō intromittāt aliq̄d diffinire. sz q̄ nob dictā causaz remittēt Et si aliqs de ea cōquest⁹ fuerit coram nobis suā iusticiā pseq̄t. Et nos tam de ipa vidua q̄ de ipsis pupillis ⁊ orphanis ⁊ miserabilibus p̄sonis faciemus fieri iusticie cōplementum

De epo ad epm vicinū q̄ in sua dyocesi suppleat vices suas

Venerabili in xpo patri ⁊ amico suo charissimo dño J. dei gratia episcopo aḡnati. H. mis. ⁊c. Cū incuitabili ⁊ necessaria causa in remotis ptibus morem trahere intendam⁹ sup nostris ⁊ eccīe nostre arduis negocijs ptractandis. paternitatē vestrā rogandā duxim⁹ ex affectu. q. in ciuitate ⁊ dyocesi nostra que ordinis pontificalis spectāt ad officiū cū a vicarijs nr̄is vel eoꝝ altero fueritis requisiti. dignemini exercere. ad hoc aūt exercendi vobis plenariam cōcedimus potestatē. Insup ⁊ gratas habere nos indulgentias quas subditis in episcopatu nostro pretextu cōsecrationum eccīarū ⁊ aliorū ploꝝ locoꝝ ⁊ religiosaꝝ p̄sonaꝝ ⁊ captiuoꝝ duxeritis relaxādū. Datū ⁊c.

Qualiter archiep̄s scribit suis suffraganeis de ꝓsecratōe electi in ep̄m

Johānes dei gratia archiepiscopus capuan⁹ venerabilib⁹ fratrib⁹ ⁊ amicis in xpo charissimis eiusdē gratia tali episcopo Salutē ⁊ sincerā in dño charitatem. glorificetur nomē altissimi disponens oīa suauiter. cui⁹ incomp̄hēsibilia sūt iudicia ⁊ inuestigabiles vie ei⁹. q̄ in capitulo talis eccīe de pastore puidere dignat⁹ est persona vtiq̄ eminētis scientie p̄dita honestā pacifica ⁊ benigna. de qua nouimus p̄uisum esse eccīe. Uerū cū ad examinationem p̄sone procederem⁹. litteratura sciētia ⁊ ꝓuersatōe ipsi⁹ inuenim⁹ ip̄m non tm̄ ad h̄ sed ad maiora dignū esse fraternitatē vestrā rogandā duxim⁹ ex affectu. q. tali die ad locum talē p̄sonaliter accedentes. eidē munus vestre sanctionis canonice impēdatis. Datū ⁊c.

Qualiter iudeus compellat̄ p̄ censuram ecclesiasticam

Johannes mis. ⁊c. tali archiepiscopo talis eccīe Cum domin⁹ papa ex solita benignitatis sue largitate omnibus vexillū sancte crucis deferentibus ad visitandū terrā sanctā hierosolimitanā concesserit q̄ ad solutōz vsuraz minime teneāt

Constitutis igitur coram nobis xpiano et tali iudeo talis loci qui xpiano pfato pretextu vsurarū summā pecunie soluere tenebatur Quia vero nobis p cōfessionē dicti iudei l' per testes vel p publica instrumēta constitit prefatū iudeū sorte sua debita de iure cōtentum. eidē mandauim⁹ q̄ nihil a prefato xpiano ratione vsurarū aliquatenꝰ presumeret extorquere. Alioquin si secus attemptaret ipsum iudeū ad desistendū ab huiusmodi p̄ nitate auctoritate nostra p censurā ecclesiastica cōpellatis. scz excōmunicādo omnes dicto iudeo cōmunicātes et eidē pstātes psilium auxiliū et fauorē. et cū eodē mercimonia ptrahētes. et eidē aliquid rōne hmōi debiti psoluentes

De episcopo ad legatum pro clerico concubinario

Querēdo in xpo patri et domino U. episcopo apostolice sedis legato N. mis. cē. Cum ad eccīam de tali loco nostre dyocesis. causa visitatōis et correptōis nos ptigerit accessisse. inuenim⁹ ibidē pbyterum portionariū eiusdē latorē p̄ntium super cōcubinatū excōmunicatōis sentētiam incurrisse. quē et excōmunicatiōem indictaz qua tenebatur astrictꝰ duximus absoluēdū Sed quia cū eodem de irregularitate ptracta nequiuim⁹ dispensare. ipm ad paternitatem vestrā duximus remittēdum. vos affectuose rogātes. q. sup irregularitate sic cōtracta dignemini dispensare misericordi. Datū cē.

Qualiter episcopus remuneret laicos sibi seruientes

Quia mercēnarius dignus est merce de sua. Et cū tam de rigore iuris q̄z de eq̄tate rōis expediat q̄ bñ et fideliter seruiētes pdignā remunerationē recipiant. ne subtractio sanguinis qd̄ absit ꝺ illoꝝ manibꝫ pcedat quibꝫ seruitiū est impensum et subtractor a dño in die nouissimo requirat. Idcirco nos mis. cē. Cōsiderato fructio nobis et eccīe nre ptinue a lōgis retroactis tpibꝫ impēso qd̄ tal' fecit laic⁹ seruiēs clientibus noster latoꝝ p̄ntiū eidē B. possessionez in tali loco existentē ad mensam nre pōtific. spectantē in pstimoniū pferendū duximus. ita q̄ inde fruct⁹ possessiōis ipsius habeat et in vita sua possideat. salua substātia rerum. Sed post mortē ipsius prefata possessio cū meliorationibꝫ in candē facta ad mēsaz pōtific. sine aliqua cōtrouersia reuertatur In cui⁹ rei cē

Qualiter epus absens faciat aliquē canonicum recipi in eccīa cathedrali

Jcolaus mis. cē. dilectis suis. Cū i vroñ. eccīa quedā ad pñs vacet prebenda p mortem N. bone memorie quondā canonici tal' eccīe et ad ipam consecrandā ad ecclesiā nostrā ꝓpter quedā immi nētia negocia accedere nō possum⁹. D. vobis. q. ad collatiōez ipi⁹ pbende noīe et vice nostra. et simul cū capitulo put vobis et ipsi capitulo dñs mistrauerit pcedat. et pmittimus nos ratū habituꝝ et firmū quidq̄d de collatōe pdicta cū capl'o duxerit ordinādū Datū. cē.

Qualiter excōmunicat in genere q̄ furta commisit

Johānes mis. cē. tali rectori ecc. T. Accedēs ad nostrā p̄ntiam mercatorꝫ latoꝝ p̄ntium nobis lacrimabiliter est cōquest⁹. q̄ cū ipe die tali apō domū suā in lectulo ꝺcubuisset. circa medie noctis horā dū in medio silentij esset aliq̄ maligno ducti spū deū pre oculis nō habētes. clam et latenter in domū ipsius irruēdo quandam summā pecunie et res alias exportarunt. Quocirca. D. vobis. q. in eccl'iis vestra et i locis circūiacentibꝫ auctoritate nostra moneatis in genere oīes illos qui furta cōmiserunt pdicta q̄ a receptione p̄ntiuꝫ vsq̄z ad dies octo secreto restituāt res pfatas. Alioquin tam ipsos malefactores q̄z ꝓsentiētes in dictis eccl'iis excōmunicatos denūcietis et faciatis publice nunciari quousq̄z eidē de prefatis rebꝫ sibi furtiue subtractis plenarie satisfaciāt

De limitatione ecclesiaꝝ

Quoniā labilis est memoria hominum a vili et corruptibili materia fit formata. et cū nil certi⁹ morte. nil incertius hora mortis. ideo inuentuꝫ fuit sacre scripture remediū vt ea que in p̄nti dispositione extiterint ordinata possint in posteruꝫ ad ꝑpetuā rei memoriā liquido cōprobari. Uex cū in eccl'iis nre dyoc. visitatōis et correptiōis officiū exercem⁹. inuenim⁹ iter eadem eccīaꝝ rectores sup decimis ad parrochianoꝝ scādalū ptrouersiā multiplicit ac nouiter suborta. cū vterq̄z eoꝝ ad inuicez et ad prochianos alteri⁹ man⁹ auidas extēdebant. Nos ꝓ terminādo litis discordiā: tā

auctoritate ordinaria ac vtriusq; ptis bñpla cita p viã pacis z pcordie ferenda benigno fauore dirigere cupientes pfatis eccleſijs li mitam⁹ parrochianos p certas terminorũ distãtias in hũc modũ. videlicet a ſſignam⁹ tali eccie parroch. z terminos ppetuo limi tatos. In cui⁹ rei .rẽ. Fecim⁹ inde fieri du as cartas noſtro ſigillo munitas. quarum vnã habz talis rector. aliã vero talis rector Actum rẽ.

¶ Qualiter contra clericũ incorrigibilem procedatur

Iohãnes miſ. rẽ. archidy. Sicẽ ma tutin⁹ lucifer alia ſidera ĩ ſplendore ꝓcellit. z q̃ſi ſol refulgẽs ĩ planetarũ medio ꝓemĩẽti choruſcatõe clari⁹ elucescit ſic clerical' ordo ad decorẽ dom⁹ dñi dz iter alios eminẽti⁹ reſplẽdere. Cleric⁹ em̃ a cle ros q̃ eſt ſors. q̃ſi in ſortẽ dñi elect⁹ interp tat. q̃ſi ſignũ ad ſagittã poſitũ. Vñ debz oñ dere alijs q̃liter oportet alios ĩ domo domi ni ꝓuerſari vt malũ euitẽt. bonũ diſcãt Qđ em̃ fit a ꝓlatis facili⁹ dat ſubditis ĩ exemplũ Verũtamẽ peccatz exigẽtib⁹ porcionarium talis eccie fama publica deferẽte inuenim⁹ q̃pluribz delictz enormib⁹ furto homicidio z exceſſib⁹ publicis z manifeſtis. ac alijs cri minib⁹ multipl'r irretitũ. Et licz p nos vt ſe corrigeret z de tãtis exceſſib⁹ ſatiſfaceret ca ritatiua monitio ꝓceſſiſſet. Idẽ ꝓ. tãq; ſue ſalutis ĩmemor ſatiſfacere recuſauit. imo de terioza ꝓtib⁹ cõmiſſis accumulatz ſaltẽ nõ formidauit nos ſcãdalo multiplici pturba re. vel offenſam z multa enormia delicta in ꝓtumeliã z ignominiã creatoris cõmittere nõ expauit. ꝓpter qđ ipſum excõmunicamuſ z deinde ipm recuſantẽ de tãtis exceſſibus ſatiſfacere. nec ad viã correctionis ꝓuenire anathematizam⁹ iuſticia mediãte. Deinde eundẽ in ſua ſolita ptinacia pdurantem ab officio z beneficio duximus ſuſpẽdendum. quẽ ſic nec ad recõciliationẽ z emendatiõez redire volentẽ a clericali cõſortio duximus ſegregandũ. Unde cũ nõ debeat de ſua ma licia cõmodũ reportare. z dignũ ſit vt quos timor dei a malo nõ reuocat. ſaltẽ eos coer ceat ſeueritas tempalis. Ꝙ. vobis. quate nus eundẽ multũ ſagaciꝰ capi faciatiſ abſq; corꝑis leſione. z in carcerali cuſtodia retine ri vinculis ferreis ꝓpetuo religatum. ita q̃ hmõi pena cedat alijs in exemplũ

¶ De conſtitutionibus ſynodalibus regi ſtrandis

Icola⁹ miſ. rẽ. dilectis ſuis archiꝺ. priorib⁹. cõmendatorib⁹. archipſ byteris. procuratorib⁹. rectorib⁹ capitulis z ceteris clericis eccleſiaz ciuita. z dyoce. Si rationes rez z perſonaz ſtatu ta z ordinationes iuriſperitoz. et mandata principũ minime ſeruarent. non tanq; ver ba prudentũ. ſed quaſi eſſent verba pueri lia deputarent. Hane cũ apud talem locuz nuper in noſtra eccleſia cathedrali vna cuz capitulo noſtro ſynodũ duxerim⁹ celebran dum de cõſilio z aꝓbatiõe dicti capituli z noſtri quaſdã in ipſa ſynodo conſtitutio nes ediderim⁹ ſinodales. Ꝙ. vobis in ꝑtu tute obediẽtie. quaten⁹ ipas in eccl'ijs z par rochijs veſtris iuiolabilit obſeruãtes. et in li bris eccias veſtraz pfatas ꝓſtitutiões ꝓſcri bank quas vobis ſub noſtro duxim⁹ ſigillo intercluſas p B. latorẽ pñtium deſtinãdas Alioquin cõtemptores huiuſmodi manda ti veſtri ꝓpter inobediẽtiam grauiter pu niemus

¶ Qualiter cõſtitutiones ſynodales execu tioni dentur

Iohannes miſ. rẽ. archi. rẽ. Relati one veridica intellexim⁹ plurimoz. q; quidã rectores archidyaconatuſ veſtri in parrochijs hincinde indifferenter man⁹ ad inuicẽ extenderũt auidas ꝓtas de um z libertatẽ ſancte matris eccie. ac cõtra ꝓſtitutiones noſtras ſynodales i ſynodo no ſtra nup editas. z p capitulũ noſtz z eccias rectoreſ noſtre dyoc. vniuerſos legitime ap ꝓbatas. Quocirca. Ꝙ. vob in ꝑtute obe dientie. quaten⁹ dictas ꝓſtitutões nras iui olabiliter ĩ archidyaconatu veſtro faciatis ab omnib⁹ rectorib⁹ quib⁹ cõmẽdata eſt aia rum cura z ceterz clericis inuiolabilit obſ uari. Cõtrariũ facientes etiã rebelles aucto ritate noſtra p cenſurã eccleſiaſticaz firmit compellendo

¶ De illo qui inteſtatus deceſſit

Icola⁹ miſ. rẽ. Archipreſbyter ex hibita nobis talis rectoris eccie pe titio. ꝓtinebat q; cum A. laicus par rochianus ſuus ſubita mortis ſuffocatione deceſſerit inteſtat⁹. heredes z ſucceſſores di cti inteſtati ſibi tertiã partẽ de tertia omniũ bonoz ſuoz ꝓut ſeruatur de iure z conſue tudine noſtri epiſcopatus ſoluere cõtradi cunt. Quocirca. Ꝙ. vobiſ. quaten⁹ inq̃ſita

sup hoc diligēti⁹ veritate si inueneritis par rochianū eundē decessisse vt asserit intestatum heredes ꝛ successores ipi⁹ ad soluēduz dicto rectori tertiā partē de tertia bonoruz dicti intestati auctoritate nostra p censuraz ecclesiasticā compellatis. inuocato ad hoc consilio si necesse fuerit et auxilio brachij secularis.

¶ Visitatio contra clericum per archidyaconum.

Iohannes miſ. ꝛc. dilecto suo A. archidyaco. Relatiōe plurimoruz ad nos noueritis peruenisse q̄ aliq̄ clerici in nostro archidyaconatu ꝓstituti de īcōtinentia ꝛ alijs excessib. ꝛ alias querse ꝛ inique ꝓuersantes vt ꝛ de vite infamia publica notent sanctā religionē clericoꝝ abominabiliter defedantes exorbitēt. Quocirca īvirtute obedientie ꝛ sub testatione diuini iudicij districte p̄cipiendo. Ꝺ. q. omni mora postposita ad eccl'iam nostri archidyaconatus p̄sonaliter accedatis. de vita ꝛ ꝓuersatione p̄ioꝝ ꝛ clericoꝝ diligēti⁹ inq̄ratis. corrigēdo q̄ videritis corrigēda. nihilominus ſm sanctiones canonicas excessus delinquētium puniēdo

¶ Ad fratres p̄dicatores de alieno parrochiano ad sepulturā recepto

Nicola⁹ miſ. ꝛc. religiosis virſ ꝛ amicis in xp̄o charissimis p̄ori ꝛ ꝙuētui fratꝝ p̄dicatoꝝ de tali loco Salutē ꝛc. Exp̄te talis rectoris ꝛ clericoꝝ eccie tal' nobis ꝙquerēdo extitit intimatū q̄ A. parrochian⁹ eccl'ie p̄dicte agēs vt fidelis christicola. in articulo mortis ipi eccie tāq̄ parrochian⁹ eiusdē quedā de bonis suis legauerit. ꝛ ibidē in vltima volūtate se p̄cepit sepeliri. vos tanq̄ alieni iuris raptores falcez in alienā messem mittētes corpus parrochiani p̄dicti cū quibusdā legatis eccl'ie p̄fate ad sepeliendū in vestꝝ monasteriū deportastis. Uer cum nō debeam⁹ alicui iusticiam denegare. Ꝺ. vobis. q. si est ita corpus defuncti ad p̄fatā eccl'iam cui⁹ prochianus extitit deportātes dictis rectori ꝛ clericis legata plenarie p̄soluatis. Alioq̄n t'li die quē vobis terminū assignam⁹ coram nobis per sufficientē procuratorē compareatis. dictis rectori ꝛ clericis de p̄missis facturi iusticie complementū. Alioq̄n nos in dicta causa, put de iure fuerit, ꝓcedemus. ℚ si dies feriata. ꝛc.

¶ Cōpositio inter epm ꝛ capitulum.

In nomie dñi Amē. Noverint vniuersi p̄tes l'as inspecturi q̄ int' nos B. miſ. diuina ep̄m a quinatem ex vna p̄te. ꝛ capitulū eiusdē eccie ex altera. super diuisiōe bonoꝝ nostroꝝ. ſ. sup decimis. mortuarijs ꝛ alijs iuribꝫ eccl'iaꝝ nr̄e dyoces a lōge retro actis ꝓpibꝫ essz quedā litis materia suscitata. Tandē altissim⁹ Ihs xp̄s vnigenit⁹ gloriosus q̄ est testator pacis ꝛ ve salutis formator. omne remouēs scādalū odium vel offensam inter nos amicabiliter cōpositionē duxim⁹ ordinādā in hūc modum. videlicet q̄ ep̄s q̄ nūc est ꝛ omēs ei⁹ successores q̄ p̄dicte eccie p̄fuerint libere ꝛ sine qualibet ꝓtradictōe dicta mortuaria ꝛ alia iura talis eccie. ſ. A. ꝑpetuo possideat ordinatuz Etiā extitit inter nos q̄ capitulū p̄dictum. decimas. mortuaria. ꝛ alia iura cōmunia talis eccl'esie. ſ. B. p̄ter ꝓcuratiōem q̄ dar̄ rōe visitatiōis libere habeat ꝛ possideat cunctis tempibꝫ seculoꝝ. In cui⁹ rei testimoniū fecimus inde fieri tres cartas p alphabetum diuisas nostro sigillo sigillatas. quarū vna remanet penes nos dictuz episcopum. alia penes dictum capitulū. ꝛ tertia remanet penes thesaurarios dicte eccie perpetuo obſuandas

¶ Q compositio cōfirmet⁹ per papam

Sanctissimo in xp̄o patri ꝛ dño. dño Ꝺ. diuina ꝓuidentia sacrosancte romane eccie summo p̄tifi. cū summa reuerētia pedū oscula beatoꝝ. Cū nos ad inuicē sup decimis mortuarijs ꝛ rebꝫ aliis siue sup diuisione oim bonoꝝ eccl'iarū nostre dyoc̄. questio varia ꝛ diuersa agitata diuti⁹ extitisset. Tandē redēptoris altissimi gr̄a q̄ pacis est ꝛ ꝓcordie reformator. p amicabilē cōpositiōem ꝓcordati quā put iustet sine prauitate facta est. vestris dignemī l'is ꝓfirmare. ac stabilitate perpetua solidare. Datum ꝛc.

¶ Cōpromissum in arbitros

In nomie dñi Amen. Noverint vniuersi p̄tes l'as inspecturi. q̄ cū int' nos. Ꝺ. miſ. ꝛc. ex p̄te vna. ꝛ tale capitulū ex altera sup iurepatronat⁹ tal' eccie nostre dyoc̄. scz possessionibꝫ. decimis. ꝛ alijs rebꝫ auctoritate apostolica questio esset diutius agitata. nos volentes parcere laboribus et expensis. p̄fatā questionē iudicio vel concordia terminandā. p bono pacis ꝛ concor-

die sup questione ꝑfata cõpromissim⁹ in A. ⁊ B. viros puidos ⁊ discretos sub fid̃ hinc ⁊ inde corpalis ⁊ ꝑstiti iuramẽti ⁊ sub pena centũ marcaꝝ argenti soluendaꝝ ex pte cõtradicente. parti obtempare volẽti arbitrio seu iudicio talium arbitratoꝝ ⁊ sub pena cadẽ ꝓmittimus ⁊ obligamus nos sub ypotheca bonoꝝ nostroꝝ tempoalium ⁊ spiritualiũ arbitrio ⁊ mandato peritoꝝ seu iudicio predictoꝝ in arbitros acceptoꝝ obseruare quidq̃d ipsi vel duo ipoꝝ in hac q̃stione ꝓtenta arbitrando. mãdando. iudicãdo. ordinãdo. laudando. componẽdo. ⁊ etiam sentẽtiando duxerint faciendũ. In cui⁹ rei testimoniũ has nostras patẽtes lr̃as nostris sigillis sigillatas eisdẽ duxim⁹ ꝓcedendas. Datũ ⁊c..

¶ Cõtractus mutui

In noĩe dn̄i Amen. Nouerint vniuersi q⁹ die tali ãno tali loco nos mise. ⁊c. Cognoscim⁹ ⁊ ꝓfitemur a mercatore tal' loci. c. marcas T. ⁊ legalium mutuo accepisse. ⁊ ipas nobis fuisse solutas in pecunia numerata. quas q̃dem marcas in vtilitatib⁹ ⁊ negocijs talis eccie duxim⁹ cõcedẽdas. Nos vero dictas marcas vl' valorem ear̃ dicto mercatori vsq̃ ad talẽ diem in ciuitate vlixon̄. in pacẽ ⁊ sine ꝓtradictiõe reddituri. In cui⁹ rei potiorẽ securitatẽ litteram nostri sigilli munimine roborata dicto mercatori vsq̃ ad talẽ diem duxim⁹ concedendam

¶ Quitatio pecunie renumerate.

Nouerint vniuersi ⁊c. q⁹ ego B. mercator vlixon̄. cõfiteor ⁊ recognosco me habuisse ⁊ in numerata pecunia recepisse a venerabili patre dño venefrano epõ. c. marc̃. bonoꝝ T. ⁊ legaliũ quas eidẽ epõ mutuaui Et ideo ipm ⁊ successores suos q̃ venefranã eccĩam ꝑfuerũt ad hmõi debitũ do ⁊ ꝓcedo. p liberis ⁊ q̃etis. ita q⁹ si de cetero de ⁊ sup debito dicto carta vel scptura siue instrumẽta aliqua apparuerint sint irrita ⁊ nullã habeãt roboris firmitatẽ In cuius rei testimoniũ hanc patẽtem lr̃am p manus L. tabellionis factã dicto epõ ꝓcessi et mei sigilli munimine signatã. Et ego tabellio his oĩb⁹ interfui ⁊c.

¶ Cõtra officiales ciuitatis q̃ tenẽt aliquẽ obstaculum in eccĩa

Gregor⁹ mi⁹ k. ⁊c. dilecto suo tali archidiacono ⁊ archipr̃bytero ⁊c. tal' castri Salutẽ. Dolentes non immerito q̃ plurimũ ⁊ turbamur. q⁹ intellexim⁹ q⁹ q̃dam laici quib⁹ falso modo ⁊ iique mortis impingebatur periculũ timẽtes ꝓtorẽ ⁊ officiales dicti castri p̃ metu' mortis ꝓfugiẽtes ad eccl'esiam talẽ. vt in eadẽ securi⁹ possent a mortis periculo defensari. Qui ꝓtor ⁊ officiales ꝓtemnẽtes immunitatẽ ipsius eccl'ie tanq̃ spelunc̃ latronũ violando dictis cõfugiẽtibus in cõtemptũ dei ⁊ sancte matris eccl'esie panẽ ⁊ aquam ⁊ cetera victualia tanq̃ p̃ uersores fidei subtraxerunt. Quocirca mãdamus quatenꝰ ipos ꝓtorẽ ⁊ officiales auctoritate nostra moneat⁹. vt dictos cõfugiẽtes in ꝓfata eccl'ia obsessos teneãt. nec eis subtrahãt aliqua alimẽta. Quod si ꝓmissis monitionib⁹ vestris id facere recusant. ipos auctoritate nostra excõmunicetis. excõmunicatos publice nuncietis. ⁊ faciatis ab oĩbus tanq̃ excommunicatos artius euitari. Insuper oĩes dicti castri ecclesias suppo-natis ecclesiastico interdicto. quousq̃ dicti ꝓfugiẽtes libeꝝ ⁊ secuꝝ habeãt exitũ ⁊ recessum. ⁊ eidẽ eccĩe cui⁹ immunitatẽ ꝓtempserunt violãdo ⁊ de tãta deo ⁊ nobis illata iniuria satisfaciãt ꝓpetenter

¶ Reseruatio beneficij auctoritate apostolica

Incola⁹ mi⁹ k. ⁊c. dilectis suis portionarijs talis eccl'ie. Salutez ⁊c. Datum litterarũ qua fungimur in hac parte dictũ clericũ in scientia moribꝰ vita ⁊ cõuersatione examinauim⁹. prout in dicto rescripto plen⁹ cõtinetur. Et quia ipsum inuenim⁹ dignũ ad hmõi bñficiũ obtinẽdum reseruauim⁹ eidẽ in dicta eccĩa portiõz quã ꝓmo vacare ꝓtigerit. quã ⁊ ad collationẽ ipsius iam dicti clerici iuxta mandatũ summi pontificis reseruare volum⁹. Quocirca vobis eadem auctoritate ꝑcipimus et mandamus. quatenꝰ cũ ꝑcito in eadẽ eccl'ia portiõez vacare ꝓtingeret ad collationẽ ipsius nulla tenus ꝓcedatis. quoniã de ipa portiõe dicto clerico intẽdim⁹. nouerit⁹ irritũ ⁊ inane quidq̃d de collatõe ꝑdicta ꝓtra mãdatum dn̄i pape ꝓsumpserit⁹ attemptare. Datũ ⁊c.

¶ Cõfirmatio bñficij auctoritate aplica

Iohannes mi⁹ k. ⁊c. dilect⁹ suis rectoribꝰ ⁊ clerici portionarijs tal' eccl'ie. Noueritis nos olim summi pontifici⁹ recepisse lr̃as sub hac forma D. ⁊c. Et

cū dictū clericū tūc tpis in scīa. moꝛibꝫ ꝛ vi
ta ꝛ ꝙuersatōe examinauim⁹. ꝛ inuenerimus
dignū ad hmōi bñficiū obtinendū. Nos si
bi reseruauim⁹ poꝛtiōem ꝯcito ibidē si va
caret ꝓferendā iuxta mādatū dñi pape. put
in lr̄a nostre refuatōis pleni⁹ ꝓtinet. Nunc
aūt cū in dicta eccīa quedā poꝛtio vacet ad
pñs ꝓpter moꝛtē talis poꝛtionarij ipsi⁹ eccīe
volētes vt dignum est mandatis dñi pape
obedire. quā auctoꝛitate qua fungimur du
ximus p̄fato clerico ꝓferendā. ꝛ ip̄m ꝫ dicta
poꝛtione p̄ nostr̄ pilleū inuestiuim⁹. Cōtra
dictoꝛes ꝛ rebelles excōicatōis vinculo ino
dantes. In cui⁹ rei ꝛc̄.

¶ Cū metropolitan⁹ vocat ad synodum su
os suffraganeos

Martin⁹ dei gratia archiepiscopus ca
puan⁹ venerabilibꝫ fratribus ꝛ ami
cis in christo charissimis dei gratia
episcopis suffraganeis capuañ. eccīe. Sa
lutē ꝛ fraternā in dño charitatē. Cū de gre
ge nobis cōmisso in extremo die iudicij nos
oꝛtet reddere rationē. expedit vt p eccle
sia dei taliter vigilemus. vt cōmissum nobis
gregē ab illi⁹ lupi moꝛsibꝫ q̄ circuit querēs
quē deuoꝛet defendam⁹. nō facientes tanq̄m
mercenari⁹ cui⁹ ꝓpꝛie nō sunt oues. q̄ vi
dens lupū venientem dimittit oues et fugit.
sed tanq̄ꝫ boni ꝛ experti pastoꝛes gregis. qui
oues sibi cōmissas defendentes a lupoꝛ la
cerantibus moꝛsibus vigilant vt cōseruent
Hinc est q̄ vos rogamus attēte ꝛ monem⁹
quatenus in tali ciuitate omni mora post
posita nobiscū p̄sonaliter intersitis. vt ibi
dem nobiscū sup̄ vtilitatibꝫ ec. nostr̄aꝫ ꝛ to
tius dyoceseos ꝓcurandū habeam⁹ colloqui
um ꝛ ꝓtractum

¶ De anniuersario dato eccīe ab episcopo
viuente

In nomīe dñi. Cum ex debito natu
re filius ad reuerentiā teneat ꝛ obe
dientiā matris sue que suis māmil
lis ipsum lactauit ꝛ vberibus ꝛ ꝯplurimis
sumptibꝫ ꝛ sudoribꝫ enutriuit. Siquidem
nos miseratiōe diuina venefran⁹ episcopus
recolētes pluzima bona que a matre nostra
ecclesia a teneris annis recepim⁹. q̄ nos eti
am in sue pietatis gremio collocādo de ho
noꝛe ad honoꝛē p̄uexit. ꝛ de bono in melius
expectauit vt diuini cultus seruitiū in dicta
ecclesia nō diminuat. sed augeatur pot̄ ad
honoꝛē glorioseꝫ ꝑginis Marie. ꝛ bti mar
tyris cui⁹ coꝛp⁹ sanctissimū in dicta eccl'ia
requiescit. damus ꝛ cōcedim⁹ dicte ecclesie
possessionē nostrā cū omnibꝫ pertinētijs su
is quam habemus in tali loco que nobis ex
successione nostri patrimonij remansit per
petuo possidēda. ita videlicet q̄ ꝓpter reddi
tus dicte possessionis vna missa ad honoꝛē
sanctiꝫspiritus in quolibet die iouis. alia ve
ro missa in quolibet die sabbati ad honoꝛez
genitricis virginis gloriose. alia in quolibꝫ
die talis martyris ad honoꝛē eiusdē marty
ris beati. Ceteris vero diebus ꝛ singul' vna
missa de requie pro animabus patris ꝛ ma
tris nostri. et pro anima nostra decantetur.
Datū ꝛc̄.

¶ De ꝫdendo testamento

In nomine sancte ꝛ indiuidue trini
tatis ꝛ humanitatis patris et filij et
spiritus sancti Amen. Nos N. mise
ratione diuina. U. epus memoꝛes cōditōis
humane quā semp̄ comitatur innata fragi
litas. cui ab ip̄o vite p̄ncipio moꝛtis imperi
um dominat. dū vite nobis instaret termi
nus. loquele tamē ꝛ memoꝛie in nobis inte
gritate vigēte egri coꝛpe sani mēte sic saluti
nostre anime puidim⁹ ꝙsulendū. vt reb⁹ hu
manis exempti videamur de veri et eterni
dei misericoꝛdia ꝙfidentes. q̄ coꝛ ꝓtritu ꝛ et
humiliatū nō despicit. qui vt suū redimeꝛz
populū gustare voluit calicē passiōis. Hoc
p̄sens testamentū quod nuncupatiuū di
citur. id est. sine scripturaruz solennitate in
hunc modū duxim⁹ statuendū. videlicz ꝓ
anima mea ꝛc̄.

¶ Quādo ep̄s ꝓstituit ꝓcuratoꝛē in roma
na curia

In nomīe dñi Amē. Nouerint vni
uersi q̄ nos U. ep̄s noīe tal' ecclesie
nostre ꝓstituim⁹. fecim⁹. seu ordina
uimus A. ꝛ B. latoꝛes p̄sentiuz ꝓcurato
res nostros quemlibet eoꝝ insolidū. ita q̄
non sit melioꝛ cōditio occupantis. ꝛ qꝫ vn⁹
inceperit alter valeat cōsummare in roma
na curia in omnibꝫ causis appellationum. ꝛ
in p̄cipalibꝫ contra nos motis ꝛ mouen
dis a quibuscūq̄ ꝛ cōtra quoscūq̄ i iudicio
ꝛ extra vbicūq̄ nos inuenerit citatos ab ho
mine vel a viro coram quocunq̄ iudice seu
auditoꝛe delegato sedis apostolice. ad agen
dum. defendendū. excipiendū. replicādum
ad petendū absolutōis beneficiū ad cautē
lam. ꝛ cōponēdum ꝛ ad cōpꝛomittendum i

arbitros seu amicabiles cōpositores seu arbitratores. ꝛ ad iudices eligendū ꝛ recusandū. ꝛ ad impetrādū ꝛ tradicendū lras legēdas simplices. iusticiā siue grām ꝓtinentes ꝛ ad appellandū ꝛ appellatiōem ꝓsequendā ꝛ apostolos petendū ꝛ recipiendū. ad pstandum in aiam nostrā de calumnia seu de veritate dicēda. vel cuiuslibet alterius generis iuramentū dātes eisdē. vt vterq; ipsorū habeat potestatē substituēdi aliū seu alios procuratores loco suo. ꝛ ipsos revocādi quandocūq; ꝛ quotienscūq; eis vel alicui eorum videbit expedire. ꝛ in se ꝓcuratiōis officiuz resumendū. Et ꝓmittim⁹ nos sub ypotheca bonoꝝ pdicte eccie ratū habituros. ꝛ firmū ꝙd ꝙd p pdictos ꝓcuratores seu alterū cōstitutum seu substitutū ab eis vel altero eorum factū fuerit in pmissis ꝛ singulis pmissorum. In cui⁹ rei. ꝛc.

¶ Qualiter epūs ꝓstituit ꝓcuratorē ad mutuum ꝓtrahendū

Quiuersis pntes litteras inspecturis. S. mia. ꝛc. Nouerit vniuersitas vestra q nos dilecto magistro nostro B. canonico ecclesie in confluentia. quē ad sedē apostolicā nostr ꝓcuratorez ꝛ nunciū destinam⁹ p nostris nostreq; eccle sie negocijs ibidē ꝓcurādis speciale mādatum dam⁹ ꝛ liberā cōcedimus potestatē nostre ꝛ eccleſie nostre nomie mutuū ꝓtrahendi ꝛ quocūq; siue ꝙbuscūq; creditoribꝫ vsq; ad summā. c. lib. T. ꝛ obligādi nos ꝛ successores nostros ac eccleſiā ꝛ omnia bona nostra pntia ꝛ futura ecclesiastica ꝛ mūdana vlli siue quibꝫ idē noster ꝓcurator vsq; ad dictam summā duxerit mutuare ꝓtrahēduz ꝛ iurandū in aiam nostrā pro illa pecunia siue parte ipsi⁹ quaz ipe nostro ꝛ eccleſie nr̄e nomie duxerit mutuo ꝓtrahendā. etiā si nō sit in nostrā sed in nostre eccie vtilitatē conuersa. Et ad renunciandū ꝓuilegio seu bñficio restitutiōis in integrū ꝛ exceptiōi. etiaz q pdicta pecunia nō sit ꝓuersa i nostram et eccleſie nostre vtilitatē ptextu alicui⁹ ꝓstitutionis canonice vl̄ ciuilis. ꝛ ꝓstitutōis d̄ duabus dietis edite in ꝓcilio generali. cūctisq; ꝓstitutiōibꝫ ꝓbatiōibꝫ ꝛ exceptōibꝫ ꝙbꝫ ꝓtra creditores ipos nos tueri possem⁹. ꝛ p quas possz eis sup eodē mutuo ꝓiudiciū aliquod generari. Dātes eidē ꝓcuratori spēale mandatū submittēdi nos iurisdictiōibꝫ cuiuscūq; iudicij capitulis d̄ni pape si voluerit. i quē tancz in iudicē nostz cōsentimus spōte. sciētes nostrū iudicē nō esse q ipe possit ꝛ debeat de pdicta summa pecunie sine eius parte nos cōdemnare. ac in nos excōmunicatiōis sentētiam ferre quotienscūq; voluerit si pecuniam de qua fuerim⁹ cōdemnati non solverem⁹ in termino ab ipo auditore nostro statuto. ꝓmittētes nos ratū gratum ꝛ firmū habituz. ꝛ cōtra de iure vel facto aliq; tenus nō venire quidquid de supradictis l̄ aliorū aliquo seu aliquibꝫ idem noster ꝓcurator faciendū duxerit aut etiā ꝓcuranduz. ꝛ velit in cōtractu seu litteris eiusdez nostri ꝓcuratoris hincinde faciendis plene contigerit cōtinere. etiā si cōtigerit sup omnibꝫ premissis ꝛ singulis litteras apostolicas impetrari cōuentioni iudiciū per nos vel procuratores nostros in romana curia cōmorantes renūciamus expresse. In cui⁹ rei testimoniū ꝛ euidentiā pleniorē pntes litteras nostri sigilli munimine duxim⁹ roborādas. Datum ꝛc.

¶ Confirmatio beneficij ad instantiam sui vicarij

Quiuersis pntes litteras inspecturis J. mia. ꝛc. Significamus sanctitati vestre q pbyter nostre dyocesis. quasdā lras apras munitas sigillo talis nostri vicarij nobis exhibuit ꝛ oñdit. quaz tenor est tal'. Nouerit ꝛc. Et nos dict⁹ epūs qđ factū est in pmissis p dictū nostrū vicariuz approbātes de pbenda tal' eccie auctoritate d̄ni pape nobis i hac pte cōmissa dictū pbyterū p nostz pilleū inuestiuim⁹. ꝛ eunde instituimus in eadē. Et oēs ꝛ singulos q ei sup ea impediūtū quocūq; mō ꝓstiterint publice vel occulte. excōmunicatōis snīa innodamus: parrochianis eiusdē eccie ꝛ alijs vndecūq; ꝛ cuiuscūq; ꝓditōis extiterint q tenerent in aliquo eidē eccie. D. in ꝓtute obedientie vt salubria ei⁹ mādata obseruēt. ꝛ d̄ iuribꝫ eccie pdicte debitꝫ eidē debeāt tancz rectori suo plenarie rndere. Ratas ꝛ firmas habentes sentētias quas idem ꝓeexpressus aut alius iuste ꝛ rite tulerit in rebelles. In cui⁹ rei ꝛc.

¶ Cōfirmatio bñficij auctoritate aplica

Gregorius mia. ꝛc. discreto viro. ꝛc. Lras sanctissimi pris d̄ni. ꝛc. pape nō viciatas. nō cancellatas. nō corruptas. nec in aliqua parte sui lesas recepimus in hac forma. ꝛc. Volentes itaq; vt

tenemur mãdatis apostolicis in omnibus obedire cũ aliquid canonicũ nõ obsistat ꝗd puisionẽ tibi faciendã p pstimonijs suprã dictis impediat auctoritate dñi pape q̃ fungimur in hac pte pstimonia q̃ sunt tal' eccie vacãtia p mortẽ B. canonici tibi ꝓferimus. teq; p nostꝝ pilleũ inuestim⁹ pñtialiter ꝺ eisdem reseruata nihilomin⁹ potestate,puiden di pingui⁹ de pstimonijs si ꝑm tenorẽ predictarum litterarꝝ de his que tibi cõtulimus nõ fuerit plene,puisum. Contradictores vero ꝛ rebelles si qui fuerint excõmunicatiõis sniam incurrisse,pmulgãdo decernim⁹. In cui⁹ rei ꝛc.

In eundẽ modum vel quasi.

Icola⁹ mis. ꝛc. discretis ꝛc. Literas dñi pape recepim⁹ in hũc modũ ꝛc. Volẽtes itaq; vt tenemur mãdatis apostolicis obedire ꝑm tenorẽ pdictarꝝ lrarum eidẽ clerico pstimonia tal' eccie. tal' dyoces. vacãtia p mortẽ talis canonici cõtulimus. ipmq; p biretũ nostꝝ pñtialiter inuestiuim⁹. de eisdẽ nobis nihilomin⁹ ꝛc. substituentes in ei⁹ rei executionẽ N. cui ꝗtum in hõ tñ in totũ cõmittim⁹ vices nras qua fungimur vob⁹ auctoritate ꝛc D. q. eundẽ vel pcuratorẽ suũ ei⁹ noie in corpalẽ possessiõz pdictorꝝ pstimoniorꝝ iuxta mãdati apostolici tenorẽ inducatis ꝛ defendatis inductum ita tũ q̃ ad exequẽda pdicta oẽs vos ast vestrũ altez nõ expectat cõtradictores. ꝛc. In cui⁹ rei ꝛc.

Qualiter epꝰ cõmittat vices suas canonico vt absoluat clericũ ꝑm lras penitẽtiarij dñi pape

Gregor⁹ mis. ꝛc. Noueritis nos religiosi viri dñi pape penitẽtiarij recepisse lras in hac forma. Unde ꝛc. Quocirca auctoritate pdictarꝝ vobis pcipimus ꝛ mãdam⁹ q̃tenꝰ psideretis diligenter circũstantijs vniuerꝝ in dictis lris ꝓcedendis dictũ A. a pfatis excõmunicationũ sentẽtijs absoluatis. ꝛ cũ eodẽ sup irregularitate ꝓtracta dispẽsetis ꝓut in pfatis lris dñi pape pleni⁹ ꝓtinet

Littere citatorie auctoritate dñi pape

Petr⁹ mis. ꝛc. Noueritis nos a sanctissimo patre summo põti. recepisse lras in hac forma. D. ꝛc. ponendo totũ tenorẽ lrarꝝ. q̃ posito ita dices. Volentes mãdatũ apostolicũ exeq; reuereter. q̃ fungimur vobis auctoritate, D. q. p te vl̃ p idoneũ rñsalem. viñ. die post receptionẽz psentiũ quẽ terminũ a nobis editũ p termino pempt. assignam⁹ apud talẽ locũ nr̃o te cõspectui repñtes dicto D. ĩ iudicio rñsurus. Alioq̃n pcedemus in causa,put exigerit ordo iurꝝ. q̃ si pdict⁹ termin⁹ in diẽ cadet feriatã. sequentẽ diẽ nõ feriatã tibi pemptoriũ assignam⁹

Qualiter pcedat ꝓtra ꝓtumaces ꝑm auctoritatẽ apostolicã

Iohannes mis. ꝛc. Cum auct. nobis a dño papa ꝛc. B. tali die corã nob litteris nostris citari fecerim⁹. Idez mandato nostro deducto penit⁹ in contemptum certo sibi pemptorio termino assignato venire neglexerit,ꝓpter qõ ipm ꝓtumacẽ eius exigẽte malicia p pñtes decernim⁹ cum excõmunicatiõis sentẽtie subiacere Quocirca ne idem cõmodũ de sua ꝓtumacia reportet. quia nihil humilitas,pdesse videretur si cõtempt⁹ cõtumacib⁹ nõ obesset. Discretioni tue qua fungimur auctoritate sub excommunicatiõis pena pcipiẽdo mandam⁹ quatenus singulis dieb⁹ dñicis ꝛ festiuis pulsatis campanis ꝛ cãdelis accẽsis denuncietis corã pl'o excõicationis vinculo innodatuz donec sue culpe inobediẽtiam recognoscat ꝛ de predicta ꝓtumacia satisfecerit vt tenet Si aũt mandatũ nostꝝ neglexerit qõ ñ credim⁹ adimplere. te ĩ script. excõicatõis vinculo innodam⁹. Datũ ꝛc.

Quando episcopus cõmittit vices suas archidyacono ꝑm auctoritatẽ apl'icam

Iohannes mis. ꝛc. Noueritis nos a dño papa recepisse lras sub hac forma. B. Cũ igit̃ varijs ꝛ diuersis negocijs impediti cognitioni ꝛ decisioni ipsi⁹ cause interesse nõ possum⁹ de vestra prudẽtia ꝛ solicitudine plurimũ ꝓfidẽtes sup ipsi⁹ cause cognitione ꝛ decisione tenore pñtiuz vobis integre diffinitiua sentẽtia reseruata cõmittim⁹ vices nostras. In cui⁹ rei ꝛc.

Nota q̃ aliq̃n cõmittit sola cause cognitio vsq; ad diffinitiuã. ꝛ tũc dices. pñtiũ vobis auct. cõmittim⁹ vices nostras in eadem nobis diffinitiua snia reseruata. Itez nota q̃ hmõi cõmissio vl' subdelegatõ aliq̃n fit p publicũ instrumentũ

Qualiter epꝰ scribit dño pape cũ appellatum est in causa sibi cõmissa

Sanctissimo in xpo patri ꝛ dño. dño S. sacrosancte romane eccie sũmo

pontificl A. licet indignus episcopus seipz ad pedum oscula beatoz. a sanctitate vestra recepi litteras in hac forma. D. rē. Cū ad executionē mandati vestri humiliter z deuote procedens partes easdē coram me fecerī legitime euocari. Idem B. in causē pcessu sub hac forma vestrā audientiaz appellauit coram vobis domino rē. ponēdo appellationē ꝑm formā si expedit cōmunicatoꝝ silio sapientum ipsi appellationi nō duxi aliquatenus deferendū. nec ipsum tamen ab examine vestri iudicij reuocaui. precepi tamen eidem q vsqz ad triginta dies his litteris vestro se conspectui representaret. In cui⁹ rei Datum rē.

¶ Prohemiū sup gratijs faciendis.

IVdices personarum attendim⁹ merita cuz aliquis gratiam exigit. Nec satisfit gre duz indignus intendit. nec p his respondetur si eis pro meritis gratia denegatur. Illis sicdem qui merent est dextera porrigenda digna retributione meritoz. vt sic merita honestatis pbitatisqz extollātur p cōgrue retributionis premiū. vt z pluralitas magnificetur meritoz. Unde ascribi cupientib⁹ militie clericali libenter facimus de bonis ecclesiasticis puideri. vt ex hoc diuinum officiū artius amplectentes. que dei sunt auidius exequant. Hinc est rē.

HIs qui dant sancta operā vt clericali ordine domino famulent. debent merito de bonis ecclesiasticis prouideri. vt ab eo stipendia vite suscipiāt. cuius obsequijs mancipant. Hinc est rē.

CUpientib⁹ disciplinis scolasticis informari libēter gratiā impartimur. vt p eā studio auidius insistētes cōsequant facili⁹ qd intēdunt. Cū igit dilect⁹ noster talis cupiat sicut asserit disciplinis scolasticis informari. nos desideriū ei⁹ fauore benuolo psequētes. Dādam⁹. q. rē.

Incipit tractatus notariatus

¶ TRactaturi de arte notarie siue notariat⁹. Primo videndū est quid sit ars notarie. Secūdo qd sit notarius. z quot modis nūcupetur. z qualis eē debeat Tertio qt sint pncipales ptes artis hui⁹ notarie Ad pmū respondet q ars notarie siue notariat⁹ est aliqs scribendi z dictādi peritus. p quē fragilitatis humane negocia roborant z ꝑhenni memorie cōmendant. seu hoim negocia publice z autētice notantur. Et quia nō ois scriptura notarij autentica est. sed dūtaxat illa que in publicā z autentica fidē redigit forma. Et ꝺr notari⁹ a noto are. qz in notas acta debēt redigi. Uñ in aliquib⁹ locis rogatōes appellant note. qa sūt note instrumētoz. que etiā ideo vocant rogatiōes. eo q illas rogat tabellio scribere. et ex illis rogat facere instrumētū. Dicunt autem pthocolla a pthos qd est pmum z collatio. i. pma collatio. Conferūt em pmo ptes qd facere velint z ex illa collatōne fit pthocollum siue rogatio Pro secūdo sciendū q notari⁹ est psona publica officiū tabellionatus gerēs auctoritate pncipis vel apostolici. aut alteri⁹ ad id potestatē dādi habētis Ad cui⁹ fidē recurrit publice. vt ea scribat. z ad ꝑhennē memoriā redigat. p qbz debite fuerit requisit⁹ z rogat⁹. Dicit etiaz tabellio a tabula. qz olim veteres solebāt notare ī tabulis. ideo tabelliones appellabant. qd nōmen habet adhuc in iure ciuili. C. de tabul⁹ z scrib. li. x. Dicit etiā seru⁹ public⁹ nō q ve sit seru⁹. sz qz ei⁹ officiū ad publicā vtilitatē est adinuentū. Dicit etiā librari⁹. qz sic libraoia equaliter z iuste pōderat. z debet ostēdere mēsuram regulatā et ꝺsuetā. ita notarius singula sibi cōmissa iuste librare z fideliter sine fraude ꝺscribere z in publicā formā redigere debet z tenet. Dicit quādoqz scriniarius. qz scripturas suas debet in scrinijs suis caute seruare z custodire. vt in glo. c. ad audientiā. de pscrip. Dicit etiā scriba a scribēdo. Notari⁹ insup debet esse homo liber nō colonarie ꝺditionis alteri⁹ necessitati ñ astrictus masculꝰ sane mētis vidēs z audiēs. integre fame. habēs plenā noticiā artis notarie. ¶ Notandū tertio q officiū notariatus pncipalissime ꝺsistit circa tria. Primo circa ꝺtract⁹. Secūdo circa vltimas volūtates z testamēta. Tertio circa instrumētoz cōfectionē. Ut ergo distinct⁹ infra dicenda memorie poterint cōmendari cuilibet pti pncipali sua annectent capitula Prima igit pars notariat⁹ que ꝺsistit circa ꝺtract⁹ habebit octo capitula. In pmo dicet qd sit ꝺtractus. In secūdo de diuisione cōtractuum.

in

In tertio q̃t t que in ꝓtractib⁹ exigant. In q̃rto occasione quar⁹ ꝑsonar⁹ ꝓtract⁹ vicieť In q̃nto occasione quar⁹ rer⁹ ꝓtract⁹ infirmenť. In sexto q̃liter ꝓtract⁹ oritť ex obligationis diuisionib⁹. In septimo de ꝓhentiũ pactis t ipor⁹ pactor⁹ diuisionib⁹. t qñ pena posita pactis exigi poterit t qñ nõ. In octauo de q̃busdã renũciatiõib⁹ bñficior⁹ seu defensionib⁹ i ꝓtractib⁹ appositis seu apponẽdis

Secũda ꝑs notariat⁹ officiũ q̃ ꝓsistit circa testamẽta t vltimas volũtates nouez hz capitula. In ꝓmo dicek q̃d sit testamentũ et de ei⁹ diuisiõe. t quẽ modũ seruare debeat faciẽdo testamẽtũ in scriptis. vel nũcupatiũ testamentũ. In secũdo de his q̃ testari non ꝓñt. In tertio q̃ req̃rank ad testamentum. t q̃t testes sint necessarij. t q̃t req̃rank testes i codicillis. In q̃rto differẽtia inť testamẽtũ t codicillũ. t in q̃b⁹ casib⁹ posteri⁹ testamẽtũ nõ tollet ꝓmũ. In q̃nto de institutiõib⁹ t q̃bus ꝓbis fieri solet t q̃ ꝑsone institui ꝓñt et que nõ. t qualiť fiat institutio. t in q̃t partes hereditas diuidať. In sexto de substitutiõibus t ear⁹ diuisionib⁹. In septimo ō legatis in testamẽto In octauo de successionib⁹ ab intestato cũ declaratõe arbor⁹ ꝑsanguinitatis t affinitat⁹ ꝓmissis. In nono in q̃b⁹ casibus parẽtes ꝓñt filios exheredare. t ecõtra in q̃b⁹ casib⁹ pueri possint exheredare pẽtes

¶ Tertia ꝑs ꝓncipaľ officiũ notariat⁹ q̃ ꝓsistit circa instrumẽtor⁹ ꝑfectiõ q̃ttuor habz capitula. In ꝓmo oñdeť diffinitio instrumẽti cũ ipi⁹ diuisiõe. In secũdo q̃d ꝓtinere debeat instrumẽtũ. In tertio q̃t sint publicationes req̃site ad instrm. In q̃rto de q̃busdaz instrumẽtor⁹ formis cũ eorundẽ declarationib⁹. Et ita ꝓñs tractat⁹ oĩb⁹ ꝓmissis expeditis sub trina mẽbror⁹ distinctõe in noie sancte trinitat⁹ suũ habebit finẽ

¶ Capitulũ primum

Dta ſm Baldũ

in. l. labeo. §. ꝓtractũ. ff. de ꝓ. sign. Cõtract⁹ ꝓrie dict⁹ est qñ vltro citroq̃. i. hincinde ex vtraq̃ ꝑte oritť obligatõ vt i ꝓtractu emptiõis. locatõis. vẽditõis. cõductiõis. t sic de alijs. Improꝑe aũt ꝓtractus est qñ vna ꝑtiũ dũtaxat obligat vt i cõtractu donat. vbi solũ donãs obligatur ad traditionẽ rei donate. p. l. si nois. C. de donat. Imo absenti fit donatio. p. l. nec ambigi. C. eo. ti. Siľr est in mutuo vbi recipiẽs solũ obligat ad tantũdem restituendũ. vt. l. ij. ff. si certũ pet. Impropriissime aũt dr cõtractus qñ ex nulla ꝑte oritť obligatio. sed liberatio. vt fit in transactione ex nudo pacto facta. Siľr fit liberatio ꝑ acceptilatiõem. ꝑ hoc in. l. fine apud acta. C. de trãsac. Valet ergo ista distinctio vt cũ loquiť statutuz de ꝓtractu. intelligendũ est de ꝓtractu ꝓprie dicto. Nã ꝓba statutor⁹ ꝓprie sunt intelligẽda. vt. ff. de le. iñ. l. nõ aliter. Est igiť ꝓtractus ꝓprie duor⁹ vel pluriũ in idẽ ꝑsensus. De hꝫ archidyac. in glo. c. romana. de fo. cõpe. lib. vj. Qñ tñ ex ꝓtractu nasciť obligatio tũc nõ est nomẽ iuris. sz est nomẽ facti qñ non oritť obligatio. vt in dicta. l. labeo. Capiť etiã qñ cꝫ ꝑ pactum seu anacũcꝫ conuentiõe seu q̃si cõtractu in istis. Et sic i suo generali noie cõtractus plat⁹ ꝓnet tã innomiatos cꝫ nominatos ꝓtract⁹. vt in glo. sup verbo suo nomine. in. l. iurisgentiũ. ff. de pac. Et qualiť ꝓtract⁹ oriaťex obligatõib⁹ t obligatões ex ꝓtractu infra patebit

¶ Capitulum. ij. de Contract.

Ontractuum alij

nominati. alij innomiati. alij magis nominati. Nomiati sunt ꝓtractus emptiõis. venditiõis. locatiõis. cõductionis cõmodati. depositi. mãdati. ꝛc. Qui iõ nominati dicunť. eo q̃ nunc cꝫ aliq̃ dictor⁹ vocabulor⁹ alteri suã significatõ tribuit. Et ꝺa nomen ita stricte attributũ est illi q̃ alteri contractui accõmodari nõ põt. vt emptio t venditio nõ ꝓñt dici accõmodatũ nec econtra. Innomiati ꝓtract⁹ dicunť do vt des. facio vt facias. do vt facias. facio vt des. Exẽplũ ꝓmi vt fit in ꝓmutatõe. do tibi domũ meaz vt des mihi piscinã tuã. Exemplũ secũdi. ꝑmitto tibi facere instrumentũ vľ scribere decretales. vt tu ꝓmittas mihi edificare piscinam. Exemplũ tertij. do tibi tunicã. vt tu ꝓmittas mihi scribere ꝓmonẽ. Exemplũ q̃rti ꝓmitto te informatuꝝ artez vasandi vt des mihi duos florenos renẽses. Et iõ dicunť innomiati. q̃r eor⁹ nomia sunt ita vaga q̃ alijs noiatis ꝓtractib⁹ ꝓñt accõmodari. Vñ do vt des. põt accõmodari emptõi t vẽditioni Venditor⁹ eĩ dat rem t emptor⁹ dat ꝑcium Itẽ do vt facias. põt accõmodari locatõi t cõductõi. q̃r cõductor⁹ dat mercedẽ seu pensionẽ. eo q̃ locator⁹ sibi ꝑstet licentiã vtendi. Magis innomiati ꝓtract⁹ dicunť pacta. q̃

ideo magꝭ dicunt innominati. eo q eoꝝ nomina accōmodari pñt ꝺtractib⁹ nominatis ⁊ innominatis. qz pactū est adeo nomē generale vt omnib⁹ cōtractib⁹ pōt accōmodari. qz oīa cōplectit que fiūt causa obligatiōis cōtrahende vel tollende

Capitulum.iij. de personis

Visis de diffinitio
nib⁹ ⁊ diuisionib⁹ cōtractuū. restat nūc videre q̄t ⁊ q̄ exigāt in ꝺctibus ⁊ ex quib⁹ ꝺstent. Siquoniā ꝺtract⁹ ꝺstant ex trib⁹. s. pſonis. reb⁹. ⁊ eozundē diuisionib⁹ Et quedā pſone se in ꝺtractu obligare pñt quedā aūt ꝺtractū reddunt inutilē. Erūt g̃ ser diuisiones pſonaꝝ Prima hoīes aut masculi sunt. aut femine. aut hermofrodite Masculi sunt q̄ regunt ⁊ gignūt. Femine que patiunt ꝺcipiūt ⁊ pariūt. Hermofroditе sunt q̄ hñt vtrūq; sexū. Siquicūq; sexus in eis magis ꝺualescit ⁊ pualet denominationē ipsi⁹ tribuit. Alia diuisio pſonarum alie sunt nate. alie nascituре Nate sunt q̄ ab vtero matris sepate sunt ⁊ redierūt in luce. Nascituре q̄ ꝺcepte adhuc sunt ī vtero matris ¶ Tertia diuisio. omis hō aut liber est. aut seru⁹. Seruus est q̄ nascitur ex ancillis nostris. vel q̄ capit ad hostiū potestatē. qui alio mō mancipia dicunt. q̄si manu capta. sec⁹ si capiat in guerra duaꝝ ciuitatū. qz talis p hoc nō efficitur seru⁹ si alias rpe captiuitatis fuit liber. Casus in. l. cū cognatum. C. de ingenuis ⁊ manumiss. Jtē seru⁹ est q̄ maior viginti annis ad p̄ciū p̄cipiendū vel alio iusto titulo alienati alicui⁹ lucri vel cōmoditatis causa nō ignarus sue cōditionis se venūdedit. vel vt p̄ciū p̄ciperet. Siūt em̄ alie multe diuisiones suoꝝ. de q̄b⁹ nihil ad pñs. Liberi aūt dicunt nati de liber⁹ parentib⁹. vel saltē de libera matre. qz liberi sequūtur ꝺditionē matris ⁊ nō patris. C. ō rei vē di. l. partū. ¶ Quarta diuisio liberoꝝ. Alij sunt ingenui. alij libertini. Ingenui sunt q̄ cum nati statum sunt liberi siue nascātur ex duob⁹ ingenuis siue ex duob⁹ libertinis. siue ex vno ingenuo ⁊ vno libertino. Unō si quis nascat ex matre libera ⁊ patre seruo ingenu⁹ ⁊ liber est. Libertini sunt q̄ ex magna seruitute iusta de causa manumissi sunt. vt insti. de liberti. p totū. Et q̄t modis fiat eoꝝ manumissio. ⁊ q̄ duplex sit stat⁹ eoꝝ. habes insti. de liberti. §. vlt. Quinta diuisio p̄sonaruꝝ. alie sunt sui iuris. alie alieni iuris. Sui iuris sunt libere pſone. patres. matres ⁊ famuli seu filij q̄ facti sunt sui iur⁹ p mortē parentū vel p emancipatiōem. vel alio legitimo mō Alieni iuris sunt fui. Jtē filiusfamilias q̄ ex iustis nuptijs procreati sunt siue obtineāt p̄mū locū filiorū. scz qi sūt nati ex vtrois nostris siue vlterioꝝ. vt nepotes pnepotes. sic ceteri ex masculino sexu descēdentes. Jtē cū oēs hoīes sint. vel fuerint filij. Sit de illis alia diuisio. videlicet filiorū alij naturales ⁊ legitimi. alij legitimi tm̄. alij nec legitimi nec naturales. Legitimi ⁊ naturales sunt q̄ p̄creant ex legitimo matrimonio. Legitimi tm̄ sunt adoptiui: Naturales tm̄ sunt q̄ nati sunt ex ꝺcubina vnico ⁊ indubitato affectu cōducta. Nec legitimi nec naturales sunt spurij ex incestuoso coitu nati. ¶ Alia diuisio septima. Oēs pſone aut sunt legitime etatis. aut non. Legitima etas est a viginti q̄nq; annis supra. Et hui⁹ etatis hoīes dicunt maiores Non legitime etas est a viginti q̄nq; annis infra. Et huius etatis homines dicunt minores Et horum minoꝝ alij dicunt puberes. alij impuberes Puberes sunt a. xiij. annis supra masculi. femine ab annis. xij. supra. Et hi etiā dicuntur adulti ⁊ adolescētes. Impuberes sunt masculi minores. xiiij. annis. ⁊ femine minores. xij. annis. Et vocant pueri ⁊ puelle. Et si patres nō hñt vocant pupilli ⁊ pupille. Hoꝝ impubeꝝ alie sunt infantes. ⁊ hi sunt a die natiuitatis. masculi ⁊ femine vsq; ad septimū annū. Alie sunt ꝓxime infantie. et hi sunt a septimo anno supra. femine ad nouē annos ⁊ dimidium. masculi vsq; ad vndecimū annū ⁊ mediū Abinde vero supra dicūtur masculi vsq; ad decimūquartū annum femine vsq; ad duodecimū annū⁊ ꝓxime pubertati. Et hec de personarū diuisionib⁹ sufficiant

Capitulum.iiij. de personis que reddunt contractum inutilem

Dictum est in capi
tulo p̄cedenti de pſonis ⁊ eoꝝ diuisionib⁹. restat nunc videre q̄ pſone ꝺtrahēdo se pñt obligare ⁊ que nō. vt inferius apparebit. Sunt aūt quedā ex illis q̄ cōtractū viciāt rōe etatis. vt infans ⁊ maior infante. ⁊ ꝓxim⁹ pubertati. Et puberes q̄dem rōe ꝺditiōis. vt filiusfamilias. Et seru⁹ q̄dē rationē morbi. vt mutus. furiosus. ⁊ surdus.

Quidã ratione delicti. vt ꝓdigꝰ. hereticus. apostata. ꝛ cõmittẽs crimẽ lese maiestatꝭ. ỏ quibꝫ omnibꝫ aliq̃d ꝑ ordinẽ dicek. Infans eñ minor septẽ annis nec ciuiliter nec naturaliter obligak. nec alꝫ sibi obligare põt. sz maior infante tenek tantũ de spõsalicijs cõtractibꝫ ꝛ non de alio. Proximus pubertati aut habet tutorẽ vel nõ. Si habet tutorem ꝛ cõtrahit sine ipo tutore. nec ciuilik nec naturaliter obligak. Si aũt cũ ipo obligatur licet si deceptꝰ fuerit possit restitui. vt infra patebit de beneficio minorꝫ. Sed si careat tutore obligatur naturaliter tantũ ꝛ nõ ciuiliter. Et sola naturalis obligatio de iure ciuili inefficax est ad agendũ recte sic ex nudo pacto nõ dak actio de iure ciuili. ff. de pac. ĩ l. iurisgen. §. sed cũ nulla. ꝛ. C. de pac. l. legẽ De casibꝫ tamẽ vbi ex nudo pacto dak actio vide glo. in sti. de act. §. sed in personã. Est ꝛ alius casus in. le. ex cõuentione. C. de pact. De iure aũt canonico peccãt mortaliter recedentes a pactis alias licitis. extra ỏ pactꝭ ca. j. ꝛ. xxij. q. j. predicãdum. Sunt tamẽ duo casus in quibꝫ ꝓtrahẽs nõ habens tutorem ciuiliter ꝛ naturaliter obligak. Primo ex cõtractu quo factus est locupletior. Secũdo si cõtrahẽdo dolũ cõmisit. quia tũc tenek in solidũ. Puber ꝛ masculꝰ maior. xiij. ꝛ femina. xij. sed vtercꝫ minor. xxv. annis. sive paterfamilias sive filiusfamilias sit tenetur de omni cõtractu inito cũ ꝑdecessore suo. et ex cõtractu facto cũ tutoris decreto nisi in duobus casibꝫ. Primo cũ graue damnũ passꝰ sit. i. maius dimidio iusti ꝑcij. vl fraudis cõsiliũ intercessit. id est. dolose sit deceptꝰ a tutore. In illis duobꝫ casibꝫ nõ tenek de cõtractu inito cũ tutore De his que gesta sũt cuz ipso pubere sive adulto distinguik aut quia habuit curatorẽ vel nõ. Si habet nõ obligatur sine curatoris auctoritate. Sz si non habet obligak ipe adultꝰ ciuilik ꝛ naturalik. ꝑ. l. si curatorẽ. C. de in integ. resti. minorũz. xxv. annis. Uerũtamẽ si deceptꝰ est etiã pro modico dãno. i. minꝰ dimidio iusti ꝑcij. dũmodo nõ sit ita minimũ qꝫ ꝑiudicet maiori rei. vel summe restitutõis in integꝫ bñficiũ petere potest. vt infra dicek de bñficio minorum. Sz tñ ad hoc vt minor restituak debz se ꝓbare minorẽ ꝛ deceptũ. qz nõ eoipso qꝫ deceptus est minor itelligik. Fallit tñ in q̃nꝫ casibꝫ de quibꝫ minor de inito contractu ab eo nõ restituik. etiã si ꝓbauerat se deceptum

Primꝰ casus est qñ mutat statũ. i. vendẽdo se ad ꝑciũ vel ad lucrũ participandũ. Secundus casus si maiori rei vel sũme ꝑiudicium generek. i. si petit se restitui in minima parte in qua dic̃ se deceptũ. ꝛ melius est qꝫ recipiat damnũ in illa minima ꝓte cꝫ totꝰ contractꝰ infringerek. Tertiꝰ casus si minor cõi iure vsus sit. Uerbi grã. vt qz adinit hereditatem locupletẽ. vel emit seruũ necessariuz. ꝛ postea nacte reperiũt. vel seruꝰ mortuꝰ est. Nam nõ euẽtus damni. sz incõsulta facultas ꝓbet restitutoem. vt. l. nõ videk. C. de in inte. resti. minorꝫ. xxv. annis. Itẽ quarto si dolũ cõmisit. vt. l. si his. C. si minor maiorẽ se dixerat. qz deceptis ꝛ nõ decipientibꝫ iura subueniũt. Quinto si corꝑaliter iurauit se nõ ꝓtra ventuꝫ occasione minoris etatis ꝛ spõte prestitit. vt in auten. sacra. puberuz. C. si aduersus vẽditionẽ Itẽ si iurauit ꝑ deum viuũ verboten nõ restituik nisi ꝓbet ꝑ ar. scrip. inserta. id est. ꝑ instrumẽta publica facta de die natiuitatis sue. Sz si vellet ꝓbare ꝑ testes nõ audirek. Cõsimilik ingenuum fore. qz sufficiẽter nõ ꝓbat ꝑ testes. sz per testes ꝛ instrumẽta. vt dic̃. l. j. C. de testibꝫ. Itẽ filius subiectꝰ potestati patris aui vl ꝓ aui si cũ eo vel eis cõtrahit ciuiliter nõ obligatur. quia iuris interꝑtatione cadẽ est ꝑsona patrꝭ ꝛ filij. vt. l. fi. C. de impu. ꝛ alijs substitutionibꝫ. nisi de castrensi. qz in tali tancꝫ paterfamilias habek. Si tñ cũ alio quocũcꝫ ꝓtraxerit naturaliter ꝛ ciuilik obligatur. beneficio tamẽ restitutõis sibi saluo. Nõ tamen ꝑmittitur rez patris obligare sine ipi ꝓsensu. nec etiã paciscendo patris ꝓditionẽ potest recipe vel actionẽ patri cõpetentẽ tollere sine ipi mãdato. vt. C. de pac. l. filius. Cõsimilis casus in. l. nõ solũ. ff. solu. matri. ꝛ. l. cũ maritũ. C. de solu. ꝛ libera. Itẽ alios casus speciales vbi exigik spẽale mandatuz. enumerat glo. in. c. qui ad agendũ. de ꝑcur. li. vj. Nota seruꝰ cũ dño ciuiliter nõ obligak sed cũ extraneo paciscꝫ potest dño acqrẽdo. quia ex ꝑsona dñi habet ius stipulandi. alij vero efficaciter non obligak cũ ꝓ mortuo reputak. sed ex ꝓtractu dñs cõuenik de peculio serui. vel de eo quod in rem dñi ꝓsum est. vel qđ iussu ipius factũ est. Fallit tamẽ in tribꝫ casibꝫ in q̃bus dñs de peculio serui nõ tenetur. Primꝰ cũ seruꝰ nõ donat. Item cũ vouet. Itẽ cũ fideiubet extra causam pecuniariã. Itẽ furiosus vel mẽte captus tpe

furozis cõtrahere nõ potest. quia cõtractus nõ possunt fieri sine consensu. modo ipse expresse vel tacite ꝓsentire nõ potest. Verũtamen si cõtrahit mente recepta vel habuerit dilucida interualla cõtractus cum eo init9 valet. Mutus surd9 z qui hmõi morbis naturaliter laborãt ꝓtrahere nõ possunt. quia stipulatio habet fieri p interrogationẽ et responsionẽ. z his qui stipulat verba interrogantis z ecõtra audire debz. Prodigus cui bona sunt interdicta non obligat. Similit heretic9 apostata z cõmittens crimẽ lese maiestatis nõ possunt cõtrahere. qz his ꝑsonis interdicta est a lege facultas cõtrahendi. de quib9 lati9 infra de testamẽtis dicet. Leteꝝ licet mulier non sit de ꝑdictis octo ꝑsonis: que se obligare nõ possunt. z licet regulariter suo noie obligare possit in fideiussione. tamen p alĩs nõ obligat. ſz iuuat beneficio senatusconsulti velleiani. de quo bñficio infra specialiter patebit

Capitulum. v. de quib. ex quib. restituantur rem. [illegible]

Quo de personis

que reddunt cõtractũ inutilem. videndũ est de reb9 quaꝝ occasione cõtractus reddunt inutiles. Rerũ quedam sunt iure prohibite alienari. quedã vero natura. Jure prohibita est alienatio prediõ minoris. id est. impuberis z omniũ rerũ ipsius minoris qui seruãdo seruari possunt. vt auri argenti gemmaꝝ z omniũ aliaꝝ rerũ temporis prolixitate de facili nõ perituraru nisi ea interueniãt que de iuris solẽnitate i alienatione rei minoris debẽt interuenire. scilicet vt fiat talis alienatio ob es alienũ vt soluat debitũ creditori ipsum minorẽ argenti. vel si vsuraꝝ nomine grauaret. secũdo vt fiat auctoritate tutoris. tertio vt interueniat iudicis decretũ. quod decretũ cum magna z matura deliberatione iudicis debet interponi. ¶ Nota tamẽ q aliquãdo prediũ minoris etiã sine decreto iudicis potest alienari. videlicet quãdo defunct9 ex cui9 bonis illud prediũ puenit ad minorẽ hoc in vltima volũtate iussit. vel si minor illud a principe impetrauit. Alie vero res que seruando seruari nõ possunt. vt sunt vestes. carnes. frumentũ. vinũ. oleũ. farina z similia. z animalia supuacua vẽdi possunt a tutoribus sine iudicis decreto. z hic appellatione prediõ intelligunt tam predia vrbana qꝫ rustica. Jtẽ prohibita est alienatio filiofamilias rerum que obueniũt filio ex aduẽticio peculio. Et dicit aduẽticiũ peculiũ qđ venit filiofamilias ex successione matris vel alteri9 sibi coniuncti p lineam maternã vel eius prospera fortuna z nõ ex substãtia patris vel eius cõtemplatiõe. quod etiã a filio nõ potest alienari nisi patre ꝓsentiẽte cũ ipsius peculiũ aduenticiũ ꝓprietas sit filij z vsufructus patris. Peculiũ profecticiũ dicit quod obuenit filio ex substãtia patris. De castrensi autẽ peculio potest filius familias tam cuꝫ patre qꝫ cum quocũqꝫ alio ꝓtrahere z pacisci. qa filius illius peculij plen9 est domin9. z dicit castrense peculiuꝫ qđ filius acquirit in castro per militiã suã. quasi aũt castrẽse dicit quasi militare qđ acquirit filiusfamilias. vt advocatus. magister. vel medic9. aut ex quacũqꝫ sua arte vel officio suo de hoc plene instituit. p quas ꝑsonas nobis obligatio acquiritur. Jtem phibita est alienatio fundi dotalis inestimati dati in dotẽ. per. l. mariti. L. ō fundo dotali. quia si existimat9 est nõ dicit dotalis sed empticius. Et hic fundus dotalis neqꝫ ab vxore neqꝫ a viro etiã cõsentiẽte vel iurante vxore alienari debet. quia lex prohibet. permittit tamẽ ipsi9 alienatio ex necessitate cõtingente. vt quãdo mulier dedit i dotem portionẽ fundi qui indiuisus est z iesti matus. z maritus prouocat9 ad diuisionem a socio fundi. tũc em z ex necessitate videtur alienare cũ prouocat9 fuerit. secus cũ ipe prouocaret. z ita intelligitur dicta lex mariti. ¶ Jtem alienatio est necessaria quãdo marit9 noluit cauere vicino suo de damno ifecto cui dotale prediũ minabat ruinaz. z ob hoc vicinus est missus i possessionẽ. ex. j. z. ij. de cre. Jtem alienatio fit si mulieri expediat q fundus cõuertatur in pecuniã. vt quia vxor illũ vendit pro redimẽdo viro. filia p alendo patre. z soror p alendo fratre laborãtib9 inopia. Jtem fit alienatio fundi dotalis qñ loco ipsi9 alium fundũ maritus accipit i dotem. Jtẽ prohibita est alienatio illi9 rei quã testator in vltima sua volũtate phibuit alienari z causam expressit. quare noluit alienari. vel si persona apparet occasione cuius prohibita est alienatio. Jtẽ prohibita ẽ alienatio rei litigiose. Res de cui9 petitõe litigium mouet vel questio seu causa inter petitorem z possessorẽ. Fit autẽ litigiosa res in cõtinenti oblato libello. z hui9 litigiose rei p

hibita est alienatio adeo q̄ magne sunt dāni z recipienti rem litigiosam imposite pene. Etiā ille qui accepit eam emptiōis vl̄ donationis seu quocūq; alio titulo siue cōtractu si quidē sciebat rem litigiosam cogit rē reddere z nihilomin⁹ priuat pcio. ille vero qui alienauit pciuz. qō recepit cogit p̄stare fisco z tantuz de suo. Si aūt q̄ accepit ignorauit rem litigiosam cogit reddere rē restituto sibi pcio a venditore. q̄ vēditor tantundē dabit emptori de suo z fisco. Emptori tertiam partē. quia eū decepit. duas eīm partes dabit fisco. Et hec pena locū habet etiā in donatōne rei litigiose. vt facta p̄a estimatōe rei punit vtercz. vt dictuz est supra in pcio. In ceteris tamē casibus p̄mittit lex rem litigiosam alienari. vt causa dotis vel donationis p̄pter nuptias transactōis vel diuisionis hereditatis. vt habet in. l. censemus. C. de litigiosis. Item p̄tor p̄mittit alienationē illius rei p impensis in funere defuncti p̄solutōe debiti z pro cibariis familie. vt. ff. de petitiōnibus. l. diuus pius rescripsit. in. §. cā autem. ver. nam funeris gratia ¶ Itē nota inutilis est cōtract⁹ si q̄s suam rem pure stipulet vel emat. Secus vero si sub ꝯditione emat. q̄a in euentū cōditionis valebit emptio. vtputa si emat z res desineret esse sua. q̄ tunc adueniēte cōditione tenetur rē emere z ei dare. Alioq̄n estimationē rei dare debet. Valet tamē emptio rei p̄prie ratione possessiōis quā emptor nō habet. vel ratione alteri⁹ iuris sibi emptori deficiētis in sua re. Aliene tamē rei venditio p̄missa est in p̄iudicium vendētis nō autē emētis. Sed tantū distinguo hic de emptione. aut eīm emptor sciens alienam rem emit. aut ignorans. si sciens rem alienā emit itez distinguāt. quia aut sibi fuit cautū de euictiōe aut nō. si ñ fuit cautum nō potest agere cōtra venditorē. imo p̄cium datū perdit p legē. si fundū. C. d euic. Si autē sibi fuit cautū p promissionem. stipulatione vallata. tūc tenet venditor emptori ad p̄cij restitutiōem z ad omne id quod p̄missum erat p stipulationē siue sit dūplum siue triplū. z etiā ad interesse. Si aūt ignorans emit rem alienā z fuit sibi cautū tutus est. si nō fuit sibi cautū agit contra venditorem ad p̄ciū z ad interesse ad duplum siue triplū aut simplū. put natura cōtract⁹ exigit p. l. nō dubitatur. C. de euict. Casus tamē est singularis. in. l. vl. §. emptor. C. commu

nia de legatis. vbi quis emit rem alienā etiam scienter quē mandata fuit restitui per fideicōmissum re tali euicta nihilominus recuperabit pcium. ¶ Itē nota rei aliene. phibita est obligatio vel impignoratio sine consensu illi⁹ cuius est. Et creditor q̄ alienā rez in pignus accepit nō habet in ea ius pignoris vel ypotece. quia debitor in illo pignore vel alia re aliena debitū ꝑstituere nō potest eo q̄ nemo plus iuris in aliū trāsferre potest q̄z ipe habeat. in regula nemo pl⁹ iuris. ō regul' iu. li. vj. Dicit autē pignus. p̄prie res mobilis que pignore datur creditori z datur ei possessio illius rei. vbi autē nō trāsit possessio in creditorē dicit ypotheca. Itē inutilis est stipulatio sup rebus que in rerū natura nō sunt nec fuerūt. vt si quis stipuletur hircoceruū vel chimerā. Item si quis stipuletur res impossibiles sibi dare. vt lunam. solem. vel aureos mōtes. Itē si quis stipuletur rē que licet fuerit. tamē modo nō est. vt si quis stipuletur stichiū mortuū nō valet stipulatio. sed si ipsa p̄cessit mortē. vt quia aliquis promisit dare stichiū die statuto. sed fuit in mora postea mortu⁹ est. stichius tenetur ad estimationē stichij eo q̄ fuit in mora. verū si quis stipuletur rē que nō est sed futura speratur ratione rei valet stipulatio. vt si q̄s stipuletur futuz partū ancille. vl̄ futuros fructus. vel si quis emerit iactū rethis vbi iest conditio. vt si quid capiatur illud debeatur Item. phibita est alienatio mancipij christiani in iudeū. quia non licet iudeū possidere mancipiū xp̄iani. Itē phibet alienatio rerū que a cōmercio hominū sunt empte vt sunt res sacre religiose z sancte. z que deo sūt dedicate. vt ec. z liber homo. Sūt nāq; res sacre que publice z nō p̄uate p pontifices ꝺo sunt dedicate vt ec. Religiose vero sūt sepulcra seu loca in q̄ hoīes mortui inferūt. Sāncte sunt res. vt muri z porte ciuitatis municipioz z castroz adeo q̄ pena capitis imponitur violatoribz eaz. vt si aliq̄s aliter īgrediatur ciuitatē vel municipiū q̄z p portas. Publice res sunt flumina portus marꝛ z etiam que dedicate sunt pl̄o. vt stagnū stadiū publica orbita. instit. de re. diui. §. sacre res z se. Est ergo inutilis cōtractus super reb⁹ p̄dictis. imo emptor qui scit res tales esse z emit: perdit p̄ciū z rem. Sed ignorans a venditore sciēte sibi cōparuit tenetur venditor in id q̄ sua interest se deceptuz nō fuisse

verũtamen fallit in supfluis vasis ec. que si debitum vrgens imminet vẽdi possũt alijs venerabilibus locis vel cõfracta priuatis. Fallit eñ in libero homine qui vẽdi z alienari potest si interueniũt ea que habentur ĩ le.ij. C. de patrib⁹ que fi. distra. nec est cõtra le. qui filios. C. que res pig. da. pos. vel non. Cetere aũt res ec. phibite sunt alienari nisi vrgeat tale debitũ qđ ex mobilib⁹ solui non possit. tũc eñ detur ꝑmo in pignore creditori vt ipe creditor tamdiu teneat eã q̃ de fructibus z de sorte sibi fuerit satisfactũ. vel si ñ inuenitur q̃ rez pignori velit recipe. tunc rector domus coꝝ episcopo debet iurare ꝓte sente maiore pte ibidẽ seruientiũ vt debitus sit vrgens. z q̃ de mobilib⁹ solui nõ potest. z hoc facto debet res subhastari z stare venalis. xx. dieb⁹ z pl⁹ offerenti detur. deinde res debet vendi cuz cõsensu maioris partis ibi seruientiũ facta mẽtione de predictis omnibus solẽnitatibus. z hoc ꝼm leges. Scõm iura canonica vero venditio rei immobilis ec. etiã si solũ interueniãt iste solẽnitates q̃ ĩ emphiteoticis ꝯcessionib⁹ hoc modo ẽ. vt si res valet. x. addatur vndecima pars z interueniat episcopi auctoritas z capituli cõsensus vtili causa assignata si nõ inuenit aptior modus debet dari emptori vel insolutũ creditori adiecta vndecima pte in ꝑcio vniuerse estimatõis rei. no. in. l. sanxim⁹. ĩ autẽt. ꝑterea. C. de sa. san. ec. ¶ Capitulum. vj.

Cum usum sit de

duob⁹ ex quib⁹ cõtractus cõstat. scz personis z rebus. Restat nunc videre de obligationib⁹. Est aũt obligatio iuris vinculũ quo necessitate astringimur alicuius soluende rei vel alicuid dandũ vel faciendũ ꝼm nostre ciuitatis iura. vt instit. de obli. in ꝓncipio. Obligationũ alia naturale tantũ. alia ciuilis tantũ. alia naturalis et ciuilis simul. Naturalis est que naturalẽ eq̃tatem cõtinet hac naturali solũ obligatiõe se obligat pupillus ꝓximus pubertati sine tutoris auctoritate nõ fact⁹ locupletior nec dolũ committẽs. Jtẽ seruus dño z cuilibet alteri persone. Jtem fili⁹ patri in eius potestate existẽs. z ecõtra. sed talis naturalis obligatio ineficax est ad agendũm. Ciuil' obligatio est cum quis solennitati iuris astrictus est. z talis obligatio ex sola dispositione legis procedit. vt cum quis cõfessus est mutuo recepisse decem spe future numerationis. de quo mutuo scriptura ẽ facta post biennium tenetur ciuiliter. licet pecunia nõ sit numerata. sed naturalis equitas eum tenere nõ suadet. vnde licet ꝼm ius ciuile taliter cõfessus sit obligatus. naturalis tñ equitas non vult vt soluat id quod non recepit. sed quia potest infra biennũ excipe de non numerata pecunia. quaz si non opposuerit: tunc vult naturalis equitas q̃ sibi imputetur z tenetur naturaliter z ciuiliter. Patet ergo q̃ naturalis obligatio per se seu ciuilis obligatio per se ad agendũ est efficax z ĩeuitabilis. Naturalis z ciuilis obligatio ẽ vbi ambo cõcurrunt. scilicet persona que de iure contrahere potest z dispositio legis. z hec efficax est ad agendum. Obligationũ naturaliũ z ciuiliũ simul: alia est ex contractu. alia ex quasi cõtractu. alia ex maleficio. alia ex quasi maleficio. Obligatio ex contractu est que ꝓcio contrahitur z que ex ipso ꝓcio z contractu descendit. vt emptio. venditio. locatio. conductio. donatio. z huiusmodi. Et quasi ex contractu obligatõ est. vt cũ quis gerit alterius negociũ sine ipsi⁹ mandato. vt sunt tutor. curator. siue negociorũ gestor. z similes persone. Jsti eñ nõ cõtraxerũt cũ illis quorũ negocia gesserũt vñ nõ tenent ex contractu sed quasi ex contractu. Ex maleficio vt qñ aliquis furtũ. rapinã vt iniuriã alicui fecit tenetur ex maleficio. Ex quasi aũt maleficio est qñ aliquis directe ñ deliquit sed quasi. vt qñ ex domo sua quam inhabitat aliquid effusum est vel eiectũ. qđ alteri nocuit. vt instit. de oblig. que ex quasi maleficio nascũtur. in ꝓncipio. Cõtrahunt⁹ aũt obligationes aliquãdo re. aliquando verbis. aliqñ litteris. aliqñ ꝯsensu. Ex re cõtrahit obligatio vt in mutuo cõmodato depposito. similiter z in pignore tẽ. Ex re igitur mutuata tenet q̃s ad simile rẽ reddẽdaz Ex re vero cõmodata depposita vel pignorata tenetur q̃s ad eandẽ rem restituendam.

¶ Pro cuidẽtiori intellectu obligationũ est notandũ. q̃ rez quedã nullũ hñt vsum ꝓprie loquẽdo sicut pecunie q̃ solũ sunt mediũ rerum q̃ vsum hñt vñ pecunie ꝓ hmõi generz ꝯcordia inuẽte sunt ad supplementũ eaꝝ rerum q̃ ꝓ vsu boĩum sunt necessarie. vt vult Aristo. j. polz. z iõ pecunia ꝓprie nõ ꝑt vẽdi emi vl' locari nec ꝺduci. ꝑt tñ mutuari. ꝺponi z ꝑmutari. Quedã sunt res quarũ vs⁹ est

De Obligationib

ipsoꝝ cōsumptio. sicut vinū. ceruisia. panis caro. ⁊ sic de aliis. ⁊ tales nō habent locari neq; cōduci. possunt tamē emi. vendi. deponi. ꝓmutari ⁊ mutari. Quedā vero sunt q̄ꝝ vsus potest separari a ꝓprietate eaꝝ ipis manentibus in esse. vt dom⁹ et alie possessiones. s. equus. vestis ⁊c. ⁊ tales emi possunt vēdi et etiā locari. alia aūt supradicta nō pñt locari quia ex tali locatione nulla posset ꝓcipi vtilitas. In his aūt vltimis cū dominium stet penes locantē. vsus aūt penes cōductorem licite potest de talib⁹ accipi pensio ꝓ locantem. vsus aūt penes ꝯductorē ꝓpter pēsionē residebit. Hā in reb⁹ que vsu cōsumunt. si q̄s vellet seorsum cōputare vsum a re. violēta ret natura rei vt si q̄s seorsum vellet vēdere vinum. ⁊ seorsum vsum vini. vel venderet id q̄ nō est. vel eandē rem bis venderet q̄ in reb⁹ quaꝝ vsus a ꝓprietate pōt separari non cadit vnde in talib⁹ pōt vtrūq; seorsum ꝓcedi vtpota si esset q̄ alteri traderet dominium sine ꝓprietatē dom⁹ reseruato sibi vsu ad aliquod tps. vel ecōtra cū quis cōcedit alicui vsum dom⁹ reseruato sibi dominio et ꝓprietate dom⁹ licite potest accipe p̄ciū pro vsu domus. vt. ff. ⁊. L. locati. ꝓ totū. Uerbis cōtrahitur obligatio ꝓ interrogationē p̄cedentem ⁊ responsionē immediate sequentē Uñ nisi interrogatio p̄cedat responsionē nō valet obligatio. vtpota si Johānes ita stipulet a Petro ꝓmittente mihi dare centū. vel facere boc. ⁊ Petrus respōdeat in cōtinenti valet obligatio. Est aūt stipulatio firma ꝓborum cōceptio qua quis aliquid se facturū daturū ve promittit alteri. super quo interrogatio dirigitur. ⁊ dicit a stipulon grece. i. firmū latine. vel dicit a stipula. id est. stipite descendēs. Et socius pro socio potest stipulari. filius ꝓ patre. seruus ꝓ dño. similit frater pro fratre. procurator ꝓ parte. curator ꝓ adulto Litteris cōtrahitur obligatio quādo aliquis misit litteras et causa mutui recipiendo .x. vel .xx. qui nō recepit sz fecē spem future numerationis vnde vigorē illaꝝ literaꝝ si infra biennīū nō exceperit. de nō numerata pecunia lapso biennio tenet ciuiliter ⁊ naturaliter. vt supra dictū est. Cōsensu solo cōtrahitur obligatio. vt in societate mandato emp. ⁊ ven. illa em̄ cōsensu solo cōtrahūtur. Itez cōtrahitur aliquādo obligatio pure. aliquādo in die. aliquādo sub cōditione. Pure cōtrahitur obligatio quādo ꝓmittitur aliq̄d dari nō apposito certo die vl cōditione. vt dicēdo. ꝓmitto tibi dare decē ex causa mutui. Unde hec pure debētur. id est in cōtinēti. sed nō ita in cōtinenti q̄ ꝑus nō debeat expectari q̄diu numerent vel tādiu vt cōmode solui possunt. In diem cōtrahit obligatio. vtpote promitto tibi dare decem hinc ad pasca. vnde facta ꝓmissione i continenti debitor fact⁹ sum. nō tam̄ potest a me petere nisi aduenīēte die Sub cōditione fit obligatio. vtpote ꝓmitto tibi dare decem si nauis venerit ex asia. vnde licet pendēte conditione nō oriatur obligatio vel actio. ea tamen secuta cōditiōe est actio. Leteꝝ stipulationes inutiles reddunt multis de causis. Aliqñ rōe interualli interpositi nisi modicū sit interuallū. vnde certū est q̄ in stipulatione necessaria est interrogatio ⁊ respōsio. ita neq; mutus neq; surd⁹ neq; infans stipulationē ꝓtrahere pñt. nec etiā absens q̄m ambo audire debēt. Itē inutilis est stipulatio rōe dissensus. vt si stipulor vnū ⁊ tu promittis aliud. Itē reddit inutilis ratiōe ꝓditōis impossibilis. vt si celum digito tetigeris ⁊c. Itē si ex causa turpi descēdit vt stipulor sibi sacrilegiū adulteriū vel homicidiū. Itē inutilis est si fiat p̄ metū vel dolū. Itē inutil est rōe detractōis vel abiectionis. vt si stipulor pure ⁊ tu rñdes sub ꝓditōe. Itē inutilis est rōe apposite ꝑsone. vt si stipulor noie illi⁹ cui⁹ mandatū nō habeo nisi sit tal cui subiectus sum. vtpote fili⁹ p̄ri. seru⁹ dño. ⁊c. Valet em̄ tūc talis stipulatio. ⁊ ex tali acq̄rit patri actio silr ⁊ dño sz alteri q̄ dictꝝ ꝑsonis nō pōt q̄s stipulari nisi sua iterfit. vñ si stipulor alteri dare cui dare mea iterfit tenet stipulatio. vt si stipulor dare creditori meo vel procuratori vl curatori aut tutori vel similib⁹ ꝑsonis. licet ex tali stipulatōe sol⁹ ego agere possim ⁊ nō iste cui stipulat⁹ sim dare. In casu tñ ex mea stipulatōe agit iste cui dare pact⁹ sum. vt si tutor paciscat dare pupillo vel curator furioso vl actor vniuersitati. Itē si procurator absens stipulat⁹ est dare dño tenet. vez licz alteri stipulari vl paciscī nemo possit vt dictū est. si tñ adiicit stipulationi pena stipulatio pene valet. vt si q̄s ita stipuletur ꝓmittis mihi q̄ dabis B. c. ⁊ si nō dederis ei dabis mihi decē noie pene. Ultima stipulatio pene tenet. licet ꝓncipalis non teneat. Et q̄ñ pena adiecta pactis exigī possit et q̄ñ nō. habet in. c. ꝓti.

Capitulum. vij.

Viso de contractibus ⁊ ꝯctuū ꝓpꝫ ⁊ eaꝝ diuisiōib⁹ restat nūc videre ꝺ pactꝫ ꝯhentiuꝫ ⁊ ipoꝝ diuisiōib⁹ Uñ pactū ē ꝓsensus duoꝝ vel pluriū in idē alteri ab altero paciscētiuꝫ dandū vl̄ faciēdū. Attēde ḡ singula ꝙba diffinitiōis. pact⁹ ei solo ꝓsensu ꝓficit i empc̄. ⁊ vē. ⁊ ꝫ ad dām stipulatōis in q̄ nō solū ꝓsensus sꝫ etiā ꝙba necessaria sūt. qꝝ bꝫ fieri p interrogatiōꝫ ⁊ rn̄sionē. vt⁹ dictū est. Itē necessariū est vt i pacto sint duo vel pl̄es q̄ cōsentiāt in idē dandū vel faciēdū. Et sic differt a pollicitatōe. qꝝ pollicitatio sol⁹ offerētis ē ꝓmissio. vt. l. pactū. ff. de polli. Et i idē ⁊ nō in eodē ⁊ bñ. qꝝ si ego ⁊ tu ꝓsentiam⁹ q̄ sempꝛoni⁹ sit lapis nō est pactū. qꝝ talꝫ ꝓsensus ñ obligat vnū alteri. nec ē de dādo vl̄ faciēdo. Dr̄ etiā alteri ab altero. qꝝ si ꝓsentiā⁹ q̄ vn⁹ nostꝝ det aliq̄d titio vl̄ q̄ titi⁹ det vni ex nob nō est pactū. vt. ff. de ꝙ. obli. l. stipulatio ista. i ꝓn. Cū stipulari alteri vl̄ paciscī q̄s nō possit nisi eidē obligetur. nō aūt obligat regulariꝫ aliq̄s negociū alterius ꝓmittēdo. Dr̄ aūt pactū a pactōe. i. a pace ⁊ actu. Hā si paciscim⁹ ex diuerꝰ ⁊ ꝯrarijs aiōꝝ motibus p⁹ multa varia q̄ dicta mīa i vnā ꝓsonātem deducimur sn̄iam. vt in. l. j. §. j. ff. e. ti. vel ꝺ pactū a palmaꝝ ꝓcussiōe vt sepe fieri solet.

Pactoꝝ multe sunt ꝓditiōes. de deseruiēti/bus ad ꝓpositū dūtaxat dicēt. Pactoꝝ q̄daꝫ sunt inutilia. quedā ꝙo vtilia. Utilia pacta sunt q̄ rōe vestiūt. ⁊ eoꝝ q̄dā rōe ꝓsonarū. q̄ dam rōne reꝝ. ⁊ q̄dā fm iuris ordinē fiunt. Est aūt sciendū q̄ ꝓsone q̄ pactū faciunt oportet q̄ tales sint q̄ se obligare p̄nt et res etiā sint tales sup q̄b⁹ pactū fieri debet. que a iure nō sint ꝓhibite ⁊ q̄ seruet ordo iuris vt in p̄cedēti. c. supra visum ē de ꝓsonis reb⁹ ⁊ obli. Inutilia ꝙo sunt pacta que fiūt ꝓtra leges ꝓstitutiōes ⁊ edita p̄toꝝ ⁊ in frandem Cōtra leges ꝺ fieri pactū q̄ñ alienaꝫ p̄diuꝫ minoꝝ sine decreto. vt. l. cū emancipatꝫ. ⁊. l. nō solū. ⁊. l. nō est. ⁊. l. ⁊ si his. C. de p̄dijs vl̄ alijs reb⁹ minoꝝ sine decreto alienādis vel nō. Uel q̄ñ alienaꝫ fund⁹ dotalis. vt in. le. j. C. de fundo do. ꝓta ꝓstitutōꝫ aūt fit q̄ñ aduocat⁹ paciscī cū cliētulo de quota ꝑte litꝫ habēda ꝓ suo solario. p. l. si q̄s aduocatoꝝ C. de postu. Cōtra edictū p̄toꝝ fit vt si sciat pactū q̄ alicui si liceat facere furtū vl̄ homicidiū sine pena. imo sciēter ei⁹ crimen occultans soci⁹ efficit criminis ⁊ pena ꝓncipali puniet. vt. l. j. C. ꝺ his q̄ latrones l̄ alioꝝ criminū reos occultāt. In fraudē autez fit pactū variꝫs modis. qꝝ aut fit fraus de ꝑsona ad ꝑsonā. aut de re ad rē. aut de cōtractu ad ꝓtractū alterꝫ. aut de ꝓtractu ad ꝓtractū eundē. aut de noīe ad nomē. aut de facto ad factū. De ꝑsona ad ꝑsonaꝫ fit fraus. vtpote ego tutoꝝ vel curatoꝝ. qꝝ phibeoꝝ aliq̄d emere de bonis pupilli vel adulti mei durāte tutela vel cura. p. l. iij. ff. rē pupilli saluaꝫ fore mō ego nō emo ꝓ me sꝫ ꝓ interposita ꝑsonā vt ꝓ vtoꝝ vl̄ filiū meū vl̄ etiā extraneū noīe tū meo. Publice tū palā ⁊ bona fide pōt res pupilli emere. vt. l. cū ipe. C. de ꝺhē. emp. et vē. ⁊. l. si i emptiōe. §. tutoꝝ. in glo. ff. e. ti. De re ad rē fit fraus. qꝝ etiā phibitū est mutuare pecuniā filiofamilias. ego pecuniā non mutuo sꝫ aliā rē sibi do vt ipa vēdita vtaꝫ pecunia. De ꝓtractu ad ꝯctū alterꝫ fit fraus. vtpote vir ⁊ vxoꝝ ꝑstāte mr̄imonio, phibentur sibi donare. vñ non donāt sꝫ donatōnis cā vendūt sibi iuicē. De ꝓtractu ad ꝯctū eūdē fit fraus. vtpote cū vt mutuare ticio pecuniam mulier ei⁹ vellet fideiubere ꝓ eo. ego ꝙo ecōtra. ne mulier defraudeꝫ mutuaui pecuniā mulieri ⁊ ticiū fideiussorē recepi De nomine ad nom̄ fit fraus. vt si. phibeꝫ aliq̄s ne fiat i ptātē alicui⁹ ꝛre ⁊ ipe faē se eligi nō in ptātē sꝫ in defensorē. cū tū idē sit solo nomie mutato. De facto ad factū fit fraus. vt vēdi ti tibi ancillā eo pacto ne ꝑstitueres eā i lupanari ad faciendū q̄stū sui coꝛpis. tu ꝙo in lupanari nō posuisti eā. sꝫ i cauponā vel tabernā q̄ ibi mīstraret. qꝺ tū idē est q̄ꝫtuꝫ ad effectū Itē nota q̄ nō solū p̄dictꝫ rōib⁹ sꝫ etiam alijs q̄busdā occultꝫ pacta reddūt inutilia Est ei pactū scm̄ int debitoꝝē ⁊ creditoꝝē ne liceat creditori pign⁹ distrahere. qꝺ ñ valet. qꝝ alꝫs debitor icitaret ad ꝺlinq̄ndū. i. ad solutōꝫ denegādā. Sec⁹ si paciscarꝫ ꝺ nō repetēdo depositū l̄ de nō agēdo depositi actione. Sil̄r si q̄s pact⁹ sit vt ex cā depositi oē piculū p̄stet. Hā talia pacta valēt. vt. l. iuris gen. §. si q̄s paciscat. ff. ꝺ pac. De pig. oblig. notandū q̄ si int creditoꝝē ⁊ debitoꝝē iteruenit pactū vt si debitū nō fuerit sol̄. termio statuto liceat creditori pign⁹ distrahere vaꝫ. ⁊ si q̄d vltra illꝺ qꝺ sibi debet ex pignore accipit teneat id creditori restituere. si ꝙo minus debitor creditori tenet ad supplementū

p.l.hypotecis. C.de distra.pig. Si aũt talle pactũ nõ interuenit tũc elapso die solutõnis dz creditor denunciare debitori vt luat pignꝰ. vt no.ex.l.creditor. Et habeť in.l.si ī hoc. C.de distra.pigno. qđ si nõ fecerit tunc elapsis duob annis iuxta patrie ꝓsuetudinẽ poterit creditor illud distrahere. Itẽ si fiat pactũ inť eos. vt si pciũ termio statuto debitor nõ soluat pignꝰ sit creditorꝫ. nõ valet. p.c. significare. ð pigno. qz ꝯ bonos mores. ꝛ phibitũ a lege. p.l.j. ꝛ vl. C. de pac. pigno. ꝛ.l. cõmissoria. sz si fiat pactũ si infra certum tps pciũ sit solutũ qꝰ tũc ire emptõis creditor possideat rem pignoratã iusto pcio estimandã valet. Nã talꝫ dz vẽditio cõditionalť. ff. eodẽ. l. iurisgẽ. §. vlť. Admittiť tñ tale pactum ī ꝓtractu vẽditõis si rẽ venditã emptor termino statuto nõ soluat res redeat ad vẽditorẽ. p.l.q ea. C. de pac. inter emp. ꝛ vẽ. ꝛ.l.j. eo. t. facit lex si sup. C. de trãsac. Itẽ pactum in q̃ qs generaliť in se suscipit casꝰ foꝛtuitos nõ valet ꝛ est rõ. ne qs generali vi ꝑboꝝ suscipet qđ spẽaliť nõ esset suscepturus Itẽ pactũ ð dote vtiliori die reddẽda ñ valet. Rõ. qz dãnosis data ẽ dos ꝛ publice vtilitati. Itẽ pactũ factũ vt maritꝰ dãneť vxori vtiliter. i. qꝰ cõmode facere possit nõ valet qz ꝯ bonos mores. Itẽ pactũ factũ inť mili tem ꝛ ciusdẽ aduersariũ qꝰ miles possit eẽ pcuratoꝛ. nõ valet. qz ꝓtrariũ publice vtilitati. eo qꝰ milites scire dñt arma ꝛ nõ iura Itẽ pactũ q̃ qs exꝑsse remittit iuramẽtũ calumnie. nõ valz. qz publice rei interest vt lites sine oñi suspitõe pcedãt. Itẽ pactũ factũ de pcario nõ reuocãdo nõ valet. Pactoꝝ q̃dam sunt vestita q̃dã nuda Pacta nuda sũt q̃ nõ ꝓtinẽt causam. Inutilis est eñ alicuí rei traditio sine cã. Et etiã dicunť nuda illa q̃ nõ vestiunť aliq̃ infra scriptoꝝ sex vestimẽtoꝝ. Et ħ nuda pacta nõ sũt efficacia ad obligandũ vel ad agẽdũ licet ꝑsint ad defendẽdũ. qz nudũ pactũ regulariť nõ parit actiõz sz exceptiõz. Pacta aũt vtilia dicunť vestita sex modis. s. re. ꝛbis. lr̃is. ꝓsensu. coherentia ꝓtracť. ꝛ interuẽtu rei De ꝑmissꝫ q̃ttuoꝛ modis dictũ est sup̃ in. c. vj. vbi dicebať q̃t modis ꝓtraheret obligatio. De q̃nto ꝛo ħ est ð coherẽtia ꝓtracť ẽ exemplũ. vẽdidi tibi domũ tali pacto vt ego debeã mozari ī ista domo vsq̃ ad annũ. Istud vltimũ pactũ non valeret de se factũ qz nudũ est sz coherentia illíꝰ pacti vestiti. s. vẽditionis in q̃ positũ est valet ꝛ etiã ex eo dat actio. De sexto scz rei interuentu est exemplũ. ꝑmisi tibi aliq̃d dare vel facere. vt tu mihi aliq̃d dares vl̃ faceres cũ ego dedero qđ ꝑmisi statiz vestitũ est pactum ex ꝑte mea. ꝛ ideo interuẽtu illíꝰ quod dedi es mihi obligatus ad dandũ id qđ ꝑmisisti Tertia diuisio pactoꝝ. quedã cõsistunt in dãdo. quedã in faciẽdo. Exemplũ ꝑmi q̃s paciscit dare equũ vel aliã rem. Exemplũ secũdi vt facere domũ vel estuariuꝫ. Quarta diuisio pactoꝝ. quedã exꝑssa. alia tacita. Exꝑressum est. vt si ꝓmi tibi aliq̃d dare vel facere. Sz tacitum. vt si ꝓduxi domũ tuã. ꝛ in eadẽ res meas induxi tacite videor pepigisse tecũ cũ illata sint obligata tibi ꝑ pensionẽ domꝰ. Itẽ tacitũ pactũ est. vt si habeã tres debitores q̃ mihi tenenť in. xv. ꝛ erat vnusq̃sq̃ insolidũ obligatꝰ. vnde si ab vno eoꝝ recepi. v. videor renũciasse iuri insolidũ ꝛ pactũ fecisse tacitũ ñ petere ab vno quoq̃ illoꝝ nisi alia q̃nq̃ l. si creditores. C. eo. ti. Quinta diuisio pactoꝝ. alia ḡtuita alia nõ gratuita. Gratuituz vbi nullo dato vel ꝑmisso gratis debitũ remittiť. Nõ gratuitũ est vbi trãsactio aliquo dato retẽto vl̃ quasi ꝑmisso. Porriganť autẽ pacta similiť transactiões ad illas tñ ꝑsonas inter quas facta sunt ꝛ alijs ꝑsonis regulariter non ꝓsunt. p.l.j. C. de trãsact. Fallit ħ tñ in q̃busdam infrascriptis casibꝫ. Uñ pactũ de non petẽdo factũ reo ꝓncipali prodest fideiussori. nisi ī pacisceẽdo pactũ sit ne ꝓsit fideiussori. vel nisi fideiussisset animo donãdi vel ī rem suã. In his tribꝫ casibus pactũ factum reo nõ prodest fideiussori. sed ecõtra pactuz fideiussori factũ de nõ petendo non prodest reo. p.l. Item in duob reis. ff. de pact. quia licet rei interfit a fideiussore nõ peti. quia fideiussor habiturus erat regressum cõtra reum. nõ tamẽ fideiussoris interest a reo non petenti cũ reus cõtra fideiussorem nõ habeat regressum nisi fideiussor in rem suã fideiussisset. quia tũc fideiussor ꝑ re accipiẽdus est. ꝛ tali casu pactũ factum reo prodest fideiussori. ꝛ pactũ fideiussoris in rem suã ꝓdest reo. pactũ vero fideiussoris nõ prodest fideiussori nisi exꝓresse agatur qꝰ ꝑsit reo ꝛ fideiussori ꝛ tunc singulis ꝑdest. Sic pactũ vniꝰ rei debẽde ꝑdest alteri. Itẽ pactum factum cũ vẽditore vl̃ donatore ꝑdest emptori. vt si venditor vendidit domũ quã ipe nõdum soluebat vel soluit ꝓpter inducias sibi

datas emens eisdē gaudebit inducūs. Itez pactū factū cū filio vel suo pdest patri z domino. Pactū aūt pcuratoris pdest dño et ñ nocet nisi in tribus casibus. s. si ad hoc spēale mandatū vel si i rem suā pstitut⁹ sit vel generalē dñi bonoz habeat administrationē. Qñ autē factū pcuratoz noceat z piudicz dño habetur in. l. si pcurator. C. de pcu. z. c. j. vt lit. nō ptesta. in glo. sup vbo. ppter. in. c. cū olim. de causa possessionis z ppietatis. Itē pactum tutoz z curatoris pdest pupillo. vel adulto z nō nocet si bona fide fiat z nō aio calūniā di vel defraudādi.

Capitulum. viij.

Nunc uidendū est

Nde penis pacto appositis. Sciendū pena pacto apposita aliqñ cōmittit aliqñ nō. Si em̄ quentio incipit a ꝯditiōe. vtpute si stichiū nō dedero decē dabo noie pene. hic pena cōmittit cū certū est quentuz dari nō posse. Si vero incepit a pcedēti pactiōe. vtpote pmitto stichiū dare. alioquin pene noie decē dabo. Et si tūc precedēs pactio fecerit obligationē. vt si sit pactū vestitū cōmittit pena. exq̄ stichiū dare potuit z ñ fecit. aut pcedens pactio nō est obligatio nō cōmittit pena. nisi demū lite ptestata sup eo qđ in pacto deductū est Et diligēter aduertendū q̄ in ꝯtractu stricti iuris pactū cohe/rens informat z vestit. p. l. lecta. ff. si certum petat. Et sic ratiōe informatiōis agit ex stipulatu ad id sup quo nō fuit interposita stipulatio. Et agitur tā adꝯtenta in stipulatione q̄z etiā deducta i pactū. z sic est casus specialis in quo stipulatio excedit ꝑtios termi nos siue suā ꝑtiam naturā p. l. petēs. ex stipulatione. C. de pac. licet alias regulare sit q̄ quodcūq̄z in stipulatōe obmissum sit pro omisso habeat. scz q̄ nō agat ad id qđ deductum est in nudū pactū. vt. l. ita stipulat⁹. ff. de ver. obli. Similit cohērēs ꝯtractui bone fidei. p. l. in bone fidei. C. de pac. Similiter cohērētia stipulatiōis vestit p actū. eo. ti. l. si pactū. Similiter traditiōe. eo. ti. in. l. legem. Et nō refert an pactū pcedat vel seq̄tur dūmodo in cōtinenti apponat. facit lex iurisgen. §. q̄nimo. ff. eo. ti. Notandū consequēter q̄ pacta quedā fiūt ꝑm leges. q̄daz fiūt ꝑter leges. z aliqua ꝯtra leges. Secōm leges fit puta qñ pmittit aliqđ dari vl̄ fieri ꝑm q̄ lex pmittit. modo si est pena pmissa ꝑt peti aut res vel pena. id est. alterū eoz solū nisi sit dictū q̄ pena soluta vel nō ratuz maneat pactū. quia tūc vtrūq̄z potest peti. Casus in. l. cū proponas. C. de transac. Itē pactum fit ꝑter leges. scz quādo pacto aliqđ pmittit qđ directe a lege expresse nō phibetur vtputa pmitto factū alienū z si nō fiat id pmitto penā vel paciscor alteq̄ alteri dari z si nō detur stipulor penam. tūc licet nō valeat factū principale. quia factū alienū pmittere nō possum. nec etiā alteri paciſci. valet tam̄ pene pmissio. ¶ Item pactū fit cōtra leges cum pmittit aliqđ qđ lege expresse prohibet scz res sacra vel religiosa. z tūc neutrum valet neq̄ ꝓncipale neq̄ pene pmissio. Item aut pena adꝟcitur quātitati aut speciei aut facto. si adꝟcitur quātitati. vt pmitto dare decem sub pena dupli. tūc ipsa pena quantacūq̄z z qualitercūq̄z fit reducitur ad legitimū modū vsuraz sortis pmisse. Et hoc. qa ex quantitate pecunie solet fenus cōmitti. ꝺ hoc p Inno. in. c. suam. de penis. si ꝓ adꝟcitur speciei. vt pmitto dare equū. vel aliam rem. stichiū vel ticiū sub pena decē librarū. illa pena exigit. z itez pena tota exigitur. de hoc p Bar. in. l. lucius. ff. de actio. emptio. z ven. ¶ Cōsequenter notādum q̄ recte sicut in iuramētis ita z in pactionib⁹ intelligunt cōditiōes generales. s. si deus voluerit. si res in eodē statu pmanserit. si mihi seruabit fides z̄. de quib⁹ ꝺditionib⁹ per docto. z glo. in. c. quēadmodū. de iureiuran. Itē si quis turauit se solutuz spe future numerationis intelligitur cōditio si pecunia fuerit numerata. Casus in. l. indubitati. C. de nō numerata pecunia. Itē dabo centū si ꝺtraxerz me cum matrimoniū. Intelligit conditio secutis nuptijs. ff. de iure do. l. promittēdo. Et generaliter in omnib⁹ iuramētis pmissoriꝰ generales ꝺditiones intelligunt. In assertoriꝰ vero iuramētis nulla subintelligitur Speciales aūt ꝺditiones nunq̄z subintelligunt. sed oportet q̄ expresse ponant. vt dic̄ Bern̄. in. c. tua nos. de iureiurando ¶ Notandū q̄ multa possum facere spōte ad que nō possum me pacto astringere. Nam sponte possum mihi aliquē heredē instituere. nō tamen ad hoc pacto me astringere. Casus i l. pactum q̄ dotali. C. de pac. silr in. l. stipulatio hoc mō ꝺcepta. ff. de ver. obli. Itez ea q̄ ob reuerentiā alicui⁹ pmittūt nō obligāt pmittētē. Casus in. l. j. §. onerāde. ff. quarū

rez actio nō datur. z ibi p Bar. Sic etiā tē
poralis pstatio nō vestit quentionē nudam.
p.l. si certis annis. C. de pactis Et nō refert
an talis pstatio fuerit facta sciēter vel igno-
ranter q̄ ad necessitatē in postez soluēdi. se-
cus q̄ ad effectū repetitōis. i. si sciēter soluī
debitū repetere nō possum. p.l.j.ff. de cōdic.
indebi. Distinguendū tñ est in ꝟ casu qñ q̄s
agit p illo qđ sibi cōsueuit soluī aliq̄t annis
aut actoz q̄ agit ꝓtra illū q̄ cessat soluere pre-
stationē innitik soli tpi. aut alteri cause si so-
li tpi succumbit. i. pdit causam. qz tps nō est
modus obligatōis tollēde vl̄ inducēde. p.l.
obligationū fere. §. placet. ff. de actio. z obli
ga. Aut nō solū allegat tps sed aliā causam
aut tal̄ cā est sufficiēs ad agendū vl̄ nō. si se
cundū allegat nudū pactum vel pmissionē
z itez succūbit p dictā legem Si certis an-
nis. aut actoz ptendit causam sufficientē. vt
stipulatōis z venditiōis emptionis aut alte
rius tituli. z actoz obtinebit si pbauerit solu-
tionē sibi factā ad plures annos licet nō p-
bauerit causam efficacē. quia psumik q̄ reus
nō soluerit sine causa legitima. qz nemo pñ
mitur rē suam iactare. p.l. cū de indebito. ff.
de pbat. Item pbat p glo. c. fi. xvij. q. ij. vbi
oz q̄ allegata ꝓsuetudine alicuī aliq̄d solu
endi cū causa z pstatione illī solutiōis in-
ducik obligatō. ad idē facit. c. quenit. de cen.
vbi oz in fine. oportet q̄ppe vt ois cēsus ad
q̄d z qñ psolui debeat pciak. Cōclusiue te-
nent doctozes q̄ pmissa vera sunt. de capi-
tulo quenit. qñ p tantū tps solutū sit quod
sufficit ad pscriptionē. z nō fuit in possessio
ne recipiēdi hmōi solutiōem vl̄ precarie aut
clam Item nemo alienū factū pmittēs ob-
ligak. vñ q̄ pmittit p aliquo nō tenek ad aliō
nisi q̄ det operā quā potest q̄ ille faciat qđ p
mittit. p.l. stipulatio ista. ff. de v. obli. nisi q̄s
pmittat se effectuz curatuz ve vt pmissum
fiat insti. de inuti. stipu. §. si q̄s aliū daturū.
Item si q̄s pmisit insulā facere ad certū tē-
pus sub certa pena z tantū tps iā trāsiuit q̄
modo infra tps statutū fieri nō poterit. licz
totū tps nō trāsierit. possum tñ agere cōtra
talez pinde ac si totū tps trāsierit p.l. ꝟ iure
ff. de ver. obli. Item si aliquis pmittit genera
liter hoc modo. quodcūq; postulauerī da-
bo. in tali excipiunk oia illicita z piudicialia
z etia ea que in generali ꝓtractu nō veniunt
scz q̄ q̄s spēaliter noīata nō dedisset. Casus
in.l.j. C. q̄ res pigno. obli. poss. vel nō.

Defensionū seu be-

neficioz quedā in fauorē. quedā in
odiū introducte sunt. vñ ꝓtigit q̄
psonep quib⁹ inuēte sunt p eas iuuank ne tē
neank de obligatōib⁹ quas fecerūt. Et licet
vez sit regulariť licitū esse his p se introdu-
ctis renūciari. l. si q̄s in scribēdo. C. de pac.
sunt ex eis tñ quedā bñficia quib⁹ renūcia-
re non possum⁹. z renūciatōne facta nō im-
pedit quo min⁹ hmōi bñficia z defensiones
opponi pñt. Aliquetñ sunt q̄b⁹ q̄s renūcia-
re potest z renūciatōe facta tenet. z illa pso-
na que añ renūciationē p ipa bñficia iuua-
batur renūciatione facta ampli⁹ nō iuuak.
Alique sunt defensiōes q̄b⁹q̄ ad q̄d q̄s renū
ciare potest z q̄ ad q̄d nō. Igiť de singul̄ est
videndū. z primo de illis quib⁹ renūciare ñ
potest

Beneficiū macedo-

nianū senatuscōsulti cōpetit filio-
familias q̄ pecuniā accepit mutuo
sine volūtate tacita vel expressa patris. Et
nota licet appellatōe pecunie largo mō sum
pte ꝓtineak q̄d q̄d numero pōdere vel mēsu
ra cōtineak. capiť tñ hic stricte solū p pecuia
filiofamilias mutuata. vt dictū est. z sic iu-
uatur. si tñ fili⁹ recepit qđ cōsistit in pōdere
vel mēsura tenebik nisi fraus adhibita sit a
creditoze. vt qz dedit filiofamilias frumen-
tum vel oleū vt bis distractis vterek p pecu
nia. vt supra dictū est in. c. pri. vbi dicebak. i
fraudē aūt fit pactū varijs modis z nō solū
cōpetit ei interim dū est in potestate patris
vez etiā postq̄ fact⁹ est sui iuris z etiā cōpe-
tit heredi filij familias z ei⁹ fideiussori. p.l. sz
z si pr̄. §. nō solū. ff. ad macedo. Et introdu-
ctū est in odiū feneratoz. z huic bñficio re-
nūciare nō potest. vñ post sniam datur excep
tio ex eo. ff. ad macedo. l.j. z dicta. l. si pater. §
nō solū. naturalis tñ obligatio manet. vt in
.l. si iulian⁹. §. quāq̄. e. ti. Nota tñ q̄ in ca
sib⁹ sequētib⁹ exceptō bñficij macedonij nō
habet effectū. Primo si filiusfamilias p mē
dacium dixit se patrēfamilias. vt in. l. zeno-
dozus. in glo. z in. l.j. C. ad senatusco. mace
do. Scōo si credebak fili⁹ forte paterfamili
as. qz fungebak publicis muneribus. vt dicta
.l. senodaz⁹ Tertio si filiusfamilias a pupil
lo recepit mutuū nō interueniēte ipi⁹ tutoz⁹
curatoris auctoritate. Quarto si mutuam

pecuniã in vtilitatẽ patris ꝓuertit. vl̃ cũ illa pecunia fecit qꝺ pater eſſet factur⁹. vt dotã/ do filiã vel ſororẽ. p. l. filiuſſa. ff. e. ti. Quito ſi recepit pecuniã cauſa legatõnis vl̃ ſtudij vt in. l. macedoniani. C. e. ti. Sexto ſi pater ratũ habet vl̃ ꝓſentit poſtea qñ mutuũ acce pit fili⁹ vel pñs fuit ⁊ nõ ꝺixit. vt. l. ſi filius fa. eo. ti. Itẽ ſi filiuſſamilias fact⁹ paterfami lias ſoluit ptẽ debiti ceſſat bñficiũ macedo nianũ. p. l. ſz iulian⁹. §. fi. ff. e. ti. Itẽ ceſſat il/ lud bñficiũ ſi fili⁹ habet peculiũ vſq; ad qñ/ titatẽ peculij. i. pecunie mutuo recepte. glo. in. l. dicta. Zenodor⁹ ponit plures caſus de eodẽ. Itẽ qꝺ dictũ eſt de filiofamilias: dicẽ dum eſt de nepotib⁹. p. l. filiũ habeo. ff. eo. ti. Et idẽ tenet Salicet⁹ in. l. ſi fili⁹. e. ti. illud tñ vez eſt de nepotib⁹ qñ agit ꝺ fauore ipoꝝ vel patrũ ſuoꝝ Caſus in. l. liberoꝝ. §. ſz ⁊ pa pinian⁹. ff. de ver. ſig. Sec⁹ cũ agit de odio ipſoꝝ. vt in cauſis penaꝝ vel ꝺemnationũ nam tali caſu appellatiõe filioꝝ nõ intelligũ tur nepotes

Beneficiũ reſtituti/

b onis cõpetit minoribꝫ toto tpe mi noris etatꝭ etiã eo finito infra qua/ ꝺrienniũ ꝓtinuũ. ſz ſi i minori etate decepti fuerint coꝝ facilitate ⁊ aduerſarij callidita/ te. Notandũ minorẽnis multis modis põt intelligi. Primo qꝺ minor eſt. xiiij. annis. vt ĩ ca. in pñtia. de pba. §. pterea. Secũdo a di ſcretione vſq; ad ſeptẽniũ. C. de iure delib. le. fi. ſi infanti. Tertio qꝺ ad matrimoniũ cõ/ trahendũ vſq; ad. xiiij. annũ maſcul⁹. et ad xij. annũ femina. Quarto qꝺ ad teſtamẽti fa/ ctionẽ vſq; ad. xiiij. annũ. xvj. q. j. admonere ⁊. c. ſe. Quinto quo ad reſtitutiõem vſq; ad xxv. annũ. ff. e. ti. p totũ. Modo ad ꝓpoſituz minoribꝫ etate damnis ſubuenire nõ ĩ rebꝫ pſperis ſeu pſpere geſtis nocere ꝓſuenit. C. de pcu. l. nõ eo min⁹. Errãtibꝫ eĩm ⁊ nõ fallẽ tibus publica iura ſubueniũt. vñ ſi minor qꝺ nũc ſe maiorẽ aſſeuerat fallaciter maior ſ eta tis mẽdacio aliquẽ decepit in integrũ reſti/ tui nõ debet. C. ſi minor maiorẽ ſe dixerit. l. ſi is qꝺ. Itẽ ſi minor. xxv. annis renũciat bñfi cio eccleſiaſtico nõ reſtituet ſi illud bñficiũ eſt alteri collatũ. qz qꝺ bñficiũ eſt legitime ad eptus nõ poteſt illo ſine culpa ꝓuari. Sed ſi minor obmiſit aliquã pbatiõem neceſſari am vl̃ alias capt⁹ eſt in iudicio poteſt petere in integrũ reſtitutionẽ, vt in. c. ex pte. ꝺ reſti. ſpoli. p Berñ. Itẽ ſi minor facit qꝺ ꝺiligen tiſſimus feciſſet nõ reſtituet. vt ſi de cõſenſu ſuoꝝ amicoꝝ adiuit hereditatẽ quam puta/ bat fore multũ pinguẽ licz nõ inueniat opu lentã. qz tali caſu vtit iure cõmuni. caſus in le. nõ videt. C. de in inte. reſtit. minoꝝ. xxv. annis. Itẽ minor in iudicio legitimã pſonã ſtãdi nõ habet. C. qꝺ legiti. pſo. p totũ. Ideo ſi agit ⁊ ſnĩa ꝓtra eũ lata eſt habebit bñficiũ reſtitutõis. p eo aũt lata tenet. in dicta. l. nõ eo min⁹. Itẽ minor. xxv. annis agere poteſt ſine tutore ⁊ curatore. vt in illis caſibus ĩ qꝫ bus minor cenſet maior. vt ſi iudex p frau/ dem tutoris abſoluit reũ a iudicio põt ꝓue nire tutorẽ. ita qꝺ neceſſe eſt ipm ꝑmo ꝓueni ri. ⁊ h caſu reſtituit minor etiã ſi ꝓtumax fue rit. vt. ff. de minoribꝫ. xxv. annis. l. minor.

Dec Johes. lxxxvij. diſ. irreligioſam. Itez minor poteſt cauſam matrimonialẽ p ſe age re vel p. pcuratorẽ. p. c. ex pte. de reſtit. ſpoli. Itẽ cenſet maior in voto. xx. q. ij. ca. j. vbi ꝺr qꝺ firma erit pfeſſio ꝑginitatis et quo adul/ ta eſſe cepit ⁊ que ſolet apta nuptijs deputa ri. Itẽ qñ minor mortẽ patris et equit. xv. q iij. de crimine. Itẽ qñ agit ex teſtamẽto pris Itẽ qñ agit de recuperanda poſſeſſione. C. qꝺ legi. pſo. l. vlti. Itẽ qñ de thoro violato agi tur. ff. de adul. ſi marit⁹. ⁊. le. iure mariti. C. eo. ti. Itẽ qñ agit de libero hoĩe exhibendo. imo tali caſu pupill⁹ admittit. ff. de libe. ho. exhi. l. iij. Itẽ qñ impetrat veniã etatis. et q liter impetret ⁊ coraꝫ quo ⁊ qua etate. habet C. de his qꝺ veni. eta. impe. l. ij. Itẽ qñ agit negocia alteri⁹. licet eĩm agere p ſe non poſſz põt tñ p alijs agere ſi ſaltẽ hz mãdatũ. ff. ꝺ p cu. l. filiuſſa. Ad iudicia aũt pcurator nõ pt eſſe niſi. xxv. annoꝝ. p. c. qꝺ generalit. de pcu/ ra. li. vj.

Beneficiuz ne quis

ꝺemnet niſi inquãtũ facere põt et nõ vltra. i. habita rõe ne egeat com petit marito ⁊ ei⁹ heredibꝫ ⁊ filijs omnibus vtriuſq; ſex⁹ ⁊ ei⁹ patri qñ ꝓuenit ab vxore. ⁊ cõpetit patri vxoris qñ vxor ꝓuenitur a vi ro hincinde p dote ⁊ donatõe. Itẽ patrono qñ ꝓuenit a liberto. Itẽ cõpetit ſocio qñ cõ uenitur a ſocio. Itẽ ꝓuenit patri qñ ꝓuenit a filio vel filia. ⁊ huic bñficio renũciari non poteſt. Sciendũ qꝺ plerũqꝫ ꝓtingit quẽ ce/ dere bonis. ⁊ ille tũc qꝺ ſic ceſſit bonis ſolũ/ modo ꝺamnatur inquantum facere poteſt.

Jtem postea ꝓueniri põt si tantuz acq̃sierit quo põtoꝛ possit moueri. sz tñ fraudãdus nõ est alimẽtis quotidianis. nec etiã debz detrudi in carcerẽ. ff. de cess. bo. li. iij. l. q̃ bonis. ꝛ. l. si debitoꝛes. Et talis cessio bonoꝛ obligati onem debiti nõ tollit sz ineffícax est talis obligatõ ꝓpter debitoꝛis inopiã. sed prodest vt nõ detrudak in carcerẽ cedens. vt in dicta. l. q̃ bonis. Et q̃ bonis cedit añq̃ agnoscat debitũ vel anteq̃ cõdemnek vel in iure ꝓfiteak debitũ audiri nõ dz. ff. de cess. bo. l. pnũt. Et habek in glo. ibidẽ. sup ꝙbo nõ dz. Qñ cedẽs bonis debet bona indicare. allegat p argumẽto. l. fi. C. de iure delib. Jtẽ habek in glosa ibi. q̃ oĩb bonis cedere dz vt etiã vnũ denariũ nõ retineat. licet i post quesitis bonis fiat. vt in dicta. l. q̃ bonis. Si tñ talis sustinuisset penã coꝛpalẽ p debito tũc nõ tenetur de postquesitis soluere. vt. xiij. q. vj. si res Jtẽ bona cedẽtis debẽt vẽdi nõ occupari p ꝓpria autoꝛitate credẽtiũ sz bñ iudicẽ. vt. ff. e. ti. l. legis iulie De cessione tali babek p canonistas in. c. bedard⁹. de solut.

Beneficuz ne liber

hõ ob es alienũ obligek huic bñficio nõ poterit renũciari. qz ꝟ renũciatio est dãnosa ꝛ contraria libertati. Qui em̃ libeꝛ hoĩm cogit ꝟuire p debito pena ẽ est vt ꝑdat debitũ. Scõo tãtũdez dabit parẽtib⁹ illi⁹ hois quẽ in ꝟnitutẽ reduxit. Tertio punik pena coꝛpali. vt dic̃ Salicet⁹ circa legẽ. ob es alienũ. C. õ obli. ꝛ act. faĉ lex q̃ filios. C. q̃ res pig. obli. pos. vl̃ nõ. Jtem Jo. an. dic̃. q̃ libꝛi alicui⁹ studẽtis ad ꝓtinuum vsum ipius dekuiẽtes nõ obligẽt ob es alienũ. Jtẽ nec salaria aduocatoꝛ vel militũ a publico ipis debita. vt no. Salicet⁹ in le. ne q̃s de coꝛpe. C. de aduo. diuer. iudi.

Beneficũ foꝛi

quod cõ petit foꝛẽ si cuiq̃ dicit q̃ ipe re⁹ sub suo iudice debebat ꝓueniri. qz actoꝛ debet sequi foꝛ rei. de fo. cõpe. si cleric⁹. ꝛ. c. cũ sit generale. C. de iurisdic. om. iu. l. q̃. ff. õ alie. iudi. mu. cau. fac. l. j. in ꝑn. nõ añt ecõtra nisi in q̃busdã casib⁹ vt statim infra dicek Et buic bñficio seu ꝓuilegio pacto nõ renũciatur sz ad ꝟ q̃ reus alibi possit q̃q̃ i foꝛo suo ꝓueniri ꝓmittat solutõez facere vbicũq̃ fuerit petita ab eo. qz tunc ibi tenek solutiõem facere vbi ꝓuenik. Rõ. qz ꝓuilegio foꝛi a ꝑncipe vl̃ lege indulto ꝛ oĩ iure introducto in ei⁹ fauorem i ꝓtractib⁹ põt renũciari. vt. l. si q̃s in cõscribẽdo. C. de pactz. Jn his casib⁹ seq̃ntib⁹ actoꝛ nõ sequit foꝛ rei. Et ponũt. vj. q. iij. ꝓ Jo. glo. decre. ꝟsus. Cõtract⁹. crimẽq̃ reus religioq̃. Vir rõ similis vl̃ ꝓuocat atq̃ resat. Excellit iussu vl̃ si ꝓsentit vteroq̃. Regle ctoꝛ iudex feodari⁹ atq̃ scolarz. ¶ Notãduz cũ cleric⁹ habet cãm aduersus aliũ clericuz ꝓueniat ipm coꝛã epo ꝓꝛio. s. ipsi⁹ rei vel de ꝓsilio ipsi⁹ epi aliũ iudicez vtraq̃ ps eligat: ecclesiasticũ tñ. e. ti. c. j. ar. ꝟ. p. c. cũ R. õ off. dele. Ubi oꝛ q̃ actoꝛ dz eligere nõ vtraq̃ ps So. illa decretal' intelligik ſm Berñ. qñ altera ps est absens. vl̃ cũ nõ vult ꝓcoꝛdare reus. ꝛ ita obseruak in curia

Beneficũ seu ꝓꝛiui

legiũ foꝛi qõ cõpetit clericz. d. q̃ licz cleric⁹ de iure cõi subiect⁹ sit iudici seculari. p ꝓuileglũ tñ põt declinare ꝛ dicere q̃ velit solũ coꝛã suo epo rñdere: aut alio cõpetenti ꝛ huic bñficio de iure canonico ꝛ etiã ciuili nõ renũciak. qz introductũ est i fauoꝛẽ tot⁹ cleri ꝛ nõ alicui⁹ singularz clerici Nã ꝓuilegio foꝛi a ꝑncipe vel le. indulto põt in ꝓtractib⁹ renũciari. vt dictũ ẽ. imo iudex admittẽs exceptiõem foꝛi nõ admittendã facit litẽ suã. vt patet i alle. l. si q̃s i ꝟscribẽdo. Et sicut iudex male iudicãs facit litẽ suã. sic etiã arbit̃. ꝛ arbitratoꝛ. sz nõ tenek õ estimationе litis nisi õ dolo ꝛ lata culpa. dũmõ saltem fuerint electi de ꝑtiũ ꝓsensu. faĉ. l. j. §. j. ff. si mẽsoꝛ falsum moduz dixerit. Jdẽ videk de ꝓsultoꝛe. vt. l. j. de discusso. C. li. ꝛ. nã cui libet i sua arte expto credendũ est. ff. õ vẽtre inspiciẽdo. l. j. ꝛ. c. cã matrimonij. õ pbak. in glo. ¶ Notandũ ad ꝟ q̃ cleric⁹ possit ꝓrogare iurisdictiõem ñ sui iudicis ſm panoꝛmita. in. c. significasti. de fo. cõ. Primo reqrik eius ꝓsensus. qz inuit⁹ iudicari non ꝑt. Scõo si ꝓsentiat ex certa scia nõ p errozẽ. vt i glo. j. dicti. c. faĉ lex fi. C. õ ꝓdi. inde. Tertio q̃ nõ fiat ꝓrogatio met⁹ cã. vt. l. q̃. in ꝑn. ff. de indic̃. Quarto q̃ iudex i quẽ ꝓsentiat sit eccl̃iastic⁹ de boc in. c. si diligẽti. de fo. cõpe. Quinto vt talis alias ꝑsit iurisdictõi. qz fundamentuz ꝓrogatiõis est iurisdictio. Jgik in iudicẽ nõ habentẽ iurisdictõz nõ ꝑt fieri ꝓrogatio. q̃a nõ entis nõ sunt q̃litates. vt. l. ei⁹ q̃ in puincia. ff. si cer. peta. Sexto q̃ tal' sit iudex ordinari⁹. qz nemo ꝑt ꝓrogare iurisdictiõem nõ

sui iudicis delegati etiã cũ ꝺsensu epi. qz iu/
dex delegat⁹ vigoꝛe rescripti hz iurisdictiõz
limitatã ꝛ restrictã. Septimo q fiat cũ con
sensu sui epi. Octauo q progãs ñ peiteat re
integra. qz cũ res ẽ integra pnie ẽ loc⁹ al's ñ
vt in. c. j. de iudi. Nono q sit tal' cã q recipi/
at progationẽ illi⁹ iudicis. qz laic⁹ qualẽcũ/
qz iurisdictionẽ habeat nõ progak in spũali
bus causis. de h p Jo. an. in cle. dudũ. de se
pul. in glo. sup ꝓbo spẽali. Jtez laic⁹ trahẽs
clericũ iuitũ ad iudicẽ secularẽ pdere debet
cãm ꝛ iudex secular⁹ punak iurisdictõe p au
ten. statuim⁹. C. de epi. ꝛ cle. Jtẽ q̃d si cleri/
cus trahit clericũ ad secularẽ. Rñdeꝁ. debet
excõicari nõ bñficiat⁹. bñficiat⁹ ꝓo bñficio
ꝛ offi. suis ꝓuari. xj. q. j. inolita

Exceptio nõ nume/

rate pecunie date vl' tradite rei ali
qñ cõpetit infra duos ãnos. aliqñ
infra. xxti. dies. aliqñ infra annũ. aliqñ infra
tres mẽses. Ecce enĩ debitoꝛ q ꝺfiteꝁ se mu/
tuo pecuniã recepisse quã i ꝓtate ñ recepit
põt opponere exceptionẽ nõ numerate pecu
nie infra duos annos a die ꝺfessionis facte
Creditoꝛ ꝓo q ꝺfessus ẽ sub spe future nũe/
ratiõis creditũ suũ recepisse a ꝺbitoꝛe hz ex
ceptionẽ nõ solute pecunie infra. xxx. dies. p
legẽ in ꝓtractib⁹. ff. illo. C. ꝺ nõ nume. pecu.
Jtẽ marit⁹ q ꝺfessus est sub spe future nũe/
ratiõis se dotẽ recepisse. hz exceptiõz nõ nu
merate dotis q opponẽda est infra annuz p⁹
solutũ matrimoniũ. ꝛ h si matrimoniuz du/
rat min⁹ duob⁹ ãnis. ꝛ ẽ opponẽda infra tres
mẽses si matrimoniũ durauerit pl⁹ duobus
annis sz min⁹ decimo. Predictz exceptiõib⁹
nõ põt renũciari. ꝛ renũciatio si facta est nõ
impedit q̃ min⁹ infra dicta tpa opponi possit
verũtamẽ in h pdest renũciatio. q si nõ esset
facta renũciatio deberet pbari aduersarius
defendẽti pecuniã ipam soluisse. ꝛ ita pdest
renũciatio tal'. q ꝺuertit on⁹ pbãdi in renũ/
ciantẽ. vt no. in rubꝛi. ne fideiussoꝛes vl' mã
datoꝛes dotiũ denĩ. C. cũ suis legib⁹ q̃ phi
bent fideiussoꝛẽ dari p dote restituẽda i euẽ
tum restituẽde dotz Uñ licz q̃dã sciãt ꝛ faci
ant hmõi fideiussionẽ renũciãtes pdicto ru
bꝛo cũ suis legib⁹. ipa tñ renũciatio de iure
nõ valet. qz talẽ fideiussoꝛẽ dari p dote resti
tuẽda phibeꝁ a lege. mõ id q̃ fit ꝺ legẽ etiaz
si iuratũ sit p nõ facto habeꝁ. p. l. nõ dubiuz
C. de legib⁹. Rõ aũt legz secũde pdicti rubꝛi
elicit ex ei⁹ ꝓbis cũ dic. si em credẽdã eẽ mu
lier sese suãz dotẽ parti mariti existimauit.
quare fideiussoꝛ vl' ali⁹ intercessoꝛ exigitur
Nota tñ fauoꝛẽ magnũ foꝛe mulierz p dote
recupanda. vt in. c. ex lr̃is. ꝺ pigno. vñ muli
eres p oĩb⁹ creditoꝛib⁹ p recupanda dote p/
uilegia ꝺ psonales actões siue p re alia hñt.
vt. C. q̃ potiores i pignoꝛe habeanĩ. l. assidu
is. Talẽ etiã fauoꝛẽ mulier etiã in suos here
des trãsmittit. Sz tñ puilegiũ hmõi muli/
er nõ habz in donatõe ꝓpt nuptias si pacta ẽ
de lucrãda donatõe. qz tali casu nõ ꝓfertur
alĩs creditoꝛib⁹. qz in dãno vitãdo eis suc/
currit. nõ aũt in lucro captãdo recte sicut i
lucris ignoꝛãtia iuris mulieri nõ pdest. vt i
le. iuris ignoꝛãtia. C. q̃ admitt. ad bo. poss.
pos. ꝛ infra qꝺ tps. Jtẽ ꝓpter maleficiũ viri
vxoꝛ nõ pdit dotẽ excepto crimine lese maie
statis. vt dic autẽtica. Bona dãnatoꝝ. C. ꝺ
bo. ꝓscrip. ꝛ dãna. nec etiã ꝓpter crimẽ hereꝁ
nisi tpe ꝓtract⁹ mr̃imonij vxoꝛ sciuerit virũ
hereticũ. casus in. c. decreuit. de here. lib. vj.
Jtẽ nec ꝓpter maleficiũ patris. C. sol'. mr̃i. l.
ij. Hã vult ius fiscũ teneri ad dotẽ vt ibidez
in glo. ꝛ ff. sol'. matri. l. si marito. in pn. ꝛ C.
de bo. ꝓscrip. l. si vt ꝓponis. Jtẽ in. l. satz. C. i
quib⁹ causis pign⁹ tacite ꝓtrahit habeꝁ cas⁹
singularis q etiã patrimoniũ vxoꝛis tacite
obligatũ est p debito mariti i cã ꝓmipularij
licet alias regulare sit bona vxoꝛz p debito
mariti obligari ñ debere. vt. C. ne vx. p ma.
p totũ. Jtẽ puilegiũ dotz est q oĩa bona ma
riti sunt tacite obligata p dote vxoꝛi. vnꝺ si
alĩs possidet hereditatẽ mariti teneꝁ rñde/
re mulieri p dote. vt in. c. ex lr̃is. de pig. Eti/
am extẽdit h ad parafernalia. qz sicut bona
mariti obligata sunt vxoꝛi p dote. ita ꝛ p pa
rafernalib⁹. Nota si mulier aliq̃ ex iusta cau
sa sepata fuerit a viro tota dos dz sibi reddi
habita rõe ne egeat. vt si aliqꝺ impedimẽtũ
fuerit inter eos. vtputa affinitatis vel ꝺsan/
guinitatis aut aliqꝺ tale q̃ ignoꝛarunt Et
tũc oĩa empta vel cõparata de bonis viri et
mulieris debẽt diuidi inter eos si hoc ꝓstat
alias psumenĩ de bonis viri empta. ff. ꝺ do
na. inter viz ꝛ vxoꝛẽ. l. q̃ntus muci⁹. ꝛ. c. j. q̃.
ꝛ. q̃. in textu ad glo. extra eo. ti. Si aũt con
trahẽtes sciẽtes impedimentũ contraxerint
soluto matrimonio vterq̃ pdit qꝺ alteri de
dit ꝛ fisco applicaĩ nisi errore vel etate excu
senĩ. C. de incest. nup. l. q̃ ꝓtra hoc faĉ. ca. q̃.
q̃ filij sint le. imo de iure canonico scienter

cõtrahentes ꝓhibiti in gradu sunt excõmunicati ipo iure. vt in cle. vnica. de ꝓsan. z affini. Cõsiderandũ tñ si mulier ita reuocauerit dotem. nõ tamen potest eam alienare cõstante matrimonio. sed necesse habet eã seruare ad vsum mariti z filioꝝ. facit. l. vbi. C. de iure dot.

Hic de beneficio non videam⁹ quibus ꝙs renunciare põt. z quoꝝ renũciatio impedit ne ampli⁹ opponi possint. Est em̃ quoddã bñficium qđ vocat noua ꝓstitutio de pluribus reis debẽdi. a res rei z nõ a reatu. que cõstitutio dicit ꝙ si plures sint rei debẽdi. hoc est plures debitores ydonei z soluẽdo hoc diuisionis bñficiũ habẽt ꝙ potest dicere vnusq; ꝙ ꝙ p sua tantũ parte teneat insolidũ ꝓpter istud beneficiũ duo sunt necessaria. scz ꝙ ꝓmittãt z obligẽt se insolidũ. z renunciẽt dicte noue ꝓstitutioni de pluribus reis debendi z sic vbi creditor habet plures reos debẽdi insolidũ. habet electionẽ alteꝝ de cõreis cõueniendi insolidũ. secus si essent plures rei debẽdi p parte. p. l. j. C. de duob⁹ reis stipu. z ꝓmit. Notandũ vnus debitoꝝ soluẽs totum p suis cõdebitoribus habet actionem negocioꝝ gestoꝝ cõtra cõdebitores. vel mãdati cõtra cõreos actione sibi concessa p creditorem. p. l. fi. fideiusso. C. de fideiusso. z mãda. Sciendũ ꝙ plures rei debẽdi possũt simul cõueniri in eodẽ libello dũ tamẽ actor ꝓtestet in dicto libello se velle esse ꝓtentum tota solutõe vni⁹. ff. eo. ti. l. ij. z iij. Itẽ interruptio facta ab vno creditore cõtra plures reos debẽdi. z ecõtra interruptio facta per vnũ de pluribus reis debẽdi cõtra pl'es creditores vel vnũ nocet z pdest alijs. p. l. cum q̃dam. C. de duob⁹ reis. ff. eo. ti. l. in duobus. Nota diligẽter ꝙ virilis receptio diuisionẽ tot⁹ obligatõis inducit. vt bis q̃ soluit nõ possit vlteri⁹ ꝙueniri. p. l. si creditores. C. de pact. vnde q̃ nõ soluerũt possunt ꝙueniri vltra virilẽ portiõem residui. cõpetit tamẽ eis exceptio diuisionis. quia illa diuisio est contra naturã integral' obligatiõis. ideo indu/citta citũ pactũ de nõ petẽdo. arg. dicta. l. si creditores. C. de pac. Nota tñ ꝑ Balduz. in dicta. l. si creditores. triplicẽ esse diuisiõz. Quedam fit a ꝓncipio. vt qñ plures se obligant ꝓpriis noibꝫ exꝑssil. tũc tenetur quilibz p virili. in. l. reos. §. cũ tabulis ff. de duob⁹ reis stipu. Alio modo fit diuisio ex epistola diui adriani. vt. ff. de fideiusso. l. inter eos. Exemplũ. duo fideiussores ꝓmiserũt solue re centũ z quilibet eoꝝ. z tũc ꝓuenire possũ vnũ ex bis p illis centũ quẽ voluero. Si tamen hoc pacto petã a quolibz centũ. possũt ipi petere a iudice vt ipis impartiat bñficiũ epistole diui adriani seu bñficiũ noue cõstitutionis. ꝺ fideiuss. z mãda. Tertia diuisio est que venit ex supueniẽte pacto tacito vel expresso. Et fit duob⁹ modis Uno modo p receptionẽ virilis portiõis. de illa casus in dicta. l. si creditores. Alio modo p petitiõez receptiõis virilis portiõis. vt in. l. liberum. C. de fideiusso. vbi ꝺr ꝙ actio p litẽ ꝓtestati onẽ diuisa ampli⁹ reintegrari nõ potest

¶ Nota epl'a diui adriani p fideiussoribus fallit in ąnqz casib⁹. Primo in fideiussore tutoꝝ q̃ nõ implorat hmõi bñficiũ. licz tutores sint soluẽdo. ff. rem pupilli saluã fore. l. fi. Itẽ fallit i fideiussore fideiussoꝝ. vt. ff. eo. t. si plures. §. fi. Itẽ fallit qñ ceteri fideiussores soluẽdo nõ sunt tpe litis ꝓtestatõis Itẽ fallit qñ eiusdẽ sũme sunt fideiussores sz nõ p eodẽ. ff. e. ti. si dubitet. §. si plures. in glo. super ꝓbo ptẽ petere

Beneficiũ quod cõpetit fideiussoribꝫ ꝺr ꝙ si ꝓncipalis z fideiussor ambo sũt ydonei i soluẽdo. debet ꝓus ꝓncipal' ꝓueniri ꝙz fideiussor sed ad ꝟ vt fideiussorẽ qñcũqz creditor possit ꝓuenire renũciare ꝺz fideiussor noue cõstitutioni de fideiussoribꝫ. Et nota qñcũqz duo. tres. quattuor. vel plures ꝓncipaliꝫ et insolidũ se obligãt locũ habet renunciatio ꝓdicta que debz poni ꝟ modo. Renũciam⁹ cõmuniter z diuisim nouis ꝓstitutiõibus z epl'e diui adriani bñficio zc. Unusq̃sqz em̃ p altero intẽdit soluere cũ vltra ptẽ sibi contingentẽ se videt obligare. Dubitat an laicus fideiussor clerici existẽs possit cõueniri coram iudice seculari. z videt ꝙ nõ. eo ꝙ ꝓncipalis nõ põt cõueniri coram eo. cũ renũciare nõ poterit ꝓuilegio suo. vt supra dictum est de beneficio clericoꝝ. Spe. in ti. de cõpetẽ. iudi. adi. in ver. sed pone ꝙ clericus. tenet ꝙ sic. qz ꝓsonales exceptiões ꝓstitutione non transferunt. reales ꝓo sic. ff. de excepti. l. exceptiones facit. l. si cũ ꝓcuratore. ff. de re iudi. Notandũ. xj. q. j. c. te q̃dem. ꝺr ꝙ clericus fideiubere ñ debet p laico, si tamẽ fideiusserit

tenet. vt in. ca. sequēti. Clerici tñ possunt fi deiubere inter se qñ ꝓueniunt. C. de epis et cle. l. oēs. §. in hac aūt vrbe inclita. Jtē qñ necessitas instat tūc ex pietate tenent subue nire alij. vt. lxxvij. di. nō satis. Jtē p eccleſiſ suis. vt in auten. de san. epi. §. aliū aūt. col. ix hec Johes. ix. q. j. te ꝗdem. Null⁹ religiosus absq; plati sui licētia. z maioris ptis capitu li ꝓsensu debet fideiubere, p aliquo. nec pro aliquo mutuā pecuniā recipiat vltra sūmā cōmuni puidētia ꝓstitutā ꝓuent⁹ seu capli. als cōuēt⁹ z capitulū nō tenet rñdere p his nisi manifeste ꝓstiterit ī vtilitatē ei⁹ redun dasse. vt in. c. q quibusdā. de fideiussoribꝫ.

¶ Ulteri⁹ sciendū q ī his casibꝫ pōt fideius sor agere ꝓtra ꝑncipalē debitorē vt eū libe ret a fideiussione. Primo si diu stetit in obli gatione. Secūdo si debitor incipit vergere ad inopiā. Tertio si fideiussor ꝓdemnat⁹ sit hi casus ponunt in. c. vlt. de fideiuss. Quar to si ab initio ꝓuenit. ff. e. ti. l. fideiussor. eo. z in. l. si p ea. C. mād. vbi elicit tanq; p regula q fideiussor vl' mādatari⁹ añq; soluat p reo ꝑncipali nō eget mādati ꝓtra eū nisi sit ꝓdē natus vel re⁹ bona dilapidet vel ꝓuentū sit q possit qñcūq;. Fideiussor tñ iniuste ꝓdē natus appellatōe nō vsus ꝓtra reū regressū nō habet qđ est notatu dignū. Fallit hec re gula in fideiussore iudicij. qz statim post sti pulationē cōmissam agere pōt. vt in. l. si mā dato. j. Rñso. ff. e. ti. Rō est. qz illa fideiussio parată secū habet executiōem. Fallit ī fide iussore ꝓtract⁹ q fideiussit aīo nouādi. vt in dicta. l. si mādato. ij. rñso. Rō. qz reū libera uit. z sic soluēti est similis. nā in tali nouatio ne obligatio ꝑma debitoris transfunditur ī fideiussorē. Jtē fallit si fideiussor nō animo nouādi sed interpellat⁹ in iudicio quantita tem summe debitoris deposuit in iudicio z eam cōsignauit. z talis etiā similis est soluē ti. Jtem q fideiussit p aliquo vel etiā simpli citer pmisit soluere p alio. Nō solū ipe sz eti am heredes ei⁹ ꝓueniri possunt. insti. de fi deiusso. §. fideiussor nō tantū. z. l. j. C. de cō sti. pecu. z. l. potest. §. fideiussor. ff. de fideius so. Jtem si debitor pmisit fideiussori se eum liberaturū infra terminū. qđ si non fecerit z fideiussor p eo soluerit habeat pdia empta q creditori erāt obligata p ea pecunia quā soluit. Promissio seu pactū tenet. qz apparz venditio cōditionalis. ff. de cōtrahē. empti. le. vltima. Jtem fideiussor habet exceptio nem si mādauit creditori q aliter nō crede ret nisi reciperet pigno. ff. de fideiussoribꝫ. l. si in puerpere.

Defensio seu excep

tio p ꝓditionem indebiti alicui cō petēs est vt si aliq̄s indebite soluit. vt qz illud nō tenebat soluere potest illō re petere. z huic beneficio renūciat. Sciendū si aliq̄s bis creditori pecuniā solutisset obli tus se ꝑmo soluisse. reducēs vero ad memo riam postea repetit indebitū. ipe tñ repetēs debet pbare. vt pecunia indebita sit soluta. nisi creditor negaret solutionem sibi factaz tunc si probabit solutio oportet creditorem probare q pecunia illa sibi debita fuerit. ō hoc casus in. c. his q̄ de solutiōibꝫ. Et hoc ī telligit de psonis nō ꝑuilegiatis. secus de p sonis ꝑuilegiatis. vt est pupillus. mulier. mi les. rustic⁹. z alie simplicitate gaudētes. hec em̄ psone nō tenent pbare pecuniā indebi tam. sz ille q̄ recepit debet pbare eā sibi debi tam. ff. de pba. l. cū de indebito. §. si autem.

¶ Nota aliquid ꝺr indebitū iure ciuili tm̄. aut iure naturali tantū. aut iure ciuili et na turali simul. Jndebitū iure ciuili tantū aut soluit p ignorantiā facti. aut soluit p ignorā tiam iuris. Per ignorantiā facti repetere pt illud sicut est illud quod q̄s potest retinere p. l. falci. vt qz qđ credebat se plus habere in hereditate q̄z haberet. Per ignorantiā iuris nō repetit. C. ad. l. falci. nisi a psona ꝑuilegi ata soluatur. vt a milite. rustico. minore. vel muliere z̄c. vt. ff. de pba. cū indebito. Jnde bitum iure naturali tantū est illud ad quod p cyrographū obligamur spe future remu nerationis. Jndebitum ciuile z naturale si mul. in his duob⁹ casibus quacūq; ignorā tia soluat repetit. sed si sciens soluit nō repe tit. quia sic donasse videtur. ff. de condit. in debi. l. j. Exceptio qua quis excludit indebituz iure naturali vel ciuili vel vtroq; simul. aut est tempalis. aut ꝑpetua generalis. Tempo ralis si soluatur indebitū cessat repetitio. vt si promisi aliquid dare cuz moriar. si añ do repetere nō possū. ff. de ꝓdi. indebi. l. si ñ cū moriar. Perpetua generalis. aut fauorabil' est aut odiosa. Fauorabilis sic p errorē so lutum indebituz repeti potest. vt accidit in velleiano. quia ꝑpter fauorem mulierū sta tutum est ne fideiubeāt. Odiosa. vt si filiusfamilias contra macedonianū mutuū acce

pit. vt paterfa. solueret nō repetit. macedoni anum eñ in odiū creditoris datur. ⁊ ideo si solutū est indebitum siue per ignorantiā iu ris siue facti nō repetitur. Si incertū est an sit perpetua vl̄ temporalis sic procedetur ac si esset perpetua. hec tria membra habētur. ff. de cōdic. indebi. qui exceptionē. In illis ca sibus indebitū solutū nō repetitur. Primo quādo aliquid solutuz est ex causa iudicati. vt. l. j. C. eo. ti. Secundo si aliquid solutuz est ex causa transactionis. vt. l. ij. C. de cōdi. indebi. ⁊. l. cū te proponas. ⁊. l. nec intentio. C. de transac. Tertio si iurauerit creditor debitore deferente. licet etiā male iurauerit Quarto si ex causa pietatꝭ aliquid fuerit so lutum. vt puta alimentoꝝ ⁊ consimilium Quinto si aliquis sciēs soluit indebitū. Se xto si solui ex causa p inficiationē crescentē vt. l. ea que. C. de condi. inde. Uñ ꝑ ius. Si ius dicter si causa negādi dupler. Si p de bētes si res pietate moueꝝ. Et si iureꝝ vl̄ sol uens certꝰ haberꝝ. Si transigerꝝ indebitū nō repetetur

Beneficiū conditio

nis sine causa competit quando ali quid primo ex iusta causa ⁊ ab initio obligatū est. ⁊ sine causa postea apud alterū retinetur. aut p aliquē effectum amplꝰ apō eum esse nō debet Item si penes te habes rē meam quā non habes ex ꝓtractu vel quasi. ex maleficio vel quasi. aut alias quouis mo do es mihi obligatꝰ. ⁊ sic sine causa res mea est apud te. cōperit mihi repetitio rei ex hac conditione sine causa. Et huic beneficio qꝫ potest renunciare. naz certū est q̄ soluto de bito repeti potest beneficio per cōditionem sine causa. vt in. l. dissoluto. C. de cōditione ex lege ⁊ sine causa. possum ego renunciare huic repetitioni Sciendū q̄ propter in opiam alicuiꝰ quis potest repetere debituz a suo debitore ante terminū solutionis sta tutum ad soluendū fisco tributū. quod alꝫ nō liceret. p. l. j. C. de condi. ex. l. modo huic bñficio qꝫ poterit renūciare sic q̄ ꝓpter quā cūq̄ inopiā nō velit exigere debitū añ tem pus a suo debitore.

Exceptio doli mali

e est quādo aliquis dicit se dolo ⁊ cal liditate alicuiꝰ inductū fore. ⁊ huic exceptioni ob dolū preteritū poterit quis re nunciare. Notandū dolus nunq̄ ꝑsumitur dolosꝰ. nec prestat ei causam rescin dendi cōtractū per eū initū. per. l. cū profite aris. C. de renocan. donat.. Ideo semp omnis cōtractus valet quo ad iudiciuz dolosi nec transactio rescindit ad instantiā propri um dolū allegātis. Casus in. l. transactione finitur. C. de transac. Dolus malꝰ cōsistit i calliditate fallacia ⁊ machinatione. vt. ff. eo dē ti. l. j. vñ calliditas cōmittit in tacēdo vel dissimulando. vt si quis venditoruz sciebat rei vendite deberi seruitutē aut ipsam alie nam vel alteri obligatā fore. Fallacia autez est in mentiēdo ⁊ falsum asserendo cōtra cō scientiā. Machinatio fit aūt ex parte ꝓbor. Nam dicit beatꝰ Augustinꝰ. vtiq̄ verba in stituta sunt nō vt p ea homines se inuicē fal lant. sed eis quisq̄ in alterius noticiā cogita tiones suas ꝓferat. Uerbis igit vti ad falla ciam petiñ est. xxij. q. ij. Is aūt.

Beneficium fori q̄ cō

petit scolaribꝰ. scolarꝭ qui bononie morat subiectꝰ est de iure cōmu ni iudici bonoñ. eo q̄ bononie habitat. sed p priuilegiū potest declinare ⁊ dicere q̄ velit coram suo doctore cōuenirī. ⁊ huic benefi cio potest renūciari. Nota illud beneficium nō solū datū est scolaribꝰ. sed etiā legum p fessoribꝰ magistris ⁊ doctoribꝰ. vt dic̄ auten tica habita. C. ne filius p patre. Et illud pri uilegiū dat eis facultatē secure adeundi lo ca studioꝝ ⁊ transeūdi ⁊ cōuersandi in illis cum illoꝝ nunciꝭ ⁊ rebꝰ. debēt etiā tueri ab iniurijs ⁊ damnis Et licet illud idem dicat ius cōmune. vt. l. cōgruit. ff. de offi. presidis. tamē scolares maxime secure debēt ire ⁊ ha bitare. Et ideo generaliter nō erat dimitten dum tanq̄ speciali nō digni. Et si illud pri legium vltra ius cōmune operatur. argu. l. si quādo. ff. de lega. j. Nam nō tenereꝝ ad pe dagia nec ad gabellas p libris suis quos se cum studij causa ferunt. aut vestimētis alijs q̄ rebus ipis pro victu necessarijs. Queritꝰ qui dicanꝰ scolares ⁊ qui gaudeant priuile gio dicte autentice. Respōdetur q̄ intrātes scolas ⁊ studentes nō ficti aut vagabundi. ar. l. qui sub pretextu. C. de sacro. san. ec. ⁊. l. j. C. de thuroniby. lib. xij. Et ibi glo. dicit q̄ vagus scolaris non debet fieri magister. Item gaudēt doctores licentiati in decretꝭ legibus ⁊ in artibus. liceꝫ scolas nō intrent

dum tamē intrare nō prohibeātur. et sic ex natura rei mutatus est actus. nō autem habitus. ideo nō habet obesse sic nec honor actus cōditione nō mutata. vt. l. penult. ff. de senato. Queritur an hec autentica corrigat legem cū clericis. C. de epis. et cle. vbi dicit. quando reus habet plures iudices electio est actoris. cui tamē contrariū habet in autentica predicta in fine. Nam reus potest eligere sibi iudicē quē voluerit. Respōdetur q̄ ista lex nō corrigitur. quia hoc speciale est in scolaribus. illud vero regulare. vt dicit glosa dicte autentice. Queritur an scolaris possit variare. Dicendū ſm glo. autentice vsq; ad litis cōtestationē nō postea. argumēto legis si cum dotē. §. eo autē tempe. ff. solu. matri. et. l. si cōuenerit. ff. de iurisdic. om. iudicū Cinus tamen et communiter alij doctores allegantes. l. non vtiq; ff. de eo qđ certo loco. tenet cōtrariū. vnde dicit Cinus. exquo semel elegit amplius variare non potest. facit ad hoc lex statu liberoꝝ. in. §. stichium. ff. delega. ij. Secundo queritur. scolaris existens in studio cōuentus coram episcopo elegit doctorem suū laicū. quia de clerico non est dubiū quin potest. ideo de laico queritur. an istum possit eligere. et videtur q̄ non. per ca. si diligenti. de foro competēti. alij dicūt q̄ potest. quia auctoritate legis illud facit. Cinus tenet primū dicens q̄ illud priuilegium fuit eis cōcessum anteqū clerici essent exempti a iurisdictione principis et facti de iurisdictione ecclesie. per autenticā. statuimus. C. ō episcopis et clericis. Ideo hodie non posset. quia priuilegiū principis nō potest eum eximere a iurisdictione episcopi.

¶ Queritur. scolaris cōuentus coram doctore vel potestate elegit episcopum. et sub isto vult recōuenire laicū actorem an possit et videtur q̄ sic. per autenticā. et cōsequenter C. de senten. et interlocu. om. iudi. Contrarium dicūt Jacobus de barena et Cinus. quia agens nō agit ibi sponte. et sic nō eligit sibi iudiciū episcopi. vnde merito nō debet ibi reconueniri. facit lex. ij. §. sed si agunt. ff. de iudic. et quia trahitur et nō trahit. igit̄ cē. argu. l. finali. ff. quod quisq; iura. nisi cōuentio fiat ex eodem negocio. quia tūc non reconuentio sed natura cause et eius connexitas opatur ne ad diuersum iudicium eatur vt. l. j. ff. de quib; reb; ad eundē eatur. Queritur. qđ si scolaris habet duos doctores et coram vno cōuentus eligit aliū an possit. Baldus dicit. q̄ si is sub quo est cōuentus ē principalis eius doctor. tunc ille est cōpetens. et ideo aliū velut incōpetentē non pōt eligere. sed vel potestatē vel epum. secus si ambo essent principales. tūc potest gratis facere et eligere quē velit. vt. l. si qs seruū. §. si inter duos ff. delega. Queritꝫ secūdo an scolaris suspensus ab introitu scole et alijs ecclesiasticis actibus gaudeat beneficio huius autentice. Et dicendū q̄ non. p. c. ex litteris de ꝓstitutionibus. pſertim inchoandis. secus vero in iaz inchoatis. ar. l cum quedā puella. ff. de iurisdic. om. iud. An studens in ciuitate interdicta habeat priuilegiū huius autentice. Dicendū est q̄ nō. si ex interdicto studiū generale sit vel intelligatur interdictuz. facit qđ notatur in. c. priuilegiū. de regul. iur. lib. vj. et ibi per glo. et qđ no. insti. de capit. dimi. §. vltimo

Beneficium quod

ꝺrꝺitōis incerti. qđ hz locū qñ alicui qs instituꝰ heres rogatꝰ est hereditatē vel certā ptē alteri restituere. vl si aliqs institutꝰ est heres si decesserit sine liberis substitutꝰ est ei aliꝰ. et sic substitutꝰ hz ius in hereditate. eo q̄ aduenīēte ꝺitōe dz in eū venire hereditas. et tale fideicōmissum ꝺr incerti cōditio. qr incertū est an institutꝰ decedat sine liberis vl nō. Et huic bñficio substitutꝰ potest renūciare. De insti. infra. cū ō testamēt agetur et tractabit

Beneficium iuris

ypothecaꝛ competit vxori in bonis viri. quia omnia bona mariti tacite sunt obligata vxori p dote. et huic bñficio potest vxor renūciare. si tñ certificet q̄ illd bñficiū ei cōpetit. debet em̄ vltra semp certificari ō iure suo. qr licitū est mulieribꝫ ignorare iura. Item ꝑdictū beneficiū cōpetit etiam creditori si bona debitoris sint ei tacite vl expresse obligata. et huic bñficio potest renunciari. Bñficiū senatusc̄ sulti velleiani cōpetit mulieribꝫ intercedētibꝫ seu se obligātibꝫ p alio. et dicit illud bñficiū q̄ si mlier fideiubeat seu p alio se obligat realit̄ nō tenetur. cū ō iure mulier fideiubere nō possit. et oīno viro subsit et sue volūtat̄ nō existat. vt habet. xxiij. q. v. mulierē. et huic bñficio potest renunciare. debet tamē de eo certificari

Notandū quādo mulier recipit tutelam filij. vel auia tutelam nepotis. debēt renunciare secūdis nuptijs z velleiano z oīmi alio auxilio. glo. l. j. ff. ad velle. ponit aliqs casus in quib⁹ mulier tenetur. Primo si fideiubet pro pecunia danda pro libertate. vt. C. eodem. ti. l. penul. Item p dote. p. l. si dotare. z. l. vltima. C. eo. ti. Item si renūciat beneficio velleiano. vt. l. fi. §. penul. ff. eo. ti. Itez si accipiat pcium p intercessione. vt. l. antique C. eo. ti. Itē si decipiat. vt. l. si decipienti. ff. eo. ti. Itē si caueat. z hoc si post biennīū a p̄ma intercessione. quia intercessio secūda p⁹ lapsum biennij facta aufert mulieri beneficium velleiani. vt. l. si mulier. C. eodē ti. Et ponit glosa hec metra. Casibus i senis mulier spondēdo tenetur. Pro libertate p dote renuncians qz Recipiat preciū decipiat cauens qz secundo. Itē septimo si in rem suaz fideiussit. vt. ff. eo. l. aliquādo. z. l. de die. §. q̄ mulierem. ff. qui satisda. cog. Item octauo si successit illi pro quo intercessit. vt. l. nō putant. §. plane. ff. eodē. Cōsimilis glosa habetur in. l. fi. C. eo. ti. Et ex. vlti. l. colligit casus singularis vbi exnuda pollicitatiōe de iure ciuili cōpetit ratio fauore dotis. Nam dicit lex generaliter sanxim⁹. vt si qs maior xxv. siue mascul⁹ siue femina dotē pollicitus sit. vel spoponderit p qualibet mulierē cum qua matrimoniū licitū est omni modo compellatur suā cōfessionē adimplere. Et subiūgit. cuz etñ scimus fauore dotiū z antiquos iuris cōditores seueritatē legis sepius mollire merito z nos venim⁹ ad huiusmodi insanctionē. facit ad hoc. l. j. §. j. ff. de pollici.

Notandū q illud priuilegiuz dotis maⁱ est priuilegio velleiano sed minus p̄uilegio etati cōcesso. Nam si minor etate promitteret dotē nisi postmodū ratificaret petere p̄t restitutionē quā mulier nō potest. vt dictuz est. Sequit corrolarie q alio est pro alio pmittere seu fideiubere. z aliud sine obligatione p alio soluere. Hā p̄mo casu iuuat mulier beneficio vellei. Secūdo vero casu nō cōpetit ei repetitio p̄tra debitorē tanqz ide bitum soluisse. Casus in. l. mulierib⁹. C. ad velle. qz dicit glo. ibi. mulier soluēs pro alio videtur donare. igit ei nō cōpetit bñficium velle. pōt tñ nihilomin⁹ mulier repetere ab illo p quo debitū soluit. Notandū Ja. ō rafen. dicit. q eadē fragilitate qua mulier ītercedat ex eadē etiaz renūciat. igit tenet q mulier beneficia velle. nō potest renūciare. allegat. l. doli. §. diuersum. ff. de noua. sz glo. pe. C. de velle. l. j. tenet ꝓtrariū mota. p. le. fi. §. penul. ff. eo. Plures tñ doctores tenēt opiniones Ja. qz p̄sumit ius qñ mulier fraudulēter z ex fragilitate inducat ad renūciādum bñficio suo z illud fit spēale licet al's sit regulare q qs poterit renūciare p̄uilegio suo in sui fauorē introducto. vt. le. si qs in ꝓscribē. C. de pact. Itē q̄dā dicūt q valet renūciatio tal' iudicialit facta mulierē certificata de p̄uilegio suo allegātes. l. si mulier. ff. ad vellei. Cin⁹ in. l. generalit. C. eo. tit. distinguit. aut mulier obligat se p marito. vt in autē. si qua mulier. c. ti. z nō valet renūciatio. etiā si fiat in iudicio. Aut intercedit p alio nō suo marito. z tūc aut sine scriptis z subscriptiōe triū testiū itez renūciato velleiano. z tūc seruat in. l. antiq̄. §. fi. c. ti. Aut intercedat inter scriptis cū solēnitate hui⁹ legis antiq̄. z tūc aut renūciat velleiano in cā in q̄ ipa mulier necessario obligat z valz. vt in auten. matri. C. qñ mlier tutele officio fungi pōt. aut al's renūciat in cā nō p̄uilegiata i iudicio tenet z extra nisi ratificet post biennium nō tenet Jo. an. in nouella dic ad euitandū ābigui tates legista z cautū sit q i renūciādo hmōi bñficio mlieris īteruenīat iuramētū et rata manebit renūciatio Dēbit idē in. l. sciēdū. ff de ꝓ. sig. Notandū instrm in q̄ mulier ꝓfessa est se recepisse pecuniā p sua īterces siōe facit cessare velleianū. z plenā fidē facit z patam hz executionē. vt no. in dicta. l. antiq̄. Sed diceres an mulier debeat audiri volēs pbare q eo tpe q̄ debuit pecuniā recepisse nō fuerit i loco instrō ꝓscripto Et videt q sic. p. l. cū pcib⁹. C. de pba. z. c. tertio loco de pbationib⁹. z. c. cū Jo. de fi. instru. Rñdet q ñ admittit in ꝓtrariū pbatio. qz illud instrm hz p̄scriptōz iuris z de iure. vt. l. fi. C. arbitriū tutele. Si ꝓo esset tale instrm qō nō induceret p̄sumptiōz iurs z de iure. tūc admitteret pbatio i ꝓtrariū. vt dicūt iura i ꝓtrariū deducta Quid si mulier dicat se modicum recepisse z p magā ſūma fideiussisse an p residuo iuuet velleiano. Opiniones plures fuerunt. sz senat⁹ in. l. antiq̄ ꝓcludit q q̄ntumcūqz mulier modicū recepit fideiubēdo nō iuuat. qz in tali casu nō videt curare de bñficio. imo renūciare pot⁹ i delusionē sui bñficij. Sciendū q ex. §. si min⁹. dicte. l. antiq̄ colligit nou⁹ casus in q̄ mulier nō iuuatur

velleiano. videlicet qñ alteri⁹ obligatiõz no uauit. z ob eã cãm pecuniã recepit l' pigno/ra. vl' etiã ꝑus excuti dz. z inquantũ non est soluẽdo restituik actio in veterẽ debitorem. z ĩ tali nouatõe nõ ꝑsiderak an nouãs sit solu endo vl' nõ. vt l. q̃ satisdare. §. plane. ff. ꝺ fi/deiusso. z insti. q̃b⁹ mo. obliga. tollik. §. prete rea nouatiõe. Modo hic est singulare q̃ in ista nouatõe facta ꝑ mulierẽ cõsideratur an mulier sit soluẽdo vel nõ Nã si est soluendo excutik. sin aũt dak actio ꝺtra veterẽ. rõ speci alitatis. qz olim p senatusc̃sultũ velleianũ mulier subducebak. z actio dabatur in anti quũ debitorẽ ĩdistincte. nũc aũt introductũ est q̃ illã legẽ q̃ mulier si est soluẽdo ꝑus ex/cuti debet. Itẽ bñficiũ velleianũ cõpetit eti am heredib⁹. similik fideiussorib⁹ mulierum p. l. heredes. z p. l. mulieris. C. eo. ti. Scien dum pietas ꝓsone nõ excludit velleianũ: li/cet pietas causa sit. Nã mulier iuuak etiaz si intercedat p filio. vt l. fi. C. e. ti. Itẽ in. l. cuz ad eas. C. eodẽ. habek casus q̃ mulier iuua tur si creditor eligat pot⁹ cũ ea ꝺtrahere q̃z cũ masculo suo. z hoc ꝓpter calliditatem cre ditoris q̃ ꝑsiderauit si ꝺtraheret cum viro z mulier fideiuberet ipa iuuarek velleiano. q̃ re eligit cõtrahere cum vxore ita vt vir fide iuberet. nihilomin⁹ tñ creditori cõpetit be/neficium institutorum cõtra maritum qui pene cõtraxit. licet multum ficte dicatur cõ traxisse. Finis huius

Sequitur de bene

ficijs quib⁹ quo ad quid renũciari potest z quo ad quid nõ. Est q̃ddã beneficiũ qꝺ ꝺr redibitoriuz. z cõpetit illi q̃ ignorãs emit rem morbosam vel viciosam. Et hoc eñ beneficio potest emptor agere ꝺ venditorẽ vt reddat sibi p̃ciũ z accipiat rem Et hec redibitoria cõpetit infra sex menses. Est etiam aliud beneficiũ qꝺ appellak quãti minoris z dicit q̃ si aliquis emit animal vel aliam rem viciosam ignorãs potest agere ꝺ venditorẽ petendo sibi illam partẽ p̃ciũ red/di quã nõ dedisset si sciuisset illud aĩal adeo viciosum. z hoc beneficiũ competit infra an num Et huic beneficio predictaꝝ actionuz potest actor renũciare. z renũciatio prodest venditori si venditor viciũ vel morbũ igno rabat. Si aũt rei viciũ vel morbuz sciuit et subticuit. nec emptorẽ certificauit rõe doli ĩ venditione cõmissi. renũciatio p̃dictaꝝ acti onum facta nõ valet. Sciendũ tñ qui sci entez emit rẽ morbosam vel viciosam ñ aget redibitoria actione vel quãti minoris. vt. l. j. §. si intelligak. ff. ꝺ edil'. edic. Itẽ glo. dicte legꝭ ꝓme dicẽ q̃ actio redibitoria vtil' cõpetit ꝓprie ꝑ fundo ꝑducente herbas pestiferas l' etiam libris incorrectis multũ. Directa ꝩo p animalib⁹ morbosis. Dñs Albert⁹ dic̃. si scolaris emeret librũ incorrectũ agere pos/set redibitoria. Secus in doctore. nã ille ex pertus est q̃ potuit bene ꝑuidere. ita tamen q̃ defect⁹ sit manifest⁹ z luat q̃re nõ ꝑspexit. Idẽ dicit q̃ ꝑsenete non agunt redibitoria. qz ꝑsumunt multũ exptl. qz sepe ꝺtrahunt z vendũt. Nota ꝓm glo. l. j. ff. de edil'. edict. re dibitio fit multis modis" Primo ꝓpter mor bum corꝑis q̃ vsum rei impedit siue sit ꝑpe/tuus siue tꝑalis. vt in. l. põpon⁹. eo. ti. Se/cundo ꝓpter viciũ animi. qꝺ qñq̃ adest. qñ/q̃ etiã abest. Tertõ qñ aliq̃d abest qꝺ dictũ est adesse. Quarto ꝑ vicio animi quod est ĩ iumẽtis. vt in. l. bouẽ. eo. ti. Quinto qñ ven/ditor nõ cauet. i. nõ certiorauit emptorez de vicio rei. vt in. l. si quid vẽditor. e. ti. Sexto q̃ debet vẽditor emptori significare seruuz fore fugitiuũ vel furẽ aut in arena pugnasse vel capitalẽ cõmisisse doluz. vel q̃ voluerit seipsum eximere rebus humanis. Nota so/lum p̃ciũ rei empte ĩdicio redibitorio de/ducik. nõ aũt dãna cũ ab ipsis liberek vẽdi/tor emptori ꝑ dãnis rẽ venditã dimittendo p. l. q̃ si nolit. ff. eo. ti. Itẽ fiscus nõ patik re/dibitionẽ. sz ciuitates z pl'i. sic casus in. l. j. §. illud sciendũ. ff. eo. ti. Sciendũ ꝑ regu la q̃ ꝑ vicio animi nõ dak actio redibitoria vt in. l. ob q̃ vicia. in. §. animi aũt vicium. ff. eo. ti. Fallit hec regula. Primo si vẽditor se obligauit cauere ꝺ vicio aĩ. vt seruũ nõ esse erroneũ furẽ vel fugitiuũ vl' ꝓsil'em. Sc̃ꝺo si dictũ est viciũ abesse z adest. vt in. §. in sũ ma. e. l. Tertio si fu⁹ est errone⁹. Quarto si iumentũ est pauidũ vmbrosum vl' calcitro sum. vt in. l. bouẽ. e. ti. Itẽ qñ viciũ aĩ causa tur a vicio corꝑis vt ex infirmitate z febrib⁹

Alteri⁹ sciendũ q̃ vinũ ad mẽsurã vẽdi ti piculũ ꝺtingẽs añ mẽsuratiõem nõ moro sam ad venditorẽ spectat. Vẽditi aũt vt cor pus vel vt spẽs periculũ est emptoris quod etiã obtinet in frumẽto oleoz similib⁹. C. in. l. cũ ꝺuenerit. C. de piculo z cõmodo rei vẽ dit. Ut ꝯ clarius appareat cui⁹ sit periculũ in cõtractione vendite seruãda est hec tãꝯ

aurea regula. Cū vēditio fit pure ſine ſcptis certe ſpeciei ꝛ rei que deguſtatōez nō exigit. periculū oē ſpectat ad emptorē excepto caſu publicatōis. Et niſi pactū mora culpa ꝛ calliditas vēditorꝫ ſeu tradētis interuenerit ꝺr pure. ḋa ſi ſub ꝺditōe ꝛ añ ꝺditiōis euentum res pereat perit vēditori. licet ſec⁹ ſit ſi res facta ſit deterior. Rō. qꝛ oīno nulla fuit obligatio exq̄ ꝺditio nō extabat. Dicit ſine ſcriptis ideo. qꝛ ꝓpter nō exiſtētis ꝺditionis emptio nō eſt cōpleta. ſ. ſi emptio celebꝛetur in ſcriptis piculū añ ſcripturā factū ptinet ad venditorē. vt in. l. ꝺtract⁹. C. de fi. inſtru. Similis caſus habet inſti. eo. ti. §. cum aūt Dicit certe ſpeciei. qꝛ ſi vēditio in genere ſit facta vt dicēdo. vēdo tibi hoiem. ꝫ caſu nō ſpectat piculū ad emptorē. nā totū gen⁹ non poteſt perire. Sec⁹ ſi ſpēs eſſꝫ certificata. vt vendo tibi ſtichū vel pamphilū. exq̄ non eſt certa ſpecies ſpectabit piculū ad vēditorez ſi alter eoꝝ pereat. ſecus ſi ambo ſiᷣ pereant Caſus in. l. ſi in emptōe. ff. de ꝺtrahē. empt. Dicit que degustationē nō exigit. qꝛ debet attēdi an degustatōe vendat vt ſpēs. vel an ad menſurā ſi eſt vēdita ad mēſurā. Hoc caſu exigunt duo vt piculū ſit emptoris. Pꝛimo degustatio. Secūdo mēſuratio. vt in. l. ij. C. eo. ti. ꝛ. l. ſi viā. ff. e. ti. Dicit excepto caſu publicatōis. nā tale eſt vēditoris. Caſus in. l. ſi fundū. ff. locati. Dicit niſi pactū. quia pacta frangūt diſpoſitionē legꝭ. Pactū etiā in caſu fortuito derogat. vt. l. ſi in venditiōe ff. eo. ti. ꝛ. l. j. C. cōmodati. Dicit culpa. quia ſi culpa p̄cedit caſum piculū eſt vēditorꝫ. argu. l. mortis caſus. C. de picul. ꝛ cōmo. rei venꝺ. Dicit mora. qꝛ mora opat q̄ piculum manet apud ipm venditorē eo q̄ req̄ſit⁹ nō tradidit. vt. l. cū inter. C. eo. ti. Si autē ambo ſint morioſi ꝺr attēdi q̄ ſit poſterior mora nā illa p̄ponderat ita q̄ periculū ſpectat ad eū q̄ poſtea fuit in mora Silr dicat de calliditate facit optime lex. illud ſciendū. ff. e. ti. Querit an venditor excuſet ſi exp̄ſſe dixerit emptori de nullo vicio teneri. Dñs Paul⁹ de caſtro ponit pulcrā diſtinctiōem. qꝛ cuꝫ venditor excepit aut excipit generaliter vel ſpecialiter. Si pmo hoc ꝺtingit tripliciter. Uno mō qꝛ dixit ſe nil velle p̄ſtare loco viciū. ꝛ tūc ꝺr q̄ nō excuſat niſi de illis q̄ ignorauit. verū quo ad intereſſe. ſꝫ tenet reddere p̄ciū. Sꝫ p ſcitis tenet caſus. vt in. l. quero ff. de act. empt. ꝛ glo. bona. in. l. ſi. C. de edi. edic. Aut vēditor excipit generalit vicia iſtꝭ verbis. vēdo tibi illā rem ꝛ nulla actiōe volo tibi teneri. hoc caſu nō tenet ad p̄cium vt dicit Cin⁹ in. l. nō dubitat. C. de euict. Cōtrariū tm̄ verius eſt q̄ teneat ad reſtitutionē p̄ciū. p. l. ſi p emptorē. ff. de act. empt. Et illaꝫ viā etiā tenet dñs Paul⁹ de caſtro. Tertio ꝺtingit q̄ vēditor excipit generalit vicia iſtꝭ ꝓbis. nolo tibi teneri de aliq̄ vicio. nec volo tibi teneri ad p̄cium vel ad intereſſe. ꝛ ſic de nullo tenet. ꝛ valet pactū. vt dic Cin⁹ i. l. cir ca locutōes. C. locati. ꝛ ē bona glo. in. l. fi. C fami. herc. Ex illa diſtinctōe elicit tres ꝺcluſiones. Quaꝝ pma eſt vēditor paciſcēs nulla actiōe teneri. nihilomin⁹ tenet ad p̄ciū reſtitutionē re euicta. Scōa paciſcēs generaliter q̄ nō teneat de morbis rei vēdite. tenet nihilomin⁹ de ignoratis ad p̄cium ꝛ ad intereſſe. Imo in dubio p̄ſumit q̄s ſcire viciū ſuaꝝ rez. facit. l. quiſq̄s. C. de reſcin. vendi. Tertio poteſt vēditor paciſci q̄ re euicta vl re debita nec ad p̄ciū nec ad intereſſe ſit obligat⁹. ¶ Secūdo ꝺtingit q̄ vēditor ſpēalit excipit aliqd̄ viciū. vt qꝛ dicit nolle teneri ꝺ vicio qd̄ noīat emptori. Et ꝫ duplicit. Aut venditor loquit obſcure fallēdo emptorem qꝛ dixit. ille equ⁹ nō aſcēdit arbores ī ſilua. ꝛ valet tm̄. i. nō vadit p pontes. ꝛ tenetur p glo. vt ſi in. l. ea que cōmendādi. ff. de ꝺtrahē. empt. Secūdo emptor informat ſe verbis multis cauſa celandi defect⁹ vl vicia. vt dicēdo. vendo tibi equū añ ꝛ retro claudicantē cecū ꝛ vmbroſum calcitroſum et ſcabioſum. nominādo multos defect⁹ ꝛ vicia. ꝛ tñ ī veritate tpe ꝺtract⁹ equ⁹ nō claudicat nec cec⁹ eſt. ſꝫ tñ aliqua vicia noīnata inſunt equo. ꝛ dicit nolo tibi teneri ꝺ aliq̄ vicio tali. ſi poſtea venerit viciū qd̄ nō nominauit ꝛ ſciuit tale viciū. nihilominuſ tenet emptori rōe doli Tertio vēditor nō loquit obſcure ſed dicit. nolo tibi teneri ſi claudicat equ⁹ ante vel retro. Aut venditor dixit dolorem nō ineſſe. vel diſſimulabat qꝛ fec̄ equū calefieri q̄ nō doluit. aut crura ei⁹ vino vl vngē to aliquo fec̄ liniri q̄ nō doluit currendo. tenet ꝓpt dolū vel diſſimulatiōem. Aut vēditor nō diſſimulauit ꝓbo vel facto ꝛ vicium certū excepit. illo caſu nō tenebit emptori ſꝫ ſtandū eſt ꝺuentōi. illo caſu loquit. l. querit §. ſi venditor. ff. de edil. edic. vbi dicit. ſi vēditor dixit in venditione ſe nolle teneri ꝺ aliquo certo vicio. nō tenet niſi fuerit ſciens ꝛ

dissimulauit. Dñs Alphonsꝰ hmõi dat distinctionẽ de tpis cursu. cũ ꝗs agere intẽdit redibitoria vel ꝗnti minoris. aut agit ꝗs ꝓpter viciũ rei vẽdite. tũc tempꝰ est sex mensiũ vel anni. z illa tpa currũt a tempe venditionis z sciẽtie subsecute. Aut agit ꝓpter aliquod dictum vel ꝓmissum qõ ꝑcessit ꝓtractũ. z incepit tps currere a tpe vẽditõis z nõ dicti vl ꝓmissi. aut si illud dictuz vel ꝓmissum sequit ꝓtractũ. z tũc incepit currere a die dicti vel ꝓmissi. vt in. l. sciẽdũ. in. ℌ. tps aũt redibitionis. in ℌ. sed tps. ff. de edil. edic.

¶ Est ꝗddã bñficiũ ne ꝗs vocet ius diebus feriatis. mõ ꝗbusdã põt renũciari. ꝗbusdam ꝑo nõ. Nã si feriati sint rõe messiũ vl vindemiaꝝ ꝺ volũtate litigantiũ ꝓt eis renũciari. Si aũt sũt feriati dies ĩ honorẽ dei vt dies paschal. natal. circũcisionis. z dies dñici z ceteri. nõ ꝓt eis renũciari. qz ex pacto ꝓuatoꝝ boim reuerẽtia dñi remitti nõ põt

¶ Capitulum ꝓmũ secũde partis

Quantũ ad secundã ptẽ hui⁹ tractat⁹ li. de arte officiũ notariatus q̃ ꝓsistit circa testamẽta z vltimas volũtates ꝑm ordinẽ ꝓmissum examinãda veniũt eius capitula. Capitulũ ꝓmũ de rescrip. test. Testamẽtũ est iusta sñia alicuiꝰ ꝺ bis q̃ pⁿ mortẽ suã fieri vult cũ institutõe heredis. vt colligit ex. l. j. ff. de testa. Ul sic. Testamẽtũ ẽ q̃ dã solẽnis sñie volũtas cũ institutõe hered. qz sine institutõe heredũ nõ valz testamtũ. In q̃ testamẽto nemo ꝓt sibi legẽ ꝙponere a q̃ recedere nõ licet. cũ mutabil sit voluntas vsq̃ ad exitũ vite. Testamẽtũ aũt nisi testatore mortuo vires nõ hz. Et ꝺr testamtũ q̃ mẽtis testatio vl vires recipiẽs pⁿ testatoris monumẽtũ. Testamẽtoꝝ aliud ĩ scriptꝭ. aliud sine scriptꝭ. z tale ꝺr testamẽtũ nũcupatiuum. sic sunt testamta q̃ fiũt circa tabelliõz z testib⁹. z instituit heres z alia ĩterueniũt sine scꝑtura. Ꝫz nihilomin⁹ septez testes necessarij sũt. sil r heredis noiatio. vt insti. e. ti. ℌ. fi. Testamtũ aũt qõ fit ĩ scriptꝭ ꝺr fieri cũ solẽnitatib⁹ a iure ꝺsuetꝭ. vt sunt iste solẽnitates. q̃ testator testamtũ ꝓpria mãu scribat si est lr̃at⁹. ꝫ si lr̃atus nõ est z scribere nescit. ali⁹ de mãdato ei⁹ scribat z offerat z ostẽdat illud testator corã septẽ testib⁹ lr̃atis. dicẽs ista ꝺ suũ testamẽtũ esse qõ sic offert. nõ tñ refert an illi testes sciãt ꝗd seu q̃ ꝓtineãt ĩ testamẽto vl nõ. Et sint ĩ eo scripta noia heredũ Et ꝑdict⁹ testator vl ille q̃ lr̃as ei⁹ scribit in ꝓntia septẽ testiũ in hmõi testamto etiã ꝗsq̃ de testib⁹ se subscribat z vno z eodẽ die sigillũ apponat. Ꝫz si testes lr̃ati fuerint tũc vn⁹ ꝗsq̃ ipoꝝ ꝓpria manu se vno eodemq̃ die z ipe subscribat. al's sine ill' solẽnitatib⁹ ꝺ iure ciuili testamẽtũ nõ valz. Fit etiã testamẽtũ aliq̃ sine scriptꝭ. videlicz qñ nõ ꝓt hr̃i tabellio. tũc testator aduocet. vñ. testes ĩ ciuitate z. v. in villa. z si ĩ villa pⁿes iuenire nõ põt et exponat corã eis volũtatẽ siue dispositiõez suã z heredũ noiationẽ z rogat illos esse testes Mortuo ãt testatore tũc aliqs hñs ius in testamto accedat ad iudicẽ loci noiando sibi ℌ. tũc iudex vocatis heredib⁹ legatarijs siue fideicõmissarijs z siue veniat siue nõ cõmittat alicui tabelliõi testes ipos ad noticiam testamti z ad ꝑpetuã rei memoriã recipe z ipi testes iurati ꝺponãt vn⁹ ꝗsq̃ sigillatiz z ĩterrogẽt ꝗsq̃ eoꝝ ꝺ noiẽ z etate testatoris z de ꝓbis ei⁹ ꝗb⁹ vsus fuerat ĩ suo testamẽto. z spẽaliter ad heredũ institutõz ꝺ anno die loco z testib⁹. Dis examinatis legãt dicta testium corã iudice pñtib⁹ alijs testib⁹. z tabellio de mãdato iudicis publicet dicta testiũ z tãdez se subscribat. Uolẽs ĝ ordinatõz suã facere secretã si lr̃at⁹ est ꝑ se scribat testamẽtũ Sin aũt ꝑ aliũ scribat vl scribi faciat ĩ mẽbrana bona z solida. ĩ cui⁹ pte superiori relinq̃t spaciũ triũ vl q̃ttuor digitoꝝ. ĩ dextro ꝓ latere z sinistro tãtundẽ. ĩ spacio ꝓ inferiori suplet spaciũ vacuũ q̃tũ palma digitis extẽsis. z in medio illoꝝ spacioꝝ scribat tenor z series testamẽti. Quo facto plicabitur carta ita q̃ spaciũ supi⁹ ꝙiũgat cũ inferiori. z signẽt ibi tres cozdule Implicate ꝓ ꝺxtri spacij due z sinistri due sic q̃ quis cedula duo habeat foramina ĩteriorẽ lr̃az siue scꝑturã ledẽtia. ꝗbus cozdul' singula spacia singul' ꝙiũcta ligent. ita q̃ ĩterior lr̃a videri vl legi nõ possit Ꝑozro ꝺ illo magno spacio inferiori vacuo tm̃ relinq̃t q̃ ibi possint patẽt z apte testiũ z testatoris subscriptões scribi. ꝗb⁹ vel eodez die vl pluribus diebus añ. Sic scriptꝭ vl factꝭ z ordinatis postea qñ placet testatori vocabit. viij. testes viros vtiq̃ z lr̃atos z scribere sciẽtes z nullũ iurꝭ impedimẽtũ hñtes. z coram eis testator ipaz scripturã clausaz z iuoluta dictꝭ cozdul' ligatã vt dictũ est ĩ manib⁹ tenẽs offerre ꝺbebit. dicẽs illꝺ esse suũ testamẽtũ sua vl alteri⁹ manu scꝑtũ. z eos rogarei testes. z rogãdo mãdare vt ipꝫ testamtũ subscribãt z signẽt. Ipe ꝓ testator etiam se

debebit sua manu subscribere. Ergo ibidez in pñti vno ꝯtextu añꝫ ipe testator vl̃ aliꝗs ex testib⁹ inde discedat debebit vnuscꝗscꝫ eorum testiū annulū vel sigillū caracteratum ad vnā ex cordulis apponere. siue suū siue alterius testis si ꝓpriū nō habet. z post hoc ꝯtinuo in spacio inferiori discrete fiāt subscriptiones. pmū testator si ꝓpria manu scripsit testamentū. se ꝑ modo subscribat. Ego Jo. paginā pñtem clausam z ligatā i manib⁹ meis tenēs infrascriptis testib⁹ omnib⁹ simℓ p̄sentib⁹ p me ad ꝑ adhibitis z rogatis obtuli ab eis ꝑm iuris ordinē signandā z subscribendā. asserēs qꝫ in ea scriptū est meuz fore testamentū z illud totū z heredū institutōz ac oīa z singula que in ea ꝯtinent̃ a me scripta esse. necnō cora eis pñtem subscriptiōez ꝓpria manu subꝭciēs. Si ꝓo de mādato testatoris ꝗs illud testamētū scripsit. ille talit̃ se subscribat. Ego A. mādato talis litteras ignari vel scribere ꝓpter corpalē egritudinē nō valētis ꝑ ei⁹ testamētū tā heredū. institutōnem ꝫ cetera in eo ꝯtēta suo mādato manu mea ꝓpria scripsi. Et postea pñtem paginaz z lr̃am inscriptis testib⁹ p eū vocatis z rogatis omnib⁹ siℓ p̄sentib⁹ offerēte eo z asserēte id qō in eo ꝯtinet̃ suū esse testamētū. z a me scriptū pñtem subscriptionē meā vice z nomine suo z ei⁹ mādato apposui z ī testimoniū me subscripsi. Cetez ibidē z in pñti ꝗlibet ex testib⁹ talit̃ se subscribat. Ego A. rogatus z pñs vna cū oīb⁹ infrascriptis et suprascriptis testib⁹ ad oīa z singula in ꝑ pñtibus pagine superiori spacio facta ꝯtēta z scripta simul pñtib⁹ z rogatis in ipa pagine ei⁹ A. testamēto zc. suo mādato manu mea ī testimoniū me subscripsi. z eam sigillo ꝓprio si habet. vel sigillo illi⁹ hñte in circulo formā leonis vel lilij zc. qō ad vnā ex cordulis supdictis cere impssi. Sic igit̃ septē sigillis appensis z factis octo subscriptiōib⁹ antedict̃s z ceter̃s rite pactis testator testamētū secrete studeat custodire. Cōsequēter aūt cui⁹ interest postulat illud apiri z publicari. vt de publicatione testamētoꝝ z ipsoꝝ formis latissime habetur in spe. in ti. de instru. edic̃. §. oñso. ℣. z quoniā. z infra patebit ō testamētoꝝ formis

Capitulum. ij.

Leiendū in generali de bis ꝗ testari nō pñt. z ꝗ phibēt̃ a lege facere testamentū. Et sunt impuberes. s. masculus minor. xiiij. femina minor. xij. q̄ non hñt animi iudiciū. vt. l. qua etate. ff. de test. Item filiusfamilias nō pōt testari etiā si pr̄osentiat. nisi de peculio castrēsi. vl̃ q̄si. vt. l. vl̃. ō ī offi. testa. Itē furiosus seu mēte capt⁹ q̄diu talis est. vt. l. furiosum. C. q̄ testa. fa. possūt. Itē mut⁹ z surd⁹ naturalit̃. i. a natiuitate. vt le. discretis. C. eo. ti. Sz si accidētaliter est mut⁹ z surd⁹ z facit lr̃as. potest suū scribere testamētū z codicillos. sz si tm̃ surd⁹ bñ pōt facere testamentū. Itē seru⁹ vel damnatus ad mortē. s. q̄ ꝯdemnat⁹ efficitur seru⁹ pene. Itē q̄ dubitat de statu suo vtr̃ sit liber vl̃ ꝑ uus vel filiusfamilias. Itē q̄ damnat⁹ est ꝓ crimine famoso. sicut est crimē ꝯtra naturā seditiōis in pp̄lo depopulatōis vel cōsimile. Itē monach⁹ vel canonic⁹ regular̃. vt. xix. q. vl̃. p totū. de quib⁹ aliq̄d infra dicet̃. Itē qui cōmisit crimē lese maiestatis. Itē hereticus sil̃r histriones cū infames sint. iiij. q. j. c. j. Itē cecus testari nō potest nisi spēali q̄dam solēnitate adhibita. vt in. l. hac ꝓsultissima. C. q̄ testa. fa. pos. Debēt em̃ sic vocari septē testes z tabellari⁹. z cec⁹ corā eis expz̄i mere noīa indicia z dignitates heredū. q̄s ī stituit ne sola noīm cōmemoratio q̄cꝫ ambiguitatis pariat. z debet legata designare. z hec oīa scribēda sunt a tabellione z coraz testib⁹ recitari. z cec⁹ debet pfiteri id esse suum testamētū z illud dispositū esse ex sui aīa sēntia. z in fine dz vnuscꝗscꝫ testiū z etiā tabellari⁹ se subscribere. z testiū z tabellarij signacula debēt apponi. Si aūt nō potest haberi tabellari⁹ octau⁹ testis dz adhiberi. z illō testamentū ōr nuncupatiuū z magnā similitudinē habet cū testamēto in scriptis facto Itē credētes receptoresꝫ z fautores hereticorum si post excōicationē nō satisfecerint infra annū. nō pñt facere testamētum nec aliquod ex testamēto recipe. ō here. excōicam⁹ §. credētes. z. c. vergētis. z. C. e. ti. manicheos. Itē damnat⁹ ad mortē siue sit dānat⁹ vt moriat̃. siue vt fiat seru⁹ pene. siue deportatus in insulā. vt. l. eius q̄. §. si cui. z ibi bona glo. ff. de testa. Sz cū damnat⁹ capitali crimine appellauerit z testamētū fecerit a pellatione pendēte z ita decesserit. valebit. vt ī. l. q̄ a latronib⁹. §. si q̄s. ff. e. ti. Et p̄cedētes modi fere oēs habent̃ insti. de his quib⁹ nō est pmiss. face. testa. Itē vsurari⁹ manifest⁹ nisi pus de vsuris satisfecerit vel cautionē idoneam p̄stiterit. vt in. c. quēcꝫ. de vsu. li. vj.

Itē in quibꝫ casibꝫ ecclesiastica pſona ō bonis ab eccīa possessis possit testari habeķ notabilis glo. in. c. pñti. sup ꝓbo reķuari. ō of. ordi. li. vj. Itē an clerici pñt ꝺere testamentū. habeķ. tit. q. iij. c. j. ꝛ de testa. c. qꝛ nos. ꝛ. c. relatū. ij. Et licet clerici ō bonis eccīe testari nō pñt. tñ ꝯdiu viuūt ꝛ suiꝫ potes existūt pñt dare aliq̄d moderate de ipis bonis: nō rōe testamēti sz elemosyne. Posset aūt dare pauꝑibꝫ ꝛ religiosis locꝫ. etiā illis q̄ sibi ķuierūt. siue ꝺsanguinei sint siue cognati vel agnati. siue extranei iuxta ķuitū meritū. vt i ꝺcto. c. relatū. ꝛ. c. ad h̄. Itē si clerici hñt bñficia in diuersis eccl'iis. tūc debēt diuidi bōa eccīe ķm ꝺgruā estimationē inter ipas ecclesias. vt ibidē. Itē spado q̄ habet vnū testiculum ꝛ generare pōt. vt. l. si. seruum. ff. de iu. doť. potest heredē instituere

Capitulum. iij.

HO testamētū in scriptis factū regulariť req̄runt q̄ttuoꝛ. Primo q̄ septem testes intersint. Scōo q̄ se subscribāt. Tertio q̄ sigillēt. Quarto q̄ nomē heredis scribaťꝑ pria manu testatoꝛ vl' vniꝰ testis. ꝛ testes dñt esse pñtes ꝛ debēt rogari. et ille q̄ scribit testamētū i numero septē testiū cōputať. Etiā pñt cōputari i eodē numero legatariꝝ si pñtes sint. Et h̄ verꝫ est nisi q̄stio inter heredes ꝛ legatarios oriret. tūc legatariꝝ nō pñt esse testes. igiť tutiꝰ est q̄ aliꝫ testes adhibeanť si hꝫi pñt. In testamēto aūt non in scriptꝫ facto qꝫ alio noīe nūcupatiuū vel codicillꝰ appellať. vbi testatoꝛ expſſe h̄ dicit: sufficiūt q̄ncꝫ testes. p. l. si q̄s agere. C. de codicil. vbi glo. ꝙ. q̄ncꝫ. dic q̄ femina admittiť vt testis i codicillis. nō aūt in testamētis. vt l. j. C. de test. Notať etiā ex eadē lege casus i quo testamētū solēne in q̄ fuit extraneꝰ instituꝰ rūpiť ꝑ codicillū in q̄ fuit heres institutus. Itē in testamēto ꝺdito i villa silr q̄ncꝫ testes sufficiūt Itē in testamēto militꝫ q̄ pro salute romani ꝑtꝫ iuranit se nō euitaturū mortē aliq̄ sufficiūt duo testes. aliq̄ vnus Silr milites i expeditiōe degētes pñt facere testamētū qualiť voluerint nulla iuris solēnitate ķuata. p. l. milites. C. ō test. mili. Itē in testamēto ꝺdito i pñtia impatoꝛ adhibitio duoꝝ testiū sufficit. p. l. oīm. C. ō testa. ꝛ quēadmodū testa. ordi. Ul' ķm aliꝙs etiam nullꝰ testis req̄riť ō necessitate Expeditis sime tñ aduertēdū q̄ ķm ius canonicū duo testes cū pſbytero sufficiūt i testamētis et in aliꝙs causis q̄ttū ad pias causas. vt extra de testi. cū esses. ꝛ duo tm̄ sine pſbytero i relictis ad pias causas. ꝛ. c. relatū. Et intelligo i p̄cedēti casu necessariā pñtiā sacerdotꝫ. qa ñ detrahiť solēnitate legali nisi q̄ttū inueniturꝫ exp̄ssum. vt in. c. ad audientiā. ō decī. ō elec. eccīa nr̄a. ij. in fi. ꝛ. l. sanctim. C. de testa. le. cū oīa. C. de inoffi. doti. Si igiť ipe solꝰ interesset cū alio non sufficeret. sic etiā si essent tres sine ipo nō valeret. multū em̄ ꝑ ipo ꝑsumit ius q̄ fraudes excludat. xiij. q. j. denicꝫ. de symo. nemo. de postulā. c. fi. Et magꝫ eiꝰ dicto credit q̄ alteriꝰ. lxxvij. di. monachus. ꝓpe fi. Jōcꝫ stať vt duo cum eo sufficiāt. Si ꝺo essent q̄ttuoꝛ sine eo due sibi ꝑferrenť q̄n tūcūcꝫ ꝑsumaťꝑ eo. ar. c. cū a nob. ꝛ. c. licz ex quadā. de testi. Ita speculatoꝛ istas decretales intelligit

Capitulum. iiij.

QUotandū q̄ differūt codicilliꝰ ꝛ testamentū. qꝛ i testamēto fit aliq̄ indirecta institutio. i codicillis aūt nisi ꝑ fideicōmissuꝫ In testamēto vt illi q̄ sint heredes ab intestato hereditatē alteri restituant certo tpe vl' ꝺditōe. put testatoꝛ ordinauerit In codicillis ꝺo non pōt fieri substitutio a testatoꝛe. nec aliq̄ ꝺditio' apponi q̄ noceat instituto heredi. Itē in testamēto regulariť vt dictū est req̄runť septē testes rogati. sz in codicillis sufficiūt q̄ncꝫ etiā nō rogati. Itē posteriꝰ testamētū tollit ꝓmū ipo iure. ꝛ nō pōt q̄s docere ō duobꝫ testamētis relictꝫ q̄ vtrū ꝙ valeat. Fallit h̄ in testamēto inter liberos ꝺdito q̄ ꝑ secundā dispositōez nō tolliť. nisi testatoꝛ viso ꝓmo testamēto declarꝫ nolle illud valere. C. de testa. i aut. h̄ inter liberos. Itē fallit cū q̄s in ꝓmo testamēto itroduxerit sibi licētiā itez testādi. tūc em̄ ꝓmū testamentū nō tolliť ꝑ secundū. nisi fiat mētio de ꝓmo. ff. de leg. iij. l. si q̄s. in ꝓn. Semꝑ em̄ testatoꝛ mutare pt suā volūtatē. etiā si pactuꝫ interuenerit ne possit mutare. p. l. pactū qꝫ ꝺotali. C. ō pac. ꝛ etiā si fuerit ꝑ ꝓncipē ꝺfirmatū. C. e. ti. qꝛ nemo sibi iudicē eligere pt. vt a ꝓxi testamēto sibi recedere nō liceat. ff de le. iij. si q̄s. in ꝓn. faē. c. cū marthe. de cele. mis. Posteriꝰ tñ codicilliꝰ nō rumpit ꝓmū. nisi expresse ꝺtradicat ei. p. l. cum ꝑponatis C. e. ti. Itē differūt codicilli a testamēto. qꝛ in codicillis hereditas neq̄ dari neq̄ adimi directe pōt. ne ꝺfundenť ius testamētoꝝ et ius codicilloꝝ. nec i eis pōt exheredatio scri

bi.nec ꝓ ditio heredi instituto ꝑt adꝯci. nec substitui aliqs.sz ꝑ fideicōmissum i eis recte relinquet vt insti.ō codicill.§.codicill.et.§ directo ꝛ.l.si idē. C.e. Et ēc forma codicilli

¶ In noīe dñi amē. Ego Jo.tal dyoc.pñti dic̄ ꝓpria ꝛ spontanea mea voluntate licet egrotās corpe.sanꝰ tñ mēte. Codicillum facio.in q̄ testamētū meū ꝑncipale ꝑ manꝰ tal notariū publici ꝓfirmo.volo atq̄ ꝑcipio. q̄ vxor mea N.habeat de bonis meis vineam istā in tali cāpo sitā tot agrorum. Et N.filio meo libros tales q̄s ego reliq̄ bononie. ⁊c.

Quē q̄dē codicillū ꝓpetuū ꝛ firmū hr̄e volo.ō quē si q̄s filioꝝ meoꝝ venire ꝓsūpserit alīq̄ obſuāti.ꝓpetue singul annis eo viuēte tantū vl tantū noīne pene ꝓsoluat. Et nulli pñt facere codicillos nisi q̄b̄ facere ꝑmissū est testamētū. De forma aūt testamētoꝝ ifra patebit. Illō tñ aduertendū est si codicillus fit añ testamētū. ⁊ tūc i testamēto faciēda est mētio ꝑcedētis codicilli si fit pꝰ testamentū ⁊ pꝰ alios seu aliū codicillos.qz plures codicilli pñt fieri ab vna ꝓsona.⁊ tūc mētio ē facienda nō solū ō testamēto sz etiā de pl̄ibus codicillis p̄cedētib̄. Aliqñ tñ fit codicillꝰ ñ tñ p̄cedēte vel seq̄nte testamēto.⁊ ille ſuari debz. Cōficiūt tñ exp̄sse codicilli facto testamēto nō iure ꝑ fideicōmissum. vt ecce testator coꝛā septē testib̄ instituit heredē.reliq̄t legata ⁊ ita subiecit.si ñ valet testamētū iure testamēti valet tñ iure codicilloꝝ. Et ꝓbāt hec.ff.e.l.ꝓficiūt ¶ Notandū. hec clausula. si nō valet testamētū iure testamēti. valeat tñ iure codicilloꝝ vl cuiuslibz alterꝰ vltīe voluntatis.ꝛm Ja.bertrādi.opat tñ vt cū testamentū deficit ꝓpt defectū solēnitatis.puta cū deficit numerꝰ testiū vl alia solēnitas q̄ tūc valeat iure codicilli nō aūt opat si alio deficit.puta si rūpat ꝑ querelā vl postumi agnationē vl capitis diminutiōz. Et sic cū ōr ibi valet loquit de p̄nti defectu q̄ est.vt qz ibi ñ est plenꝰ numerꝰ testiū. vl qz non rogat ⁊c. ⁊ tūc nō cōprehēdit futuros defectꝰ.vt ꝑ cautius fiat vt oīs cōp̄hendat defectꝰ dicat sic Si nō valet vl nō valebit iure testamēti ⁊c Et est ar.in.l.si stipulatꝰ fuerim.ff.de ꝛ.obliga.⁊.l.ꝓbū oportebit.ff.de ꝛ.sig. Vl ꝛm odofredū dicat.aut statim cū fit testamētū deficit ꝓpter solēnitatis defectū.⁊ tūc ꝓba illa si ñ valet referunt ad illū casum ⁊ nō ad alios ꝓdictos.aut nō deficit statim.sz postea ex aduētu.puta capitis diminutiōe vl alio modo. ⁊ tūc etiā ad casum illū ptinēt ꝓba hec.qz i dubijs interp̄tandū est magꝭ vt res valeat: q̄z pereat.ff.de ꝛ.obli.q̄tiēs.⁊.c.int.de fide i ſtru.⁊.c.cū inter dilectos.ō dona. Illud tñ notandū vt dic̄ Azo.in sūma de codicillis. Si q̄s ꝓmo hereditatē directo ex quadā volūtate vltima quā dicebā testamētum esse.⁊ postea ex fideicōmisso eandē hereditatē peto mihi restitui ꝓpt idē testamētū reducendo illud ad codicillos. vl illud reputādo ꝑ codicillis.qz forte illud exp̄ssit testatoꝛ nō possum effectualit.in ꝑncipio eīm litis habeo necesse eligere an agā iure directo ex testamento.an agā iure fideicōmissi.⁊ vno electo repelloꝛ ab altero.suꝫ eīm ꝓtrariꝰ mihi ꝑsi si ex eadē sc̄ptura ꝓtrarijs modis peto. Si tamen sum de parētib̄ defuncti ex linea patna vsq̄ ad quartū gradū. vl de materna vsq̄ ad tertiū gradū nō repelloꝛ iure electōis vtens ex eo testamēto q̄ testatoꝛ vicē codicilloꝝ voluit obtinere.in ꝑncipio tñ litis tutiꝰ ē q̄libet de parētib̄ id qđ necesse ē eligat. In collateralib̄ aūt defuncti nō repetit tale ꝑstitū bñficiū. vt C.eo.l.vl. Et illō coꝛrelariū tenēt doctoꝛes.licz placēti ꝰc̄pserit ꝓtrariū

¶ Capitulum.v.

Notandū licet pl̄es sint gradꝰ substitutionū.imo infiniti cū sp de vno in aliū ꝓcedāt.tñ ꝑmꝰ gradꝰ succedēdi ex testamēto ōr institutio.⁊ secūdꝰ gradꝰ substitutio.recte sicut secūde nuptie dicunt omnes q̄ sequunt ꝓmas.ita ⁊ institutōes q̄ fiūt post ꝓmas dicunt substitutōes. Uidēdū est igit q̄d sit heredē instituere ⁊ vñ dicat q̄bus ꝓbis fiat ⁊ in q̄ volūtate.⁊ qualit ⁊ i q̄t ꝓtes diuidat hereditas.⁊ qualit distribuat inter heredes.⁊ q̄s possit instituī heres. Heredē instituere nil aliud ē q̄z sibi heredē aliquem statuere.i.facere.⁊ est idē dictū q̄si intꝰ.i.i loco suo quē statuere. Hoc eīm agit q̄ instituit vt institutꝰ suo loco post mortē suaz sit dñs bonoꝝ.⁊ ne dū ille q̄ scribit.sz etiā ille q̄ nūcupat ōr instituiꝰ.ff.e.l.j.§.institutū. Institutio fit q̄nq̄z ꝓbis.vt ecce lucius titiꝰ mihi heres esto. Itē tribꝰ ꝓbis.vt si dicas.lucius heres esto. Itē duob̄ ꝓbis fit.vt si dicat: lucius heres.nec adiecerit esto.i.si dicat lucius esto. Institutio fit ꝓbis directis.vt esto mihi heres. Reflexis.vt illū heredē facio.instituo.⁊ volo.mādo vl cupio.⁊ sic de alīs.vt.l. q̄m. C.de testa. Et quēadmodū testamēta ordinent reflexa. Uñ qz reflexa vel unflexa dicūt

noīa in oīb casib suis ꝑterꝫ in noiatiuis. Satis ex ꝟ liquet volūtatis intentionē q̄li bet loquēdi genere formari posse. nec nocet seruasse momēta ꝟboꝝ. qz forte semiuoces titubās vel balbutiēs lingua pfudit. Ideo si dicat habeas bona mea. vl tibi relinq̄ bo na mea nō variat. qz institutio q̄buscūqꝫ ꝟ/ bis fieri potest. nec hodie curat ꝟboꝝ solen nitas. vt in dicta. l. q̄m. s allegata. Itē insti/ tutio fit in testamēto tm̄. vel añ legata vl ꝑ legata. vel añ erheredationē vel post. Sed olim fiebat añ legata tm̄. qz institutō caput est z fundamētū totiꝰ testamenti. vt. ff. eo. l. j. Rñ. j. In codicillis aūt hereditas ꝑ fideicō missum iure relinquit. lex em̄ in defectū cō/ ditionis posite in codicillis intelligit testa/ torē de adimenda hereditate cogitasse. ff. de cōdi. insti. l. q̄dē. §. vl. sz forte ꝛuanū cogita/ uit. vt tibi ōr illa portio hereditas nō videtur dari in codicillis. ceteꝝ idem est si ita dicat. Titiū instituo si eū in codicillis instituero. Est em̄ cōditionalꝫ institutio z valet quouis herede instituto ꝑter filiū. Itē z illa valet si ita dicat. illū instituo cuiꝰ nomē in codicill declarauero. vt. ff. de ꝺdit. institutionū. l. in stitutio talꝫ. Itē in institutōe certū heredem demōstrari oportet. q̄tiēs em̄ nō apparet q̄s sit institutꝰ heres nō valz. vt ecce testator cū plures amicos eiusdē noīs habeat ad desi/ gnatiōem vniꝰ singulari noīe vtiꝫ. nec valet institutio nisi ex alīs apīssimis ꝓbatōibus fuerit releuata ꝑ q̄ ꝑsona testatoꝛ senserit. vt ff. e. ti. l. q̄tiēs. §. heres. Et satz est heredē de/ mōstrari nedū noīe ꝓꝑrio sz etiā signo indu/ bitabili qō pene a noīe nihil distat. nō tm̄ cū eo qō ꝓtumelie cā solet addi. nā legata tur/ pia q̄ denominandi magz legatarij gr̄a scri bunt. odio scribēdz ꝑ nō scriptz habēt. Se/ cus si pr̄stat in eodē genere. vt. ff. e. ti. l. q̄tiēs §. si q̄s nomē. z. ff. de le. j. l. turpia. Item de/ claratio vel demōstratio heredis a testatore est faciēda. nō alieno arbitrio. vt. ff. e. ti. l. illa institutio. z ōr illa institutio alio noīe capta toꝛia. Itē sufficit demōstrari heredē ab ini/ tio vel postea ꝑ ꝺditōis euentū. vt. ff. e. l. q̄ti/ ens. §. si q̄s ita. Itē demōstratio ad oculum facta ꝑ noīe ꝓꝑrio accipit. vt si dicat. ꝟ mihi heres esto cū sit cozā eo q̄ oñdit. vt. ff. e. tit. l. nemo dubitat. Si aūt est erratū in cozpore nulla est institutio. vt si volēs aliquē scribe/ re aliū scripsit velut frater meꝰ ꝑ patronus meꝰ. Hā neqꝫ scriptꝰ erit heres q̄m volūtas deficit. p. l. si pater. C. de here. instit. neqꝫ is quē voluit. q̄m̄ scriptus vel nūcupatꝰ nō est si tamē testatoꝛ sciat illū nō esse fratrē suum quē nominauit frēm recte cū nomīe fratris instituit eū heredē. vt. ff. e. t. l. quotiēs. j. Rñ. z. l. nec apud. C. eo. ti. Itē ꝑꝑtꝫ noīs erroꝛ ñ viciat institutionē. Itē si plures instituunt in reb certis. licet viriliter sint heredes. tm̄ res in quib instituti sunt dñt vnicuiqꝫ assi/ gnari i iudicio familie herciscūde z ō eis ꝑ detrahi falcidia sic̄ de quolibet legato. z lo/ cum bz cū vnꝰ vel plres instituunt in certz re bus z alīꝫ simplr vel q̄tis portōnib. Hā tūc instituti in re certa habent loco legatariorū vt. C. eo. ti. l. quotiens. Itē institutio potest fieri pure z etiam sub cōditione. Et tantū de institutionibus

¶ In institutōe faciēda exꝑmi ꝑnt q̄ntita/ tes portionū hereditariaꝝ, put testatoꝛi pla cuerit. nā tot vncie assem faciunt q̄t testatoꝛ voluerit. Sz nisi alīs appareat testatorz vo/ lūtas. fit solēnis distributio hereditatz i. xij. vncias. duodecim aūt vncie assis appellatō ne ꝓtinēt. Dñt aūt he ꝓtes ꝓꝑria noīa ab vni tate supi vsqꝫ ad assem z vsqꝫ sit exclusiuuz nā quelibet haꝝ portionū maioꝛ est vncia. z quelibet eaꝝ minoꝛ asse. qz nulla eaꝝ ꝓtinet duodecim vncias. Dūt aūt ꝟ noīa ptiū. vn cia. sescuns. sextās. quadrās. triēs. q̄ncuns. semis. septuns. Bes. dodrās. dextās. denꝰ as. vt insti. e. ti. §. hereditas. ff. e. ti. l. seruū. § vlt. Sescuns ꝓtinet vnciā z dimidiā. Dici tur em̄ sescuns q̄si semi z vncia. z ē tertia lr̄a ei f. z nō ꝑ. Sextās q̄si sextā ptē significat. i. duas vncias. Quadrās quartā ptē signifi/ cat. i. tres vncias. Triēs. i. tertiā ptē. z sic q̄t tuoꝛ vncias significat. Et ista q̄ttuoꝛ nomi na sumūt iterꝑtationē ex eo q̄ q̄tā portionis hereditatz significāt. sequētia ꝟo noīa habēt etimologiā q̄ ꝓ ex eo q̄ certū nūeꝝ vnciaꝝ significāt. Dicit ei quicūs nō q̄ntā, ꝑtem hereditatz significat. sz q̄ q̄nq̄ denotat vn/ cias. semis ꝓtinet dimidiā hereditatis. i. sex vncias. septuns septē vncias. bes octo. do/ drans nouē. dextās decē. denꝰ vndecim. as duodecim. Attēde q̄ nō oēs vncie ĕ sic signi/ fican ꝑ ista noīa ꝓtinēt in asse. qz sic as cōti neret. lxvj. vncias z dimidiā. Jō aūt eis po/ nunt ꝑtes. qz q̄libet eaꝝ ꝑt ī asse tenuit. hac rōe hō risibilis actōe legz acq̄lie z penal ōr. Nec ꝑtermittēdū est q̄ as q̄nq̄ ponit ꝑ nūmo. Unū ōr. nōne duo passeres asse ueniunt

De substitutione

ſz põd⁹ ꝺr large oẽ qꝺ ī ſtatera poſitū pẽdet ſz h ſtricte accipiť ꝑ põdere. xij. vnciarū. Jñ etiã ꝺr dipõdiū ꝑ põdere. xxiij. vnciarū. Jñ tripõdiū ꝑ põdere. xxxvj. vncias. ſi ī tot vncias teſtator ſuã hereditatẽ diſtribui vellet. Nã etiã ī pauciores ꝑt eã velle diſtribui. vt ſi duos ex aſſe inſtituit heredes. Tertiũ aũt ī ſtituit ex dimidia z ſexta ꝓte aſſis ī. xx. vncias as diuideret z octo vncias ferret ille qui ſcript⁹ eſt ī dimidia z ſexta. ſcripti aũt ex aſſe ferrẽt. xij. vncias. vt. ff. e. ti. l. iterdũ. §. ſz ſi duos. hodie tñ hmõi ſubtilitatẽ diuiſio ñ ml'tũ vſitata ē. ſz ꝟuata diuiſiõe aſſis ī. xij. nihilomin⁹ ſi op⁹ fuerit qlibz ꝓtiũ hereditatẽ vlterius diuidi poterit. z illõ cõiter ꝟuať. ꝺ hac tñ diuiſiõe lati⁹ Azo. determiat ī ſum. C. eo. ti. Quelibz aũt ꝓſona ꝑt heres inſtitui z hz factionẽ teſtamẽti ī paſſiua ſignificatiõe q̃ non vetať a iure capc. poterit igiť inſtitui liberhõ z ſeru⁹ ſi ſit ꝟu⁹ ei⁹ q̃ ꝑt inſtitui. Jtẽ pr̃familias. filj⁹familias. mut⁹. ſurd⁹. furioſus. p dig⁹ miles. honorat⁹ laic⁹. cleric⁹. mõachus ciuitas. ĩpator. impatrix. fiſc⁹. eccĩa. loc⁹ qlibet venerabil'. vt inſti. de hered. qli. z differ. §. teſtamẽti aũt factiõez. z. C. cũ heredes. C. q teſt. fa. poſ. Etiã incerte ꝓſone inſtituũť diuini iurſ ĩuitu. vt. C. ꝺ epi. z cle. l. id qꝺ. z. l. nulli. z. l. ſi qs ad declinãdã. al's eĩ cert⁹ heres ꝺz demõſtrari. Jtẽ ꝟuũ ꝓpriuz nedũ. ſed alienũ etiã illũ q̃ nulli⁹ eſt inſtituere poſſum inſti. e. ti. §. ſeru⁹ alien⁹. ff. e. l. ſeru⁹ hereditarius. Jtẽ ſi ſeruũ ꝓpriũ inſtitui heredẽ ſp videro cũ inſtituiſſe cũ libertate. vt inſtiť. eo. ī ꝑn. ¶ Sciendũ tñ ꝙ qñqz etiã cũ libertate nõ ꝑt inſtitui heres ꝟu⁹ a dña ſua. ſcz cũ ipe de adulterio accuſat⁹ cõmiſſo cũ dña ſua q̃ rea fuit einſdẽ crimĩs poſtulata. vt. ff. e. l. hiſ ꝑbis. §. interdũ. z inſti. e. §. eſt aũt. Jtem nõ ꝑñt inſtitui deportati. Jtẽ dãnati ī metallũ Jtẽ z banniti q̃ impune ꝑñt puniri q̃ eãpaŕãť deportatⁿ. Siť hoſtes iperij z romane eccĩe. Jtẽ heretici ifideles apoſtate collegia illicita nõ habẽtia ſpẽale ꝓuilegiũ Jtẽ incerte ꝓſone qñ nõ ꝓtẽdiť fauor pietatⁿ. Jtẽ non ꝑñt inſtitui nati ex dãnato coitu. de qbꝫ per doctores. in. l. q̃ ꝛ legũ. z. l. ſi q̃ris. C. ꝺ iceſt. z inuti. nup. Siť p auten. licet. C. ꝺ naturalibz liberſ z matribz eoꝝ Jn q̃ ꝺr ꝙ nati ex dãnato coitu omĩ bñficio excludũť. i. nulla via nec inſtitutõis nec ſubſtitutõis ſuccedũt ¶ Diceres qꝺ ſi au⁹ vť pr̃ donat nepoti ſpurio ex legitimo filio nato vť ecõtra. vť ſi donat nepoti legitimo ex filio ſpurio in vtroq; caſum dic' Roffred⁹ donationẽ nõ valere ſi ꝓbeť talẽ nepotẽ aliq̃ ſernitia feciſſe auoꝝ pter q̃ ꝓſumi poſſz donatiõz fuiſſe factã. vt dicit in qꝺã q̃ſtione q̃ incipit neracⁱ⁹. Jacobus ꝺ beluiſo idẽ tenet ī q̃ſtione quã diſputauit. eo. ti. l. j. Jdẽ tenet ſpe. e. ti. de ſucceſſi. ab iteſtato. §. j. ꝑ. qꝺ g. ꝑ. qꝺ. de legitimatis. Spe. cũ in ti. de inſtru. editˀ. §. cõpẽdioſa. ꝑ. qꝺ ſi pr̃ naturaliſ. ꝛc. allegat plures leges q̃ tñ nõ faciũt directe. ꝓ illo ꝙ q̃ adducit videlicz q̃ valeat inſtitutio. Cũ pr̃ hñs filiũ baſtardũ inſtituat ī vna vncia. z naturalẽ z legitimũ in oĩbꝫ alijs bonis. Sz bñ facẽ textus ꝓ eo ī auť. de teſtamẽto ĩpfecto. col. viij. ꝑmuz dictũ cõmuni⁹ ẽ apꝺ doctores ꝺ rigore iurſ vltimũ aũt dictũ ſpeculatorⁿ ꝓtinet eq̃tatẽ.

¶ Capitulum. vj.

POſtq̃ viſum ẽ de ꝑmo gꝺu ſuccedẽdi. videlicz inſtitutõe. ꝙrue vidẽdũ eſt de ſecũdo gradu ſucceſſiõis. que ſubſtitutio appellať. Eſt eĩ ſubſtitutio ſcꝺa ĩſtitutio. oĩs ſcz inſtitutio q̃ fit poſt ꝑmã. z in locũ ꝑme deficiẽtis. plene igiť vidẽdũ eſt q̃ ſit ea⁹ diuiſio. ſcꝺo qs faciat eas. tertio quis admittať in eis z qñ expirẽt Subſtitutõnũ alia directa. alia obliq̃ Dicit eĩ directa qñ ab vna ꝓſona ad aliã ſine aliqua alia media hereditas deuoluiť. Et alio mõ ꝺr ꝓſtitutio ꝓueniẽs ꝑbis z ꝓſonis. Et ī tali ſubſtitutõe nõ hz locũ q̃rta⁹ deductio. vt ī. c. j. ꝺ teſt. li. vj. Obliqua ꝑo ſubſtitutõ ſiue fideicõmiſſaria eſt qñ qs ꝑ mediã ꝓſonã accipit hereditatẽ defuncti. vt cũ dixero. inſtituo Titium heredẽ oĩm bonoꝝ meoꝝ. z volo ꝙ p⁹ decez annos illã hereditatẽ reſtituat ſempronio. h eĩ ſemproni⁹ illã hereditatẽ hr̃e nõ põt niſi ꝑ mediã ꝓſonã. ſ. Titiũ. z ī tali locũ hz q̃rtarũ deductio. z de hmõi ſubſtitutõe z q̃rtarũ deductõe loquũť capitula Rainald⁹ z Raynũci⁹. de teſta. z dictũ. c. j. ſi pr̃. Et ſunt tres ſpẽs illaꝝ q̃rtaꝝ. Nã alia ẽ diffinita iure nature. z ꝺr bonoꝝ ſubſidiuz. z debeť filijs tñ q̃ ſine cã exheredari nõ ꝑñt. l. ſi totas. C. de dona. z. l. parẽtibz. C. ꝺ inof. teſ. Et huic q̃rte nullũ grauamẽ ꝑt iponi. C. eo. ti. l. oĩ mõ z duabꝫ ſeq̃ntibz. z bodie aucta ẽ ad trientẽ vť ſemiſſem ꝑm nũeꝝ filiorũ. z ſi ſint q̃ttuor filij z infra debẽt hr̃e tertiã ꝓtẽ. ſi aũt ſũt plures debẽt hr̃e medietatẽ hereditatⁿ defũcti inteſtati. vt. C. e. ti. auť. nouiſſima. Alia q̃rta ꝺr trebellianica. vt cũ inſtitutus heres ſi

moriat sine ple rogat⁹ est restituere hereditatē alteri. Ille sic instituꝰ retinet q̄rtā ptez de tota hereditate p trebellianū. z cōputāt in ea legata z donatōes. vt. ff. ad. l. falci. i q̄rtam. Tertia q̄rta ē q̄ debet iure institutōis. vt cū aliqs ē institutꝰ heres. z illa hereditas est exhausta p legata vl fideicōmissa. tūc institutꝰ pt detrahere de singul legatz vl fidei cōmissis q̄rtā ptē. z h̄ noiat falcidia. C. ad. l falci. p to. Et legitime ptes heredū his ꝓsibꝫ ptinent. Quattuor aut infra dāt natis iura trientē. Semissem natz dāt illis q̄nqz vl vltra. Arbitriū sequit suba cetera pris. Quantam tibi capies si sis extraneꝰ heres Tūc trebellaris cū reddere cūcta rogarz. Et defalcaris dū p legata grauarz. Directaz substitutionū alia vulgarz. alia pupillarz. alia exē plaris. alia breuiloqua. alia cōpēdiosa Vulgaris est duplex. s. exp̄ssa z tacita. Exp̄essa ē que fit ꝓbis negatiuis. vt si ille michi heres nō erit alꝰ sit heres. insti. de vul. substi. i ꝓn. Tacita ꝓ fit ꝓbis affirmatiuis. vt sic. vos i nicē substituo. vl ita. q̄sq̄s mihi heres erit sit heres filio. vl ita. Titꝰ esto heres plotij cū i stituissem plotiū. C. de here. insti. l. vl. z. ff. e. ti. l. cū in testamēto. §. hec ꝓba. mō sic tacita substitutio pupillar. ineſſe videt substi. exp̄s. vulga. vt. ff. de here. instit. l. Titꝰ. z. l. se. Et ecōtra sub exp̄ssa pupillari ptinet tacita vulgaris. vt. ff. e. ti. l. nā h̄ iure. Expirat aūt hec substitutio vulgarz ab hereditate adita. vt. l post aditā. C. de impuberz z alijs substi. Et addit lex nisi facta fuit filijs impuberibꝫ Effectus eiꝰ est q̄ si heres noluerit vl nō potuerit ex q̄cūqz cā. z vndecūqz veniat i illa potētia locꝰ est substitutōi. Pupillarz substitutio alia exp̄ssa. alia tacita. Exp̄ssa est. vt si filius meꝰ mihi heres erit. z si i pupillari etate decesserit ille sit ei heres. vt insti. de pupil. substi. §. substituit. vel cuz p̄ filio impuberi quendā substituit i vulgari casu. itelligitur etiā substituisse i pupillari. Casus i. l. q̄uis C. de ipu. z alijs substi. Et q̄nqz tñ rō ineq̄litatis facē vt sub vulgari nō cōtineat tacita pupillarz. Ponamꝰ em exēplū. Quidā in testamēto vtroē instituit i dimidia ptē z filiuz suū impubē in alia dimidia. z vltimo q̄ndā substituit impubes decessit i pupillari etate substitutꝰ voluit admitti ad portiōez ex substitutōe. Et ꝛ q̄ nō admittit rōe ineq̄litatis sz mr eiꝰ admittet z itelligit tm testatoē voluisse institutionē h̄re locum in persona substitutiꝰ. Ad matris si pupillꝰ nō adiret q̄ vulgarz est. Et est diligētissime ꝓsiderādum q̄n substitutio vulgarz est facta duobꝫ copulatiue. vt i p̄dicto exēplo. tūc substitutio nō hz locū in ꝓsona vniꝰ nisi etiā in ꝓsona alteriꝰ. nā mat hic impedit illā substitutōz. Hz si mr añ filiuz fuisset mortua. z postea filiꝰ infra annos pubertatz decessisset locū habuisset substitutio z ꝛ h̄ substitutio pupillarz. q̄a solo pupillo z ipubere fit. z nō distinguit an tā sit i potestate p̄ris. vl an post posthumꝰ nascat. vel vtz sit filiꝰ vl nepos ex filio. Pupillū in ꝓposito accipe masculū minorē. xiij. femellā minorē. xij. ānis. vt. ff. e. ti. l. ij. in ꝓn. si tñ p̄ ipuberi voluerit quēcqz substituere pupillariter ñ in toto tpe pupillarz etatz sz i minꝰ: puta si filius moriat infra decimū annū vel octauū aut septēnīū z. valebit substitutio. vt. ff. e. l. si ita q̄s substituerit. si ãt voluerit substituere i lōgiꝰ pupillarz etatz finiet pupillarz substitutio aduenīēte pubertate. ff. eo. l. i pupillari. Effectꝰ pupillarz substitutōis ē vt q̄s directo sit heres ipuberi tāqz si ipe pupillꝰ si bi heredē fecisz substitutū vñ z duo testamēta vident. vnū p̄ris alterz filij. Et ptinēt ad substitutos pupillarz bona q̄ pupillis etiaz postea obuenerint. necz em suis bonis tātū testator substituit sz etiā impuberz. Item p̄ adoptiuꝰ filio arrogato ipuberi nisi ad q̄rtā solā. z ad ea q̄ intuitu arrogatorz ab amico arrogatꝰ ꝓsecutꝰ ē substi. p̄t. vt. ff. e. l. sz si plures. §. i arrogato. Item expirat pupillarz substitutio maxia. media vl etiā mīma capitis diminutōe pupilli. vtputa si ē arrogatꝰ. ff. ꝺ adop. l. nec ei. §. eoz dūtaxat. substituto tñ succurrit p vtilē actiōz. Item expirat si nō est adita hereditas p̄ris. Item si omissa cā ꝓncipalis testamēti ab itestato possideat hereditas z tūc ꝓsulit substituto sic z legatarijs in q̄z fraudē institutꝰ nō ex testamēto sz itestato hereditatē possidet. Et illō q̄ dictū est q̄ expiret substitutio pupillarz ex ñ aditōe hereditatz paterne. vez tñ est si is q̄ repudiat mior erat z i itegz restitutꝰ ē vt liceat sibi adire. p ficit pupillari substitutōi vt teneat. vt. ff. e. l. ij. §. adeo aūt. Item expirat pupillaris substitutio expugnato p̄ris testamēto i tota p q̄relam inofficiosi testamēti Item rupto paterno testamēto. vt. ff. e. ti. l. si q̄s eū. Item expirat pupillare testamētū p agnatōz posthumi. vt. ff. eo. l. si p̄ filiū. sic econtra ꝓfirmat pupillare testamētū quēadmodū z paternū si pat ab

hostibus captus sit simul cuz filio z ibi ambo decedāt. q̄uis pr̄ ꝑus decedat. Itē ℔ oz dine faciēda est substitutio pupillarz vt ꝑus ꝑmo q̄s scribit sibi heredē. deinde vel eadez hora vel q̄cūq; alio filio substituat nec debz ꝓuertere ordinē scripture. Itez admittit ex pupillari substitutōe ille quē noiatim substituit testator. vel si testator generaliter substituit ita sez q̄ quisq; mihi heres erit admittētur illi q̄ scripti sunt heredes. Tacita pupillaris fit ℔ mō. filiꝰ meꝰ impubes heres esto. Vel sic. q̄squis mihi heres erit sit z heres filio meo. z oz ideo tacita. q̄ quedā ꝑba in ea nō exꝑssa subintelligunt que alis in exꝑessa pupillari ponerent Hā hic intelligit q̄ si filius decesserit in pupillari etate. ille tūc qui esset heres patri: etiā sit heres filio Sequit corrolarie q̄ pupillaris tacita intelligit sub vulgari exꝑssa. Et fit hec substitutio solū a patre q̄ filios oz habere in sua potestate non a matre. z ꝓ ℔ differt a substitutōne exēplari vt statim dicet Exemplarz substitutio fieri pōt a parētibꝫ vtriusq; sexꝰ in ꝑsonis liberoz cuiuscūq; sexꝰ. vt furiosis vl̄ mētecaptꝰ. z cū tali determinatōe substitutio faciēda ē. vt si quidē mēte captꝰ habeat descēdētes ex se. illi oīes vel q̄dā ex eis. vel vnꝰ substituat ei. Et oz exēplaris q̄ fit ad exēplū pupillarz vt cū dicē pr̄. si filiꝰ in pupillari etate decedat ille sit heres. sil̄r in ꝓposito dicē. si filiꝰ decedat añq; ꝓueniat ad mētis sanitatē ille sit heres z sicut pupillaris expirat aduenīēte pubertate. ita z exemplaris aduenīente sanitate. Differūt tñ. q̄ illa fit pupillis tm̄. hec etiam maioribꝫ. Itē illa fit a patre q̄ habet impuberē in potestate. hec aūt fit a q̄libet parētū.

¶ Cōpendiosa substitutio fieri pōt a milite. ita videlicz. Si filiꝰ meꝰ q̄ncūq; decesserit ille sit ei heres. z ℔ sub tali ꝑbaꝝ cōpēdio cōtinet exꝑssam pupillarē. sez si filiꝰ decedit in pupillari etate. si aūt decedat pubes ꝑba directe illiꝰ substitutōis trahunt ad fideicō missariā substitutionē. de qua copiose in. le. ꝓcibꝫ. C. de impube. z alijs substitutz. z forte fauore matris q̄ est in medio añq; filiꝰ venit ad pubertatē cōpēdiosa directa oz. sz postea in fideicōmissariā trahit Itē compēdiosa facta a milite infra tps pubertatz q̄ncunq; valet iure directo. z obliquat post pubertatē. i. mater postea ꝓ fideicōmissum pōt petere hereditatē Diceres. q̄d si paganꝰ fecerit hmōi cōpendiosam substitutiōem ꝓ ꝑba iam dicta. Rñdet. si pupillꝰ decedat i pupillari etate substitutꝰ succedit iure directo z mr̄ impuberis repellit oīno. Si aūt pupillus fiat pubes z postea decedat substitutus oīno repellit. z veniētes ipuberi ab intestato succedūt i totū. vt. ff. e. ti. l. ꝑbis. z. l. cēturio. Si aūt testator ita substituat. sez filiꝰ meꝰ q̄ncūq; decesserit illū substituo. hāc puto cōputandā fideicōmissariā. Quia ℔ ꝑbū substituo aptat ad fideicōmissum. vt. l. generaliter. §. vl. C. de insti. z substi. z q̄ talis interꝓtatio rē oīm̄ tpe valere suadet. vt. l. q̄tiēs ff. de reb̄ du. si ꝑo ita substituat. filiꝰ meꝰ q̄ncūq; decesserit sine liberis ille sit heres vl̄ illum substituo sp̄ interꝓtāda est fideicōmissaria. q̄ illud ꝑbū sine liberis innuit vt etiā in pupillari etate substituerit ꝓ fideicōmissuz. q̄ tūc liberos habere nō pōt Sz q̄ directa ꝑba trabāt ad fideicōmissariam. ꝑbat. ff. ad trebel. l. ceuola. vbi oz q̄ substitutio directa facta i codicillis trahit ad fideicōmissuz. etiam si supest i medio tē. Et his casibꝫ succedit mr̄ vel q̄libet ab intestato heres. z restituet bona detracta. l. falcidia Si ꝑo q̄s dicat si filiꝰ meꝰ decesserit i pupillari etate. vel postea sine liberis illū substituo. Due sunt substitutōes pupillares. exꝑssa z fideicōmissaria. ꝓpter distinctiōem z alternationē ipsaꝝ et sic ℔ verbū substituo aptat diuersis modis put euidētius apparebit si testator subiūciat pupillarit. z ꝓ fideicōmissum substituo

¶ Breuiloqua substitutio ē q̄ ꝓtinet duas vulgares substitutōes. z duas pupillares. vt cū duo ipuberes a parēte q̄ eos hz in potestate inuicē substituunt. z hāc substitutōz lex appellat recipꝛocā. vt. ff. eo. ti l. nā ℔ iure. Et dicendū est q̄ oīs iste q̄ttuor substitutiones exꝑsse sunt. nihil eī magz de vna q̄ de alia ꝓt dici. Vñ ꝓtingit q̄ ꝓpter has q̄ttuor substitutōes mr̄ repellit oīno z substitutis succedit. vt. ff. e. l. lucius. Si eī essz pupillaris tacita nō repelleret etiā in testamēto militis. vt. C. de impu. z alijs substit. l. ꝓcibus Placēti⁹ dixit tacitā pupillarē admitti ꝓ tra matrē nisi ipa mater cū impubere filio essz i stituta. Sz tñ distinguēdū est. aut eī extraneus vulgariter substituit impuberi. z tūc tacita pupillaris nō admittit ꝑ matrem. Aut substituat impuberi fratri ei⁹. z tūc repellitur mater. q̄ nō est verisimile q̄ testator vxorez suā hoc est matrē impuberz voluerit ꝓterire Casus in. l. cū q̄dē. C. de insti. z substitut.

¶ Notandū. si seruꝰ alicuiꝰ dñi fuerit heres institutꝰ. si adire eā noluerit vl̄ non poterit. qz ꝓuentus morte dñs nihil habebit. secus de filiola instituta. qz ipsi ꝓ eā hereditatez adire pōt. p. l. si infanti. C. de iure delib. Et facit pleniꝰ lex cū nō solum. C. de bonis q̄ liberis. Nā ibi dz q̄ etiā inuito filio pater aduēticia filij pōt adire. Dicūt tamē doctores z etiā bona glo. in le. cū ꝓponas. C. de bere. instituē. si seruꝰ cōpelleret adire hereditatez acquirerz dño hereditatē z tali casu coacta voluntas etiā est volūtas. Sciēdum cū plures instituti z sibi inuicē substituti fuerint in portionibꝫ inequalibꝫ vno morienti ceteri residuū cōsequunt quiuis iutra rataz sue portionis in institutione sibi exp̄sse. Casus in. l. j. C. de impuberis z alijs substitut. Itē cū duobꝫ impuberibꝫ fit substitutio cū adiectione nomis collectiui. vt est ly vterq; tūc ita demū locus est substitutōi z i vtriusq; p̄sona cōditio substitutōis verificat. secus si est substitutio facta p signū distributiuz vt est vter. alter. Exemplū. testatoz dixit. instituo Johem z Petrum. z si vterq; decesserit in pupillari etate. substituo eis bartholomeū. Ecce hic bartholomeꝰ vno dumtaxat mortuo i pupillari etate nō succedit ex substitutiōe. secꝰ in scōo casu videlicz si testator sic dixit. Johem z Petꝝ instituo. z si alt̄ ipoꝝ decesserit i pupillari etate substituo eis Bartholomeū. Casus i. l. cū q̄dē. C. de impube. z alijs substi. Itē cū fit insti. z substit. pluriuz cū adiectiōe nois distributiui. tunc quilibet ipoꝝ vocat i virilē ac si oīs simpl̄r z noiatim essent instituti. nisi int hmōi instituros seu substituros pl̄es. l̄ duo coꝝ essent p̄ z filiꝰ. qz tales licz pl̄es sint tñ cum alijs adiūct; vnā virilē habebūt portōnē. in. l. vl. C. de impu. z alijs substitut.

Capitulum. vñ.

Quoniā aūt in testamētis plerūq; legata p̄solui p executores eozundem vel heredes defunctoꝝ demādatur modicū de legatis z ipoꝝ varijs modis disponēdi pstringēdū ē. Legatū ē deliberatio hereditatis q̄ testatoz ex eo q̄ vniuersuz heredis fozet alicui q̄d collatū velit. vt. ff. ō le. legatū. Et nemo legare potest nisi q̄ ō iure facere pōt testamētum. Et ei soli pōt legari qui pōt instituī. de q̄bꝫ supza visum ē Item legatū fit bis verbis. do. lego. dari iubeo. ipero. mando. gliſco. precipio. etigo. poſco. peto. rogo. flagito. volo. depreco. exoro. cupio. vt des. opto vt des. credo te daturū. vt dicit Azo. in summa. C. co. ti. allegans legē secundā. C. cōmunia. de le. ff. de le. j. l. etiam hoc modo. anteq̄ tñ soluank legata creditores hereditatij sua exigēdo debita habēbunt potiozes. facit. l. si vniuerse. C. de le. Et q̄liter fiat distributio bonoꝝ hereditariozꝝ creditoribꝫ habek p ea que habenk z notank in le. scimꝰ. C. de iure. delī. ad quam recurre.

¶ Itē si q̄s sciēter legat rē alienā. heres tenek rem illā redimere vel legatario p̄ciū dare si sit talis res que vēdi potest. si aūt ignoranter rē alienā leganit nō valet legatū nisi legek p̄sone ꝺiuncte. C. de le. l. cū alienā. Et legatariꝰ debet p̄bare sciam. vt. e. l. §. q̄ aūt Scōm canones tñ si alicui legate sunt res aliene. talis tenek illi restituere cuiꝰ sunt. et pōt agere ꝓtra heredē si sciēter legauit res. vt habek in tex. z glo. c. filijs. de testamentis Item si alīq̄s sciēter legat rem obligatā creditori: heres debet eā luere. secus si legans nesciuit rem obligatā. vel forte voluit legatarium luere. z hoc exp̄ssit tūc heres non tenek eā luere. insti. de le. §. fz z si rem. Itē si res legata sine facto heredis. i. sine mora ꝑm glo. perierit legatario perit. instit. de le. §. si res. z. l. si fuū. ff. de ꝑ. obli. ¶ Itē si alīq̄s legauit ex illo vase vnas decē z ibi nō sūt decem fz pauciozes. nō extinguit ꝓterea legatū se tantūmodo accipiek q̄tū inueniek. le. si quis seruū. ff. de le. ij. ¶ Itē si alīq̄s in testamēto legauit eccl̄e ꝓpriā portōnē z alia mlta legat monasterijs vel eccl̄ijs si leganit illam portionē eccl̄e sub hac ꝺitōe vt illa tñ esset ꝓtētus z eccl̄ia hoc acceptauit. valebit. z non pōt exigere de ceteris portionē sibi deputatā pōt adhuc sibi portionē suaz eligere sed cōstiterit q̄ testatoz in fraudē modicum legauit eccl̄e vt per illud modicū defraudaret ab alijs. tūc eccl̄ia adhuc pōt exigere portionem. p. c. officij. de testa. ¶ Sciendū tñ q̄ licet ꝑm antiqua iura eccl̄ie vl̄ aliꝰ inferioz nō potuerit deducere suā portionē canonicam de relictis seu legatis monasterijs ꝺ oz dine minozum ad vsum diuini cultus spectantibus. vt ad calices vel alia ornamenta. hodie tamen potest vt habetur in clemētina. dudum. de sepulturis. in. §. verum ne parrochiales ecclesie. z̄c.

¶ Itē q̄ nō implet voluntatē defuncti tota

hereditas est sibi auferēda.p.c.licz vniuerſ de vo.z vo.redē.ff.q.j.siluester.Scōz leges tñ hoc obseruāt i extraneo herede.licet ei filius heres patris nō adimpleat voluntatez patris defuncti.nō ideo pdit totū ſz ſuaſ ei legitima portio. C.de fideicō.auten.ℍ amplius. Jtē ſi aliqs legauit mōasterio sancte ℳ.decē.ſz ñ determiauit cū plura sint monasteria sancte marie.dabit pauperi.ar. in auten.de eccle.tit.§.ſi qs in noīe.col.ix.

Jtē ſi qs legauit seruū in aliena ꝓuincia ꝓstitutū expēſis heredis nō legatarij querit seru⁹.ff.de.l.j.cū seru⁹.z.l.ſe. Jtē ſi testator potest imponere penā heredib⁹ ſi nō paruerint ei⁹ volūtati dummodo nō sit turpe aut inhonestū.qđ ꝓcipit.insti.de le.§.pene qñ noīe.z.§.vlt.facit lex vnica.C.de his q̄ pene noīe in testamento vel codicillis relinquunt Jtē ex testamēto nō adeat hereditas deficit legatū niſi ita sit legatū q̄ a venientib⁹ ab intestato pstet legatum.tūc eñ ab heredib⁹ petendū est.p.l.eā quā.C.de fideicōmiſ.Siſ pstatur legatū cū testator dixit ſi nō valet vt testamentū.valeat tñ iure codicillo⁹.vel etiā qñ legatū est ꝓiūcte pſone factū. Jtē qñ vna res plurib⁹ legat quilibet habet ibi ius niſi appareat alia voluntas testatorſ.ff.de le.j.ſi plurib⁹. Et dic Bartho. ibidē.q̄ licet hō posset oīa bona ſua ꝓſumere cū san⁹ sit.tñ in morte nō potest filios vel nepotes ꝓterire.insti.de inoffi.testa.p totū. z p.c.de his.extra de sepul. Jtē cū vna res duob⁹ legat ꝓiunctim.licet alter eo⁹ in rei natura nō sit.tamē tota res alteri cōiuncto debet.vt in.le.ſi duob⁹.ff.de le.j. C.de caō. tol.vnica.§.j.Cinus aūt dicit ſi sperabatur ille secund⁹ fore in rei natura ꝓcedat lex.vl' ſi fuerit tpe testamēti ꝓditi.ſz ſi nō sperabat in rei natura nec fuerit tpe testamēti.ps ei⁹ ptineat ad fiſcum.allegās legē Jtē veniūt. j.§.cū anteq̄.ff.de pet.here. Jtē q̄ sciēter soluit et min⁹ solēni testamento defuncti alimenta in eo alicui legata p terminū tenetur ad pstandū ea ad futur⁹.quia secut⁹ est volūtatem defuncti. Casus in.l.j. C.de fideicō. Similiter ſi qs sciēter soluit ea que min⁹ solenni testamēto p fideicōmiſſum legata sūt. ſi qs ergo senserit ſe grauatū voluntate defuncti nō pstet.vt ꝺr in le.ij.eo.ti. Jtem ſi testator vni quē ꝑmo nominauit funduz legauit. et eundem fundum alteri postea legauit.demū eundē fundū ꝑmo itez legādo. licet ꝑus bis nominatus fuerit.tñ ipe vnaz alter alteram medietatem habebit.vt.l.cum queſtio.in.§.ſed z aliā. C.de le. Similit dicatur ſi qs iuerit inſtitut⁹ in.ij.alius in.vj. vncijs.videt testatorē ꝑmo id admiſiſſe qđ alteri legauit. Jtē ſi claudi⁹ legauit mihi alimenta z vestiariū quouſq̄ morerer.tūc licz claudi⁹ moriat.p⁹ mortē tamē eius mihi legata debent.vt.l.j. C.eo.ti.z legatarius subtrahēs rem legatā pdit eā.eo.ti.nō ē dubiū. z.l.ſi legatari⁹ Jtē legato fundo īstructo boies mācipia.pecora.z vina ibi exorta nō venalia ſed māſiua z cetera que i fundo sūt agri ſtercorādi causa dicunt legata.vt.l.j.et ij. C.de ſ.ſig. Similiter illa dicunt legata q̄ maiori pte anni ibi sunt māſura.vt eo.tit. vbi dicit lex semota carne mēſaſ.pōdera.ferramenta que laniāde carnis causa ꝓparata zc. Jn trutinellas.cultros.dolabras.instrumento relinq̄mus Jtē legari pōt res que nō est in rei natura.ſi modo futura ē veluti fruct⁹ q̄ in illo fundo nati erūt.aut q̄ ex illa ancilla natū erit.vt insti.eo.§.ea quoq̄ res. Hic g̃ legari possunt ea que sunt vel q̄ non sunt ſed futura sunt. Sz que nō sunt nec fuerunt nec erūt legari nō possunt.vt insti.de inuti.ſti.in ꝓn. Si ꝙo dubiū est an res legata tempe testamti sit in rei natura nata.puta an homo legat⁹ viuat.agi quidē potest ex testamēto ſed officio iudicis cautio interponitur.vt cū heres rem ꝓsecutus fuerit z nactus legatario restituat.vt.ff.ō le.j.ſeruo legato.§. vltimo. Jdeoq̄ ſi tempe testamenti seruus legat⁹ esſet in fuga vl' longinquo absens debet heres ꝓstare operam vt eū requirat z prestet z sumpt⁹ in eam rē debet impēdere. Si aūt seruus legat⁹ post testamentū factū fugerit viuo testatore.impensa dz reddi periculo legatarij.quia rem eo loco debz prestare heres in quo a testatore est relicta. vt.ff.de le.j.l.cū seruus legat⁹.z.ff.apō iul'.z le.ſi seruus legat⁹.j.Rñ. Et illud qđ dictuz est q̄ ea q̄ sunt legari possunt.tamē ſi talis res sit cui⁹ nō sit cōmerciū nec ipa debetur. nec ei⁹ estimatio.vt ſi qs legauit templa vel basilicas vel q̄ publico vſui deputata sūt.z sic de alijs reb⁹ in qb⁹ nō cadit cōmerciū. ꝓterea nedū corpalia possunt legari.vez etiam īcorpalia.vt iura z fruitutes. Preterea notari⁹ pōt legare alteri rogatōes .ſniaſ.zc

Jtem instrumento pictoris legato veniunt cere colores penniculi cultoria z vngille

Similit instrumēto piſcatoris veniūt naſſelle q̄ piſciū causa capiēdoꝝ cōparate sūt ꝛ piſcatores. Sil'r instrumēto balneario legato balneatorē ꝓtineri cū balnea sine balneatoribꝫ vsum suū p̄bere nō possunt. ff. e. ti. l. pictoris. Itē succurrit heredi si cadē res sepi⁹ in testamēto fuerit legata: satis est causa sek p̄stari. vt. ff. de le. ij. l. mephi⁹. §. eū. Si autē cadē quātitas i eodē testamēto sepius legek deberi poterit sepi⁹ si legatari⁹ euidētissimis p̄batiōibꝫ ostēderit testatorē multiplicare legatū voluisse. ſz vbi i diuersis volūtatibus vel codicillis vel vno testamēto et alio codicillo cadē quātitas sepi⁹ legak sepi⁹ debek nisi heres p̄bauerit testatorē voluisse legatariū esse ꝓtētum vna eaꝝ quātitatū. ff. ꝺ le. l. plane. §. si cadē. ꝛ. ff. de le. ij. l. sempronius. vbi ꝺr. si due tabule testamēti eodē tpe exemplariꝫ causa scripte sunt i vna cētum. ꝛ i altera q̄nquaginta aurei legati in Titiū heredi parcēdum est Ideo vtrūq; legatū nullo modo debetur. sed tm̄ quinquaginta aurei.

¶ Itē q̄ habet duos ſuos vnū ex his legando. ꝛ nō apparet quē testator tēptauerit. electio erit legatarij. facit. l. q̄ duos. ff. de le. j. ex emplifica de duabꝫ vaccis vel equis. et hoc fauore vltime volūtatis. nisi verba testatoris plata essent ad heredem. vt sic dixit testator Tibi fili mi vnū ex seruis meis rogo vt tradas Titio ꝓculi. tūc electio ē heredis. Secus cū q̄s plures ſuos habuerit eiusdē nominis ꝛ vnū ex his legauerit is quē tūc heres elegerit p̄stabit. in. l. si q̄s a filio. §. si quis plures stichos. ff. eo. t. Itē si vni ex duobus eiusdā noīs extrētibꝫ de amicis testatoris res aliqua legak. ꝛ cui ex illis legatū ꝺādum sit dubitek. eligere debet heres cui soluat vt ab eo defendak. p. l. si quis seruū. §. si int' duos ff. de le. ij. Itē cū testator ita legauerit vroꝛi vt tātam partē quātā vnus ex filijs de hereditate paterna seu testatoris cōsequeret. put scz testator ipis legasſz ptes inequales p̄stabitur ei tāta quāta minoris ptis legatū se extendit. Rō. ne cū maior portio ei soluta fuerit: alter filioꝝ min⁹ obtineret quāta debita iure nature cū tamē in patris potestate dānatus nō esset. Casus in. l. qui cōcubinam. i §. cū ita legatū. ff. de. l. ij. Itē vſufructu bonoꝝ minoris donec ad. xxv. annū q̄uenerit legato legatario nō extinguit minore mortuo añ. xxv. annū. sed durabit ei vſufructus donec curricula p̄dicti tpis effluxerint. Sz si legatarius viuo minore añ. xxv. annum attigerit moꝛik: extinguit vſufructus. nec ad heredes eius vſufructū trāsmittit. Casus i le. ambiguitatē. C. de vſufruc. ꝛ habitatiōe

¶ Itē si q̄s in genere legat vinū frumtū vl oleū nō dicit legasse vinū gallicū aut oleuꝝ p̄cioſum. sed generale vinū terrestre. vt habetur in clemē. nō potest. de ꝓcura. i glo.

¶ Itē si legatū fit hoc modo. lego tali oēs equos meos p̄ter griſellū vel gradariū. omnes equi veniūt p̄ſoluēdi dempto griſello l' gradario. Si ꝓ fit his verbis. lego illi omnes vineas meas p̄ter aſinū quē oneratum athenas remiſi. oēs vince veniūt ꝛ cū ħ aſinus p̄ſoluēde. Rō ꝓmi. q̄ his ꝓbis exp̄mit volūtas p̄ferētis. Si em̄ voluiſſet illū habuiſſe oēs equos. nō exp̄ſſiſſet p̄ter qꝺ ibi capit exceptiue. q̄ ponit' int' res eiusdē ſpeciei vl' generales. Rō general' aūt secūdi est Cū ly p̄ter cadit inter res oīno ſeparatas ꝛ diſtinctas diuerſaꝝ ſpecieꝝ merito capit' iclusiue ꝛ augmētatiue. Hā si testator nō voluiſſet legatariū habere oēs vineas ꝛ cū hoc aſinum frustra exp̄ſſiſſet p̄ter aſinū cū ſuffeciſſet. lego illi oēs vineas meas. Capit' etiam p̄ter ꝓiūctiue interdū. vt plerūq; ſolet fieri i diſpēſatiōis materia. vt in. c. dudū. de elect. p Bar. ꝛ in. l. actōis. C. de tranſac. ꝛ i regula pctm̄. de reg. iur. li. vj. Itē si dixit testator exheredo filiū meū Johem. ꝛ duos habuerit filios ħ noīe eo q̄ nō ſpecificauit quē nouerit. ꝛ cū exheredatio ſit odioſo nullū ex heredauit Et hec cōpēdioſe rudibꝫ de legatis recollecta ſufficiāt

Capitulum. viij.

Actis enim quāto ſ obreuius fieri potuit de ſucceſſionibus ex teſtato dictū est. Nunc vero reſpiciēdum est de ſucceſſionibꝫ ab inteſtato. Sed quonīā plerūq; in hmōi ſucceſſione diſtinctio graduū ꝛ coꝛūdem cōputatio ꝓut in arboꝛe cōſanguinitatis edocemur p̄requirit. Ideoq; ſuꝑficialiter in p̄ſentiarum vt materia ſucceſſionū eo lucidius humanū cerebꝛū ſubintrare valeat. Arboris noticiā expedit ꝓmo enodare. Generak' em̄ cognitio ipſi⁹ ꝓſiſtit in his. videlicet q̄ ſciak quid ſit cōſanguinitas. quid linea. ꝛ q̄t ſint eius ſpecies. Item q̄d ſit grad⁹ ꝛ qualit' perſone dicūt esse in gradu. Cōſanguinitas est vinculū diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ ab eodem ſtipite

deſcendentiū carnali ꝓpagatione ꝓtractum Linea eſt ordinata collectio ꝑſonaꝝ cōſanguinitate ꝓiunctaꝝ ab eodē ſtipite deſcēdētium diuerſos gradꝰ ꝓtinēs ⁊ eos ab vnitate ſtipitis ſm numeros diſtinguēs. Linearum tres ſunt ſpēs. quedā eſt aſcendentiuz. ⁊ ꝓtinet illos a q̄b originē traxim⁹. vt pater mater. auꝰ. pauus. ⁊c. Deſcendētiū eſt illa q̄ ꝓtinet illos qui duxerūt originē a nob. vt filius. nepos. ꝓnepos ⁊c. Tranſuerſalis ⁊ eſt illa que cōtinet illos qui nō duxerunt originem a nobis nec nos ab ipis. vt frater. ſoror ⁊ eoꝝ progenies. vt. xxxv. q. v. ꝑmo gradu

Gradꝰ eſt quedā habitudo ſiue diſtantia ꝑſonaꝝ facta ad inuicē collatione ad cōmunem parentē qua cognoſcit quāta generationis diſtātia due ꝑſone inter ſe differāt Jtē perſone que diſtāt equaliter a cōmuni parēte dicunt eſſe in gradu ⁊ facere graduz. que vero inequaliter dicūtur diſtare gradu. vt xxxv. q. v. porro. ⁊. c. parētele. Jtē canonicaz cōputatiōem in linea trāſuerſali facias per iſtam regulā. Quoto gradu diſtat q̄s ab aliquo ſupiore eodē diſtat a quolibet deſcēdēti ab eo ꝑ aliā lineā vſq; ad lineā equalitatiſ poſtea ꝑ numero ꝑſonaꝝ gradus apponit. ℞ regula habet in. c. q̄ dilecto. de ꝓſanguinitate ⁊ affinitate. Jncipe igit a ꝑma ſupiori cellula. ſcz Abauus que diſtat a trūco quarto gradu. igit ꝓpatruꝰ qui diſcēdit ab abauo per aliā lineam. ſimiliter quarto. ⁊ ſic cōmuniter fac ꝑ alīs. Sic ꝓpatruus ⁊ pauꝰ ſunt duo fratres. ⁊ ſic i primo gradu. igit auus filius paui diſtat ſecūdo gradu a patruo Pater ergo trūcus quarto. Siꝫ filiꝰ ꝓpatrui diſtat quarto a trūco. ꝓbatur. q; filiꝰ ꝓpatrui ⁊ auus ſunt duo nepotes. igit in ſcdo g̃du. q; ſunt filij duoꝝ fratꝝ q̄ ſunt in ꝑmo g̃du. igitur pater diſtat a filio ꝓpatrui tertio. trūcus quarto. Similit nepos ꝓpatrui diſtat quarto a trūco. ꝓbat. nepos ꝓpatrui ⁊ pater ſunt ꝓnepotes. igitur ſunt in gradu tertio. quia ſunt filij duoꝝ nepotū q̄ ſunt in ſecūdo gradu. igit trūcus diſtat q̄rto. Siꝫ ꝓnepos ꝓpatrui cū trūco eſt in quarto et in linea equalitatis que ꝓtinet oēs ꝑſonas equaliter cū eo deſcēdētes. ꝓbatur. ſūt duo abnepotes. ergo ſunt i quarto gradu. q; ſūt filij duoꝝ ꝓnepotū q̄ ſunt in tertio aſcēde et ad ꝓauū diſtat a trunco tertio gradu. Jgit patruus magnꝰ q̄ ab eo deſcēdit ꝑ aliā lineam. ſimiliter tertio. ꝓinde cōſobrinus tertio ⁊ filius eius ſecū in tertio i linea eq̄li. Deinde ꝑ numero ꝑſonaꝝ adꝫciatur gradus. ⁊ i ꝓbatione iſta procede vt ꝓpus. q; patruꝰ magnus ⁊ auus ſūt duo fratres. igit in ꝑmo g̃du pater diſtat ſecūdo. trūcꝰ tertio a patruo magno. ⁊ ita de alīs. Hec ꝓbatio colligit xxxv. q. v. ad ſedem.

Ad inueniēdum igit gradus ꝓſanguinitatiſ ſm vtrūq; ius: dicit Jo. an. in arbore tolle hāc magiſtralē regulam aſcēdentiū ⁊ deſcēdentiū. Quot ſunt ꝑſone de quib⁹ querit cōputatis intermedijs vna dempta tot ſunt gradus iter eos. Et intelligitur illa regula q̄ vna ꝑſona cōtinue deſcēdit ab alia. Et ſic nō ſequit. petrucius habet duos parētes. iij. auos. viij. pauoſ ⁊c igitur toto gradu diſtat. Regula collateralium i linea equali quoto gradu diſtat q̄is eoꝝ a cōmuni ſtipite toto diſtāt iter ſe. ⁊ hoc ſm canonicā computatiōem. Scōm leges ꝓo quoto gradu quiuis eoꝝ diſtat a cōmuni ſtipite toto duplicato diſtāt inter ſe Regula ꝺ linea collaterali inequali eſt q̄to gradu quis eoꝝ remotior diſtat a cōi ſtipite toto diſtāt inter ſe ſm canones. ſm leges ꝓo q̄t ſūt perſone ſtipite dempto tot ſunt gradus

Sciēdum ſm legalē computatiōz q̄libz ꝑſona facit gradū. vñ filiꝰ ⁊ filia faciunt duos gradus. Scōm canonicā ꝓo cōputationem due ꝑſone faciūt vnū gradū. Rō. quia in legib⁹ ꝓpter hoc aſſignāt gradꝰ. vt hereditas vel ſucceſſio ab vna ꝑſona ad alterā iter ꝓſanguineos deferat. Et q; hereditates nō pñt deferri ab vna ꝑſona i alterā. Jō in ſingulis ꝑſonis ſinguli ponūtur gradus. ſed i canonib⁹ ꝓpter hoc cōputat gradꝰ vt demōſtretur vſq; ad quotū gradū nuptie celebrari debēt Et q; nuptie iter duas ꝑſonas fiūt Jdeo canones duas ꝑſonas i vno g̃du ponūt. vt. xxxv. q. v. ad ſedem Sciēdū q; he perſone ꝓiūgi nō poſſūt matrimoialiter.

Nata ſoror neptis matertera fratris ⁊ vxor
Et patrū ꝓiūx nurus ꝑuigni nouerca
Uxoriſq; ſoror ꝓreuigni nata nuruſq;
Atq; ſoror patris ꝓiugio lege vetātur.

Hec papa cū bis diſpēſat. vide de ℞ i. c. ſfa. de reſti. ſpo. i glo. ſ. ñ vult. Caſus i quib⁹ ipedit matrimoniū ꝓtrahēdū ⁊ dirimit ꝓtractum. Error ꝓditio votū cognatio crimen. Cult⁹ diſparitas vis ordo ligamē honeſtas Si ſis affinis ſi forte coieris neqbis. Cal⁹ i q̄bus ſoluūt ſpōſalia ꝺ fuko. Mutuꝰ aſſenſus abſentia ſiue iuuēt⁹. Fact⁹ affinis vl̄ altera

copula carnis. Crimē religio ſi mala cōditio. Si leſura grauis ſpōſalia ſoluis ī iſtis

¶ Affinitas eſt primitas pſonaꝝ ex carnali cōmixtōne pueniēs oīm carēs parentela ex carnali cōmixtiōe. Correlarie ſequit q affinitas ꝓtrahit tā p legitimū ꝙ p fornicariū coitū. vt. xxxv. q. iij. nec eā. ī. c. diſcretionē. ō eo q̄ cog. ꝓſang. ī. c. fraternitatis. e. ti. Et dicunt affines q̄ſi ad alterius fines tendentes Nā ſiē ego ī vxor mea ſum⁹ in p̄mo genere affinitatis. ſic ſoror vxoris mee eſt affinis mihi in p̄mo genere ī p̄mo gradu. Gen⁹ affinitatis inuenit ꝑm hanc regulā. pſona addita pſone p carnis cōmixtionē facit genus affinitatis ī nō gradū. Verbi gra. Frater me⁹ ducit vxorē cui admiſcet carnalit. p hāc carnalem copulā orit primū gen⁹ affinitatis inter vxorē fratris ī ei⁹ ſorores que eſt ex alio latere. Itē da vxores iſtis trib⁹ q̄ deſcēdunt ex fratre. vt fili⁹. nepos. pnepos. q̄b⁹ ꝓiungā tur p carnalē copulā orit p̄mū gen⁹ affinitatis inter eas ī ſororē fratris. Eodē modo ex alia pte arboris ſoror nubat viro cui ꝓiūgatur carnalit. p hāc carnalē copulā orit primū gen⁹ affinitatꝭ inter vir ī ſororꝭ ī fratrem ſororis vt ꝑus ¶ Itē grad⁹ inueniēs p hāc regulā. pſona addita pſone p carnis ꝓpagationē mutat gradū ī nō gen⁹. Verbi gratia Frater ducit vxorē illa eſt affinis ſororꝭ fratris in p̄mo genere ī in eodē gradu in q̄ frat eſt ei ꝓſanguine⁹. ſ. in p̄mo. q̄ cū hic nō fuit carnis ꝓpagatio nō eſt mutat⁹ grad⁹. Adde ſorori pſonā p carnis ꝓpagatiōem. ſcz filium iſta mutat gradū. igit attinebit vxori fratris in ſecūdo gradu genere non mutato. Adde aliā pſonā. ſ. nepotē illa ſil̄r mutat graduꝫ ī nō gen⁹. igit erit vxori fratris ī tertio gradu ī p̄mo genere affinitatꝭ. Eodē modo cōputabis grad⁹ ex alio latere. q̄ vir ſororis eſt affinis fratri ī ſue ſucceſſioni in p̄mo genere in eodē vel diuerſis gradib⁹. vt dictum eſt Itē oīm ꝓſanguinei vxoris ſunt affines viro in p̄mo genere affinitatis. ī in eodē gradu in quo ſunt ꝓſanguinei vxori ī econtra. oīm ꝓſanguinei viri ſunt affines vxori in p̄mo genere affinitatis. ī in eodē gradu in q̄ ſunt ꝓſanguinei viro. Cōſanguinei ꝑſo viri ī cōſanguinei vxoris inter ſe non ſunt affines Unde pater ī fili⁹ poſſunt ducere matrez et filiā. ī duo fratres duas ſorores. eo. ti. ſuper bis. Itē oīm mariti ꝓſanguinea ꝫ mearuꝫ ſunt mihi affines in p̄mo genere affinitatis ī in eodē gradu in quo vxores eoꝝ ſunt mihi ꝓſanguinei. Idē ī p oīa intelligas de vxorib⁹ ꝓſanguineoꝝ. Hec omnia cōprobant xxxv. q. v. porro. patet p hoc q̄ vxores duoꝝ fratrū vel alioꝝ ꝓſanguineoꝝ nō ſūt affines quia olim attinebāt in ſecūdo genere affinitatis. q̄ hodie ſublatū eſt Itē prohibitio de ſecūdo genere affinitatis ī tertio reuocata eſt. ī ples ſuſcepta ex ſecūdis nuptiis pōt cognationi ꝓpriꝫ cōiugis copulari. licz oliz nō potuerunt. eo. ti. nō dz. Hoc ſic intellige frater me⁹ habz vxorē eo mortuo relicta ſua nubit alij ī plē gignit. illa ples nō potuit copulari cognatiōi ꝓpriꝫ mariti ꝓpter publice honeſtatis iuſticiā. nā hoc modo reuocatū eſt. Sed alia publice honeſtatꝭ iuſticia q̄ eſt deſponſa de futuro adhuc manet. Item q̄ ignorāter ſororē vxoris ſue cognouit putans eā eſſe vxorē ſuam iurabit q̄ hoc inſcius fecerit. ī tunc ab vxore eius nō ſeparabitur. ſed reddet ī exiget. Illa vero ſine coniugio maneat. xxxiij. q. j. in lectum

De ſucceſſione ex inteſtato q̄ ſequit ſeruandum eſt p lege. de ſucceſſione ex teſtato. ſuperius dictum eſt

Legitimi ī naturales

¶ Primi gradus tantū equaliter ſuccedūt ſiue ſint maſculi ſiue femine ſiue in poteſtate cōſtituti ſiue nō. In auten. de here. ab ite ſtꝫ. veni. §. reliquū. ī. §. nulla. col. ix.

¶ Ulteriozis gradus tantū. id eſt. non filij. tūc ſuccedūt p ſtirpes in infinitū ſiue in inequali tantū ſiue in equali iur. repſentatiōis ſeruato. Inſti. de hereō. que ab inteſta. deferunt. §. Item ſi ex duob⁹

¶ Primi ī vlteriozis grad⁹ ſimul tūc oīes primi grad⁹ ſuccedūt ī excludūt alios. Dz ſi aliqui ſint p̄mortui eoꝝ filij ſuccedūt cum alijs per ſtirpes in infinitū. Idē ex alijs ſuccedere nō poſſunt. vt inſti. de here. que ab inteſta. defe. §. fi. ī. §. cū filius

Legitimi tantum.

¶ Spūales vt ex ſacramēti donatioñ. vl̄ illius detētioñ. ī nō ſuccedūt talib⁹ parētib⁹. cū iſta generatio reſpiciat eternā ī ñ tpalia. xxx. q. vij. quenit tē. ¶ Adoptati ab auo materno vl̄ paterno. tūc idē vt ī mēbro p̄cedēti Ab alio puta a patruo vl̄ fratre vl̄ quocūq; alio tūc ſuccedūt ſi mozit. tpe ipi⁹ patris nō ſunt emācipati. vt. le. cū in adoptiuis. C. de adopt. Arrogat⁹ tñ fili⁹ hz oīa iura ſicut filius naturalis ī legitimus

¶ Naturales tantum

¶ Ex simplici coitu. Legitimati p̄ncipez vel matrimoniū subsequēs z succedunt. extra qui si. sint legi. c. per venerabilem

¶ Nō legitimati. In bonis maternis indistincte succedūt cū alijs naturalibꝫ z legitimis. nisi mater sit illustris. l. si q̄ illustris. C ad se. cōsul. orphi. insti. e. ti. §. nouissime

¶ In bonis paternis nō succedūt nisi ī duabus vnctis cū mre sobole z pinge nō extātibꝫ. vt in auten. licet. C. de natu. libe. Ex dā nato coitu z ꝑm oēs doctores nō succedūt insti. ad se. cōsul. orphi. §. nouissime

¶ Permixti

¶ Naturales z legitimi. naturales tm̄. z legitimi tm̄. Tūc legitimi tm̄ videlicz arrogati ꝑcurrūt cū naturalibꝫ z legitimis. z naturalibꝫ tm̄ legitimatis. z naturales tm̄ excludunt vt dictū est. Filij tñ secūdi mrimonij nō succedūt cū p̄mis in bonis acq̄sitis ꝑstāte matrimonio p̄mo. in. l. femie. C. ō secūdis nuptijs. sic nec filia ī re feudali existente masculo. Etiā si de ꝑ pactū factū sit. vt ī auten. de suc. feudi. in. §. hoc etiā. col'. r. Nec etiam vir legitimat' tm̄ nec legitimat' p̄ seqns matrimoniū siue speciale mentioñ. Casus ī auten'. in. succes. C. de suis z legi. libe. j.

Capitulum. ix.

Ex autentico. ut cū de appellatōibꝫ cognoscit. §. causas

col. viij. Sil'r p nota. in. ca. quinta nallis. in glo. de iureiu. colligunt quidā casus in quibꝫ parētes solēt exheredare filios. vt patet in his metris

Bis septem causis nat' p̄riuabit heres.
Parentes feriat vel verbū dicat amaz.
Crimen accusans veneno si potat illos.
Aut si tradet eos si cura furentibꝫ absit.
Se societ reꝓbis patriam dilexit amicā.
Nō fideiussit p patre vel ab hoste redemit.
Testaricz patrē vetuit se immiscet arenam.
Nō orthodoxus vouerē si nota sequet

¶ Casus in q̄bꝫ filij exheredāt parētes

Sed pater z octo filij cū spernit honorē
Accusat filiū veneno si potat illum
Coniunctā filij diligat testaricz vetat
Furētē negligat captū nec ab hoste rdemit
Consorte. vit. crudeliter insidietur

¶ Notandū ex auten. de nuptijs. §. ingratitudinē. col. iij. colligunt tres casus in q̄bus frater pōt exheredare frēm. ꝓrim' cū frater ꝑcurauit mortē fratris. Secūdus si criminaliter actionē cōtra eū duxit. Terti' si sue substātie in frēm ꝓiectura ꝑcurauit. vt velle sibi facere incendiū vel simile quo casu ē portio ad alios fratres z attinētes ꝑtinebit

¶ Unde fratre decedente ab intestato succedit pater cuz alijs fratribꝫ demptis casibꝫ exheredationis. vt dictum est

¶ Cōpendiose cū visum sit de p̄mis duabꝫ officij notariat' ꝑtibꝫ. Postremo videndus est de ei' tertia ꝑte p̄ncipali q̄ ꝓsistit circa instrumentoz ꝓfectionē eiusdē p̄missa prosequendo capitula

Capitulum p̄mum

Instrumentum est

scriptura ad assertionē seu ꝓbationem alicui' rei facta. Uel est solennis z rite ordinata scriptura p autētice psone manū publice causa memorie facta. Et dr instrumētū. q̄r instruit. vt. c. fi. de do. z cō tu. vl' dr instrumētū quasi documētū. q̄r docet argumen. vij. q. ij. Si q̄s de cleri. z. C. ō edendo. auten. si q̄s in alieno. z. c. si q̄s p̄sbyteroz. de reb ecclie. nō aliena. Uel dr instrumentū quasi munimētū. q̄r munit ꝑducentē ꝓtra aduersariū. vt in. c. cordi. §. post hoc de appel. li. vj. Et licet appellatōe instrumentoz testes ꝓtineant z om̄e id qđ iudicem instruit. vt. c. quenit. de testi. cogē. z. ff. de fide ī stru. l. j. Tamē instrumentū in ꝓposito ꝓprie dr scꝑtura ad memoriā alicui' rei ꝓfecta ꝛc.

¶ Instrumentoz due sunt spēs. Nā aliud publicū seu autenticū. aliud ꝓriuatum. Publicū seu autenticū qđ publicā habet auctoritatē. cui' plures sunt spēs. Nā publicū est qđ p manū publicā est scriptū. id est per manum notarij q̄ est publica psona. vt. l. orpha notrophos. C. de epi. z cleri. ¶ Itē publicam formā redactā de p̄sumptōibꝫ. Illud dr fide instru. c. ij. z. c. inter dilectos. Itē q̄a sigillo autentico sigillatū. de fide instru. scripta. de ꝓbationibꝫ. tertio loco. Itē dr publicum. q̄r auctoritate iudicis exemplificatū et autenticatū vt. l. publicati. C. de testa. z. l. fi. C. de re iudi. l. vlt. q̄r in iudicio scribit apd acta publica. Et valet p quēcūq̄ scripta sit vt. l. ij. C. de edēdo. de ꝓbatōibꝫ. q̄m cōtra.

¶ Itē q̄nto dr publicū eo q̄ habet subscriptionē triū vel pluriū ꝑm canones viuētiū testiū. etiā si sit p priuatā manū scriptum. ō fide instru. c. ij. de probatōibꝫ. quoniā ꝓtra.

.l.scripturas. C.qui potiores in pignore habeant. Et in auten.de testi.fi.§.si quid igit vult caute.t.§.sequēti.col.ij Item dicit publicum qđ d archino publico siue armario publico est productū.de pscriptiōibꝫ.ad audientiā.ff.de.pbat.celsus. Et generalit omnem scripturā dicit publicā.cui de iure vel speciali consuetudine credit.de fide instru. cū dilectus. Et p Inno.eo.ti.ca.j. Priuatū vero instrumentū quodcūqꝫ dicit nisi aliq predictoꝝ modoꝝ sit corroboratū. Et illoꝝ tres sunt species Nam aliquādo facis scripturam tibi tantū.aliquādo alteri tantum. aliquādo tam tibi qꝫ alteri. Et scpture quā tibi facis in preiudicium alteri⁹ nulla fides habet. C.de probatōnibꝫ.l.exemplo.t.l. nō epistolis. Scripture vero quā facis alij cōtra te.puta creditori tuo de eo qđ ab eo recepisti credit cōtra te.ff.de positi.l.publia menia.§.fi.xxvij.q.j.omnes femine. Tibi autē t alijs facis scripturam sicut est codex rationū tuarū cui interdū credit.ff.de edendo. si quis exargentarijs.l.quendā.§. nūmularios. Argentari⁹ is est qui quondā prepone/batur auctoritate publica.vt in predicto.§. nūmularios.argento dando t recipiendo. ad cui⁹ fidem sicut nunc ad fidē tabellionis recurrebat. Item de nūmulario q alienam pecuniā tenebat publica auctoritate.vt ī dicto.§.nūmularios. Et habet in autētica de fideicōmissoribꝫ.§.finali.col.ꝑma. Similiter statur cyrographo q super depositio solz fieri in eadē forma depositario t deponenti Ita videlicet qꝫ quedā littere p mediū incidant sicut in puincia t in dioceſi narbonen. solet fieri.etiā ſm naturā alioꝝ contractuū. cui scripture standū est.vt in dicta.l.publia t.ff.de probationibꝫ. Si cyrographū. Regulariter aūt priuate scripture non credit. C.de probationibꝫ.l.instrumēta.t.l.rōnes. nisi cōtra eū qui scripsit.t hoc in psonalibꝫ. C.qui potiores in pignore habeant.le.scripturas.nisi forte sit a testibus nō pauciorib⁹ tribꝫ subscripta.prout latius p speculatorem.in ti.de instrumē.editiōe.§. Hunc dicendū.ver.v. Creditur aūt publico instrumento sine omni adminiculo dūmodo illō instrumentū appareat sine cancellatura rasura vel innouatione prime figure que possent suspitionē inducere nec sit deletū vl' obolitū.in autent.de fide instrumen.§.si vero moriat.collatione secūda.per capitulum ex litteris.t.c.inter dilectos.eodē tl.de fal.c.licet. C.de edicto diui adriani tollendo.le.finali.§.ꝑmo. Et generaliter credit instrumēto dūmodo nō sit suppoſitū alicui de vicijs vel defectibus .quos ponit Speculator in titu.de instrumentoꝝ editione.in.§.postremo restat videre.in ver.si aūt.vsqꝫ ad versi. opponitur aūt. Si vero instrumentū nō apparet suspectuꝫ incumbit.pbatio accusanti. vj.q.vltima.actor.

¶ Dubitatur quot testes preiudicēt instrumento. Speculator in titulo de instrumentoꝝ editione.in.§.restat videre.in ver.sed q̄ro.allegat Odofredū t Bernardū. q̄ dicūt qꝫ auctoritas tabellionis equipollet duobꝫ testibꝫ.vt de probat.quoniā cōtra. C.de fide instrumentoꝝ.l.in exercendis. Licz alijs videatur qꝫ tribꝫ.xxj.q.ij.§.potest.t alijs qꝫ quinqꝫ. C.qui testam.facere possunt.l.hac consultissima.de testibꝫ.in omni. Igitur videtur qꝫ quattuor aut q̄nqꝫ siue inscripti siue alij tantū vincent instrumentū. Dicit tamen Odofredus qꝫ considerāda est natura contract⁹ in instrumento cōtenti.vt si sit testamenti ī quo ſm leges septē sunt testes necessarij vel codicilli in quo quinqꝫ requirūtur. Tunc em̄ necesse est qꝫ instrumentū per totidem t per duos t amplius p̄probet. Et sic colligitur qꝫ regulare est qꝫ potest p testes probari contrariū eius quod instrumento publico cōtinetur.argumen.l. Cū precibus C.de probationibꝫ.t. C.de cōtrahenda et cōmittenda stipulatione.l.optimā.§.finali. quod verū est preterqꝫ in duobꝫ casibꝫ.vt. C ad velleianū.l.antique.t. C.arbitriū tutele.le.finali.quam eligit glosa dicte legis.in exercendis.t latius per doctores.in.l.generaliter. C.de nō numerata pecunia. Item Azo.dicit qꝫ viua vox duoꝝ testiū in nullo casu validior est publico instrumento.sz publicum instrumentū validius est duobꝫ vel pluribus testibus. In multis tamen casibꝫ in quibus nō habent parem vim testes t instrumenta.t in quibus requiritur scriptura t probatio per scripturā.quos enumerat speculator in titulo de instrumentoꝝ editione.in.§.restat videre.in versiculo.quid si tātum vnus ex testibus. Et in quibus contractibus scriptura sit de substantia. vide legē contractus. C.de fide instrumentoꝝ.le.celsus.ff.de probationibꝫ. t magistralē glo.c.j. de censibꝫ.li.vj.

¶ Capitulum.ij.

Sciendū q̄ instrumentū publicū vt dicit spe. eo. titu. duo p̄ncipaliter debet p̄tinere. s. publicationes. De quib⁹ in ca. primo sequenti Secundū erit factū siue negociū q̄d ꝺr cōtractus q̄ inter p̄tes cōtrahit. et in publicationes redigit siue ordinat. scz q̄ ipsi⁹ negocij teno⁹ enarret. Sunt em̄ quidā cōtract⁹ stricti iuris. quidā bone fidei. Et bone fidei sūt actio ex vendito. ex empto. locato. conducto negocio⁹ gesto⁹ mandati depositi p̄ socio tutele p̄modati pignoraticia. familie hercisc̄unde. de cōmuni diuidundo ⁊ actio p̄scriptis verbis. que. id est. de extimato proponitur p̄mutatio. hereditatis petitio ⁊c̄. put continet in. c. Cū venerabilis. de exceptiōibus. et instit. de actionib⁹. in. §. actionum.

Alie ꝺo actiones dicunt districti iuris. vt actio ex mutuo stipulatu. arbitrio. nudo pacto. ⁊ transactiōn. ⁊c̄ Hec dicunt bone fidei q̄ in eis tantū seruari debeat bona fides. q̄a in actionib⁹ stricti iuris etiā seruari debet fides. et in quocūq̄ cōtractu bona fides interuenire debet. p. l. bonā fidem. C. de actiōib⁹ et obligationib⁹. Sed ideo dicunt bone fidei. q⁹ maxime deberet exuberare. ⁊ eis bona fides ⁊ inter p̄trabētes. q⁹ vltra id veniunt etiā oīa accessoria et ea de q̄b⁹ in contractu nō est cogitatū. videlicz i p̄tractu emptionis et venditiōis et similib⁹ bone fidei. venit etiā id q̄d expresse nō est actū. videlicz a tpe more q̄ alteri nō reddidit id ad q̄d tenet. De natura em̄ p̄tract⁹ venūt damna ⁊ interesse. que etiā debēt refundi. Sz in actiōib⁹ stricti iuris nō venit accessoriū. nec ea de q̄b⁹ nō est cogitatū. Poterit notari⁹ sup q̄cūq̄ negocio ⁊ p̄tractu a iure vel ab homine nō p̄hibito. put ex superioribus hui⁹ artis alūnis. ⁊ in ea initiantib⁹ mediocriter claruit debite requisit⁹ instrumentū facere ⁊ p̄ficere. Si vero notari⁹ ignar⁹ iuris. ⁊ sue salutis immemor extiterit. Et de cōtractib⁹ p̄hibitis instrumēta cōficere. seu illis interesse ausu temerario attemptauerit. penas legales incurrit. ⁊ gehennā edificabit. Refert enim Hostiensis q̄ notarij qui sup vsuris ⁊ p̄tractibus vsurarijs siue alijs quouis modo in fraudē vsurarū initis cōficiunt instrumēta periurij notā incurrūt. quia cū creant iurant q̄ hmōi nō faciant. Periurus aūt efficit infamis. et p̄ cōsequens testificari nō p̄ot. nec instrumēta cōficere. de testibus. licet ex q̄dam. et omnis infamis tā de iure q̄m ꝺ facto pelli debet a promotione siue sit dignitas siue ordo. Nam infamib⁹ porte dignitatū patere nō debēt. In regula. infamib⁹. de regu. iuris. li. vj. Nec⁹ possunt esse p̄curatores nec⁹ iudices causar⁹. de iudicijs. cū deputati Repellunt etiā ab accusando. l. q̄ accusare. ff. ꝺ accusationib⁹. Similiter repellunt a postulando. ff. de postulādo. l. j. Predictā etiā sententiā de notarijs p̄dictis approbat archidyaconus. xlvj. dis. c. fi. q̄ alias incipit. sic nō suo noīe. in glo. sup ꝓbo. alieno nomine. ad q̄d allegat. c. ex parte. de testi. Ad q̄d fac̄ q̄d notat in. c. sicut. nec cle. vl' monachi. Simili modo de quocūq̄ p̄tractu a iure p̄hibito notarius abstinere debet. alioquin penā seu penas a iure expressas se nouerit acrius incursurum.

¶ Capitulum.iij.

Sequitur nūc uide re de publicatiōib⁹ requisitis ad instrumētū publicū. quar⁹ regularit⁹ ser sunt. s. annus dñi. inditio. dies. mensis. locus p̄tract⁹. testes. et nomē tabellionis. Licet septima publicatio in quibusdā locis et terris addi p̄sueuerat. s. nomē pape vel ip̄eratoris p̄ tempe regnātis quo fuit p̄ditū instrumentū. Sed hac septima omissa de p̄dictis sex vidēdum est p̄ ordinē. ¶ Notādū añc̄ ponat ann⁹ dñi solet poni inuocatio nominis eiusdē dñi nostri ꝟ modo. In nomīe dñi amen. Uel sic. In nomīe dñi nostri Jesu x̄pi. Uel sic. In noīe patris et filij ⁊ spiritussancti Amen. Hec aūt inuocatio ponenda est semp in magnis ⁊ ꝑpetuis instrumentis. In alijs autem breui tempore valituris. Similit⁹ in noīe dñi amen incipiendo. Subsequēter ponunt anni dñi qui tē currunt incōpleti ꝟ modo. ¶ In noīe domini Amen. Anno a natiuitate dñi. ⁊c̄. lxviij. Et aliquādo ꝺr Anno ab incarnatiōe dñi ⁊c̄. lxviij. Inditōe. x. vel quota tē fuerint anni. ꝺr aūt inditio ab indicēdo. id est. ꝓcipiendo. Cesar em̄ august⁹ describēs vniuersū orbē sub tributo singulis annis. xv. sibi exbibendo. orbē in tres p̄tes diuisit. vni pti imposuit vt p̄mo q̄nquennio daret certā quātitatē argenti. secūde vt daret certā quātitatem ferri. tertie pti ⁊ vltimo quinquēnio da

ret ei certã auri q̃ntitatẽ. Et sic finitis trib⁹ q̃nquenn⁹ijs. s. xv. annis fiebat reiteratio ad p̃mũ. Et ꝓpterea nulla ꝺitio transcẽdit q̃n tamdecimã. Ois eñ ꝺitio aut est p̃ma secunda aut tertia. ⁊ sic de alijs vsq̃ ad q̃ntã decimã inclusiue. Et post q̃ntamdecimam fit reiteratio ad p̃mã. Et ꝺr vnusq̃sq̃ ann⁹ q̃ndena ꝺitiõñ. Fuit aũt p̃mo inuẽta ista ꝺitio cũ fuit p̃ceptũ istud a cesare Augusto trib⁹ annis añq̃ dñs noster Jhs xp̃s de virgine nasceret Maria. ⁊ ꝓpter ꝟ diuit annis dñi p q̃ndenos his trib⁹ adiũctis annis qui supfuerint oñdunt ꝺitiõz iuxta suum numer. Uersus. Si p q̃ndenos dñi diuise ris annos. His trib⁹ adiũctis ꝺitio certa notat. Premissa aũt vera sunt p̃m eos q̃ ꝺitionẽ mutãt in natiuitatẽ dñi siẽ annum ⁊ bñ p̃m modernos. Quidã tñ mutãt ꝺiti onem. viij. kal'. octobris. sic añ xp̃i aduẽtum fiebat. quã mutationẽ iã nõ curam⁹. si tamẽ q̃s velit inuenire ꝺitiõem que est ab. viij. kal'. octobris p̃m illos vsq̃ ad natiuitatẽ domini siue ad kal'. ianuarij sequẽtis seu scõm alios vsq̃ ad festũ incarnatiõis iũgat ãnos dñi. iiij. diuidẽdo eos vt dictũ est. ⁊ sic scõm eos ꝺitio iuenit. Circa tñ tps mutãdo ꝺitionẽ regionis est ꝯsuetudo seruãda. q̃ cõ suetudine ꝯsiderata sepe instrumẽta concoꝛ dant q̃ prima facie p̃m variationẽ ꝺitiõñ. false videnť. Jgit notari⁹ ea q̃ sunt moꝛ⁊ cõ suetudinis loci i bone fidei ꝺicijs seruare debet. p. l. q̃ si nolit. §. qꝛ assidua. ff. de edilic. edic. Post ꝺitiõem subsequentẽ ponit dies ꝯtract⁹ vl' negocij notando ip̃m mensem sub q̃ ꝯtinet⁊ q̃tã diei an sit p̃m⁹. secũd⁹. vel terti⁹ illi⁹ mẽsis in q̃ factũ est instrumentum Ponit aũt dies mensis diuersimode. Uno modo p̃m ꝯsuetudinẽ bonoñ. vt in ꝟ exẽplo p̃mo die maij. secũda die intrãte maiuz. tertia die intrãte maiũ. ⁊ sic vsq̃ ad. xvj. Transactis aũt. xvj. ponunť dies p dictionẽ exeũte ꝟ modo. q̃ntadecima die exeũte maiũ. q̃rta decima die exeũte maiũ. vsq̃ ad penultimã diẽ. In penultima die maij ꝺr. Penultima die maij. ⁊ tũc vltima die maij. Et ita de singulis mensib⁹ habentib⁹. xxx. dies. In illis aũt habẽtib⁹. xxx. dies similiter vsq̃ ad. xv. p hãc dictiõem intrãte. ⁊ finit⁹ q̃ndecim dieb⁹ ꝓcedũt descẽdendo p alios dies cũ hac dictione exeũte. semp tñ in p̃ma die nõ ponũt intrãte. ⁊ in penultima ⁊ vltima nõ ponit excunt⁊ sic obseruať i regno cecilie. Alio mo

do p̃m ꝯsuetudinẽ modernoꝛ ⁊ quasi oĩm alemanaꝛ. puinciaꝛ ponit dies mẽsis semp ascendẽdo ꝟ modo. p̃ma die. secũda die mẽsis. ⁊ sic de alijs dieb⁹ mensiũ. Dz necessarium est notariũ scire quot q̃libet mensiũ habeat dies qui patebũt in his versib⁹

Jun⁹ aprilis septem nouẽq̃ tricenos
Plus vno reliqui febꝛuscq̃ vicenos ⁊ octo.
Cui si biseꝛtus fuerit supaddit vnus

¶ Tertio modo ponit dies in instrumentis kalendaꝛ nonaꝛ ⁊ ꝺuũ vt colligit his ꝓsibus sequẽtib⁹. Sed qꝛ expositio hoꝛ versuum longã exigeret scripturã. ideo compotistis relinquẽdum est

Sex nonas maius october iuli⁹ ⁊ mar.
Quattuoꝛ ⁊ reliq̃ tenet ꝺus q̃libet octo
Janus ⁊ august⁹ necnõ mẽsis duoden⁹.
Denas ⁊ nonas dicunt habere kalẽdas.
Jun⁹ aprilis septẽber siq̃ nouẽber
Ter senas retinet febꝛu⁹ bis octo kalẽdas
Juli⁹ october mar mai⁹ septẽq̃ decem.
Soꝛtiri nomẽ decet has a mẽse sequẽte.

¶ Cõsequẽter in instrumẽto ꝺz poni locus in quo cõtract⁹ vel negociũ habit⁹ vl' gestũ est ꝟ modo. Actũ bononie i palatio cõmuni vel loco tali. In stuba vl' camera inferiori l' superiori loco. locũ specificãdo. Jtẽ p⁹ locum ponunť testes aliq̃ p ablatiuũ ꝟ modo. pñtib⁹ ibidẽ A. ⁊ B. testib⁹ ad ꝟ vocat⁹ ⁊ rogatis. Aliq̃ p genitiuũ p̃cedẽte isto ablatiuo p̃sentia. ꝟ modo. Acta sũt hec in p̃sentia A. ⁊ B. testiũ ad ꝟ vocatoꝛũ ⁊ rogatoꝛ. Aliq̃ p nomiatiuũ ꝟ modo. His act. interfuerũt A. ⁊ B. testes rogati. Uel licet de ꝯsuetudine tabellionis in oĩ instrumento apponať q̃ testes vocati sint ⁊ rogati. Nõ tñ in omni ꝯtractu de iure est ꝟ necessariũ. Solũmodo eñ i testamẽtis ⁊ ꝺuoꝛciꝯ ⁊ in ꝯfessiõe creditoꝛis ꝯfitẽtis creditũ sibi solutũ exigũ tur testes vocati ⁊ rogati ⁊ in alijs ꝯtractib⁹ vbi ad pbandũ exigunť testes ⁊ scriptura in superioꝛib⁹ puisum est. ¶ Notandũ. vbi nõ est cert⁹ numer⁹ testiũ a iure vel ꝯsuetudine diffinit⁹ sufficiũt duo testes q̃ pluralis locutio duoꝛ numero ꝓẽta sit. Ubi aũt diffinitus est numer⁹ vt i testamẽtis ⁊ i codicill' similiter in inuẽtarijs ⁊ alijs. vt habeť i summa de ꝯtractu ⁊ iudicijs. sub rubꝛica ꝺ test. debẽt tot testes inscribi ꝓut natura ꝯtract⁹ exegerit. Post testes ponit signũ ⁊ nomẽ tabellionis cũ ipsi⁹ cognomie ⁊ ei⁹ auctoꝛitate imp̃iali vel ap̃lica sit notarius Et rogat⁹

scripsit h modo. Et ego Johes de U. clericus moguntiñ. dyocesis. Sacra imperiali auctoritate notarius. qr pmissis omnibus et singulis rogatus pñs interfui et rogatus scripsi. ꝛc. In testamētis aūt scribit sic. Ego N. ꝛc. qr pdicta omnia de mādato dñi testatoris publice scripsi. Et si fuerit in cōmuni officio alicuius cōsistorij vel curie episcopalis seu alterius cuiuscūq; sic scribat. Ego Johes ꝛc. impiali auctoritate ꝛc. et nūc cōmunis venerabilis cōsistorij talis curie ꝛc. hoc publice scripsi rogatus et requisitus. ¶ Notanduz q quidā ponūt in pncipio instrumēti omnes publicatiōes excepto noīe tabellionis. Sz melius videt q in pncipio instrumenti ponant ille q notāt tps illius instrumēti. vt anni dñi inditio et dies et alij tres. s. locus. testis et nomē tabellionis ponant in fine. In sentētijs vero ponunt oēs publicatiōes in fine. et ita ꝑm modernū romane curie stilum hodie obseruat. Et hec de instrumētoz publicatione dicta sufficiāt. Sequit capitulū vltimū de instrumētoz formis

¶ Capitulum. xiij.

Sequitur nunc tenor instrumēti procuratorij cōstitutionis apud acta. In nomie dñi amē. Anno a natiuitate dñi. M. cccclxxxiij. Indictione pma. die vero vltima mensis Julij hora sexta vel quasi pontificatus sanctissimi in xpo patris et dñi dñi Sixti diuina prouidentia pape secūdi. anno eius quarto. In venerabilis viri N. iudic. vel offic. tal' curie In meiq; notarij publici testiūq; infrascriptoz ad hoc vocatoz et rogatoz pñtia psonaliter cōstituti vel cōstitut' discret' vir. N. omnibus melioribus modo via. iure causa stilo forma et ordine q̄bus melius potuit et debuit. potest et debet. fecit et cōstituit. creauit et solenniter ordinauit suos veros certos legitimos et indubitatos procuratores. actores. factores. negocioq; suoz gestores ac nuncios speciales et generales. Ita tñ q specialitas generalitati nō deroget nec ecōtra videlicet puidos et honestos viros A. et B. pñtes vel absentes et onus procurationis hmōi in se assumētes ad psequendā et ptractandā p dño cōstituēte et eius noīe causam et causas vertentē seu vertētes inter ipm dñm cōstituentē ex vna. et quosdā A. et B. de et sup ptensa detentioñ. quarundā bullaz et instrumēti donatiōe aliquaz domoz seu rez i tali ciuitate seu opido sitaz seu existentiū et eius occasione partibus ex altera. Necnō agendū nomine et p pte ipsius cōstituētis. ipsumq; et eius iura in omnibus et p oīa defendendū. libellus seu libellos et quascūq; petitiones summarias dandū et recipiendū dariq; et recipi videndū. litē seu lites cōtestandū et cōtestari videndum. de calūnia vitanda et veritate dicēda cū omnibus et singulis clausulis et capitulis i et sub calumnie iuramēto ptentis in animā ipsius cōstituētis iurandū. ponendū. et articulandū. ponique et articulari videndū. positionibus et articulis ptis aduerse respōdendū sub isq; respōderi petendū et obtinendū et cōtra positiōes et articulos ptis aduerse dicendū et excipiēdū. replicandū. duplicandū. triplicandū et quadruplicandū. iudicē seu iudices notarios ac alios quoscunq; suspectos recusandū. et de nullitate pcessus ꝓtestādū ipsamq; nullitatis causam psequendū. Testes litteras et instrumēta. necnō acta iura et monimēta in modū pbationis pducendū et exhibendū. pductis et exhibitis ptis aduerse ꝓtradicendū et impugnandū. testes p pte aduersa pductos iurare recipi et admitti videndū et audiendū et ꝓtra eoz depositiōes crimina et defectus opponendū. pbandū. cōcludendū. et renūciandū. cōcludi. probari et renūciari petendū et audiendū. Sentētiaz et sentētias tā interlocutorias q̄z diffinitiuas ferri et pmulgari petendū ab eisdē et earundē qualibet. necnō a quolibet alio grauamine illato vel inferēdo semel vel pluries puocandū et appellandū. appellationē seu appellatiōes hmōi psequendū. intimandū. insinuandū et notificandū totiēs quotiēs opus fuerit et videbit expedire. expēsas taxari petendū. Et inp eisdē si necesse fuerit iurandum. bñficiū absolutōis simpliciter vel ad cautelam. necnō rest. in inte. semel pluries repetē dū et obtinendū. vnū q̄z vel plures procuratorē vel procuratores loco suo substituendum et eū vel eos reuocandū. et onus procurationis hmōi in se reassumēdū totiēs quotiēs et qñ placuerit et visum fuerit expedire. Et generaliter omnia et singula faciendū. gerendū. exercendū. dicendū. et procurandū que in premissis necessaria fuerint q̄modolibz et opportuna et que ipe cōstituens faceret seu facere posset in pmissis omnibus et singulis pñs et psonaliter interesset etiā si talia forēt que

mandatū magis exigerēt speciale: q̄ ꝑntib⁹ est exp̄ssum. Promittēs nihilomin⁹ dictus dñs ꝯstituēs mihi notario infrascripto tā q̄ publice ⁊ autentice ꝑsone solēniter stipulā/ti ⁊ stipulatiōe recipiēti vice ⁊ noīe omniū ⁊ singulo⁹ quo⁹ interest seu interesse poterit: quomodolibet in futurū se ratū gratū atq̄ firmū ꝑpetuo habitur⁹ totū negociū ⁊ quid quid ꝑ dictū suū ꝓcuratorē vel procurato/res. aut ab eo vel eis substit. vel substit. actū factū. dictū. gestū. siue procuratū fuerit i ꝑ/missis seu quolibet ꝑmisso⁹. releuās nihilo minus ⁊ releuare volēs eundē suū ꝓcurato rem. aut loco sui substituendū ab omni one re satisdandi iudicio sisti ⁊ iudicatum solui cū omnib⁹ ⁊ singulis clausulis requisitis in ⁊ sub iur. ⁊ facti renūciatiōn. ad ꝟ necessaria Protestās nihilomin⁹ idem dñs cōstituens q̄ ipe ꝑ quēcūq̄ actū siue quācūq̄ cōpara tionem quē vl' quā ipm in poste⁹ i hac cau sa ꝑsenti facere ꝓtingat vel oporteat ꝓpa in persona in iudicio vel extra nō intendit ꝑ pterea dictū suū procuratorē vel ab eo sub/stitutū in aliquo reuocare nisi de hmōi ſuo catiōe specialē ⁊ expressam fecerit mētionē Sup quib⁹ omnib⁹ ⁊ singulis sepedict⁹ do minus ꝯstituens sibi a me notario publico subscripto vnū vel plura publicū seu pub/lica fieri ⁊ confici petijt instrumentū seu in/strumēta. Acta sunt hec in Selk. in mona/sterio sancti Benedicti dicto dño iudice ibi dem ꝑ audiētia causa⁹ ꝑ tribunali sedente ad iura reddendū ⁊ causas audiendū in lo/co suo solito ⁊ cōsueto. Sub anno dñi ⁊c. Indition. quib⁹ supra. ꝑntib⁹ ibidē A. ⁊ B testib⁹ ad hoc rogatis ⁊ vocatis ⁊c.

¶ Ut cōpendiose singule ꝑmissi instrumen ti clausule ⁊ particule elucescāt memorie in fra dicenda vigilāti studio cōmendāda fo/re vtile psuasum videt atq̄ proficuū studē/ti Solet em̄ ꝑmitti ante omnia nomen dñi nostri Jhu xp̄i. vt in t. In nomīe dñi. de te/stib⁹. ⁊. C. de officio ꝑfecti ꝑtoris affrice In nomine dñi. Nam oia in noīe dñi facienda sunt. xxvj. q. vlt. nō obseruetis. in fi. Impe/rator em̄ in sui edicti initio inuocat nomen xp̄i dicens. Deo nobis auxiliū ꝑbente ⁊c. C. de epi. ⁊ cle. Deo nobis Subsequēter ponū tur anni dñi cōmunes currētes tempe initij ꝯtractus vel rei sup qua ꝯficit instrumētū. vt. xxij. di. In noīe dñi. Q̄nq̄ ꝟo dr. Anno ab incarnatōe dñi ⁊c. Et hoc ꝓpter, mor⁊ q̄ rundā loco⁹: vbi incipiūt cōputare annos dñi ab incarnatōne. Uerūtamē q̄ anni dñi apponant. dicūt q̄dam hoc de ꝯsuetudie so/lum inolitū nō iure inductū. Et tamē si nō ponant nō valz instrumentū. vt dicit specu lator de instrumento⁹ editiōe. §. breuit cō/memor⁊. ꝟ. ante oia. circa finē. Cōsequē/ter ponitur inditio. vt probat in dicto. ca. in nomine dñi. in ꝓnc. ⁊. C. de Justiniano. C. ꝯfirmando. in fi. ⁊. c. inter dilectos. §. sed cō tra. de fide instrumento⁹. Et q̄d sit inditio ⁊ qualiter inueniatur dictū est in. c. primo. Unde ponit post hoc dies mensis ⁊c. scōm ꝯsuetudinē regionū. vt supra dictū est ō pu blicationib⁹ instrumento⁹. Jtē nomē pape vel imperatoris ponit cū annotatione anni sui imperij vel pontificat⁹. vt probat in au/tent. vt nomē imperatoris ꝓponat docu/mentis. col. v. Item si etiā in ꝓncipio instru menti ponatur loc⁹ nō multū refert. Locus tamē duplex est. s. ciuitatis. ville. vel castri. Et etiam locus loci specialis in quo ꝯfect⁹ est cōtractus siue negociū rei de qua agitur vt notat in speculo in titulo de instrumēto/rum editōne. in. §. instrumentū ergo. ꝟ. Jtē q̄ nō est. ⁊ ꝟ. sequenti. Dicit. in meiq̄ nota/rij publici testiūq̄ infrascriptorū. ⁊c. Et ibi ꝯsiderandū est q̄ nomīa tabellionis etiaz ⁊ testiū ſm cōmunē stilū curie hodie in fine i/strumenti scribunt hoc modo. Et ego N. quia ꝑmissis omnib⁹ ⁊ singulis ⁊c. vt infra patebit in instrumēto⁹ subscriptionib⁹. Li cet aūt in quolibet instrumento tabellionis ex vsu apparet testes fuisse vocatos ⁊ roga/tos. Tamē de iure nō est necessariū nisi in q̄ busdam casib⁹. vt in spēc. in ti. de teste. §. j. p pe finem. ꝟ. Jtē q̄ nō fuit rogatus. de q̄bus etiam supra in. c. primo dictū est prope finē ¶ Notandū tamē q̄ tabellio in subscriptōe sua debet se dicere fuisse rogatū facere istru mentū. Eo em̄ mortuo vel nemine recordā te de rogatiōe instrumēti nō valeret instru/mentū. Si aūt viueret ⁊ recordaret valeret eius testimoniū solū. In dubio tamē ꝓsu mitur semp q̄ notari⁹ fuerit rogatus. Item debet etiā ꝯtinere temp⁹ rogati instrumenti vt in auten. de tabellionib⁹. §. fi. col. v. quod debet esse idem cū tpe celebrati cōtract⁹ siue pacti negocij. Si em̄ aliud esset puta q⁊ fer ret testimoniū de ꝑteritis nō valeret ſm Jn no. vt in. c. tua. de coha. cle. ⁊ mulier. Deq̄/tur ex hoc q̄ si ꝑmisit q̄s alicui. xx. quibusdā

presentib⁹ de tabellione et processu tempis petitur a tabellione cōfici desuper publicū instrumētum. Licet memoriā testiū. z etiaz verborū habeat cōficere non potest nisi pus in actu fuerit rogatus z vocatus. Nā si nō rogatus scriberet suspectū se faceret. ff. de p curatoribꝫ. que omia. Itē si negeꝫ notariuz fuisse rogatū debet illud pducens probare per testes. C. de iure deliberandi. l. finali. § sin aūt dubi⁹. Dicit omnib⁹ melioribꝫ zc. vl cz ibi. suū vero certū procuratorem. zc.

¶ Sciendū q⁹ oēs iste dictiones necessitate quadā cogente nō ponunt. sed more romane curie z eius stilo. quia al's sufficerz dicere omnib⁹ melioribꝫ modis z formis quibus fieri potuit. zc. Tūc ibi. procuratorem. Unde videndū est de septē per ordinē. Primo quis sit procurator. Secūdo qualiter ꝓstituatur. Tertio quis instituere potest p curatorem. Quarto cās institui possit. Quito in qua re dari possit procurator. Sexto qualiter eius officiū explicatur. Septimo quis eius sit effectus z qualiter finiatur

Ad pmū respōdetur. q⁹ procurator eſt q̄ alicna negocia vnū vel plura mandato. s. a domino facto gerēda gratuite suscepit. vt. ff. e. ti. l. j. Mandatū eīm exigit ī procuratore cōstituendo. alias iudiciū redderet nullum et ꝓtroversia nulla. C. eo. ti. l. licet. p. ca. in nostra pīsentia. de pcuratoribꝫ. Sunt tamē q̄dam pīsone que sine mādato pro aliquo agere possunt pīstita cautione rem ratā dño habituram. vt sunt ꝓiuncte pīsone. s. cōsanguinei. affines. z liberti. vt. ff. eo. tit. l. sed he pīsone. z. c. nōnulli. de rescrip. in fine. Aliquādo etiam sine cautiōe. vt tutores z curatores. si militer admittit ꝓsors eiusdē litis sine mādato. C. de ꝓsortibus eiusdē litis. l. ij. per. c. cuz D. ferrarien⁹. de cōstitutionib⁹. Predicte etiam pīsone ad defendendū aliquē. etiā admittunt sine mādato dūmodo satisfident de iudicato solvēdo. nō aūt ad agendū sine mādato. vt. C. eo. ti. l. exigendi. nisi agerent pro libertate vel defensione damnati ad mortē. vt. ff. eo. ti. l. sed z he pīsone. z. l. j. ij. z. iij. ff. ō liberali causa. p. c. olim. de testibus. z. l. nō tm ff. de appel.

¶ Pro secūdo sciendū. q⁹ ꝓstituitur procurator tam pīs q̄ etiā absens in lite pīti vel futura pure z in ꝑpetuū in diem z ad diem sub ꝓditione per nunciū z epl'am. p ꝓba rogo. mando z similia. Dūmodo tamē certus sit q̄ ꝓstituit⁹ z ꝓsentiat suscipe mandatū. vt ff. eo. ti. l. j. ij. iij. z iiij. z. ff. mādati. l. j. Itē plures pcuratores cōstitui possunt z insolidus vt. ff. eo. l. pluribꝫ. tamē cū q̄s diuersis tpib⁹ plures ꝓstituit procuratores posteriorē cōstituendo videt prohibuisse priorem. vt. ff. e. l. si quis cū. §. vlt. ¶ Ad tertiū respondetur q⁹ paterfamilias liber homo. xxv. annoz cōpos mentis dñs rei vel cause. z generaliter hmōi queuis pīsona que non phibetur dare seu ꝓstituere pcuratorē. vt. ff. eo. ti. l. mutus. §. j. Interdū tamē minoz. xxv. annis potest procuratorē dare si est talis causa ī qua ipe propria in pīsona litigare possit. vt causa matrimonialis. vt in. c. ex parte. de resti. spolia. Tutor vero procuratorē nō dat nisi p se litē pus cōtestetur. nō eīm anteq̄ tūc fact⁹ est dominus litis. C. eo. ti. l. neq̄ tutores. Itē intelligendū est ō plato ecclesie quoniā dominus nō est ver⁹ ecclesie sed dispēsator seu pcurator. vt. xij. q. j. si priuatū. facit. c. fraternitatem. de donationib⁹. ¶ Ad quartū respōdetur q⁹ dari z ꝓstitui potest pcurator filius familias. vt. ff. eo. ti. l. filiusfamilias. §. ipe q̄z Item omnis q̄ habz pīsonā p se ī iudicio stā di. ar. c. j. de probationib⁹. Et ideo q̄ ꝓstituit pcurator debet esse maior. xxv. annoz. vt. ff. eo. l. minor. Et generaliter quilibet cōstitui potest pīte vel absente aduersario. nisi lege vel canone phibeat. vt instituto p quas personas nobis acq̄rit. §. fi. Itē phibēt milites mulieres z ille pīsone que reipublice deputate sunt. Itē accusatus de crimine capitali. Interdū tamē femina p parētib⁹ admittitur agere. vt. ff. eo. ti. l. femina. ¶ Ad q̄ntum respōdet q⁹ in oīb⁹ causis spūalib⁹ dari pt p curator. vt. c. j. de pcu. Itē in matrimonialibus. eo. ti. c. accedēs. Itē quelibet causa pecuniaria potest p pcuratorē tractari. vt. l. vltima. C. e. ti. nisi sit popularis. q⁹ talis p procuratorē nō potest tractari. vt. ff. e. ti. l. ī popularib⁹. z. l. q̄ popularī. ff. de populari actione. nisi cū ille ꝓstituit procurator q̄ puato dāno ex phibitōe afficit. vt. ff. de publi. iudi. l. penul. §. j. Item si fuerit causa criminalis frustra interuenit pcurator. vt. v. q. iij. ī criminalib⁹. facit. c. tue fraternitat. de pcurat. z. ff. de publi. iudi. l. penul. Excipit tm causa ingratitudinis q̄ p pcuratorez tractari pōt vt. ff. eo. ti. l. sed he. §. j. Itē causa criminis iniuriaz in qua illustris persona afficitur p pcuratorē agi potest. l. fi. C. de iniur. Itē cau

sa suspecti tutoris in qua potest absens defendi p aliū. vt.l.cū solū.ff.eo.ti. Et dic Azo legū doctor egregi⁹ q licet causa sit criminalis publica vel puata ex qua nō imponit pena capitalis sed relegatiōis vel minor. puta remotōis ab ordine vel dignitate pstituī pt in ea procurator cū t pena relegatōis infligatur absenti Similiter si de crimine agat sz nō criminaliter Sed alio modo potest procurator interuenire. vt.c. vlti. de procura. t c. ad hec de⁹. t lite ñ ptestata. facit. c. sup his de accusationib⁹ ¶ Ad sextū rñdetur q officium procuratoris est exeq mandatū vsq ad finem. vt expedit dño. nisi tēpestatiue renūciauerit. vt instī. mādati. §. mandatū Ad septimū rñdet q finit mandatū procuratiōis p renouationē eius q mādauit. p.c. in psentia de procuratorib⁹. Itē finit p renunciationē procuratoris re integra. vt.ff.e.l. mutari. t instit. mādati. §. mandatū Itē morte dñi vel procuratoris re integra finit. Dicit psequēter actorē. Unde actor est q cōstituit a non dño a tutore vel curatore. vel etiaz actor ad agendas vel defendēdas causas vniuersitatis cōstituitur. vt.ff. q cuiusq vniuersitatis noīe. l. item eoz. in. §. actor vniuersitatis. Dicitur negocioz gestoz. Unde negocioz gestor est q sine mādato negocia gerit. Instit. de obligationib⁹ que ex quasi pctractu nascū tur. §. j. Idē dicendū de factore. Dicit atq nunciū spēalē. Unde ppie nūcius est q mittitur ad vnā rem petendū. Unde talis non potest petere aliā rem. p.c. innotuit. ō electione. Argumēto q simplici nuncio credēdū est in alter⁹ piudicium. p.c. cū parati. de appellationib⁹. t argumē. c. prudentiā. de offi. dele. vbi ōr q creditur iurato nūcio fidelit suū negociū adimplēti ptra citatos. Itē cū res datur certo nūcio tūc ei⁹ est periculū cui⁹ est nūcius si nūcio rē dari voluit. Secus si misit nunciū solū vt eū moneret vt rem sibi in postez remitteret. vt.ff. cōmodati eū qui rem. §. si rem. t duabꝫ legib⁹ sequētib⁹ Item de illis vocabulis. procurator. actor. nuncius. gestor. vicedomin⁹. iconom⁹. sindic⁹ cē. latissime habetur per panormitanū t p Johannē Imolā. in. c. imperatoz. de iuramento calumnie. De iure tñ canonico sepe vnū ponit p reliquo. vt.j.q.iij. saluator. Si igit multa ista nomina accumulent. nō viciatur pterea procuratoriū. facit. c. accedens de pscriptionib⁹ ¶ Notanduz cū plures pstituuntur procuratores. tūc aliquādo cōstituunt simul t insolidū. t tūc occupātis melior est conditio vbi posterior iam nō fuit procurator in eo q prior petere cepit. vt.ff.eo.l. pluribꝫ. Interdū plures pstituunt t quiuis eorū in solidum. t sic tūc frequenter illis subiungit clausula videlicet q nō sit melior pditio occupantis neq deterior subsequētis. sed q̄ vnus eoz incepit alter eoz psequi valeat. tē Que clausula diligēter a notario t procuratore psideranda est. Dicit t ad psequenduz tē. sub tali clausula semp debet specificari negociū gerendū t causa que vertit int constituentē t suū aduersariū. Uerūtamē q interdum procuratores generaliter pstituuntur videlicet ad agendū t defendendū dictū cōstituentē in omnib⁹ t p oīa in omnib⁹ t singulis causis p eū seu ptra eum ptra quascūq psonas. aut a quibuscūq psonis motz seu mouendis. t cū tali procuratorio pstitui solēt actores vniuersitatū t sindici ecclesiarum siue capituloz collegiataz eccliaruz siue cathedraliū. ō nec nō ad agendū subiungens ipmq t ei⁹ iura defendendū tē. Nam si sol⁹ pstitut⁹ esset procurator ad agendū non esset mandatū sufficiēs. p.c. pstit. de procuratorib⁹ igitur debet ptinere actionē t defensionem Dicit libellū seu libellos. Uñ libell⁹ est scriptura qua cōtinetur res que petit causa petendi nomē actoris t rei simul t iudicis coram quo litigat. Uersus. Quis. qd. coram quo. q̄ iure petat t a q̄. Rite cōposit⁹ q̄sq̄s libellus habet. Et q̄t duplex sit libellus t q̄re debeat offerri. t cui⁹ expensis in iudiciarijs solz plene ptractari. Dicit litē seu lites ptestanduz. vñ p affirmationē actoris t negationez rei ad petitionē in iure ppositā t respōsionez rei factā fit litis ptestatio. p.c. vnicū. de lit. ptest. Requirit etiam q verba affirmatiōis t negationis ēxpressa p que fieri debet litis cōtestatio. fiant t pferant organis actoris t rei quia libell⁹ nō loquit neq exceptiōes rei respondet. vt.l. vnica. C. de lit. ptest. Dicit de calūnia vitanda tē Uñ calumnia est qñ q̄s scienter agit vel desistit iuste. vt.l.j.ff. ad turpilianum. §. calumniari. Unde ex quo procurator p se t pncipaliter potest calūniari debet t tenet nō solū in dñi pncipalis animaz. sed etiā ppriam iurare. vt de iuramēto calūnie. c. ij. li. vj. Et quare hmōi calūnie iuramentum pstat. t q̄t sint ei⁹ capitula plene habet i ca. cetez. in glo. ij. de iuramento calumnie.

Et solēt dari hec metra. Istud iurek q̄ lis si bi iusta videk. Et si quereꝯ vex̄ non inficiek Nil ꝓmutek. nec falsa ꝓbatio dek. Ut lis tar detur. dilatio nulla petek. Dicik ponēdum ⁊ articulandū. Uñ positio ꝺr. qz sup̄ positi/ nib⁹ lis ponik sic̄ sup̄ fundamēto. qz eis con fessatis vel negatꝫ lis ꝓcedit vel nō. de quo i c. j. de ꝓfess. li. vj. Articul⁹ ꝑo ꝺr. qz arte ponī tur ⁊ artat reū ad rñdendū. vt no. in. c. pñti/ um. de testib⁹. li. vj. Dicik ⁊ ꝺtra positōnes ⁊ articulos excipiendū ⁊c. Uñ exceptio est di cta quedam exclusio q̄ interponi cuiusq̄ rei actiōi solet. ad excludendū id qꝺ intētiōe vl̄ ꝺceptōe deductū est. Replicatō aūt nihil ali ud est q̄ꝫ exceptio. ⁊ venit ex pte actoris. ⁊ iō replicatio obijcik vt exceptionem expugnet Triplicatio ꝑo solet dari ꝺ replicationē. et ꝺtra replicationē solet dari q̄druplicatio si ue multiplicatō. vt no. in. l. ij. ff. ꝺ pscrip. ⁊ ex ceptōib⁹. Materiā exceptionū cū speciebus earūdē ꝓpter ipax̄ nimiā pliitatē duxi omit tendā. Hz recurre ad specu. e. ti. q̄ latissime ⁊ exuberāter eā explanat ⁊ p doctores instī/ tuk. ⁊. ff. e. ti. Dē testes. lr̄as ⁊ instrumēta. ⁊c. vsq̄ ibi. vnū q̄z vel plures ⁊c. Quedā ei ibi ꝺtinenk q̄ sunt facti vt ꝓcedere testes. instr̄a ⁊ monimēta ad opponendū defect⁹ ⁊ crimi/ na ⁊c. Quedā iuris sunt. vt bñficiū absolu/ tionis ⁊ restitutōis i integꝝ petere. q̄ directe ad officiū notariat⁹ spectare ñ ꝺnoscunk. sz iudicib⁹. aduocatis. ⁊ ꝓcuratorib⁹ relinquē dum est. Sufficit em̄ notariū in ꝓposito sci/ re ⁊ ꝟuare formā ⁊ stilū ꝓtinuādo instr̄m h̄ modo vt p̄missum ē. Dicik vnū q̄z vel plēs. Pro q̄ Sciendū q̄ ꝓcurator ad iudicia per litis ꝓtestationē dñs efficik litis. vt. l. añ litē ⁊. l. post litē. ff. e. ti. Et ideo post litē ꝓtestatā pōt dare aliū ꝓcuratorē seu substituere ⁊ ñ ante nisi fuerit datus ꝓcurator in rem suaz. vel habuerit mandatū de substituēdo certā pſonā. Procurator tñ ad negocia aliū ꝓcu/ ratorē pōt dare libere q̄ñcūq̄. facit. c. j. de ꝓ curatorib⁹. li. vj. Et sic hñs mādatuz substi/ tuēdi substitutū p⁹ susceptū mādatū. etiā si eo nō sit vsus reuocare ñ potest nisi potesta tem habeat eū reuocādi. Jgik subiūgik illa clausula. Ac eū vel eos reuocādū ⁊c. Sub iungik cōsequēter generalis clausula videli cet. ⁊ generaliter oīa alia ⁊ singula. Et ꝓcu/ rator vigore talis mādati agere pōt ⁊ defen dere dñm. nō tñ ea facere q̄ de sua natura ex igunt speciale mādatū. vt pacisci. iurare de calumnia. trāsigere. exigere mutuū. ⁊c. Nec iuramēta deferre. nisi ei libera bonoꝝ oīum dñi sit ꝓcessa admīstratio. De illis casibus specialib⁹ mādatis affixis est bona glo. in. c. q̄ ad agendū. sup̄ ꝟbo pacisci. ꝺ ꝓcuratorib⁹ li. vj. ad quā recurre. Dicik ꝓmittēs nihilo/ minus ⁊c. ⁊ nō ꝺr. sibi legitime actū factum ⁊c. Quia si diceret legitime nō valeret man datū. qz qꝺ etiā dolose facit ꝓcurator valz ⁊ nocet dño. vt. l. si ꝓcurator. ff. ꝺ dolo. Et no. in glo. c. j. sup̄ ꝟbo poterat. vt lik. nō ꝓtesta. Sil'r factū ꝓcuratoris dño p̄iudicat. vt in ca. cū olim. de cau. pos. ⁊ ꝓpie. Dicitur rele uans ⁊ releuare volēs ⁊c. Aduertendū p il/ la clausula que est de suba mādati. Nam cū aliquis vult agere in iudicio libellū seu peti tiones porrigere debet iudici. ⁊ p iudicē vel eius apparitorē offerend⁹ est reo. sz actor añ/ q̄ꝫ iudici porrigat satisdabit cū idoneo fide iussore. q̄ vsq̄ in fine litis ꝑseruabit i causa eamq̄ p se vel ꝓcuratorē suū idoneū ꝓficiet ⁊ cū apparuerit eū iniuste litem mouisse da/ bit reo decimā ptem in libello cōprehēsam. Si ꝟo ꝓstiterit p ipsi⁹ sacramentū. i. iuram̄ tum qꝺ fideiussorē dare nō possit remittik ei datio fideiussoris sz iuratoriā exponat cau/ tionē. et hec cautio vt dictū est fieri nō debz nisi causa moueak ex cōsensu vtriusq̄. puta apud arbitros. vel de ꝓsensu partiū cautio remittak Et hec clausula colligik ex autent. generaliter C. de epi. ⁊ cle. ⁊. l. j. C. de asser/ tione tollenda. Hō est tñ absonum dicere q̄ actor ⁊ reus simul p̄stent cautōz si iudici vi debitur expedire ne iudiciū suū reddak illu soriū. Re⁹ etiā añq̄ꝫ libellū recepit satisdare debet q̄ vsq̄ ad litis finē ꝓmanebit. Refert tñ dñs pille⁹ se dñm Azonē audiuisse dicen tem q̄ supradicte cautiōes locū nō haberēt ꝓsuetudine ꝓualente. q̄m hodie iudices sta tim recipiūt libellū ab actore nulla dictarū satisdationū ab eo exacta. sed ab vtroq̄. scz actore ⁊ reo recipiūt pignora. vel fideiusso/ res si pignora dare nō possint. ⁊ h̄ ꝓpter expen sas q̄ fiūt in causis ⁊ in act. causaꝝ. Et ꝓpter decimas litis q̄s iudices seculares p̄sertim ſm ꝓsuetudinē diuersaꝝ terraꝝ accipe con sueuerūt. Hz si iurabit reus se fideiussores vel pignora dare nō posse sufficit q̄ fiat sic̄ i satisdatione dictum est actoris. De satisdati onib⁹ ꝓcuratoris aūt ꝺr. q̄ ꝓcurator actoris si de mādato ei⁹ nō ꝓstiterit litterꝫ testib⁹ vl̄ alijs documentis cogitur cauere de rato.

vt īstitut. de satisdatōibꝫ. §. sin aūt. alꝫs non audiret nisi esset ꝓuīcta ꝑsona. vt supra dictū est. Si aūt dubitat ō ei⁹ mādato. Dicūt q̄dā esse ī potestate rei q̄d q̄d velit recipe a ꝓcuratore actoꝛ. s. vt ꝓbet mādatū vel vt caueat de rato. Dñs Azo. dic hoc eē ī arbitrio ꝓcuratoꝛ an velit ꝓbare mādatū vl cauere de rato. Qm alternatiue tenet. habet ꝫ facere vnū q̄ voluerit. ff. de iur. dot. plerumq;. facit. l. si q̄s seruū. C. de ꝓdi. inde. Jte ꝺz cauere de recōuenīēdo si ꝓueniat dñs corā iudice eodē: etiā si ꝓstet eū hre mandatū. vt C. de satisdatōibꝫ. l. vnica. ff. de ꝓcuratoribꝫ omnibꝫ. ꝛ. l. nō solū. Et si hāc cautionē ꝑstare noluerit nō patit amodo aliā penā nisi q̄ denegat ei actio. vt. ff. de ꝓcuratoribꝫ. ponius. §. rati. Si aūt litis cōtestatio facta est cū dño ꝛ postea deat ꝓcuratoꝛ simili mō cauebit. vt. C. de ꝓsoribꝫ eiusdē litis. l. ij. Procuratoꝛ ꝑo rei satisdare debꝫ iudicatum solui siue habeat mandatū iudicatū solui vel nō. vt. C. de satisdatiōibꝫ. l. vnica. in fi. Jmo ꝛ si certū sit eū nō habere mandatū debꝫ admitti ꝑstita satisdatiōe ꝑdicta. vt. C. de ꝓcuratoribꝫ. l. exigendi. Instit. de satisdatiōibꝫ. §. si vero. Et hec cautio de iudicato soluendo tria debet ꝓtinere. videlicet defensionem cause vel rē iudicatā soluēdo ꝛ dolū nō adhibendo. de renūciationibꝫ iuris ꝛ facti. vt supra dictū est in scda ꝑte hꝰ ꝓtract⁹. c. vij. Dicit ꝓsequēter protestās nihilomin⁹ idem ꝓstituēs q̄ ipe ꝑ quēcūq; actū ꝛc. q̄ h clausula nō semꝑ est ponēda in ꝓcuratoꝛijs. nisi de volūtate ꝓstituētis. q̄ q̄n q̄s simpliciter ꝓstituit ꝓcuratoꝛē sine ꝓditiōe. Si postea ꝑ se cōpareret ī iudicio aliquē actū faciēdo videret suū ꝓcuratoꝛē reuocasse. igitur vt illo actu nō obstante si vult vt maneat procuratoꝛ debet clausula illa vt dictū est inseri. secus est si quis ꝓstitueret procuratoꝛē tali cōditione scz quotiēs ꝓtingeret ipm abesse nō dicit procuratoꝛē reuocasse. si postea per se tractet causam. sed etiā postea iteꝝ ꝓcurator ꝓstitut⁹ eo absente officiū procurationis assumet. vt hodie habet in. c. si q̄s de ꝓcuratoribꝫ. li. vj. nisi de hmōi reuocatōe expressam facit mentionē. vt ꝺz ibidē. Dicit sup q̄bus ꝛ singulis. ꝛc. Quia vt supra in declaratiōe eiusdē forme post ꝑncipiū quasi dictū est. ō nullo actu notari⁹ facere potest instrumentum nisi ꝑus fuerit rogatus ꝛ requisit⁹. Debet super omnibꝫ ꝓtentis in instrumēto esse requisitus ꝛ rogatus ne in subscriptiōe sua in fine instrumēti solita fieri ipm de falso cōuinci cōtingat. Dicit Acta sunt hec ꝛc. de q̄bus supra dictū est de publicatōnibꝫ instrumentoꝝ

Sequit subscriptio ꝑdicti instrumēti

Et ego Johānes de. U. clericꝰ mogunt̄ineñ. ꝺyocesis. sacra ꝛ imperiali autoꝛitate notariꝰ publicus q̄ dictoꝝ ꝓcuratoꝝ ꝓstitutioni creatiōi ꝛ ordinationi potestat̄ ꝺationi, ꝑmissioni. releuationi. ratihabitiōni. Omnibusq; alīs ꝛ singulis dū sic vt premittitur agerent ꝛ fierent vna cū ꝑnominatis testibꝫ pns interfui eaq; sic fieri vidi ꝛ audiui. Jdeoq; h ꝑsens publicū instrumentū manu mea ꝑpria scriptū scripsi subscripsi et publicaui. ꝛ in hāc publicā formā redegi. signoq; noīe ꝛ cognoīe meis solitis ꝛ ꝺsuetis cōsignaui ī fidem ꝛ testimonium omniū ꝛ singuloꝝ premissoꝝ rogatus pariterq; requisitus

Sequit forma substitutōis a ꝓcuratoꝛe ꝑncipali ꝓstituto

IN nomine domini Amen. ꝛc. Jn meiq; notarij publici testiūq; infrascriptoꝝ ꝛc. ꝑsonaliter cōstitut⁹ discret⁹ vir H. ab honoꝛabili viro A. ꝛc. talis ꝺyocesis ad ꝓsequendū nomine ꝓcuratoꝛio dicti dñi A. cām ꝛ causas verteñ. ꝛc. inter ipm dñm cōstituentē ex vna. ꝛ quosdā A. B. ꝛ C. de ꝛ sup pretēsa detentione quarundā litteraꝝ ꝛc. partibꝫ ex altera. ꝑncipalis ꝓcuratoꝛ cōstitut⁹ put in instrumento publico mihi exhibito ex altera parte huiꝰ membrane scripto per honoꝛabilem viz A. clericū talis ꝺyocesis vt ꝑma facie apparebat publicū imperiali auctoꝛitate notariū desup ꝓfecto ꝓtinetur. Cū āt vlteriꝰ ꝑsecutioni dictaꝝ litteraruꝝ ꝛ causeꝝ siue causaꝝ minime intendere vt asseruit posset honoꝛabilē viz A. in decretꝫ licentiatū clericum talis ꝺyocesis ad p̄missa ī meliꝺi forma cū ꝑtestatōe illꝰ clausule de substituēdo aliū seu alios si opꝰ fuerit omnibꝫ melioꝺibꝫ modo via iur. ꝛc. substituit transferēs ꝛ trās fundēs in eū plenā ꝛ omnimodā potestatez ꝛ facultatē sibi a dicto dño A. ꝓstituēte quo modolibet tradita ꝺata ꝺcessam siue attributā ꝑtestās eū q̄tiēs opꝰ fuerit ꝛ sibi videbitur expedire reuocatuꝝ. sup quibꝫ omnibꝫ ꝛ singulis ꝛc.

Sequit instrumentum ꝓstitutōis pcuratoris ad petendū noīe ꝓstituentis vigore lr̄ax apl'icax vel aliax quarūcūqz bñficium ecclesiasticū cū cura vl' sine cura ꝛc̄.ꝛ possessionē ei⁹ ꝛc̄.put in lr̄is ꝓtinet

IN nomine domini Amen ꝛc̄. Personaliter ꝓstitutus venerabil' vir dñs A. canonicus creat⁹ mogūtiū.eccīe p̄ncipal' p̄ncipaliter ꝛ p seipō oīb⁹ melioribꝫ ꝛc̄. Ita tn̄ q̄ specialitas generalitati n̄ derogz.nec ecōtra ꝛc̄ Citra tn̄ reuocatōz quoꝛcūqz alioꝛ pcuratoꝛ suoꝛ p eū acten⁹ q̄modolibet ꝓstitutoꝛ videlicet puidū viz dñm H.capellanū ppetuū in dicta eccīa mogūtiñ.p̄ntē vl' absentē ꝛ on⁹ pcuratōis hmōi in se suscipientem ad ipsi⁹ ꝓstituētis nomē ꝛ p eo q̄sdā lr̄as apl'icas ipi ꝓstituēti p sanctissimū dñm nostrum papā paulū scōm ꝛc̄.de canonicatu ꝛ p̄benda eccīe mogūtiñ. Etiā si dignitas psonat⁹ vel officiū fuerit p eundē ꝓstituentē aut p e⁹ pcuratorē legitime acceptū. Datū rome ſb anno dñi vl' incarnatōis dñice.ꝛc̄.vȳ.kal'.g tiose ꝓcessas.seu etiā pcessus sup eisdez lr̄is decretos ꝛ fulminatos p̄posito decano ꝛ capitulo dicte eccīe moguntiñ. p̄ntandū insinuandū.ip̄osqz cū eisdē lr̄is siue pcessib⁹ iuxta eoꝛ ꝓtinētiā reꝛrendū.ac p̄bendā cū canonicatu.siue etiā dignitatē psonatū vl' officiū hmōi i p̄fata eccīa mogūtiñ.q̄tiēs placuerit acceptādū sibiqz p eosdē puideri petendū ꝛ obtinēdū possessionē q̄z eoꝛundē i choro ꝛ capitulo ꝛ locꝫ alīs cū plenitudie etiaz iurꝫ canonici intrādū.capiēdū.ꝛ nāciscēdū tā vigore lr̄ax apl'icax hmōi q̄z etiā si p̄benda cū canonicatu siue etiā dignitatel.psonatus.seu officiū hmōi ꝓstituēti ordinaria seu q̄uis autoritate ꝓferri ꝛ sibi de eisdē puideri ꝓtingerz necnō iuramētum de obkuādis statutꝫ ꝛ ꝓsuetudinib⁹ dicte eccīe mogūtiñ. p canonicos inibi recipiēdos ō nouo p̄stare solitū ꝛ qōcūqz aliō licitū iuramētū i aīa mā dicti ꝓstituētis p̄standū ꝛ subeūdū vnū q̄z vel pl'es pcuratorē vel pcuratores ꝛc̄.vt supza in p̄mo instrumēto

Sequit forma instrumēti ad acceptādū ꝛ petendū canonicatū ꝛ p̄bendā Erforden sis eccl'ie.

IN nomine domini Amen ꝛc̄.ꝓstitut⁹ venerabil' vir dñs B. p̄posit⁹ eccīe sancte marie tal' dyocesis. Omnib⁹ melioribꝫ modo ꝛc̄. videlicz honorabiles ac puidos viros . A. B. ꝛ C. p̄sentes ꝛ on⁹ pcuratiōis in se p̄sōte suscipientes necnō de D. ꝛ E. aule epalis moguntiñ. notarios absentes tāqz p̄ntes ꝛ quēlibet eorum insolidū ita q̄ alter alteꝛ i his exequēdis nō expectet.neqz ali⁹ p aliū se excuset. sz qō vn⁹ eoꝛ incepit alter eoꝛ psequi valeat i mediate pariter ꝛ finire dās ꝛ ꝓcedēs eisdez suis pcuratoribꝫ ꝛ eoꝛ cuilibet plenā liberā ꝛ omnimodā potestatē ac mādatuz speciale ad petendū sibi p venerabiles p̄res ꝛ dños p̄positū decanū scolasticū totūqz capitulum Spiren.eccīe de canonicatu ꝛ p̄ben.eiusdē eccīe vacātib⁹ ad p̄ns vl' in posteꝛ vacantis vigore quaꝛcūqz lr̄aꝛ siue al's simpl'r ꝛ pure,puideri ac eosdē cū omnib⁹ ꝛ singul' suis iuribꝫ.fructib⁹.redditib⁹.,puētib⁹.ꝛ obuētionib⁹ ac ꝓsuetudinib⁹.,put in tabulis fieri solitum est sibi ꝓferri dicti ꝓstituētis nomine Stallū quoqz in choro ꝛ locū in capitulo: necnō coꝛporalē realem et actualē eoꝛundē canonicat⁹ et p̄ben.possessionē cū plenitudine iuris tradi et assignari.necnō de statutis et ꝓsuetudinib⁹ dictarū eccīe et capituli quodcūqz licitū iuramentū in aīam ipsius ꝓstituētis dñi obseruandū.p̄stādū.ꝛ faciendum vnū quoqz vel plures procuratorē ꝛc̄. vt p̄ius.

Sequit instrumentū resignatiōis canonicat⁹ et p̄ben.seu alteri⁹ bñficij cuiuscunqz pure et simpliciter

IN nomine domini amē.ꝛc̄.p̄sonalit' ꝓstitut⁹ venerabil' et circūspect⁹ vir dñs B. venerabil' eccīe basiliē.canonic⁹ san⁹ mente et coꝛpe nō viciat⁹ nec metu īduct⁹.neqz etiaz dolo.fraude.seu aliq̄ alia sinistra machinatione vt asseruit circūuēt⁹.sz libere.sp̄onte.et ex certa sua sciā p̄habita etiā matura deliberatiōe oīb⁹ melioribꝫ ꝛc̄.fecit ꝓstituit ꝛc̄.videlicet A.ꝛ B.decretoꝛ doctores ꝛ ecclesie basilien.canonicos.necnō reuerēdissimi in x̄po p̄ris ꝛ dñi H.archiep̄i oratores absentes tanqz p̄ntes et quēlibet eoꝛ insolidum. Ita q̄ nō sit melioꝛ ꝓditio occupantis neqz deterioꝛ subsequētis.sz qō vn⁹ eoꝛ inceperit alter eoꝛ illud p̄sequi valeat mediare et finire. Ad resignandū ꝛ dimittendū pure libere ꝛ simpliciter dicti ꝓstituētis nomine et p

eo supradictos canonicatū z pbēn.ecclesie Basilien.pdicte qs ipe dñs pstituēs obtinuit z pacifice obsedit.omēq ius sibi i eisdem quomodolibz ppetēs i manib sanctissimi dñi nri pape zc.seu ipi vicecācellarij vl illorū q ordinaria autoritate de eisdē ius bñt puidēdi.aut alteri cuiuscūq ad id potestatē habētis. Hecnō ad resignatōz hmōi nomie ipsi dñi pstituētis admittere petēdū z obtinendū.z q i ipa resignatōe fieda nō intercuniet fraus.dolus.symoniaca pactio.illicita pactio.seu als corruptela iurandū.z qcūq aliud licitū z honestū iuramētū impēsis. vel ipendendū z circa ea necessariū i aiam ipsi pstituētis pstandū vnūqdq vl plesz zc Et generalit oia z singula zc.pmittens insup zc. Releuās zc. De z sup qbz omibz z singulis zc. Acta sunt hec zc. Presentibus ibidem zc.

Sequit instrumentū ad resignandū bñficiū ex causa pmutatōis

In nois dñi amē zc.ad resignandū libere z pure in manz reuerēdi patris z dñi H.epi talis eccie seu alterius cuiuscūq ab ipo dño H.epo sup hz potestatem habētis suā vicariā vel prochiā in H.cū suis iuribz z ptinētijs vniuersis cā pmutationis fiēde de ipa vicaria vl parrochia ad qd cūq bñficiū eccliasticū cū cura vel sine cura z resignatōe hmōi facta ad petendū etiā intrandū.nāciscendū z recipiendū possessiōz corporalē z realē ipsi bñficij cū suis iuribz z pertinētijs vniuersis.ad pstandū etiā qd cūq iuramentū necessariū z solitū pstari in premissis z ad fructz.redditus.z prouentus hmōi bñficij recipiendū z ad firmā dandū seu annuā pensionē z de receptis qttādum z pactū faciēdum de vlterius non petendo Ipsumq bñficiū per se vel aliū seu alios regendū z gubernādū put melius videbit expedire. Et generaliter oia alia z singula facienda que in premissis necessaria fuerint z oportuna. vel vnūquodq vel. zc. Et pro pmissis si necesse fuerit agendū z defendēdū nomie ipsi cōstituētis. Et pro ipso in omnibus z singulis causis z negocijs motis z mouendis tā p se q ptra se cōtra quascūq psonas ecclesiasticas vel etiā seculares corā qbuscūq iudicibz ecclesiasticis vl secularibz competētibz ordinarijs.extraordinarijs.delegatis.subdelegatis.arbitris. arbitratorib/ bus.seu amiçabilibus cōpositoribus.z alijs iudicibus quacūq autoritate fulgentibus ac libellum seu libellos z quascūq petitiones summarias. zc. Et generaliter oia alia z singula zc.promittēs zc. Releuās zc. Super quibz oibz z singl' zc. Acta sunt hec zc Presentibz ibidē. zc.

Instrumentū insinuatiōis pcessus cuiusdam seu quarūcūq aliaz lrāz

In nomie dñi Amen. zc. Personaliter cōstitut zc. discret vir zc. pcurator H. et pcuratorio nois discreti viri A. talis dyocesis insinuauit. notificauit. legere pmisit. z publicauit quosdā pcessus venerabiliū patrū z dñoz. videlicet B z C. eorq sigill' appensis roboratos litteris sanctissimi dñi nostri H. insert. gratie a dicto A. dño nostro papa in cōmuni pauperz forma facte papa.ij.vel.iiij .zc. sanos . integros. illesos. nō viciatos. nec aliqua sui parte suspectos put prima facie apparebant. de z super quadā gratia dicto A. a sede apostolica in forma cōmuni facta de beneficio ecclesiastico curato vel nō curato ad collationem. prouisionē. seu qcūq aliā dispositionē Reuerēdi in xpo patris z dñi H. episcopi talis dyocesis spectātes. prestās nihilominus coram me notario publico z testibus infrascriptis viua voce .q hmōi litterarz insinuationē. publicationē. notificationē. in psentia dñi H. episcopi libenti fecisset legiiz et publicasset ac insinuasset si eius presentiaz habuisset. aut cōmode vel quouis mō habere potuisset qz eo absente. Copiā po dictorum processuū ad ampliorē intimationē faciendā valuit ecclesie talis in H. zc. vbi itur ad sanctū Petrum zc. realiter affixit z ibi affixam stare permisit infra diuinoz solennia mane hora primaz zc. Principiū autē processus de quo superius fuit mentio erat tale. Reuerendissimo in xpo patri ac domino sancte Basilien. eccie episcopo oib alijs z singulis quoz interest seu interesse poterit quomodolibet in futurū . A. abbas scti Petri Saltzburgen. monast. ac ppositus z decanus Saltzburgen. ecclesie predicte executores ad infrascripta a sed apostolica specialiter deputati. Salutē i domino. Et mādatis apostolicis firmiter obedire. Et finiebatur sic. Datum Basil. zc. die tali. mense tali zc. pontificatus zc. Anno domini M. zc Actu sunt hec zc. Presentibus ibidem zc.

Et ego. H. zc. quia predictoz pcessuū z

litteraꝝ apostolicaꝝ insinuatōi. publicatiōi ꝛ affixioni. omnibusq; alijs ꝛ singulis in p̄missis factis vna cū p̄nominatis testib⁹ p̄sens interfui. eaq; sic fieri vidi ꝛ audiui. ꝛc. vt supra

¶ Instrumentum acceptationis eiusdem gratie.

In nomine domini Amen ꝛc. Personaliter ꝯstitutus ꝛc. discret⁹ ꝛc. asserēs ad sui noticiam nouiſſe q; eccīa in H. spectās ad collationē, puisionē seu q̄uis aliā dispositionē. Reuerēdi in xp̄o patris ꝛ dñi H. epi vacaret ad p̄ñs p mortez siue obitū dñi. H. vltimi ꝛ immediati rectoris eiusdē. quam q̄dem eccīam sic vt p̄mittit vel al's qualicunq; modo vacantez dūmodo sibi ꝛ nulli alij debeat vigore gr̄e sue apostolice in cōmuni paupeꝝ forma sibi facte acceptauit viue vocis oraculo verbis modo ꝛ forma q̄b⁹ potuit, ptestatiōe infrascripta. quoꝝ ꝓbozꝝ ꝛ ptestationis tenor sequit ꝛ est talis. Ego H. talis dyocesis. eccīam istā sancti Petri in H. vacantē p mortē dñi. H. aut alias quocūq; modo cū omib⁹ iurib⁹ ꝛ pertinētijs suis melioribus modo iure ꝛ forma quib⁹ hoc melius fieri debet ꝛ potest vigore ꝛ auctoritate gratie apostolice p̄ sanctissimū in xp̄o patrem ꝛ dñm nostrū H. diuina, puidentia papam secundū. mihi facta de beneficio ecclesiastico cū cura l' sine cura vacāte vel vacaturo. spectante ad collationē reuerendi in christo patris ꝛ dñi H. episcopi talis dyocesis ꝛc. In nomine patris ꝛ filij ꝛ spūssancti amē. acceptо sub hac ptestatione. q; si dicta ecclesia ō iure mihi nō debeat saluū integz ꝛ illesū sit ꝛ remaneat mihi ius ad aliud beneficiū vigore dicte gratie apostolice mihi debite et canonice acceptandū. Et inuoco super his omnib⁹ ꝛ singulis testimoniū omniū h̄ astātium ꝛ precipue tui tabellionis. ꝛ peto vt ē p̄missis mihi vnū vel plura ꝓficias publicum instrumentū vel instrumēta. Acta sūt hec ꝛc. Presentib⁹ ꝛc. Et ego H. ꝛc. quia p̄dictis acceptioni protestationi testimoniorum inuocationi omnibusq; alijs ꝛ singul'. vt supra.

¶ Instrumentū inductiōis ꝛ iuestiture ad ecclesiam sic acceptam

In nomine domini Amen ꝛc. Personaliter cōstitutus discretus vir ꝛc. talis dyoce. tenēs ꝛ habēs suis i manib⁹ quasdā p̄sentatiōis lr̄as ꝓtinētes ō ꝛ super eccia parrochiali sancti petri in. H. p̄nominate dyocesis vacante p mortē H. pie memorie vltimi ꝛ immediati rectoris ecclesie eiusdē vigore gratie apostolice a sanctissimo in xp̄o patre ac dño nostro H. papa in cōmuni paupeꝝ forma facte p venerabilez patrē ꝛ dñm H. abbatē monasterij scti Petri. ordinis sancti Benedicti executorē p̄ncipalem a sede apostolica p̄nomiato H. specialiter deputatū cōfectas ꝛ sigillo appenso dicti domini executoris roboratas non abolitas. nō cancellatas aut abrasas. nec i aliqua sui parte suspectas prout p̄ma facie ap parebant debita cū instantia requisiuit religiosum virū dominū H. plebanū in H. vt vigore ꝛ virtute hui⁹ clausule ceterū in ip̄is litteris executorialibus principaliter cōtente. necnō et mandato venerādi domini. H. inferioris stirie archidyaconi moguntinen. dyocesis subexecutoris sez vniuersis ꝛ singulis archidyaconis. archipresbyteris ꝛ plebanis. presbyteris. vicarijs tanq; subexecutoribus generaliter p dictū executorē substituti. quatenꝰ ip̄m ō parrochiali eccia sancti Petri in H. dicte dyocesis quā vigore dicte ē tie infra tp̄us debitū realiter acceptauerat. ac executor p̄ncipalis p libꝝ vt moris est i uestiuit ad eandē ꝛc. voluit dict⁹ H. plebanus in H. mandatis apostolicis firmit' obedire. ad dictā ecclesiaz personaliter accessit ꝛ pulsatis campanis eiusdē ecclesie nō nullis ibidem parrochianis pene vsq; ad numerū certū personaꝝ ibidē congregari fec. Et eisdem omnib⁹ ꝛ alijs quoruz intererat omnia ꝛ alia singula in dictis litteris domini executoris p̄ncipalis cōtenta ibidē i vulgari publicauit ꝛ insinuauit alta ꝛ intelligibili voce. ꝛ nihilomin⁹ in p̄sentia eoꝝ omniū predictū dominū H. presbyterū p traditionē librozꝝ ꝛ vestimentoꝝ sacerdotaliū calicū ꝛ clauiū dicte ecclesie oblationū. que in missa ibidē celebrata facta fuerunt inuestiuit. ꝛ in corporalē possessionē ꝛ realem dicte eccie introduxit cū suis iurib⁹ ꝛ ptinentijs vniuersis. que omia p̄dict⁹ H. tanq; verus rector custodienda ꝛ reseruāda recepit ꝛ retinuit. Et etiā claues domus dicte parrochialis ecclesie sibi traditas p dictū subexecutorē diligenter fuauit. Et nihilomin⁹

idem subexecutor eisdē parrochianis iniū/xit sub penis in dictis literis executorialib⁹ cōtentis habitis ⁊ pmulgatis ꝗtenus eidez H. tanꝯ ꝓo rectori eiusdē eccl'ie pareāt effi caciter ⁊ intēdant ⁊ omnia iura tam spūalia ꝯ temporalia dicte ecclesie eidem H. vel p curatori suo exhibeant ⁊ psoluant. cōtradi ctores quoslibet ⁊ rebelles si qui essent vel ī futurū forent qō absit sentētias in dict⁹ lite ris pmulgatas incidere posse fulminando ⁊ fulminatas declarando ⁊ in vulgari pub licando insinuauit. Ad que omnia ⁊ singl'a publice facta nemo se opposuit seu apparuit ꝯtradicens. Sup quibus omnibus ⁊ sin gulis ⁊c. Et ego H. ⁊c. quia predictorū pos sessionis corporalis inductione clauium li brorū ⁊ calicum ⁊ offertorij presentatiōi re ceptioni publicatōi. omnibusqꝯ alijs ⁊ sin gulis ⁊c.

Instrumentū super liter⁹ transumptis.

In nomine domi ni amen ⁊c. In meiqꝯ notarij ⁊c. psonaliter cōstitutus cōmēdabi/lis ⁊ glorios⁹ dominus H. ⁊c. frater ⁊ pre/cept⁹ domus sancti Augustini siue Anto nij. ⁊c. talis dioces. quasdaz literas aposto licas felicis recordatiōis Pauli pape secū/di. ⁊c. eius ꝓo bulla plumbea in filis sericis rubei ⁊ flauei coloris more romāe curie pē dentes bullatas sanas et integras non vici atas. non cancellatas. nec in aliqua sui par te suspectas. sed omni prorsus vicio ⁊ suspi tione carētes. vt ꝓma facie apparebāt in me diū exhibuit ⁊ pduxit asserens ipm ceꝛ⁹qꝯ fratres ⁊ nuncios sancti Augustini vl' An tonij hmōi lr̄is ꝯ pl'imis locis ostēdendis ⁊ publicandis indigere. ne igit hmōi lr̄e apo stolice ꝓpt pluralitatē ⁊ locoꝝ distantiā atqꝯ viaꝝ discrimīa p ipm l' suos pic'ose ꝯ trās formari seu deferri ꝓtingeret prefatas lr̄as apl'icas mihi notario publico infrascripto tradidit req̄rēs me sub officij mei debito ꝗ tenus easdē lr̄as de ꝑbo ad ꝑbū nil addēdo nil īmutando vl' dimittēdo copiarē trāssu/merē ⁊ in publicā formam redigerē. vicz vt hmōi copie siue trāssūptio sic originalib⁹ lit/teris vbicūqꝯ locoꝝ starēt ⁊ fides adhibeat plenaria. Quaꝝ lr̄aꝝ apl'icaꝝ tenor de ꝑbo ad ꝑbū sequit⁹ ⁊ est talis Pi⁹ epūs seru⁹ seruo rūqꝯ dei. ⁊c. in scribēdo vsqꝯ ad finē. Et ipis finitis scribat sic ꝓtinuando. Post quaruz ꝗdem lr̄aꝝ traditionē ⁊ req̄sitionē. Ego H notarius public⁹ īfrascript⁹ hmōi lr̄as apl'i cas cū ea ꝗ decuit reuerētia acceptās. ipsas de ꝑbo ad ꝑbū vt ꝑmittit copiauī ⁊ trāssū/psi diligēti collatione tī cū originalib⁹ lr̄is p me facta ⁊ pbabita. Acta sunt h̄ ⁊c. Et ego. H. ⁊c. qz dictaꝝ lr̄aꝝ apl'icaꝝ originaliū ex hibitōi vna cū ꝓnotar⁹ testib⁹ pns interfui. ip sas lr̄as vt ꝑmittit copiauī ⁊ trāscripsi. ⁊ quia collatōe pbabita pntem copiā siue pns trās sumptū in oib⁹ ⁊ p oia cū originalib⁹ cōcor/dare. nihilqꝯ in eo additū vel omissum fuis/se aut esse qō sensuz mutare aut viciare pos set. intellexi. reperi. ⁊ inueni Jō pns trāssum ptū manu mea ꝓpria scriptū in hāc publicā formaz redegi. signoqꝯ ⁊ noīe meo solitis et ꝓsuetis signaui ⁊c.

Sequitur instrumētū insinuationū cō/fectū sup execution lr̄aꝝ executorialiū.

In nomīe dñi amē. ⁊c. Ego H. pub lica impiali autoritate notari⁹ anio ⁊ intentione nōnullas literas execu toriales hic a tergo ꝓscꝑtas vel al's. ⁊c. a ve nerabili ⁊ egregio H. vicario in spūalib⁹ ta lis curie ⁊c. generalr ꝓtra ⁊ aduersus A. B et C. talis dioces. de et sup occupatiōe ⁊ de tētione cuiusdā decime ō q̄dā curia H. Si ta in. B. infra limites talis dioceſis emana tas eiusdē ⁊c. laico A. B. et C. insinuandi ⁊ notificādi eis in ecclesia parrochiali tali ⁊c. dū ibi missarū pagerent⁹ solēnia psonalit' ac cessiui atqꝯ in armariū eiusdem ecclesie eos ꝓduxi ipīsqꝯ dictaꝝ lr̄aꝝ effectū materna li gua coꝝ testib⁹ īfrascript⁹ declarauī ⁊ expo sui. Et vt ab occupatione ⁊ detentiōe dicte decime cessarēt ipsamqꝯ liberā ⁊ inoccupa tam dimitterēt. ac de fructib⁹ pceptis expē/sis factis alijsqꝯ ꝓdemnatis sarisfacerēt sub penis ⁊ cēsuris dictis literis ꝓtentis oīb⁹ melioribꝰ mō ⁊ forma ꝗb⁹ potui admonui ⁊ req̄siui. Et ne post lapsum terminū ī dictis lr̄is ꝑfixū se ꝗs mō de decima p se vl' p ali os q̄scūqꝯ eoꝝ noīe directe vel indirecte ꝗ uis q̄sito colore vel ingenio in futurū intro mittant. aut etiā sic ꝑferr⁹ occupēt siue deti/neant sub dictis penis ⁊ cēsuris inhibui et indixi. Juxta earūdē lr̄aꝝ executorialiū cō tinētiā vim ⁊ tenorē. Acta sunt hec. ⁊c. An no ⁊c. Et ego H. ⁊c. qz lr̄as executoriales p dictas execut⁹ sum. ac omnia alia et similia sicut ꝑferr⁹ pegi ⁊ feci. Jdeo h̄ presens publi cū instrumētū ⁊c.

Instrumenta pcuratoꝝ

Instrumentum super appellatione coram iudice interposita.

In nomine dñi amē. ꝛc. coram venerabili patre et dño. A. abbate scotorū ꝛc. ac in mei notarij publici ꝛc. psonaliter ꝓstitutus venerabilis vir dñs iohannes procurator et pcurator̃ noie dñi B. prout mihi notario infrascripto de ipsius pcurationis mandato p ꝓstitutionē ipsius coram me tanꝯ notario publico factaꝫ plena fides ꝓstabat habens et tenēs suis in manib⁹ quandā appellationis cedulā anīo appellādi et pronocandi. quā etiam de ꝙbo ad verbū legit. in quo appellauit. pronocauit. apostolosꝯ petijt. ac alia fecit que etiaꝫ ex ipsius cedule tenore plenius ꝓtinent. Cuius tenor sequit̄ p oīa in hec verba. Exquo indebite grauati ꝛ oppressi vt ab eorundem grauaminib⁹ ꝛ oppressionib⁹ releuentur illatis iuxta sanctoꝝ patrū instituta legitimas ꝛ canonicas sanctiones ad appellatiōis remedium recurrere cōsueuerūt. Idcirco ego pcurator ꝓtinuādo appel. vsꝯ in finē. quaq̄/dem appellatione sic interposita et lecta prefatus dñs abbas volēs deliberare sup apostolis dandis statuit terminū decem dierū a tpe interpositōis appellationis. Pñtibus ibidem. A. B. ꝛ. C. testib⁹ ꝛc. Demum ꝙ tali die in loco p̄dicto dño abbate p tribunali sedēte pfat⁹ Johānes pcurator noie q̄ supra apostolos sibi debita cum instātia petiuit. Et dñs abbas ob reuerentiaꝫ sedis ap̄lice dixit se velle deferre sue appellationi et vlterius ꝺ dictū appellātē pcedere ñ velle in hac causa ꝛ statuit terminū ad pſequēdū eandem appellationē q̄tuor mēsiū Super quibus oibus ꝛ singulis ꝛc.

Instrumentū super appellatione interposita coram notario ꝛ testibus.

In nomīe dñi amē ꝛc. psonaliter cōstitutus honorabilis vir ꝛc. p seipo et p̄ncipaliter hns ꝛ tenēs suis i manibus q̄dā appellatiōis papiri cedulā nota seu formā pnocationis appellatōis ꝛapostolorū petitōis et alia in se ꝓtinentē quam ibidem animo ꝛ intētione pnocādi et appellandi exhibuit ꝛ ostēdit. pnocauitq̄ ꝛ appellauit ap̄losꝯ petijt et ptestatus fuit. et talia fecit. put in dicta appellatōnis cedula ꝓtinebat̄ et continet̄. Cui⁹ tenor de ꝙbo ad ꝙbuꝫ sequitur et est. R. coram vobis ꝛc. inserēdo totum eius tenorem vsꝯ in finem ꝛc. Super quibus omnib⁹ ꝛ singulis ꝛc.

Instrumentū insinuationis appellationis in presentia aduersarij.

In nomīe dñi amen. ꝛc. cōstitut⁹ honorabilis vir A. canonic⁹ talis ecclesie hns ꝛ tenens suis in manibus quoddam appellatiōis publicū instrumētum p discretum virū. A. imperiali auctoritate notariū scriptū ꝛ signatū pariter ꝛ subscriptū tenoris infrascripti. alias p eundē dñm A. interpositū. Qō q̄dem instrumentum honorabili viro dño B decano ꝛc. insinuauit ꝛ notificauit i mei notarij publici testiūq̄ ꝛc. pūtia alta ꝛ intelligibili voce legere incepit morq̄dē B. decanus dixit. ꝛc. ꝛ sic ipse dñs B. dictū instrumētū appellatiōis p lecto habuit ꝛ tenuit. p̄fatusq̄ A. copiā dicti instrumēti appellatiōis ad manus dicti dñi B. decani tradidit ꝛ porrexit quā ipse reuerēter accepit. Tenor ꝙo dicti ist̄rumēti exhibiti de verbo ad verbū sequit̄ et ē talis. In nomīe dñi amen ꝛc. Et totuꝫ scribatur cum eius subscriptiōe. Sup q̄bus oib⁹ ꝛ singul' ꝛc. Presentib⁹ ibidē ꝛc.

Instrumētū super insinuatiōe appellatiōis p̄ter nō tutū accessum ad appellatos.

In nomīe dñi amen ꝛc. psonalit̄ cōstitut⁹ honorabilis vir A. eccl'ie sancti Seueri Erfordēn. vicarius habens et tenēs suis i mānibus quoddā appellationis publicū instrumētū cum ipsius copia auscultata per discretū A. publicū notariū ꝓfectum subscriptū ꝛ signatū req̄rens me sub debito officij ꝛ cum instantia debita q̄tenus hmōi appellatiōis instrumētū in valuis ecclesie bt̄ marie. ꝛc. cū eius copia p insinnatiōe appellatiōis ac deuolutione cause eiusdem ad sanctam sedem apostolicam ꝛ dñm nostrū papam p̄dictum faciendum affigerē cum ad appellatos retroscripros sibi nō pateret tutus accessus ex cauſ legitimis in eodem retroscripto instrumento ꝓtentis pro personali īsinuatiōe faciēda de quo solēniter protestabat̄. quare ego A notarius publicus subscriptus ad requisitionē ꝛ instātiam p̄fati dñi A. hmōi appellatiōis ist̄rumētū cum sua copia eiusdē tenoris valuis ecclesie beate Marie Erfordēn. sub decātatione p̄marum terciaꝫ. ꝛ sic de alijs. pro insinuatiōe ꝛ deuolutiōe predictis debite faciendū publice affixi ꝛ stare p̄misi. finitis aūt vesperis ist̄rumētū hmōi

amoui. copiam ꝓo eiusdem stare ꝓmisi et recessi. Sup ꝗbus oĩb⁹ ꝛc. Acta sunt hec. ꝛc. Presentibus ibidem ꝛc.

Sequitur instrumentum curatorium.

In nomine dom̃i ni amē. ꝛc. In domo seu habitatione venerabil̃ viri dñi H. in mei notarij ꝛc. pñtia ꝓsonal̃r ꝓstitut⁹ honest⁹ A. iuuenis minorēnis maior tñ septē annor̃ siue etat̃ oĩb⁹ melioribꝫ mō ꝛc. potuit ꝛ debuit oĩa ꝛ singl̃a acta dicta gesta seu ꝗmōlibet ꝓcurata ꝑ discretū Johānem fratrē ei⁹ carnalē ipsius noīe ac ꝓ ipso in romana curia l̃ extra coram quibuscūꝫ auditoribꝫ cōmissarijs. iudicibus. delegatis. siue subdelegatis ordinarijs siue extraordinarijs in iudicio ꝛ extra in ꝗbuscunꝫ causis ꝗuismodo ex certa sua sciētia ratificauit approbauit ꝛ collaudauit. ac ea g̃ta rata atꝫ firma habuit ꝛ habere voluit hoc presenti instrumento. Et nichilominus cū minorēnis esset ꝛ ꝑ se standi in iudicio ꝓsonā legitimā nō haberet ac ipi nō nulli forte vtriusꝫ sex⁹ hoies lites et causas mouissent ꝛ ꝓtra eum intentassent ac de presenti mouerēt ac intentarēt ipse A. minorennis etiā eiusdē ꝛ ꝗbuscunꝫ alijs lites ꝛ causas mouere intēderet ꝛ ꝓsequi ꝓposuit ꝛ publice dixit. Qꝫ ꝑ ei⁹ etate summarie simpliciter ꝛ de plano ipse dñs H. officialis vl̃ ei⁹ iudex. ꝛc. se informare ꝛ ipsi ꝓnoīatū Johānē suū fratrē ꝓsentē in curatorē ad exercendū ac lites ꝛ causas hmōi ꝓsequendū suo ex officio ꝛ autoritate ordinaria deputare. ordinare ꝛ assignare dignaret̃ debita cū instātia postulauit. Ũ ꝓlibatus dñs official̃ vl̃ iudex hmōi facte petitōi tanꝫ iuste et ratiōi cōsone fauorabiliter annuēs. receptaꝫ ꝑ eū summaria informatione de dicti A. minorennis etate inuenit eūdē minorēnē. xiiij. annorū ꝛ maiorē septem annor̃ etat̃ sue existere. Ipmꝫ ad lites ꝛ causas ꝓsequendū curatorē vtilē ꝛ necessario habere dictum Johem ei⁹ frēm ibidē pñtez. ꝛ onus curatiōis hmōi in se spōte suscipientē sua autoritate ordinaria ꝛ decreto interueniēte ipsi A. minorēnē i curatorē ordinauit ꝛ deputauit Recepto tñ ꝓmit⁹ ꝛ añ oĩa ab ipso Johāne curatore ad ipsius dñi officialis vl̃ iudicis mandatū et in suis manibꝫ tactis ꝑ eū scripturꝫ sacrosā/ctis ad sancta dei euāgelia solito ꝓstito iuramento ꝙ vtilia agere ꝛ inutilia ꝓtermittere ac ipm minorēnē ei⁹ res ꝛ bona ad cōmodū ꝛ vtilitatē eiusdē custodire. ac inuentariū ꝺ bonis ꝛ reb⁹ ei⁹ facere eosꝫ et ea cū bona diligētia saluare administrare ꝛ reddere siue facere reddi cōpotū siue rationē cū integra restitutiōe loco ꝛ tpe oportunis ꝛ debitꝫ ꝛ dcō inuētario rebusꝫ ac bonis dicti minorennū. gubernatꝫ. gestꝫ ꝛ administratꝫ in oĩb⁹ ꝑ se bene ad hmōi curatōis officiū fidel̃r habituꝫ seruiturū exerciturū dātes cidē dñs official̃ siue iudex ꝛ A. minor ꝓdictor curatori plenam ꝛ liberā ptātē negocia. res. ꝛ bona dicti minorēnis pñtia ꝛ futura administrādi ꝛ nomine ei⁹ corā ꝗbuscūꝫ iudicibꝫ eccl̃iasticis ꝛ secl̃aribꝫ ꝑ recupatione ꝛ reseruatiōe rerū bonor̃ ꝛ iurium ipsius minorēnis ꝑ ꝓsonam quācūꝫ eccl̃iasticā siue secl̃arē in ꝗbuscūꝫ causis motꝫ ꝛ mouēdis ꝓparēdi agēdi eūꝫ ac ei⁹ iura defendēdi oēs ꝛ singl̃os terminos ꝛ act⁹ iudiciales de iure vl̃ stilo iudiciorū substantiales obseruādi ꝗscūꝫ appellationes necessarias iurꝫponēdi ꝛ eas ꝓsequēdi oĩaꝫ ꝛ singl̃a ꝓseqndi faciēdi ꝛ ꝓcurādi gerēdi ꝛ exercēdi ꝙ i ꝓmissis et circa ea fuerint quōlibet necessaria ꝛ oportūa. Sup ꝗbus oĩb⁹ ꝛ singl̃is A. miꝛ sibi a me notario publico. ꝛc. Acta sunt hec ꝛc. pñtib⁹ ibidē ꝛc.

Et ego H. ꝛc. ꝙ ꝓdictorū ratificatōi ꝓpositōi curatoris petitioni ꝛ deputationi. iuramēti ꝓstationi. decreti iteruētiōi ꝛ ptātis datione oĩbusꝫ alijs et singul̃ dū vt sicut ꝓmittitur ꝑ plibatū dñm officialē ꝛ corā eo agerent̃ et fierēt vna cū ꝓnoīatis testib⁹ ꝛc.

Sequitur forma creatiōis notarij auctoritate vicecomitis.

In nomine dom̃i ni amē. Uniuersis ꝛ singul̃ pñtes lr̃as siue pñs publicū instrumentū aut ꝓuilegiū inspecturis. Jo. D. artiuꝫ mgr̃. ꝛc. Impial̃ maiestatis sacri latrañ. palatij ac regalis aule romane vicecomes palatinus ꝑ venerabilē ꝛ circūspectū virū H. ꝺi ꝛ impial̃ maiestatis gr̃a regal̃ aule romane curie sacri latrañ. palatij. Comitē palatinum atꝫ mīstrū officij tabellionat⁹ ꝑ talez ꝛc. artiū liberaliū mgr̃m ꝑ illustrissimū ꝛ inuictissimū ꝓncipem dñm Fredericū diuina fauēte clementia romanorū. vngarie. bohemie. dalmacie. croacie. stirie. ꝛc. regere ꝓncipaliter creatū Creatus ꝛ ad infrascripta specialiter deputatus. Pacem gaudium ꝛ salu

Forma creationis notarij

tem bonāq; in p̄missis cū debita ꝓspectōne voluntatē.sagax hūane nature discretio memorie hominū labilitate pensata ne diuturnitate tēpoꝝ hoim ꝓtractus ceteriq; publici actus obliuionis defectui subiacerent salubriter ꝓuidere volens tabellionatus officium adinuenit p qđ ꝓtrahentiū vota ꝛvolūtates scribunt.ꝛ scripture misterio longeue ꝺuant postmodū i euū. Cū itaq; discretus ꝛ sciētificus vir artiū liberaliū mgr̄ maguntiñ.dioceſ cleric⁹.in nr̄a p̄ncia ꝓsonal'r ꝓstitut⁹ nob flexis genibꝫ hūiliter supplicauerit vt sibi tabellionatus ac iudicatus ordinarij officiū autoritate p̄dicta nob vt premittit plene ꝓcessa vbiq; locoꝝ ꝛ terrarū exercēdū gratiose cōcedere dignaremur. ip̄mq; tabellionē ꝛ notariū publicū cū inuestiture solēnitatibꝫ ad ꝫ debitis crearem⁹ et inuestirem⁹. Cui⁹ q̄dem autoritatis nob tribute ꝛ plenarie elargite lr̄alis tenor de ꝫbo ad ꝫbū sequit.ꝛ est talis. In noie dñi amē Uniuersis et singul' sacri romani impij ꝛc. vsq; i finē Totū p̄uilegiū cū notarij subscriptione iserēdo. Nos igit Johes vicecomes p̄fatus dicti A. supplicatōibꝫ fauorabilit inclinati ip̄mq; adhuc in nr̄a p̄ncia ꝓstitutū ꝛ flexis genibꝫ id hūiliter petentē vt p̄ferr q̄m p diligentē examinationē sufficiētis literale ad tabellionat⁹ seu notariat⁹ ꝛ iudicat⁹ ordinarij officiū exercenduz.bñmeritū habilem ydoneū in debita etate ꝓstitutū diligēti examine p̄habito fuisse ꝛ esse repimus.in notariū seu tabellionē publicū iudicēq; ordīarium aīo ꝺliberato p̄fata regia ꝛ ipiali necnō vicecomitatus nr̄i autoritate q̄ fungimur i hac pte nob ꝓcessa ꝛ elargita ꝓstituim⁹.fecimus.creauim⁹ ꝛ ordinauim⁹.necnō notarius tabellionat⁹ ac iudicat⁹ hmōi officiū sibi ꝓcessimus,put tenore p̄nciū ꝓstituim⁹ facimus cream⁹ ordinam⁹ ꝛ ꝓcedim⁹ in ordine nr̄i creatōis q̄rtū vl' sextū. Ip̄mq; A. cū pēna calamari carta ꝛ birreto q̄ tūc i nr̄is tenebam⁹ manibꝫ.Et p anuli aurei in digiti sui i positionē necnō pacis osculū vt moris ē legitime inuestiuim⁹. recepto tñ ꝓus ab eodē A. vice ꝛ noie serenissimi ꝛ inuictissimi p̄ncipis ꝛ dñi dñi Frederici romanoꝝ regis semper augusto suoꝝq; successoꝝ legitie intratiū ac p sacro romano impio fidelitate solita.necnō ꝺ ipso notariat⁹ seu tabellionat⁹ ac iudicat⁹ officio fideliter exercendo corpaliꝫ ꝓpo iuramēto ad sancta dei euāgelia tactis scripturis sacrosctis in manibꝫ nr̄is p eū p/stito sub hac ꝫboꝝ forma. Ego A. ꝓmittoꝛ iuro q; fidelis ero serenissimo p̄ncipi ꝛ dño dño Frederico dei gr̄a romanoꝝ regi gtiosissimo dño meo ꝛ oibꝫ successoribꝫ ei⁹ legitime intratibꝫ ꝛ p̄cipue vobis vicecomiti me creanti. Necq; vnq; ero in ꝓsilio vbi piculū seu scādalū eoꝝ tractabit sed bonū ꝛ salutē eoꝝdē ꝓmouebo ꝛ dāna eoꝝ p mea possibilitate auertā. Instrumēta seu ꝓtract⁹ q̄scunq; ñ scribā in carta papirea seu veli.ſz i mēbrana noua pura ꝛ mūda. Testamēta codicillos ꝛ q̄scūq; ꝺcedētiū vltimas volūtates necnon dicta testiū ꝓscribā fideliter ꝛ ea occulte ꝺuabo.nec vlli pandā donec debeam. aut de mādato iudicis seu al's exigente iusticia p mea possibilitate,ꝓmouebo ꝛ officium fidel'r exercebo ꝛ legaliter sine falsitate non attēdēdo mūera. odiū.fauorē. vl' amorē. sic me ꝺs adiuuet ꝛ scā dei euāgelia. Dantes ꝛ ꝓcedētes eidē A. autoritate nob vt supr⁹ ex/p̄mit i hac pte ꝓcessa plenā licētiā atq; libera ptātem p totū romanū impiū ꝛ alibi vbi cūq; locoꝝ ad istrumēta.acta.,pthocolla. testamēta.codicillos ꝛ lr̄as ꝓficiendū. exēplādū.copiandū.auscultandū.testes recipiendū ꝛ examinandū.appellatōes,ptestatōes et exceptiones q̄scūq; tam in iudicijs q̄z extra audiēdū scribēdū ꝛ insinuanduz. Et q̄libet alia instrumēta scripturas siue ꝓcess⁹ tā vltimarū volūtatū ꝺcedētiū q̄z alioꝝ negociorū q̄rūcūq; inter viuos ꝓficiēdū et ordināduz ꝛ de eisdem fidē faciēdū pupillis ꝛ orphānis alimēta decernēdū cosq; et alias mīkabiles p̄sonas defēdendū ac in iure ip̄oꝝ ꝓuidēdū necnō emācipare manumittere ꝛ adoptare volētiū decreta ꝛ autoritates p̄standū ꝛ interponendū dictūq; tabellionat⁹ officium vbi cūq; locoꝝ libere publice ꝛ pacifice exercendū ꝛ general'r oia alia ꝛ singl'a dū req̄sit⁹ more solito fuerit faciendū ꝛ exercendū que ad dictū tabellionat⁹ officiū quōlibet ptinere ꝛ spectare dinoscūt.ꝛ ad nostre ptātis ꝓuilegiū se in hac pte extēdit autoritas. Et q; ad ip̄m A. tanq; ad notariū ꝛ tabellionē publicum iudicē ordinariū ꝛ autenticā p̄sonam in oibus ꝛ singulis ad ipsum officium spectantibus quando vbi ꝛ quotienscūq; necesse fuerit publice recurrat i istrumēti publici p eū ꝓfectis ꝛ p tpe ꝓficiēdis publicoq; sig̃ suo signatis firmiter standū ꝛ credenduz de cetero. vt vbiq; terrarū p sacrum romanum im

perium ac alibi plena ⁊ indubitata fides p/ ut ⁊ quēadmodū alijs notarijs ⁊ tabellioni bus publicis in talib⁹ fides.credulitas ⁊au toritas cōsuevit adhiberi in oīb⁹ adhibeat. In q̄z oīm ⁊ sing'oꝝ testimoniū ⁊ certitu/ dinē plenioꝛē.pñs ꝓuilegiū siue instrumen tū publicū p ꝓuidū viz A.dicta autoꝛitate impiali notariū publicū infrascriptū cōfici subscribi ⁊ publicari mādauimus.nostriq̄ sigilli iussimus ⁊ fecim⁹ appēsione ꝓmuniri. Datū ⁊ actū in opido .ꝛc.in domo habita/ tiōis ꝛē.sub anno ꝛē.inditiōe ꝛē. vt supra .p sentib⁹ ibidē ꝛē. Et ego A.q̄ pdicte creatōi oꝛdinatōi ⁊ inuestiture.oīb⁹q̄ alijs ⁊ singul' dū sic vt pmittit̄ p plibatū dñm Jo.ɔcreto rū doctoꝛē ⁊ vicecomitē coꝛam me in hmōi actu scriba fierēt ⁊ agerent. ꝛc. Jō hoc pñs publicū instrumētū siue ꝓuilegiū autoꝛita/ te ipsi⁹ dñi vicecomitis in se cōtinēs de illius mādato exinde cōfeciꝛ in hāc publicam foꝛ maz redegi.manuq̄ ꝓpria mea scripsi.signo q̄z ⁊ noīb⁹ meis solitis ⁊ cōsuetis vna cū pdi cti dñi vicecomitis sigilli appēsione signaui in fidē ⁊ testimoniū oīm ⁊ pmissoꝝ sing'o/ rū rogatus pariter ⁊ requisitus.

Sequit̄ forma testamēti

IN nomine domi ni amē.ꝛc. In domo hītatiōis ve nerabilis viri dñi A.ꝓpetui vica rij i D. In meiq̄z notarij publici ꝛē.psona liter cōstitut⁹ idē dñs A.san⁹mēte et cōpos rōnis.licz coꝛpe vt asseruit i calculo patiēs ꝛē.aīa aduertēs q̄ vita hoīs sup terrā moꝛe floꝝ marcescit. Et q̄ hō q̄tidie ad finem vite ſuę ꝓperat. Et q̄ moꝛs hoīem q̄tidie insequi tur.ac alias pinde cōsiderans q̄ nihil certi us moꝛte ⁊ nihil incertius hoꝛa moꝛtis.euē tum huiusmodi hoꝛe timens .volēdo eum dem p̄cauere.nolensq̄ intestatus ab hac vi ta decedere.sed sue anime saluti pꝛouidere ne post obitum suū super bonis p eum reli/ ctis aliqua valeat discoꝛdia exoꝛiri oīb⁹ me lioꝛibus ꝛē.quib⁹ vtriusq̄ iuris sanctione fi eri potuit ⁊ debuit. ac iuxta sue cōditōis pos sibilitatem suū nuncupatiuū testamētum si ue vltimā voluntatem innouauit. edidit.et condidit. In pꝛimis omnipotēti deo ⁊ glo/ rioſe sue genitrici totiq̄z celesti curie animā suam legauit ac carnis materiaz terre. Nec nō reuerēdissimo domino D.archiepisco po ꝛc.p.floꝛenū. vel vnam marcā auri vel ar/ genti puri. vel eius veruz valoꝛē reliq̄t atq̄z legauit. vt ipse suū testamētū dignek si neces se fuerit gratiosius defensare.necnō al's su/ um testamētū fecit cōstituit atq̄z per suos te stamētarios subscriptos exequi dispōi ⁊ oꝛ dinari voluit,put in certis oꝛdinatiōis ⁊ di spositōis literis siue cartis aut registris ma nu sua ꝓpria cōscriptis plenius videbik con tineri. Si aūt hmōi carte lr̄e ⁊ registra oꝛ/ dinationis seu dispositionis non reperiant q̄ tunc dicti sui infrascripti testamētarij ac vltime volūtatis executoꝛes hmōi suū testa mentū nuncupatiuū siue vltimā voluntatē exequētur,put eiusdem subscriptis testamē tarijs melius.aptius.⁊ anie sue saluti cōue/ nientius videbik expedire.⁊ sic ipsi deo i no uissimis de his voluerit reddere rationem. ⁊ p hmōi sui testamenti siue vltime volūta/ tatis executione facienda.similiter oīm̄ibus melioꝛib⁹ ꝛē.elegit.noīauit Eligit nominat ac fecit cōstituit ⁊ solenniter oꝛdinauit .ac p̄ sentis publici instrumenti serie duos veros certos.legitimos.⁊ indubitatos testamēta/ rios ⁊ manufideles ⁊ vltime voluntatis sue executoꝛes.videlz honoꝛabiles viros B.C ⁊ D.dans ipsis cōiunctim vl' diuisim ⁊ ma/ ioꝛi eoꝝ pti auctoꝛitatē disponendi. oꝛdinā diz exequēdi huiusmodi suū testamētū,put pmittit̄ p̄m oꝛdinationē de manu sua factā. nolens hmōi testamētarios vltra recipien/ da ⁊ p eū relinquēda cuiq̄z obligari de quo publice,ptestabak. Voluit ⁊ ptestabatur di ctus testatoꝛ publice q̄ si hmōi testamētum nō veleat iure testamenti pꝛopter aliquam foꝛsan solēnitatē iuris omissam. aut alia cā quacunq̄z saltem iure codicilloꝝ epistolarū vel legatoꝝ vel alterius cuiuslibet vltīe vo luntatis,put iure melius subsistere poterit ⁊ valere valeat.ac vigoꝛem habeat. super q̄b⁹ oīb⁹ ⁊ singulis.ꝛē. Acta sunt hec ꝛc.pñti/ bus ibidem ꝛē.

ATequaz dicam de,pcessu iudicij Notandū est q̄d sit iudiciū.quot sunt species iudi cij.⁊ que sint psone que debent cōsistere in iudicio. Unde iudicium est actus triū pso/ narū.s.iudicis.actoꝛis ⁊ rei in iudicio consi stentiū. Alie persone etiam q̄ncq̄z sunt neces sarie i iudicio.vt sunt testes.aduocati.assesꝛ/ soꝛes.⁊ pcuratoꝛes.⁊ auditoꝛes. Judex est qui iudicat de cā. Et dicitur quasi ius dās

vel dictans vl' dicens. Et dr a iusticia. quia debet esse iustus. alias nō est iudex.

¶ Tres sunt species iudicis.

¶ Ordiarij sunt qui habēt ꝓpriā iurisdictionē. vt decani. ꝓpositi. z epi. Delegati sunt q̄ vtunt iurisdictiōe aliena. z q̄ iudices sunt dati a papa vl' legato ipsi⁹. Delegatus aūt a ꝓncipe subdelegare ꝑt. Arbitri sunt ī q̄s ptes de ꝯsensu cōmuni ꝯpromittunt.

¶ Tria sunt que impediūt alī quem esse iudicem.

¶ Natura ꝓhibet surdū. mutum z furiosum esse iudicem.

¶ Lex ꝓhibet irregularē. excōicatū. hereticum. paganum esse iudicem.

Sexus et mores ꝓhibent mulieres esse iudices ꝓpter earum inconstantiā.

¶ Cōditiones iudicis. Justus. veridicus. discretus. eloquiosus

Cautus causabilis debet iudex forte talis.

¶ Actor est qui agit causam ꝯtra aliquē in iudicio.

¶ Reus est ꝯtra quē agit in iudicio. Et dr re⁹ nō a reatu sed a re sup q̄ agit.

¶ Itē excōicat⁹ nō pōt esse actor vl' procurator. q⁹ nō hz psonā standi in iudicio p se. sed p aliū in respondēdo sed nō in agendo.

¶ Testis est q̄ testimoniū ꝓhibet in iudicio Unde nota q⁹ sunt septez q̄ ꝓhibent aliquē esse testem.

¶ Cōditio. vt si aliquis est seruilis ꝯditōis talis nō pōt esse testis in causa criminali. vt vbi de furto vl' homicidio agit.

¶ Sexus. ergo mulier nō pōt esse testis in causa criminali.

¶ Etas. ergo puer non pōt esse testis

¶ Discretio. ergo fatuus non potest esse testis in cā criminali. nec furiosus.

¶ Fama. sic infamis non pōt esse testis nec vicios⁹.

¶ Fortuna. ergo infortunat⁹ vel paup non pōt. q⁹ ꝓsumit⁹ q⁹ ꝓpter ipsius paupertatez p munera sit corrupt⁹. Et hoc intelligendū est de viliby hoīby paupib⁹. quia paup bonus potest esse testis.

Fides. ergo infidelis nō ꝑt esse testis. vt hereticus vel paganus. Uersus.

Conditio. sexus. etas. discretio. fama.
Et fortuna. fides. in testib⁹ illa requires.

¶ Adhuc sunt aliq̄ modi ꝓter iam dictos q̄by alīs repellit⁹ a testimonio. qui patenti ī his metris.

Et clericus laicum fugiat z viceversa.
Et ꝯsanguinei pariterq⁹ domestica turba
Et locus z tēpus annumerant⁹ eis.
Unde ꝯsanguinei inter se nō possunt testificari. ¶ Serui z ancille siue familiares testimoniū p dño dare nō pnt. Laic⁹ ꝫ clericū nō pōt. ¶ Itē testes debēt deponere. i. testificari de aliq̄ loco vl' tpe. ¶ Aduocat⁹ siue procurator est q̄ defendit cām ꝓ ꝑcio.

¶ Plura impediūt aliquē esse procuratorem.

¶ Infamia. seruit⁹. cecitas. puericia. monachus. irregularitas. Monach⁹ tñ ꝑt aduocare si abbas suus sibi imp at. vel si est causa sue eccl'ie. Idem est iudiciū de canonico regulari. Un̄ Surdus. cec⁹. mut⁹. vl' ꝑpetu⁹ furiosus Femīa vl' seru⁹. infans. vl' minorēnis. Publicus atq⁹ pugil. male credēs religiosus. Pact⁹ z abnegans nō abneganda sacerdos. Itē sacerdos nō pōt aduocari nisi ī cā ꝓpria vel in cā sue eccl'ie. vel in causa cōiuncte ꝑsone. i. fratr⁹. sororis. vel nepot⁹ zc. In cā miserabil' ꝑsone vl' vidue orphāi l' ceci

¶ Itē qui procurare nō pnt.

¶ Testis. assessor. paciscens. reus z iudex. Actor z auditor. cōmēdator. sil' ista requirit Procuratores. doctores. simil' ista sociabis. Rustic⁹. nec miles. mlier. necnō minorēnis Paup. bannitus. nō ꝑcurare debent.

¶ Assessor q̄ assidet in iudicio iudicis. z instruit eū si forte iudex est imperit⁹. ¶ Procurator est ille q̄ de mādato dñi ini negociū vnū vl' plura suscipit pagenda. ¶ Item aliqs ꝓhibet esse ꝑcurator mltis modis vl' mltis de causis. vt si est mulier. miles. excōicatus. vel irregularis. puer vel rustic⁹. vt dr in versib⁹ Rustic⁹ nec miles. ¶ Auditor ē cui aliquis certus articul⁹ audiendus vel examinādus a iudice cōmittit. vt in receptione testiū. Et ꝺ de ꝑsonis que debent sistere in iudicio. q̄ dicta sufficiant.

¶ Sequit de ordine z ꝑcessu iudicij

Reus citari debet a iudice. z eo venīēte ad iudiciuz libell⁹ offerat⁹ ab actore. q̄ oblato iducie deliberādi dant⁹ ipi reo. in quib⁹ deliberare debet an velit ꝓtēdere vel liti cedere. Finitis inducijs re⁹ venire debet ad iudicium. Et si ei nō ꝓpetant exceptiōes p q̄s possit declinare. i. effugere iudiciū Rñdere tenetur actori super petitiōe sua affirmando vel

negando illud qđ actor ꝓtra eum ꝓposuit siue ꝓponit. Et ista affirmatio vel negatio ꝺr litis contestatio. lite ꝺtestata. ꝑstandū est iuramentū calumnie a partibus. Quo ꝑstito partes. i. actor ⁊ re⁹ interroganť a iudice sup causa principali. Deinde partes debēt ꝓducere testes ⁊ instrumenta. ad ꝓbandū intentionē suam. post hoc publicanda sunt dicta testiū in iudicio ꝑtibus ptib⁹ sup quib⁹ dictis disputať. Quib⁹ publicatis ⁊ instrumētis adhibitis ab vtraq; ptiū ⁊ allegationib⁹ factis ab aduocatis ptiū seu etiam ab ipsis ptibus. iudex debet motū animi sui informare ꝓm dicta testiū ⁊ instrumētoꝝ ꝓm ratões aduocatoꝝ ⁊ allegationes. Deinꝺ iudex cū inspexerit aut discusserit merita cause plēissime debet ipm negociū terminare p sententiā diffinitiuā. ¶ His oīb⁹ ꝑmissis cū iudex fuerit sufficienter instruct⁹ de meritis cause descindere debet cām p sniam diffinitiuam vt supra. A. q̄ si iniq̄ aut iniusta fuerit poterit iudicat⁹ appellare. ¶ Predict⁹ ꝓcessus in his habetur versib⁹.

Primo reum citat post hoc ferť illi liber.
Inducie danť post hoc de req; petita
Lis ꝺtestatur sequitur calūnia partis.
Querunť testes ac instrumenta sequunť
Producti manifestanť super his placitet.
Diffinitiua post hec sententia deť.
Que mala si fuerit dať appellatio parti.

De citatione.

PRimo uidendū est de citatione. Hā citatio est vocatio rei ad iudiciū. Et est ꝓncipium cause. ita q̄ post ipsam cā ꝺr incepta ꝓm ius canonicū. Ūñ si iudex citet aliquē et ille citat⁹ pēdente citatione trāſfert se ad aliā iurisdictionē. i. ad iudiciū alteri⁹ iudicis. Iste nō pōt declinare iudiciū ꝓmi iudicis. q⁹ preuent⁹ est citatione. ¶ Notandū q̄ citatio debet fieri trib⁹ edictis quoꝝ q̄libet reus vocať. vt respōdeat. vl' qđ melι⁹ ex cā potest fieri vna pemptoria. ita q̄ reus ꝓmo pemptorie ꝺpareat vl' rñdeat. Notandū est q̄ iudex delegatus a papa vel a legato citat aliquē pemptoria citatiōe. citatiōi debet iserere autenticū dñi pape vl' legati in ꝓpria forma ipsius. hoc mō. H. dei grā decanus maioris eccl'ie Leodien. iudex a dño papa delegat⁹ tali sacerdoti Salutē in dño lras dñi pape recepimus in hac forma. Alexander epiſcopus seruus seruoꝝ dei dilecto filio decano talis eccl'ie Salutem ⁊ apl'icam bñdictōē. Sua nobis H. de tali loco querela mōstrauit q̄ H. de tali loco ⁊ quidam alij canonici ⁊ laici talis ciuitatis in q̄dam summa pecunie vel possessione ⁊ alijs reb⁹ iniuriať eidē. id est sup certis debitis. Ideoq; discretioni tue p scripturā apl'icā mādamus quatenus ptibus ꝺuocatis audias causam ⁊ appellatione remota suo debito fine desc̄idas eāq; dēcisione facias ⁊ discernes p cēsurā eccleſiasticam firmiter obseruare. Testes ꝺo siqui intermiari. i. citati se gra. odio. vl' amore vel timore subtraxerint censura simili cogas veritati testimoniū ꝓhibere. Datū rē. ¶ Hui⁹ ergo mādati apostolici autoritate in hac parte nobis delegata in virtute sancte obedientie districte ꝓcipiendo mandamus. q̄tenus dictum H. ⁊ ꝺsocios ad nostraz pemptorie citeť ꝑntiā. vt ꝓxia feria quarta p⁹ festū H. coram nob⁹ in tali loco cōpareat A. ⁊ B. ciuibus legitime respōsurus.

De ferijs in quib⁹ non habentur iudicia.

POst hoc videndū est q̄ iudex nō debet aliquez citare tpe feriato. Sunt aūt triplices ferie. scz solennes. rustice ⁊ repentine. Solēnes sunt q̄ introducte sunt ob reuerētiā dei ⁊ sctoꝝ. vt sunt dies festi q̄s pl'us solet celebrare. In his ferijs nō valet citatio facta a iudice. nec ꝓcessus iudicū fact⁹ vl' habit⁹. nec snīa lata. vt si iudex citaret vl' snīaz ferret in his ferijs saltē nisi fuerit de ꝺsensu ptiū. Rustice ferie sunt q̄ ītroducte sunt ꝓpter necessitatem hominū. vt tēpus messium vel vindemiarū. ⁊ tunc quiescere debet strepit⁹ iudicij. iudex tñ pōt citare si de consensu ptium fuerit. ⁊ etiā ꝓcedere in cā in ferijs rusticis. Repentine ferie vocanť quos aliq̄s ꝓnceps ītroduxit ꝓpter diē natiuitatis filie vl' sui. vt quia tūc triūpha-uit cum inimicis suis ⁊ obtinuit victoriam. Et hee ferie non sunt in vsu.

REus citat⁹ aut ꝺpet. aut ñ ꝺñ cōparet ⁊ cōtumaciť se absentat excōicād⁹ ē ꝓpť ꝺtumaciā. Iudex āt q̄ eum excōicat sic ſcribit. B. ꝺi grā decan⁹ tal' loci iudex vnic⁹ a papa ꝺstitut⁹ ꝑsbitero talis loci Salutē in dño. Cūm B. miles vr parrochianus citatus est coram nobis ad instantiā H. ciues mōasterien. autoritate ꝑsignita quem cū nec p se nec p aliū die ꝑfixo sibi ꝺpere curauit ꝺtumacē reputamus. ⁊ ꝓpť ꝺtumaciā

excõicauimus. Quapropter mandam⁹ vo/bis ꝗtenus ipm singulis dieb⁹ dñicis ⁊ festi uitatib⁹ in eccl'ia vr̃a publice nũcietis. Da/tũ. ⁊c. Si vo citat⁹ ꝓparet si ꝓpetũt sibi exce ptiones põt excipe. Unde videndũ q̃d sit ex ceptio. Exceptio est actoris exclusio. et est q̃ dam defensio p quam reus intẽdit se defen dere. Et q̃dam est dilatoria. q̃dam pẽpto ria. Dilatoria dr. qz p eam differt ⁊ ipeditur causa. ⁊ q̃nq̃ ponit ꝺ iudicẽ. q̃nq̃ ꝓtra suaz iurisdictionẽ. q̃nq̃ ꝓtra actorẽ ⁊ pcuratorẽ actoris. q̃nq̃ ꝺ tẽpus q̃ alic̃s citat⁹ ẽ. Cõ tra iudicẽ sic excipit reus dicẽs. Nõ potestz esse iudex meus. estis seruilis ꝺditiõis. vl' in famis. vel excõicat⁹. vel suspect⁹ mihi ex cer ta rõne eo q̃ estis inimic⁹ meus. vl' ꝺsangui neus aduersarij mei. sic̃ supi⁹ dictũ est. Cõ/tra actorẽ sic excipiat reus dicẽs. Uos ñ po testis esse actor cõtra me. qz estis excõicatus ergo nõ habetis psonã stãdi in iudicio. Eo mõ excipiat reus ꝓtra pcuratorẽ actoris q̃ sit excõicatus. Cõtra iurisdictionẽ iudicis sic excipiat reus. Non potestis me citare. q̃a nõ sum de foro vestro. Ego em̃ sum de dio ocesi mogũtiñ. vos de dioce. colonieñ. Dec exceptio valet ꝓtra iudicem ordinariũ. sz nõ ꝓtra iudicẽ ꝺlegatũ q̃ est delegatus pape. qz ille p̃t citare ex aliena dioces̃i. Cõtra tẽp⁹ sic excipit q̃ tpe citat⁹ sum non potui iure citari qz feriatum fuit. vnde peto q̃ ꝺdemnetz par tem aduersam in expensis.

¶ Exceptio pemptoria.

Peremptoria exce

ptio est q̃ pbata pimit cãz ⁊ inten tionẽ actoris. Uerbi gr̃a. vt si re⁹ dicat ꝺ actorẽ. Tu petis a me marcas q̃s te nebar. sed iniuste iure mecũ pactũ de nõ pe/tẽdo. i. q̃ nõ peteres a me debitũ. Hoc facto reus soluit ab instãtia iudicij ⁊ actori ponatur silentiũ ppetuũ illi⁹ cause. Sz reo cita/to veniẽte ad iudiciũ si nõ ꝓpetãt ei exceptõ nes p̃dicte rñdere tenet actori. sz pus certifi candũ est sup q̃ ipetit ab actore. vnd̃ offerri dz ei libell⁹ in q̃ certificãd⁹ est. vt diẽ canõ ⁊ decretũ offerat ei libell⁹ q̃ ad iudiciũ ẽ voca tus. xxj. dierũ gaudeat iducẽs in q̃b delibe rat se vtrũ velit ꝓtẽdere an liti cedere. ¶ Ui dẽdũ est igit̃ q̃d sit libellus ⁊ quõ sit formã/dus. vñ alius est libell⁹ eccl'iastic⁹ q̃ datur in crimĩalib⁹ causis. ali⁹ q̃uetualis. ⁊ est scẽptu ra ꝓtinens psonã iudicz rei ⁊ actoris. ⁊ rẽ q̃ petit ⁊ cãm petẽdi. Formam em̃ sic Dñe ⁊ẽ. Ego ciuis tal' ꝓpono ĩ genere q̃ tradidi dño B. militi. de tali loco. xx. marcas puri argẽti q̃s mihi soluere pmisit ꝓrio festo pasce trãs acto. q̃d adhuc nõ fecit. vnde peto ꝗten⁹ ip/sum ad soluendũ dictã pecuniã cõpellatz p vestrã diffinitiuã. hoc tñ saluo iuris bñficõ addendi. minuẽdi. mutãdi. declarandi. pte/rior etiã expẽsas meas mihi esse soluẽdas fa ctas in lite ⁊ extra litẽ ⁊ adhuc faciẽdas. Et nota q̃ libell⁹ q̃uetualis dr. qz p ipm re⁹ cõ/uenit ab actore. ⁊ dz hũc libellũ actor offer/re iudici ⁊ iudex offerat ipm reo. quo obla/to iudex dabit reo inducias deliberãdi. Jn q̃b se deliberet an velit ꝓtendere. an liti ce/dere. Et nota q̃ libellus ñ debet esse obscu/rus. Si em̃ obscurus fuerit reus petet sibi declarari. Uerbi gr̃a. Si petat actor a reo. xx. marcas. petat sibi declarari. cuius mone te fuerint. Jtẽ si petat actor agz vl' vineã. re us faciat sibi declarari q̃s sit talis ager. vel vbi sit⁹ est. ⁊c. ¶ Notandũ est q̃ cã petẽdi q̃/re talem rẽ petat actor exp̃mẽda est vt prędi ctũ est Jdeo q̃ntãcunq̃ rẽ actor petat a reo ipse debet exp̃mere cãm quare eã petat. ver/bi gr̃a. Dñe iudex ego B. talis ciuis ante si gnat⁹ ꝓpono coram vobis q̃ A. miles tal' q̃n dam agrũ in tali loco situm violenter occu/pat vel detinet q̃ iure hereditario vel titulo emptiõis ad me spectat. quare peto q̃tenus p̃dictum A. ad restitutionẽ p̃dicti agri cum fructibus inde receptis cõpellatis. Jn B li/bello exp̃imit causa petendi. cum dr. q̃ iure hereditario vel emptionis titulo ad me spe ctat. Et hec de libello cõuentionali in iudi/cijs dicta sufficiunt.

¶ Litis contestatio.

Finitis iudicij⁹ de

liberãdi ptes. s. actor ⁊ re⁹ ad iudi ciũ redeunt. ⁊ re⁹ rñdet libello di/cẽs sic. Dñe iudex fm q̃ actor petit a me vel ꝓpõit ꝺ me. nego ita eẽ vl' ꝓfiteor ita eẽ. hmõi negatio l' affirmatio ipsi⁹ rei vocat litz. ꝓtest. Uñ litz cõtest. sic describit Est p̃ncipiũ p̃n/cipal' negocij. i. cãe ad suũ iudicẽ hic̃ide fcã narratio. Fit em̃ litz cõtestatio p narratõez actoris ꝓpositã vl' obiectã. vñ si actor dicat ⁊ p cõtradictõez rei oppositã ad reum. Tu te/neris mihi decẽ marcas. ⁊ re⁹ dicit. nõ tene/or. p hec ꝓba lis cõtestat. Et nota q̃ oẽs di/latorie exceptões ⁊ p̃cipue iudicis recusatio

debent ꝓponi a reo añ lit.ꝓtest.post lit.ꝓtes. non audiť. Nec ꝓñt ꝓponi.qz lit.ꝓtest.videť in eũ ꝫsensisse. Unde si reus vult excipe cõ/ tra actorẽ vel ꝓcuratorẽ actoris ⁊ contra re scriptũ eiꝰ.i.ꝫ lr̃as papales vel alias lr̃as q̃s cunq̃.boc debet facere añ lit.ꝓtest. Et ma/ xime in ꝓncipio litis statim debet excipe cõ tra ꝓsonã iudicis si sibi suspectus ẽ. ⁊ debet recusare ipm taliter tanq̃ sibi suspectuz añ litꝫ ꝓtesta.postea nõ potest nisi cã actoris ip sius ꝓus sit finita. vnõ qñ actor reo offert li bellũ ad cõueniendũ eum.reus si vult ipm actorẽ recõuenire potest.⁊ debet etiaz libel/ lum offerre actori ad recõueniendũ eum

De iuramento calumnie.

Ite cõtestata ac tor ⁊ reus statim iurare debent ꝺ calũnia.⁊ ℔ vocať iuramentũ ca/ lũnie.cum q̃s iurat q̃ bona fide et sine dolo agat ⁊ respõdeat.⁊ si est actor agat.⁊ si est re us respõdeat. Et est calũnia falsa petitio vl̃ actio. Et inde ꝺr iuramentũ calũnie ⁊ sub/ audiť vitandũ Sensus eñ est iuramentuz calũnie vitande sez.qz ptes debẽt vitare ca lũniã.i.iniustã accusationẽ vl̃ actionẽ.vt di ctũ est.hoc iuramentũ ĩmediate p̃stari de bet post lit.ꝓtest. Et forma huius iuramẽti si est actor iurabit vt credat se habere iustaz actionẽ.sil̃r reꝰ. Itẽ iurabit vterq̃ vt inter/ rogatus a iudice nõ negabit dicere veꝝ. nec vt deť sciẽter falsa ꝓbatio.nec petat falsã di lationẽ.nec friuolã.i.inducias ꝓ eo vt cã di lateť. Item iurabit vterq̃.id est actor ⁊ reus q̃ nec dedit nec dabit nec ꝓmisit nec ꝓmittz aliq̃d vt ferať sentẽtia ꝓ eo.et sic iurando po nat manũ suã supra libr̃ũ. Dec forma iurã/ di de calũnia in his versibꝫ continetur.

Illud iuretur q̃ lis sibi iusta videť.
Et si queratur verum nõ inficieť.
Nil ꝓmittetur nec falsa ꝓbatio detur.
Ut lis tardetur dilatio nulla petať

Si ꝓo actor iurare noluerit hoc iuramẽ to pena erit q̃ cadit a cã.id est nõ possit age re.Pena ꝓo rei nolẽtis iurare est vt ꝓ cõfes/ so habeať.i. reputeť ita reus ac si confessus esset. Hoc iuramentũ ideo est inuentum vt hoies hꝰ iuranti metu ñ facil̃r iurẽt nisi cre dant se iustam habere causaz. Postq̃ p̃sti tũ est iuramẽtũ calũnie a partibus vt dictũ est.interrogande sunt partes.⁊ debẽt aduo cati ꝓtiũ ferre illas interrogatiões.ꝑbi gr̃a. Aduocať actoris rogabit iudicem q̃ inꝛro get q̃ iure reꝰ possideat agrũ talẽ vl̃ vineã.si reꝰ rñderet q̃ iure hereditario.inꝛroget vlte riꝰ.q̃s ille fuit cui successit in tali re tanq̃ he res. Itẽ si reus rñdeat q̃ titulo emptõis res possideat.inꝛroget a q̃ emit ⁊ ꝓ q̃nto ꝓcio et vbi ⁊ coraã q̃bꝫ ⁊ ꝓ q̃ moneta. Et oẽs respõsi ones scribẽde sunt ab aduocato actoris.sil̃r aduocať rei dicat iudici q̃ inꝛroget actorẽ q̃ iure petat rẽ a reo.si tũc actor rñdeat q̃ ti/ tulo emptiõis vl̃ donationis talẽ petat. sil̃r interroget a q̃.⁊ breuiter q̃q̃d rñdeat actor ad interrogata rei scribendũ est ab aduoca/ to rei. vñ si q̃d tũc reꝰ ꝓfessus fuerit ĩ iudicio qõ est ꝓtra seipm ꝓ cõuicto habeať.si ꝓo reꝰ negauerit qõ actor affirmat. actori ꝓuẽit ꝓ batio.i.ꝓbare debet q̃ ita sit vt dixit

Ut alicui noceat sua ꝓfessio multa sunt necessaria. vt patet in his metris.

Maior.sponte.sciẽs.ꝫ se.ius fit.⁊ hostis Certũ.nec naťa.fauor.lis.ius ne repugnet.

Dicit maior.quia si aliq̃s ĩfra.xv.annos ꝓfessus fuerit ꝓtra seipm nõ sibi ꝓeiudicat. Dicit spõte.qz ꝓfessio ꝑ metũ extorta nõ no cet.nihil eñ ratũ esse potest qõ metu extorq̃ tur. Dicit sciẽs.qz si aliq̃s fuerit ꝓfessus per errorẽ contra se ⁊ probet se erraſſe nõ nocet ei. Contra se ꝺr .quia creditur tm̃ alicui cõ fitenti ꝓtra seipsum sed nõ ꝓ seipso. Jus fit ideo.quia ꝓfessio facta in iure.i.in iudicio ꝛ coraz suo iudice nocet nõ extra iudiciũ Ho stis ideo dicitur.quia absente hoste .id ẽ ad uersario vel ꝓcuratore suo si fiat confessio ñ nocet cõfitenti. Certum ideo ꝺr.q̃a si ille q̃ ꝓfiteť nõ dat certã rñsionẽ sed incertã ⁊ ob/ scuram de aliq̃ re.nõ valet cõfessio. Natura ideo ꝺr.qz si petat aliq̃s aliq̃d qõ est contra naturã nõ nocet. verbi gratia. Si aliq̃s di/ cat esse illũ filium illius qui est senior eo.vl̃ dicat istũ esse ꝓuum suũ q̃ ꝓ bieniũ fuit mor tuus. Fauor ꝺr ideo quia si aliquis nobilis est liber ꝓ errorẽ suũ ⁊ simplicitatẽ suã con/ fiteať se esse seruũ nõ nocet ei dum ꝓbat con trariũ.⁊ hoc in fauorẽ libertatiz.qz libertas ẽ res valde fauorabilis. Lis ideo dicitur. q̃a si aliquis confiteť super aliqua re de qua ñ est lis.nõ nocet ei ꝓfessio.verbi gr̃a. Tu pe/ tis a me agꝝ.ego dico.domus mea non est. hec mea confessio non nocet. Jus ne repu/ nat ꝺr.quia ius non patiť q̃ iudeus habeat seruum christianũ vel christianam ancillaz vel sup eis aliq̃d cõfiteať Nota q̃ iste inter/

rogationes non semper solent fieri nec vbi/
q3 locorum. sed sepius p̄mittūtur ab aduo
catis.

Predictū est q̄d sit iuris quando re/
us in iudicio confitetur. Cōsequen
ter videndū est quid sit quando re/
us negat q̄ actor ꝓponit cōtra eum. Verbi
gratia. Si actor petit agrum quem scit esse
suum et reus negat ipsum esse actoris. acto
ri incumbit probatio. Unde pbatio est ratō
rei dubie faciens fidem p argumentū cū iu
ramento.

Sex sunt spēs probatiōis.

De euidentia3 fa

Peti. vt si clericꝰ hz pueros in domo
pbatur p euidentiā facti de incō/
tinentia. Per aspectum corporis probat ali
quid. vt si aliqua dicat se coruptam a viro
per vim. z mulieres p aspectum illius īstru/
menti pbāt eam esse virginē. Per famā pba
tur aliquid. cum fama oīm vicinorū de aliq̄
re concordat. Per p̄sumptionem pbatur ali
quid q̄n vehemēter aliquid p̄sumitur vtpu
ta. si videt solus cum sola. nudus cum nuda
p̄sumitur q̄ eam cognouit carnaliter. Et il
la spēs subdiuidit postea. Per iuramēti di/
lationem. quādo vna pars alij defert vt iu/
ret aliq̄d q̄ ita sit vel q̄ non ita sit. Per testes
aliquid pbat. z hec pbatio maxime valet
Et nota q̄ oēs p̄nt esse testes. exceptis q̄bus
dā q̄ phibent. vt seruus. mulier. iunior. xiiij.
annis. indiscretus. fatuus. paup inhonestꝰ.
infamis. hereticꝰ. sarracenꝰ. iudeꝰ. ꝓsanguine
us. Isti inter se z p se testificare nō p̄nt. Itez
serui z ancille z familiares nō possunt testi/
ficare p dn̄is suis. z laicꝰ ꝓtra clericuz. Hec
omnia habita sunt supra.

Multe sunt species p̄sumptionis.

De Resūptio teme\

Praria insufficiēs est z repellit a iu/
dice. nec debet mouere animum
iudicis. Verbi gratia. Si virum video cū
muliere loquentem. z si p̄sumo q̄ de coi
tu scz. si sic p̄sumo. p̄sūptio talis temeraria ē
Probabilis p̄sumptiōis est vnꝰ modus qui
surgit ex suspitōe vl̄ fama. sz iudex nō debet
eā seq̄. ita q̄ pbabiliter ipam ferret ꝓtra ali/
quē. Violenta p̄sumptio que surgit ex reb
vere similib. Verbi gra Si creditor reddit
alicui pignora sua credit q̄ ipse creditor fuit
solutus de pecunia sibi ꝺbita. Et illa p̄sum
ptio inducit iudicē ad sententiā dū nisi pbet
ꝓtrariū illius p̄sumptionis. Necessaria pre
sumptio. vt si mulier aliqua sponte cohabi/
tat alicui viro. z post dicit q̄ inuita nupserit
ei. p̄sumitur q̄ in eum ꝓsenserit. De ꝓsimi
lib idem est iudicium.

De Ius visis

Notandū q̄ in qualibet cā
duo testes idonei sufficiūt. qz in eua
gelio ꝺr. In ore duoꝝ vel triū stabit
oē testimoniū. Un̄ testimoniū vnius nō va
let in cā. Et nota q̄ testes nō sunt introducē
di in iudiciū nisi post lit. ꝓtest. Itez testes de
bent iurare alꝫ nō credit eis Et talis erit
forma iurādi. scz q̄ isti testes dicant verita/
tem. et nullā int̄ponāt falsitatē de oī q̄stione
sup qua interrogent quotiēs interrogati fu
erint a iudice. z q̄ iurent vt ferant testimoni
um nō p aliq̄ p̄cio. amicicia. odio vel aliq̄ lu
cro q̄ habuerūt vel habituri sunt. Postq̄z
iurauerūt sic testes iudex ducat eos in locū
secretū. et examinabit eos singulos simꝫ. vl̄
quēlibet p se. ita q̄ vnꝰ nō audiat alium. z q̄
singuloꝝ respōsiones scribant. Judex aūt in
terrogabit singꝫos testes interfuisse tali lo/
co facti. z si ille dicit q̄ sic. interrogādus ē al
ter sil̄r. z vlterius interrogādus est in q̄ loco
z in q̄ die z in q̄ ꝑte anni. z q̄t anni transacti
Itē cozā q̄bz hoc factū sit. De his z alijs cir
cūstantijs interrogabit eos iudex. Item sic
scribunt dicta testiū. N. sic interrogatꝰ sup
cā que inter tales ferꝫ iuratus sic rn̄dit. q̄ B
emit talē rem ab N. pro decem marcis talis
monete. z tres anni sūt elapsi q̄ emit. z q̄ eo
rū duo. scz B. z H. interfuerint. interrogatꝰ
in q̄ loco. in tali loco dicit. interrogatꝰ. q̄ ho
ra diei. dicit. circa meridiem. Interrogatus
si ipse interfuerit. dicit q̄ sic. z de alijs circū/
stantijs potest querere iudex si voluerit. Et
sil̄r interrogādus est secūdꝰ testꝫ z alij si sint
plures. Et quicquid vnusquisq̄z dixerit scri
bendum est. vt de primo diximꝰ. Dictis te/
stium sic scriptꝫ iudex debet prefigere termi
num ad publicandum vel manifestandum
dicta testium. quo die aduenient publicen
tur dicta testium in iudicio vtraq̄z parte pre
sente. quia regula est q̄ publicationes testiū
debent fieri vtraq̄z parte presente Factis
illis publicationibus testium siue cozuz di
ctis recitatis in iudicio petat actor aut ad/
uocatus eius iudicē vt sibi copia detur atte
stationū. i. testimonioꝝ. petat etiā aduocatꝰ

rei vel ipse reus q̄ iudex p̄figat ei terminuz ad excipiendū ꝓtra psonas ꝛ dicta testiuz ꝯ ipm pductoꝝ Quo die siue termino p̄fixo sibi ad excipiendū. reus accedat ad iudiciū ꝛ excipiat ꝓtra psonas ꝛ dicta testiū dicens Dñe iudex dico q̄ talis nō pōt esse testis. q̄a pater vl̄ frater ei⁹ est filius fratris actoris. vel est mlier vl̄ vicios⁹ siue infamis simonia/cus. latro vl̄ fur. homicida vl̄ piur⁹. Et hu iusmodi exceptiōes dicunt exceptiōes p̄so/nales. q̄ ab̄ciūt psonas testiū. Item minoꝝ xiiij. annis nō admittit in causis ciuilib⁹. Et minoꝝ .xx. annis in crimialib⁹ non admittit Item p̄sanguinei ꝛ domestici nō admittūt Hz in nō crimialib⁹ ꝛ nō mrimonialib⁹ hñ admittunt parentes. filij. sorores Item nō ad mittuut testes in lupanari. vel i alio loco su specto. Hec etiā in tpe feriato. de isto etiā in pncipio b⁹ p̄mi later. Excipiat sic re⁹ vl̄ ad/uocat⁹ rei ꝓtra dicta dicta testiū dicēdo. Do mine iudex dico testimoniū testis illi⁹ nō va lere ꝓpt̄ diuersitatē loci ꝛ tp̄is. q̄ vn⁹ dicit q̄ mō in eccl̄ia actū sit. alt̄ in foro. Item vn⁹ di/cit q̄ in die dñico. alter q̄ in die feriato. q̄re dico testimoniū nō valere ꝓpt̄ diuersitatez tp̄is ꝛ loci. Cū g̃ actor nō p̄obat intentōez suā p testes q̄s induxit p se. Peto g̃ q̄ ab im petitione ipsi⁹ absoluet⁹ me. eidē ꝑpetuū si/lentiū imponēdo eundem mihi in expensis cōdemnādo.

¶ De instrumento.

Sequitur de spe/cie p̄obatiōis q̄ fit p instrumēta. et de exceptiōib⁹ ꝓtra instrumēta Instrumentū est scriptum ad alicui⁹ rei p/bationē factum. ꝛ dictum est instrumentuz q̄z instruit Instrumentoꝝ due sunt species Aliud publicū. Aliud p̄uatū. Publicū q̄d publicam hz autoritatē. Et sunt plures ei⁹ species. Uno modo dr publicū. q̄z p manū publicam est scriptū. i. per manū tabelliōis id est publici notarij. Secundo dicit pub/licum quod est sigillatū sigillo autētico. scz sigillo capituli vel episcopi. vel alicui⁹ per/sone magne. Tercio dicitur publicū q̄d au toritate iudicis autenticatū est. vel quod in iudicio scribit vel scriptū est. Quarto dicit publicū quod habet subscriptionē duoruz vel triū testiū idoneoꝝ viuentium. Quinto dr publicū q̄d de publico armario vniuer/sitatis p̄oducit. sicut liber censualis in q̄ cē sus ꝛ reddit⁹ scribūt⁹ cē. Priuatū istrumētū ē q̄d aliq̄s facit sibi scribi vl̄ alij vl̄ sibi ꝛ alij simul. Et nota q̄ si vtraq̄ ps habet aliq̄d i strumentū p quod ꝓbare aliq̄d intendit de bet illud exhibere añ publicationē testium. Et si vna pars voluerit transscribere istru/mentum vl̄ inspicere p̄uilegium alterius partis. datur ei copia transscribendi vel re/scribendi. post̄q̄ reddat ab aduersaria ꝑte parti cuius est.

¶ De exceptione contra instrumentum.

Notandū q̄ multis modis cōtra in strumentum excipitur. scilicz cōtra stilum filum ꝛ bullam. Et hoc ma/xime habet fieri in literis papalib⁹. Unū. Li tera. bulla. stilus. manus altera. rasio. filum Hec faciunt scriptum domini pape irrituz Item si rasura est in loco vel in aliqua par te. non valet. Rasura enim nocitura est su/specta.

Postquam publi/cata sunt dicta testiū in iudicio ꝛ instrumenta exhibita vtriq̄ par/ti ad inspiciendū seu transscribendū cōces/sa. Et post̄q̄ obligationes facte sunt ab ad uocatis partium seu ab ipsis partibus. iu/dex debet motum vl̄ motiuum animi infer re ꝑm dicta testiū ꝛ instrumentoꝝ. Et mati me ꝑm allegatōes ꝛ rationes aduocatoruz. Deinde iudex cū inspexerit ꝛ discusserit me rita cause plenissime debet ipsum negociuz terminare per sententiā diffinitiuā. Sentē tia ergo diffinitiua est iudicial' diffinitio si/ue disputatio que cōtrouersijs licitū finē i/pōit pronūciatiōe iudicis cōdemnationem vel absolutionem rei continens.

¶ Sententie iudicialis due sunt species. Interlocutoria. et est semiplena sententia que profertur inter principium et finē cau se. non super principali negocio sed super e/mergentibus vel emergenti vel interciden tibus quibusdam questionib⁹. vt super li/bello offerendo vel dādo vel corrigēdo vel negando.

¶ Diffinitiua sentētia est que primū nego/ciū terminat ꝓtinens absolutionē vel dāna tionē. ¶ Item nota q̄ sententia ferenda est a suo iudice. quia si nō a suo iudice nō tenet Nota q̄ iudex sedendo ꝛ non stādo vl̄ in lo co ꝓsueto vbi sedere debet tempore iudicij

debet ferre sententiã iudicialẽ vel in aliquo honesto. Et non in lupanari vel coꝛna. Et debet eam ferre vtraq; pte ꝑsente vel vna pte altera per ꝓtumaciã absente. Nota q; sententia iudicialis in scriptis redigenda est et referenda. alꝫ non potest habere nomẽ sententie nec est sententia. ꝛ sic formak in scriptis. Ego B. decan⁹ mogũtiñ. eccl'ie talis iudex in cã q̃ vertit inᵗ B. ex vna pte. ꝛ R. ex altera. sup tali vinea obligationib⁹ audit⁹ hic inde ꝓpositis et examinat⁹ ad plenũ predicte cause meritis de ꝓudentũ viroꝝ ꝯsilio B. absoluo ad instantiã. E. eidem L. perpetuum silentiũ imponẽdo sup vinea tali cõdẽnando. ꝛ ipsum ꝑdictuꝫ L. autoꝛitate iudiciali in expensis quas fecerit B. vel intra litem vel extra litẽ sententia lata est in tali anno ꝛc.

De appellatione.

Appellatio est ꝓuocatio facta a minoꝛe iudice ad maioꝛem iudicẽ de iniq̃ sentẽtia vel iniquo guamine. Si em̃ iudex iniq̃ sententiat vel grauat contra aliquã ꝑtem tunc illa pars grauata debet appellare iudicẽ sup tali sententia in grauamie. ꝛ semp a minoꝛe ad maioꝛem ꝛ nõ ecõuerso. Et nota q; g̃ statim appellãdũ est. vt ꝺ episcopo ad archiepiscopum metropolitanũ. de quo ad legatum pape. de legato ad papaz. sed omni medio omisso immediate a quolibet iudice ad papam appellari põt. Item nota q; a die late sentẽtie. id est in qua lata est sententia a iudice infra decez dies est appellãdũ. ꝛ post decem dies nemo audit appellãs. Item q; appellat debet appellatiõem suã ꝓsequi ifra annũ. nisi iusta causa vel impedimentũ impediat eũ. scz infirmitas vl captiuitas. Inducie em̃ sunt tũc appellanti ꝑ bienniuz ꝛc. Item in scriptis est appellandũ sub hac forma. Ego B. sentiẽs me grauatum a vestra sentẽtia dñe decane sancti Stephani mogũtinẽsis diocesꝫ quã ꝓtra me tulist⁹ ꝓpe sup tali vinea ad sedem apl'icam appello. et in bis scriptis apostolos ꝓeto. Nota apostoli dicunt litere dimissorie. ꝛ que formantur sub tali tenoꝛe. Sanctissimo patri ac dño. dño suo sacrosancte romane sedis summo pontifici B. humilis decanus sancti Stephani mogũtineñ. licet indignus. cum debita reuerentia filialem in oĩb⁹ subiectionẽ. sanctitati vestre notũ facio q; clericꝰ ꝓsentiũ exhibitoꝝ a sentẽtia mea quã ꝓtra meip sum tuli ꝓ ꝑ. ciue moguntineñ. supꝛa vinea ꝑ qua lis inter ipos ꝛtebat coꝛã me appellauit. ꝛ ideo dictum ꝑ. a iudicio meo dimissum ꝛ absolutũ ad vestre sanctitat⁹ exa/men liter⁹ ꝓsentib⁹ trãsmitto. Et nota q; ad iudicem spectat quo appellatum est vt ꝓfirmet sententiam vel coꝛriget ꝛc.

Finis huius tractatuli.

Una introductio ꝓcuratiõis.

Cum citatõ fuꝺa/mentũ sit oꝛdinis iudiciarij Scias q; alia est citatio iudic⁹ oꝛdinarij. ꝛ alia iudicis delegati. Unde adueniente termio citatiõis iudic⁹ ꝺlegati. ꝓcuratoꝛ rei coꝛã eo ꝓpareat sic dicẽs Ego ꝓcuratoꝛ ꝛ ꝓcuratoꝛio noĩe A. añ oĩa ꝓtestoꝛ q; ĩ vos venerabilẽ virũ ꝛc. tanq̃ ĩ ꝓpetentẽ iudicem. aut etiã ĩ vestrã ꝑsam iurisdictionẽ nõ ꝓsentio neq; ꝓsentire intẽdo quouis mõ nisi ĩnq̃tũ ad hoc de iure astrigoꝛ. Et si vos dñe venerabilis ꝛc. vtiq; habere ꝓtẽdit⁹ aliquã iurisdictionẽ ꝛ ꝓmissionẽ. tũc ego peto noĩe ꝓcuratoꝛio q̃ sup̃ hmõi ꝓmissiõis ꝛ iurisdictionis copiã mihi fieri ꝛ terminũ ꝓpetentẽ ad dicendũ ꝓtra statui atq; dari. aliaꝫ ego ꝓtestoꝛ de grauamie ꝛ appellãdo ꝛc. Sed aduenieẽte termino citatõis iudic⁹ oꝛdinarij ꝓcura. A. actoꝛis dicat sic. Ego ꝓcuratoꝛ ꝛ eo noĩe B. actoꝛis accuso ꝓtumaciã ꝑtis aduerse nõ ꝓparẽtis petẽs eam ꝓtumacẽ reputari ꝛ mihi vlteriores ꝓcessus decerni. Ex aduerso ꝓcuratoꝛ rei dicat sic. Ego ꝓcuratoꝛ ꝛ eo noĩe B. peto mihi dari cãm ĩ scriptis siue summariã in hac causa impetitionẽ. vñ tũc iudex statuat A. actori terminũ ad bellandũ. Aduenieñte hmõi termio ꝓcuratoꝛ actoꝛ⁹ dicat sic. Ego ꝓcuratoꝛ A. noĩe actoꝛis ad satisfaciẽdũ hmõi dicti tmino. hũc exhibeo ꝛ ꝓduco libellũ petens ꝑtem aduersam cogi ad rñdẽdũ eodez libello oblato. Ex aduerso ꝓcuratoꝛ rei ei⁹ B. dicat. Ego ꝓcuratoꝛ ipsius B. peto mihi decerni copiã libelli oblati ꝛ etiã termiñ ꝓpetentẽ statui ad excipiẽduꝫ ꝛbo vel in scriptis ꝑm q; mihi ꝓpetierit. Unde domi⁹ officialis decernat copiam ꝛ terminum statuat ad excipiendũ vicz terminũ iuris. vel alꝫ ad voluntatem ꝑtium. Isto termino

aduenientę procurator rei dicat sic. Ego procurator ipsi⁹ B. rei ad satisfaciendū hmōi dcō termino pduco has exceptiones ꝯ libellū ipsi⁹ A. actoris oblatū. petēs t ptestās put ꝯtinetur i eisdem. Ex aduerso procurator dicat sic. Ego procurator actoris A. peto hmōi exceptionū mihi decerni copiā t terminū ad dicēdū ꝯtra pfigi t assignari. Et exposit dñs iudex decernat copiā t terminū statuat ad dicendū ꝯtra siue replicandū. Adueniēte tmino procurator actorꝫ sic dicat. Ego procurator ipsius A. actoris ad satisfaciendū termio pduco has replicationes ꝯtra exceptiones p pte rei pductas. petens put ꝯtinet in eisdez. Ex aduerso procurator rei dicat. Ego procurator ipsius B. rei peto mihi decerni copiā hmōi replicationis t terminū ad duplicandū pfigi assignari. Illo termino adueniente procurator ipsi⁹ rei si sibi placet pōt petere vt dñs iudex interloquat sup hincide pductꝫ Sin aūt tunc procurator rei dicat sic. Ego procurator ipsius B. rei ad satisfaciendū hmōi termino exhibeo hmōi duplicatones petēs t allegās vt ꝯtinet in eisdē. Ex aduerso procurator actoris dicat sic. Ego procurator t eo nomine ipsi⁹ A. actoris peto copiā hmōi duplicatōis mihi decerni t terminū statui ad dicendū ꝯtra siue ad triplicandū Adueniente hmōi termio procurator ipsi⁹ A. actoris sic dicat. Ego procurator actoris ad satisfaciendū termio has pduco replicatiōes ꝯtra duplicatōes ipsi⁹ rei protestās t allegās prout cōtinet in eisdē. Ex aduerso procurator rei sic dicat. Ego procurator B. rei peto copiā triplicatōis ꝯtra hmōi mihi decerni et terminū assignari ad quadruplicandū ꝓbo vel inscriptꝫ ꝑm q mihi ꝯpeticerit. Termio isto adueniēte procurator B rei sic dicat Ego procurator t eo nōie ipsi⁹ B. rei produco hmōi q̄druplicatōes ꝯtra ptē aduersaz petēs t protestans prout in eis ꝯtinet. Ex aduerso procurator actorꝫ dicat sic. Ego procurator ipsi⁹ A. actoris peto p vos dñm iudicē sup deductis in iudicio interloq. t iudex tūc statuat terminū ptibꝫ ad audiendū voluntatē suam. Isto termio adueniēte. si iudex interloquendo pronūciauerit libello oblato ab actore p reū fore rñdendū. Tūc si procurator rei vult appellare statim protestabit de grauamine appellādo Et debet infra decē dies tali sententia prolata appellare. sed si nō voluerit appellare. tūc idē procurator rei rñdēdo libello dicat sic Ego procurator ipsi⁹ B rei dico petita i libello t narrata prout narrant ꝓ se esse aio litē ꝯtestādi affirmatiue. Et sic facta litis ꝯtestatōne iudex statuat terminū ptibꝫ siue procuratoribꝫ hīcide ad iurandū de calūnia vitanda t veritate dicēda cū oībus t singul' capitulis in et sub iuramēto calūnie ꝯtentis ꝛc. Et pōt iudex statim bene recipe hmōi iurameutū a ptibus hīcinde. Quo iuramēto ꝑfato a ptibꝫ hincinde recepto iudex statuit actori seu ei⁹ procuratori terminū ad ponendū t articulandū in causa hmōi. Quo termino adueniēte procurator actoris dicat sic. Ego procurator t eo nōie ipsi⁹ A. actoris hmōi produco t exhibeo positiones t artic'los petēs partem aduersam cogi ad dicēdū t excipiēdū. q̄cq̄d dicere t excipe voluerit ꝯtra positōes t articulos oblatos. necnō ad rñdendū eisdem. Ex aduerso procurator rei sic dicat. Ego procurator ipsi⁹ B. rei peto copiā positionū t articuloꝝ mihi decerni t terminū competentē ad cōtradicendū prefigi t assignari. Adueniente hmōi termino procurator rei sic dicat. Ego procurator ipsius B. rei produco has exceptiones ꝯtra positōes t artic'los p tis aduerse petēs. respōdēs t protestās prout t quēadmodū ꝯtinet in eisdē. Ex aduerso procurator ipsi⁹ actoris sic dicat Ego procurator ipsi⁹ A. actorꝫ peto mihi decerni copiā pductoꝝ t terminū ad ꝯtradicendū assignari. Termio isto adueniēte procurator actoris sic dicat. Ego procurator ipsi⁹ A. actorꝫ ad satisfaciendū tmio has exhibeo replicatiōes ꝯ exceptiōes t respōsiōes ptis aduerse petens put ꝯtinet in eisdem. Ex aduerso procurator rei si placet petat copiā t terminum ad duplicandū eodē mō vt supꝫ dictū est. vl' petat iudicem vt interloq̄ndo pnūciet super admissiōe vl' repulsiōe articulorū. Tūc iudex statuat ptibꝫ tminū ad audiēdū volūtatē suā sup admissiōe t repulsiōe articulorumꝫ Et isto termio adueniēte si iudex pronūciauerit artic'los fore t esse ad probādū admittēdos ꝛc. procurator rei si viderit se grauatū ꝓtestari dz ꝺ gramiez appellādo. Et infra diez decē a snīa lata appellare. Sin aūt tē faciat istā inclocutoriā trāsire i rē iudicatā Et eodē tmio procurator ipsi⁹ A. actoris petat sibi statui t assignari terminū ad probandū intētionē suā pro ꝓma dilatiōe quā iudex sibi dare et assignare dz infra quā dilationez

procurator actoris citari faciat in certū pem/pto terminū nōnullos testes de phibēdo te stimoniū ꝓbitati in hmōi cā. Et in eundē ter/minū faciat citari reū seu eius procuratorez ad videndū seu audiēdū pduci. recipi. z admit ti z iurare nōnullos testes de phibēdo testi/moniū ꝓbitati in cā hmōi. necnō ad vidēdū et exhibendū interrogatoria ꝑm q̄ ipsos testes examiari z interrogari voluerit q̄ termino ci tatōis adueniēte procurator actoris sic dicat. Ego procurator ipsius A. actoris hmōi produ co testes petēs eosdē recipi admitti iurare ꝙ phibēdo ꝓbitati testimoniū i cā hmōi. eosdē q̄ examiari. Ex aduerso procurator rei sic di/cat. Ego procurator ipsius B. rei hec produco i rogatoria iuxta z ꝑm q̄ testes ipos volo ex/aminari. nihilomin⁹ protestor q̄ ius mihi ma neat saluū z illesuz excipiēdi tā ꝙ testes q̄z ꝙ eoz dicta pro locor tpe opportunis. Item si actor in ꝓma dilatōe suā intentionē plene ñ ꝓbauerit petat sibi decerni secūdam dilatō nem vl tertiā vl q̄rtam cū solēnitate ad pro bandū. z post q̄z actoris testes pducti admis si z iurati sunt p iudicē z eius notariū examia ti. tūc actor siue procurator actoris petat si bi ꝑfigi z assignari terminū ad vidēdū z au diendū dicta seu testiū attestatiōes in hmōi cā iuratoz receptoz admissoz. examiatorū publicari. ipmq̄z reū citari ad idē fiendū vl dicendū cām rōnabilē q̄re hmōi fieri nō de beant. Isto termio aduenīēte actor siue eius procurator sic dicat. Ego procurator ipsius A. actoris peto p vos dñm iudicē testiū dicta siue attestationes i hmōi cā receptoz ad missoz iuratoz z examiatoz publicari z pro publicatis haberi. Tūc iudex q̄rat ab eo. an etiā velit plures producere testes sup intentōe sua. Et si dixerit q̄ nō. tūc dicat iudex si etiā renūciet pductiōi vlteriori testiū. z si procu rator tūc dixerit q̄ sic. notarius cause ponat i actū talē renūciationē testiū. Ex aduerso si procurator rei cāz habuerit rōnabilē q̄re ve ro dicta testiū nō sint publicanda illa mox z incōtinenti dz coram iudice ꝓponere. si aūt nō habuerit hmōi cām sed ꝓsentit publicatiōi. tunc iudex dicat notario vt legat dicta testi um. vt sic pro publicatis habeant. Qua pub licatione sic facta procurator rei petat sibi de cerni copiā attestationū z terminū ꝓpetētez ꝑfigi z assignari ad dicendū tā ꝙ dicta z at/testationes testiū q̄z eoz psonas. Illo adue niente termio procurator reis sic dicat. Ego procurator ipsius rei ad satis faciēdū hmōi ter/mino pduco has exceptiōes ꝙ dicta testiuz ac eoz psonas p pte aduersa pductoz petēs z allegās vt ꝓtinet in eisdē. z ex aduerso pcu rator actoris sic dicat. Ego procurator ipsius A. actoris peto copiā productorū mihi de cerni z terminū dari ad replicandū ꝑm q̄z mi/hi ꝓpetierit. z procedat si placz vt supra exem plificatū est. z nūc replicādo nūc duplican do etc. Deide procurator actoris petat sibi as signari certū terminū ad producēdū oia z sin gula iura z munimēta. lras scripturas ꝓuile gia z instrumēta sibi in hmōi cā necessaria. ipmq̄z reū ad idē. Quo termio adueniēte p curator ipsius A. actoris sic dicat. Ego pro/curator noīe actoris ad satis faciēdū termi/no reproducto ꝯ singula in hmōi producta ꝓbo. z si habuerit aliq̄ q̄ nō sunt ꝑ pus producta illa producat in scriptis. Ex aduerso pro curator rei sic dicat. Ego peto mihi dari co piā illoz de nouo productoz. z terminū sta tui ad excipiendū siue dicendū ꝓbo vl i scri ptis ꝙ oia z singula producta in hmōi cā. Et pōt procedi vt supra replicādo. triplicando etc. Etiā pt obseruari terminus ad declarā dū si fuerit necesse. Deide procurator acto/ris petat sibi dari terminū ad ꝓcludēduz in hmōi cā. Ipmq̄z reū ad idē. vl ad dicenduz cām rōnabilē quare in hmōi cā ꝓcludi ñ de beat. Isto termio aduenīēte procurator ac toris sic dicat. Ego procurator ipsius actoris peto in hmōi cā ꝓcludi. z mec pro ꝓcluso ha beri. Ex aduerso procurator rei si quam ha buerit cām rōnabilē q̄re i cā hmōi nō fuerit ꝓcludēdū. illā ꝓponere dz. Et si illam cāz iu dex audire recusauerit tē. procurator rei pro/testari dz ꝺ guamie z appellādo. etc. Dz si pcurator rei ñ habuerit cāz rōnabilē hmōi tē iudex pt cū ābabꝰ ptibꝰ ꝓcludere i hmōi cā. z pro ꝓcluso hre. z exꝑ iudex assignet ptibꝰ hic de terminū ad vidēdū z audiēdū sniaz dif finitiuam i hmōi cā ferri z promlgari. Illo termio aduēiēte procurator actoris dicat sic. Ego procurator ipsius A. actoris pt aduerse ñ ꝓparēt accuso ꝓtumaciā. ipamq̄z ꝓtuma cē peto reputari. z in eius ꝓtumaciā sniaz dif finitiuā pro me z pte mea z ꝙ ptē aduersam ꝑm formā petitōis pro me supi oblate i scri pt ferri z pmulgari. Sed si procurator rei fu erit pñs pōt sic dicere. Ego procurator io no mie ipsius B. rei protestor de ñ ꝓsentiēdo i sen/tentiā diffinitiuā ferēdā. ex eo q̄ cās rōnabi

les ꝓposui ⁊ allegaui in cã hmõi. ⁊ alias ꝓtestor de ḡuamie ⁊ appellãdo. ⁊c. vel ꝑt ꝓcurator rei sic dicere ꝑm exigentiã matie. Ego ꝓ curator rei peto sniam diffinitiuã ꝓ merꝫ pte mea. ⁊ p̃ ptẽ sibi i hmõi cã aduersaz ex eo q̃ sufficienꝫ ꝓbauit suã intẽtionẽ i scriptꝭ ferri ⁊ ꝓmulgari. ⁊c. Et sic dñs iudex ꝓnũciãdũ ferat sniaz diffinitiuã. Si fuerit ꝓ actore tẽ ꝓcuratores sic dicant. Ego ꝓcurator vice ⁊ noie ipsi⁹ A. actoris inq̃ntũ hmõi snia ꝓ pte mea ⁊ p̃ ptẽ aduersaz facere videꝫ ⁊ ñ alꝫs. ⁊c ꝓ vos notariũ cãe hmõi mihi fieri publicuz instr̃m peto. Inq̃ntũ ꝙo p̃ ptẽ meã faceret ⁊ ꝓ pte aduersa. ⁊c. ptestor ꝺ ḡuamie ⁊ appellãdo ⁊c. Ex aduerso si snia fuerit p̃ reũ seu ꝓcuratores rei dicat sic. Ego ꝓcurator ipsi⁹ B. rei dico hmõi sniaz si sic dici mereꝫ fore iniusta ⁊ iniq̃m ⁊ ptestor de ḡuamie ⁊ appellãdo ⁊c. Et infra decẽ dies ab illo ḡuamine ⁊ snia sic lata dz in scriptis appellari. alias eã sententia transit in rem iudicatã.

Incipit defensoriũ iurꝭ

Quia bone rei da

q re ꝙsiliũ ⁊ pñꝭ habeꝫ vite subsidium ⁊ ecclie remũeratõis cernit expectare pmiũ. xij. q. ij. c. bone rei. Jõ ego. J. monach⁹ cisterciẽ. ordis videꝫ reos ꝓt malicia actor fatigari laboribꝫ ⁊ expẽs. ꝓpter o puscul̃ ꝺ corpe canonũ decretaliũ ac legũ collegi ꝓut potui iurꝭ defẽsoriũ illꝺ ꝺnominãs. eo q̃ re⁹ ꝓ ei⁹ doctrinã p̃ actorẽ tueri se valeat exceptiões rei vtiles i eo ponẽs. Haz exceptões rei dicũt. ff. ꝺ excep. l. ij. Si enĩ ꝓfitas ñ ꝺfensaꝫ oppmit. Rogo ḡ boiez h⁹ opusculi lectorẽ vt deũ ꝓ me depceꝫ. loq̃r eñ nẽ ꝓ pte q̃ loq̃ nõ possum. Unꝺ petitio mea est ꝓ lege habẽda. vt in auten. de nup. xxij. q. iij c. vnusquisq;. vbi petit Ambro. Et fit petitio tua ler. Hã naturali eq̃tate teneꝫ q̃libz ꝺ bono faciendo ei q̃ sibi bonũ fecit. ff. ꝺ petitõe here. ed. ⁊ si. §. cõsulunt. p̃ns opusculuz ḡ ꝓ xix. titulos distinguit vt facili⁹ i eo qꝺ q̃rirꝫ inueniaꝫ. Et ponit ꝓmo registr.

Tituli isti⁹ libri.

De rescriptis.
De arbitris.
Cõtra procuratorẽ
Cõtra aduocatũ
Cõtra testes.
Cõtra instrumẽta.
Cõtra testamẽtũ
De iudicib.
Contra actorem.
Cõtra ꝓcuratoriũ.
Contra libellum.
Cõtra ir̃rogatoria.
Cõtra ꝓuilegium.
Cõtra positiones.
Cõtra sententiã.
Cõtra appellationẽ.
Contra electionem ꝓlatorũ.
Contra ꝓscriptionem ⁊ vsurpatõem

Quibus modis iu

dicũ instãtia ꝑit videam⁹ Judices alĩ sunt ordinarĩ q̃ ab apl'ico. vt eccleſiastici. vel ab ipatore. vtpote sec'ares legitimã accipiunt ptãtem. alĩ sunt arbitri q̃ nullã ptãtẽ habẽt sz cũ ꝺsensu litigãtiũ in iudices eligũt in q̃s promittũt vt eoꝝ snie stet. ĩ. q. vj. a iudicib. ⁊ spe. de arbi. Alĩ sunt iudices delegati q̃b audiẽtia ꝓ rescꝑta seu alia autoritate a supioribꝫ delegat. extra ꝺ offi. ⁊ po. in iudi. ꝺle. ꝓ totũ. Unde de exceptõibꝫ ꝺtra rescriptũ ꝑmo videam⁹. Cõtra rescriptũ.

Escriptũ diligen

r ter ẽ inspiciẽdũ ⁊ ꝺsiderãdũ. vtrũ ꝓ suppssionẽ veri ⁊ falsi suggestiones fuerit ipetratũ. ⁊ itellige talẽ ꝑitatẽ ⁊ falsitatẽ quã si supior sciuiss ñ dediss lr̃as. Et dicẽdũ q̃ tale rescꝑtũ seu autẽticũ nõ valet. nã ꝓ exceptionẽ elidi ꝑt. Jtez nõ valet si p̃ i⁹ diuinũ impetratũ fuerit. xxv. q. j. sunt q̃dam Jtẽ nõ vz si p̃ i⁹ naꝫale vl' positiuũ vl' p̃ fiscũ vl' vtilitatẽ publicã fuerit ipetratũ. xxj. q. vj placuit. C. vnde vi. l. autoritatez. C. li. xj. de nauibꝫ nõ excu. l. mlti. ⁊ xxv. q. j. iꝺo. Et hoc verꝫ est nisi de illo canone fecerit mentionẽ vl' appẽsionẽ de nõ obstãte tali lege vl' cano/ne, alꝫs ꝺtra ius scꝑtũ nõ valet ipetratũ. nisi forte ꝓsit ipetrãti ⁊ nulli noceat ibidẽ. xxv q. ij. c. rescꝑta. Jtẽsi rescꝑtũ papale fuerit ipetratũ sup re q̃ foꝝ secl'are ꝺtingit nõ valet cũ effectu. nã ꝓ exceptionẽ elidit. extra ꝺ fo. ꝺpe. extenore. ⁊ c. ex pte sic. ⁊ de appel. super duobꝫ. et h̃ itellige si sup ꝓprietate rei fuerit ipetratũ. Secꝰ si sup possessiõe. qz super possessione p̃t coꝝ iudice spũali cã vẽtilari extra ꝺ fo. ꝺpe. Ex pte B. de iudi. ceterum. Quidã tñ intelligũt h̃ coꝝ ordiarioꝝ nõ coram delegato. Jtẽsi papa mandat aliq̃bus iudicibus q̃ excõicatum absoluãt. ⁊ de sufficiente cautõe p̃stãda q̃ pareãt mãdatꝭ eccle sie nõ fecerit mentionẽ. nõ valet. extra de sequest. possess. c. ad hec i fine. qz sufficiẽs cautio ꝺz p̃stari. vt lite ñ ꝺtesta. qm̃. §. in alĩs.

Item rescriptum elidit si tẽpus datum diligenter attendat. extra eo. ti. eam te. ff. de preci. imp. offe. l. j. ⁊ l. vniuersis. Et intellige si ꝓ alio ipetrauit, ꝓ se enim valet. Idẽ

dicit de quolibet regulari niſi p monaſterio ſuo impetrauit. Abbate nihilomin⁹ ipetrā/te. extra de poſtu. c. exp̄te. necle. vl̄ mo. i ru/bro. Item reſcriptū ſecūdo mō impetratū ñ valet cū effectu. niſi de p̄mo faciat mentōez extra de reſcrip. ceterū. z extra ō offi. iudi. de le. ſane. z. c. ex l̄ris. hoc intellige qñ ambo re ſcripta ad diuerſos iudices dirigunt. ſecus qñ ad eoſdē. vt i dicto. c. ſane. e. ti. c. j. extra ō appel. ſignificauit. Si ſo i poſteriori reſcri/pto fuerit exp̄ſſa mētio de p̄mo tūc ipō iure nō valet p̄mū. extra de ſen. z re iudi. int⁹ mo/naſteriū. Item reſcriptū nō valet ſi in alicu/ius iniuriā vl̄ p̄iudiciū fuerit. Et hoc intel/lige ſi magna ſit iniuria. Nā pua tolerat. xxv. q. ij. nec dānoſa. extra de auc. z vſu. pal. exte nore. z de offi. iudi. ordi. licz. Et hoc intelli/ge niſi p̄nceps illō reſcriptū tāq̄ ex certa ſci entia alicui duxerit p̄cedēdū. Item reſcriptuz de diuerſis manib⁹ ſcriptū nō valet. extra ō cri. fal. licet. Item ſi falſitas ibi fuerit nō valet extra eodē titulo ad audientiā. cōtrariū ha bes de fide inſtrumē. ex pte. Item ſi carta ra/ſa fuerit z poſtea ibidē fuerit ſcriptū. Uel ſi fuerit ſcriptura linearis. nō valet cū effectu extra de cri. fal. licet de reli. do. cū venerabil⁹ de fide inſtrumē. inter dilectos. Item ſi ge nerale ſit reſcriptum p ſpeciale deroget ei/dem. extra eo. c. j. de offi. lega. ſtuduiſti. Item ſi reſcriptū ſit re iudicata terminatū nō va let niſi de illa fecerit mentionē. vl̄ niſi de il/la ſententia infra dicendū fuerit prouocatū extra ō ſen. z re iudi. inter monaſteriū. de fi/de inſtrumē. int⁹ dilectoſ. Item ſi reſcriptū cle rico nō tōſorato fuerit impetratū non valet niſi poſt datū tōſure. extra de trāſac. ex literſ Item ſi excōicat⁹ ſup pl̄ib⁹ artic̄lis reſcriptis abſolutiōis generāl indiſtincte ſcz ipetraue rit. ñ vz niſi exp̄ſſe ō q̄libz artic̄lo fecerit mē tionē extra ō of. iudi. ordi. ex pte. z ō ſen. ex. cū p cā. nō tū tot ſunt neceſſarie abſolutōes q̄t fuer̄t excōicatōeſ. vt ibi i glo. fi. ꝑpe fi. Item ſi reſcripta ſeu inſtr̄a ſibīnuicē ꝺdicāt ñ vz extra. ō proba. p⁹ ceſſionē. ō fi. inſtrumē. ſcrip tura Item ſi ipetrās nomē ſuū tacuerit. extra e. ti. ad aures Item ſi inſcripto nō fiat mētio ō proceſſu vl̄ ſerie negocij. Item ſi aliq̄s pro/ceſſus ē fact⁹ p⁹ coꝝ alio iudice nō valet. ex tra de ſen. z re iudi. int⁹ monaſteriū. z de co/habi. cleri. z mlie. ſup eodē. z eo. ti. dilectus. Item ſi reſcriptū fuerit ipetratū ꝺ aliq̄ p̄uile/gia vl̄ ꝓtra p̄uilegiatas p̄ſonas. nō valet. ni ſi de p̄uilegijs fecerit mētionē. extra eo. ti. cū ordinē. de ſen. z re iudi. int⁹ monaſteriū. Item ſi reſcriptū fuerit impetratū ad q̄ſcūq̄ iudi ces nullo noīato. vl̄ ſup oīb⁹ cauſ⁹ nulla ex/p̄ſſa nō valet. extra e. ti. nōnulli. Item ſi q̄s re/gularis vl̄ monach⁹ reſcr̄tū impetratū ſup admīr a tiōe ꝓpetuā da. nō valet. extra ō cō fir. vti. z inuti. ꝓrecta. Item dignior p̄ſona q̄ eſt noīata in l̄ris nō p̄ōt citari p l̄ras ſedis apl̄ice. Item ſi quis vocet ſup maiori q̄ in li/terſ ꝓtinet nō tenet rñdere ibidē. Item ſi mai⁹ negocium vl̄ maior p̄ſona in l̄ris habeat vt poſſit ipetrans defendere. ad minores tene tur q̄s rñdere donec illō negociuz mai⁹ vel maior p̄ſona p̄citata fuerit in iudicio vel vē tilatū ibidē. Item reſcriptū in q̄ decime alic⁹ ꝓfirmant ñ valet. xxj. q. iij §. preſcriptionū Item ſi ipetratū fuerit p poſſeſſionē ſup ꝓpri/etate nō valet. de ſequeſ. poſſeſ. c. j. de iudi. ſi/gnificauerūt. Item reſcriptū nō valet niſi illa clauſula ibi ꝓtineat. q̄ ſi ita ē. e. ti. ſedes. xxv. q. ij. dicēti. Item reſc̄tū non valet q̄ ō p̄cipit aliq̄d fieri altera pte abſente nō p ꝓtumaciā extra de maio. z obe. int⁹ q̄ttuor. Item reſcrip tū ñ valet ſi dioc̄. ō q̄b⁹ re⁹ z actor⁹ exiſtāt ibi dē nō noient. e. ti. ſignificāte Item ſi papa mā dat vt Johānes recipiat in eccleſiā talē. z̄. z p̄mo mādauit q̄ henric⁹ ibidē accipiat. nō valet. niſi ſecūde l̄re de p̄mis fecerint mētio nē. z mādatū hoc intellige ſi idē papa ꝑ mā/daſſet. Sec⁹ ſi ali⁹ papa. e. ti. l̄ris. Item bñs bñficiū q̄uis modicū niſi de ipſo fecerit mē tionē reſcriptū de alio obtinēdo. nō vz. e. ti. ſi opponēte. z m̄te alie ꝺditōnes ſubintelli/gunt. ſine q̄b⁹ l̄re nō valēt. puta ſi nō eſt cle/ric⁹. extra de trāſac. ex l̄ris. Item ſi vult i eccle ſia reſidere. extra de cle. non reſi. relatū. Item vt ſit dignus. eo. ti. cū adeo. Item ſi in eccleſia tot ſuſtentari poſſent. de vi. z hone. cle. qm̄. Item ſi archiep̄s vel ep̄s exeat ſuā dioc̄. z exi/ſtēs ꝺ dioc̄. delegat aliquaz cām nō valet. ff. de iur. ordi. iudi. l. extra. Item ſi hz iuſtā cām excuſatōis. e. ti. ſi q̄ñ. Item ſi papa loquit⁹ i re/ſcripto vni p̄ſone in pl̄ali nō valet. q̄ntecun q̄ ille cui loquit⁹ ſit dignitat⁹. extra ō crimi. fal. q̄ gue. Item ſi reſcriptū fuerit ipetratuz ſi ne ſpāli mādato ñ valet. e. ti. nōnulli. niſi im petrās ſit de illis p̄ſonis a q̄b⁹ mādatū ñ exi gi⁹ ibidē. z hee p̄ſone ſunt parētes. affines. z liberi. ff. de procu. Sed hec exceptio hodie locū hz in audientia l̄raz nō i negocio iudi cum. Item ſi quis trahit⁹ ad iudiciuz extra

dioceſim vltra vnam dietam nõ valet. e.ti. ſtatutũ. li. vj. niſi littere de cõmuni conſenſu partiũ fuerint impetrate. vel niſi de hac cõſtitutione exp̃ſſam fecerit mẽtionẽ. eo. ti. nõ nulli. Jtẽ p illam clauſulã q̃dam alij nõ debent vltra quattuor ꝓueniri. extra de reſcꝛ. cum in multis. li. vj. z ille ꝓſone que noiate ſunt in reſcripto debẽt ꝓmo ꝓueniri z alij q̃tuor in citatorio poni. Jtem lr̃a tacita veritate mlt̃is modis impetrat. ſed nõ valet ſcilicet dũ impetrator tacuit ſeriẽ facti. extra ꝺ coba. cle. z mu. ſup eo. Jtẽ ſi tacuit bñficiuz minus. e. ti. poſtu. Jtez ſi tacuit iuramentũ. eo. ti. ꝓſtituim⁹. Jtẽ ſi tacuit ſtatutũ numer canonicorũ. extra de prebẽ. ꝓ illorũ. Jtez ſi tacuit q̃ pbẽda nõ vacaret. extra de ꝓceſſ. pben. cũ noſtr⁹. Jtem ſi tacuit excõicationẽ extra de ꝓcura. in noſtra preſentia. Jtẽ ſi tacuit appellationẽ ad ſedẽ ap̃licã factã. extra de cõſtir. vti. z inuti. memorie. Jtem ſi dic̃ ſe habere monitorias cũ non haberet z ip̃etrauit executorias nõ valet. e. ti. ex inſinuatiõe. Jtẽ ſi dic̃ ſe dioceſ. cũ ſit de ciuitate tali vel ecõtra nõ valet. eodẽ ti. rudolph⁹. z ca. ſignificante. Et hec de reſcriptis ſufficiant cauſa breuitatis.

Contra iudices.

Q Via plures eſſe iudices appetũt q̃ tñ de iure eẽ nõ p̃nt. Idcirco ꝓtra exceptiões iterſerere hic placuit. Excõicat⁹ iudex eẽ nõ põt extra ꝺ ſen. z re iudi. ad pbãdũ. z de excepti. dilecti filij. z. c. cũ inter ꝓpoz. z. c. exceptioñ. z ꝺ offi. iudi. dele. prudentiã. Jtẽ ſi iudex ſuſpectus fuerit poterit recuſari. iij. q. v. c. vlt. extra de excep. iter ꝓpoz̃ de appel. poſtremo. z. c. ꝓpoſuit. Et intellige ſi ſit ſuſpect⁹ ex cauſa rõnabili. puta qz eſt conſanguineus ptis aduerſe. Et h intellige ſm ius canonicũ tam ꝺ iudice ordinario q̃ delegato. Ordinari⁹ ei recuſari põt. extra de fo. ꝓpe. licet de appell. cũ ſpeciali. Jtẽ ſi hz cãm ꝓſimilem põt vt ſuſpectus recuſari. extra de iudi. cãm. Jtem ſi aduerſario mlt̃o familiarꝭ. extra de offi. ꝺle. inſinuãte. z de purga. can. cũ imineãte. Jtez ſi ſit ſoci⁹ vel canonic⁹ ei⁹. extra ꝺ offi. dele. Jtem ſi ſit dñs impetrãtꝭ. eo. ti. cãm q̃. iij. q. v. accuſatores. xj. q. iij. quatuor. Jtẽ ſi ſit vaſall⁹ impetrãtis. xxij. q. v. de forma. extra vt lit. ꝓteſt. accedẽs Jtẽ ſi ſit inimic⁹ ei⁹. extra ꝺ excep. cũ iur̃ ꝓpoſ. z fere in oĩb⁹. c. ſupra allegatꝭ. Jtẽ ſi iudex eſt ꝓſanguine⁹ inimici mei extra vt lit. nõ ꝓteſt. accedẽs. Jtẽ ſi iudex hz cauſam cum altera ptiũ põt vt ſuſpectus recuſari. extra de offi. dele. cũ ſup abbatia. de pur. can. cũ in iuuẽtute. Jtem ſi actor eſt de familia iudi. extra vt lit. nõ ꝓteſta. accedens z. ff. ꝺ iur. om. iudi. l. q̃ iuriſdictõni. vbi ꝺ. q̃ iuriſdictõi p̃eſt nec̃ ſibi ius dicere debet nec̃ vxori. nec̃ liberis. nec̃ ceteris q̃s ſecum habet. Jtem ſi actor eſt iudex illius iudicis talis iudex põt haberi vt ſuſpect⁹. Tales ei iudices p̃nt refutari. C. de iudi. l. ꝓperandã. Nota q ſec⁹ eſt de iure ciuili. Et ſec⁹ eſt ꝺ iure canonico. oportz eĩm vt cauſa ſuſpitionis allegek coram iudice. vt pbek coram arbitro electo a ptib⁹ extra. ꝺ appel. cũ ſpeciali. e. ti. ſecũdo requiris. Jtem de iure ꝯo ciuili nõ oportz cãm ſuſpitionis allegare nec̃ pbare. ſed ſufficit dicere. habeo te ſuſpectũ. e. ti. ſecũdo requiris. in glo. Jtẽ ſi iudex eſt oriundus de terra impetrantis põt ab alia parte vt ſuſpect⁹ haberi. vt li. non ꝓteſta. accedens. ſed illa exceptio ſola nõ ſufficit ſed bñ valet cum alijs vt no. in dicto ca. Jtem ſeruus iudex eſſe ñ poteſt. iij. q. vij. infamis. Item q minor. xxv. iij. annis iudex eſſe nequeat etiã ꝺ conſenſu ptiũ. nullus eĩm delegare poteſt cãm minori. xvij. annis. niſi ſolus princeps. extra de of. dele. cum viceſimũ. z ꝝ eſt vex in delegato. Ordinari⁹ eĩm nõ poteſt eſſe iudex niſi. xxv. annum attigerit. ibidẽ. z extra de elec. cũ inter. Jtem ſi in vna cauſa fuit aduocatus vl̃ procurator poſtea nõ poteſt eſſe iudex in eadẽ q̃. q. vj. ſtatutũ. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ꝓtor. Jtem laic⁹ non põt eẽ iudex in re eccl̃iaſtica extra de iudi. decernim⁹. z. c. at ſi clerici. xj. q j. placuit. Judex delegat⁹ ex q̃ ſnĩam bñ vel male tulit poſtea ꝺ illa cauſa ſe intromittere nõ debet. extra ꝺ offi. iudi. dele. querẽti. et c. venerabilis. z. c. in lr̃is Secus eſt ꝺ ordi. qui ſup acceſſor. poteſt exp̃ſſe cognoſcere. ff. de re. iudi. l. paulus. Jtem delegatus iudex z recuſatus pbata cã ſuſpitionis poteſt alicui nõ ſuſpecto cauſaz ſubdelegare. extra ꝺ appel. cum ſpeciali. z. c. ad hoc. z. c. cum ceſſante. in fi. Notandũ q ſi iuriſdictio ad tempus data fuerit eo tranſacto expirat iuriſdictio niſi de conſenſu partium fuerit prorogata. extra de of. iudi. dele. ꝺ cãis. In vltra marina dilatione iudex vltra nouem mẽſes dare non poteſt etiam ꝓſentientibus partibus. iij. q. iij. §. ſpacium. c. indutie Jtem ſi p

prium nomē mulieris fuerat expressuz post mortē eius nō potest noscere de causa.eo.ti. cū olim. Itē archiepūs de causa sui suffraganei intromittere se nō debet nisi p appel.causa ad ipm fuerit devoluta.extra de of. dele. cū nō ignores.de offi.iudi.ordi. pastoralis. nisi eps fuerit negligens vl iusticiā neglexerit facere. Item p mortē mādatoris adhuc re integra.extra de offi.dele.gratā.r.c.relatum.r.c.licet. Itē iudex delegat⁹ post annū pōt soluere que ligauit.eo.ti.q̄renti. Itez si fuerint pl'es iudices vnus citare nō pōt sine alīs.nec in causa pcedere nisi in ꝓmissione dictū fuerit q̄ si nō oēs interesse poterit⁹. Et hoc verū est nisi iudex absens per certuz nūciū vl l̄as ostenderit se interesse nō posse extra eo.ti.prudentiā.r.c.causam matrimonii. Itē surdus.lunatic⁹.r ꝑpetue furiosus nō pōt esse iudex.nec mut⁹.ff.de iudi.l.cum pretor.ver.est aūt. Item mulier non potest esse iudex.iī.q.vī.§.tria.ca.infamis .xxviij q.v.c.mulierem.ff.de re.iu.l.ij. Si ꝓtrariū inuenīt intelligīt de cōsuetudine approbata extra ó arbi.dilecti filij.vel a principe interp̄tat.ij.q.v.neminē. Item nemo potest eē index ecclesiasticus nisi habeat aliquā dignitatē vel nisi sit in ecclesia collegiata canonicus.nec causa debet ventilari nisi in ciuitatibus vl in locis insignib⁹ vbi inuenitur copia peritorū.nec etiā de ꝓsensu partiū.vt inti.de rescrip.c.statutū.li.vj.r est ꝓciliū Lugduñ. Item si causa est ꝓmissa pluribus iudicibus tūc vno decedente alij nō possunt pcedere nisi in cōmissione cōtineat.extra de of. iudi.delega.c.vno delegato. Itē si causa fuerit alteri cōmissa per mandatū faciens mētionē de priori.ꝑ iudex non pōt postea cognoscere de illa causa.extra de offi.iudi.dele.pastoralis. Itē heretic⁹ iudex vel testis eē nō potest.extra de hereti.excōicamus. Item si causa in aliquo tangit iudicē potest tanq̄ suspectus recusari.iī.q.v.c.vlti. Item si sit subdelegatus ab aliquo delegato nisi delegato ꝓncipis.nō valet.extra de app.cū cām. r de offi.iudi.deleg.sup questionū. Itē si sit delegat⁹ in cā criminali ꝑm leges non valet nisi a ꝓncipe delegat.ix.q.iij.saluo.ff. de off. procō.l.solēt. Secus est ꝑm canones. extra de offi.iudi.dele super questionū. Itē subdelegat⁹ esse nō potest si causa sibi cōmissa nō ptinet ad iurisdictionē delegātis.extra ó rescrip.sup literis.de pe.r re.q̄ autē. Nam qō fit coram nō ꝑpetenti iudice nō valet.extra de iudi.at si clerici.r de ꝓsue.ad nostrā. Itē si iudex ꝓtra formā rescripti aut iurisdictiōz aliq̄d egerit.nō valet.extra de rescrip.cuz dilectis. Itē cui delegata est inquisitio vl q̄ꝑ uideat alicui eccl'ie de prelato altero subdelegare nō pōt etiā de ꝓsensu partiū. extra de offi.dele.c.vl.r de rescrip.cum dilecta. Nota iudex ōlegat⁹ nō potest mādare alterutri ptiū corā ipso ꝓsonal'r cōparere nisi in causa criminali.vl'ꝑ veritate dicēda vel ꝓ iuramēto calūnie ꝑstando.vl' nisi fuerit ꝑsecaliter demandatū.extra de iudi.iuris eē ambiguū.r est ꝓfirmatio ꝓciliī Lugdunen̄.livj.hec locum hz in causis ꝑuator.secus in causa collegij vl' vniuersitat⁹.extra de ꝑcu. c.j.r.c.q̄ in causis. Itē cui mādat aliq̄ negociū ꝑsonaliter exeq̄ subdelegare nō potest. nisi de consensu ptium in q̄busdā casib⁹.extra de rescrip.cum dilecta.r de offi.iudi. dele.c.vl. Item post appel.rite factaz iudex a q̄ est appellatū cognoscere non pōt ó cā.extra de appel.c.j.directe. Item monachus vel canonic⁹ in causa sec'lari non potest esse iudex extra ne cleri.vl' mo.sed nec.r.c.clericis. Itē si maior iudex negociuz revocaverit minor postea de illo cognoscere nō pōt.extra ó ele. in causis.ff.de iudi.l.iudiciū. Itē iudex debet q̄si mediator esse inf̄actorē r reuz.xxx.q. vl.c.vl.aliter posset vt suspect⁹ recusari. Nota cautelā debes adhibere vt exceptiōes nō simul pferant. Sed singule i singul'.vt si cadas ab vna ꝑcedas ad aliam.

Contra arbitros.

Quonia arbitria

q ad instar iudiciorz sunt redacta.ff de recep.ar.l.j. Jō post tractatū ꝺ iudices aliq̄d ꝓtra arbitros r in quos est cō promissum audiamus. Ser⁹ nō potest eē arbiter.ff.de arbitris.l.pod⁹.§.in seruum. Itē pupillus.furiosus.mutus.vel surd⁹.nō potest esse arbiter.iī.q.vij.§.tria.ff.de arbi. l.sed si in seruū. Item nec minor.xxv.annis ibidē.l.si in seruū.r.ff.de recep.ar.l.cū lege. Item in re ꝓpria null⁹ pt esse arbiter.ff.de arbi.l.penul.nam arbiter ꝺgnoscit ad modum iudicis. Et sententie arbitri standū est. siue sit equa siue iniqua r sibi imputet qui eū elegit.ff.de arbi.l.diem.§.stari. Et si ille iniq̄ꝑcedit reducitur ad arbitrium boni viri.ff.p socio.l.si societatez. Item mulier non potest

esse arbiter.ff.de re.iur.l.femine.intellige ni si sit femina excellēs.vel de ꝓsuetudīe appro bata.extra de arbi.dilecti filij Item si iudex fuerit ordinarī alicuī rei in eum cōpromit ti nō potest.ff.de arbi.l.sed si in seruum.§.ij. z hoc intellige ſm leges Hā ſm canones tā in delegatū q̄s in ordinariū ꝓpromitti pt.ex de arbi.cū tpe.c.cū olim.z de elec.causam. Item in cā criminali vl liberali nō tenet ar bitriū extra de testi.c.de testib.de iureiurā. c.penul.nec in pupillari actione nec in ma/ trimoniali.ff.e.ti.l.nō distinguem. Item si de causis restitutiōn.agi debet ibidem.l.vl. nisi quādo incidentaliter illa causa mouetur. .ff.de iudi.l.quotiens. Itē infamis non pōt esse arbiter.iij.q.vij.§.tria.z.ff.e.ti.pedius. Itē si q̄s ꝓmittit noīe alieno nō valet.ff. eo.ti.l.nō distinguem. Item si ꝓpromissuz sit p pupillū sine tutorū autoritate.nō valet ff.eo.ti.l.si pupillus. Itez si sine pena fuerit ꝓpromissum vl sine eo qđ obtinet vicem pe ne nō valet cū effectu.qz ptes nō tenent ser/ uare sententiaz arbitri.nisi velint si pena nō fuerit apposita. C.de arbi.l.j. vl iuramentū ſm canones.extra eo.ti.cū ipse Tñ bñ vale bit lz pena nō sit apposita si ptes post sniam taciturnitate cōfirmauerūt.z tñ actori dabi tur actio z reo exceptio.extra e.ti.p tuas. C eo.ti.l.penl.§.j.z.ij. Itē si ꝓpromissio clau/ dicat.ff.eo.ti.diē.§.penl. Item si pnūciatio arbitri instrumēto nō sit collecta vl in arbi triū tertij nulla psona exp̄ssa sit ꝓpromissuz nō valet.extra eo.ti.inotuit.z.ff.e.ti.l.item si vn.§.si in duos. Cōtrariū tñ videt extra ō app.cū spēali. Solutio in causa recusationī. a iure ꝓcedit assumi tertiī arbiter.qz illi ar/ bitri nō dicunt veri arbitri.sed q̄si iudicēs vi cē sapiūt.extra de offi.dele.suspitōis. Item si dies apposita est in cōpromisso.ea trāsacta q̄d dicit arbiter nō valz.extra ō offi.iudi. dele.de causis. Itē si die feriata pnūciatuz fuerit cū altera pte absente nō valet.extra ō for.ca.vl.ff.e.ti.l.diē.§.si q̄s. Itē res ecclesi/ astica in laicū ꝓpromitti nō pōt.extra eo.tit. ꝓtigit.z de iudi.decernim. Itez pōt obiici ꝓpromissio q̄ solutū sit. Soluit em plibus modis puta die.morte.ac stipulatione.iudi cio pacto satisdatiōe.ff.eo.ti.nō distīguem. §.cōpromissio. Itē pōt obiici q̄ in se non su scepit arbitriū.ff.e.ti.l.iij.§.j. Itē corā arbi/ tro nō habet locū recōuētio.extra e.ti.cū di lecti Itē cōpromissū ñ extēdit ad cōpromit tētis heredes si de eis nō caueat.ibidē.ff.eo. ti.l.diē.§.j. Itē si plures arbitri fuerūt oēs interesse debēt arbitrio.ff.eo.ti.sicuti. nisi a liud dictū sit in cōpromisso.ff.eo.ti.l.nō di/ stinguem.§.cū ne plures. Itē pt obiici q̄ ar/ biter ñ tulit sniaz in scriptis qđ dz facere. C. eo.ti.cū in arbitrio.§.ij.nisi aliud dictuz sit in cōpromisso.ff.de iudi.l.ij. Itē arbiter nō pt punire ꝓtumacē nisi exp̄ssum fuerit i cō/ promisso.ibidē.§.vlti.nota ea sola veniunt in arbitrio ō q̄b tactū est vt veniant.ff.e.ti. l.si cū dies.§.j.extra e.ti.cū dilectī. Et tantū de illo.

Cōtra actorem.

Nunc cōtra actorem videam

Actor excōicat nō pōt stare in iudicio nec tenet ei re us rñdere.extra de of.dele.prudentiā.et ex/ tra ō excep.dilecti.z.c.cū int̄ priorē.z.c.pia Et ō reo excōicato idē dicendū est q̄ actor ñ pt recōueniri.extra ō excep.cū int̄ priorez vbi z exceptio excōicatiōis tā ꝺ iudicē q̄s cō tra actorē q̄s ec ꝺ reū sp̄ pt opponi tā añ li.cō test.q̄s p. .extra de excep.ſ. He q̄s excōicato cōicare cogat.c.exceptionē. Itē reus actori ñ dz rñdere si plures habeat psonales actōes ꝺ eundē corā diuersis iudicib.extra de re/ scrip.extenore.z eo.ti.dispēdia.l.vj.qđ ē cō ciliū Lugduñ. Itē si reus ꝺ actorem agere voluerit oportet ip̄m sub actoris iudice litī gare in modū recōuentioñ. Actorez em ad aliū iudicē trahere nō pt ibidē Item mona chus sine licentia abbatis cōuenire vel con ueniri nō pōt.extra de iudi.cām.xvj.dis. pla cuit. Itē dz ō abbate q̄ sine literis capli sui admitti nō debet nisi bōa fuerint diuisa.ex/ tra de rescpt.edoceri.z de reli.do.cū dilect Si tñ monach fuerit in scolis cā studij vl alia iusta de causa de licētia sui abbatis age/ re pōt z rñdere.extra de accu.ex parte. Et si pcussus fuerit existens intra claustrū ipse ñ aget sed monasteriū vl sindicus monasterij nec potest tunc remittere iniuriam sibi feāz extra de sentē.excom.parrochianos. in glo. Item monachus abbatē in ius trahere nō potest nisi fuerit a principe impetratū. C. ō in ius vocā.l.j.ij.z.iij. Item filius sine licē/ tia patris agere nō pōt.extra de pcu.c.j. Et fallit in cauk castrēk peculij.instit.ō pa. po. ius qđ cōsistit. Itē si aliqs petat debituz vl aliud psonale.z p.xxx.annos non petierat ei

potest obiici rescriptio. C. de anna. excep. et prescrip. l. j. §. ad hec. Item ab aduersario si fuero spoliatus sibi nō teneor rndere quousq; fuero restitut⁹. extra de ordi. cogni. sup spoliatione. de resti. spo. ca. j. z. iij. q. j. p totū Item si inhonest⁹ vl nō securus locus alicui fuerit assignatus. nec tenet respōdere nec tenetur cōparere. extra vt lit. nō pnota. accedēs. Item clericus nō pōt psentire in iudicē nō sum nisi duo pcurrant. scz q iudex sit psona ecclesiastica. z volūtas dyoces. sui accedat. extra de fo. cōpe. si diligēti. Item in causa crīminali nō teneor in q̄dragesima respōdere. C. de feri. l. q̄draginta Istud ꝓpter ꝓtrariaz ꝓsuetudinē hodie nō seruat Item actor miōr xxv. annis nō pōt agere in iudicio sine autoritate tutoris. C. q̄ legi. pso. stan. habet ī iudi. l. j. z. ij. Nota tñ casus in q̄b⁹ miōr pōt agere sine autoritate tutoris. Prim⁹ est in voto. xx. q. ij. c. j. z. ij. Secūd⁹ cū agit de thoro violato. ff. de adul. l. si maritus. §. lex. Tertius cū morte patrz exequit vel cū agit ō testamēto patrz. xv. q. iij. de crimine. Quart⁹ cum agit de recuperanda possessiōe. C. q̄ le. pso. habet stan. in iudi. l. vlt. Quint⁹ cū impetrauit veniā etatis. C. de his qui ve. eta. l. ij. Sextus cū agit de libero boīe exhibēdo. ff. de li. homi. exhi. l. iij. Septim⁹ cū agit negocia alteri⁹. ff. de mino. xxv. an. l. cū mādato. Octauus in cā matrimoniali. extra de resti. spo. c. ex pte. Et in q̄busdā casib⁹ q̄ notant. ij. q. vij querit. Item piurus vel alius infamis pōt accusare. Primo in crimine symonie. extra de symo. tanta est labes. Secūdo in crimine lese maiestatis. xv. q. iij. c. penulti. extra ō confess. c. j. Tertio cū suam vel suoz iniuriam psequit. iij. q. vj. oibus. Quarto in crimine hereseos. ij. q. vij. sacerdotes. Item si filius agit contra parētes vel cōtra eos sub quoz potestate est. audiri nō debet. C. ō papo. cōgruēti⁹. Et intellige nisi in castrēsi peculio vel q̄si castrēsi. ff. ō iudi. l. iulian⁹. Idē dicit de filijs emācipatz nisi venia impetret insti. de pena. te. li. §. vlti. Item libertus ꝓtra patronū agere nō pōt nisi prius venia īpetrata. l. ij. C. de in ius vocā. Idem dico ō libertis z liberis cōtra parentē patronū vel gentib⁹. insti. de pena. te. in fine. Item eiusdez litis cōsoz si voluerit agere p consorte sine mādato audiri nō debet. Etiā pōstita cautione nisi post lit. ꝓtest. C. de cōsor. eiusdē litis l. j. Item si actor petit fundū nō debet respon/deri nisi fundo q̄ petit ostenso. extra de libelli obla. c. ij. z debet exprimi nomē fundi z nomē vicini fundi. ff. de censi. l. forma. Item videas quā actionē actor intēdat. vtrū sit tpalis vel ꝓpetua. Si tpalis est z tēp⁹ sit trāsactū intra q̄ debuisset egisse amodo agere nō pōt cum effectu. ¶ Nota qualiter tpus currat ꝓtra aliquē. Decem dies currūt ꝓtra nō appellantē. extra de appel. si tibi. z de elec. cū dilect⁹. Item quantū tēpus currat cōtra electū petentē ꝓsecrationē. c. dis. quoniā q̄daz. Item sex mēsiuz currit in beneficioz collatione. nā postea collatio devoluit ad superiorem extra de pben. de multa. Item temp⁹ currit ꝯ electū ad platurā q̄ infra sex mēses debet petere cōfirmationē. extra vt lit. nō cōtesta. qm̄. Item temp⁹ vnius anni currit ꝓtra volentez agere actiōe iniuriaz. quia iniuria post annū intentari nō pōt. C. de iniurijs. l. si nō cōuicij. Item tempus currit ꝓtra rescriptū papale intellige si impetrās eo vsus nō fuerit dū tñ copiā iudicis habere potuit Et cum aduersarius rescriptū impetrauit. extra de rescrip. c. si aūt. Item tēpus currit in q̄busdā casib⁹ q̄ notant. extra. vt li. nō ꝓtesta. quoniam freq̄nter. De hac materia dicā plenius īfra in titu. de rescrip. Item qui ꝓstituit ꝓcuratorē ad totā causam postea nō pōt illū revocare nisi ex iusta causa aut īntegra adhuc existēte causa. ff. de ꝓcura. l. añ litem. z. l. se. Item actor q̄ fecit citari ad aliquē terminū aduersariū veniēte reo si nō venit actor ꝓdemnet in expēsis. extra de do. z ꝓtu. actor. li. vj.

Item si m'ier velit agere noīe filij vl alterius audiri nō debet nisi sit tutrix. de reg. iur. l. femine. Excipiunt quidā casus. ff. de ꝓcura. l. femine. Item laic⁹ nō pōt clericū accusare. cē in cā criminali. nisi suā vl suoz iniuriā pequat. extra de testi. de cetero. Item ꝓspirato/res z inimici capitales in nulla cā ad accusationē admittunt. extra de simo. licet. ꝓ. q. j ꝓspirationū. Et tantū de isto.

¶ Contra procuratorē.

Pueus contra actorē dixim⁹. sz q̄ actor p ꝓcuratorē sepe expit. iō nūc ꝯ ꝓcuratorē videam⁹. Primo q̄s sit ꝓcurator. q̄s yconom⁹. sindicus vel actor. Procurator est q̄ aliena negocia mādato dñi gratuite administrat. ff. ō ꝓcu. l. j. Iconom⁹ cui res eccl'iastica gubnāda mādat. lxxix. dis. q̄ ī q̄busdā

Cõtra procuratorem

Syndicus vz defensor cleri vl collegij. ff. q cuiuscz vniuersi. l. j. Actor vz similik qui ab vniuersitate pstituik. vt in. l. pallegata. Itẽ iure canonico sepe vn9 p alio põik. j. q. ij. saluator. extra de pcu. quia in causis. Si aliqs pcurator fuerit excõicat9 nõ valebit. extra d pba. post cessi. z de offi. iudi. dele. prudentiã Itẽ si sit pstitut9 ab excõicato põt repel. extra de procu. c. vlti. Item nisi pcurator habeat vbi ptineak expssa illa clausula de ratihabitione. cuis hẽat lras pcuratorias generales põt repelli. extra d pcu. c. j. de reli. do. cum dilect9. d offi. iudi. dele. cozã. Et ß intellige nisi vellet dare cautionẽ fideiussoriã. Itẽ p curator qncz habeat mãdatũ spãle. extra d arbi. p tuas. Itẽ solutionẽ debiti recipe nõ põt nisi ad ß habeat mãdatũ. ff. de solu. l. vero. z ß intelligenisi ei sit mãdata oĩm bonorũ admiãstratio general. insti. de rer diui. §. nihil Itẽ nõ põt liberare debitorẽ absqz mãdato speciali. ff. de accep. l. iij. Itẽ iuramẽtũ deferre nõ põt nec offerre sine speciali mãdato nisi fuerit generalis pcurator. ff. d iurãiu. l. iusturandũ. Itẽ oportet q impetrãs in litterz papalibz habeat mãdatũ speciale. extra de rescrip. nõnulli. Itẽ si ppositus. abbas vel qlibet plat9 eccl'ie pstituit pcuratorẽ sine cõsensu quẽtus sui vl capli. nõ valet. extra de arbi. p tuas. z extra de rescrip. edoceri. Et intelligecũ ista distictõe. qz aut bona sunt distincta tũc valz. aut nõ tẽ nõ vz. vt in pdicto c. edoceri. de rescrip. Itẽ ml'ier pcuratrix esse nõ põt. ij. q. vij. §. tria. ff. de re. iu. l. femine. Excipiunk tñ casus ĩ qbz ml'ier pcuratrix eẽ põt. Primus rõne admiãstratois si forte ẽ abbatissa. extra de pfir. vti. cũ dilect9. Secũd9 qñ cõstituta est in rem suã. C. de pcura. l. qz absente. ĩ fine. Tertiꝰ qñ mandate vl cõcesse sunt sibi actiones. C. de pcura. l. qz absente Quart9 qñ mulier officio tutoris fungi põt. ix. q. j. c. penul. Quint9. qñ feminis p parentibz languentibz agere pmittik. ff. de pcur. l. feminis. Sext9. licitũ est matrẽ p filĩ libertate litigare. ff. de libe. cã. l. amplius. Itẽ minor. xxv. annis pcurator esse non põt. ff. d p cu. l. minor. Itẽ si pstitut9 sit minor nõ valz procuratio sine autoritate tutoris. C. e. l. ne qz Exceptz casibus notatis supra ptra actorẽ. Itẽ si sit alicui obiectũ crimen criminaliter procurator esse nõ põt. quousqz innocẽtẽ se ostẽdat. vel post annũ obiecti criminis C. e. ti. l. reũ criminis. extra de accu cps. z. c. cum p. mãconella. Itẽ in cã criminali cum agitur criminalr pcurator pstitui nõ potest v. q. iij. in crimialibz. extra de accusa. veniẽs Tñ in qbusdã casibus pstituik procurator ad excipiendũ. Item miles nõ põt pstitui procurator. C. de procu. l. militẽ. z. l. qui stipendia. Itẽ intellige nisi in rem suã. Et intelligede militibz q de publico solariũ accipiũt z q iurant cõicare rem p republica. vt in. l. q stipẽdia. Itẽ si procurator a procuratore fuerit substitut9. nõ valet nisi post litr. ptesta. ab eo q hz mãdatũ ad totã cãm. C. d pcu. l. nulla. in fi. extra de rescript. ex pte dcani. in fi. et in glo. circa finẽ. Et hoc veruz est nisi fuerit matri sue dat9. C. de donã. l. illã. Itẽ si procurator actoris voluerit cauere de rato defendendo si recõueniak põt repelli cuis habeat mandatũ vl lras. ff. de procu. l. nõ solũ ß vez est nisi sit procurator ex cã nõ lucratiua vl necessitatez nõ fraudis. ff. de procu. l. nõ solũ. Itẽ marit9 si habeat lras procu. ab vxore nõ debet admitti ĩ alijs. qz qd in vno pmittik in alijs prohibek. C. eo. ti. l. maritus Itẽ si duo procuratores dati sunt diuersis tpibz. pm9 ñ valet. extra eo. ti. nõ iiuste. Itez procurator ĩ cã populari interueniẽte nõ põt nisi qntũ tãgit puatũ cõmodũ. hoc vez ẽ ex pte actoris. Sec9 in reo q põt procuratorez pstituere. ff. de popu. acti. q populari. Itẽ si procurator ad vnã spem pstitut9 trãsgredik mãdatũ. audiri nõ debet. extra de offi. iudi. dele. cũ olim. C. de transac. l. transactionis. Itẽ in lris procurator ptineri debet ad qd procurator sit cõstitutus. puta ad agẽdũ vl defendendũ. extra de procu. pstitut9. Item monach9. canonic9 regl'arz. z oẽs ad sacros ordies promoti z q de eccl'iasticis bñficijs sustentank prohibenk eẽ procuratores vel advocati nisi ĩ casibz. extra de postu. p totũ. extra ne cle. vl mo. p totuz. xvj. q. j. placuit. In casibz eñ istz bñ pñt. scz pro miserabilibz personis. pro ecclesijs suis. pro psonis piũctis. dũ necessitas iminet. ij. q. vij. §. tria. Si l'ie monach9 põt eẽ procurator ĩ cauk mõasterij. abbate ipetrãte. extra de trãsac. ptingat Itẽ platus depositus procurator põt esse. ij. q. vij. §. tria. Item procurator satisfacere debet nisi dñs fideiussor existat iudicatũ solui sub ypotheca rer suaz. ff. eo. ti. l. si procurator. Itẽ procurator ñ vz vbi dñs moriak re integra. extra de offi. dele. gratum z relatuz. Item nota supra titulu z actorẽ de filiofa.

Itẽ si duo ꝓcuratoꝛes sil' dati nisi denꝯ iso/lidũ alt' sine altero agere nõ ꝑt nec defẽdere Itẽ ꝓcuratoꝛ hereditaꝫ abiudicari ñ ꝑt. ff. de acq. here. l. Paul⁹. Itẽ infamis ñ põt eẽ ꝓcuratoꝛ. iij. q. vij. c. infamis. extra ỏ iudi. c. cũ deputari. Itẽ ꝑt obij̃ci ꝓcuratoꝛi q̃ recepit pecuniã ꝓ ꝓcuratõe ñ tãq̃ locatoꝛ q̃ locauit opas suas. ff. man. l. j. ⁊. ij. vbi ỏꝛ. Cũ mãdatũ ꝯo recepis gtuitũ tanq̃ ꝓcuratoꝛ recipere ñ debes. ibidẽ i glosa. ꝫ nõ sue. Itẽ inḡ⁹ phibeꝯ eẽ ꝓcuratoꝛ. ij. q. j. phibenꝯ Cõtra yconomũ dici ꝑt q̃dꝫ ꝓstitui autoꝛitate epi vl' plati. ix. q. iij. cũ sim⁹. extra ỏ syndico. c. v/nico. ⁊ dꝫ esse clericꝰ in spũalibꝫ. in tpalibus aũt ꝑt esse laicꝰ. lxxvij. dis. in singul'. Itẽ yconomꝰ dꝫ eẽ de gremio illi⁹ eccl'ie a q̃ ꝓstituiꝯ alicꝯ nõ valet. xvj. q. vlti. qm̃. lxxxix. dist. quia. Itẽ syndicꝰ ⁊ yconomꝰ repelli nõ põt nisi a tota vniuersitate cũ a duabꝫ ptibꝫ fuerint cõstituti. ff. q̃ cuiq̃ vniuersi. l. nulli. ⁊. l. ij. Itẽ nisi ꝓstituaꝯ ꝑsentes lites nõ valet ibidez vnde ꝯsus. Est ꝓcuratoꝛ syndicꝰ actoꝛ tutoꝛ ⁊ ycos.

Contra ꝓcuratoꝛiũ.

Post tractatũ con/tra ꝓcuratoꝛẽ mõ ꝯ ꝓcuratoꝛium videam⁹. Si q̃s dicẽ se esse illũ la/toꝛẽ põtiũ de q̃ lr̃a facẽ mẽtionẽ nõ erit ꝓcu/ratoꝛ taľ. qꝛ in re ꝓꝓia nemo testꝫ idoneꝰ re/perit. i. ij. q. iij. c. j. ff. de testa. tuto. l. duo sunt Nõ eñ est credẽdũ ei q̃ se asseuerat cum de q̃ lr̃a facit mẽtionẽ. qꝛ q̃libet ꝓtra se testimo/niũ ferre põt. p se ꝯo nunq̃. xiij. q. ij. c. ij. Itẽ nõ ꝑt ꝓstitui ꝓcuratoꝛ nisi dñs iurauerit de calũnia. C. de iureiuran. ꝓpter calũ. dan. l. ij §. sin aũt. Cũ ḡ dñs nõ iurauerit ỏ calũnia. nõ valz ꝓcuratoꝛiũ. Itẽ ꝯ instrumẽtũ ob ij̃ciꝯ q̃ isti lr̃e ñ est credẽdũ nisi intra territo/riũ eiusdẽ iudicꝫ a q̃ emanauit. qꝛ extra terzi toꝛiũ ius dicenti ipune non pareꝯ. ff. ỏ iurisd. om. iu. l. vlt. Itẽ iudici ñ est credẽdũ nec ipe admitteꝯ ad testimoniũ vt testꝫ. nisi tãq̃ ꝑua ta ꝑsona. ḡ nec ei⁹ istrumẽto exit credẽdũ. qꝛ si ꝓncipale nõ valet nec accessoꝛiũ. de fiỏ in strum. inc' dilectos. Itẽ in litibꝫ candẽ vim ob tinẽt istrumẽta ⁊ depositões testiũ. C. ỏ fi. i strum. l. in exercẽdis. ꝫ testimonio illi⁹ nõ cre/dereꝯ. ḡ nec ei⁹ istrumẽto. Itẽ obij̃ciꝯ sibi cau tio q̃ loq̃ꝯ idistricte. qꝛ nõ dicẽ cui ꝓmisit. vtq̃ ei a q̃ lr̃e emanauerint. vel ꝑt aduerse vel ei ad quẽ veniũt si cautio idistricte loquẽs nul/li⁹ est momẽti. ḡ nec illa valet. ff. de ꝓba. l. q.

Itẽ si dicẽ q̃ ꝓmisit ꝓcuratoꝛi. promissio est nulli⁹ valoꝛis neq̃ soꝛtiꝯ effectũ. qꝛ nõ sequi/tur datio. ⁊ sic ẽ nuda. ꝫ ex nudo pacto ñ fit actio. ḡ nulla ẽ ꝓmissio. ff. de pac. l. iur. gẽtiũ §. sed cũ. Ite si dedit ei ptãtem iurãdi de ca/lũnia nõ valet. qꝛ ꝓncipaľ est ꝑsona. ỏ iudi. pastoꝛa. Itẽ si dat ei ptãtẽ ꝓcuratoꝛẽ substi/tuendi ꝓstat q̃ añ lit. ꝓtest. nõ ꝑt. qꝛ nõ ẽ dñs litꝫ. ḡ si põt cõstituere ꝓstituat ꝓ lit. ꝓtest. sed tũc posset facere sine mãdato. ḡ supflue põiꝯ hec clausula ꝓcuratoꝛij Itẽ dñs ñ ꝑt ꝓsti/tuere nisi certũ ꝓcuratoꝛẽ. ff. ỏ procur. l. ij. ꝫ nemo põt plꝰ iurꝫ i aliũ trãsferre q̃ ipe hz. ex/tra de iurepa. c. iura. ff. de reg. iu. l. nẽo. ḡ nec ꝓcuratoꝛ ꝑt ꝓcuratoꝛẽ in incertũ cõsti/tuere. Itẽ ⁊ at ei ptãtẽ faciendi oĩa q̃ ipse fa/ceret si ꝑs eẽt Gz dñs ꝑt ꝓstituere ꝓcura/toꝛẽ añ lit. ꝓtes. ḡ ꝓcuratoꝛ. qỏ falsuz ẽ. ḡ in epte põiꝯ hec clausula Itẽ ꝓcuratoꝛ ꝓmit/tit dñm suũ ratũ hitur. ḡ promittit falsuz ⁊ alienũ. qỏ nõ põt. qꝛ iura hec vetant. ff. ỏ ꝓ. obli. l. stipulationũ. Itẽ si ponꝯ hec clausu/la ratũ habituꝝ q̃cq̃d ꝓo dño dixerit ꝓo/curatoꝛ. nõ valz ad faciẽdũ. qꝛ ꝓstituiꝯ ad dictũ. ⁊ ita iudiciũ claudicat qỏ ñ dꝫ. extra de excep. cũ inc' ꝓioꝛẽ. Et tantũ de ꝓcuratoꝛio

Contra aduocatos.

Quia aliquando q̃ ad causas vocanꝯ q̃ aduocati iu/ris eẽ phibenꝯ. Jỏo ꝯ aduocatos nũc videas. Et ꝓmo q̃d sit aduocare siue po/stulare. Est eñ desideriũ fratri vl' amico in re apỏ cum q̃ iurisdictõi ꝑest exponere vl' al/teri⁹ desiderio ꝓtradicere. iij. q. vij. c. infames. Surd⁹ cec⁹ mut⁹ siue ꝑpetuo furiosus. mi/noꝝ. xxj. ãnis. nõ ꝑt eẽ aduocatꝰ. ibidẽ. ⁊. ff. de postu. l. j. Itẽ heretic⁹. iude⁹. vl' ali⁹ infidel' ꝓtra xꝑianũ non põt aduocare. extra ne cle. vel mo. quasi per totũ. de postu. ex ꝑte. ⁊ ĩtel/lige nisi in casibꝫ de q̃bꝫ supra. c. ꝓtra procuratoꝛẽ. In sacris vl' minoꝛibꝫ ordinibꝫ ꝓsti/tutũ dũmodo bñficio eccl'iastico sustẽteꝯ de aduocatione coꝝ iudice seculari põt repel/li. ꝑs biter etiã coꝝ iudice eccl'iastico nisi p seipõ vl' etiã ꝑ mik abilibꝫ ꝑsonis. extra ỏ po/stu. c. j. ⁊. ij. ⁊. iij. q. vij. c. infames. vbi plene ỏꝛ que ꝑsone possunt procurare ⁊ que non.

Itẽ null⁹ clericꝰ dꝫ aduocare coꝝ iudice se/culari. extra ne cle. vel mo. ꝑ totũ. ⁊ intellige maxie in causis criminalibꝫ ⁊ in causis san/guinis. Itẽ procacibꝫ. i. garrulis ⁊ ĩprobis

ꝓbibitū ē aduocare. C. de postulā. l. ąsquis ꝛ. C. de assesso. l. vi. Itē infamis nō ꝑt aduocare. iij. q. vij. infamis. §. tria. exceptis his que hic enūerant. Item excōicat⁹ aduocare ñ pōt extra ō here. excōicam⁹. Itē nec publice pugnātes. iij. q. vij. infames. §. itē. Itē miles aduocare nō ꝑt. iij. q. vij. §. tria. ꝛ illō vide. Itē aduocat⁹ stare dz tpe aduocatōis. C. de postu. l. ąsquis. i fi. ꝛ nō dz iterare qō semel fuit ꝓrat⁹. de appel. l. vlti. Itez si ąs aduocat⁹ admonit⁹ a iudice vl alicui ꝑsone ꝑstet patrociniū ꝛ ñ obtēpat potest repelli nisi se rōnabili cā excusauerit. iij. q. vij. infamis. §. tria Itē null⁹ dz esse aduocat⁹ nisi ꝓpria hēat litē ralē. C. de aduo. diui. l. nemini. ꝛ. l. iubem⁹. ꝛ C. ō postu. l. ij. Itē tabellio vl ꝑcurator nō debet aduocatōis officiū exercere. C. ō postu. l. nec ceteroꝝ. C. de tabellari. l. generaliꝝ. Et hec de aduocatis sufficiunt.

Contra libellum.

Cum ad actoris petitōez ꝓgnoscēdā in iudicio libell⁹ offerat. qñq; obscure. qñq; inepte. Jō videndū ē ąd sit libell⁹. ꝛ ad ąd offerat libell⁹. Est em̄ petitio actoris sępta cōtinēs nomē iudicis. actoris. ꝛ rei. ꝛ rē ą petit. ꝛ cām petēdi. extra de libel. ob. c. j. ij. ꝛ iij Libellus offert ad ꝟ vt reus valeat deliberare vtrū velit ꝓtēdere vl liti cedere. ff. de edē. l. j. i ꝓn. Jdeo reo. xx. diez inducie ad deliberādū post libelli oblationē cōcedunt. iij. q. iij. §. spaciū. Libello pōt ąs obijcere q nō tenetur rñdere nisi nomē iudicis ꝛ actoris ꝛ rei. ꝛ rem ą petit ꝓtineat. ff. de rei vend. l. si in rē. Itē ibi debet ꝓtieri dies mēsis ꝛ annus dati libelli. iij. q. iij. §. spaciū Et hoc itelligē i causis criminalibꝫ. Itez si libell⁹ obscur⁹ fuerit ñ debes ei rñdere. extra de testi. cū clamor. de dila. cū litere. Itē si nō ꝓtineat cām vl actionē petēti nō valet. extra eo. ti. c. ij. ꝛ iij. Itē libellus generaliꝝ reꝓbat. ff. ō iure fis. l. ita. q generalitas petit obscuritatē. ff. de pac. l. veterani. ꝛ de solu. l. cū stich⁹. Itē in actōe reali reꝓbat nisi ꝓpriū nomē fūdi exꝑmat vel nisi actio ad oculū ostēdat. Et si nomē ꝓꝓriū nō hz duo ꝓrimi noient. extra eo. ti. c. ij Itē si petit aur vl argentū debet exꝑmi materia ꝛ pōd⁹. Si seru⁹ debet exꝑmi nomē ei⁹ Si pann⁹ color debet exꝑrimi Si anial dz exꝑmi asin⁹ vl bos. ꝛ vtrū sit albꝰ l niger. Si aliq̄ res mēsurabil petat vt vinū dz exꝑrimi ąt mēsure petāt. Itē si petit cyph⁹ l aliꝰ vas debet exꝑmi forma vtr sit rotundū vl ndra tū. vl cū sculpta. ff. de rei ven. l. si in rē. Itē si libell⁹ inept⁹ fuerit potest reꝓbari ꝛ actor nō dz admitti. extra de iudi. examiatā. Itē libell⁹ reꝓbat nisi ꝑ eū re⁹ certificari possit ą iure actor agere velit. ff. de edē. l. j. Nota si libell⁹ offerat añ lit. ꝓtest. nō valet. iij. q. iij. §. spaciū. Excipiunt ądā casus in ąbꝫ libellus nō offert. Prim⁹ est viliū ꝑsonarꝝ. Secūd⁹ est cū eps iter suos subditos cognoscit Terti⁹ in casu ambigritatis. C. de ābig. l. j. Quart⁹ in suspecto tutore Quint⁹ in crimibꝫ notoriis. extra ō accu. c. cuidētia Sext⁹ in leuibꝫ crimibꝫ. ff. ō accu. l. leuia. Septim⁹ i carta falsa corā iudice ꝓducta ꝛ teste falso. C. ō ꝓba. l. vl. Querit vtr libell⁹ ꝓsensu ptiū p⁹ remitti. dico q nō. qz est de suba iudicij. idē de lit. ꝓtest. Jdeo remitti ñ pōt extra ō ferijs. c. vlti. iij. q. v. accusatoribꝫ. Itē si petis aliąd a me actiōe exꝑstipulato. nō teneor libello rñdere nisi in eo ponit cā stipulatōñ. naz stipulatio nō valet nisi cā subsit. ff. ō cōdi. sine cā. l. ą sine cā. Nota stipulatio est solēnis ꝓmissio qñ ꝓcessit interrogatio ꝛ subsecuta est rñsio Itez in cā criminali nō valet si actor se ñ obligat ad talionē. iij. q. vj. c. j. ꝛ v. q. vj. c. ij. Itē si nō ꝓtinet nomē iudi. ij. q. viij. §. vlti. Itē si agit in modū accusatiōis pꝰ electionē ꝓfirmataz nō valet nisi se obligat ad penā. extra de accu. sup bis. Itē si est denūciatio et nō ponit in libello q te charitatiue āmonuerim ñ valet. extra de simo. licet hely. extra ō iudi. nouit. Item si agat ꝑ modū inąsitōis vt qz ꝑlat⁹ ex officio suo ꝓcedit in cā nō dat libellus. sed capitla sup ąbꝫ clamor ꝓcessit dicēda sunt tibi. vt habeas copiā defendi te et debes eē ꝓns cū fit inąsitō. nā ꝛ absenti inąsitionē suā ferre nō pōt nisi ꝓtumaciter se absentauerit. extra de accu. qualiter. et quando. extra de simo. licet hely. Item si agitur ō crimine ciuiliter debet poni i libello iniuria quā feciſti in aliquo loco vl in mēbro. aliter nō valet. de pe. dis. j. aut facta. Et nota diligēter qñ libellū recipis debes ꝓtestari q illū recipis saluis exceptionibꝫ tibi de iure cōpetentibꝫ tā ꝓtra rescriptū q̄ ꝑ iudicē. tā cōtra actorē q̄ ꝓtra libellū. extra eo. ti. c. vlt. si nō fuerit protestatū tūc nocebit. xxj. q. ij. lotari⁹. vnde ꝟsus. Conuenti nomē ꝛ nomen cōuenientis. Judicis ꝛ mensis rem quāuis scribere debes.

Contra testes

Via licet ad cla

Qritatē vitatis necessarij sint testes plures. tñ ad testandū pducūt q̄ de iure repelli pñt Idcirco ꝯ testes aliquid videam⁹. Testis domestic⁹ a testimōio repellit. extra. ō test. i lris. Domestici aūt dicuntur oēs q̄ sūt de familia alic⁹. dic. ca. i lris. Itez parētes oēsq; ꝓpinq. familiares. liberi. z fui. nur⁹. L. ō ꝑ. sig. li. vl. Itē oēs familiares q̄/by pducēdū pt ipare rōe prie ptat⁹ obedicñ. vel iurisdictionē. ff. ō testi. l. i lege. iij. q. v. ac cusatores. Itē affinis reputat domestic⁹. iij q. ix. §. absens. q. Itē mercēnari⁹. L. ō q̄st. l. seruos. ff. de penis. l. respiciēdū. §. furta. Itē si ꝓsanguinei. iij. q. v. ca. j. Itē vir z vxor. alē p alio habet p domestico. ff. ō iudi. l. inter dū. Itē puigna z nur⁹. inst⁹. ō nup. § . affinitat⁹. Itē pr̄ filio z fili⁹ pri. inst⁹. de testi. §. in testi. Itē coloni vl ascripticij z dicunt domestici L. ō q̄sti. pde. Ite li test⁹ ē infamis repelli pt. vt q̄ lenocinij fecerit ipse z q̄st⁹ cā est infamis cū alijs mlt⁹. ff. que no. infa. li. Et inter illas ponit ioculator et ois leuis ꝑsona q̄ frequē tat tabernā. extra ō accu. si ꝓstiterit. Itez de facientib⁹ vilia officia. vt i glo. l. j. §. ca upōes ff. nau. caupo. sta. lulor. extra de excel. pla. in ter dilectos. Itē vilis officij. vt q̄ mūdāt la/trinas z balneatores. iij. q. ij. §. i ꝑmis. extra eo. ti. c. j. z meretrix. ff. de testi. l. iij. z ij. Infa/mes tñ in enormi crimie pñt testari. ō simo. licet bely. z. c. tāta. Itē raptor latro z q̄libet infamis. e. ti. ex pte. z pinr⁹. e. ti. sub nobis et plures modi infamie. Re. vj. q. j. ifames. Itē si test⁹ ē inimic⁹ repellit. extra de accu. c. cuz oporteat. iij. q. v. ca. ij. Sz q̄ inimicicie repel/lant relinquit arbitrio iudicant⁹. ff. ō q̄sti. li. j Nota tñ ꝓspiratores z capitales inimici i nul lo casu ad accusatōez testiū admittunt. de si mo. p tuas. Itē nisi test⁹ iurat⁹ deponat e⁹ te stimoniū nō valet. extra de testi. nup. Itē te stes ñ plene pbāt nisi de certo tpe fecerit mē tionē. extra de fi. instru. cu Jo. extra ō pba. i pñtia. Itē testimoniū excōicati nō valet. ex tra e. ti. veniēs. Itē pr̄ nō pt testificare ꝯ fili/um nec p filio. nec ecōtra fili⁹ p pr̄e aut ꝯ pa tre. iij. q. ij. c. li testes. In trib⁹ tñ casib⁹ pat pōt esse testis p filio. Primo in testamēto fi/lij testātis de castrēsi peculio. ff. ō testa. l. q̄ te sta. §. j. Secūdo ad pbandū gen⁹ vl originē extra q̄ fi. sint legi. trāsmissio. Tertio i cauſ matrimonialib⁹. extra de ser. z re iudi. tenor Frater tñ p frēz ꝯ fratrē pt testari. nisi habe ant oia bona in cōi. q̄z tūc intelligeret suam cām agere. ff. de testi. l. j. Sz i rep̄ria nullus idone⁹ test⁹. iij. q. ij. §. itē null⁹. Sz vtrū lo cius cū socio pōt ferre testimoniū. distingue. an sentit lucrū an damnū. si testis sentit dā/nū. pōt. ff. qñ. appel. fit. l. eade. Itē generalr i oi cā minor. xiij. ānis nō pōt esse test⁹. iij. q. ij. §. nota. extra eo. c. j. Q factus pubes pōt ferre testioniū de his q̄ vidit ipubes. xxxvij. dis. ca. relatū. Ser⁹ aūt factus lib pōt fer/re testimoniū de his q̄ vidit in seruitute. ff. ō ꝑ. sig. l. notionem. Itē phibent oēs crimiosi extra de testi. sup eo. hoc bz locū pter q̄s i cri/minib⁹ excep. extra ō simo. licz bely. vt. s. pa tuit. Itē ꝑm canones mlier i cā crimiali ad testimoniū nō admittit. sed ꝑm leges ñ phi/bet. xxx. q. v. mulierē. extra de ꝑ. sig. for⁹. Itē in testamētis mlier nō pōt esse testis. instī. de testa. §. testes. Sz in alijs cauſ ñ phibet. ex tra de testi. qm̄ aliq̄. Itē testimoniū vni⁹ nō valet. extra e. ti. licet. z. iij. q. ij. itē in crimia li. Nota tñ casus in q̄bus vnico testi credit. Prim⁹ est cū dubitat an ecclesia sit ꝯsecrata de ꝯsecra. dis. iij. puul⁹. z generalr vbi nul/li nocet ibi credit vnico testi. Itē monach⁹ test⁹ esse nō pt. extra ne cle. vel mo. p totū. q̄z monach⁹ funestā vocē bz. L. de his q̄ accu. ñ pos. l. si q̄s. vbi ō z funestā vocē iudicari po ti⁹ oportet q̄ audiri Et itellige nisi p sua ec/clesia. extra e. ti. insup. z extra de iureiu. nisi. Itē soci⁹ crimis nō admittit ad testimoniū. extra eo. ti. venies. nisi i crimib⁹ excepts. Itē seru⁹ nō admittit. extra ō ꝑ. sig. for⁹. iij. q. v. null⁹ ꝑ su⁹. Itē libt⁹ ꝯ patronū nō pōt testari. iij. q. ij. §. itez le. iulia. z si fecerit redigit ad seruitutē. extra de ꝑ uis nō ordi. de famul tñ p alios z ecōtra alios pt testari. L. de post. l nec ceteroz. z si ꝯ patronū accusator vl test⁹ fuerit añ lit⁹ exordiū capite punied⁹ est. xij. q. ij. q manumittit nisi i crimib⁹ exceptis. et in crimine fraudati cēsus. xij. q. ij. Itē testimo niū ꝓducti z locati testis nō valet vbi sez ali q̄d accepit p testimonio ferendo vel nō feren do. vel vbi aliq̄d sibi ꝑmissum fuerit et ob h testimoniū obtulerit. extra ō tes. ca. j. z. c. sic. z extra de pba. licz. iij. q. ij. §. itē in crimiali Itē si testis obscure vl ꝯfuse loquit nō valz nisi itez deponat. extra e. ti. cū clamore. Itē test⁹ nō valet nisi ad ei⁹ receptionē vl depōsi tionē ꝑs aduersa fuerit cuocata. extra. eo. ti.

Cõtra interrogatoria

c.ij. Itẽ infideles ꝓtra fideles ñ pñt ferre testimoniũ.e.ti.licz vniuersis.c.iudei. Itẽ testis nõ valet nisi de visu ꝛ auditu ꝺponat.e.ti.ꝓterea.ꝛ.c.cũ cãm. Itẽ testes de alijs causis ꝛ negocijs testimoniũ dicere nõ debẽt nisi de bis q̃ sub eoꝝ ꝓsentia facta esse noscuntur.iij.q.ix.testes. Itẽ testis ñ valet nisi reddat cãm dicti.e.ti.cum cãm.extra ꝺ sen.ꝛ re iu.sicut.intelligẽ si de sua sentẽtia interroge tur. Itẽ gener ꝓ socero ꝛ ecõtra testes esse ñ pñt.iij.q.iij.§.itẽ. Itẽ nota ꝙ teste ꝑ obijci q̃ nõ valeat eoꝝ testimoniũ nisi habeãt.l.aureos in bonis.nã aliter ꝓpter pauptatẽ suspectus est.ij.q.j.in primis circa mediũ.ꝛ.iij.q.ij.§.itẽ in criminali. Et intellige de nõ voluntaria pauptate. Item testis nõ valet vbi receꝑ fuerit in quarta ꝓductõne nisi actor iuret q̃ nec ipse nec aduocat⁹ ei⁹ testari docuerũt nec testimonia aliorũ ꝑscrutari nec ꝓpter dolũ aut aliquã malicĩã quartã ꝓductionẽ petiuit.extra e.ti.c.vltra tertiã.ꝛ.c.in causis. Itẽ potius est credendũ honestiorĩ bus vl̃ dignioribꝫ q̃z alijs.extra e.t.i nostra. iij.q.ij.§.item. Itẽ potius credendũ ẽ masculo q̃z femine.extra ꝺ ꝑ.lig.for⁹.iij.q.ij.§ itẽ. Item magꝭ credit diuiti q̃z pauperi.ibidẽ. Itẽ nota mlitudo testiũ no est attendẽda vl̃ attẽtanda in depositionibꝫ testiũ sed q̃litas. extra e.ti.in nostra.ꝛ.c.licz.iij.q.ij.§.itẽ. Et vide.iij.q.ij.c.j.vsq̃ ad finẽ. Nota q̃n exceptionẽ coraz iudice ꝓponisti debes ꝓtestari ꝛ dicere has alternati ꝓpono ꝛ eos sic admitti peto.ꝓtestor etiã q̃ nõ obligor ꝑcise ad cõ ꝓbandũ oẽs ꝛ singlas exceptoes quas ꝓposui sed solũ ad eas q̃ in iure sufficiũt ad victoriã. Itẽ nota q̃uis regl̃ariter sit verꝫ q̃ i oi cã duo testes ꝓbate vite ꝛ ꝙuersatiõis bonẽste sufficiũt.extra eo.ti.licz vniuersis.ꝛ.c. oi negocio. Excipiunt tñ casus i q̃bꝫ plures testes exigunt. Prim⁹ vbicũq̃z accusat enormit.ij.q.iij.ꝑsul.vbi dicitur. Presul nõ dã nẽ nisi cũ.lxxij.testibꝫ. Presbiter aũt cardinalis nisi cũ.lxiiij.testibꝫ. Dyacon⁹ ꝑo cardinalis nisi cũ.xxvij. Subdiacon⁹ accolit⁹ exorcista.lector.hostiari⁹.nisi cũ septe testibus ꝺdenat. Itẽ in testamẽto septẽ testes sunt necessarij ꝑm leges. C.de testa.l.hac ꝓsultissima. Sed ꝑm canones sufficiũt duo vl̃ tres in testamẽto coraz ꝑs bitero suo ad ẞ ordinato.extra e.ti.c.cũ esses.ꝛ.c.relatũ.ꝛ i testamẽto nisi fuerint spãl̃r rogati.non valet.ff. ꝺ testa.l.heredes.§.in testamẽtis. Itẽ in codicillis quiq̃z sunt testes necessarij ꝑm leges. C. ꝺ codicillis.l.vlti. Itẽ nuer⁹ testiũ req̃rit⁹ in donatiõe fcã cã mortꝭ. C.ꝺ dona.cau.mor. l.vlti. Idẽ nuer⁹ req̃rit⁹ ad ꝓbandũ solutõez debiti in scriptꝭ ꝓtenta. C.ꝺ testi.l.testium. Idẽ nuer⁹ requirit⁹ q̃n alijs dat ꝙuo suo libertatẽ ꝑ lras suas. extra ꝺ fide instru.cum Joh.in glo.ꝓsi.si q̃ris. In depositiõe etiaz alicuius rei req̃runt⁹ testes.extra de fide instru.c.si quis. Et hoc intellige q̃n depositũ excedit auri libram. C.si ag.empbi.pe.l.vl. Nota versus in quibꝫ ꝓtinent⁹ exceptiones contra testes.

Conditio sexus etas discretio forma
Et fortuna fides in testibus illa requires.
Et ꝓsanguinei pariterq̃z domestica turba.
Et cler⁹ laycũ a se fugat ꝛ viceuersa.
Res ꝑsona gradus loc⁹ his sunt ꝓsona tẽs

Cõtra interrogatoria.

Quoniam aliquã do testes min⁹ vera ꝺponũt ꝛ exẽplo Danielꝭ ꝓphe iudices interrogationibꝫ fallitatẽ depbẽdũt. Jõ postq̃z dictũ est ꝺ testes subiũgam⁹ nũc q̃l̃r aduocat⁹ rei formare debet interrogatoria ꝓtra testes. Scribit⁹ g̃ sic. Dñe iudex q̃ratꝭ a testibꝫ ptis aduerse ꝛ ab vnoquoq̃z singl̃arit⁹ sup q̃libet artic̃lo ꝺ dicti sui cã.ꝺ loco.de finibꝫ loci.ꝺ tpe.ꝺ auditu.de visu.ꝺ scia.ꝺ fama.de oibꝫ circũstãtijs q̃ pñt ꝛ debẽt aĩm vestrꝫ ad sentẽtiandũ inclinare.ꝛ que iura dicunt ꝛ q̃ decernunt⁹ esse q̃rẽda a testibꝫ Et ꝺ scẽdatis sic ad spẽm. Si testꝭ diẽ q̃ Elizabeth ꝓtraxit matrimoniuz cũ Jo.q̃ratꝭ sup illo artic̃lo quo sciat de visu ꝛ auditu. Et si dixerit ꝺ visu q̃ratis q̃ loco viderit.vtꝝ ĩ domo vl̃ extra domũ. Si dixerit ĩ domo petri.q̃ratis in qua pte dom⁹. Item q̃ratꝭ si dom⁹ illa sit lignea vl̃ lapidea. Itẽ queratis q̃ fuerit ꝑsens ꝛ vtrũ etiã alij q̃z p eum noient. Itẽ q̃ratꝭ vtrũ dicti ꝓtrahẽtes stabãt vl̃ sedebãt. Itẽ q̃bus vestibꝫ erãt tũc iduti. Itẽ queratꝭ p q̃ ꝑba ꝓtraxerũt.ꝛ vtrũ vir vl̃ mlier ꝓtractũ priꝰ postulauerat. Itẽ q̃ratis an aĩo ꝓtrahẽdi vl̃ ludo dixerit illꝺ Itẽ q̃ratis si alijs met⁹ interuenerit vl̃ alĩq̃ coactio ꝓhẽdi vl̃ spõte ꝓtraxerint. Itẽ q̃ratꝭ q̃ntũ tẽs sit elapsum q̃ hoc factũ fuerit ꝛ q̃ ãno ꝛ q̃ pte ãni.q̃ mẽse.q̃ die q̃ septimana.q̃ hora diei.an aura fuit serena vl̃ nebulosa. Itẽ q̃ratꝭ q̃l̃ tũc erat eps iudex vl̃ rector loci illius. Item q̃ratꝭ an fuit ro/

rogat⁹ venire ad videndū ꝑ qđ fiebat. vel si ꝑōte venisset. Itē vtrum ipse sciebat vl̄ scit aliqđ impedimentū. Itē ḡratis si ꝓmissum fuit ei aliqđ vl̄ datū sit vt sic ꝺponat. z si sperat dānū vl̄ lucrū de cā illa. Itē ḡratꝫ vtrū sit inimic⁹ illi⁹ ꝫ quē inducit vl̄ specialr̄ amic⁹ inducētis. Si aūt dixerit q ꝓtra domuꝫ fuerit ꝓtractū mr̄imoniū ḡratꝫ an in vinea vl̄ in via. Si in via ḡratꝫ in qua z ḡratis de circūstantijs illi⁹ vie. Si dixerit in cāpo q̄/ratis cui⁹ erat ille cāp⁹. z sic de alijs. Si dixerit q audiuit ḡratꝫ a q̄ vl̄ a qbꝫ. et faciatis specificare noīa coꝝ. Si tūc testes varij fuerint z vacillauerint i testimonio nō vꝫ. iij. q. ir. pura. iiij. q. iij. §. itē in crimīali. Itē iudex hꝫ introgare an amore. timore. odio. cōmodo vl̄ ꝓmisso. aut quō z qualit̄. extra ꝺ testi. q̄tiēs. iij. q. iij. §. itē. Itē si testꝫ in eadē cā sit iudex vl̄ aduocat⁹ nō valet. extra ꝺ testi. dilect⁹. z. ca. romana. li. vj. Itē q̄ fuerit ꝓcurator vl̄ executor ꝓ Johē ꝫ B. postea in eadē cā ꝓ Johē ꝫ B. nō ꝓt eē testꝫ. ibidē romana lib. vj. Sed credo q ꝓ b. pōt testificari. qz ꝑ nō inuenio ꝓhibitū. Itē si cāz habeat ꝓtra quē ꝓducit̄ qua videt̄ suspect⁹ ꝑt repelli. extra de pur. ca. cū i inuētute. extra ꝺ iudi. cāz que. Itē si q̄s in cā crimīali semel tulerit testimoniū ꝓtra aliquē z postea iterū venit in aliqua alia cā ꝓtra eundē testificari nō pōt. qz ꝓsumit̄ esse inimic⁹. extra ꝺ accu. memini/m⁹. Itē si testis voluerit corrigere dictū suum nō potest. nisi in ꝓtinēti añ q̄ꝫ a pñtia iudicꝫ recedat. extra de testi. ꝓterea cū. Itez testis tituḇās ꝓ ignorāte ē habēd⁹. ido repelli. extra de penis. sup his. Itē nisi testes de tpe z loco z ꝓsonis ꝓueniāt. ū valēt. extra de testi. cū cāz. iij. q. ir. nihilomi⁹. Itē testes cōtrarij nō valēt. extra de testi. in nostra. Itez si crimē obijcit̄ testi. qđ tāgit cām de q̄ agit̄ repellit̄ z punit̄. extra de excep. c. ni. §. Itez si testes nō fuerūt recepti sigillatiz nō valet. extra de elec. qz ꝓpter. de accu. inq̄sitōis. Nota accusat⁹ pēdente accusatiōe nō pōt ferre testimoniū. ij. q. vij. testes. extra de excep. deniq̄. Itē nota laic⁹ in cā crimīali dū agit̄ criminalit̄ nō pōt esse testis ꝓtra clericū. extra de testi. de cetero. nisi i crimib⁹ exceptꝫ. extra de simo. tāta. Itē si testis tm̄ loquit̄ de audito alieno. vt si dixerit. ego audiui ab illo qui dixit se audiuisse ab alio. nō valet nisi in causis inq̄sitōis. sed ꝫ videt̄ de testi. ꝓterea. solutio. illō est speciale. qz loquit̄ de ꝑsumptiōe violenta ex ifamia. ¶ Nota ḡ casus in q̄bus testimoniū valeat de auditu alicui⁹. ¶ Primus i mr̄imōio z ꝓsanguinitate. xxxv. q. vj. ꝺ parētela sedēs in solutōe debiti. iij. q. ir. §. testes. ¶ Secūd⁹ in ꝓsecratōne ecclesie. de ꝓse. dist. j. de eccl'iaꝝ ꝓsecratōibꝫ. Itē si testꝫ recept⁹ fuerit añ li. ꝓtesta. nō valet. nisi in exceptis casib⁹ ¶ Nota casus in q̄b⁹ testes lit. nō ꝓtest. recipiūt̄. ¶ Prim⁹ q̄ timet ꝺ mortе testiū. ¶ Secūd⁹ q̄ timet ꝺ absentia diuturna. qz forte volūt pegrinare. ¶ Tertiꝰ si cognoscat̄ de electiōe alicui⁹ cōfirmāda. ¶ Quart⁹ si agit̄ de matrimonio. z q̄ conueniend⁹ est malicioſe se absentat. qz tunc ꝓtimat est. ¶ Quit⁹ si ageret in modū inq̄sitionis de crimīe alicuius. Vos casus q̄ꝫ habes. vt lit. nō cōtest. q̄m freq̄nt. ¶ Sext⁹. cū recipiunt̄ testes ad memoriā ꝑteritoꝝ conseruādā. extra de testi. significauit ¶ Septim⁹ est coram iudice appellationis. qz ibi pñt testes induci lit. nō cōtest. extra de ꝓcu. i nr̄a. ¶ Octau⁹ ꝓpt̄ actorē seu cōtumaciā absentiꝫ re⁹ testes adducere pōt. lit. nō cōtest. extra ꝺ do. z ꝓtu. cāz. xiij. q. ij. placuit. §. ꝑt Non⁹ cū actor nō pōt agere ꝓpter inimicitiā inter/positū ꝓcedēs. extra de iureiurā. ad nostraz ¶ Decim⁹ vbicūq̄ iudicis officium expetit extra de spon. ꝓterea. ¶ Undecim⁹ cū spūalis causa tractat̄ p⁹ mortē alicui⁹. scz cū q̄s i morte reliq̄t bona sua ecclesie post mortē li. nō cōtest. pñt recipi testes z testant̄ tūc etiaꝫ excōicati. xxij. q. ij. sane. ¶ Duodecim⁹ vbicūq̄ offendit̄ publicū cōmodū. ij. q. iij. qz ¶ Decim⁹ tertiꝰ si agit̄ ꝺ statu z libertate ecclesie. extra de testi. cū olim. ¶ Si dixerit ꝺ fama. ḡratꝫ q̄ sit fama et a qbꝫ illa fama ortum habuit. z vtrū illi erāt malinoli vel honesti. Sil'r ḡratꝫ vtꝝ illi a qbꝫ audinit ea erāt. bone fame vl̄ male. z vtruꝫ erāt graues ꝑsone vl̄ leues. Itē ḡratis quotiēs audiuit ꝑ. vtꝝ semel vl̄ pluries. Sed qz plura sūt talia negocia q̄ꝫ sunt vocabula. ff. de ꝑscrip. ꝙ. le. natura. ideo ml'ta talia deficiūt.

Contra instrumētū.

Quoniaꝫ eādem q vim ꝺpositōes testiū z instrumēta obtinēt. Idcirco postq̄ꝫ ꝫ testes egim⁹. nūc ꝫ instra videam⁹. Instrumētuꝫ est scptura facta ad assertionez alicuius rei. Dicit̄ aūt ist̄m q̄i instruēs mētē. Instrumētoꝝ due sunt spēs. Aliud est cīm instrumētū

puatum qđ ē sigillatum sigillo puate psone tale in iudicio nō valet nisi habeat inscripti onē triū testiū adhuc viuentiū. extra de fide instru. c. ij. Instrm publicū dr qđ hz publicā autoritatē. cui ples sunt spēs. Prio dr publicū qđ p manū publicā. s. tabellionē in formā publicā ē redactū. extra de fi. i scptura. Scđo dr publicū qđ sigillo autētico ē sigillatū. ibidē. Tertio est illustriū psonaꝝ autoritate autēticatū. extra đ ofir. vti. vel iuti. cū dilecta. Quarto qđ in iudicio scribit. extra de fi. instru. scriptura. z tantū đ illo. Primo ergo vide corpus scripture z ꝯsidera vtruz ibi sit rasura vl innouatio pōris figure. maxime in loco suspecto. qm̄ sic repelli pt. extra de cri. fal. c. licet. Itē si caret sigillo autentice psone aut subscriptōe ñ caret vicio. extra de fide īstru. c. ij. Itē nisi sint duo testes scripti p̄ter tabellionē nō valet. ibidē. Itē si ibi sit psona tabelliōis suspecta ñ valet. extra đ fide īstru. cū Jo. Itē vide diligēter quis cō tracterit. ꝗs stipulat9 fuerit z cui. Itez si agit vl cōuenit qualiter in his pcedere debeas. vide eo. ti. §. si quis alteri stipulari pōt. Si ostēderit exēplū vl rescriptū nō est fides adhibēda. extra đ fide instru. c. j. vbi dic̄. si scriptura autēticā ñ videm9 ad exēplaria nihil facere possum9 Itē opponit īstr̄o qđ nō valet nisi ponat in eo cā debēdi. scz ex mutuo depposito vl alia de cā. extra de fi. instru. si cautio. Et hec sufficiūt de instrumēto

Cōtra pīuilegium.

In iudicio pro ducit scptura q̄ dr pīuilegiuz. vide de ꝟbo ad ꝟbū đ eo sic̄ est dictū đ īstrumēto. Itē vide bullā an sit papalis. qđ ꝯgnoscit in pūct z in barba p̄tri z pauli. i filo. in stilo. scz z in alīs ī forma stili. q̄ntitate carte. extra đ cri. fal. licz. Itē si papa vni loq̄tur vobis. vl pl'ib9 tibi. nō valet. extra đ cri. fal. quā g̃ui. vñ ꝟsus. Forma. stil9. filū. rasa mēbrana sigillū. Hec sex falsata dāt scripta valere pusillū. Item an pīuilegiū sit donatiuū vl ofirmatiuū nō valet nisi oñdat pncipalis ocessio. qr vbi pncipale ñ tz. nec accessoriū. extra đ fi. instru. int' dilectos. z ibi vid forma rephēdēdi pīuilegiū. Si ꝟo pncipal' cōcessio appareret cū bulla vl cū sigillo non vitupato. cōsidera diligent vtrū ocedēs poterat cōcedere vl ñ. z ipugna ne trāseat in rē iudicatā. extra đ sen. z re. iu. int' monasteriū. Itē si pīuilegiū cōcessuz ē fm ius cōe. dic qđ nō est pīuilegiū cū nihil puatū offert. extra đ ꝟ. sig. abbate. iij. dis. pīuilegia. xxv. q. j. §. Itē octaua die. Itez si p̄ter ius cōe dec̄. extra de cōsue. cū dilect9. Itē si datū ē đ ius cōe. vid an illi cōtra quē datū est aliq̄ lesio inferat. q̄ si enormis est nō tz. extra đ ꝟ. sig. qđ p noua le. nisi đ lege vl canone cōtra quē datū ē. fe/cerit exp̄ssam mētionē. Et itelligesi est pui/legiū ipatoris. q̄tū ad leges. vl pape. q̄tuz ad canones. Itē si suppressione veri aut suggestione falsi fuerit ipetratū. nō tenet. qr mē dat p̄cator carere dz penitus ipetrat. extra de rescrip. sedes. in fi. Itē si cōtra ius vl vtilitatē publicā vl cōtra p̄scriptionē. ibidem. Itē si est đ ius nakale nō valet. si cōcedēt hz ius tollēdi illđ. Casus. ff. ne qđ i lo. pu. fi. l. ij. §. si qs. Si ꝟo dr i genere nō obstāte aliq̄ lege l canone. nō valet. qr nulla lex etiā scripta vel etiā canon ius naturale tollit. ff. đ regu. iu. l. pīuilegia. ¶ Nota magē dra int' pui legiū datū psonez datū loco. si ē psone ñ trā scēdit vitā psone. extra de re. iur. pīuilegia. li bro. vj. si datū est loco. ppetuū. vt dist. iij. qs fili9. si ꝟo dubiū recurrendū est ad psonam cōcedēt. extra đ iudi. cū venisset. Si tamen doctor vl cōditor haberi ñ pt stat pīuilegio. nisi aduersarius cōtrariū p testes oñdat. ar. extra. de fi. instru. cū Jo. Et vide si agat rea li vel psonali actōe. extra vt li. nō cōtest. q̄m freq̄nter. Itē si datū sit ad tp̄us. vtrū tp̄s sit finitū. xxv. q. ij. §. fi. Item vide si aliq̄ cōditō sit annexa q̄ ñ sit īpleta. qr tūc nō vz. extra đ condi. appo. vez vide si satisfecit qđ pmisit. qr alīs ñ vz. de cōdi. appo. sup eo. ¶ Et nota dra int' donationē sub cōditōe. z donatōez sub mō. Donatio sub cōditione ñ tz nisi aduenīēte cōditiōe siue ea completa. vt. ff. đ cōdi. z demō. l. q̄ here. §. vl. Donatio sub mō ē do tibi mās uz vt me pascas q̄diu vixero. h donatio statī tz z ñ reuocat q̄diu mō puat. extra de cōdi. app. verū. ī glo. vñ nota dr̄am sepe tñ vnū ponit p alio. ibidē Nota. viij. casus ī qb9 donatio facta eccie nō vz. nec reuocari p̄t. Primo si sub mō fcā ē z cōditio defecit. vt tā dictū est. Secūdo ꝓpter turpe factū appositū. extra de sym. c. de regularibus z. c. veniens. Tertio ꝓpter dati enormitatez xij. q. ij. si quis irascit. Quarto propter sequentē procurationem. xvij. q. iij. q̄cūq̄z. Quinto ꝓpter recipientium fraudem. xvij. q vlti. constituit. Sexto ꝓpter donantis ipo/

tentiã. extra de testa. filius nr̃. Septio ꝓpter
cause defectũ. extra ō renũc. c. ex trãsmissa.
Octauo ꝓpt̃ doni ĩmẽsitatẽ. xij. q. ij. si q̃s de
seruis. Itẽ nota q̃nq; vl̃ sex casus ĩ quib⁹
donatio facta altezi p̃t de rigore iur̃ reuoca
ri. Prim⁹ si donatari⁹ in donatorẽ man⁹ i/
pias iiecerit. Secũd⁹ si atroces ĩiurias ei ĩ
fert. Terti⁹ si graue rez suaz ei damnũ ĩtu/
lerit. Quart⁹ si gue vite piculũ ei inferre p̃/
sumpsit. Vos quatuor casus habes extra ō
dona. c. vlti. Quint⁹ ꝓpt̃ ingratitudiem. Sex
tus si ꝯditionẽ sibi appositã nõ seruauit. ibi
dẽ. z. L. ō reuocã. dona. l. vl. Itẽ donatõ fa
cta a mr̃e si trãseat ad secundas nuptias. ex
trib⁹ casibus p̃t reuocari. Prim⁹. si fili⁹ vite
sue ĩsidiat⁹ est. Secũdus si atroces manus
in eã iniecerit. Terti⁹ si toti⁹ substãe molitus ẽ
iacturã. in auten. de nup. §. mr̃. Et intellige
q; hec dictio atrox trib⁹ causis ꝯsiderat. ĩsti.
de iniur̃. §. atrox. vñ ꝑsus. Dis trib⁹ ex cau/
sis ĩiuria ō atrox. Facti ꝑsone vl̃ loci de ra
tione. Itẽ vide si ꝓuilegiũ est ꝯcessũ ob cãz.
vtrũ cã subsit vel nõ. z vtrũ fuit causa ipulsi
ua. xix. q. ij. q̃ sunt. Itẽ vide si renunciauerit
facto vl̃ ꝑbo. dic tũc q; nõ valz. extra ō ꝓuil̃.
Itẽ si abusus fuerit ꝓuilegio nõ valet. extra
de ꝓuil̃. vt ꝓuilegia. z de re. iur̃. ꝓuilegiũ. li.
vj. Itẽ ꝯsidera diligẽter an ꝓpt̃ delictũ fece/
rit se indignũ. extra de ꝓui. tuaz. Itẽ si fece
rit ꝫ ꝓuilegiũ ibidẽ. Itẽ vide si sit generale vl̃
speciale vl̃ vnũ generale z aliud spãle. q; ge
neri p̃ spẽm derogat̃. extra ō re. iur. generi p̃
spẽm. lib. vj. Itẽ si ꝓuilegiũ sit alicui dãno/
sum nõ valet. extra de deci. suggestũ. ¶ Ho
ta ꝑsus de casib⁹ q̃bus pdict̃ priuilegium
Si facis ꝓtra. si negligo ꝓpter abusum
Delictũ damnũ pariterq; ꝯcessa potestas.
Itẽ ꝓuilegiũ nõ valet in q̃ ꝓtinet q; aliquis
ab oĩb⁹ sit ĩmunis. idẽ dic de q̃libet scriptu
ra. L. de decurionib⁹. l. exẽplo. z. l. vacãz. et
vt breuiter me expediã vide. c. ex ore. de pri/
uilegĩis. z de sen. z re. iudi. inter monasteriũ
z de fide ĩstru. ink̃ dilectos. z. lxxij. dis. p totũ

Contra testamẽtũ.

Ad faciendum te
stamẽta. Sciendũ q; testamentũ
ẽ volũtas solẽnis q̃ ptestat⁹ q̃s de
reb⁹ suis p⁹ morte suam tẽ. xij. q. ij. placuit.
An testamentũ valeat pri⁹ ꝯsidera q̃s fec̃ te
stamẽtũ. Et an ꝫm regl̃as iuris testat⁹ sit de
nũero testiũ. z q; rogati debẽt esse. dixi sup̃ ĩ
titu. de testib⁹. Testamẽtũ nisi sit vltimũ nõ
valet. extra de celebra. miss. cũ marthe. Itẽ
vide vtz illa vltima volũtas sit p aliã poste
riorẽ immutata. z dic q; ñ valet. vt. xij. q. vl.
Itẽ testamẽtũ nõ vz nisi heres fuerit ĩstitu/
tus. ff. de his q̃ intesta. l. vl. Itẽ si testator fu
erit furiosus testamẽtũ nõ valet. L. q̃ testa.
ta. nõ p̃nt. l. furiosum. Itẽ masculꝰ q̃ q̃ttuor
decim ãnos nõ ꝓpleuit z feia duodecim nõ
p̃nt testamẽtũ facere. ff. ō testa. l. q̃ etate. Itẽ
nec mut⁹ nec surd⁹ põt testari. L. q̃ test. fa. ñ
p̃nt. l. discretis. Et itellige ō surdo a natura
qz si a morbo z sciat scribere. bñ põt ibidez.
Itẽ filiusfamilias ñ p̃t etiã de volũtate p̃ris
nisi de castrẽsi peculio. L. ō inoffi. testa. l. pe
nul. Itẽ ifamis ob crimẽ famosum. l. is cui
ff. de testa. extra de hereti. excõicam⁹. Itẽ ca
pt⁹ apũd hostes si faciat testamẽtũ non valet
Insti. q̃b⁹ nõ ꝓmissum facere testamẽtuz. §.
vl. vbi pene oẽs ꝓdicti casus sunt in glo. fi.
Itẽ si pater petit filiũ in testamẽto nõ valet
ff. ō iniusto rescrip. z irrit. testamẽ. l. nã z si.
¶ Itẽ si exhereditauit sine cã exꝑssa z vera
ac iure ꝯcessa. nõ valet. L. de postu. l. nõ li/
cet. ¶ Casus aũt in q̃b⁹ fili⁹ põt exheredita/
ri habes de iureiurã. z in autẽtica. vt cũ. de
appel. cõg. §. causas. col. viij. Itẽ si testam̃tũ
fuerit rasum seu viciatũ ĩ loco suspecto non
vz. extra de cri. fal. licz. de fide instru. ink̃ di/
lectos. Nota mlier nõ põt esse testis ĩ testam̃
to. ff. de testa. l. q̃ testamẽtũ. vbi ōz mulier in
testamẽto testimoniũ dicere nõ põt. Itẽ ne
mo existẽs in ptate testatoris põt esse test̃. ff.
e. ti. q̃ testa. l. j. Item q; oẽs testes sint liberi z
puberes. al's nõ valet. insti. eo. ti. §. sed cum
aliq̃s. z. §. testes. z supra. c. ꝓtra testes. Item
nisi testes in fine testamẽti se subscripserint.
nõ valet. ff. eodẽ ti. l. heredes. z illa oĩa q̃ dcã
sunt debẽt ĩ testamẽto solenni esse. Et ꝫm le
ges qñ p̃ testat⁹ ink̃ libos z nepotes tẽ nõ est
necesse q; tãta solẽnitas adhibeat̃. L. eo. ti. l.
hac ꝯsultissima. Sed sufficit tũc q; adhibe
ant̃ duo testes. Sil'r miles põt suũ testamẽ
tũ facere coz̃ duob⁹ testib⁹. ff. de testa. mi. l.
diu⁹. Nota null⁹ põt facere testam̃tũ q̃ secu
lo renũciauit z aliquã religionẽ intrauit. et
si testamẽtũ fecerit nõ valet. xix. q. vl. qz ĩgre
dientib⁹. Nota si q̃s dixerit ꝯmitto tibi vlti
mã volũtatẽ siue dispositõem ego Jo. z be
redẽ quẽ tu voluer̃. Si postea testam̃tũ fa
ctũ fuerit ñ vz ꝫm leges. Sec⁹ ẽ ō bẽignita
te cano. ĩj. q. ij. vbi ōz q; extremã volũtatẽ in

alterius dispositionẽ ꝺmittit nõ videt decedere intestat⁹. Itẽ si aliquid in testamẽto tibi fuerit legatũ. caue ne testamẽtũ ipugnes q⁹ legato ꝓuaberꝭ. C. de codicill'. l. vl. q⁹ nemo ꝺz hr̃e subsidiũ ab eo qꝺ ipugnat. extra de cẽsi. cũ oli. Et hec de testamẽto sufficiũt.

¶ Cõtra positiones.

DPositiões sunt impuẽte vt releuent ꝓtes ab onere pbãdi ꝑsertim p testes. facili⁹ em̃ fiunt ꝺfessiones q̃ꝫ ꝓductiões testiũ. cũ testes ꝺonei vir iueniant⁹ z cũ labore z expẽsis. p/ducunt⁹. iiij. q. iij. §. itẽ in crimiali. Nota sex modis actor ab actu iudiciali remouet⁹ per positões min⁹ legitimas. Prim⁹ mod⁹. si positio fuerit negatiua ꝓbari nõ põt. Sed qui ponit necesse ꝺz ꝓbare qꝺ posuit. ff. de pba. l. ij. Nota q negatiua est triplex. facti. iurꝭ. z q̃litatꝭ. Negatiua facti ẽ duplex. pura z simplex. q̃ nõ habet determinationẽ loci vl' tpis l' alic⁹ rei. z hoc ꝓbari nõ põt directe vl' idirecte. vt si q̃s dicat se nunq̃ citatũ fuisse. extra de elec. bone. j. Si aũt adꝺiciat⁹ tps vl' locus vl' aliqꝺ sit'e. tũc põt ꝓbari idirecte. extra de testi. ex tenore. z. c. series. Itẽ negatiua facti ꝓbat⁹ cũ habeat affirmatiuã implicitã. vt si dicat coact⁹ renũciaui. ℔ debet ꝓbari. extra de renũcia. sup hoc. Negatiua iurꝭ bñ ꝓbat⁹ vt si negas emãcipationẽ recte factã hoc debes ꝓbare. ff. ꝺ pba. l. ab ea pte. §. idẽ rñdeo. si q̃s negat aliquid iuste factũ debet illud ꝓbare. Negatiua q̃litatis. vt si diceres. ille nõ est idone⁹ vl' legitimus. vl' nõ est soluẽdo fidet⁹. hoc debet ꝓbare q hoc dicit. q⁹ qlibet ꝑsumit⁹ bon⁹ z idone⁹ nisi ꝓbet ꝯtrariuꝫ. extra de ꝓsum. dudũ. z de scru. in ordi. fac. c. vnico. Itẽ oĩs negatiua q̃ includit ĩ se affirmationẽ appellat⁹ negatiua põgnãs. z tal' negatiua ꝓbat⁹ ꝓpter ĩclusionẽ affirmatiõis. extra de pba. q̃m. de testi. ex tenore. Secũꝺ⁹ modus est si positio nõ facit ad cãm vl' nõ ẽ fcã sup re de q̃ agit⁹ in libello non vz. ꝟbi gratia Si agit⁹ de rei vẽdicatõe z actor petitionez facit sup mutuo depositu. tal' positio nõ vz. Tertⁱ⁹ modus est. si positio n releuat ponẽte vl' nõ ꝓdest petẽti. tal' positio nõ debet admitti. extra de excep. dilecti filij. Nota differentiã int⁹ secundũ z tertiũ modũ. In secũdo licz positio sup re de qua agit⁹ nõ sit ꝓbata. tñ mõstrat intentionẽ ponentis. In tertio aũt nihil facit ad negociu de q̃ agit⁹. Quart⁹ mod⁹ si est positio pẽdens ab alia positõe que negata est. tal' positio nõ valet. ꝟbi gr̃a. Actor dicit. Pono q⁹ A. tradidit mihi fundu. re⁹ negat hoc. Actor postea ꝓducit aliã positionẽ dicẽs. pono q⁹ A. tradidit mihi fũdu talẽ. hec positio n est admittẽda ꝓpt⁹ duo Primo. q⁹ nõ releuat ponentẽ. q⁹ nuda traditio nõ trãsfert dominiũ. ff. ꝺ acq. re. do. l. traditio. Secũꝺo. q⁹ pendet ab alia q̃ fuit negata. Un̄ si reus ad ista que ad negatã dependet rñderet posꝭ ꝺ facili ꝓpriũ ĩcurrere. Dz iudex debet caute ꝓcauere ne det viam ꝓpriꝭ. extra de iureiurã. si ꝟo. Quint⁹ mod⁹ si positio est ĩplicata q̃ fit qñ aduocat⁹ duas positões formatꝭ sub vna interrogatiõe sic q altera ps est vera z altera falsa. z ꝭs q ĩrogat⁹ credit posse simplr̃ rñdere. Exẽpluꝫ Pono te comedisse in eccl'ia. comedisti z ecclesiã nõ intrasti. non potes rñdere q sic. qa hodie eccl'iam nõ intrasti. nec potes dicere q nõ. q⁹ al's nõ comedisses. Est ꝯ regl'a. sicut reus certũ habet dare responsum. ita actor certam ꝺz facere positionẽ. Si ꝟo positio obscura vl' caullosa fuerit. re⁹ rndere ñ tenet⁹. in specu. ti. ꝺ posi. §. septio. ꝟ. tertio q̃ꝫ z ꝟsi. xiij. q⁹ sup re incerta non põtfieri sñia. xj. q. iij. graue. nec licet aliquẽ fratrẽ suu reconuenire circũscriptione ꝟbozuꝫ. xxij. q. iij. vnusquisq; dicat ergo. vl' positionez facias declarari vl' te nõ admitto. z si sint positões due vl' vna ĩplicata de illa vnã ptem diuisiz ꝓponat. vt pono te hodie comedisse. ad illaz rñdeat reus. credo vl' non credo. postea ꝓcedat ad aliã z ꝺicat. pono te hodie intrasse ecclesia. ad illã positionẽ pt rñderi. nõ intraui Itẽ aliꝺ exempluꝫ. Pono q⁹ possides ecclesiã sancti Uiti ptinentẽ ad monasteriũ sancti Petri. ibi ĩplicant⁹ duo. vnũ q re⁹ possideat eccl'iam sancti Uiti. z q eccl'ia beati Uiti ptineat ad monasteriu sancti Petri. ideo debent fieri due positiones. Sext⁹ gꝺ⁹ est si fit positio sup articlo ꝓcedẽte de eadẽ re. qꝺ ñ est ponẽdũ. Hã tũc fortasse negauit qꝺ mõ ꝓfitet⁹. tanq̃ nauta nauigãs ꝯ ventũ nõ ẽ audiẽꝺ⁹. in autẽ. ꝺ his q̃ igre. ad appel. §. j. col'. ij. Nota in cã ciuili ꝺz rñdere re⁹ positiõibꝫ ꝑm credulitatẽ. q⁹ in talibꝫ pstat iuramẽtuꝫ calũnie qꝺ ẽ ꝑm credulitatẽ. Sꝫ ĩ cauſ⁹ spũalibꝫ ꝺz rndere ex certa scia. q⁹ in talibꝫ ꝑstatur iuramẽtũ de veritate dicẽda. extra ꝺ iura. calũ. statuim⁹. li. vj. Nota ꝓfessio sp rõni naturali ꝺz ꝓuẽire. vnde si aliquẽ dico filiũ

meū ꝛ etas nō patiꝫ nō valet ꝓfessio. ff. de interroga. actō. l. ꝓfessiōibꝫ. §. ꝛ. si. Itē si formidine tormētoꝝ fateaꝫ aliq̄s ꝫ me. taꝫ ꝓfessio mihi nō ꝓiudicat. nisi postea tormēto liberatus in eadē ꝓfessiōe ꝑsistat. ff. ō q̄stio. l. j. §. si q̄s. Itē queriꝫ vsq̄q̄ in cā positōes fieri possent ꝛ debent. rūdeo q̄uscz renūciatū fuerit testibꝫ. ꝓbationibꝫ ꝛ instrumentis. Et hec ō positionibꝫ sufficiant.

Contra sententiam.

Sententia est diffinitio iudicialis q̄ ꝓtroversiꝫ sinē imponit. pnūciatiōe iudicꝭ ꝓdemnatōez vl̄ absolutōez ꝓtinens. vt si dicat iudex visis ꝛ auditꝭ ꝓfessiōibꝫ ꝛ allegatōibꝫ vtriuscz ptis. necnō attestatōibꝫ ab actore ꝛ reo ꝓductis diligēter inuestigatꝭ ꝛ intellectꝭ cōsilio habito iurispitoꝝ. talē ꝓdēno ꝛ absoluo ꝛc. vt patz. j. q. j. ī pmis. ꝛ extra ō seq̄s. possessc. j. ī spe. ti. de sen. §. vt aūt. ℣. nos itaq̄s. Q̄m aūt snīe diuerse a iudicibꝫ ꝓferunt. q̄rū aliq̄ ipso iure sunt nulle. alie ꝑ restitutiōem ī integrū. alie ꝑ appellationē inf̄positā. alie ꝑ supplicationē retractant. Ideo ꝫ snīas aliq̄d videam⁹. Et ꝑmo ꝫ illas q̄ sunt ipso iure nulle. a q̄bꝫ nō valz appellari. extra ō vi. ꝛ bone. cle. cū ab oi. Itē snīa lata die dn̄ica vel alio ꝛpe feriato nō valet. etiā ꝑtibꝫ ꝓsentiē. extra de fer. c. vl. ff. de feri. l. si feriatis. Itē si tēpore messiū vl̄ vindemiaꝝ ꝓpellaꝫ quis litigare exceptiōne ꝑpus posita si snīa lata fuerit ibidē. Itē snīa lata ꝫ absentē nō ꝓtumacē n̄ valet. iij. q. ix. caueat. Pro illo nota q̄nq̄ genera absentiaꝝ. Prima est absentia ꝓbabil̄ necessaria. vt inimicicia. Secunda est ꝓbabilis tm̄. vt in studio. Tertia necessaria tm̄. vt in relegato. Quarta est voluntaria. vt in mercatore. Quinta est ꝑ ꝓtumaciā. Hec q̄nq̄ habes. ff. de in int. restī. l. vl. In ꝑma restituunt ad totā cām. C. de ꝓcu. l. q̄a absente. In secūda si nō fuerit defensus appellās audiꝫ. C. quō et q̄n iudex. l. ab eo. In tertia ꝓgnita cā subuenit. In q̄rta nō restituit sed ledit ꝑ snīam. de re iudi. l. de vnoq̄z. Itē q̄nto nō audiꝫ appellans nisi veniat iudice adhuc sedēte ꝑ tribunali. ff. ō ī ite. restī. l. penl̄. Alios casus absentie ꝛ cōtumacie habes. extra vt lit. nō ꝓtesta. q̄m freq̄nt. Itē nulla est snīa si duo vl̄ plures sint iudices ꝛ vnus sine alio ꝓcedit nisi in delegatōe ꝓtineaꝫ q̄ alter sine altero ꝓcedat sine mādato cōiudicꝭ absentꝭ. extra de offi. iudi. dele. prudentiā. Itez si duo iudices diuersas ꝓferunt snīas tenet ꝑ reo. nō ꝑ actore. nisi ī cā fauorabili vt mr̄imonio vl̄ testamēto. hoc est vez si ex ordinaria iurisdictōe ꝓcedit. Si ꝫo ex delegata. ex vtroq̄z snīa pēdet in arbitrio delegātꝭ. ꝛ si ex ꝓmisso neutra ꝺz hr̄e vigorē. extra ō sentē. ꝛ re iudi. duobꝫ. Itē nulla est snīa si certū terminū supior assignauerit ītra quē ꝺz sententiare. ꝛ iudex post datū terminū sentētia uerit nisi termin⁹ de ꝓsensu ptiū progek. extra de off. dele. de causis. Itez nulla est snīa nisi ps ꝫ quā lata est tribꝫ edictꝭ vl̄ vno pemptorio fuerit euocata. xxiij. q. iij. de illicita. ꝛ c. de excōicatōis. ꝛ si nō inuenit citād⁹ nihilominus ad suā domū ꝺz citatio dari. et sui amici req̄rēdi sunt an sit aliq̄s q̄ velit eū defendere. aliter snīa nō valet. extra de do. ꝛ ꝓtu. causam q̄z. ꝛ ibi in glo. ꝛ. c. fi. Itē nulla est snīa in q̄ mortu⁹ ꝓdēnaꝫ. ff. de sen. q̄ sine appel. rescin. pos. l. penul. intellige nisi in casibꝫ exceptis. vt in crimīe hereſ. xxiij. q. ij. sane. Itē nulla est snīa que ꝓtinet ꝓceptuz ī possibile. q⁹ nemo ad ipossibile obligat. ī regula. nemo. extra de re. iur. li. vj. Itē snīa lata ab excōicato nō valet. extra de senten. ꝛ re iu. ad ꝓbandū. Itē snīa nulla est q̄n libellus nō est oblat⁹. extra de libel. ob. c. j. ij. ꝛ iij. intellige nisi sint ꝛbreuissime lites ꝛ maxīe villium ꝑsonaꝝ. Itē nulla est q̄ cū falso ꝓcuratore est lata. extra ō do. ꝛ ꝓtu. in n̄ra. Tenet tm̄ snīa q̄uscz falsitas fuerit detecta. vt ibidē ꝛ extra de rescꝰ. ex ꝑte. Itē snīa lata ꝫ furiosum nō valet. ff. de re iudi. l. furioso. Itez snīa nulla est nisi lata fuerit sup certa q̄ntitate. intellige q̄n agiꝫ sub certa spē. insti. de ac. §. curare. Itē nulla ē q̄n iudex ad certaz rē dat⁹ de alio pnūciat. extra de offi. iudi. ō le. ex literꝭ. Itē nulla est si ꝑ surreptiōez lata est. xxv. q. ix. veniā. extra de rescrip. ad audientiā. ij. in glo. ℣. in irritū. Itē nulla est cōtra fiscū absente eⁱ⁹ aduocato. ff. de iure fisci l. si fisc⁹. secus si ꝫ priuatū lata. Itē nulla sententia est ꝓta manifeste absentē cuⁱ⁹ aduocato vl̄ ꝓcuratori vl̄ eⁱ⁹ aduersario daꝫ pecunia vt se vinci patiaꝫ. C. de aduo. diuer. iud. l. Itē nulla est snīa iudicis delegati q̄ nō est. xviij. an. extra de offi. dele. cum vicesimū. intelligenisi ꝓceps ex certa scīa cāz minori ꝓmittat. Item si ordinarⁱ⁹. xxv. annuz nō attigat ibidē. Q̄n snīa est aliq̄ q̄nq̄ retractaꝫ ꝑ appellatiōez ꝛē. Q̄n dies est assignata

ad sententiandū si iudex alio die sentētiaue rit ptibꝫ ignorantibꝫ. vl' etiam vna pte. p appellationē retractaꝫ. ff. de ri. nup. l. palā. ¶ Itē si locꝰ est assignatꝰ z iudex alio loco sententi auerit. C. de sen. z interlo. om. iu. l. si p errorez ¶ Itē snīa lata de nocte pt retractari. extra de offi. iudi. dele. ꝓsuluit. ¶ Itē snīa de ꝓditione de futuro ferri nō debet. lata nō tz. sed p appellationē qñqz retractaꝫ. extra ō ap. ptera reqsisti. z extra de sen. excō. a nobis. ij. q. vj. biduū. ¶ Itē snīa illa retractaꝫ si iuramentuz calūnie exactū in cā fuerit z nō pstitū. C. de iur. calū. l. ij. ¶ Itē snīa lata p vl' ꝓtra filiūfa. existētē in iudicio sine cōsensu pris pt retra ctari p appellationē. ff. de iudi. l. licz. z. l. si de bitor. ¶ Itē snīa nulla est ipso iure si iudex eā nō sedēdo tulerit. iij. q. iij. §. spaciū. ¶ Itē nisi snīa lata fuerit in scriptis nulla erit. ij. q. j. in pmis. extra de pbati. qm̄ ꝫ falsam. ¶ Istō fal lit in casibꝫ. Primꝰ est i vilibus psonis. Se cundus est in leuibꝫ crimīnibꝫ. ff. de accu. l. leuia. Tertiꝰ in cā mrimoniali. extra de tes. Albertus z alij qdā dicūt qꝫ sentētia pōt fer ri sine scriptz in oi cā de ꝓsensu ptiū. sed ꝑ re linq disputatiōt. ¶ Itē si eps iter subditos su os ꝓgnoscit nō esse necesse snīam ferri i scri ptis. xj. q. j. si qsqz. nisi cā sit criminalis. ibidē ¶ Itē snīa nulla est licz scripta sit a iudice nō m̄ recitata. C. de sen. excō. ex piculis. recita ta. l. j. imo nulla ē si eā iudex nō p se sed p ali um recitauerit. ibidē. l. vl. z extra ō ꝓsue. ad nostrā. ¶ Itē nulla est snīa lata ꝫ minorē. xxv. annis sine curatoris autoritate. C. de bis q le. pso. in iudi. stan. non bñt. l. j. ij. z. iij. nisi in cauꝫ spūalibꝫ puta mrimoniali quā mior p se pt tractare. extra ō resti. spo. et pte. Snīa qūt p eis lata tz. C. de pcura. l. eo nō minus ¶ Itē snīa a nō suo iudice lata nō valz. extra ō ꝓsuetu. ad nrāz. z de iudi. si clerī. ¶ Itez si ꝙ snīaz tulerit ipo iure nulla est. iij. q. vij. c. j. et extra de rescrip. sciscitat. ¶ Itē nulla ē snīa p mulierē lata. ibidē. z. ff. de re. iur. l. ij. aut nisi ꝓsuetudīe approbata. vt extra ō arbi. dilecti filij. aut a pncipe. ij. q. v. i oēs. ¶ Itē snīa ab beretico iudeo vl' alio fidei inimico nō valz ꝫ pīanos. extra ō here. excōicam. ¶ Itē nul la est snīa ex pte iudicz. qz iudex est ignenuus vl' seruus z nō pōt militare vl' hz cētū aure os. C. de peda. iudi. l. ij. ff. de arbi. l. nō dīsti guem. ¶ Itē nulla est sentētia si iudex secula ris super re eccl'iastica iudicabit. extra ō fo. cōpe. si diligēti. ¶ Itē snīa lata p aliā diffini tiuā p appellationē nō suspēsam est ipo iure nulla. ij. q. vj. §. diffinitiua. Excipiunt qdaz casus ab hac regula qs reqre de sen. z re iu di. c. inter monasteriū. z extra de resti. i inte. cū ex lris. Sūt etiā snīe q sine appellatōe re scindunt. vt in cā mrimoniali q nō trāsit in rē iudicatā. extra de sen. z re iudi. latoz. Oñ qz est nulla rōne loci inhonesti i q lata est sē tētia. extra de appel. q frōte. ¶ Item ratiōe oz dinis ñ seruati. qz iudex debuit ꝓdēnare p curatorē z ꝓdemnauit dñm. C. de sen. iterlo. om. iudi. l. j. ¶ Nota tñ in crimīnibꝫ ꝓdēna tur dñs nō ꝓcuratoz. C. de iureiurā. l. vlti. Oñqz ꝓdemnat ꝓcuratoz nō dñs. extra ō p ba. licet cā. extra ō fide instru. iter dilectos. ¶ Itē nulla est snīa si aliqs de septē tramitibꝫ iudicij obmittat vl' quertat. Primꝰ trames vt libellus deꝫ. extra de libelli. obla. c. j. z. ij. Secūdꝰ est litz ꝓtest. extra de lit. ꝓtest. c. vni co. Tertiꝰ vt de calūnia iurez z de ꝑitate di cēda in causis spūalibꝫ. extra de electōe. du dū. Quartꝰ vt depositōes testiū scribant. ex tra de pba. qm̄ ꝓtra falsam. C. de sen. z iter lo. om. iu. l. platā. Quintꝰ vt publicent. vt i dcā. l. platā. Sextꝰ vt snīa ferat in scriptz. ij. q. j. in pmis. z. c. lōgā. Septimꝰ vt snīa fera tur a iudice sedēte p tribūali. C. ō sen. ex pi culo recitā. l. j. z. ij. Itez nulla est snīa si ꝓtra ius est plata. ij. q. vj. §. diffinitiua. extra ō sē. z re iudi. c. ¶ Itē nulla ē snīa nisi ꝓs lis fu erit ꝓtestata. extra vt li. nō ꝓtesta. p totū. Et sex casibꝫ exceptis de qbꝫ valet snīa lit. ñ cō testa. Primꝰ si agit de electiōe plati confirmā da vl' cassāda. Secūdꝰ si agit de mrimonio crimial'r z is q cōuenit maliciose se absenta uerit z cōtumax fit. Tertiꝰ si agit de crimīe p modū iqsitōis. Nos tres casus habes. ex tra vt lit. nō cōtest. qm̄ freqnt. z de accu. ql'r z qñ. Quartū habes extra de iureiu. ad no strā. Quītus est actore p cōtumaciā absen tereo pñte z petēte se absolui. extra de do et cōtu. Sextū habes ō sen. excō. a nobis. vbi ōz. absolui pt pꝰ mortē pnīa ñ pacta si pnīe signa apparuerint in eo viuēte. ¶ Itē nulla est sentētia si lit. nō cōtest. testes. fuerint recepti nisi in casibꝫ. Primus si timeaꝫ de morte te stium. Secūdꝰ ē de absentia diuꝝna. Ter tiꝰ si cognoscitur de electōe plati. Quartꝰ. si per appellationē snīa potuit retractari. ff. ad trebel. l. saluo. Itē snīa lata per falsos testes vl' per falsa instrumēta quandoqz retracta tur per appellationē. quādoqz qꝫ p in integz

restituit.ff.ō re iudi.l.diu⁹.ꝛ.C.ō tpi.i inte. resti.l.supuacuā.extra ō pba.licꝫ.ꝛ de pcu.i nr̄a.C.ad le.coꝛ.ō fal.Querela.Jtē si ex fal sis allegatōib⁹ sit lata.ff.ō iudi.l.si p̄toꝛ.Ta les aūt snīe valent q̄uscꝫ falsitas fuerit reue lata.extra ō pcu.i nr̄a.Nota snīa ꝺ absentez lata si absens p breue tps iustā cāz absentie sue pbauerit ipsa snīa p restitutiōez i integꝝ p̄t retractari.extra ō resti.in itegꝝ ex lr̄is.ex tra ō sen.ꝛ re iudi.cū bertold⁹.C.ō pcu.l.q̄ absente.ꝛ.ff.ō admi.tu.l.scire opoꝛtꝫ.§.suffi cit.vbi ōꝛ.si q̄s ꝓpr egritudinē vl aliā necessi tatē.puta marꝫ vl hyemis vl icursum latro nū aut silez cāz i ꝓstituto tpe venire nō p̄ot. ei est ig̃scēduz q̄m snīa retractaī cā crimīa li.vio.iiij.q.v.q̄s q̄s.extra ō do.ꝛ ꝓtu.p̄itatꝫ. Nota iudices penā p snīa pecūiaria q̄ mul cta vocaī p̄nt remittere rōne pauptatꝫ.C.ō mō mul.l.eos.Et hec cā breuitatꝫ sufficūt.

Contra appellationē.

Quoniam contra snīam appellatōes q̄ñcꝫ frustrato rie fiūt.iō post tractatū de senten tijs de appellatōib⁹ videam⁹.Appellatio ē a minoꝛi iudicio ad maiꝰ tribunal ꝓuocatio iniq̄ gūaminis vel iniq̄ snīe q̄relā ꝓtinēs.ff. eo.ti.l.j.Si appellaī a iudice p̄ncipali vel a cur.ñ valꝫ.ix.q.iij.c.ipsi sunt.ꝛ.c.patꝫ.Jtez a senatu p̄ncipis appellari ñ p̄ot.ff.a q̄b⁹ ap pellari nō lꝫ.li.j.Jtē a snīa papali qꝛ eccl'ia ꝓparaī senatui.Jtē appellatio facta a snīa arbitri ñ valet.ij.q.vj.a iudicib⁹.ꝛ.C.ō ar bi.l.j.ꝛ.ff.de arbi.l.nō distīguem⁹.Jtē ꝓtu macꝫ appellatio nō valet.extra e.ti.p tuas.ni si venerit adhuc iudice p tribunali sedēte.ff. de in integ.resti.l.diu⁹.Jtē q̄ñ appellaī a g̃ uamine appellatio nō valet nisi coꝛaꝫ iudice gūamis cā pbabilis p̄tēdaī.extra ō app.coꝛ di.li.vj.appellatio extra iudiciū ifra.x.dies a tpe ꝛgnitōis gūaminis i scriptꝫ fieri p̄t.In tellige nisi appelleī iudice adhuc sedente p tribunali.tē sufficit viua voce appellare ab iniq̄ snīa.ff.e.t.l.ij.Jtē appellatio nō valꝫ fa cta ab illo q̄ sub notoꝛio crimīe ꝓuict⁹ ad pe nā ꝓdēnaī.extra eo.ti.romana.li.vj.¶ Ho ta differētiā int penā ꝛ mulctā. pena statuit a lege,sed mulcta ifligit ab arbitrio iudicis ¶Jtē appellatio nō valet q̄ñ appellās cōsen tit p⁹ appellatiōez coꝛā illo iudice a q̄ appel lauit litigare vel aliō facere.extra ō of.iudi. dele.g̃tū.Jtē appellatio nō vꝫ nisi appellās infra annū vl ex causa rōnabili infra bienni um fuerit eam p̄secutus.extra eo.ti.cū sit ro mana.ꝛ.c.oblatos.auten.ei.q̄.C.de tpi.ap. Et intelligē nisi iudex largi⁹ tps fuerit mo derat⁹.ibidē.ꝛ intellige infra indictū termi nū ap.debet p̄sec̄q̄.c.oblate.ꝛ.ps appellata. Jtē appellatio ꝺꝛ fieri gradatim de minoꝛe iudice ad maioꝛē.aliter nō valet.extra eo.ti. dilecti filij.tñ appellaī ad papā omissis me diis.eo.ti.si duob⁹.ꝛ.c.romana.li.vj.Tamē ꝑm leges si appellaī ad p̄ncipē omissis me diis p̄nceps remittit appellationē ad quez debuit appellare.ff.eo.ti.l.īpatoꝛes.Jtē ap pellatio ñ valet nisi fiat infra.x.dies a tpe da te snīe.ij.q.vj.anterioꝛis.extra de testi.signi ficauerūt.Et dies in q̄ sentētiatū est cōnūe raī.e.ti.ij.q.vj.anterioꝛis.in glo.ij.Jtē si ter tio a diffinitiua fuerit appellatū.illa appel latio nō valet.ij.q.vj.si q̄s.extra eo.ti.c.dire ctc.sed ꝺ videī.j.q.vj.q̄tiēs.vbi ōꝛ.q̄tiens se putauerit q̄s grauari appellaī.Solutio.il lud q̄tiēs exponiī ibi secūdo a diffinitiua vl q̄tiēs g̃uel' inlocutoꝛia.totiēs appellaī ꝑm canones nō ꝑm leges.Nota si p̄sona regl'a ris appellat ne coꝛrigaī nō valet appellatō extra e.ti.ad nostrā.ℏ nisi coꝛrigēs modū ex cedat.e.ti.de ꝓoꝛe.ꝛ.c.cū spāli.Jtē appel latio nō valet q̄ñ est facta ꝺ oꝛdinationē ec clesie.puta ne fiat electio.vel ne p̄cureī aliq̄ euidēs vtilitas eccl'ie.Jntelligē nisi assigna ta fuerit aliq̄ iusta cā appellatōnis.extra de his q̄ fiūt a ma.par.c.exoꝛe.ꝛextra ō elec.cū nob.Jtē ab excōicatōe nō appellaī.extra ō sen.ꝛ re.iu.q̄ ad ꝓsultationē.ꝛ extra eo.ti.no uit.Jtē a mero executoꝛe nō appellaī.a mix to aūt appellaī nisi admittat legitimā exce ptionē.ꝛ hoc si ptem grauauerit.extra eo.ti. dilecto.ꝛ.c.vt debit⁹ honoꝛ.¶ Nota merus executoꝛ ōꝛ q̄ñ snīa lata est ab aliq̄ iudice oꝛ dinario,ꝛ ille iudex mādat alteri vt illā sen tentiā exeq̄t.taī executoꝛ ōꝛ mer⁹.Jlle nō ꝺꝛ audire aliq̄s exceptiōes.nec de snīa se aliq̄d itromittere nisi sciret snīam eē malā.puta p falsos testes.ꝛ p falsa instrumēta latā.tē em si excipiaī coꝛā eo ōbet supioꝛi referre.extra de sen.ꝛ re.iu.de ceꝛo.ꝛ cri.fal.sup eo.Dix tus aūt ōꝛ q̄ hꝫ aliquā negocij executōez an nexā.vt cū iudex oꝛdinarius mandaī alicui dari bñficiū ꝺat sup illo negocio executoꝛē coꝛā tali,ꝓponi p̄nt exceptōes ꝛ appellare ab ipso quantūcunq̄ absolute scribaī a papa.xxv.q.ij.c.dicenti.§.ꝛ si nō cognitō,extra ō

rescrip. cū adeo. Nota q̄uis regl'a iurʒ sit q̄ a mero executore appellari nō pōt. Excipiū tur tñ octo casus. Prim⁹ si modū excedit in exeq̄ndo. extra e.ti. nouit. extra de of. iu. ōle/ga. sup q̄stionū. Secūd⁹ qñ ptē iudicʒ vult assumere. extra ō of. iudi. ōle. pastoral'. Terti⁹ si dolo aliq̄d faciat. ff. de negli. l. iij. §. si ex ecutor. Quart⁹ qñ executori opponit excōi/catio. xj. q. iij. excōicatos. c. excōicato. Qui tus qñ fcā est inouatio sup eodē de q̄ agitur nā tūc ordo mutat. ff. de re iudi. l. iij. Sext⁹ si exeq̄ndo tps q̄drimestre p̄ueniat executor C. de execu. rei iudi. l. vl. Septim⁹. si execu tor male interp̄tat sniam. ff. ō appel. l. ab exe cutore. Octau⁹ qñ exceptō peremptoria oppo nit p quā snia nulla esse ōr si eā executor ad/mittere noluerit. Uñ ab ipso appellat'. C. de pcu. l. licz. qz audire dz se nō ꝓgnoscere ō cā sed debet referri supiori. extra ō offi. dele. pa storal'. Itē appellatio facta ne scz publicum seu notoriū puniat' nō valz. extra eo. ti. cū sit romana. extra de vsu. cū pniciosum. Notori um ōr q̄ patet p sniam aut ꝓfessionē in iu re factā aut rei euidētis. extra de coha. cler. z mu. q̄sitū. z. c. vestra. Itē appellatio ñ valz si pactū fuerit factuz int' ptes ne ab alīq̄ ap/pellet. ij. q. vj. si aūt. Itē si appellet ne excōi/cat⁹ absoluat'. nō valet appellatio. extra e. ti. q̄ fronte. Itē appellatio generalis nō valet. eo. ti. ꝓsuluit. qñcz tñ generali appellatōi de ferr'. e. ti. cū sit romana. ī glo. sup sumpto vo cabulo. Itē de falsa moneta ꝓdēnat⁹ nō pōt appellare. extra de iureiurā. q̄nto. ī glo. circa p̄n. Itē si appellat' a q̄uamie z iudex illud re uocat seu reuocare velit. nō valet appellatio extra e. ti. cū cessante. ¶ Itez si q̄s appellat sup eo qđ fieri pcurauit. ñ vz. ij. q. vj. si autē. ¶ Itē si q̄s in vna cā tertio appellauit. nō valet. ibi dē. C. ne liceat in vna. p totuz. ¶ Itē appel/latio facta ab officiali ad ep̄m. nō valz. quia eoz ꝓsistoriū idē ōr. extra e. ti. cū dilecti filij. e. romana. li. vj. ¶ Itē appellatio nō valz ni/si appellās exp̄mat nomē mēsiz nomē iudi cis a q̄ appellauit. z nomē dignitatʒ vtriusq̄z cāz q̄re appellauit. z ibi vide formā appella tionis ꝓcipiēde. Et hec ō appellatōibz dicta sufficiūt. ¶ Contra electionē prelatorum.

Quoniā pluries ī

q electōibz p̄latoz tā mioris q̄z ma ioris min⁹ canonice z pperā. pce/dit. ppt qđ ecclie dei sepius graue dispēdiuz patiunt' z nō modicā incurrūt lesionē. vt cuz his oporteat ad appellationis subsidiū ꝓuo lare. Jō de electōe p̄latoz aliquid videam⁹ ¶ Nota q̄. xlij. articulos q̄bz electio viciat'. Prim⁹. si fiat electio post appellatiōem legi/time int' positā. extra de elec. z elec. po. consi deram⁹. Secūd⁹. si fiat electio ab excōicato eo. ti. venerabilē. Tert⁹ si fiat a suspēso. nō valet. e. ti. cū inter. z extra de ꝓsue. cū dilect⁹ Quart⁹. si fiat p abusum secl'arʒ ptātis. e. ti. q̄squis. Quīt⁹. si fiat a mīori pte. C. eo. ti. ro mana. Sext⁹ si nō fiat a maiori vl' saniori p te capl'i. eo. ti. ꝓgregatō. Septim⁹ si electus p̄stet assensum electōi sue anteq̄z eligat'. e. ti. eū post petitā. Octau⁹ si electio fiat p laicos e. ti. c. q̄sq̄s. z. c. massana. Non⁹. si fiat ad cla/morē ppl'i. eo. ti. q̄relam. Decimus si fiat ele/ctio corpe p̄lati mortui nōdū tradito sepul/ture. e. ti. bone memorie. Undecimus si fiat electio clādestina. e. ti. qz ꝓpter. Duodecim⁹ si elect⁹ habeat duo bñficia curā aīaz habē tia sine dispēsatōe. e. ti. dudū. ij. Tredecim⁹ si fiat post tps triū mēsiū in eccl'ia cathedra li. e. ti. inotuit. Decimusquart⁹. si fiat electio de ideota. eo. ti. qm̄ q̄dem. Decim⁹ q̄nt⁹. si fi at de illo q̄ est leuis vite. eo. ti. cū in cūctʒ. De cim⁹ sextus si fiat ꝓtra formā tradita cis. eo. ti. cū dilect⁹. Decimusseptim⁹. si fiat electio habito ꝓsilioz colloq̄o cū eligēdo vl' cū ami cis suis. eo. ti. nosti. Decimusoctauus si fiat electio de mīori. xx. annis. eo ti. cū in cūctis Decimusnon⁹ si elect⁹ ingerat se admīstra/tōi añ ꝓfirmatōz. eo. ti. nosti. z. c. qualit'. Ui cesim⁹ si post publicationē votoz nō sequat electio. eo. ti. ī genesi. Uicesim⁹ p̄m⁹. si com/missa est simonia etiā electo ignorāte. e. ti. si alicui⁹. Uicesimussecūdus si metropolita/n⁹ nō examiat p̄sonā electi z formā electiōis eo. c. cū eccl'ia. Uicesimusterti⁹. si elect⁹ pa/titur defectū in ordinibz. e. ti. c. duduz. Et si elect⁹ fuerit intrusus. e. ti. q̄squis. Uicesim⁹ q̄rtus. si eligat' q̄ postulari dz. e. ti. innotuit. z de postu. c. vlti. Uicesim⁹ q̄nt⁹. si electionē vl' postulationē volūt inouare p⁹ cessatōem extra ō postu. cū Uicesimussextus. si ꝓpro mittit' in septē z tres eligāt vnū ō illis z alij tres extraneū electōi. Prima valet dūmō ip se ꝓsentiat. e. ti. cū ī iure. Uicesimusseptim⁹. si pcedit' ad secundā electionē p̄ma nō cassa ta nou valet. eo. ti. considerauimus. z. c. audit'. z intellec. Uicesimusoctauus si fiat p surre ptionē. e. ti. cū dilect⁹. Uicesim⁹non⁹ si fiat

aliq̄ ꝓtēpto.e.ti.bone memorie.ij. vbi ꝺr. cō tēpt⁹ vnius pl⁹ nocet q̄z ꝺictio mlt⁹. Tricesimus.si peccāt i nūero.e.ti.cumana.t.c.i geneſi. Tricesim⁹ pm⁹.ſi mādat q̄ electio fiat de ꝓſilio aliq̄z.t ſic illis irreq̄ſitis ñ valz. e.ti.cū in veri. Tricesim⁹ ſecūdus.ſi fiat electio ſm formas traditas.e.ti.q̄z ꝓpt. Tricesimus tertius.ſi indign⁹ eligit electio ñ valz.et eligētes ꝓuēt ptāte eligēdi illa vice.e.ti.ſcripti.e.ti.cū int canonicos.t.c.cum innotuit Tricesim⁹ q̄rtus.ſi nō fiat electio in eccleſia cathedrali.viciat.ſz illud eſt de honeſtate t cōſilio.nō p̄cepto.e.ti.cū tra. Tricesim⁹ q̄ntus.ſi q̄ nō eſt monach⁹ eligat in abbatē.eo.ti.cū ad noſtrā. Tricesimus ſext⁹.ſi ñ pfeſſus eligit in abbatē.eo.ti.cū magiſtz.t.c.cū cāz Tricesimus ſeptimus.ſi fiat electio ꝺitōnalis.puta eligo decanū ſi vult.vl sub alia cō/ditōe.e.ti.li.vj.c.i electōe. Tricesimus octa/vus ſi electio fiat ſub alīnatōe t diſtīctione. vt eligo illū vl illū nō valet.ibidē. Quadragesim⁹ ſi electio fiat ꝺ pſona īcerta.puta eli/go quē cantor eligit.ibidē. Quadragesimus ꝑmus.ſi illi q̄b⁹ iterdictū eſt ne eligāt ſine li centia ſupioris.ſi elegerint.nō valz electō.e. ti.eis q̄b⁹. Quadragesimus ſecundus.ſi aliq̄ interſint electōi q̄ nō ſunt ꝺ capl'o.niſi dicāt cauſam quare debeant intereſſe electioi. nō valet.eo.ti.quia ꝓpter.

¶ Cōtra pſcriptionem t vſurpationē.

Qua re⁹ per pre/ſcriptionē l' vſurpatōez īfectatōez actoris ſepius elidit.nō ꝺ eis nūc dicendū eſt.ꝑmo q̄d ſit t q̄t ſpecies hēat in q̄/b⁹ differāt t q̄n nō currāt. Due ſunt ſpēs p/ſcriptōis.vna lōgi tp̄is.vt.x.āno⁹ int p̄ntes vl.xx. int absentes. Alia lōgiſſimi tp̄is.vt.xxx. vl.xl.anno⁹ p̄ſcriptō ē.xl.anno⁹.neceſſaria ꝺ oēs eccl'ias etiā ſi vna eccl'ia pſcribat ꝺ a/liā.xvj.q.iij.q̄cūq̄.t.§.q̄s actōes.extra de p̄ſcrip.de q̄rta.t.c.ad aures. Ab hac regl'a ex cipit ꝑmaria eccl'ia ꝺ quā ñ curzit p̄ſcriptio niſi ſpaciū centū anno⁹.xvj.q.iij.nēo.extra eo.ti.ad audientiā. Preſcriptio ꝓprie locum hz ī mobilib⁹. Vſucapio ꝺ in īmobilibus. Itē vſucapio ꝺplex triennio.p̄ſcriptio ꝺ ñ

Et nota.xxx. caſus i q̄b⁹ ñ currit p̄ſcriptō Ser⁹ ꝺ obedientiā.e.ti.cū nō liceat.ꝺ cō/ſue.cū L. venerabilis. Secūd⁹ ꝺ pcuratio nē q̄ dat rōne viſitatiōis.extra e.c.cū ex offi. ꝑ.nos ergo.nō tñ ex officio.ſed bona rōne ī/ſtitutōis vl ꝺſuetudinis.xvij.q.ij. ſeruitiuz Tertius.ſi laicus poſſideat decimas q̄s de iure detinere nō p̄t eas nulla valet p̄ſcribe re rōne. Iſte caſus ē gr̄aſſimus p̄ct⁹ ꝺ nos q̄ eſt i tota theologia.cū nullus dat decimas cui ꝺz dare. t tñ oportet q̄ decime denē. vt extra ꝺ decimis.c.j.t.c.q̄uiſ.t.c.vl.xvj.q.iij. placuit. Quart⁹ ꝺ mr̄imoniū illicite ꝺctum extra de ꝺſan.t affi.nō debet. Quintus ꝺtra votū.extra de regl'a.ſic. Sextus in publicis ſucceſſiōib⁹ t in agro⁹ poſſeſſionib⁹ q̄ ad co lonū.nec ꝺtra hominē libe⁹.xvj.q.iij.§.cēſ Septimus tpe vacatōis eccl'ie.e.ti.c.j.et.ij. t.c.cū nobis. Octauus tpe hoſtilitatis pub lice.e.ti.ex trāſmiſſa.xvj.q.iij.c.ꝑma actōne t.c.porro. Nonus ꝺtra neruū eccl'iaſtice di ſciplie.extra de ꝺſue.cū int vos.extra ꝺ ele. cū cāz. Decimus ſup limites dioceſis l' par rochiarū.e.ti.q̄ iudicāte.xvj.q.iij.licet.t tñ limes p̄dio⁹ p̄ſcribi p̄t.e.ti.ſcio⁹.xvj.q.iij. volumus. Undecimus in reb⁹ q̄ ꝺ iure cōi poſſideri nō p̄nt.xij.diſ.illud.t.c.diſ.ꝺ mo/rē. Duodecim⁹ in iure ſpūali iuſto titl'o ac q̄ſito.extra de trāſac.ꝑterea. Tredecim⁹ ꝺ vi am publicā.ff.ꝺ via pub.l.viā. Decim⁹ q̄rt⁹. ꝺtra rē arreſtatā.inſti.ꝺ vſuca.§.j.t.§.res ſi ſci. Decimus quīt⁹ ꝺtra opus publicū. C. de opi.pub.l p̄ſcriptio Decimus ſext⁹ ꝺ rē p̄ſidi traditā ꝺtra legē repedendarū.ff.ad.l. repetū.l.q̄ cōtra. Decimus ſeptimus ꝺtra rē pupilli nō venit preſcriptō. C.i quib⁹ cauſ ī inte.reſti.l.vlti.t.l.adoleſcētie. Decimus octauus ꝺtra fundū dotalē.ff.de fūdo.l.ſi fū dus. Decimus non⁹ ꝺtra vxorē p dote ꝺ ne/ceſſitate mr̄imonij niſi maritus ꝺget ad ino piā.extra de emp.t vēdi.pueniſ.in glo.circa ꝑn. Undecim⁹ i reb⁹ q̄ ſub certa die vl cōditi one debent niſi a tpe die vl ꝺditōe. C.ꝺ pre ſcrip.xxx.anno⁹.l.cū notiſſimi. Undecim⁹ p/mus ꝺtra eccl'iaz tpe ſuſpēſioñ.plati.extra ꝺ ꝓceſ.p̄bē.c.q̄ diuerſitatē. Undecim⁹ ſecūd⁹. ꝺtra filioſ familias q̄diu ſunt in ptāte p̄ris C. de anna.exceptio.l.j.§.vlt. Undecimus ter tius ſi ipſi plati male alienāt.xvj.q.iij.c.ſi.ſa. Undecimus q̄rtus.q̄diu plat⁹ ē hereticus extra e.ti.c.j. Undecimus q̄ntus.ex tpe q̄ quis cā iuſta ipeditus ñ pt agere ꝺ excep.ꝺ appel. ex rōne.t de elec.ne.p defectu.extra. Undeci mus ſext⁹ de reb⁹ furtiuis vel alio mō vici oſis poſſeſſis.e.t.vigilāti.t.c.vl. Undecimus ſeptim⁹ ꝺtra iura ciuitatis. C. de aq̄ ducē. l. diligēter.ī fi. Undecim⁹ octau⁹.res filij a pa/

De instantia iudicij

tre alienata nō pscribit spacio .xxx. ānox. C. de anna. excep. l. j. §. vlt. Uicesim⁹ non⁹. pscribere nō pnt colon⁹. ꝺuctor. inq̄lin⁹. usu fructuari⁹. xvj. q. iij. clerici. t. c. se extra. e. ti. si diligēti. Ultim⁹. null⁹ pscribit qꝺ noīe alieno possidet. extra de re. iur. sine possessiōe. li. Jō nec creditor pscribit pign⁹. ff. ꝺ usu. l. nō solū. Nota pscriptio nō valet nisi p possidētē fuerit opposita. extra e. ti. cāz. extra ꝺ pba. ex literis. Itē nota pscriptio nō valet si fuerit interrupta. extra eo. ti. illō. in fi. Interruptio aūt fit duobꝫ modis. s. naturalr p fundationez maris vl' fluminis. ff. ꝺ acq̄. pos. l. q̄ vniuersas. §. itē q̄a. Itē q̄tiēscūq̄ p violētiā. eiectionē vl' depulsionē. ibidē. t. C. de usu. l. naturaliter Ciuilis interruptio fit q̄ttuor modis. Primo in iudicio scz p libellū principis oblatū. t ħ tm̄ valet in annalibꝫ actōibꝫ q̄ p hoc ppetuatur. C. qñ. lib. pn. obla. li. ꝓtest. fa. Nota pscriptio vl' usucapio cuiuscūq̄ rpis lōgi vel breuis nō valet nisi interueniāt ista q̄nq̄ q̄ ꝓtinent in his vsibꝫ.

Non usucapies nisi sint tibi talia quinq̄
Recta fides. iust⁹ titulus. res nō uiciosa.
Et res tradat⁹ t tempus cōtineat

Itē p q̄relā iudici factā t secutā rei ꝓuentionē. ħ valet i oibꝫ causis ad ppetuādū actōes xvj. q. iij. §. pōt. C. de pscrip. xxx. an. l. vl. Itē p q̄si cōtestationē. extra vt li. non ꝓtesta. q̄m freq̄nt. Si ꝫo nō pt lis ꝓtest. sufficit iudicē adire t libellū ꝫ absentē affirmare vel ꝓtra eum q̄ nō ꝓueniri pōt aliqua de causa t in q̄rimonia ducere ius suum.

De instantia iudicij

Multis modis perit instantia iudicij vt tm̄ cā nō pdat. Primo si q̄s ineptā ꝓponit petitionē cadit ab instantia iudicij. extra de iudi. exami̇nata. ff. si mē. fal. mo. dix. l. j. Secund⁹. si sn̄ia lata fuerit a iudice delegato t executioni mādata si nō pareat p⁹ annum pdit iurisdictionē. extra de offi. de. q̄rēti. e. ti. ex literis. Tert⁹ si iudex delegat⁹ ē infirm⁹ vel de iure vl' de facto ipedit⁹. extra ꝺ rescrip. scisci tat⁹. Quart⁹ si iudex ē ꝓsanguine⁹ pt̄z. Quint⁹ si iudex ex iusta cā fuerit suspect⁹. extra de off. dele. insinuāte. Sext⁹ si duo iudices delegati diuersas dederit sn̄ias. extra ꝺ sē. t re. iu. duobꝫ. Septi⁹ si duo arbitri dederit sentētias neutra hēat vigorez. ibidē. Octau⁹. si vn⁹ arbitror mort̄ pit ist̄m nisi aliꝺ exprimat in ꝓmissiōe. Non⁹. si iudex delegat⁹ funct⁹ ē officio suo. ꝺ of. ꝺle. i l'is. Decim⁹ si delegat⁹ remittit cāz ad delegātē. ibidē. Undecim⁹. si vna ps ē familiaris iudi. e. ti. insinuāte. Duodecim⁹. si vn⁹ iudicū mort̄ nisi aliꝺ sit exp̄ssuz. e. ti. vno ꝺlegato. Intelligē si exp̄ missis noibꝫ ꝓpriis delegatio sit fcā. Tredecim⁹. si vn⁹ arbitror vl' ꝓmittētiū mort̄ nisi aliꝺ exp̄mat ibidē. Decim⁹ q̄rt⁹ si mādator re itegrā mort̄. nā expirāte mādatore expirat mādatū. e. ti. c. relatū. t. c. g̃tū i glo. Decim⁹ q̄nt⁹. si vna ps litigātiū re itegra decesserit. extra ꝺ rescp. significauit. Decim⁹ sext⁹ si aliqꝫ de crimīe p sn̄iaz absolut⁹ ē. extra ꝺ accusa. ꝺ crimīb. Decim⁹ septim⁹. int' dñm et ſuū tā i cā crimīali q̄z ciuili. iij. q. ix. c. penul. t vl. Decim⁹ octau⁹. si cā crimīal' int' bīēniū ñ t̄mīat'. t ciuil' ifra ānū. C. de iudi. l. ꝓperandū. nisi p malicia fuerit ꝓrogatū vl' ꝓlōgatū. extra ꝺ offi. iudi. ꝺle. venerabili. i fi. Decim⁹ non⁹. si añ lit. ñ ꝓtesta. seiunicez absoluāt. ij. q. iij. si quē. Uicesim⁹. si vn⁹ litigator sit monach⁹ l' ꝓuersus. xix. q. iij. qr ingrediētibꝫ. Uicesim⁹ pm⁹. si vna ps litigātiuz vēdit se i ſuū illi ꝫ quē litigat. iij. q. ix. c. vl. Uicesim⁹ secūd⁹. si duo petūt equū i seq̄stro positū si equ⁹ mort̄ pit ist̄ntia. idē ꝺ q̄libet re sil'i. ij. q. vj. q̄tiēs. t. q. j. q̄res. Uicesimus terti⁹. si mādator reuocat mādatū. extra ꝺ ap. vt nostr. Uicesim⁹ q̄rt⁹. si actor cadat i hereſiz. extra ꝺ her. excōicam⁹. Sūt t pl'es alij modi q̄bꝫ pt ist̄ntia ānihilari. puta oēs q̄bꝫ rescptū ānihilat. t q̄bꝫ iudex repellit vl' actor. ꝺ q̄bꝫ supꝰ dixi. Queritur an iudex ꝺlegat⁹ si sit mōach⁹ ꝓcedere possit. pt distīgui. vl' lis fuerit coꝝ eo ꝓtestata añ religiōis ingressuz. an nō. si lis fuerit ꝓtestata. tūc ꝺ licētia abbatis pt ꝓcedere i cā extra ꝺ ꝓuile. cū oli. si aūt lis ñ fuerit ꝓtestata pit ist̄ntia. Et ħ cā breuitatis sufficiāt tē.

Sequit mō tractat⁹ exceptionū dñi Innocētij q̄rti put videbit in seq̄ntibꝫ. Et primo sequūt ipsi⁹ libelli vl' retractatl'i titl'i tē.

Contra literas t sigilla.
De legalibꝫ exceptionibꝫ.
De exceptionibꝫ cōtra iudicem.
De exceptionibꝫ cōtra assessorē.
De exceptionibꝫ cōtra auditorē
De exceptiōibꝫ ꝫ accusatores.
De exceptionibus cōtra actorem
De exceptionibꝫ ꝫ procuratorem.
De exceptōibꝫ ꝫ aduocatum.
De exceptionibꝫ ꝫ libellū.
De exceptionibꝫ contra testes.
De exceptionibꝫ cōtra sn̄iam diffinitiuam.

Exceptiones

¶ Cōtra literas ⁊ sigilla.

Excipitur contra literas ⁊ sigilla mlt̄z modis. vicz. si bulla sit falsa ⁊ sigillū vt extra de crimi. fal. licz. vel si fuerit facta rasura ⁊ postea scriptura. vt ī e. ti. licet extra ꝺ fi. instruc. c. j. ⁊. ij. Itē si ꝺ diuerꝝ manibꝫ fuerit scripta. vt ī e. ti. cū oli. Itē si filuz ruptū fuerit. vt ꝺ cri. fal. l. licz. Itē si data literaꝝ ñ apparuerit. de fide īstru. int̄ dilectos Itē si carta sit vet⁹ ⁊ lr̄a recēs. ibidē. Itē si ñ sit publica manu ꝓfecta. in eo. ti. Itē si sit interlinearis scḟtura. vt de reli. do. cū venerabilis. Itē si sit ꝯ ius cōe nisi de ꝫ faciat spialē mētionē. de rescrip. cām. Itē si ꝓuilegiū ñ facit mētionē de ꝓuilegio. de ꝓscrip. veniens. Itē si lr̄e ī sillaba ⁊ sillabe ī dictiōe ⁊ dictiones in linea magꝭ distāt a seinuicē ī vna q̄z in alia vl̄ linee in cartula. de fiꝺ īstru. int̄ dilectos. §. sed ꝯ ꝓuilegiū. circa fi. Itē si generales lr̄e fuerint derogaꝝ eis p spēales. de rescrip. c. j. Itē si suggestiōe falsi vl̄ suppssi/one veri fuerit ipetrate. de rescrip. sup litte/ris. Itē si papa appellat pr̄iarchā vl̄ ep̄m venerabilē. vl̄ oēs alios cuiuscūq; dignitatis fuerint. qz appellat oēs dilectos filios. ꝺ cri. fal. q̄z graui. Itē si exēpla sue cōmissionis ñ oñdank. vl̄ trāsumptū autenticū. de fide instru. c. j. Itē si lr̄e ipetrate sint sine mandato nisi sint tales ꝓsone ꝺ q̄bꝫ nō exigiꝫ mādatū de iure scz ꝓiūcte ꝓsone. de rescrip. nōnulli. ⁊. c. ex pte. ¶ Lex dicit q; parētes ꝓ filijs et filij ꝓ parētibꝫ et libert⁹ ꝓ patronis sine mādato admittunk. ff. de ꝓcu. l. sed hec ꝓsone. Itez si vni soli cuiuscūq; sit dignitatis papa loquitur in pl̄ali. ꝺ cri. fal. q̄z graui. Itē si ipetrās nō ꝺr vti serie. qz scz nō vtiꝫ literis suis īfra annū postq̄ habuerit iudicꝫ copiā. ꝺ rescri. plerūq;. Itē si nō facit mētionē de sua appellatiōe. de cōfirma. vti. bone mēorie. Itē si dicak ī secūdis lr̄is nullis ꝓiudicātibꝫ iusticie ⁊ veritati dūmō nō faciāt mētionē de ill̄. nō valet. dcō. c. bone. Itē si nō fiat mētio de ꝓcessu negocij. de re iudi. int̄. Itē si ꝯ ꝓuilegium vl̄ ꝓuilegiatos ipetrenk lr̄e nō valet nisi fecerint mētionē ꝺ ꝓuilegijs vl̄ ordīe. extra de rescrip. cū ordinē. Itē si ꝓfirmant monachū ad ꝓratū. ꝺ cōfirma. vti. ⁊ inuti. c. j. ⁊. ij Itē si secūde litere nō faciāt mentionē de re litigiosa plenarie. de do. ⁊ ꝓtu. ex lr̄is. Itē si nomē dignitatis non exꝑmak. de rescrip. ad aures. Itē dignior ꝓsona nō pōt p lr̄as conueniri q̄z que noīak exꝑssē in lr̄is. nec effrenata mlt̄itudo scz nō vltra q̄ttuor nec sup̄ maiora negocia vel bñficia q̄z id de quo fit mētio in lr̄is exꝑssis. nec apponi debet maiꝰ negociū. nec dignior ꝓsona ꝓpter hoc vt actor pōt transire ad maiora. quia litere impetrate nō valerent. de rescrip. c. sedes. Itē si due cōmissiones in eodē negocio ipetrate fuerit ⁊ eadē die ad diuersos iudices. nō valet. ꝺ rescrip. ex tenore. nisi fiat forte ad cautelā. arg. ff. de bo. pos. cōtra ta. l. j. Si q̄s absolutꝰ nec faciat mētionē de aliq̄ articl'o exꝑssē p q̄ fuerat excōicatꝰ. de offi. ordi. ex parte. ⁊ ꝺ sentē. excō. pro causa. ⁊. c. officij. Itez si pro rebꝫ q̄ spectāt ad forū secularē si fuerint impetrate a papa nō valent. de fo. cōpe. licet. cū mlt̄is aliis. de ꝓcess. p̄ben. dilectꝰ. Itē si lr̄e fuerint ipetrate ab excōicato. de pba. pꝰ ꝓcessionez. vide. c. j. ꝺ rescrip. li. vj. nec ꝓtute appellatōis Itē tps ꝓsiderandū datī est. de rescrip. iā te. Et hoc inuenies innouatū. in. c. dilectus

Itē si qꝺ ī ꝓmis lr̄is dictū sit nec secūde habeāt nec totā seriē rei cōtineāt primaꝝ. ñ valent. ꝺ offi. dele. ca. ij. ff. de leg. iij. si q̄s. ¶ Itē si absolutionē mādauerit fieri aliis ⁊ nō facit mentionē exꝑssam de sufficiēti cautiōe p̄ standa ab absoluēdo q; obediat eccl'iastico iudicio. nō valet. de sen. excō. ad hoc ꝺ ꝓces. p̄ben. ꝓposuit. ¶ Itē si lr̄e ꝓtineāt dispensationē ꝯ statuta canonū sctōz. nō valēt. xx. q. j. ꝯ statuta. ¶ Itē si a monacho vl̄ regl'ari canonico ipetrank lr̄e sine ꝓsensu sui abbatis ñ nisi in cank eccl'ie sue ꝓpr̄ys. de postu. ex pte L. de p̄ci. impa. offe. l. vniuerꝝ. ¶ Itez si nō facit mētionē de ꝓmis exꝑssam. de rescꝑ. cetez. Et hoc vez est nisi ab eadē pte fuerint ipetrate. de offi. dele. sane. vl̄ essent ꝯ rie. c. ceterū. de rescrip. ¶ Itē si lr̄e ipetrate fuerint a clerico nō tōsurato licz postea se tōsurauerit. de rescrip. ex literis. ¶ Itē si lr̄e absolutiōis sint generales sic q; simpl'r aliqꝭ sit absolutꝰ nō faciēdo mētionē de cauk excōicatiōis. nō valz. de offi. ordi. ex pte. de sentē. ex cō. cū p cā. ¶ Itē cū laicꝰ ipetrat lr̄as super rebꝫ fo. eccle. nō tāgētibꝫ. de fo. ꝓpe. licz.

Itē si nō sit exꝑssus articulus sup q̄ cōueniatur. lr̄e nō bñt vires q̄ ad articulū. ꝺ offi. dele. cū olim. ¶ Itē si ꝓferunk laico decime. ñ valent lr̄e. vj. q. viij. si illo. §. si etiam prędia

Itē si impetrate fuerint sup̄ ꝓpr̄ietate. nō valent. ff. de acq̄. pos. nihil est. ¶ Itē si expressā nō faciant mentionē ꝺ articulis deductz in

iudicio vl' ex psona tm̃ cũ q̃ nõ vult expiri ñ pñt extẽdi ad alios artic'os vl' ad aliã psonã de offi. dele. cũ olim. ꝛ. c. penul. ꝛ vl.
Itẽ si subscripti decesserũt ꝛ ñ sũt ibi sigilla autẽtica vl' nõ sunt publica manu ꝓfecta vl' ꝓscripta. de fi. instru. c. ij. de hac materia copiose habeꝫ de rescrip. c. sup lr̃is

¶ De legalibus exceptionibus

Dst canonũ exce

Dptiões paucas legales exceptiones ꝯ instrumẽta duxim⁹ inserẽdas Potest igiꝫ in ꝓmo instr̃o obj̃ci q̃ desit nomen impatoꝛ. vl' ann⁹ imperij vl' ꝓsulis vl' põtificis illi⁹. aut q̃ desit mẽsis vl' dies vl' iditio cũ oĩa ista sint apponẽda pñt dici illegitima si ñ apponũꝫ. ī aut. de exhi. reis. §. sanctim⁹
Itẽ si loc⁹ vbi ꝓfectũ est instr̃m ꝛ celebꝛatus ꝓtract⁹ nõ sit ibi script⁹. pt̃ ꝫ illo instrumẽto obj̃ci. nã duo genera ꝓbationũ siĺia sunt testis ꝛ instr̃m. C. de fide instrumẽtoꝝ. l. ī exercẽdis. Qꝺ igiꝫ reqrit̃ in testibꝫ ꝛ instrumẽtis sꝛ testes ꝺ loco referũt. ff. ꝺ accu. l. libello rũ. C. ꝺ ꝺhẽ. sti. optimã. idẽ ius ẽ g̃ in instr̃o
¶ Itẽ locũ bꝫ in oĩbꝫ instrumẽtis ꝛ rescrip. cũ aũt tenoꝛẽ instr̃i vis reꝓbare vt aliqua possint obj̃ci distingue. aut instr̃m est de obligatiõe. ꝛ tũc oĩa ꝓsumunt solẽnit̃ acta. vt ī autenꝫ. de fide instru. ī fi. ff. de ꝛ. obli. l. scien dũ. ꝛ insti. de fide. pag̃. in fi. nisi q̃s ꝓbet ꝺr̃ium qꝺ facere pt̃. ff. ꝺ pac. iurisgẽtiũ. pag̃. qꝺ ꝓfere. Si ꝓ instr̃m de ꝓfessiõe fit tũc põt obj̃ci ꝯ tenoꝛẽ ei⁹ q̃ loqꝫ indistincte sic non fit causa ꝓfessionis. ff. de ꝓbat. cũ de indebito. pag̃. vl'. ꝛ de do. ma. excep. l. ij
Itẽ pt reꝓbari instr̃m si ꝓbet rẽ aliter fuisse gestã q̃s ꝓtinet in instr̃o qꝺ pt̃ fieri. vt. C. pl⁹ valere qꝺ agiꝫ. p totũ. ꝛ. C. ꝺ ꝓba. l. cũ ꝑcibꝫ
Itẽ reꝓbat instr̃m si ꝓbet tale q̃ ꝓbato stare nõ potest qꝺ in instrumẽto ꝓtinet. C. de ꝓtrahẽ. ꝛ cõmit. sti. l. optimã. in fi.
Itẽ pt̃ obj̃ci instr̃o qꝺ ꝓtinet in se duo repugnãtia vt nõ adhibeat fides. ff. de regu. iu. l. nisi aliter in rescripto
Itẽ pt̃ obj̃ci instr̃o q̃ nõ sit autenticũ sꝛ rei exẽplũ. autenꝫ. ꝺ fide. instru. pag̃. si q̃s ī aliq̃
Itẽ q̃ nõ est numer⁹ testiũ adhibit⁹ q̃ in publico instr̃o dꝫ adhiberi. vt in aut. de fide instru. pag̃. si oportꝫ. Itẽ si nõ est a tabellione publico ꝓfectũ. vt si ꝑ ꝑuata ꝑsona habeat cui nõ adhibeꝫ fides. vt. C. de ꝓba. l. instr̃a
Itẽ q̃ a ꝑtibꝫ nõ est subscriptũ ꝛ subnotatũ qꝺ tm̃ esse debet. vt. C. e. ti. l. ꝓtract⁹. Itẽ ꝓtest obj̃ci in instr̃o vt reddat suspectũ si q̃ appareat vn⁹ testꝫ q̃ ꝓtinet in instr̃o ꝺicens vt. ff. quẽadmodũ testa. aperiã. l. j. in fine
Itẽ obj̃cit instr̃o vt habeat suspectũ si non appareat ꝓma sua forma si sit ī aliq̃ obolituꝫ vel abꝛasum vel cãcellatuꝫ. C. de edic. diui adri. tol. l. j. ꝛ. ff. de ꝓba. l. si cyrographum
Itẽ si abscisum ꝑ nullo habeat. vt. C. ibidẽ
Itẽ põt obj̃ci lr̃is pape vel q̃buscũq̃ rescriptis q̃ ꝑ surreptionẽ veritatꝫ vel etiã suggestionẽ falsitatꝫ sũt impetrate. vt. C. si ꝯ ius. vel vti. pub. l. vl. sꝫ expectabit̃ scꝺa iussio. vt in auten. de mãda. ꝓn. pag̃. si q̃s aũt. ꝛ in auten. vt nul. iudi. pag̃. ℔ nõ. Itẽ si secũde non faciãt mẽtionẽ de ꝓmis. vel si falsa grãmatica est ibi. vt de rescrip. ad audiẽtiã. Sꝫ supsedeãt ꝓtibꝫ p annũ etiã si ñ fecerint mẽtionẽ de ill' ꝙualescũt. vt ꝺ rescrip. plerũq̃
¶ Itẽ sciendũ q̃ vetustas ꝛ corꝛosio murium vl' alioꝝ vermiũ nõ obj̃cit instr̃o vl' literꝫ pape. vt. ff. de pos. bo. ꝓm ta. ℣. ī glo. vl.
¶ Itẽ aliud sciendũ q̃ vbicũq̃ instr̃m suspectũ est incũbit ꝓbatio ꝓducẽti. alioquin punit̃ vt falsari⁹. vt. C. de eden. q̃ accusare. cũ ciuilit̃ agit̃ de falso si criminalit̃ incũbit ꝓbatio ei q̃ dicat. vt. C. ad. l. cor. de fal. l. ij. ꝛ C. de aboli. l. fallacit̃. in fine

¶ De exceptionibus ꝓtra iudicem

Excipit̃ si sit ordinari⁹ nõ dꝫ se ĩtromittere de causa cõmissa a papa pendẽte iudicio. de pur. ca. cũ dilect⁹ Itẽ si sit legime appellatũ ad supioꝛẽ. de appel. significauit. nisi appellationi renũciauit tacite vel expꝛesse. de offic. dele. gratum
Itẽ si sit excõicat⁹. de re iudi. ad ꝓbandũ
Itẽ si sit ꝓsanguine⁹ aduersarij vl' fuerit advocat⁹ in eadẽ causa. de ap. postremo.
Itẽ si sit laic⁹ iudex ꝛ res sit ecclesiastica vel de foꝛo ecclesiastico. vel si re⁹ sit clericus. de iudi. quãto. ꝛ. c. at si clerici
Itẽ si sit laicus nõ dꝫ iudicare de rebꝫ ecclesiasticis. de iu. patro. qꝺ autem
Itẽ si coꝛã nõ suo iudice ꝓfessus vel ꝙuẽtus fuerit nõ nocet. de iudi. at si clerici
Itẽ si nõ sit de eodẽ foꝛo. vt puta si nõ habet domiciliũ in territoꝛio vl' rõe officij vel delicti ꝙueniat̃. nec ꝓfessus ẽ tacite vel expꝛesse. qꝛ q̃s sortit̃ foꝝ alicui⁹ ꝑ ista. de fo. cõpe. licet. nec ꝙueniꝫ ille rõe delicti nec ratione rei ille eĩm debet iudicare ꝺ re. puta in cui⁹ territoꝛio est res. actoꝛ eĩm dꝫ sequi foꝝ rei. de fo.

compe.cũ sit ¶ Itẽ si recusat⁹ sit iudex debz causam alicui pſone idonee de ꝓsensu ptiuz delegare.de appel.cũ speciali

¶ Itẽ si p se vl̃ p aliũ funct⁹ sit officio suo sel̃ ampli⁹ nõ põt cognoscere.de offi.dele.ī litterꝛ ¶ Itẽ si ad certũ tps sit data iurisdicio nisi de ꝓsensu ptiũ ꝓrogek̃ ꝛ ℔ añ lapsum tẽporis.de offi.dele.de causis

¶ Itẽ si fuerit archiepꝰ nõ dz iudicare ꝺ cauſ suoꝝ suffraganeoꝝ nisi p appellatõz ad eum fuerit delata cã vl̃ deuoluta vl̃ a suo supiore ℔ habeat.ꝺ offi.dele.cũ nõ ignores

¶ Itẽ si ꝑtiũ nomen iudicꝭ fuerit exp̃ssum eo mortuo.successoꝝ nõ põt cognoscere.ꝺ of. le.

¶ Itẽ si mãdatoꝝ decesserit re ītegra nisi facta citatõe nõ põt cognoscere.ꝺ off.dele.īsinuãte

¶ Itẽ si p̃sumak̃ q̃ iudex fecerit ſniam ad voluntatẽ alteri⁹.ꝺ eo q̃ mit.ī pos.cũ sint

¶ Itẽ si sit delegat⁹ p̃ annũ a tpe late ſnie quẽ ligauit nõ põt absoluere.de off.dele. q̃renti

¶ Itẽ si sit cõmẽsalis aduersarij vl̃ sit nat⁹ de ꝛra sua l̃ sit ī distrctu vl̃ ptãte sua vl̃ si nõ audeat ad iudicẽ accedere sine piculo mortꝭ licet habeat l̃ras ꝺ ꝓducto.vt lit.nõ ꝓtest.accedens ¶ Itẽ si sup̃ priuilegijs pape cã p̃tak̃ nõ põt ali⁹ ꝺ cã illa cognoscere.ꝺ iuꝺ.cũ ꝓueniſ set ¶ Itẽ si altero iudice ꝓsule citat⁹ fuerit re⁹ nõ tenek̃ rũdere.ꝺ off.dele.prudẽtiã ꝛ.c.cum causam. ¶ Itẽ si a iudice sup aliq̃ certo articulo appellauerit ad papã põt ip̃m bñe suspectũ.de appel.ad ℔.

¶ Itẽ si p l̃ras vl̃ p nũciũ nõ excusauit se īteresse ñ posse vl̃ nõ velle.ꝺ of.dele.prudẽtiã

¶ Itẽ si ñ est articul⁹ exp̃ssus.ꝺ rescp.pastoral̃ in fi.nõ põt cognoscere ꝺ illo articulo.ꝺ offi. dele.cũ olim ¶ Itẽ si iudicẽ sil̃is cã ꝓtigat. iudex põt hñi suspect⁹.ꝺ iudi.causam que

¶ Itẽ si sit iudex soci⁹ aduersarij.ꝺ of.iu.dele. īsinuãte.qz ibi erat familiarꝭ aduersarij

¶ Itẽ si aduocat⁹ sit cleric⁹ iudicẽ.põt r̃cusari ne ptẽ foueat ei⁹ cui⁹ cleric⁹ pcurator est.de appel.insinuatũ ¶ Itẽ cleric⁹ nõ cõmẽsalis põt esse aduocat⁹.ꝺ of.iu.c.j. ¶ Itẽ si nõ sint p̃sone ſecure ī adeũdo iudicio eũdo vl̃ redeũdo.iij.q.ix.hortamur.vt lit.nõ ꝓtest.accedẽs de appel.ex pte ¶ Itẽ si ꝺ̃ iusticiã iurisdictionẽ velit differre.ff.ꝺ iurꝭ.om.iuꝺ.l.exterritorio

¶ De exceptionib⁹ ꝓtra assessorem

Si g̃uauerit alterã ptẽ si mãdati fi. ex. põt appellari ab ei⁹ g̃uamie.de ꝓui.ex pte.q̃ loq̃t de iudicib⁹. ¶ Itẽ si ñ habeat p̃sonã stãdi ī iudicio.vt si sit excõicat⁹ vl̃ interdict⁹ l̃ suspẽſus vel suspect⁹.vt dictũ est de iudice

¶ De exceptionib⁹ ꝓtra auditorem

Si g̃uauerit alterã ptẽ si mãdati fines excedit merito suspect⁹ est.ꝺ of.dele.sup q̃stionũ Nota q̃ ī oĩb⁹ casib⁹ põt excipi ꝺ auditoꝛ q̃s sup̃ dixim⁹.nõ tñ recusari valz q̃ ꝺ ꝓsensu ptiũ admittit.nisi ī supradictꝭ casib⁹

¶ De exceptionibus ꝓtra locum

Si vltra duas dietas citek̃ extra,puinciam põt excipe.de rescrip.nõnulli.ꝛ.c.ex pte

¶ Itẽ si nõ sit tutũ venire ad locũ assignatuz ptib⁹ venire ñ tenek̃.de appel.ex pte.

¶ Itẽ si sit loc⁹ imminut⁹ nec sit ibi iurꝭperitorum copia.vt R.eo.ti.statutũ.li.vj.

¶ De exceptionibus ꝓtra citatiõem.

Si sit dies feriata vl̃ dñica vl̃ festũ solẽne. nõ valet si fiat citatio ī dieb⁹ festiuis. ſm q̃ notauit Hostien.de fer.q̃uestus

¶ Itẽ si sit ꝺ̃ rẽ rusticã q̃uẽt⁹.ff.ꝺ feri.l.solet

¶ Itẽ si dilatõz vl̃ tps nõ habuerit.ex. dieruz iij.q.iij.§.offerak̃ ℔ tñ itelligas hodie esse in arbitrio iudicꝭ esse.de appell.ꝓsonas.ꝛ.c.se. de ℔ notak̃. ¶ Itẽ si valitudine vl̃ tẽpestate fuerit ipedit⁹.vel ī flumĩe.ff.si q̃s cau.l.nõ exigim⁹.§.si q̃s. ¶ Itẽ si vocat⁹ fuerit ad mai⁹ tribunal.ff.e.ti.l.si q̃s fuũ

¶ Itẽ si añ restitutõz fuerit citat⁹ nõ tenek̃ rñdere.de ordi.cogn.cũ dilect⁹ ¶ Itẽ si fuerit vespere citat⁹ nõ tenek̃ rñdere.de offi. dele. ꝓsuluit. ¶ Itẽ si ꝑma citatio fuerit pemptoria.de dila.dilecti ꝛc.

¶ De exceptionib⁹ ꝓtra excusatores

Si sit simplex nũci⁹ nõ valet.extra.de ꝓui. ex pte.sic̃ mittit excusatoꝛ sic põt mitti,procuratoꝛ.de do.ꝛ ꝓtu.cũ dilect⁹. Et ℔ intellige ſm q̃ ꝺ̃ de pcu. q̃relã. ¶ Itẽ si nõ exp̃ssit causam absentie isti⁹ quẽ excusat.de offi.delega.si p debilitate

¶ De exceptionib⁹ ꝓtra actorem.

Si actoꝛ est ꝓiur⁹ nõ põt hñe rẽ illã quã petit nec ipam petere.ꝺ iureiu.q̃relã. ¶ Itẽ si ꝓpetuo renũciauit rei petite.ꝺ rescrip.ex pte

¶ Itẽ si retro actitata ñ fuerint ī scẽptꝭ redacta de pba.qm̃ ꝺ̃. ¶ Itẽ excõicat⁹ de off. dele.prudentiã.§.sexta.ꝛ ꝺ excep.a nob

¶ Itẽ si excõicat⁹ ñ p̃stat cautiõz stare mãdatꝭ eccie absolui nõ dz.de sen.excõ.q̃ ī dubijs

¶ Itẽ si aliq̃s fuerit excõicat⁹ ꝛ l̃ras spẽales ad aliq̃s iudices delegatos vl̃ testes sue absolutionis nõ habuerit.de sen.ex.sic̃ nobis.

¶ Itẽ si sit absolut⁹ ꝛ ñ ab eo a q̃ dz absolui.ꝺ offi.ordi.prudẽtiã.§.sexta. Si p̃lib⁹ causis

fuerit excõicat⁹.z ab oĩb⁹ nõ fuerit absolut⁹ de sen.excõ.cũ p cã.z.c.officiũ ¶ Itẽ si sit liber⁹ vl' ku⁹.ó ser.nõ oz.ó famul'.ff.de ĩ ius vo.l.iij ¶ Itẽ si nõ fuerit pſecut⁹ appellatõz suã infra terminũ ꝓpetentẽ valet ſnia ꝺ ipm lata.extra de appel.romana.z.c. ꝓsonas

¶ Itẽ si fuerit abbas vl' poz ñ audiť sine literꝫ capl'i.ó trãsac.ꝓtingit.ó reli.do.cũ dilectus de re iuꝺ.cũ eĩ.vbi oz q mõachi nõ audiãť sine ꝓsensu sui abbatꝫ ¶ Itẽ si pactũ vl' trãsactio iteruenerit spe symonie.licz fcta ñ fuerit ij.q.ij.cꝫ pio ¶ Itẽ si de re sacra vl' eccĩastica fuerit trãsactio facta.de trãsac.ex lr̃is ¶ Itẽ si nõ fuerit r̃stitutũ oĩe qꝺ zelo bono expẽdit de rest.ĩ inte.c.j. ¶ Itẽ si iudex ĩ ꝓpria cã. C.ne qs i sua cã.l.j. ¶ Itẽ si cã sit crimialis z iureť ó calũnia.c.j.ó iura.calũ ¶ Itẽ si p⁹ acceptatõz lr̃aꝫ res trãslata fuerit.z q possidet malicio se se absentauerit.ó alie.iuꝺ.mu.cau. fac.c.j. ¶ Itẽ si fuerit patrocinat⁹ alicui sup rẽ quam petit sibi sit ꝓiudiciũ.de transac.ex lr̃is ¶ Itẽ si de ꝓsensu ptiũ iudices fuerint ĩpetrati nõ põt postea recusari.ó cã pos.z ꝓpria.cuz olim ¶ Itẽ si fuerit cleric⁹ oꝛdinat⁹ nõ ꝺz iura re ó calũnia sine ꝓsensu sui plati.ó iu.calũ.j. ¶ Itẽ si potuit ꝺicere z nõ ꝺixit.p⁹ ñ audiť extra q ma.ac.põt.cũ ĩ tua.ó iurepa.ex lr̃is ¶ Itẽ si potuerit excipe z nõ excipit.fit ei piudiciũ.de ꝓui.q⁹ de iurepatro.ex lr̃is ¶ Itẽ si excipiẽꝺo ꝓfessus fuit intẽtiõz aduersarij.de trãsac.ꝓterea ¶ Itẽ si re⁹ sit eger ñ tenet venire.de pcu.q̃relã.v.q.iij.si egrotãs ¶ Itẽ si ñ habuit.xx.ꝺiez iducias.iij.q.iij.offerat ¶ Itẽ si nõ ꝺat cautiõez sufficiẽtẽ q ꝓseq̃t litẽ.aut si ñ potuit statuat certã penã quã se passuꝫ pmittat.vt.e.ti.c.offerat. Ꝺz bodie nõ ꝺať ista cautio ꝓpt ꝓtrariã ꝓsuetudinem. ¶ Itẽ frustra petit debitũ q id qꝺ petit nõ impẽdit.ó vsur.michae. Ꝺz distingue q⁹ si re⁹ statim ꝓposita petitõe actoꝛ vult ꝓponere petitionẽ suã nec differre vsq; p⁹ litẽ ꝓtestataz. nec actoꝛ tenet ꝓmo rñdere sup petitiõe rei. sic ĩtelligiť de oꝛ.eog.cũ dilect⁹. Et ĩtellige q ꝓuẽtio z recõuentio vna sententia terminant.z ĩ ꝓtinẽti vna ꝑtiť post aliã. Si autez re⁹ differat ꝓponere petitioz suã vsq; p⁹ litez ꝓtestatã.postea nõ audiť donec ꝑma cã fuerit determiata. Et sic intelligiť. C.ó sen.z ĩterlo.om.iu.l.q̃nť.z ĩ tali casu ꝺz fieri recognitio coꝛã eoꝺẽ iudice ¶ Itẽ si nõ p se ꝓponit factũ suũ sz p aduocatũ ñ audiť.de iu.pastoralis ¶ Itẽ si nõ fuerit req̃sit⁹ añ ingressũ cause.de resti.spo.cũ veniſſent.z.ca.se ¶ Itẽ si ꝺe possessiõez ꝑpetate agiť iudex de vtroq; cognoscere ꝺz.de cã pos.z ꝓpria.c.vl ¶ Itẽ ꝓpter maliciã viri nõ ꝺz mulier manere ĩdotata de pig.ex lr̃is.imo creditoribꝫ p̃ferť.de iure in dote sua ¶ Itẽ actoꝛ nõ ꝺz venire ꝺ iuram tũ suũ.extra de iureiu.si qs

¶ De exceptionibus ꝓtra pcuratorem

Si fuerit excõicat⁹ qñ incepit pcurare.ó p ba.post cessionẽ. ¶ Itẽ si sit pcurator abbatis sine capituli legitimis assertiõibꝫ nõ audiť. de trãsac.ꝓtingit. ¶ Itẽ si nõ sit legalit̃ missus de pcu.c.j. legalit̃ ¶ Intellige sic q ꝺz habere lr̃as de rata ꝓtinẽtes nomẽ aduersarij.nomen pcuratoꝛ.nomẽ ꝺñi ꝺ quẽ z in q causa z nome iudicis coꝛã q̃ litigať ratũ br̃e ꝺñm q̃ꝺq̃ cu eo actũ fuerit.ff.de pcu. vbi expſſe hec iterponũ ¶ Itẽ nili ꝓtineať in lr̃is pcurationũ articul⁹ ꝙuẽtionis rei de q̃ agiť nõ põt ꝓstitui pcurator p eas.de of.dele.c.cũ olim ¶ Itẽ si sit canonic⁹ regularꝫ sine assensu maioꝛꝫ sui audiri nõ ꝺz in cã ꝓpria.de postul.ex pte ¶ Itẽ si sit pcurator in cã criminali.de pcura.tue.qꝺ nõ potest eẽ.de accu.veniens. ¶ Itẽ si nõ habeat mãdatũ de rato.ó off.dele. coꝛã ¶ Itẽ si nõ ꝓbauerit se innocentẽ ó obiectis crimiñibꝫ. C.de pcu.reũ criminis

¶ De exceptionibꝫ ꝓtra aduocatos

Si sit monach⁹ vl' canonic⁹ regularꝫ.ó postu.ex pte.nisi ĩ cgnť ꝓpꝛis z ꝓsensu capituli z abbatꝫ.vt ibi. ¶ Itẽ si sit cleric⁹ cuiuscunq; oꝛdis nõ audiť in foꝛo seculari.de postu.c.j. nisi cã ꝓpria vel p mirabili ꝑsona ¶ Itẽ si sit infamis q̃cũq; infamia iurꝫ vl' facti.vt insti.de excep.§.vl.

¶ De exceptionibꝫ ꝓtra libellum

Si sit obscur⁹ q⁹ p eo nihil reputať dicere. ff.de iterro.act.l.de etate.§. Si qs.vbi ꝺz q nihil ĩterest.aut neget aut taceat q̃ ĩterrogatus obscure rñdeat aut ĩcertũ relinq̃t litigatorẽ ad idẽ.ff.de ꝓfess.l. Certũ. ¶ Itẽ si articulus sup q̃ ꝙuenit nõ exꝑmať nõ tenet rñdere de offi.dele. C.ũ olim ¶ Itẽ si nõ ꝓtineať in libello ꝑsona iudicꝫ.nomẽ actoꝛꝫ z id qꝺ petitur.ij.q.viij.libelloꝛ

¶ Itẽ si pcurator vel syndic⁹ petit rẽ eccĩe. vt C.de epi.z cle.aut.sz bodie.z ibi notẽ suo ñ põt petere cũ habeat ptãtẽ autoꝛitatẽ z vtilitatẽ nõ directã.indecẽs em̃ est q⁹ q̃ nõ potest directe posset deducere ĩ iudiciũ.ff.de iu.de libe.ait ꝓtoꝛ.

¶ De exceptionibꝫ ꝓtra testes

Si testis sit excōicat⁹. de testi. veniēs. si ñ fuit pñs ⁊ vocat⁹ testificat se vidisse. ix. q. iij. §. de his. de spō. ex pte. ¶ Itē si actor ⁊ psilitor ī eadē cā. de testi. insup Itē si nō fuerit p̄sens qñ testes iurarūt ꝫ quē ferē testimonium. Itē si sit laic⁹ ꝫ clericū in cā criminali de testi. de cetero. Itē si sit sol⁹ testis. ō test. li cet. Itē si sit eodē crimīe infect⁹. de testi. psonas. ⁊. c. veniēs. Itē si sit plur⁹. de testib⁹. siē nobis. Itē si nō pbate vite ⁊ bone psuersationis ⁊ fidei. Itē si nō valuerit testimoniuz qđ pus dixit. Itē si sibīnuicē ꝫdicūt. aut si sint seculares ꝫ clericū. de elec. bone. de pb. licet. Itē si p⁹ publicatas attestatōes deposuerūt. de testi. c. cū veniſſet Itē si testi crimen obīcit nō admittit q̄uscq; pbauerit se īnocentē. de testi. fraternitatꝫ. ⁊. c. testimoniū fallit tñ ī crimīe lese maiestatꝫ symonie ⁊ hereſis. Itē si sit crimīosus vl̄ leuis opinionis de pba. licet. Itē si in ōrta pductōe nihil sit solennit adhibitū al's fieret ꝫ ius. de testi. in causis. Itē si fuit renūciatū pductōi testiū nō debēt ampli⁹ pduci nisi sup nouis articulis. de testib⁹. fraternitatꝫ. ⁊. c. tāq; ⁊. c. cū veniſſet. ⁊. c. ex tenore. etiā si iterꝫ iuret. ō test. fraternitatꝫ. ⁊. c. ītimauit Itē qñ testimoniū fuerit publicatū valet reprobatio testium. ō testi. ex pte. Itē si sit infamis suspect⁹ vel aliq̄ macula manifesta respersus. vl̄ si opponit crimē de q̄ pfessus vl̄ puict⁹ ē. de excep t. denicq;. de psump. dudū. de offi. dele. pudē tiā. §. sexta. Et si sit pcio pduct⁹ vel ñ sit idone⁹ vl̄ mut⁹. de testi. placuit Itē si sit de familia illi⁹ q̄ pduxit. de testi. in lris. Itē si alīqs de suo addit mēdaciū totā seriē rei deco lorat. iij. q. ix. puta. ⁊. c. simplex

¶ De exceptionib⁹ otra diffinitiuā sniam

Si sit lata ab eo q̄ nō habuit iurisdictionē de psue. ad nostrā Itē si nō sit lata ī scptꝫ. ij. q. j. in pmis. Itē si sit lata nō p̄missō ordine iurꝫ. ij. q. vj. §. diffinitiua. L. ō sen. ⁊ interlo. om. iu. Itē si sit lata ꝫ ius. de re iudi. c. j. Itē si sit lata ptib⁹ nō pñtib⁹. ij. q. ix. caueāt Item si sit lata die feriata. de ferīs pēstus Itē si sint plures iudices ⁊ vn⁹ sentētiauit ⁊ alter nō. l. dis. q̄ diffinitiuā Itē si sniā nō ptinet absolutiōz vel ōdēnationē L. de sen ten. ⁊ interlo. om. iudi. l. pses. ij. q. vj. diffinitū Itē si sit lata a iudice ñ sedēti p tribunali ī loco psueto vbi solet ius reddi. ij. q. j. ī pmis Itē si iudex ī fine platōis nō exprmat petitō ñē actorꝫ ⁊ obligationē rōe rei ⁊ el⁹ exceptiones Oz em̄ h̄ oia ⁊ q̄d q̄d petitū vl̄ obligatū fuerit sub breuiloquio pferre. Itē si iudex sit excōicatus. de re iudi. ad pbandū Itē iudex si sniam dictat⁊ p aliū legat. L. ō sen. ex piculo recitāda. l. ij. tē.

¶ Finis huius tractatus

¶ Incipit tractat⁹ pscriptionū cōposit⁹ p dñm Dynū de mugilo legū doctorē

¶ Prescriptio. xx. horarum

Otabiliter colli

Notandū in pmis est pscriptio horaꝝ. xx. s. de viro q̄ oz detinere adulterū dephensum cū vxore. vt. ff. de adul. l. capite

¶ Prescriptio vnius diei

Est pscriptio vnius diei q̄ viua voce noluit appellare dissoluta figura iudicij: si nō ilico appellauit ñ postea audīt sine libello. vt. L. de appel. l. litigatoribꝫ. vbi tal' cas. s. lata sniа vn⁹ ex litigatoribꝫ vult appellare. si appellat stati valet tūc sine libello si ex interuallo tūc nō valet el⁹ appellatio nisi dēt in scriptis. vt dicta. l. Est ⁊ alia scz iudex q̄ sniam tulit. q̄ eo die q̄ diffininit poterit supplere si q̄d errat ū est. vt ecce debebat absoluere ōdēnauit. l' ōdēnare debebat aduersariū meū ī centū et duob⁹ assib⁹ ⁊ ōdēnauit ī cētū tm̄. vl̄ qz debebat absoluere ōdēnauit vl̄ ecōtra. vt. ff. ō re iudi. l. Paulus

¶ Prescriptio duoꝝ dieꝝ

Prescriptio duoꝝ dieꝝ est q̄ obīcit ei q̄ ornatū iumētū vēdidit. vbi si nō añ biduū emptor ornatū petit postea nō habebit. vt. ff. ō edil'. edic. l. ediles. §. vidēdū. vt ecce habeaz vnū equū vl̄ iumētū ⁊ volebā eū vēdere ita q̄ ipm ornaui vltra q̄s fuerit ꝫsuetū. licituz ē emptor ī infra duos dies opponere exceptōz

¶ Prescriptio trium dierum

Est pscriptio triū dieꝝ vt ī aduocato. cui licet infra triduū corrigere errorē suū. vt. L. ō erro. aduo. l. vl. vbi ōr q̄ error aduocati litigatoribꝫ obesse nō p̄t. vt aduocat⁹ debebat ꝓponere vnā actiōz ⁊ ꝓponit aliā. tūc licz aduocato infra triduū corrigere errorē suū. vt dicta. le. Itē recusanti iudicē vt suspectū. vt le. vl. L. ō iudi. Itē legēti fruct⁹ ꝓpriꝫ arboꝫ in agro alieno. vt. ff. de glan. le. l. j.

¶ Prescriptio q̄nq; dieꝝ

Est pscriptio q̄nq; dieꝝ. s. illi⁹ q̄ pmisit hoīem

sistere ī iudicio certo die. z p⁹ dies q̄nq̄ve/ lit exhibere ñ p̄t. vt. ff. si q̄s cauē. l. si p⁹ tres

¶ Prescriptio noue dieꝝ

Est p̄scriptio noue dieꝝ vt ñ ꝯueniat q̄s ex p̄sona defuncti añ. ir. dies p⁹ morte dies cō numerādos. vt. C. ō sepul. viola. l. cū sit iu stū. in auten. sz. ibi posita. vbi ōz. sz nec ante noue dies ab obitu cōnumerādos

¶ Prescriptio decem dierum

Est p̄scriptio decē dieꝝ. C. ō appel. auc. ho die. vbi ōz ī glo. ipsi⁹ q̄ si re⁹ fuerit ꝯdēnat⁹ a tpe snie. vt q̄z erat absens bz spaciū decē di/ erū ad appellādū. z ℔ intellige vbi p̄curator fuit p̄ns. vl nō soluēdo vl cā isti⁹ ꝯdēnati fu it pbabil. vt ī pall. auc. in glo. z. C. ō iudi. le. p̄erādū. z. C. ō fruc. z litz. expē. l. iij. z. C. q̄/ modo z q̄n iudi. l. ab eo. z ℔ si ñ fuit defensus a p̄curatore z ñ appellauit p̄cura. Dō q̄rit. an audiat dns ad appellādū. z dic q̄ ñ. C. ō p̄cu. l. q̄z absente. z. C. ō iudi. l. p̄erandū. §. fi. z dic vt ibi. z idē ē in snia arbitri. vt. C. de arbi. l. pnl. §. sin aūt. ī glo. Est z alia vt. ff. de edil. edic. l. q̄ si nolit. §. si q̄d. vbi tal ponitur casus. ego emi a te vnā rē isto pacto q̄ si mi bi displicuerit sit inepta. quam tūc debeo ei reddere infra. x. dies si res ñ placuerit mihi. al's ñ audiar elapsis. x. diebꝫ vt dīca. l. q̄ si nolit

¶ Prescriptio. xv. dierum

Est z p̄scriptio alia. xv. dieꝝ. vt. C. de test. l. si q̄ñ. vbi ōz q̄ testes pducti ō alia puincia ci uitate vl loco cogūt ibidē stare vbi sunt p/ ducti p. xv. dies infra q̄s iurati dēt depone/ re z fideiussores dare ō ñ recedēdo z si dare nō poterit eoz ꝯmittat iurañto. z ℔ expēsis pducētis. sz vltra illos. xv. dies spectare nō cogūt adeo q̄ siue iurauerit z deposuerit in fra illos. xv. dies siue ñ vlteri⁹ nō cogūt. vt dicta lege

¶ Prescriptio. xx. dieꝝ

Est alia p̄scriptio. xx. dieꝝ. vt. C. ō lit. ꝯtest. auc. offerat. de eo q̄ vult litē ꝯtestare. vbi ōz q̄ oblato libello ei q̄ ad iudiciū vocād⁹ ē da tur spaciū. xx. dieꝝ. ī q̄bꝫ deliberet an cedat l ꝯtēdat. vt ī pall. auten. vbi ōz etinde p̄bitis sportul zc. dy. Est z alia. vt. C. ō sen. z inter lo. oī. iu. l. cū papinian⁹. ī auc. ibi posita. vbi ōz q̄ si ꝯuēt⁹ cora iudice delegato bz ipm su spectū p̄t ipm accusare infra. xx. dies. diebꝫ xx. elapsis nō audit. vt p̄dicta auc. Est z alia q̄ dat iudici q̄ deposito officio desinit ō cā co ram eo suborta terminanda siue crimialis fu erit siue ciuil. vt. C. vt oēs iudices tam ci/ uiles q̄z mili. l. j. dy.

¶ Prescriptio. xxx. dieꝝ

Est p̄scriptio. xxx. dieꝝ. vt. C. de nō nu. pe. l. in ℑctiꝫ. §. sup̄ certz. vbi ōz q̄ si creditor fue rit ꝯfessus sibi solutū eē q̄ nō erat vl reddi dit instrm q̄ tūc ℑ debitorē cōpetit exceptio xxx. dieꝝ. z elapsis. xxx. diebꝫ tūc agere ñ pote/ rit. Est z alia q̄ vectigal nō soluit. vt. ff. pub li. l. ipatores. z. l. iterdū. z. §. si sup. dy. Est et alia p̄scriptio. q̄ vsus ē via. vt. ff. ō itine. actu q̄z p. le. j. §. ℔ aūt. Est z alia prescriptio. s. illi⁹ q̄ vult seuire ℑ naturā ī suis ꝯdēnatz. vt. C. de pe. l. si vindicari. Est z alia ō eo q̄ oz suū inuētariū inchoare postq̄z nouit aptura. vt C. de iu. deli. l. scim⁹. §. sin aūt pmo. vbi ōz q̄ si q̄s de iure hereditatz defuncti dubitat an debeat adire nec ne. ñ est necesse deliberare. sz tantūmō facere inuētariū z hereditatem adire. q̄z recepto inētario z adita hereditate incipit currere dictū tps. vt ī p̄al. l. dy. Est z alia q̄ incipit currere dānū passo ex certo ca pite. l. aq̄l. vt. ff. ad. l. aq̄l. z insti. e. §. illud. vbi ōz q̄ si aliq̄s iterfecit fuū q̄ infra. xxx. dies nō solū possum exigere ab eo p̄ciū fui sz etiā id q̄ dānificat⁹ sum vt q̄z fu⁹ me⁹ erat insti/ tut⁹ heres z ipe non poterat adire sine iussu meo ita q̄ fuit iterfect⁹ añq̄z adeat. ego ℑ iter fectorē agere possum. nō solū ad fui extima tionē sz etiā ad extimatōz hereditatz. vt ī di. l. dy. Est z alia. vt. ff. de accu. l. iij. §. fi. vbi ōz q̄ si q̄s accusauerit z accusator mortu⁹ fue/ rit vel impedit⁹ agere q̄ tūc re⁹ p̄t agere ℑ eū vel ei⁹ heredes ad itegrā satisfactiōez. Est z alia. vt auc. ō itro. z exhi. re. §. j. q̄ dat ei q̄ re/ ducēd⁹ est ad cōponēdū res suas z ad cōpo nendū mestos penates cora iudice loci vel cora magistratib⁹

¶ Prescriptio. l. dierum

Est z alia p̄scriptio. l. dieꝝ. vt instit. de excu. tu. §. q̄. vbi ōz q̄ si q̄s dat ī tutorē alicui⁹ pu pilli vl curatorē alicui⁹ adulti z velit se excu sare nō refert si ñ appellat stari cū possit se ex cusare spacio. l. dieruz. vt dicto. §. dy. Est z alia q̄ iudex depositꝰ ab officio suo oz in ea dem puincia vl ciuitate cōmorari. l. diebus vt. C. vt oēs tā ciui. q̄z mili. l. j.

¶ Prescriptio duoz mensiū

Est z alia p̄scriptō duoz mēsiū. vt. C. ō lit. ꝯtest. aut. libellū. vbi actor infra duos men/ ses cause litē ꝯtestare oz. alioq̄n expēsas ī du plū cogit restituere ꝯuēto. licz ℔ hodie ō cō suetudine ñ fuer ō iure tñ est ita. Est et alia p̄scriptio. vt. C. de adul. l. fi. q̄ dat ad seruos

torquēdos p̄missionē repudiū Est ꝛ alia vt C. ō iu. deli. l. scim⁹. §. sin āt. vbi ōr q̄ icepto inuētario dz terminari infra duos menses vt ī p̄dic. §. Est ꝛ alia ō debitore fisci q̄ vult dila. īpetrare ī minoribꝫ sūmis ꝛ cauk. vt. ff. de iure fisci. l. delator. §. ī fiscalibꝫ. q̄ cause dicank minores distinguik. vt. C. ō defen. ci. l. j vbi ōr q̄ minor cā est legi. Est ꝛ alia fisco opponēti cōpēsatiōz. vt. ff. ō iu. fisci. l. aufertur §. cōpensatiōz. vbi ōr q̄ si q̄s velit fisco compensak. oponere dz dicere sibi debere infra duos mēses. Nā duobꝫ mēsibꝫ elapk nō audik. vt dicta. l. Itē iudici cognoscēti de causa ciuili. vt ī auk. vt clerici apud p̄rios epos q̄ue. §. si tū. ō decurionibꝫ. col. vj. Itē virgi religiosis vel clericis p̄sonat⁹ habētibꝫ phisicā vl̄ leges audiētibꝫ. vt extra ne cle. vl̄ mo. c. ñ magno ope. ꝛ co. ti. c. sup specula. Est ꝛ alia. si ancilla vēdita fuerit ꝛ manumittak. si tm̄ p̄ sens fuit. vt. ff. ō bis q̄ sine ma. ad li. pue. l. fi. §. sz ℨ. Est ꝛ alia ō eo q̄ fideiussit sine scptura sui ad tps ī cauk p̄uatꝫ seu publicis. Est ꝛ alia de emphiteota vt posset vēdere possessionē p̄us denūciatione a dño facta. extra ō iure emphi. c. potuit. ꝛ C. de iure emphik. l. vl. §. sin aūt. vbi ōr q̄ si aliq̄ō instrm̄ int dominū ꝛ emphiteotā interuenit tūc id quod ī dicto instrō q̄tinek fuari dz. sin aūt nullum pactū fuerit subandi ō alienādo vl̄ vendendo. ꝛ tūc p̄mo ꝛ p̄ncipalit dz dño suo denūciare ꝛ expectare ip̄m p̄ duos mēses. duobꝫ mēsibꝫ elapk poterit vēdere meliorationē. suas cuicūq̄. vt dicta. l. Est ꝛ alia vt cū actor p̄misit se exhibere ī iudicio tpe non adiecto elapsis duobꝫ mēsibꝫ talī fideiussor vlterius nō tenek. ꝛ ē rō. q̄ actor videk a lite discedere velle cū p̄mittit litē se ꝛtestatuꝫ infra duos mēses a die dati libelli ꝛ nō fec̄. vt. C. de iur. deli. l. scim⁹. §. igit

¶ Prescriptio. lx. dierum

Est ꝛ alia. lx. dieꝫ. vt. C. ad. l. iul. de adul. l. iure mariti. vbi ōr q̄ si marit⁹ vult accusare adulteriū vxo. q̄ si ip̄e accusat infra. lx. dies bñ p̄t ꝛ ꝛputak a die cōmissi adulterij. vt ibi ōr. Itē nō cogik se subscribere ad penā talionis nec punik vt calūniator si ñ p̄bauerit ī fra dictos. lx. dies. vt. ff. e. l. q̄uis indubitati ꝛ l. si is cui. Est ꝛ alia q̄ dak noīe ornamētoꝝ nō p̄stitoꝝ redibendū. vt. ff. de edik. edict. §. sin aūt. Est ꝛ alia. vt. C. ō lic. ꝛtest. l. j. ꝛ auk. libellū. vbi ōr q̄ si actor ꝛrecto libello cō testat⁹ ñ fuit litē coꝝ iudice q̄ elapk duobꝫ mēsibꝫ nō audik. vt ibi ō ℞. Est ꝛ alia. vt. C. de epi. ꝛ cle. auk. clericos. ꝛ. l. oēs q̄. §. ī hoc āt. vbi ōr q̄ si iudex iudicauerit in ciuili q̄ sibi cōpetit p̄scriptio infra duos mēses. vt ī p̄dictis. l. Est ꝛ alia vt. C. ō fi. instru. l. sanctim⁹ q̄ obīcik ei q̄ p̄misit p̄ntare p̄sonā alteri⁹ sine scptis sz tm̄ nudis ꝓbis. vt ī dicta. le. Est ꝛ alia vt cuz q̄s sic emit rē vt si displicuerit sit ī empta. tūc fuādū est tps de q̄ est actū. si ꝓ nil de tpe actū est lex statuit spaciū. lx. dierū infra q̄s dz emptor rē restituere. ꝛ p̄ciū hr̄e. vltra ñ audik nisi cū cause cognitōe. versak aūt cause cognitio vt si iudex q̄ aliq̄ iusta cā emptor fuerit ī pedit⁹ decerneret vt nō restitueret si res sibi displicebat nec etiā vltra illō tps audik emptor vt dict⁹ iuribꝫ. l. q̄ si nolit. ff. de edil. edic.

¶ Prescriptio centū dieꝫ

Est p̄scriptio centū dieꝫ. vt. C. q̄ admit. ad bo. pos. p̄nt. l. j. ꝛ instī. ō bo. pos. §. liberꝫ ita q̄ vbi ōr q̄ aliq̄s putat sibi cōpeterebo. poss. iure ꝓsanguinitatꝫ q̄ a die mortꝫ defūcti hz spaciū centū dieꝫ q̄bꝫ elapsis non audik postea. vt ibi dy.

¶ Prescriptio triū mensiū

Est p̄scriptio triū mēsium vt q̄n heres dicebat se repudiaturū necesse expectabak p̄ spaciū triū mēsiū. C. ō iu. deli. l. scim⁹. §. cū igit Est ꝛ alia p̄scriptio q̄ obīcik ei q̄ nō p̄ herede habek. vt. C. ō iur̄. deli. l. fi. Est ꝛ alia ad inuētariū faciēdū. p̄mo dank. xxx. dies ad incipiēdū q̄ currūt sibi a tpe q̄ scīuit sibi hereditatē delatā ex testamēto vl̄ ab intest. postea dank. lx. dies ad ꝓplēdū. ꝛ sic ī vniuerso sunt tres mēses. ꝛ ℞ si oīa bona sunt ī eodē loco Si ꝓ absint ab eo loco bz heres spaciū anni ad inuētariū faciēdū ꝛ cōplēdū. vt dīca. l. scim⁹. C. ō iur̄. deli. Est ꝛ alia vt ō decurionū origine disputak. vt. C. ō decu. l. generali. Alia est q̄ ꝓpetit marito q̄n ꝓfessus fuit se recepisse dotē quā in ꝓpitate ñ recepit. vt ī auten. ō tpe ñ so. dot. l. petꝫ. §. g. in fi. ꝛ autenk. q̄ locū. C. ō coll. Est ꝛ alia. vt ī auk. cum ō app. cogno. §. iij. Est ꝛ alia si obīcik q̄ vn⁹ ex litigatoribꝫ renūciat testibꝫ seu testamēto. et all̄. in dicta auk. Est ꝛ alia si nouū op⁹ fuerit nūciatū ꝛ reū satisdare nō est actū. vt. C. de no. opis nū. l. j. ꝛ. C. ō edifi. p̄. l. vl. Alia est q̄ cōpetit creditori hereditario ℨ heredē. vt. C. de iur̄. deli. l. fi. Alia est q̄ ō eo q̄ nō dz morari ī sua p̄uincia. vt. C. ō asser. le. iij. Alia est de eo q̄ dilatiōz petit neq̄ testes neq̄ instra

pduxit. vt. C. ō dila. l. j. dy. Alia est cum matrimoniū durauit pl⁹ duob⁹ annis ꝛ minus decennio. q⁹ dank tres menses ꝛ vlteri⁹ non audiť. Alia est q̄ dak parti q̄ vult ꝓcludere i causa. vt. C. ō iudi. auten. iubem⁹, ꝛ i auten. vt cum. ō appel. cog.

¶ Prescriptio. iiij. mensium

Est ꝛ pscriptio q̄ttuor mēsiū. vt post latam sniam iudi. vsure currāt. vt. C. ō vsu. rei iudi. l. ij. Alia est q̄ dak socio q̄ ipedit iterfectōnem si pot⁹ nolit ꝓferre. vt. C. ō edi. p. l. si vt ꝓponis. ꝛ ff. p socio. l. si frēs. §. idē ñdit Alia est q̄ dak ꝓtra tutorē vel curatorē q̄ causam restitutionis nō pegerit. vt. ff. excu. tu. l. q̄ bona gratia dy.

¶ Prescriptio. v. mensiū.

Alia est pscptio q̄nq̄ mēsiū q̄s eadē puicia testes vel instra pducunť Alia est pscriptio q̄nq̄ mēsiū ō eo q̄ pōt redimere ab emptore. vt. ff. ō redi. l. sciendū. §. fi.

¶ Prescriptio. vj. mensium

Est pscriptio sex mensiū scz i redibitoria. vt C. ō edi. ad. l. ij. Alia ē scz ō eo cui ab herede scripto manēte in eadē puincia q̄rela inoffi. testa. ꝓparak. vt. C. ō inoff. test. l. penl't. in fi. all'. §. sanctim⁹ vbi expeditū est. Est ꝛ alia. q̄ impetrauit dilatōz. vt ō dila. l. j. Est ꝛ alia ō eo q̄ manumisit ancillā. vt insti. q̄ ꝛ ex q̄bus cau. ma. §. iuste. nisi fuerit iusta cā impediēs vt. C. ō ma. Est ꝛ alia ō eo q̄ vult redimere mancipiū. vt. ff. ō edil'. edic. l. sciendū. Est ꝛ alia q̄ ꝓpetit p relic. sub ꝓdi. vt. C. vti. possi. l. j. Est ꝛ alia in bñficijs ꝓcedēdis. vt extra ō ꝓcess. pben. c. nulla. Est ꝛ alia q̄ dak ꝓtra accusatorē mulier⁹ de adulterio q̄ p lapsuz ser mensiū remouek ab actione ꝛ cōputank isti ser mēses vtiles a die diuorcij. vt. ff. ad turpil. l. j. §. accusationē dy.

¶ Prescriptio. ix. mensium

Est ꝛ alia pscriptio. ix. mensiū scz cū ō vltra marinis ptib⁹ testes pducunť. vt. C. ō dila. l. j. Est ꝛ alia q̄n alijs post dilatōz repetit dilationē. vt. C. ō iuř delib. l. fi.

¶ Prescriptio decē mensiū

Est pscriptio decē mensiū. vt in auten. vt liti. iu. ꝛ dy.

¶ Prescriptio vnius anni

Est pscriptio vni⁹ anni q̄ admittūť descēdētes ad petēdū bo. poss. ꝛ nō vltra. Est ꝛ alia q̄nto mino. vt. ff. ō edil'. edic. le. sciendū. §. fi. C. eo. l. ij. in quib⁹ ōz q̄ redibitoria ꝛ quāto minoz⁹ distulit emptor ꝓquerēs ō morbo l' vicio vlteri⁹ nō audiť Est ꝛ alia pscriptio ō suo q̄ cū subtraxit insscio dño infra annū tenetur i quadruplū post annū in simpluz. vt C. vi bo. rap. l. si res Est ꝛ alia q̄ dak ad bo. pa. C. vñ liberi. le. fi. Est ꝛ alia ō eo q̄ abfuit cā reipublice vl' alia iusta cā. vt. C. i q̄b⁹ ca. in ite. rest. nō est ne. l. j. ff. ex q̄b⁹ cau. ma. l. pe. ꝛ C. ea. l. vl. Est ꝛ alia ō eo q̄ alienat cā iudicij mutandi vt ipe postea hꝛet. vt. ff. ō alie. iu. mu. cā fac. p to. Est ꝛ alia q̄ dak p homie mortuo ō eo q̄ ō deiectū erat vt. ff. ō his q̄ de ie. vl' effu. §. ħ actio. ꝑ. si libero hoi Est ꝛ alia ō seruo iterēpto ꝛ retro ꝓputatōe facta. vt. ff ad le. aq̄l'. l. vl. §. si ita Est ꝛ alia vt si q̄s pecuniā recepit vt negociū aliq̄ō faceret. vt. C. all'. ff. ō cal'. l. j. Est ꝛ alia vt si q̄s ꝓuicij face ret. vt. C. ō iniur. l. j. ꝛ. l. si ñ ꝓuicti Est ꝛ alia vt si q̄s p metū vēdidit. vt. ff. q̄ me. cā. l. si cū exceptōe. §. ij. Est ꝛ alia vt p scptū heredem adeak hereditas vt. C. ō instī. ꝛ sub. l. iiij. i fi. dy. Est ꝛ alia q̄ dak p noīe peculij. vt. C. ad mace. l. macedonū Est ꝛ alia cū suo cū peculio ꝑcio peculij statuto vēdito. vt. ff. ō peculi. l. ꝛ ācilla. §. ij. Est ꝛ alia ō eo q̄ i fraudez creditoz⁹ alienauit oīa bona sua. vt. D. de reno. bis q̄ i frau. cre. l. vl. Est ꝛ alia vt fiat iuētariū de reb⁹ existētib⁹ alibi. vt. C. de iu. ōli. l. scim⁹. §. si aūt Est ꝛ alia ō pclamak. i libertatē si citat⁹ nō venit. vt. C. ō'asser. tol. l. j. §. sin ꝙ Est ꝛ alia vt heres soluat legata ꝛ fi deicōmissa. vt i auk. ō hered. ab itest. §. illud dy. Est ꝛ alia ō creditore q̄ rapuit res obligatas. vt. C. ō vi. bo. rap. l. ij. Est ꝛ alia ō eo q̄ vocauit i iudiciū illū quē vocare ñ debuit vt. ff. ō in ius vo. l. pe. Est ꝛ alia ō accusatore q̄ petebat honorē. vt. C. de mu. ꝛ ho. l. reus dol'. dy. Est ꝛ alia si q̄s expulsus vi ē. vt. C. de iudi. l. ij. Est ꝛ alia vt epūs extra dyo. etñs ꝑ suā eccīam ñ stet. vt i auk. de sanc. epi. §. ꝑ. Est ꝛ alia de eo cui iminebat tutoz⁹ petitio. vt auten. sicut. C. de leg. tu. Est ꝛ alia ō eo q̄ vocat⁹ ad iudiciū nō venit. vt. C. de req̄r. li. j. Alia est in cā appellatōis. vt. C. de tem. appel. auk. ei q̄. Est ꝛ alia de dote soluēda soluto matrimonio. C. de rei vxo. act. §. ex act. Alia ē si q̄s ius dicēdi ñ obtpauerit. vt. ff. si q̄s ius di. ñ ob. l. j. §. fi. dy. Alia ē q̄ obȳciť filijs emācipat⁹ nō petētib⁹ bo. pos. vt insti. de bo. pos. §. liber⁹ itaq̄ Alia est q̄ obȳciť extraneis herediby. C. ō iu. deli. l. cū antiq̄oribus Alia est que obȳcitur postulanti sibi adȳci de rebus venditis creditoribus. vt. C. de iuō.

deli.l.vl.Alia est q obiciť dñis qñ ds ō no uo est factꝰ seruꝰ.vt in auten.de san.epi.Est ꝛ alia vt si cui relictū est vt nubat suo Est ꝛ alia qꝛ remouenť suspecti officiales cū officiū recte nō administrāt.vt.C.ō suspec.tuto.l.j.Alia est q obiciť minori.s.ō dote ñ numerata.vt ī auten.de tēpo.nō solꝫ.pe.§.generali.Alia est si maritꝰ scpsit se dotē recepisse quā nō recepit.ꝛ sit mortuꝰ infra biennium pꝰ annū soluere cōpellit.vt ō nō nu.pe.le.j.Alia est.q sine cōmeatu de castris recessit si redire noluerit.vt.C.ō collꝫ.l.vltť.Alia est q remouēť fortissimi milites si annonā nō petant.vt.C.de mili.an.l.j.Est ꝛ alia q obiciť vasallo īuestiturā nō petēti.vt.ꝛ.collꝫ.q tēpe mili.īuesti.pe.de.§.j.Est ꝛ alia.q iterficit fūū vel pecudē.vt.ff.ad.l.aq.l.ij.

¶ Prescriptio duoꝝ annorum

Est pscriptio duoꝝ annorū q dať debitori negāti sibi pecuniā mutuatā.ō ff.ob.p totū Est ꝛ alia de dolo.vt.C.de dolo.l.fi.vbi datur biēniū ptinuū actiōz ō dolo moueri posse siue pñti siue absenti.ꝛ pputať ñ a die scie ꝫ a die cōmissi doli ¶ Et nota q nō ppetuatur ꝟ actio lit.nō ptestat.nec ē repire in alia actiōe.qō est notandū.Est ꝛ alia ō patrimonio fabricēsi.vt.C.fabri.l.pj.Est ꝛ alia ō locatiōe horreoꝝ.vt.ff.loca.l.cū dñi.Est ꝛ alia de muliere pfecte etatꝫ q pignꝰ dedit vl locauit.vt.C.ad vell.l.si mulier Est ꝛ alia ō emphiteota q si alienat eo noīe.vt ī auť.de nō alie.§.ij.Est ꝛ alia vt cā incipit.vt.C.vt intra certū tps cri.quest.ter.l.vl.Est ꝛ alia ō cri.deser.pdij.C.de agri.ꝛ cen.l.agrꝫ.Est ꝛ alia de submerſ.C.ō naufra.l.pnl.Alia est de do.fisci ꝛ defensoꝝ ciuitatꝫ.C.ō aduoc.diuer.iudi.l.sanctimꝰ Est ꝛ alia ō mortuo ī terra trāsmarina legať.vt ō leg.l.j.Alia ē de dormiēte creditore.vt.C.ō bo.au.iudi.po.l.j.Alia ē ō pignore debitorꝫ.vt.C.ō iu.do.l.penl.§.fi.Alia est ō nō numerata pecunia vt.C.ō nō nu.pe.l.vl.

¶ Prescriptio trium annoꝝ

Est ꝛ alia pscriptō triū ānoꝝ vt ī rebꝫ mobilibꝫ.vt insti.ō vsuc.ꝛ.C.ꝛ.ff.p totū. Alia est triēnalis q cōpetit mulieribꝫ p dote sua vel ex actiōe dotꝫ annua bina trina dic.in ꝑmo anno vna ps.ī scdo alia ps.ī tertio āno tertia ps q sublata ē p auct.dotꝫ ex stipulatu p quā videnť oīa īmobilia statim redire ꝛ mobilia infra annū.vt.C.ō rei vxo.act.§.cum aūt.Alia est cū ds emerit ancillā vt eaꝫ manumitteret non adiecto tpe.vt.ff.q ad lib.sima.pue.l.vl.Alia est si diuertat vxoꝛ a viro si eā cogere non pt.vt in auť.de nup.§.circa ꝛ.ff.ō diuoꝛē.ꝛ re.l.vxoꝛis Alia est vt lis nō ptrahať.vt.C.de iudi.ꝑandū.§.j.Alia ē de emphi.C.ō iure emphi.l.ij.§.sin autem Alia est ō aleatoꝛe q ludit ad tabulas.vt in auten.ō sanc.epi.§.j.Alia est vt seruꝰ stet in monasterio.vt.C.ō epi.ꝛ cle.autē dz. Alia est vt mulier alat filiū.vt. C.de pa.potes.l.nec filium.in glosa

¶ Prescriptio q̄ttuoꝛ annoꝝ

Est ꝛ alia pscriptio q̄ttuoꝛ annoꝝ Et illa ꝑmo est duplex.vna q cōpetit ei q vi possidet bona vacātia postꝫ fuerūt fisco denūciata pscribit em q̄driennio etiā si nō habeat titulum vel bonā fidē.qō est mirabile.ꝛ ħ ē speciale ꝑpter negligentiā fisci q negligit petere bona denūciata.vt.ff.de iure fisci.l.j.§.diuꝰ pius Est ꝛ alia q cōpetit qñ fiscꝰ vēdidit rez alienā singularē vel quocūqz titulo alienauit.dñs eius rei nō ꝓueniet eū cū res est alienata sed fiscum p extimatione rei.postea vero nō auditur.vt insti.de vsuca.in fine.C.ō quadri.pre.per totū. Est ꝛ alia ō restitutōe hereditatis.vt.C.de tempo.in inte.l.finali. Alia est ō creditoribus vnde petať.vt.C.ō bo.auc.iu.possꝫ.l.vl.

¶ Prescriptio q̄nqz annoꝝ

Est pscriptio q̄nqz annoꝝ vt ne ō statu defūctoꝝ q̄rať.vt.C.ne de sta.defun.l.is quem vbi oꝛ q si aliqs decessit ꝛ q̄nquenniū trāsiit post mortē ciꝰ staꝰ q̄stio vltra moueri ñ potest. Est ꝛ alia vt q̄rela inoff.testa vt.C.ō offi.testa.l.ꝫ maioꝛes.post q̄nquennium repellit volēs agere. Alia est ō capto ab hostibus.ut.ff.ō rap.ꝛ postli.reuer. Alia est ō naucularijs ꝛ mercatoribꝫ.vt.C.ō naufra.le.naue. Alia est de accusato ex adul.vt.ff.ō adul.l.quinquenniū Alia est ō hereditate adita vt separatō fiat.vt.ff.de sepa.l.j.§.q autem Alia est de filio pro patre excluso q tacuit vel repudiauit.vt.C.de inoffi.testa.l.si quis.in fine Alia est de morato in libertate pꝰ manumissionē.vt.C.ō mace.l.ex eo Alia est ō interfecto a familia.ff.ad silꝫ.l.ī ꝓgruitione. Alia est q fisco obiciť iure vectigali.vt C.ō vecti.l.ij.Alia est ō collusiōe detegēda vt.C.ō collu.dete.l.ij.Alia est q obiciť beredi minori ō dote nō cōpetēti.vt.C.ō tempo.in inte.resti.auten.si minoꝛ Alia est que obiciť facto maioꝛi petēti rē quā ꝑe vendi

dit qñ minor erat. vt. C. si ma. fac. l. fi. Alia est de redimēdo ab hostib⁹. vt. C. ō p⁹ limi. reuer. l. vl. Est ꝛ alia de cubicularijs reuocādis q̄ fuit dictū. vt. C. ō ppo. sa cu. l. j. libro. xij. ¶ Prescriptio septē annoꝝ Est pscriptio septē annoꝝ de pupillo instituto ī heredē vtr habeat effectū. vt. C. ō iu. delibe. l. si infanti

¶ Prescriptio nouē annoꝝ Est pscriptio nouē annoꝝ vt pstarent alīta simpl'r relicta. vt. ff. de ali. le. l. vl.

¶ Prescriptio decē annoꝝ Est pscriptio decē ānoꝝ q̄ obijci pōt si aduersari⁹ pbauerit post latā sniam quē id dedisse vl' iudicē accepisse. vt ī aut. vt litigātes iurēt. §. si ꝓo. Est ꝛ alia q̄ locū hz in reb⁹ mobilib⁹ int' pñtes Est ꝛ alia q̄ locū hz iter absentes. de q̄b⁹ duab⁹ satis dictū ē. insti. ō vsuca. p totū. C. ꝛ. ff. eodē. Est pscriptio ō fuo plagiū ꝓmittēte. Est ꝛ alia de dāno sine tpe vt. ff. de peculi. le. l. si ꝓmo. Est ꝛ alia pscptō de debitore fisci q̄ ꝛ seruū manumisit. vt. ff. q̄ ꝛ a q̄b⁹. l. si cū. §. iij. Est ꝛ alia q̄ inter pñtes bona fide obtinet. vt. C. ō pscrip. xxx. ānoꝝ ū le. si q̄s emptōis. Est ꝛ alia q̄ fec̄ testamētuz ꝛ nihil oñdit. vt. C. de testamē. l. sanctimus Est ꝛ alia ꝺ eū q̄ vsufru. vl' fuitute nō vsus vt. C. ō ser. ꝛ aqua. l. vltima

¶ Prescriptio. xij. annoꝝ Est pscriptio. xij. annoꝝ q̄ refert q̄ ad matrimoniū ꝓtrahēdū ꝛ testimoniū ferendum in cā ciuili ꝛ etiā testamētū faciendū. vt insti. ō nup. in ꝓn. ꝛ. ff. de test. l. iij. ꝛ instituit. q̄. non est permiss. fa. testamē. §. ꝓterea. Est ꝛ alia ō dote non soluta. vt. C. de tempo. in inte. resti. auten. si minoꝝ

¶ Prescriptio. xij. annorum Est pscriptio. xij. annoꝝ q̄ dat decurionib⁹ vt. C. de sena. l. iij.

¶ Prescriptio. xiij. annorum Est pscriptio. xiij. annoꝝ q̄ dat masculo testari volēti si sui itereſt ꝛ ad matrimoniū cōtrahendū ꝛ testimoniū ferendū ī causa ciuili. vt. C. q̄ testa. fa. pñt. l. seniū. ꝛ. l. si frater. et ff. eo. l. v. in auten. vt spō. lar. §. iij.

¶ Prescriptio. xv. annoꝝ Est pscriptio q̄ndecim annoꝝ vt postulare q̄s posset. vt in auten. ō temp. nō solu. pecu. sup dote. §. generalit'. col. vij. Est ꝛ alia de manumissione facta a minore p. pcura. habendo. vt insti. quib⁹ ex causis ma. §. cadē. l. Est ꝛ alia vt cleric⁹ nō ordinet, vt in auten. de san. epi. §. pbiter

¶ Prescriptio. xvij. annoꝝ Est pscriptio. xvij. annoꝝ vt cū querit' quis postulare possit ꝛ adoptare. vt. ff. de postul. le. j. §. pueritiam. ꝛ insti. e. §. minorē

¶ Prescriptio. xviij. annoꝝ Est pscriptio. xviij. annoꝝ scz ī muliere cuz querit' q̄s posset ad impetratōz venie. vt. C de bis q̄ ve. eta. ī petra. l. ij. §. feminas. Est et alia ī arrogatore. vt. ff. de adop. l. arrogato

¶ Prescriptio. xx. annoꝝ Est pscriptio. xx. annoꝝ scz ī masculo q̄ veniam etatis impetrauit ad vendendū. vt. C. de bis q̄ ve. eta. impetra. l. ij. in ꝓn. Est ꝛ alia ō eo q̄ rē alienā in absentia dñi possidet. vt. C de pscrip. xxx. ānoꝝ. l. si q̄s Est ꝛ alia de eo q̄ bona fide ī possessione stetit. vt. C. de lon. tē po. pscrip. l. pstat. Est ꝛ alia q̄ de his bonis in curia aduocatoꝝ req̄rendoꝝ ꝺ fiscū obf'uatur. vt. ff. de iure fisci. l. j. §. j. ꝛ ꝑ postq̄ scit se posse occupare. vt. ff. de acq̄. re. do. le. iij. Est ꝛ alia vt q̄rela falsi. vt de fal. l. q̄rela. ꝛ. l. cū moza. Est ꝛ alia de milite a militia dimisso. vt. C. qñ ꝓuo. nō est ne. l. veteranis

¶ Prescriptio. xxv. annoꝝ Est pscriptio. xxv. ānoꝝ. scz cū querit' an q̄s possit ī iudicio intereſſe sine tutoꝝ autorita te. ꝛ ꝺ q̄ sic: si pscripsit tps. xxv. annorū. añ ꝓo nō sine curatore. vt. C. ō auto pſ. l. clarū. Est ꝛ alia an q̄s sit legitime etatis. ꝛ videt' q̄ vbicū q̄s fit mētio de legitima etate ītelligit' xxv. annoꝝ. nisi aliter dictū sit in ꝓtrariū. vt l. all'. ꝛ. l. si. C. de bis q̄ ve. eta. impetra. Est ꝛ alia de eo q̄ nō dedit. vt. ff. de mu. ꝛ ho. l. ad rem. ꝛ. ff. de eden. le. j. Est ꝛ alia de muliere q̄ peccauit in corp⁹ suū. vt in auten. de appel. § si pstet. col. iij. Est ꝛ alia de eo q̄ mētitus est in etate. vt. C. de bis q̄ ve. eta. impetra. l. fi. Est ꝛ alia de eo q̄ hz annos. xx. ꝛ filios q̄nq̄ q̄z q̄libet ꝑ vno anno reputat'. vt. ff. de mi. l. ij. Et nota q̄ oēs supradicte nō ſe pscriptiōes dicunt' sz poti⁹ exceptiōes

¶ Prescriptio. xxvij. annoꝝ Est pscriptio. xxvij. annoꝝ q̄ iuuat is cōtra quē minor in iure restitui postulat

¶ Prescriptio. xxx. annorum. Est pscriptio. xxx. annoꝝ qñ possideo rē alienā sine titulo ꝛ mala fide vl' ecōtra si res fuerit viciosa. nō tñ si res fuerit religiosa sacra vl' publica cōi vsui vl' publico deputata. tales eī nō pscribūt'. vt. C. ō pscp. xxx. vl'. xl. annoꝝ. ī rubro ꝛ nigro. Alia ē ō eccia regia vel

honorabili loco. vt i auc. d alie. emphi. §. nō est. Alia ē d sacrosan. ec. auc. q̄s actiōes

¶ Prescriptio. xl. annorum

Est pscriptio. xl. ānor q̄ hz locū i ypotheca ria qñ credito aliquā rē debitorꝫ possidz q̄ est ei obligata. tūc ei. xl. ānorꝫ spacio pscribit nō minori. licz extrane breuiori tēpe pscribat scz spacio. xxx. annor. vt. C. de pscripti. xxx. vel. xl. annor. l. cū nouissimi

¶ Itē pscriptio hz locū in oīb actiōib q̄rū pscriptio est iterrupta lite testa. ille ei nō extinguit. xl. ānis. sec si alio mō essz iterrupta vt q̄ desinit possidere. vt. C. e. l. vl. de q̄ dic vt supra notaui ¶ Itē i reb eccīastic nō sacrꝫ z immobilib hz locū h pscriptio. xl. annorū C. de sacrosan. auten. q̄s actiones

¶ Prescriptio. l. annor

Est pscriptio. l. annor vt nō ordinet dyaconissa. vt. C. d epis. z cleri. auc. dyaconissa Alia ē in autentica habita. C. ne fi. p patre

¶ Prescriptio. lx. annor

Est pscriptio. lx. annor scz de eo q̄ arrogat p pncipē. vt. ff. de adop. l. iij.

¶ Prescriptio. lxx. annorum

Est pscriptio. lxx. ānor q̄ excusat a tutelis z honoribz vocatos. ff. de iur. imuni. l. maiores. lxx. ānis a tutel z muneribz vacāt. scz q̄ ingressus ē. lxx. annū nōdū egressus hac vacatione nō vtet. q̄ nō videt maior. lxx. annis q̄ agit. lxx. annū

¶ Prescriptio centū annorum

Est pscriptio centū annor q̄ cōpetit solum rome ciuitati z eccīe. vt. C. d sacrosā. ec. l. vt inter diuinū. z auten. q̄s actiones

¶ Perpetua prescriptio

Perpetua pscriptio ē sine tpis pfinitiōe. scz in feudis. i pstī. feudor. l. imperialē decet solertiam ꝛc.

¶ Tractatus prescriptionū explicit.

¶ Incipit tractat breuis de arbitris z arbitratoribus

Circa materiā arbitror notandū q̄ arbitror qui dā est electus cū pena vl cū aliq̄ alio loco pene vt p stipulatiōem vl cū pignoribz qd habet loco pene. vt. ff. de arbitrꝫ. l. litigatores. §. q̄ ait ptor. z. l. diē proferre. i fi. cū le. se. Arbit etiā eligit vt p viā iudicior cognoscat z iudicz. d tali arbitrio dr q̄ arbitria ad instar iudicior sūt redacta. vt ff. d arbitrꝫ. l. j. pdict arbit phibet eligi cum iuramēto z pena vl aliq̄ qd sit loco pene. Fm l. autētica decernim. C. d arbitrꝫ. Nec valz rōe pene vtile p inutile nō vitiet. sz d iure canonico ñ dz dici inutile qpt iuramtū. q̄ oē iuramētū fuādū est. extra d iureiu. cū ꝓtingat Idē g est dicēdū d iure ciuili. q̄ lex ciuil q̄ q̄ succūbit canoni. vt. C. d sacrosan. ec. l. p uilegia. vbi tāgit salutē aīe Juxta illd qd no tat. ff. de offi. pſi. l. illud ¶ Itē pdict arbiter postq̄ suscepit i se arbitriū cogit cognoscere z sniam pferre. vt. ff. de arbi. l. iij. §. j.

¶ Itē si male iudicat fac litē suā. vt. C. d pac. si q̄s i pscribēdo. in fi. z instit. d obli. q̄ et q̄si delic. in pn. ¶ Itē ab ei snia nō appellat. C. eo. l. j. ¶ Itē si coram tali arbitro cū pena vel cū aliq̄ qd sit loco pene electo more iudicio rū cognoscēte aliq̄d actū fuerit qd facti q̄sti onē recipit confessum l testib depositū seu testificatū. partes postea poterūt illis vti z valebunt coram iudicib ordinarijs. prout habetur. C. de arbitris. le. cū antea. §. finali. d testib. le. finali. Et hoc est verū si hec predicta rite facta sunt coram arbitro. Si em testes iurauerunt die feriata in honorem dei nō valebunt depositiones. vt. C. de feriis. le. omnes. z. l. finali. z. ff. de arbi. si feriatis. Idem si iurauerunt parte absente nō per cōtumaciam. vt. C. de testib. l. finali. z. l. si quando. in fine. Idem si iurauerunt coram arbitro. vt notat de iudi. C. de iuramē. calum. autētica pncipales

¶ Item a sentētia talis arbitri nō recurritur ad arbitriū boni viri. z sic intelligitur. ff. de arbi. l. diem proferre. §. stari. z. l. in compromissis. z. ff. pro socio. le. si societatem. §. arbitrorum. Licet alteri partiuz displiceat sententia soluat penam vel interesse si pena ibi non fuit sed aliquid loco pene z erit libera. et sic intelligitur. ff. de arbi. le. diem proferre. §. stari. ad penam autez vel interesse si petatur potest opponi exceptio. Primo si sententia fuerit contra legem. vel si non fuerit solenniter vl rite lata. vt notatur in. §. stari. C. eo. l. iij.

¶ Item si sentētia fuerit penalis. vt notat. ff. eodē. l. ita demū. z. C. quando prouo. nō est necesse. l. penales

¶ Item si arbiter factus est inimicus cum diceretur ne vltra procederet: z nihilominus sentētiam tulit. vt. ff. eodem. l. distinguemus §. cū quidem

De arbitris et arbitratoribus

Item si i integr restitutio vēdicet sibi locum L. ex qbꝫ cau. maio. l. ij. Arbitror qdē alr est sine pena z sine aliq loco pene sz ex nudo pacto electo vt more iudicior pcedat siue cognoscat z iudicet: habet. L. de arbi. l. cū antea. pdict arbit nō dz cogi arbitrari. qz partes iuicē nō sūt astricte stare ei sñie. ar. ff. e. le. litigatores. §. j. z l. nō distinguem. §. j.

Item si talis arbit cognouerit z suiaz tulerit rite z legitime z alter infra decē dies ꝺdicit p nihilo erit sñia. si aūt ptes emologent sententiā exp̄sse vel tacite p silentiū decē dierū. tūc ornet actio z exceptio ex illa sñia. vt. L. e. l. ne in arbitris. in fi. z l. seqnti. Recte dr qꝺ pacto nudo electo fuerit talr arbiter. qaalis nō ornet actio nec exceptio. iurta illō qō no tat. L. e. l. cū antea. sup ꝓbo. nr̄o noīe. vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. in pn. sup ꝓbo. arbitror. z no. Azo. in de excep. rei iudi.

Item pdict arbiter si male iudicet nō credo qꝺ facit litē suā. qz sñia p nihilo est. z alter cō tradicat qz sibi licitū est cōtradicere infra. x. dies vt dictū est. Item ab eo nō appellat vt apparet p supradicta z. L. e. l. j.

Item illud qō dictū est supra ꝺ cōpromissario cū pena electo z more iudicior cognoscēte sez qꝺ actitata corā eo rite z legitime habita valeāt corā iudice ordinario. Idē pōt dici z de isto arbitro ex nudo pacto electo vt more iudicior cognoscat z pcedat cū eadē sit rō. L. de arbi. l. cū antea. in fi. de testi. l. fi. ꝓbū. Cōpromissari large dz itelligi siue cō promissum fuerat cū pena vel cuz alio loco pene. siue cū pacto nudo dū tñ more iudiciorum cognoscat. licet tūc improꝓe ibi ponatur verbū cōpromissarius

Item a tali arbitro nudo pacto electo seu ab ei sñia nō recurret ad arbitriū boni viri vt satis apparet ex pdictis.

Item arbitror qdā electo est a ptibꝫ ñ vt more iudiciorum cognoscat. sz vt qs amic inē ptes ordinet z disponat. z ille dr arbitrator. vt. ff. p socio. l. societatē. §. arbitror. duo sūt genera. z etiā dr amic cōis. vt. e. l. in pn. z talr vulgariť vocať arbitrator seu amicabiľ cōpositor. ff. p socio. l. ij. z l. societatē. cū ttuor legibus se. L. ꝺ ꝺbē. emp. l. fi. z ff. eo. l. hec venditio. in pn. Item de isto arbitro seu amico electo nō habet mētio. ff. de arbi. nisi tantū. in. l. idē pōponi. §. recepisse. sz i glo. eiusdez tituli habet ꝺ eo mētio i dicto. §. z in. l. pedi §. j. in. l. sz si i seruū. §. si qs iudex. z. l. in compromisso. z. l. penult.

Item de tali arbitro seu arbitratore scias qꝺ arbitrator p̄t eligi de iure z cū sacr̄o. L. ꝺ se cū. nup. l. hac edictali. §. his illō adiūgim

Item pdict arbitrator p̄t cogi arbitrari post qꝫ in se suscepit arbitriū si tñ cū pena sit electus vel cū aliq alio qꝺ sit loco pene. vt no. L. de ꝓtrahē. emp. l. fi. in fine. Idē crederez qꝺ cogeret arbitrari si arbitriū suscepit: etiā si nō esset ibi aliq pena si arbitrator i tali re fuit electꝰ in q̄ plato suo arbitrio statim oriretur actio z exceptio. vt ꝓbi gra infra in pdicta. l. qz postq̄ ꝓsensus interuenit inē ptes qz certa res empta est. sz pciū fuit collatū i arbitriū alteri. certe illo arbitrāte de pcio oriret actio ex empto z vēdito. vt ibi. z insti. de emp. z ven. §. sz nr̄a. z sic debet cogi talis arbiter seu cōis amic elect. qz ei dictū seu arbitriū seu edictū nō erit deluſoriū nec superuacuū. licet hinc inde nulla pena ꝓmissa fuerat. nec aliqd loco pene interuenerit

Item talr arbitrator si male iudicat nō fac litē suā. qz mores iudiciorum nō cognoscit. z quia pl vl min p̄t dari alteri q̄ forte ꝺ iure dari dz. vt no. ff. ꝺ arbi. l. sz z si i fuū. §. si qs iudex

Item nec a tali arbitro appellat cū nec ab alīs duobꝫ supradictis arbitris appellet. de qbus magis videretur

Item dico qꝺ attestatōes habite corā tali arbitratore q̄ more iudiciorum cognoscit nō valebūt corā iudice ordinario. cū nec aliq lex ꝑ dicit nec rō iurs ꝑ dictat. qz talr arbit more iudiciorum nō pcedit sz vt cōis amic ptes ad ꝯcordiā reducit z etiā die feriata in honorē dei potest ꝑ facere. z sup ꝑ multi dicūt z credunt ꝓtra z male

Item a tali arbitro si iniquū videt potest recurri ad arbitrium boni viri. vt. ff. p socio. l. vñ. z l. irruere. z bon vir dr iudex. vt. ff. de ꝟb oblī. l. cōtinu. §. cū ita. z dz fieri recursus ope exceptiōis vel replicatōis. vt apparet manifeste. ff. p socio. l. vnde si nerue. vbi dr. iniquū arbitriū corrigit p bone fidei iudiciū. qꝺ dz ibi itelligi p modū exceptionis vel replicationis in iudicio actionis p socio vt faciat ibi ad titulum z vt ad prima fiat relatio. quia in lege proxima fit mentio de accusatione p socio. vt si reus credat se grauatum ex arbitrio seu dicto arbitratoꝝ taceat. z quādo agetur cōtra eū potest excipiendo cōqueri de iniquitate arbitratoꝝ. z sic corrigetur eius iniquitas

De arbitris et arbitratoribus

Jtē si actor credit se ḡuatuz agat sua actōe si quā hz ac si arbiter ille nō ꝓnūciasset. Et tē si reꝰ excipiat ꝺ arbitrio actor poterit replicare de eiꝰ iniq̄tate. z sic poterit q̄sq̄ eoꝝ recurrere ad arbitriū boni viri infra tp̄s infra qꝺ pōt q̄s excipe z replicare ad arbitriū boni viri nec obstat. ff. ꝺ arbi. nō distinguemus §. cū q̄dē. vbi videt ꝙ recursus ē q̄dā species appellādi. z sic videret ꝙ solū infra decē dies deberet recurri. sic alꝫ infra decē dies debz appellari. vt. C. ꝺ appel. auc. hodie. sz dico ꝙ ille. §. nō loq̄t de arbitratore sz de arbitro. q̄ more iudicioꝝ cognoscit a cuiꝰ snīa ñ recurrit ad arbitriū boni viri. vt dictū est

Jtē ibi nō loquit de recursu sz de exceptiōe doli q̄ opponit p̄ agentē z penā q̄ exceptō doli licet ibi dicat velut spēs appellandi nō est tñ appellatio cū ipa ꝑpetuo durat. vt. ff. ꝺ exceptꝫ. doli. l. pure. §. finali. Sic ḡ z ī recursu si fiat p exceptiōz durabit ꝑpetuo. Si p modū replicatōis tūc durabit q̄diu illa accusatio iuxta quā fit replicatio. nec obstat etiā C. ꝺ arbi. l. cū antea. vbi ꝺr ꝙ silentiū decez diez inducit actiōz. videt ḡ debere recurri: sz dico ꝙ ibi cognouit more iudicioruz z ex nudo pacto arbit. ibi fuit electꝰ a q̄ nō recurritur ad arbitriū boni viri. vt dictū ē. imo īfra decē dies sufficeret p̄ dicere illi scz sentētie. z tūc p nihilo est lata

¶ Jtē est notandū ꝙ q̄ recurrit nō ꝓpterea ī penā incidit. ar. ff. ꝺ ope. lib. l. si libertꝰ ita iurauerit. recurrit em̄ lege p̄mittēte. z sic penā nō dz hr̄e. vt. C. de adult. l. gracꝰ. z facit lex locati. l. q̄ro. §. interlocutorē. z de ꝓ. oblig. l. quidā cū filiū. §. in eo aūt. Sz an futuro recursui possit renūciari. s. añq̄ cōpetat: dico ꝙ nō. qz iuri qꝺ nōdū cōpetit simpl'r renūciari nō pōt. ff. de successo. edicto. l. j. §. decretalis. z de le. li. si ita sit rescript. §. j. Sz an p pactū videt ꝙ nō possit renūciari. qz ꝓpt̄ iniquitatē recurrit. dolo aūt futuro etiā p pactū renūciari nō p̄t vt. ff. de pac. l. si vnꝰ. §. illud. sz ar. ꝺ. C. de tēpo. appel. l. fi. §. j. Sz dici pōt ꝙ pactū nō valet si fiat exp̄sse ne recurrat ad dolū arbitratoꝝ ad bonū viz. sz si fiat pactū generalit ne recurrat valz tale generale pactū. vt. ff. ꝺ pac. l. iurisg. §. sz z si q̄s pactꝰ sit. z. l. si vnꝰ. §. illud. ar. ꝺ. C. de arbi. l. cū antea. circa p̄n. vbi ꝺr ꝙ si q̄s emologauerit snīam arbitri postq̄ lata ē nō solū exceptio dabit sz z actio. q̄si dicat ꝙ emologatō facta añ snīam nihil opet. qz q̄ de vno dicit de alio negat. ar. ff. soluto matri. l. cū dotē. ī p̄n cipio. Sz dico ꝙ ibi loq̄t ꝺ arbitro q̄ nudo pacto electꝰ p viā iudicioꝝ cognoscit cuius snīa ad p̄ ꝙ teneat oportz ꝙ fuerit emologata tacite vl' exp̄sse. Postq̄ lata fuerit. añq̄ ei lata sit emologari ñ p̄t. qz ibi ille arbit ex nudo pacto fuit electꝰ. z si pactū emologatū esset nudū tūc tā snīa esset nuda q̄ pacta. z sic nō posset se iuuare nec vnū vestiri ab alio ꝺ iure ciuili. Jtē si idē pactū emologatū foret ibi p stipulatiōz añ latā snīam p arbitꝝ talē nudo pacto electū tūc recte res trāsiret ī natura arbitri cū pena electa z emologatio nō hr̄et locū lata snīa nec etiā recursus sic hr̄et locū. ff. de arbi. l. diē p̄ferre. §. stari. qz tē nec daret actio nec exceptio ex snīa. sz ageret solum vigore stipulatōis ad īteresse. e. l. in fi. z le. seq̄n. vl' forte vt credo possz dici ꝓbabilit ꝙ si renūciatū fuit p pactū generalit futuro recursui. ꝙ valz pactū ī illis in q̄b ille arbit seu cōis amicꝰ arbitratꝰ fuit male exculpa ī peritie. Vel alio quoq̄ mō excepto dolo. sed si ex dolo arbitratꝰ fuerit. male pactū in hoc nō mō tenet q̄n ꝓpter dolū illū z solū ꝓpt̄ dolū possit recurri ad bonū viz. dolosa em̄ sb generalitate pacti nō videt ꝓtineri nec esse p̄missa. ar. ff. ꝺ pac. l. tres frēs. z. C. ꝺ trāsac. l. iij. licet illa lex loquat de dolo ꝓterito. sed cadē rō z maior videt in futuro ne q̄s irrite tur ad malū. z p̄m sb in sūma simpl'r recursui futuro renūciari ñ valet. Si tñ generaliter fiat sup recursu futuro pactū scz ne recurrat valebit ī bis in q̄b iniq̄ arbitratꝰ fuerit: nec obstat pactū q̄n possit recurri q̄tum ad dolū tantūmodo.

¶ Jtē est notandū ꝙ snīa arbitratoꝝ ē quedā trāsactio. vt no. in auc. vt diffe. iudic. §. si ꝙ ꝺtigerit. col. ix. Et ita ī die dñica p̄t talis arbitrator cognoscere z arbitrari. vt sup̄ de feriꝭ. l. fi. z de die vel de nocte. vt. C. ꝺ trās act. i. nō minore. Et sic ꝺ pluribꝫ aliꝭ solennitatibꝫ iurꝭ. q̄ licite fiūt in sentētiꝭ iudicuz z p ꝺsequēs ī sentētiꝭ arbitroꝝ. q̄ ad instar iudicioꝝ sunt redacta. le. j. ff. ꝺ arbi. necessario obseruanḋ. z locum habeāt ī istis arbitris Nā in bis q̄ vt arbitratores z vt cōes amici electi sunt illa nō sūt necessario obseruāda. z sup̄ p̄ multi errāt. z vtunt q̄nq̄ ꝙbis supfluis iudicādo arbitria. zc.

¶ Explicit tractatꝰ dñi Petri iacobi doctoris legū monte pessulano

Differentie legū et canonū

¶ Incipiūt differētie legū ⁊ canonū domini Balnani de Bononia

Ecūdū canones

añ sniam pt appellari: ſm leges nō nisi i certſ casib⁹. de appel. sup co. Et vt pl⁹ liq̄at dic q ſm canones pt appellari añ sniam a guamie etiā si nō est exp̄ssum i iure. vbi pcedit sine clausula appellatōe remota. sz ſm leges solū vbi est exp̄ssum. Et sic itellige. c. nō solēt. ij. q. vj. et vide de appel. pastoral. sup ꝓbo exp̄sso. Judex appellatōis ſm leges ñ pt cām delegare sec⁹ ſm canones. de offi. dele. sup q̄stionū. § intētōis in glo. in fi. c. de offi. or. pastoralis. ⁊ eo. ti. c. vt litigātes. li. vj. Judex coꝝ eo facit lit⁹. ꝯtestari. vt p se ferat sniaz mediū tm̄ cōmittit ſm leges. ſm canones oīa cōmittit et ꝑncipiū tm̄ ⁊ finē tm̄. vt in. e. c. sup q̄stionū. in glo. illud oportet

¶ Scōm leges cōmittit examinatiōz ꝓsiliarijs. ſm canones cuicūq; vult. vt i. ca. pastoral. supra dicto

¶ Scōm leges testſ repellit̄ a testimonio si est dānat⁹ de aliq̄ scz crimīe. ſm canones repellit̄ siue sit dānat⁹ p sniam siue al's phibeatur. de testi. sup eo. in glo.

¶ Scōz leges actō est ꝓponēda ſm canones nō. de iudi. dilecti. ⁊ dic vt ibi i glo. sic patz.

¶ Scōz leges locū hz rigor legſ. vt i. l. si q̄s i tantā. C. vñ vi. ſm canones nō nisi i reb⁹ ecclesiaz. de do. ⁊ ꝯtu. c. j. in glo.

¶ Scōm leges missus i possessiōz ꝓpt ꝯtumaciā stati est ver⁹ possessor. ſm canōes mittit̄ i possessionē cā rei seruāde. vt de do. ⁊ cō tu. c. j. in glo.

¶ Scōm leges filius retinet tm̄ vnā falcidiā ſm canones retinet duas. s. debitā iure nature ⁊ trabellianicā. ꝺ test. ranūci⁹. i glo. retiebūt

¶ Scōm leges testamēti nō valet nisi habeat subscriptōz septē testiū. ſm canones suffi cit si coꝝ p̄s bytero ⁊ alijs testib⁹ duob⁹ aut trib⁹ fiat. vt de testa. c. cū esses

¶ Scōm leges si testator legauerit rē alienā heres cogit̄ soluere. ſm canones. sec⁹ de testa. fili⁹. in glo. ij.

¶ Scōm leges ñ tenet̄ heres de delicto defuncti nisi inc̄tū ad ipam puenit de ipo delicto. ſm cano. tenet̄. licz nil ad ipm puenit. etiā q̄uis lis nō fuerit ꝯtest. de sepul. c. fi.

¶ Scōz leges q̄ ñ bñt ꝓtinuā cām ad p̄scribēdū req̄rūt duplicatū tps. ſm cañ. sec⁹. vt de cā pos. ⁊ ꝓpri. cū eccīa. in glo. cir. p̄n.

¶ Scōm leges p̄sumit̄ q mulier mecū habitās sit mea vxor. sec⁹ ſm canones. de p̄sū. c. illō. in glo. sz querit̄

¶ Scōm leges iudex dat⁹ vt cognoscat ꝺ ꝓprietate ñ pt cognoscere de possessorio. C. si a nō cōpe. iu. l. si ꝓprietate. ſm canones cognoscit etiā ꝺ illa. de cā pos. pastoral. i glo. ij ⁊ añpenl. ꝺ seq̄stratōe. c. ij. Et itellige vt no. ibidē p Bern. vl' dic si ꝑ nō placz q̄ ꝓnator ꝓsensus p̄nt ꝓstituere quē al's aliquē iudicē q̄ p̄sit iurisdictōi. ſm canones nō nisi ꝺ ꝓsensu sui epi. de fo. cōpe. c. significasti

Scōz leges q̄ offert se liti ꝓdēnat ac si possideret. ſm cañ. nō. vt lit. pē. c. eccīa. j. i glo. fi.

¶ Scōm leges i cā appellatōis noui testes sup eisdē capl'is recipi p̄nt. ſm ca. nō. ꝺ testi. fraternitatē. i glo. penl'. ⁊ eo. ti. i cle. ut testib⁹

¶ Scōm leges ñ admittit̄ q̄s ad possessiōz nisi ex toto renūciauerit iudicio ꝓpetat̄. ſm cañ. sec⁹ ꝺ testi. sigficauer̄t. ⁊ ꝺ cā pos. pasto.

¶ Scōz leges bonū est aliq̄d facere ad oñsionē viriū. sec⁹ ſm canones. de tornea. c. j.

¶ Scōm leges ñ p̄nt cōmitti q̄ sunt meri l'peri. sec⁹ ſm cañ. de off. or. q sed. ap. in glo. pe nul. de rap. in archiepatu. in glo. fi.

¶ Scōz leges possessor malefidei spacio triū vl' q̄ttuor ānoz p̄scribit. sec⁹ ſm cañ. ꝺ p̄scp. vigilāti. in. j. glo. de re iudi. possessor. li. vj.

¶ Scōm leges instātia iudicij perit lapsu triēnij. sec⁹ ſm canones. de iudi. c. penul.

¶ Scōz leges ad ipatorem nō p̄t appellari omisso medio. ſm cañ. sec⁹. ꝺ appel. si duob⁹ in glosa

¶ Scōm leges differētia ē inc̄ yconomū p curatorē ⁊ sindicū. ſm canones oēs hi cōp̄hēdūt sub ꝓcuratore. ꝺ pcu. petitōi. i glo. iij

¶ Scōz leges ꝓcipit̄ sniam i psonā ꝓcuratorſ. q̄ c̄ i psonā dñi vl' ꝯ eū q̄ ꝓduc̄. sec⁹ ſm cañ ꝺ pba. licz. i glo. penl'. ꝺ elec. q̄relā. i glo. iij.

¶ Scōm leges p̄re volēte tenet̄ filia recipe maritū. nisi ei dare p̄ voluerit turpē moribus suis idignū. sec⁹ ſm cañ. q ſm eos eam cōpellere nō pōt. de spō. ipu. c. j. in glo. l.

¶ Scōm leges mulier admittit̄ i testimoniū in causa criminali. ſm canones nō. ꝺ ꝓ. sig. c. for⁹. in glo. hec intellige

¶ Scōm leges arre danť ꝓ spōsalib⁹ pficiendis. ſm cañ. nō. de spō. gēme. j. glo. fi.

¶ Scōm leges testes iuriti sūt cogēdi. ſm ca. nō. nisi sit timor⁹ pt̄z aduerse. vt si se odio g̃tia timore subtraxerint. de testi. cogen. c. sup

v

eo.in fi.z.c.penulti.
¶ Scōm leges si vn⁹ ꝑmo ꝓcusserit z vulnerauerit z alī occiderit ꝑm⁹ ñ tenet nisi ō ꝓcussiōe z vulnere.secūd⁹ tenet ō occisiōe. secus ꝟm cañ.ō homi.sigficasti.ij.ī glo.tandē
¶ Scōm leges lata iterlocutoria sup excēptiōe potit appellari.ꝟm canones poterit appellatōi deferri vsq; ad euētū negocij ꝑncipalī.de appel.ī.c.fi.in glo.ꝓempt.in cle.
¶ Scōm leges ī ordinariū nō ꝑt cōpmitti sec⁹ ꝟm canones.de arbi.cū tpe.ij.q.vj.§.q̄d de arbi.in glo.ij.
¶ Scōm leges cū agit ō cōputatōe gduū in linea eq̄li.q̄to gdu q̄s distat a stipite toto duplicato distāt int se.z sibi attinēt.ꝟm canōes simplr.z nō duplicato.vt in arbore ꝯsanguinitat.ꝑ.nūc videndū est
¶ Scōm leges ī linea eq̄li q̄t sunt ꝓsone dē pto stipite tot sūt gd⁹.ꝟm cañ.ꝑo.q̄to gradu remotior distat a cōi stipite toto distāt int se vt in eadē arbore.ꝑ.nūc videdū est
¶ Scōm leges affinitas ꝯhit ex legitimis nuptijs.ꝟm cañ.ex oī coitu.vt ī arbore ꝯsanguinitat.ī ꝑn.z idē est de ꝯsanguitate.ō ꝓba.c. ꝓtuas
Scōm leges nō ꝑt fieri denoiatio siue denūciatio nisi sup q̄busdaz crimib⁹.vt no.in glo.iiij.c.vt nostr⁹ ti.vt eccīastica bñficia.ꝛ canones sup oīb⁹ crimib⁹.ij.q.j.si peccauerit.ō iudi.nouit.iiij.q.iiij.§.aliq̄n Est z lex de testi.c.fi.sup ꝑbo accusatore.l' sic appellās frustratorie punit ī duab⁹ libr⁹ argēti ī ciuilib⁹.ꝟm cañ.in expē.ij.q.vj.oī mō.ī glo.j.z.C q̄z appell'.ñ recipi.l.ab executore.z extra eo. reꝑhensibilis
¶ Scōm leges ñ valz citatō nisi assignet termin⁹.ff.ō ꝑ.obl.l.ita stipulās.ꝟm petr⁹ ō bella partica.ꝟm cañ.sec⁹ō app.cū pati.in fine
¶ Scōm leges nō ꝯoīa crimia sūt publica: ꝛ q̄ publicā infamiam irrogāt sic adulteria homicidia z silia.ꝟm canones oē crimē censet publicū.de collusiōe detegēda.c.j.ī glo. penul.ij.q.ij.in.l.oīb⁹.de iudi.nouit
¶ Scōz leges mlier si infra tps luct⁹ nupserit. incurrit ifamiā.ꝟm ca.nō.ō secū.nup.c.fi.
¶ Scōm leges causa religionis debēt ꝯiugia dissolui.ꝟm canones nō
¶ Scōm canones ñ pñt pentes denegare spurijs alimēta.sec⁹ ꝟm leges.vt q̄ filij sūt legitimi.ꝓ venerabilē in fi.z de eo q̄ dux.ī matri.cū haberet.in glo.
¶ Scōm leges infamis ꝑt eē ꝓcurator.ꝟm canones nō.de iura.calum.ī pator.ī glo.fi.
Scōm leges vsure ꝓmittunt.ꝟm canones nō.de vsur.c.iij.
¶ Scōm leges raptor cū rapta mrīmoniū ꝯtrahere nō pōt.ꝟm canones ꝯhere pōt. de rap.c.vl.here.cū ꝟm leges glo.li.vj.
¶ Stupr⁹ās ꝑginē relegat z ꝑberat.si tñ ꝓ vim ꝫ facit capite punit ꝟm leges
¶ Scōm canones recipiet in vxorē eā aut verberet z postea detrudet excōicat⁹ ī mōasteriū.de adulterijs.c.ij.
¶ Scōm leges ꝯcubit⁹ ē licit⁹.ꝟm cañ.nō xxij.q.iiij.nemo.ī glo.fi.de app.c.de ꝑoni.
¶ Scōm leges delegat⁹ ab ordinario ñ ꝑt sniam executiōi demādare.sec⁹ ꝟm canonē de fo.cō.si q̄s.in glo.penul.
¶ Scōm leges iurisdictio ñ ꝓpetuat nisi ꝓlit.ꝯtest.ꝟm canones ꝓ solā citatōz.de offic. dele.gratū.z.c.relatū
¶ Scōm leges arbit⁹ q̄ cognouit ō caus⁹ suspitōis illa ꝓbata etiā cognoscit ō cā ꝑncipali.sec⁹ ꝟm cañ.de offi.dele.suspitiōis
¶ Scōm leges mulier audit ꝯ alienatiōez rei dotal' etiā iurata.ꝟm canones nō.de iureiurā.ꝯtingat.iij.glo.ij.
¶ Scōm leges filj⁹ nō ꝯquerit de pr̄e in cā crimiali vl' ciuili nisi de castrēsi peculio.ꝟm canones ꝯquerit de vtraq; .ij.q.vij.querit
¶ Scōm leges ludere cā ꝯ quib⁹ possumus ꝟm canones nō.de excess.pla.cū int.ī glo.iiij z xx.di.comestatiōes.z.c.nō debet
¶ Scōm le.inducie dilatorie.xxx.diez dari dñt.iij.q.iij.offerat.ꝟm cañ.ē arbitrarius de pcu.dilect⁹.ī glo.fi. ¶ Scōz le.delegat⁹ bz sportulas.s.duos aureos ī ꝑn.z duos in fi.ꝟm cañ.nihil dat.de rescp.statutū.li. vj.ō vi.z ho.cle.cū ab oī ¶ Scōm le.femia ñ ꝑt arbitra.ꝟm cañ.ꝑt.ꝫ vez si ē ꝯsuetudo.ō arbi.c.dilecti zē ¶ Scōm le.epalis dignitas tñ liberat a patria ptāte.ꝟm cañ.tūc etiā sb dyacon⁹ liberat.de eta.z q̄li.iudicioz.q̄ filij sūt legiti.ꝓ venerabilē.circa ꝑn.ō sen. excō. cū volūtate ¶ Scōm le.heres filj⁹.nō aūt ī pubes hereditat⁹ prīs ꝓuat⁹ reseruat sibi legitima portio.ꝟm cañ.nō reseruat.de testa. si heredes ¶ Scōm le.mlier ñ ꝑt esse pcuratrix.ꝟm cañ.ꝑt.de ꝯfir.vti.vl' iuti.cū dilecta.ī glo.sic agit ¶ Scōm le.si tres sūt arbitri z tert⁹ legitime req̄sit⁹ ñ curauit ītereſſe. alij ñ pñt diffinire.scōz cañ.de arbi.c.fi.l.vj
¶ Scōm le.pena mort⁹ vl' sanguis infligit scōz cañ.nō.de rap.c.archiepatu.z ibi tex̄tū

inueniesſ. mortemoriāť. de fur. c. j. ꝛ de homici. c. j. Expone moriāť. i. excōicēť. nec obstat ver. de latronibꝫ. qꝛ mors alia ſpūaľ. vt in crimīoſis. alia ciuiľ. vtꝫ ſeculares. alia affectuaľ. alia naturaľ. alia eternalis. ꝑ archi. iij. q. vij. placuit. Sꝫ q̄d ſit mors ꝛ quō iſtigiť morſ. Eſt ei mors alia acerba. alia matura. alia imatura. vide. c. pñti. de pbē. ſm archi. ꝛ ꝑ Jo. an. i nouel. li. vj. ꝛ ꝺ pe. di. ij. valida. ꝑ archi. ¶ Scōꝫ cañ. abſens ex iuſta cā audiť ꝛ tractaťq̄d q̄d ꝺ eū fcm̄ ē. ſm le. ꝙ ꝺi ſtinguēdū eſt. an ex cā neceſſaria ꝛ pbabili ſi mul. an ex cā neceſſaria tm̄. aut pbabili tm̄. vide. ij. q. vj. biduū. i glo. ꝛc Scōm le. extī guiť. pnūciatū ꝑ appellatoꝫ. ſm ca. ſuſpēdiť Scōm le. poſtꝛioꝛes reuocāt ꝑmas leges nō ſic i ꝺiuis. de ꝓſe. ꝺi. iij. celebꝛitatē. i glo. i legibꝫ. ſꝫ nō ē ꝑꝛia ꝺifferētia a q̄ ad canones imo idē ꝺe ꝓſti. c. j. li. vj. ¶ Scōm le. nō eſt i famis q̄ mortale pctm̄ ꝓmittit. ſm cañ. ſic i ꝑalť. c. celebꝛitatē. ꝛ ꝟ itellige. vt no. in. c. oēs ꝛ. c. illi q̄. vj. q. ij. ¶ Scōm leges ſi q̄s ꝓuincaťq̄ occulte ꝺepoſuit libellū famoſe decapitať. ꝛ ſm cañ. ꝙberibꝫ ſubij̄ciť. vj. q. j. i ſum. ¶ Scōm le. īpubes ñ iurat. qꝛ ñ ꝑt peiꝛare. iij. q. iiij. teſtes. ſm canones pōt. ꝺe delic. pu. c. j. ¶ Scōm cañ. lōga ꝛ lōgiſſima ꝑſcꝛiptio ñ ꝺifferūt. ſꝫ bñ ſm leges. ꝺ ꝺeci. ꝺudū i glo. aꝑte. xxvj. q. iiij. i ſum. ꝛ ſane itelligeꝑ. c. j. ꝺe ꝑſcꝛip. li. vj. ꝛ qꝺ no. ꝺe ꝓſue. c. fi. ¶ Scōm ca. q̄s obligať ex nudo pacto. xij. q. ij. q̄cūq̄ ſuffragio. ꝺe pac. c. j. ſecꝰ ſm legeſ ¶ Scōm ca. q̄s alteri ſtipulať. ſecꝰ ſm le. j. q. vij. q̄tiēs. vide ꝓtꝛariā glo. ibidē ¶ Scōm cañ. ꝓiuriū furtū ꝛ ſiľia ſolo aīo cōmittunť. ſm le. nō. xxxij. q. ij. q̄ viꝺerit Scōm le. bona hꝛeticoꝝ ꝺeuoluūť ad heꝛedes. ſecꝰ ſm cañ. ꝺe hꝛe. ꝙgenť. i glo penť. ¶ Scōm le. extītes i ptāte pīis nō obligāť aliq̄ voto. ſecꝰ xxxij. q. ij. mľier. Et ꝺe voťſ ſcꝑture ibi ħ ſcꝛipſi ¶ Scōm le. nō teneť q̄s ꝺenūciare. ſcōꝫ cañ. ſic no. aꝛ. ij. q. vij. q̄ꝑter. ſup glo. ħ habꝫ qꝺ no. j. q. viij. ex his. ꝺ accu. exꝑte ¶ Scōꝫ le. aꝺultera licite occiꝺiť ꝑ maritū. ſecus ſm ca. nā ſic amittit ꝺotē viꝛi. no. glo. xxxij. q. ij. inter ¶ Scōm le. q̄ eſt collegio cōpellitur agere vľ iurare ꝺ calūnia. ſm ca. nō. ꝺ iura. calū. īpatoꝛ. ſup glo. j. ꝛ aꝺꝺe ꝺ teſti. pūtium li. vj ¶ Scōm le. iuꝺex ꝛcident ꝑt cognoſcꝛe ꝺe cā maioꝛi q̄q̄ ꝓpetit ſue iuriſꝺictōi. ſecꝰ ſm canones q̄ ad cauſas ſpūales. ꝺ oꝛ. cog. c. pnť. i glo. fi. ¶ Scōm le. exceptō aꝺulterij nō ꝑꝺeſt vxoꝛi cū accuſaťad penā ciuilē. ſecus ſm canones ſi agaťi foꝛo eccľiaſtico ad ſeꝑatiōꝫ thoꝛi. ꝺ oꝛ. cog. c. ij. i glo. penť. aꝺꝺe qꝺ no. ꝺ pcu. tue ¶ Scōm leges mulieꝛ in pauc̄ caſibꝫ admittiť ad accuſandū. i mulť ꝙ ad teſtimoniū. ſm canones ē aliꝺ. vt no. iij. q. ij. i ſum. ¶ Scōm le. vēꝺitoꝛ ꝑciſe ñ teneť ꝺare rē vēꝺitā. ſꝫ ſufficit q ꝺet ītereſſe ſecꝰ ſm canones qꝛ ꝑciſe ſm hoſti. ꝺ fi. iſtru. cū ioħes. i glo. ꝺ. ¶ Haꝛia media ꝛ mima capitꝫ ꝺiminutio aliť accipiunť ſm leges. ꝛ aliť ſm cañ. ꝺe accu. q̄liť ei. ꝺe pig. c. finali ¶ Scōꝫ leges ītꝛlocutoꝛia q̄ ꝑcipit aliq̄ꝺ ꝺari vľ reſtitui. vľ nō ꝺari vľ nō reſtitui ꝛuocari nō ꝑt. alie ītꝛlocutoꝛie pñt ꝛeuocari ex cā. ꝺ appel. cū ceſſante. ¶ Scōm le. ſpuriū ñ repellūť a ꝺignitatibꝫ. ſecꝰ ſm ca. ꝺ fi. pꝛeſ. c. ij. in glo. añpenť. li. vj. vľ ꝙbū ſecularibꝫ aꝺꝺitū ꝺignitatibꝫ tollit ꝺifferētiā vñ ꝑt aliam recipe. ꝑ no. ꝑ me ꝺ appel. paſtoraľ. ſup glo. Hatrimoniū nō eſt inť ſuos ſꝫ ꝓtuberniū ſm leges. ſecꝰ ſm cañ. ꝺ ꝓiugio ſer. c. j. ꝺ iuꝺice ꝺele. alias ꝺifferētias etiā recipe potes. ꝺ bis q̄. no. ꝺ offi. ꝺele. ſup q̄ſtionē. §. pozzo. i glo ¶ Scōm le. nūq̄ pceꝺiť ſup crimen ꝺ abſentē liť. nō ꝓteſt. niſi ꝺ apparitoꝛē. ſecꝰ ſm cañ. no. ꝺ ꝺo. ꝛ ꝓtu. ꝙitaſ. in glo. hic eñ ꝑtꝫ ¶ Scōm le. arbitrariū eſt tꝑs i ꝑſonali q̄ntū actiōi eſt neceſſe ītꝛueniꝛe pꝰ ꝺecretū ꝑmū añ ꝓceſſiōis. ſm cañ. aliť ſi tenes opinionez Jn. ꝺe q̄ vt liť. nō ꝓteſt. qm̄. i fi. ¶ Scōꝫ le. oīs piuꝰ ē infamis. ſm cañ. ſic. ꝺ teſti. teſtamētū. ꝛ. c. q̄ſto. i glo. fi. vj. q. j. q̄cūq̄. Aꝺ ħ q ꝑſcꝛiptio lōgi tꝑis locū habeat ꝛeq̄ꝛiť ꝛ ſufficit bona fides tꝛaꝺēťꝫ ꝛ accipiēťꝫ. ſm cano. cū bona fide. ſp ꝛeq̄ꝛiť lōgiſſima tꝑis ꝑſcꝛi. ꝺe ꝑſcꝛip. ſi ꝺiligēti. i glo. illꝺ. ꝺe ꝛe iuꝺi. abbate. i glo. iij. li. vj. Et ꝑt etiā recipi alia ſm cañ. ex glo. ꝑꝺicta. ꝺe libello alternatiuo qꝺ nō approbo. alij recipiūť etiā aliā ꝺe petitiōe generali ex ſupueniēte cā. vt. e. ca. ¶ Scōꝫ le. laicꝰ i crimiali ꝑt laicū iuꝺicē ſubſtituere ſecꝰ ſm cañ. ſm opinionē Guil. ꝺ fo. cōpe. ſi ꝺiligēti. iuxta fi. j. glo. ¶ Scōm le. in ꝑſcꝛiptione hꝛe ꝓſciam ꝺubiā ꝺ bona fide ꝺ hꝛe bonā fidē. ſecꝰ cano. ꝺ ꝑſcꝛi. ſi ꝺiligēti. i glo. vl. in fi. ſm hoſtiē. ſup ipa glo. ¶ Scōm le. iuꝺex ſi ꝺiffert cām fingens ſe ꝺubitare vbi ꝺubitāꝺū nō ē. infamis ē. ꝛ i. xxx. libꝛis auri puniť. ſꝫ ſm cano. aliť puniť. vt ꝺ ꝛe iuꝺi. c. j. li. vj. ꝛ no. ꝺ app. intimaſti. ſup glo ¶ Scōm le. clericꝰ ꝑt rē ꝛ patriā cū armis ꝺefenꝺere

Differentie legū et canonū

ſm cañ. no. de homi. ſuſcepim⁹. glo. ſ. ꝛ. ca. ſi gnificaſti. iuxta fi. glo. ꝛ. c. petitio. Et iſta differētia pl⁹ eſt i ꝓſonis q̄ ī reb⁹. ¶ Scōm le. punit q̄ dat cām abortiōi etiā ſi nō erat fet⁹ viuificat⁹. de homi. ſic. ij. in glo. ſ. ¶ Scōm le. ad ſupiorē p̄cīſe deuoluit puiſio eccīe cū patron⁹ laic⁹ p̄ntat indignū. ſm cano. nō ita p̄cīſe. de offi. or. c. cū phas. in fi. glo. ij.

¶ Scōm le. legat⁹ p̄ncipis cū mittit ad p/uinciā dz viuere ō reb⁹ fiſci vl imperatorꝭ. ſz cañ. legati pape alit recipiūt. de of. ordi. iter in glo. fi. ¶ Scōm le. ordo nō liberat a cri/minali fortuna. ſec⁹ ſm canones. liij. diſt. ſi ſeru⁹ ſciēte. in glo. q̄dē ¶ Scōm le. iurꝭ de/bitore ſolū ꝓſiderat mēbri ipedimētū i vſu nō defect⁹ vl augmētū. ſec⁹ ſm cañ. de cor. vi ci. c. ij. ſup glo. fi. ¶ Scōm cano. marit⁹ ac/uſans vxorē etiā ō iure ſuo ſe inſcribit. ō p cu. tue. ſec⁹ ſm le. ℔ no. Bar. brix. ij. q. viij. q. j publico. ꝛ p Hoſt. ō accu. ſup his. ſup glo. ij Et p̄ vna differētia hꝫ i ibi notata ſup glo ſa. ij. ℔ generale. ꝛ aliā. c. ti. ad petitiōz. in p̄n. magne additiōis. ꝛ aliā in. c. q̄lit em̄. ō accu. ibidē eſt ō capitꝭ diminutōe ¶ Scōm le. ī li bello accuſatorio ponūt noīa ipatorꝭ ꝛ ꝓſu/lum. ꝛ ſm cañ. loco illoꝝ ponūt noīa pape ꝛ epi. ij. q. viij. libelloꝝ. ꝛ ibi. no. in glo. ꝑ. p ar/chiō. ¶ Scōm le. ꝓponēs pl̄es actōes in li/bello ſi ſūt diuerſe tūc certas ō iure ſuo eli/gere dz. ſec⁹ ſm cañ. ſm q̄s pl̄es admittūt. ō elec. q̄relā. ſup glo. ij. Differētia ſumit p no. de adul. c. penū. ſup glo. penū. Et ō vſu. cum tu. in glo. licz Alia p notata ō ſortile. c. ſ. Itē alia p no. de male. c. ij. in glo. ſ. Alia p no. de exceſſi. p̄la. clerici. in glo. fi. Alia p no. viij. q. iij. ſacrilegiū. c. q̄ſq̄s. 2 de penis felicꝭ. in no/uella. li. ſexto. Alia p no. de iudi. c. fi. i nouel la. Alia de penis. c. ō ſnīa. Alia de ſen. excō. c. iiij. ſup glo. nūq̄d. Alia p no. xvj. q. iij. pla/cuit. in glo. iij. Alia p no. de ſen. excō. ſi vero turpit. Alia p no. de ſpō. in p̄ntia. ſup glo. ij Alia p no. ō reſti. in inte. c. ij. ſup glo. ꝛ ſic vi deť. Alia de hereti. c. extrane⁹. §. credentes. ſup ỽbo. accedat. Alia ō pigno. c. ij. in glo. ij Alia de dona. c. fi. ꝛ p no. iij. q. vl. Alia de in repatro. nob. ſup glo. nō videť. Alia p no. ō deſpō. ipu. puberes. ſup glo. ij. ad fi. ꝛ ca. ſe. ſup glo. iij. Alia ō diuor. c. ſ. ꝛ ō dona. inť vi. ꝛ vxo. c. penū. ſup glo. penū. Vas differētias inť leges ꝛ canones mēti commēdes. ꝛ licet pl̄es alie p̄nt referri tñ his ego gallan⁹ ꝓtēt⁹ ꝑter mīstos q̄ vno collirio oīm oculos vo/lūt curare ſp p ſolutōe dicētes. Aliud eſt de iure canonico. aliō de iure ciuili. vl aliud ō iure antiq̄. ꝛ aliud ō nouo. vt no. xxix. diſt. c. fi. in glo. penū. vl aliud ī vltimis volūtatib⁹ vt no. de ꝓceſſ. ꝑben. c. ſ. in glo. cōis. li. ſexto. q̄ ſaltim recurrere p̄nt ad ſpecu. de diſpu. ꝛ alle. §. p⁹ ℔. p to. ꝛ maxie doctores vtriuſq̄ iurꝭ. veri⁹ nulli⁹. de q̄b⁹ mirabilē modū illu ſionis audiui qnō p ſophiſticas rōnes ſim/plices ꝛ nouos ſcolares ſubtilitatib⁹ legali bus initētes arguere omiſſo canonis textu pollicitauť ꝛ nouo genere. mercuria. iij. vt valeāt videri rabbi ibi allegare ſatagūt tan tūmodo canōes vbi ſūt periti ī iure ciuili et ecōuerſo. Et vt ſic ſcolares ipi q̄s a ỽitatis via auertūt ꝛ ad fabulas ꝓuertūt ſp ſūt ad/diſcētes ꝛ nūq̄ ad ỽitatē ſcīe pueniētes. vt xxvj. q. v. nec mix. vbi ℔ pacto ī opinionib⁹ ī q̄b⁹ p̄nt ꝛ debeāt imitari canōes ſūt legiſte. vt no. q̄ filij ſūt legiť. p venerabilē. ỽ. rōibus Et q̄ innitūť eq̄tatis regularꝭ diſcipline le/gis rigori ſubiiciūť. ō calū. c. ſ. de re iudi. ab ba. iuxta fi. li. vj. Obſecro igiť ꝛ ſūme depre cor del ꝛ ꝓtimi dilectōe ꝓmiq̄ parētꝭ amo/re. vt iſta legētes horū q̄ ỽa ſūt ꝓticipes exi/ſtāt p̄ntis opuſculi collectiōz diligāt. de pe. diſ. ij. charitas. ỽ. ꝓtimos. ꝛ añq̄ itelligāt ñ cōp̄bendāt. xj. q. iij. cor. ſaltē inuidiaq̄ dya/boli viciū ē. xxiij. q. iij. q̄ magnū. Nec dicāt q̄ habita vnaꝫria gloſa habeať ꝛ alia ac ipi us glo. ſol'. Qz ℔ inueniūt i multꝭ pculdubio falſum foze. recipiāt g gratāter p̄ns opuſcu lū qō iuſticie ꝛ libramini rōis ſubiectū. vij. ꝑ. j. §. cū g. ỽ. fozmari. de ſen. ꝛ re iu. ī cle. pa/ſtoraľ. ỽ. vez. Et ſatꝭ ſit q̄ ī paucꝭ p laborez amicꝭ ꝓſuliť. ff. ō admi. tut. tutores. §. q̄ ſūt. ī fi. ꝛ L. ō ngo. geſt. tuto. ō homi. ſup rubro ī vlti. opi. ī nouella. p hos aūt. ꝛ ī alio laborꝭ ſcia in ℔ ſeculo acq̄rať. vt regnū celeſte tri/buať. qō nob⁹ p̄ſtare dignetur ipe oīpotens de⁹. Qm̄ ex ipo ſūt oīa ipi honor ꝛ gloria in ſecula ſeculoꝝ. Amen

Differētie legū ꝛ canonū dñi Saluani de bononia expliciūt

¶ Que cōtinenť in hoc tractatu

¶ Quis poſſit creare tabelliones.

An aliq̄s inferior a p̄ncipe poſſit creare no tarios

¶ Qualiť ꝓbeť quē eſſe notariū ſi negeť.

An req̄ratur ſignū notarij ī fine inſtrumēti

Questiones

¶ Quale sit officium tabellionis.
An tabellio possit ꝓficere instrumētuz sup facto ꝓprio
¶ Utrū notarius creat⁹ a papa possit ꝓficere instrumentū in terris iperij ꝛ ecōuerso
Quo iure agit ꝓtra notariū nolentē exhibere instrumentū
An notarius teneat dare instrm sine pecunia
Quis ꝛhētiū debeat soluere mercedem notario
¶ Nunqd cogat notarius corrigere instrūm tum defectiuū
¶ Utz possint cogi ptes vt tradant instrm notario q aliqd addat vel minuat
¶ An notarius possit corrigere errorē sui instrumēti. ꝛ qt ꝛ qbꝫ modis cōmittat error i instrumento
Utrū requirat citatio in traditōe instrumēti vt corrigatur
¶ Cui⁹ etatis debeat esse notarius
An qs infra tps pubertat⁹ possit creari notarius
¶ Utrū tabellio excōicat⁹ possit ꝓficere instrumenta
An tabellio infamis possit ꝓficere instra
¶ Si tabellio excōicat⁹ vel infamis steterit i possessiōe tabellionat⁹ an valeāt instra p eū facta
Utz tabellio ꝓpter delictū pdat officium
¶ An pr tabellio possit ꝓficere instrumēta p filio ꝛ ecōtra filius tabellio p patre
Utrū frater possit ꝓficere instrm p fratre

¶ Incipit tractatus de tabellionibꝫ p dominū Bar. cōpilatus

Tractaturi de tabellionibꝫ qrū officiū frequētat tā in iudicialibꝫ qꝫ extraiudicialibꝫ Jō sup ꝫ aliqd ꝛ pfecto vtile dicere instituim⁹ Et ꝓmo qro qs possit creare tabellioēs. ꝛ videt q nemo possit nisi ꝓnceps. qr p tabellionē alteri acqrit. l. ñ aliter ff. ō adop. ꝑ oportz q a ꝓncipe fiat. sic ō: ō illo q abilitat ad postulādū. nā ꝑm ius cōe alteri p altez nō acqrit. l. stipulatio ista. §. alteri. de ✠. ob. Ergo ptz q vt p tabellionē alteri acqrat est ꝛ ius cōe. sz inferior a ꝓncipe ñ pt tollere ius cōe. l. ille a q. ff. ad trebel. §. tēpestiuū. ꝛ l. nā magistrat⁹. ff. de arbi. ꝛ videt casus in. l. actuarios. C. ō actua. ꝛ muni. li. xij. Et ꝫ tenuit Jn. i. c. pe. in ꝓnc. ō fi. instru. ꝛ ibi ō: q nemo subdit⁹ pape vl imperatoris pt creare tabellionē: sz ipi soli ꝫ pñt. mouebat tali rōe. Nā ꝓstat q officiū tabellionis est ꝛ ius cōe naturale ꝛ diuinū q carte siue corio mortui aiat⁹ credat sine aliq̄ adminiculo vt no. ō fide instru. c. fi. sz ꝛ ius naturale nouū vl vet⁹ testamētū venire ꝓpria autoritatē licet nisi soli ꝓncipi. l. ꝓnceps. ff. de legi. c. ꝓposuit. ō ꝓcef. pb. Sz ꝫ fallit ꝑm eū si ꝓnceps ꝓsuetudo vl lex hāc ptātē alicui ꝓcederet. qr tūc pñt q cūqꝫ hñt talē ptātē creare tabellionē. ar. l. C. ō emā. liber. l. fi. ꝛ. c. accedētibꝫ. ō excef. pla. Jtē fallit i regibꝫ habentibꝫ merū ꝛ supmū iperiū ꝑm eundē Jn. Sz Jaco. de bel. i aut. de tabel. tenet ꝛriū. videlicz q qlibet supior possit creare tabellionē suū subditū. allegat ꝫ in arg. e. ti. §. intantū. hāc opi. tenet Buil. ō susa. ꝛ Bar. in. l. nec tm̄. §. fi. ff. ō adop. ꝛ allegat talē rōem. nā si sol⁹ ꝓnceps crearet tabellionē ipē solus ab officio amoueret ꝛ ñ alī⁹. qr illi⁹ est ꝓpatio cui⁹ ē cōcessio. vt i aut. de defen. ciui. §. interdū. col. iij. sz raz est q iudices inferiores a ꝓncipe ꝓuant tabellioēs ꝓpt delicta. vt i aut. ō armis §. fi. col. vj. ꝛ i aut. de defen. ciuit. §. seu. ꝓ. sic iubem⁹. ꝛ. l. qbꝫ ō aure. li. xij. igit ꝛc. Jtem p ista opione videt casus i aut. de defen. ciui. §. idē. C. ō fal. mo. l. expuinciali. ꝛ i aut. ō iudi. §. vnoqz. col. vij. C. ō of. comi. sacra. lar. l. j. §. idē oēs. C. ō fal. mo. l op⁹. ꝛ. l. opis. de ope. pub. l. antiocesiū. ff. ō ꝓui. cre. Et sic adduco ꝛ dico q inferiores a ꝓncipe sūt i potestate circa ea q̄ tāqꝫ generalia dicūt valere p totū orbē. l. leges. C. ō leg. Sz ꝓstat q ꝓuilegiū tabellionat⁹ ē qd generale qr eorum instra fidē faciūt generalē p totū orbē. ꝑ inferiores a ꝓncipe cū sint i ptāte circa ea que generalit dicūt valere nō pñt ꝫ ꝓcedere.
Sc̄do ꝓbat in qbusdā facta ē cū inferioribus cōicatio. qr postqꝫ pl's roman⁹ oīm imperiū ꝛ oēm ptātē trāstulit i ꝓncipē. l. ij. novissimo. ff. ō orīgi. iur. ꝛ. le. j. ff. ō ꝓsti. pecu. Jñ ꝓnceps q̄dā cōicauit cū inferioribꝫ. vt i l. fi. ꝛ p totū de peda. iudi. Quedaz cōicauit cū maioribꝫ. l. j. §. vicariū. ff. ō of. ꝑfec. vrb. l. illicitas. §. q vniuersas. de of. ꝑsi. ꝛ. l. ex oibus. ō offi. ei⁹ idē tenet ꝓnceps. Quedā idez cū nemie cōicauit ꝛ ꝫ tm̄ sibi itelligit reseruasse. l. ij. i fi. de na. resti. l. vectigalia. l. ō publicā. ꝛ. l. neminē. C. ō re milit. li. xij. Sz nō apparet q ꝓnceps hāc ptātē creādi tabelliones cōicauerit cū maioribꝫ vl minoribus. ꝑ

tantū itelligit refuasse sibi z p ꝯñs null⁹ ꝑn cipi subdit⁹ ꝑt tabelliões creare sz ipe solus tm̄. l. j. §. de q̄. ff. de postu. Nō ob. §. vt tm̄. in auk. de tabel. z §. ex puinciali. i auk. ꝺ defen. ciui. z oia alia iura sup̄ allegata. qz dico q̄ cōitates z alij inferiores pñt deputare quē ad aliqꝺ officiū publicū exercēdū. Et ita lo quunk oia ista iura. Sz q̄ pñt ꝯcedere offi/ ciū tabellionat⁹ z ptātē ꝯficiēdi instrā pub/ lica ħ nō pbāt. Nō obstat rō q̄ ꝺr q̄ si sol⁹ ꝑn ceps crearet tabelliões ipe sol⁹ ꝑuaret ipos qz dico q̄ tūc ñ ꝑuarek tabellio ꝑuilegio ta bellionat⁹ iudicꝫ ptāteꝫ legꝫ īponētis talez penā p talib⁹ delictꝫ: adeo q̄ iudex ꝑt illud delictū nō possꝫ ꝑuare tabellionez ꝑuilegio tabellionat⁹ nisi lex scꝑta vl̄ ꝑnceps ꝑt illꝺ delictū īponeret ei penā ꝑuatiōis. z ita loq̄k §. fi. cū si. in auk. de armis. Sz ꝯcedo q̄ po/ terit iudex tabellionē deputatū ad aliqꝺ cer tū officiū ꝑuare illū sz illud ꝑt delictū. licet lex nō īponat spēalik illā penā. z ita intelligo l. si aliq̄d. C. ꝺ suscep. arch. li. x. Et ñ est mir. quia potest eū deputare ad certū officiū

¶ Secꝺo q̄ro. nūq̄d ꝯsuetudo possit īduce/ re q̄ inferior a ꝑncipe possit creare tabellio/ nē. Rñdeo sic. ꝓm Jn. i. c. fi. ꝺ si. instru. z ē rō ꝓm eū. qz ad ħ vt valeat ꝯsuetudo req̄rik ta cit⁹ ꝯsensus vl̄ exꝑssus supiorꝫ seu ꝑncipis. vt no. ipe ꝺ ꝯsue. i rubrica qꝺ ꝑnceps ap̄pro bat ipe facere videk. C. ꝺ vē. iu. cnu. l. j. §. qm̄ igik. z i auk. de defen. ciui. §. sz iterim Jn cō/ trarium videk qz ista q̄ ꝓcedūt a pari potē/ tia parꝫ sūt effect⁹. l. ꝺ q̄b⁹. ff. ꝺ leg. C. ꝺ nup. l. si libertos. Sz ꝯsuetudo ciuitatꝫ vl̄ statu/ tū ab eadē potētia ꝓcedūt. s. de ꝯsensu ꝑpl̄i. l. sz z ħ. ff. ꝺ legi. instit. ꝺ iu. na. §. exñ scꝑto. igik z. Preterea tacitū z exꝑssum eq̄parāt. l. qui ad certū. ff. loca. l. j. §. ꝺditio. ff. ꝺ adi. le. q̄ at statutū z ꝯsuetudo eq̄parēt ꝓba k p legē ma gistrat⁹. ff. ad municipales. l. sꝑ. §. legik. ꝺ iu re īmu. instit. ꝺ iure na. §. ꝯstat. z §. exñ scꝑto

¶ Ego ħ nō obstāte teneo opionē Jn. vide licet q̄ ꝯsuetudo q̄ inducta ē ꝯsensu supiorꝫ z ex ꝯsensu tacito exꝑsso vl̄ ꝑsumpto est po/ tēs creādi tabelliões Ad ꝯriū rñdeo dum ꝺr ea q̄ ꝓcedūt a pari potētia z̄. qz sciēdū est q̄ ꝯsuetudo vl̄ statutū q̄ nō remanet i pura z ꝓa ꝯscia ꝯsuetudis vl̄ statuti q̄ nō est vt ca piat vires a tacito vl̄ exꝑsso ꝯsensu ꝑpl̄i sz si suos fines egrediūk nō ꝓcedere a pari potē tia. cū in ptāte refuata statutū nil ꝑt. l. j. ꝺ iu di. an. au. z est dictū in ꝓcedēti q̄stione. Sz ꝯsuetudo q̄ inducta ē de ꝯsensu ꝑncipis ꝑ/ sūpto vl̄ exꝑsso differt a ꝑncipis refuatione ar. le. fi. C. ꝺ can. la. li. x. Un ꝺ exꝑsso ꝯsensu clar ē vt sup̄ dictū est ꝺ psūpto. Est dicēdū idē de eo q̄ inducik p patiam tāti tpis i cuius ꝯriꝰ memoria hoim ñ existit. ar. l. j. §. fi. z. le. ꝑncipi. ꝺ aq̄ plu. ar. z. l. ħ iure. §. ducꝰ aq̄. et aqua q̄ti. z esti. z. l. j. C. ꝺ emāci. libe. z. l. pro batorias. C. ꝺ diuer. off. li. xꝯ. vbi pbak q̄ cō suetudo īducta i cui⁹ ꝯriꝰ memoria hoim nō existit. tm̄ opak q̄ztū ꝑuilegiū ꝑncipis Jn alijs aūt q̄ nō sūt solū ꝑncipi refuata idem opak ꝯsuetudo q̄d statutū. Et i tali ꝯsuetu/ dine ꝓcedūt rōes fctē i oppositū Un ē at/ tendēdū q̄ tabelliões creati vigore tal⁹ ꝯsue tudis nō pñt ꝯficere instrā extra territoriū illi⁹ ciuitatꝫ i q̄ est inducta ꝯsuetudo cū ñ ha bēt ptātē sic q̄n creāk ad hñtib⁹ ꝑuilegium a ꝑncipe. sz tātū iurꝫ hz q̄ztū ipa ꝯsuetudo tri buit vt i ipa ciuitate tātum possint exercere publicū officiū notariat⁹ vt est ꝺ mēte ꝑnci pis. vt i. d. c. si extra. ꝺ fi. instru. z no. Buil. in le. ñ alik. ꝺ adop.

¶ Tertio q̄ro q̄d si ille qui ꝯfecit instrm̄ negak fuisse notari⁹ q̄s ꝓbet ipm̄ fuisse notariū. Jn. i. c. fi. de fi. instru. pa rū p⁹ ꝑn. dic q̄ ꝓbak p ꝑuilegiū seu auctori/ tatē p testes seu p publicū instrm̄. sufficit tm̄ si p testes ꝓbak. qz publice fungebak officio tabellionat⁹ z pl̄a alia instrā fec de alijs ꝑso nis. Ad ħ fac auk. ꝺ nō alie. §. non igik. Doc etiā tenet Ja. de bel. z Buil. ꝺ cu. z Bar. i. l. barbari⁹. ꝺ offi. ꝑsi. z tū nō sufficit illū q̄ ꝓhibi tus est ee tabellio diu fuisse i q̄si possessione tabellionat⁹ ad ħ vt valeāt ei⁹ instrā. l. i his. C. ꝺ diuer. off. li. xꝯ. Et ħ opinio mihi vide tur ꝓba. p q̄ videk melior casus i. l. generalik. § si q̄s ꝺ tabel. li. x. iō si ꝯ instrā opponak. q̄ ille q̄ scꝑsit ñ erat tabellio. Caut⁹ aduocat⁹ poit q̄ tpe ꝯfecti instrī iste q̄ scꝑsit erat tabellio. i q̄si possessiōe officij z ꝑ tali habebak z repu tabak ab oīb⁹ cognoscētib⁹ eū. z q̄ erat hō li ber z tal⁹ ꝺditōis q̄ ñ ꝓhibebak esse tabellio Nō tñ sufficerꝫ articulari ista tria sola ꝓba q̄ ħ tal⁹ q̄si possessio ñ sufficit in his q̄ sunt ꝓ/ hibita. vt i alle. l. generalik. Un ꝓbata tali q̄ si possessiōe nō ꝯcluderēt esse tabellionē

¶ Quero q̄rto. nūq̄d instrm̄ debeat hr̄e in signe signū notarij. dic q̄ sic. nisi ꝯsuetudo alik se habeat. nec ꝑt postea tabellio signum solitū mutare. l. fi. circa mediū. C. ꝺ assesso. z ponit spe. i ti. de instru. edi. §. j.

¶ Quinto q̄ro q̄le sit officiū tabellionatus

Questiones

Rñde ſm Jn.ī.c.ſ.de fi.inſtru. q̄ē publicū ꝛ cōe.ꝛ iō credit⁹ ei⁹ ſcpture tāq̄ publice ſine aliq̄ adminiculo dūmō in inſtr̄o ꝓfecto extra iudiciū ſit deſcript⁹ numer⁹ teſtiū debit⁹ vt in.c.cū Joh̄es.ō fi.inſtru. Jn his ꝓo q̄ fiunt ī iudicio ſoli ſcpture credit tabellionis deputati ad ſcribēdū etiā ſine teſtib⁹.ca.q̄m ꝯ.de.pba. Et ponit Jn.in di.c.j.ō fi. inſtru. Jtē alteri p̄t ſtipulari.ff.rē pu.ſal.fo.l.ꝟ.

Sexto q̄ro nūq̄d tabellio ō facto p̄opo poſſit ꝓficere inſtr̄m.ꝛ videt q̄ ſic.in.l.ſi cō/ſul.ꝛ.l.ſe.ō adop. Hāc q̄ſtionē formatBuil. de cu.ī di.l.ſi ꝓſul. vbi determīat ꝯriū. vide licet q̄ ñ poſſit. Et mouet.q̄ cū tractat ō cō modo pecuniario q̄s ñ p̄t eē autor ī facto p p̄rio.l.qō dicim⁹.ff.ō au.tu.ꝛ.l.j.§.fuit q̄ſi/tū ad trebel.ꝛ p ℔ rñdet ad.l.ſi ꝓſul.cū ſi. q̄a loquūt q̄ñ nō tractat ō cōmodo pecuniario q̄ caſu q̄s p̄t eē autor ī facto p p̄rio.nā differt l.j. Ō teſt.ꝛ.l.q̄ teſtamēta.§.j.ff.ō teſta. Pre terea tabellio habet loco teſtis.l. domici⁹ la/beo.ō teſta.ꝛ ad eū recurrit ſi ē dubiū.de fi. inſtru.l.ſi q̄s decurio. Ō fal.ſz q̄s non p̄t eſſe teſtis ī re ſua.l.oīb⁹. Ō teſta.ꝛ.l.nullū.ff e.ti. Et ℔ videt exp̄ſſe de his q̄ ſe aſcribūt.l. diu⁹.§.j.ꝛ.l.ſi q̄s legatū.ff.ō fal.vbi dic̄ q̄ ta bellio q̄ ſcribit falſum inſtr̄m punit ō falſo. Caſus ē in.l.rōes. Ō pba. Dic̄ tñ Buil.q̄ tali inſtr̄o credit inq̄ntū fac̄ ip̄m ſz p ip̄o ñ. l.nō putaui.§.ſi q̄s.de ꝓtra.tab.ꝛ.l.aurelio. §.idē.ō lib.leg. Jdē tenet Dy.ī.l.ſi ip̄ubes.§.fi.ō fal.ꝛ.l.publi.ff.depo. Sz ꝯriū tenet q̄ dā glo.pua q̄ dic̄ q̄ aduerſari⁹ nō p̄t ap̄pro/bare inſtr̄m inq̄ntū ſolū fac̄ p ſe ꝛ reprobare inq̄ntū fac̄ ꝯ ſe. Sz Bar.ī di.l.ſi ꝓſul. dic̄ q̄ dicta glo loq̄t in p̄uata ſcpture. ℔ ī publica. fac̄ qō no. Ō dona.añ nup.l.j.ꝛ.l.ꝟ. Ō. de confeſſ.

Septīo q̄ro nūq̄ tabellio creat⁹ a papa poſſit ꝓficere inſtr̄m ī terr̄ ip̄erij.ꝛ ſic econ tra ponit ſpe.ī ti.ō iſtru.edi.§.ſz nūq̄d tenē/dū. vbi dic̄ q̄ ſic.qō credo vez rōe. q̄ q̄libz bñs mer ip̄eriū p̄t extra ſuū territoriū exer/cere iuriſdictōz volūtariā ſz ñ ꝓtētioſaz.l.ꝟ ō off.pcō. Sz ꝓcedere ptātē ꝓficiēdi publi ca inſtra ē de volūtaria iuriſdictōe. iō p ℔ fa cit in ſimpli.c.p venerabilē.p⁹ p̄n.q̄ filij ſunt legitimi

Octauo q̄ro.q̄d ſi tabellio ñ vult ꝯbētib⁹ vl alteri exhibere inſtr̄m q̄ iure aget ꝯ eum. Blo.j.l.argētari⁹.ff.ō edē.dic̄ q̄ officio iudi cis. Eſt ꝛ vez ī act⁹ ꝛ inſtr̄is q̄ fiūt int̄ viuos Sz ſi eſſz inſtr̄m p̄tinēs ad vltias volunta tes tūc agit p titulū ꝙ quēadmodū teſta.ape. vl p iterdictū.ō tabel.exhi.l.j.ꝛ ibi glo.ff.de tab.exhi.

Nono q̄ro.nūq̄d notariꝰ teneatur dare inſtr̄m p̄tib⁹ ſiue ꝯbētib⁹ ſine pecunia. Blo.ī ꝓbo argētari⁹ ī p̄n.in ſ.aſſimiles.ff.ō eden. dic̄ q̄ nō. Jn ꝯriū fac̄ lex.j.§.illō q̄z.de ordi na.ꝛ extraor.cog. Et guil ī di.l.argētari⁹ dic̄ q̄ notari⁹ p̄t capere duplicē mercedē p inſtr̄is ꝓfect̄. Unā p abbreuiatura.aliā p extēſiōe ꝓ ℔ allegāt caſū ſingularē in.l.ſi.p⁹ medi um. Ō.ō p̄nci.agē.ī reb⁹.li.xt̄ſ.fac̄.l.in ſacris in fi. Ō.ō p̄r.ſacro.ſcri. Eſt tñ aduertēdū ſm eūdē Buil.q̄ notari⁹ p̄t ip̄lorare officiū iudic̄ vt ſibi iſta duo ſolaria p̄beant p ſcri/ptura p leges ſup̄ allegatas. Nec obſtat.l.j. §.illud q̄z.qz loq̄t in ſalario p̄ſtando de pu blico qō nō p̄t ſtatui notarijs ſic nec alijs p ſonis.vt no.in.l.j.in p̄n.ff.de var.ꝛ extraor. cog. Jſtud ñ videt verū.qz leges q̄s allegat Buil.loquūt in notarijs q̄ ſcribūt acta iudi ciaria. Quo caſu ꝓcedo q̄ ad officiū iudic̄ cōā q̄ geſta ſunt ea q̄ notari⁹ ſcp̄ſit p̄tinet ſi/bi dare ſalariū. Et ita ītelligo allegatū.§.il lud q̄z.q̄ loq̄t indiſtincte tā de ſalario p̄ben do de publico.q̄ ō p̄uato. Nō g̃ poterit no/tari⁹ q̄ ſcripſit extra iudiciū inſtr̄m ip̄lorare officiū iudic̄ vt ſibi p̄beat ſalariū Sed bñ ꝓſtat illō vez q̄ nō p̄t cogi dare inſtr̄m con trahētib⁹ ſine mercede. Et ℔ eſt mēs di.l.ar gentari⁹. Bar.tñ ibi ꝛ in.l.j.ff.de var.ꝛ extra or.cogn.dic̄ q̄ in ℔ ſpectet ꝓſuetudo q̄ eſt q̄ notario deb⁹ merces de ſcriptura inſtr̄i.cum ꝓtrahentes ꝛ notari⁹ videāt tacite agere de mercede p̄ſtāda ſm ꝓſuetudinem.ar.l.acce pto. Ō.loca.ꝛ.l.dñi p̄dioꝝ.de agri.ꝛ cenſi.li bro.ꝟ.vñ ſm eū notari⁹ potit agere ad mer cedē vtili ex locato. Jtē ſeq̄t ex ℔ tert⁹ q̄ ꝯbē tes poterit agere vtili ex ꝓducto ꝯ notariuz vt exhibeat inſtr̄m mō dictaꝝ legū.qō etiaz no.ī.l.mutatio ꝛ ſuppletio ad illā glo.l.argē tarius.

Decimo quero.q̄s ꝓtrahentiū debeat ſol uere notario.dic vt p Cy.in.l.eos. Ō.ō vſu ris.ꝛ ibi plene dixi

Undecimo q̄ro.notari⁹ dedit p̄tib⁹ iſtru mētū defectiuū nūq̄d p̄t agi vt p̄fectum tra dat. Rñdeo.poterit officio iudic̄ agi vt p̄fi ciat ꝛ itereſſe tradat ea rōe q̄ cogeret a p̄nci pio vt totū traderet.qz ñ videt dediſſe q̄ to/tū nō ō̄dit.vt.l.vbi exgit.§.ſi dolo.ff.ō edē.

Duodecimo q̃ro. notarius dedit ptibꝫ defectiuũ instr̃m petit vt reddat sibi vt possit addere vl̃ detrahere. nũq̃d p̃hẽtes aut aliquis eoꝝ teneat sibi tradere instr̃m. Bar. formatista q̃stionẽ in. l. fi. ff. ꝺ tab. exhi. & Ray. ꝺ foro li. ꝓsuluit vt ipe no. in. l. impator. ff. ꝺ sta. ho. Ego aũt dico q̃ si notarius reddat instr̃m defectiuũ legitima cã de eq̃tate p̃t agere actõe in factũ vt instr̃m sibi reddat vt sic suppleat vl̃ detrahat. ar. l. iij. ff. ad exhibẽ. & ei⁹ qꝺ no. glo. in. l. q̃dã. in p̃n. ꝺ eden. Que aũt sunt legitime cause defect⁹ instr̃i. Rñdeo. si notarius pdidit pthocollũ in remotꝭ locꝭ vl̃ ptibꝫ tpe quo fecit instrumentũ. vt. l. si q̃s exargẽtarijs. ff. de edendo

Tredecimo q̃ro. nũq̃d notarius possit corrigere errorẽ instr̃i sui. Et videt q̃ sic. q̃ error notarij nõ nocet p̃hẽtibꝫ. l. si librari⁹. ff. ꝺ regu. iu. l. impator. ꝺ sta. ho. Guil. de cu. formatista q̃stionẽ in di. l. impator. & spe. de instru. edi. §. instr̃m. ꝑ. nũq̃d si ꝓficit. & Bar. in di. l. si librari⁹. Ego aũt ad declaratoꝝ pñtis q̃stionis ꝑmitto q̃ error in instr̃o multis modis p̃t cõmitti. Uno mõ circa formã instrumẽti. Secõdo mõ circa errorẽ ordinis instrumẽti. Tertio mõ circa solẽnitatẽ formalẽ ipi⁹ ꝓtract⁹. Alio mõ circa latinitatẽ. Qñ cõmittit circa solẽnitatẽ formalẽ. vt q̃ deficit ꝺitio in instr̃o vl̃ anni dñi vl̃ mẽsis & dies. defect⁹ eñ hoꝝ viciat instr̃m. vt in autẽ. vt p̃ponat no. imp. in p̃n. & in aut. q̃ mo. na. eff. sui. §. sz q̃ꝫtũ. extra ꝺ fi. instru. int̃ dilectos. et no. Bar. in di. l. generali. vl̃ in instr̃o deficit q̃ notarius fuit rogat⁹ vl̃ eq̃pollẽs. vt in aut. de tabel. §. j. col. iij. & p Bar. in. l. sciendũ. de ꝑ. obli. Sz nũq̃d possit errorẽ corrigere. dico q̃ si ẽ erratũ in cõmittẽdo si ꝓstat in q̃ est error notarij p̃t corrigere errorẽ suũ. ar. l. erroze. C. ꝺ testa. & l. si i noie. ff. ꝺ ꝑ. oblig. Si aũt nõ ꝓstat in q̃ vt q̃ fuit omissa dies rogationis vl̃ negat a ptibꝫ fctã. Isto casu si notarius diẽ se recordari ꝺz ei credi. q̃ officiali publico credit⁹ ꝺ officio sibi cõmisso. C. de fac. rab. l. ipator. li. xij & l. si q̃s decurio. C. ꝺ fal. & l. magꝭ puto. §. nõ q̃is. ff. de reb⁹ eoꝝ & l. j. §. cura carnis. ꝺ offi. p̃fec. vr. Si vero est erratũ in ponẽdo. Isto casu siquidem error ꝓstat ex inspectõe instr̃i. vt q̃ posuit vnũ mẽsem vl̃ diẽ cũ debuisz ponere alium. Et isto casu nõ p̃t notarius suũ errorẽ corrigere nisi de errore ꝓstet p testes vl̃ alio modo. le. quidquid astringẽde. de ꝑboꝝ obliga.

Tertio rñdeo fm lecturã Bar. & est ratio inter hũc casum & p̃cedentẽ. q̃ q̃ñ notarius omittit inditiõem diẽ vel rogitũ nondũ finitũ est officiũ suũ. ar. le. qualẽ. ff. de arbi. iõ potest corrigere errorẽ suũ Sed q̃ñ ponit inditionẽ mẽsem vel rogitũ tũc est functꝰ officio suo siue bene siue male. l. index. de reiudi. Jõ nõ potest errorẽ suũ corrigere. si non est dies. et patz ex instr̃i inspectõe. vt q̃ anni dñi nõ ꝓcordet inditõe cũ vtrũq; sit positũ in instr̃o. Isto casu glo. Bar. q̃ est inter dilectos. de fi. instru. in ꝑ. inditiõez. tenuit q̃ instrumẽtũ reddat falsum. Dyn⁹ ꝓsulẽdo in q̃ dam ꝓsilio determiat q̃ licz omissio inditionis viciet instr̃m. vt s. tñ si apponat nõ viciat instr̃m. licet nõ ꝓcordet cũ annis dñi. ar. le. quotiẽs. §. si ꝑo. de here. insti. p q̃ facit qꝺ no. glo. in. l. si q̃s in fundi vocabulo deleg. j. & l. j. ff. de re iuꝺ. Hec opinio est cõis Omia ꝑdicta sunt ꝓa q̃ñ solẽnitas instr̃i fuit solennit⁹ obs̃uata. sz nõ fuit inscripta eo mõ q̃ interuenit vel fuit totalit⁹ omissa. Letez si nõ fuisset scripta nec ꝓbata tũc nõ posset corrigere errorẽ. imo essz totalit⁹ falsus & notarius tãq̃ falsarius puniret. l. iubem⁹. §. fi. ꝺ testa.

Tertio mõ q̃ñ fuit erratũ circa solẽnitatẽ formalẽ ꝓtract⁹. Dico q̃ si error fuit commissus a ꝓhentibꝫ talꝭ error viciat ꝓtractuz. ideo tũc notarius talẽ errorẽ nõ p̃t corrigere le. j. in p̃n. & l. q̃q̃d astringẽde. de ꝑ. obliga. Sz si fuisz omissus a notario in scriptura vt q̃ fuit tũc obseruata illa solẽnitas. sed notarius ꝑ nõ scripsit cũ talꝭ error ñ viciat instr̃m. q̃re p̃sumit hec solẽnitas interuenisse. iõ notarius p̃t hũc errorẽ corrigere. insti. de inutili stipu. §. si scriptũ. ff. de ver. ob. l. sciẽduz.

Quarto mõ q̃ñ est erratũ circa solẽnitatẽ intrinsecã ꝙuentionalẽ ꝓtractu. dico q̃ si error est omissus a cõtrahentibꝫ tunc talis error viciat cõtractũ. ideo notarius nõ potest corrigere. l. j. §. nec emp. l. in emptõe. ff. de cõtraben. emp. Si ꝑo error fuisset omissus p notariũ si ꝓstat de errore p testes vl̃ alio modo potest corrigere errorẽ. alꝭ nõ. q̃ talꝭ solennitas nõ p̃sumitur. insti. de emp. & venꝺ. §. p̃cium. Quinto modo q̃ñ est erratũ circa solennitatẽ extrinsecã ꝓtract⁹ si est erratũ a ꝓtrahentibꝫ viciat ꝓtract⁹. ideo notarius nõ p̃t corrigere. l. j. C. de fide instru. & ꝺ iure haste. phi. li. x. & l. si extra p̃diũ. de pac. quẽ. Idẽ est si est erratũ a notario. nã nõ p̃t corrigere hũc errorẽ nisi cõstet p testes vel alio

modo.l.q̃cũq̃.ff.de publica. Et est rō.qz solēnitas extrinseca nūq̃ p̄sumit nisi notari⁹ faciat mētionē ꝺ ea in instr̄o. vt no.glo. in.l.j. C.de fi.instru.z.l.j. C.de ꝺtrahē.stipu.

¶ Sexto mō scz qñ est error circa scpturā instr̄i scribēdo ꝓba obscura.si sint oīno obscura z nō itelligibilia tūc viciat instr̄m Jō notari⁹ nō poterit corrigere hūc errorez. dicta.le.q̃cq̃d.fm vnā lecturā.z ibi Bar. Si aūt nō sūt oīno obscura tūc p̄t corrigere declarādo z iterp̄tādo ꝓba q eū scripta.l.si q̃s decurio.ī fi. C.de fal.z i auc.de fi.instru.§. si moziāt oēs.col.vj. ¶ Ultimo mō si error fuit circa īcōgruā latinitatē scpture. tūc nō viciat instr̄m.l.imperator.de sta.ho.l. si libtarius.ff.ꝺ re.iur. Jō notari⁹ poterit hūc errorē corrigere.l.actoz.ꝓba.ꝺ re.iuꝺ. ¶ Est tñ sciēdū q ī oīb⁹ casib⁹ ī q̃b⁹ ꝺicit notariū posse corrigere errorē ꝺz h facere autozitate superioz z nō alit. vt i auc.de eq.do.§.p̄mum ḡdū.col.vij.z ibi tenet Ja.de bel. ¶ Itē est sciēdū q ī casib⁹ ī q̃b⁹ nō p̄t notari⁹ corrigere errorē suū tenet pte lesi ad itezesse.l.j.in fi. messoz fal.mo.ꝺicit.z.l.fi. C.de mag.ꝺuen. Itē p̄ꝺicta locū hñt qñ notari⁹ tradidit pti instr̄m ī forma publica. qz iā cū sit functus suo officio nō p̄t suū errorē corrigere nisi vt p̄ꝺordinatū est.vt.l.iudex.de re iuꝺ. Cetez si nō tradidissz ptib⁹ instr̄m.tūc p̄t errorē per ipm cōmissū corrigere cū nō sit funct⁹ officio suo.le.q̃lē.ff.de arbi. ¶ Qualit aūt ꝓbet error instrumēti plene ꝓbat⁹ in ꝺicta.le.si libtarius.circa fi.ff.de re.iu.

¶ Quero.xiiij.an qñ notari⁹ tradit instr̄m ꝺebeant citari illi q̃z itereſt vl q ex illo instrumēto ledi p̄nt. Bar.formal istā q̃stionez in.l.fi.ff.ꝺ tabel.exhi.z Ly.ī.l.nā ita.ff.ꝺ ad opt.ī suis additōnib⁹ Ego aūt ꝺico q qñ tractat de p̄ma editiōe instr̄i. Isto casu.si q ꝺē est ꝓtētio int notariū z illū q petit instr̄m nō ptinere ad petētē. vl ꝺic illū ꝓtractū esse inualidū.z sic publicari ñ ꝺeberet.sic oēs q ledi p̄nt ex instr̄o isto citari ꝺebēt.ar.l.j.§.sin aūt.z.l.fi.de tabu.exhi.z.l.ꝺe vnoq̃z.ꝺ re iuꝺi.l.nā ita ꝺiu⁹.ff.de adop. Si ꝓ nulla est ꝓtētio int notariū z petentē sibi tradi. vt q̃a notari⁹ ꝺic instr̄m sibi ꝺebere tradere.z tūc nō est necessaria citatio. Qñq̃ tractat de secūda editōe. vt qz iste cui fuit traditū primo instr̄m ꝺic se amisisse.z ex alia cā iusta.ꝺic iterum sibi tradi.z isto casu indistincte ꝺebent citari illi q̃z itereſt z q ledi p̄nt ex ꝺicta editione.quia talis editio ꝺebet fieri cum cautela cognitione.l.si quis ex argentarijs.§.finali.ff.de eden. An aūt quando oriūtur tales cōtentiones inter notariū z partē ꝺebet adhiberi plena cognitio vel semiplena.no.pet Bar.in ꝺi.l.j.in fi.de tabel.exhi.

¶ Quero quindecimo cuius etatis ꝺebeat esse tabellio. Et videtur q pupillus possit esse tabellio.vt.le.impuberē.in principio.ff. de falsa ꝺoctrina.vt refert Bal.vbi tenet q tabellio ꝺebet esse maioz pupillo.Quia officium tabellionat⁹ est officiū publicū.le. generali. C.de tabellionib⁹.li.x. Sz pupillus nō admittit⁹ ad officia publica.l.pupill⁹ ff.de iu.z in.ergo nō ob.ꝺi.l.impuberem.qz loquit⁹ in illo qui admittit⁹ ad scribēdū. Hā ad scribendū tantū potest adhibere seruus vt.l.seru⁹.ff.de testa.ꝺ.ꝺi.l.impuberem.§.ñ tantū.ff.de fal.

¶ Decimo q̃ro nūq̃d aliq̃s posset creari tabellio infra tps pubertatis.z post pubertatē ꝓficiat instr̄a z exerceat officiū Bar. in allegata.l.īpuberē.in p̄n.tenet q nō.qz ꝺi q eligunt⁹ ad aliq̃d officiū publicū ꝺēt eē idoneo tpe q̃ eligūt⁹.l.examinātis.§.j.ff. de ac. tu. ¶ Quero.xvij.nūq̃d tabellio excōicat⁹ possit ꝓficere instr̄a publica. Bar.in.l.eadē.§.j. ad.l.iul⁹.repetū. Et est casus ī auc.ꝺ pa.z cōsu.pducere.col.ij.z ī auc.credētes.C. ꝺ here. ¶ Quero.xviij.nūq̃d tabellio infamis possit ꝓficere instr̄a. Et videt q nō.qz habetur loco testis.l.ꝺomici⁹.ff.de testa.sz infamis nō pōt esse testis.l.eadē.ff.ad.l.iuli.repetū.l.iij.§ lege.ff.de testi. ¶ Preterea glo.ī.l.ij.§.miles de infa.ꝺic q infamis nō pōt exercere aliqꝺ officiū publicū.sz officiū tabellionat⁹ est officiū publicū.vt ꝺicta.l.generali.ḡ zc. ¶ Preterea infamis repellitur ab omni dignitate.le.ij. C.de dignita. Sed officium tabellionis est dignitas.le.j. C. de manda. princi.ergo zc. Et istam partē tenet Innocentius.in.ca.fraternitatis.in glosa.in verbo deponitur.extra de test.Bar.in ꝺicta le. eadem.§.j.ff.ad le.iuli.repetun.tenet cōtrarium.scz q infamis possit conficere. mouetur.quia officiuz tabellionatus non est dignitas sed est munus.vt notat glosa.in.le.j. in fine. C.qui mo.non pos.libro.xij. ¶ Cōstat aūt q infames nō excludūt a muneribus. C.de his q nō iple.li.x.z.l.j. C.ꝺ infami. Itē infamis p̄t eē ꝓcurator.instituꝺ exce. §.finali. Item potest arbiter.l.pedius.ff.de

arbi. Jtē ꝑt eē tutoꝝ ꝛ curatoꝝ. vt no. in ſumma triū libꝝ. ī ti. de infami. li. x. ꝛ ē caſus ī l. iiij. §. ē eq̄ſſimū. ff. de poſtu. Jtē nec obſtat ſm eū. l. ꝑ. de mā. ꝓn. qz loquit ī notario ꝓncipis aſſumpto ad ſcribēdū negocia ipſius Hā illud officiū ad qđ eligit ꝑ ꝓncipē eſt dignitas. vt ibi. iō infamis ñ pōt illō exercere ꝑ dictā regulā. l. ij. C. đ digni. Jtē nō obſtat ſm eū qđ no. glo. in. l. ij. §. miles. de infami. qz loquit in notario q̄ hz aliq̄ officiū ſibi ī iunctū de publico. vt qz notarij ad bancuz ſtipendioꝝ ſedēs. ſz nos loq̄mur de notario ſumpto a ꝑtib⁹ ad faciendū publicū inſtrm ad qđ officiū ꝑt infamis aſſumi. ſic dicim⁹ ī iudice. nā ſi infamis ē. ꝛ ſi ſit dat⁹ ꝑtib⁹ volē tib⁹ ꝛ nō opponētib⁹ de infamia valz ei⁹ iudiciū vl̄ ſnīa. vt no. Jn. in. c. cū ſup. de offi. dele. ꝛ Bar. in. l. q̄dā ꝓſulebāt. đ re iud. ꝛ ſpe. ī ti. de iud. del̄. §. excipit. ꝓ. itē nūq̄d. ꝛ ꝓ. ſe.

Jtē ſm eū nō obſtat q̄ infamis ñ ꝑt eē teſt. qz teſtimoniū ꝑducit ab altera ꝑtiū tm̄ inuita. ꝛ iō nō admittit. Sz notarij q̄ aſſumitur ad ſcribēdū inſtrm aſſumit ab vtroq̄ ꝑtiū. iō valet inſtrm. Ego aūt teneo oppoſitonez Jn. ꝑ q̄ allego caſum đ phi. feu. alie. §. ſcriba. col. x. Hō ob. rōes Bar. ꝑmo caſu vbi dicit officiū tabellioīs eſt mun⁹ publicum. vt no. glo. ī. l. fi. C. q̄ mili. nō poſ. qz dico illam falſam ꝛ ꝯ caſum. l. generali. in fi. C. đ tabu. li. x. ad quā Bar. ibi nō rñdet. Hā ibi exp̄ſſe đr q̄ officiū publicū. ꝛ q̄ ſit officiū publicū tenet Jn. in. c. j. extra đ fi. inſtru. q̄ aūt nō ſit inutile mun⁹ publicū ꝓz cuidēt ex ei⁹ difficultōe. Hā đr ipm̄ publicuz qđ ī adminiſtrāda re pub. cū ſumpto ſine titulo dignitatis ſubimus. q̄ diffinitio habet ad lr̄am ī. l. honore. de mune. ꝛ bono. Jtē ñ obſtat đ tutore ꝛ ꝓcuratore ꝛ arbitro. qz ſūt ꝓſone q̄ nō hñt officiū publicū. Jtē nō ob. đ iudice q̄ ſi nō opponit q̄ ſit infamis valz ſnīa ꝑ eā lata que ē aliud ī iudice delegato infame. qz iudiciū ꝛ ſnīa valz ꝓpt̄ auctoritatē delegātis ſi litigatores ñ opponūt notā infamie q̄ cōceſſat tabellionibus

¶ Quero. xix. ſi tabellio excōicat⁹ vl̄ infamis ſtetit ī poſſeſſiōe tabellionat⁹ vl̄ bone fame. nō ob. infamia vl̄ excōicatōe an valeāt iſtr̄a facta ꝑ eū. Bar. videt ſibi ꝯri⁹ in. l. eā. §. j. ff. ad. l. iul̄. repetū. vbi tenet q̄ ſic. ꝑ. l. barbari⁹ de off. pōſi. ꝛ le. ij. đ ſena. Sz Buil. quē Bar. ſequit ī dicta. l. barbari⁹. tenet ꝯriū. q̄ licet diu fuerit ī poſſeſſiōe tabellionat⁹ tm̄ non tenēt inſtr̄a ꝑ eū ꝓfecta. ꝛ ſcđa opinio verior eſt. ꝑ q̄ eſt caſus ī di. l. generali. Hec ob. di. l. barbari⁹. ſm Buil. qz ibi pctm̄ erat ī materia tm̄. nā ibi iteruenerat cōis error ꝛ auctoritas ei⁹ q̄ poterat creare tabellionē. ꝛ pctm̄ forme ē pei⁹ q̄ pctm̄ materie. l. ꝑ. §. ei⁹. đ cōſti. pecu. ꝛ. l. cū vtil̄. ī ꝓn. đ accep. Jtē ñ ob. l. ij. C. đ ſena. qz loq̄t in liberto q̄ poterat eſſe iudex eo tpe q̄ iudicauit. licz poſtea fuit rūocat⁹ ī fuitutē ex cā ingītitudis vel alia cauſa

¶ Quero. xx. an tabellio ꝓpt̄ delictū pdat officiū ꝛ an inſtr̄a teneāt ꝑ eū fctā. Buil. ī ℔ ti. de tabel. cir. fi. tenet q̄ ñ. Tu dic q̄ aut in totū ꝓuat⁹ officio tabellionat⁹ aut ñ in totū. vt qz de falſo dānat⁹ vl̄ deportat⁹. ꝛ ſic efficiet̄ fūus pene. ꝛ iſto caſu inſtr̄a poſtea fctā vicianť. l. fi. C. đ ſen. pa. ꝛ. l. ſi aliq̄d. C. đ ſuſcep. Archi. li. x. Facta ꝙ an remaneant validar. q̄ ſic. ī. l. ex falſis. C. đ trāſac. ꝛ ibi. no. ꝛ. l. ſi q̄s ex argētarijs. ff. đ edē. ſz ſi tabellio aliq̄ officio ꝓuat⁹ ad qđ erat deputat⁹ ꝛ ſm q̄ ꝓuat⁹. tūc inſtr̄a poſtea facta valēt. vt ī auten. de tabel. §. fi. C. de mu. ꝛ actu. li. x. in. l. ij.

¶ Quero. xxj. nūq̄d pr̄ tabellio poſſit inſtr̄a ꝓficere ꝑ filio. ꝛ videt q̄ ñ. qz tabellio ē loco teſtis. l. domici⁹. ff. đ teſta. ſz pr̄ nō ꝓt teſtificari ꝑ filio. l. parētes. ff. đ teſti. ℊ nec inſtr̄a ꝑ filio ꝓficere. ꝑ ℬ allego di. l. ſi parētes. ꝓterea pr̄ ꝑ filio etiā ī ptāte ꝓficere ꝓt. de caſtrē. pecul̄. ꝑ di. l. ſi parētes. Sz an poſſit conficere inſtrm̄ ꝑ filio ī ptāte de ptinētib⁹ ad peculium aduēticiū. Bar. ī. l. ipuberē. §. ꝑ. ff. đ fal. tenz ꝛ bñ q̄ ſi pr̄ ꝓficiat inſtrm̄ reſpectu filij ꝛ ita nec tūc valet etiā reſpectu ꝓprietatis nec reſpectu vſufruct⁹. l. ſi filiꝰ. §. ſe. ꝛ ff. de fal.

¶ Quero. xxij. q̄d ecōtra an filiꝰ tabellio poſſit ꝓficere inſtrm̄ ꝑ pr̄e. Dyn⁹ tractat hāc q̄ſtionē in. l. ſi vno. ff. đ auct. tu. ꝛ. l. q̄d dicim⁹ §. ꝑ. e. ti. Bar. in. l. pr̄ de fal. ꝛ le. q̄ testamēta. §. ꝑ. de teſta. Veritas ē q̄ filiꝰ emācipat⁹ ꝓt. l. filiꝰ emācipat⁹. in ꝓn. ff. de fal. Filiꝰ aūt in ptāte pr̄is ñ ꝓt. l. đ eo. ī ꝓn. ff. eodē

¶ Quero vltimo nūq̄d frat̄ poſſit cōficere inſtrm̄ ꝑ fratre. Rñdeo ſi ſūt ambo in ptāte eiuſdē pr̄is nō ꝓt de re q̄ pr̄i q̄rit. l. de ꝓprio. ī ꝓn. ff. de fal. ſz ſi ſūt emācipati ꝓt. ar. l. impuberem. §. ꝑ. de fal.

¶ Finit liber plurimoꝝ tractatuū iurꝭ impreſſus Argentine Anno dñi. M. cccc xc. Finitus in vigilia Laurentij.

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6